

IOANNIS ANDREAE EPISCOPI ALARIENSIS EPISTOLA.

qui hunc scripsit
 Bessarion. S. R. E. Episcopus Cardinalis Sabinensis. & Constantinopolita-
 nus patriarcha. Niceni ueneranda nūcupatione terrarū ubiq; celeberrim⁹ q̄q̄
 sūmis reipublice christianae negociis impeditus merita tū indignatiōe com-
 motus: ac ueritatis studio incredibiliter inflāmat⁹: quod tua sanctitas ma-
 xime oīum nouit pater beatissime. Paule secunde Venet⁹: defensionis platonicae i-
 mo diuinæ phiæ: qm̄ nil aliud est plato: q̄ uere phiæ exēplar. libros nuper scribere ad-
 gressus. tanta id magestate ac felicitate egit. ut cōuitiatorē calūniosū credi plato ipse
 diuinitatis secretarius possit: uel suggestisse: uel optasse: uel emisisset qui enī inter mor-
 tales quōdā nō sola hoīum beniuolentia ut multis sed ingenii uiuētis amplitudine: &
 superne mentis diuinitate pro diuo sp̄ fuerat habitus quiq; hodie: tanq̄ ingenii ip̄s
 quoq; & scriptis: calamitas: ac ueluti frequens a morte interitus certis tēpestatib⁹ oria-
 tur a latinoꝝ paucissimis in exiguis q̄busdā opusculis legebatur a plurimis omnino
 ignorabatur uix unica platōis umbra uer⁹ q̄ noīe fuisse aliqū inter phōs credit⁹: is
 inq̄ ita Bessarionis tui pater beatissime defensione perlecta sapientiæ ip̄s antistes: &
 uirtutis minime fucate magister oceano qdē uberior facillime i oī scientiarū genere ex-
 celluisse p̄spicietur. Plato q̄ ipse id quasi uolēs dū a maximo Bessarione laudetur: re-
 prehēdi se a cæteris facile patietur. Quis enī tali ac tanto testimoniō aliorū siqua sint:
 aurita iudicia nō se putabit debere cōtēnere. ut qd̄ de hoc diuino platone nostro dixit
 se anrimachū claz poetā ferūt q̄ cū conuocatis auditoribus legeret eis magnū quod-
 dā uolumē suū. & eū legentē oēs præter platonem reliquissent. legā inquit nihilomi-
 nus. Plato enim mihi unus instar est oīum. Id uerissime ac sanctissime de Bessarione
 sapientissimo dici queat. Cuius cum ea sit: ut ipse semper prædicas pater sanctissi-
 me in rerum omnium maximarum usu peritia ea in consiliis uel grauitas uel perspi-
 cientia ut nihil de sūmis unq̄ rebus fiat si Niceni unius desit autoritas. In studiis autē
 maioribus & hūanis omnibus & diuinis ea facultas & copīa ut plura legisse credi ne-
 minē possit acrius lecta. & rectius intellexisse: uberius paucissimos cultissimis qui-
 busq; temporibus clari⁹q; scripsisse ipse iuste pro populo. seu malis. pro terrarū orbe
 Platonis defensor unus satis esse censeatur et si in muscam aquila in culicē elephas pu-
 tari posse reposituisse uideatur. Tamen si pater clementissime: nemo est q̄ sese doctrina-
 rū audeat p̄fiteri studiosū aut uirtutū harū etiā mediocriū cultorē q̄ diuini platōis nō
 miretur magestatē hoīsq; minime imitabilis nō summopere īmortalitate rapiatur:
 quē cū in libris suis oībus: tū in oratore. M. Cicero maximis phīs cōparat & oībus
 plane his uerbis antepōnit. Quanq̄ enī & phī qdā ornate loquuti sunt. Siquidem &
 Theophrastus diuinitate loquēdi nomē inuenit. & aristoteles Socratē ip̄sū lacesiuit
 & Xenophōtis uoce multas q̄ si loquutas ferunt: & lōge oīum q̄ cunq; scripserūt aut lo-
 quuti sūt. extitit & grauitate princeps plato. quē ēt i libri tertiū de oratore præfatiōe ita
 laudat. & extollit ut magis fieri nequeat oīno libros platonis mirabiliter scriptos legi
 q̄ scripti sūt diuinitus. Plato linguæ ai & uirtutis magister. Itemq; in oratore nec uero
 aristotelē in phiā deteruit a scribendo amplitudo platonis. In bruto uero ita q̄s enim
 uberior in dicēdo platonē. louē sic ut aiunt phī. si græce loquatur: loqui quin & De-
 mosthenē sciens. de se in quadā epistola se studiose legisse platonem. Quorsū hæc
 inquires beatissime pater: de platone tam multa. Equidē scripta a clarissimo besarione
 tum cetera

tum cætera tum pro platone maximæ superioribus mensibus perlegens putauit optimo consilio factū iri si platonicos nōnullos: eosq; grauitate & doctrinā in primis excellentes latinorū multis pp librorū raritatē multis: item pp linguę uetustatē: imo uero incredibile elegantiā ignotos ueluti ex tineis potius q̄ scriniis: erutos ea qua cōsueui opera. ne dicā solertia nostris hoib; traderē plegendos. quātulacūq; ualerē in tollendis mēdis laborās diligentia. L. igitur Apuleiū platonicū in quo uno: sūme eruditio ni precipua linguę copia: & gratia cōiuncta est: mediocri uigiliā. ut in exēplariorū penuria licuit. redegi in unū corpus. uariis in locis mēbratim pquisitū eūq; impressoribus nostris tradidi exarādū. De quo pater beatissime q̄dam fortassis lectionis nō ingrata. huic inferere ad te epistolā statui. nō tam ut faciliore opera. Apuleius intelligeretur (id enim longioris lucubrationis indiget) q̄ ut in nouā materiā. ueluti iaccessā prius uiam recens ingressos indicis quibusdā & quasi certioribus signis: quo magis: & cōfiderent: & pcederent. admonerē: ne rei ignoratione plus iusto trepidarēt: ut de opusculis quoq; ipsis: quæ in corpus unū redegi. quā ipse opinionē habeā: explicarē: potius: q̄ sententiam ferrē. Eoq; item pacto possit uideri. q̄lis plato ipse fuerit. a quo tam magnæ dictionis orta est occasio. qui quidē a grauissimis atq; eruditissimis phīs habitus est uerius pro oraculo nedicā deo. q̄ pro magistro. De alcino quoq; cām ad derē. quare illū Apuleii nostri opusculis annexuissē. Paucis ergo audiāt mecūq; intelligere studeāt. Apuleii platonici studiosi. Lucianus ille Syrus argutus i primis. atq; elegans. uel sophista. uel phīs ut oēs graci suffragātur. Satyrus tū quidā in phōs. lusu uerius. q̄ calūnia. multa scribens cū gratia nemini phōx pepercit oīo. Hic Lucianus asinū inter cætera aureū lusit. Seq̄ in eū finxit esse cōmutatū. cuius rei uarie traditur argumentū. qd nō est huius dictionis & tpis explicare hūc asinum noster Lucius emulaturus ingenii alioquin exuberātis. & ut Afer acerrimi. phūs oīm illius eui subtilissimus sese dicit sciēdi. atq; expiēdi. incēsū cupiditate. tū terrarū alio. tū in thessaliā esse pfectū. Isticq; apud magarū maximā. qū quidē ea tēpestare mulieres thessale magice potissimū sciebāt diuersitatē. haud oprabili occasiones. dum in auem affectaret uerti. sese in asinū esse figuratū. qua de cōuersione diuus Augustinus noster in preclarissimo de ciuitate dei opere. quid opinetur expressit. In corpore tñ asinino mentem hoīs sui ait se retenuisse. Atq; ita sub asino latitantē multa cōmoditate. difficilia alioquin cognitu. didicisse. **V**ez priusq; asino uestiatur fabellas mirificas. ad rē ptinentes inducit. Asino ex inde cōtectus. in erūnosas. ac multifarias incidit calamitates. quas festiua dictione cōmeminit. Quo in toto sermone. si quis recte intendat. mores hūa nos effictos. liquido perspiciet explicari. & impremeditatas fallacias argutias discet q̄b; ēt cauti sepissime capiuntur. cū nō homo hoī. sed lupus sit potius homo. ut scite plautus inquit. dum qualis sit homo. nō noscitur. Inspergit tñ ubiq; res eiusmodi noster Lucius. ex quibus oīm eruditissimus ut predixi illius tpis mortaliū. facile fuisse uideatur. quod ex ea potissimū cernere est fabula quā obiter annū quādā cōsolatricē. puellę captiue referētem inducit. quā quidem rem. qui certius cupiunt nosse fulgentii de ea ipsa fictione interpretamenta perquirant. Is enim uir doctus in primis cōmētatus est illam. Tandem ex anclatis multis erūnosissq; laboribus. ut ipse ait. id est cū sūma aī anxietate. & corporis molestia superatis. ac uictis. transcursisq; multiplicib; uite huius fallacium hominum machinamentis. atq; exercitiis. lunę. auxiliatricis ope

andare

ros de manu egypti sacerdotis acceptis: ac deuoratis: homini est priori suo restitutus: & religionibus magnis initiatus. hic est asinus ille aureus: tanto dicendi lepore ac sale & lingua gratia compositus: ut quisque illum studiosius lectitarit: in dictione latina fieri terrior queat atque cumulator. Nam quod res sunt diuersissime omnes secretiores lingua thesauros: in eo lurius effudit. ac quantum in dicendo ualuerit referat. uerbis adeo propriis & accommodatis ut non scribere. sed pingere planam historiam uideatur. paucam sane uti ego arbitror in media uita homini possunt accidere. quae latine proferre. aut scribere cupienti. hinc depromi sufficienter non ualeant: ubique enim est lepidus castigatus uenustus aptus uariis copiosus coccinus presto: ut nasci ibidem non extra adscisci uideatur oratio dixerit fortassis aliquis. minus trita esse: atque usurpata Apuleii nostri dictionem. Id ipsum est: quod ego demiror: quod laudo: quod extollo. quia non detrita quadam: non succida: non rustica: non squalenti & laciniosa: oratione: non perculcata: non uulgarissima denique res cotidianas ex media uita sumptas edisserit. quippe qui non populi: aut meritorum tabernis. aut nugilibus triuiis: aut mysticorum copitis scribit. sed elegantiae ac cultioris doctrinae urbanis hominibus atque studiosis. de multis tamen beatissime pater. si per uitam licebit & tuam clementissimam sanctitatem. ubi a recognitionum munere pauxillum qui uero respirare. animus est mihi rudibus. in expertisque & litterarum tyrocinia ingredi incipientibus. aliquid scribere. nunc haec ipsa emendandi. ut ego puto necessitas: ut quibusdam fortasse uideatur simplicitas: ne dixerim temeritas. totum me sibi uindicat absorbet & abligurit. ut uix reficiendi corpusculi mihi tempus idoneum superet. quod facili opera perspiciet quisque uidebit. quae nostri impressores prelegente me effinxerit effigantque assidue. quae quidem. uel percurrere. ne dum attentius recognosce. in tantis temporum angustis. curisque multiplicibus: rei etiam familiaris. & insuper exemplariorum peruersitate. arduum ad modum foret: quod deo & te pater beatissime eius uicario sanctissimo teste. ideo dico. ut equo animo patiantur: nonnunquam legentes. si quae inuenerint ad unguem minus. ac rubricam. & punctum castigata atque descripta & metamen non putent his uerbis culpam deprecari. Quis enim audeat possit. ut in tot tamque confragosis mendis tam prauis descriptionibus. tam raro lectis autoribus omnes mendas. sperare se dempturum. Et ut quod certum est dicam: impressorum quoque nostrorum operarii. non nullis in locis ab exemplaribus meis aliquantum aberrant. quod aliter certe fieri est perdifficile. Si tamen deus dederit mihi tuarum castarum precum pater beatissime merito. ut aliquando. C. Plinium difficilimum illud omnium qui scripserunt. propter mendas autorem quem impresentia cum meo Theodoro Gaza eruditissimo in manibus teneo. uel mediocriter absoluam. propositum est in noticiam ferretam Plinii ipsius non nulla quae Apuleii & eiusmodi reliquorum quorundam uerba desueta ex fragmentis ueterum scriptorum quae licebit colligendo recentioribus etiam nostris adiunctis amicorumque undique imploratis auxiliis: ut hodie certe manca latinitas in uerborum desitorum prope explicatione plus aliquantulum habeat adiumentum. Sed his missis ad Lucium nostrum redeamus. Metamorphosis in uti prediximus quam fabulam ipse graecanicam appellat non interpretes Apuleius sed emulator scripsit. ab ea ego uti a maioris opere libello initium feci. ¶ Secundum locum obtinent floridorum quattuor libelli neque enim tempore plures potui diligentia multa adhibita: indispisci: ea nuncupatione merito inscripti. Floru-

lis enim & odoramentis doctrine omnis in illis oratio inspersa est. Sunt enim ueluti breuissimi: ac casti quidam panegyrici. sed rebus grauib; prægnantes & fartiti ad afri- ce pro consules ab Apuleio habiti: in prouinciæ ipsius capite: urbe carthagine. In his historia sane breuis est: sed uarietate miranda. usque adeo legentem explens: & oble- ctas: ut pauci libelli plus contineant uoluptatis. Tercio uero ab asino & floridis lo- co magnificas in primis: & doctissimas: magicæ calūniæ defensiones posui in quibus mirifice dictioni lucianæ. adiuncta est rerum abstrusarum pœnitus: magna uarietas & cognitio necessaria. Est enim sequentium omnium opusculorum: id ipsum præcipuū. Quartus erit de deo socratis liber: a diuo nostro Augustino sepius in præclaris uo- luminibus de ciuitate dei: ad rerum primarum & celestium opportune citatus testi- monia. Ibi de geniiis multa dicuntur. Quis item fuerit deus ille. ut ueteres dicebāt. Socratis philosophi consiliarius: arbiterque: ibidem facile perspicitur: & clarissi- me. præterea quis & quantus magister. in ipsa diuinarum rerum prima philosophia noster fuerit Plato? Quintus ordine is liber sequitur qui quasi calumniatores futu- ros Platonis aliquando præfagiens. ueluti dedita opera ad defensionem diuini homi- nis putari potest eē perscriptus. atque præparatus. Qui quidem: ut ipse qd sentiā ex- posu dicā planiore dictiōe quadā. q̄ ceteri scripti ē ab Apuleio: quē admodū & reliq̄ quoque omnes: de quibus subinde explicabo. Forsitanque nō eē apuleii: ex huiusmōi oratiōis filo argueretur: nisi extaret & uaria: & uetustissima nō nullibi exēplaria idici- bus Lucii nri platōici præsignata. q̄ hoc tpe a me romæ neq̄erūt. admodū id optātū. in- ueniri. Sed hæc satis sint de mea libelloꝝ apuleii opiniōe. Ad rē redeo. licet p̄ beatissi- me uera fateri. Fuere ēt aliis tēporib; platonomastices qdā. pro suis meritis digne munerati meri ipsi uerberōes: i acistitē naturę ausi iactare cōiūcia. In nō ea copia. qua nouus qdā Thersites. sed a magnis tamen achilib; pugnis iuste ultionis sūt macta- ti. Quib; si merita sacrificii quoque alicuius gratia rependi debet. digni profecto sūt oēs. eo sacro: quo Iunius Brutus tyrannoꝝ tarquiniorum ab urbe tua roma exactor pro capitib; humanis. Maniā larū matrē ppiciandā esse instituit cum enim prius sa- cri immanis horrore. larue illi. & uere furiose. rapitib; humanis detestabili uesania fi- eret res diuina. quod etiam Macrobius grauis autor meminit. libertatis romanæ di- gnus assertor. & patronus Iunius Brutus. Alii ferentis. & papaueris somniculosi. ca- pitibus iussit cōgruens. Manie fieri sacrificiū hoc quēso honore calumniatores & pla- tonis & reliquorum eiusmodi uirorū pater beatissime patere honorari. Quid enī fe- stiuius possit excogitari non inuenio nam ferutinis & olentis cetis oib; imersari tales iure debēt atque obrui & cū alii oratiana quoque execratiōe in ultimas terras deporta- ri ubi perpetuo somno & ueterno sopiti quasi nūquā fuerit ignorentur quādo præci- piti rotati uertigine iis uiris detrahūt q̄ humanitatē diuinis ornāmētis iduerūt lumi- nibusque splēdidissimis illustrarūt quos sani capitis oēs hoies uenerātur suspiciunt admirātur qppe q̄ pene iacētē i tenebris ignorantia mūdū sciētia sua et laborib; per- poliuerūt ostēderūtque quo nā ad iūmēto ab ifimis terris ad supna sydera hoies euo- larēt et ueluti fortiores itellectiōis diuinae alas q̄b; facere id possēt addiderūt qualem oīum grauissimo testimonio et uero tā nostroz q̄ gētiliū. platōem fuisse q̄ nescit est rustic; q̄ dissimulat igrat; q̄ negat p̄dit; q̄ calūniatur amarulēt; prorsus atque dete- stādus cui uiro si uel aliter parē gētilium etas omnis ante dominū nostri Iesu christi

aduentum habuisset: potuit mundus squalens non dicam ab omni cecitatis errore:
 nā id per clementissimū deū ipsum dum daret: erat futurum. sed pfecto prope ab oī
 insectia liberari. qualia enim Iesu bone docuisset: qui tanto sublimi Platōe fuisset ma
 ior: quanto diuinus ipse hō maioribus suis omnibus anteuerat. Quod si præsens
 negocii: & instituti operis munus primum foret: dicere speciatim. quæ res tanta pos
 sit de Platone: expanderem equidem aliis antemnis uela grandiora. ostenderemque
 me quoque castissimo & purgatissimo illi Antistiti sapiētiæ. non nihil aliquando uigi
 lasse. Veg: ad Apuleium reuertor hic philosophus. & si breuiter: aliquo tamen pacto
 dogma. hoc ē decretū ac sanctionē Platonis exposuit. & eius ipsius partē. sub philoso
 phiæ uocabulo tantū mō delibauit. Sextū locū obtinet de mundo liber. Ab aristo
 tele sapientissimo: & physicoꝝ maximo ad Alexandrum regē script⁹ ab Apuleio no
 stro latinis exhibitus: ut unus uir ex platonicoꝝ familia: uterq; posset: & platonicus
 & aristotelicus eē censeretur: maximo utriq; & in suo genere philosophoꝝ primario. af
 fectissimus. atque laudis utriusq; predicator indefectus. & merito. utrunq; .n. idem
 recta expensione sentire: minimeq; qđ quidā arbitrantur dissentire: eo mō tacitus iu
 dicabat. quō in libello. tanta est præter illius recognitionē: qua de agitur hoc tempo
 re. uel utilitas: uel facultas: ut pauci fortassis latinoꝝ libelli: utriusq; linguæ: i eo sciē
 tiæ genere studiosis. uideri cōmodiores possint. Cū præsertim idem ipse sit Trime
 gistum interpretatus. & antiquissimū. & diuinū philosophū qui liber septimum lo
 cum in operibus tenebit Apulei. Eiusmodiq; interpretamēto iis gradum oībus faci
 et. qui pure ac latine. illa quoq; uoluerint: quæ a forensi magis sunt dictione remota.
 nequaquā horridule interpretari. Extremū in hoc opere posuimus. non ita pridē cōuer
 sum Alcinoū philosophū. & ipsum platonicum. laus paulo. diuini platonis san
 ctiones & decreta explicantem cuius interpreti patri reuerendo episcopo tropienti
 honorem suū iuste seruauimus. præfationem eius libro alcinoi apponendo. quod
 eo e iam pleniore egimus uoluptatē. quia hic libellus ad uirum maximū Nicolaum
 cūensem. Cardinalem dum uiueret sancti petri ad uincula. cuius nos ipsi i gratissimo
 nobis & utilissimo fuimus sex continuos annos obsequio. e st inscriptus de cuius qui
 dē uiri sūmis laudib⁹ & uirtute. quisq; uelit scribere. facillime qđ laudet obuiū prom
 ptumq; inueniet. ubi tamen desinat. aut cui. quid preferat. de summis eius meritis:
 uel ornāmētis. nūq; si sapiat. poterit exacte iudicare. fuit. n. uir ille. qđ nō tibi pī bea
 tissime: sed posteris dico. tāta bōitate: ut uir. eo melior nūq; sit nat⁹. uitioꝝ oīum ho
 stis acerrimus: atque publicus inimicus. & fastus atque ambitionis ira aduersarius. ut
 qui uis maxime: quibus. hominū quorundā peruersa opinio. quantomagis abundat
 eo se purat firmitus & augustius dignitatis suę locū gradūq; seruare. seque ipsos. ma
 gis honorari. Tanta uero integritas ut facilius apeninus. aut alpes relique. q̄ sancte
 ac iuste ab eo semel concepta sententia. loco potuerint dimoueri. ¶ Nec quisquā illi
 uiro absque iustitia: & pietate carus unquā fuit. Ea honestoꝝ laborū patientia. in de
 cliui etiam senectute. iam posito. ut annos cum labore estimantes. aliquid in eo ma
 ius homine facile esse sentirent. Ea et benefaciēdi. et gratificandi promptitudo. ut na
 tus omnibus maxime sibi ipsi minime uideretur. Ea gratiæ referendę. si preuēt⁹: ut sit
 a quo piā merito foret. festinatio. et copia. ut uitam quoque pro benemerentibus ef
 fundendo: se tamen satisfacere non posse beneficiis iudicaret usq; adeo uero studiosus
 ut me ipso præsente. et maxime admirante. in hyberno quoque lōgo itinere. totū diē.

lib. 2. cap. 1. §. 2. m. 20
 in p. m. l. apulei

m. 1. m. 20

4

ultra milia passum quadraginta: germanica transigens equitatione: quæ solet esse laboriosior noctibus tamen. & senex: & quod credi poterat: defatigatus: strato se propriis suis: grauissimas theologiæ interdiu secum obiter commentatas: manu sua scriberet quaestiones. nobisque audiendi ei per cupidis in uia post ridiatis spiritus maiorem faciendis. diuini animi sui inuentiones explicaret. Sane quidem tanta doctrinarum omnium ubertate Nicolaus quod est dictum mirabile: fuit: ut quicquid ex tempore dicendum incidisset. tali id spiritus ille copia edissereret: ut ei solum facultati censeretur studuisse. Vir ipse quod rarum est in germanis supra opinionem eloquens. & latinus: historias idem omnis non priscae modo: sed mediæ tempestatis. tum ueteres tum recensiores usque ad nostra tempora memoria retinebat. Gesta precipue conciliorum omnium ecclesiasticam scilicet historiam non summam: sed per capita singula & ueluti diarias ipsas actiones ex amussim crebro referebat: rerum origines quasi christianus. Cato & facti cuiusque ordinem explicabat: ut uel unica ista reuideri facile quiret admirabilis. quæ tamen maioribus ceteris comparata inter illius laudes: locum sibi minimum uindicabit. poetas & oratores dissimulabat sane. uerum ut erat ingenio per ameno: nequaquam ignorabat. In disciplinis mathematicis suo tempore Nicolao doctior fuit nemo quod quidem uiri illius plurime testantur scriptiones. Ius ciuile. & pontificium recte: puræque didicerat. & ut immortalis atque æterna memoria erat. tanquam tunc primum ex illorum studiorum officina prodisset: memoriter sanctiões: & patrum decreta omnia: & doctorum insuper sententias recitabat. philosophiæ aristotelicæ acerrimus disputator fuit. Theologiæ uero Christianæ summus interpres: & magister. & cælestis arcæ antistes sapientissimus. atque platonis nostri & pythagoreorum dogmarum. ita cupidus atque studiosus ut nemo magis illi scientiæ putaretur interdisse. quod quod de duobus exemplis breuiter & uerissime confirmabo. Proclum habebat platonicum medosissime scriptum acriter ingenio adeo ei rei intelligendæ assiduus istiterat ut ex mediis librariis mediis solidam rem eliceret ueritatē quod ea ratio perspectum est quia deinde oblato illi forte fortuna. uero quodam exemplari ita inuentus est proclus ipse scripsisse. ueluti. Nicolaus ingenio suo fuerat coniectatus parmenidem platonis magna ueluti ardens siti de graeco in latinum fecit conuerti. Item platonis thelogiam a proclo quem modo nominauimus. scriptam his ille libris: ueluti thesauris suis & propriis maxime recreabatur ut nulli alii rei tantopere uigilaret. quod quare in epistolæ huius calce dedita opera posuerim tibi pater beatissime ut dicam est necesse. Nam de Nicolao tuo cetera me rectius & plenius ipse cognouisti. ostendi initio meæ præfationis. uirum excellentissimum Bessarionem cardinalem nicenum. platoni magna ratione esse affectissimum. Id ipsum & de Nicolao Cusensi cardinale dum uiueret sancti petri declarauit. Quis igitur nisi ineptus & uanus audebit nostra ætate a uiris his duobus facile doctorum principibus dissentire. quis grauis & sanus non maxime consentire uides pater beatissime plane uides quanto asilo agi quanta uertigine contorqueri debeat quisquis sese obtrectatorem & quasi polictorem diuini platonis audeat profiteri quæ prisciões quæ ueteres quæ mediæ tempestatis homines quæ nostre ætatis maximæ quæ graeci: quæ barbari: quæ christiani omnes eruditissimi oraculi uice colant obseruent & predicent prædeant ex gurgustis. si satis sibi nodum uidetur preuaticatione preterita delirasse: clarete: noui aderunt Entelli. ad pugnandum non precipites illi quod sed iusta indignatione prouocati prodeant Thersiret ac uilles adderunt: uincendi

fiducia. & diuinis armis instructi pdeant Marsie: & Apollines puocent. ut Musis ar-
bitris. ac iudicibz. disfluant excoriati nō in nostri orbis fontes: sed in cocyto infernos.
Letheas uoragines. atq; estuosos phlegetōtes. da ueniā pater beatissime. contra fabu-
losos: & lucifugas: hosce. fabulis utēti. nā si resipiscēt. qdēq; dem opto palinodias cō-
modū p plateas decātabūt. neq; id solū. sed p & cōpita scriptas affigēt: ut facti ceci:
ptesui meliore: luminis exiguū: lucisq; recuperent. Quæ. n. malū fuit stulticia im-
mo quā tanta insania. q; stupor. puluere ac calce solem niti. ac cōrendere obtenebra-
re: ut in altū sublatus puluis in iaculatorū ipsoꝝ oculos recidens: lucē oēm eis eripe-
ret. qd pfecto iis accidit: quicūq; platoniciū solem. sese temese obscuraturos credide-
runt. Nos tū. nō de miseris triūphū optātes christiāisq; & Platōis simul radiis. &
humanitate illustrati: cecos istos miserati demus errātibz: & stupidis. & nihil cernen-
tibus. nihil intelligentibus oīo uenie manū. ad fontesque oēs penitentię conscientięque de-
ducamus: ut loci retractatiōis aqua. lippiētesque oculos iniuncti doloris medicamē-
to. aliqui discant meliora. ingemiscātque errasse. tibi sit & tuo gregi felicitas ppetua.
pastor eterne: & pōtifex sanctissime. p quem tpa nra assidua pace letiora florescunt.
qd ut ppetuū & tibi. & nobis sit. dñs ipse omnipotens misericorditer impartiat.

L. Apuleii madaurensis philosophi pla-
tonici metamorphoseos. siue de asino au-
reo liber primus. Atego.

Eiusdē secundus.

Eiusdem tertius.

Eiusdem quartus.

Eiusdem quintus.

Eiusdem sextus.

Eiusdem septimus.

Eiusdem octauus.

Eiusdem nonus.

Eiusdem decimus.

Eiusdem undecimus & ultimus.

Circa primam fermæ.

L. Apuleii madaurensis philosophi plato-
nici floridoꝝ liber primus incipit.

Uter fermæ.

Floridoꝝ secundus.

Floridoꝝ tertius.

Floridoꝝ quartus.

L. Apuleii madaurensis philosophi plato-
nici apologię siue defensionis magiæ: ad
clarissimum uirū Claudiū Maximū pro
consulem pro se. Oratio prima.

Certus æquidem.

Apologiæ. oratio secunda.

Nunc tempus est.

L. Apuleii madaurensis philosophi pla-
tonici de deo Socratis liber incipit.

Qui me uoluitis.

L. Apuleii madaurensis philosophi pla-
tonici. de dogmate Platonis liber.

Platoni habitudo.

De philosophia liber.

Moralis philosophia.

L. Apuleii madaurensis philosophi pla-
tonici Cosmographia. siue de mundo. ad
Faustinum liber incipit.

Consideranti mihi.

Hermetis Trimegisti. dialogus. L. Apu-
leii madaurensis philosophi platonici in
latinum conuersio. Asclepius iste.

Alcinoi disciplinæ Platonis epitoma. id
est. breuiarium incipit.

Episcopi Tropien. ad Nicolaum Cusen-
sem Cardinalem conuersio.

L. APVLEII MADAVRENSIS PHILOSOPHI PLATONICI METAMORPHOSEOS SIVE DE ASINO AVREO LIBER PRIMVS.

T ego tibi sermone isto milesio uarias fabulas conferam: auresque tuas beniuolas: lepido susurro permulceam: mox si papyri & aegyptiæ argutia nilotici calami inscripta: non spreueris inspicere: figuras fortunalesque hominum in alias imagines conuersas: & in seruis mutuo nexu resectas ut mireris: exordior. Quis ille: paucis accipe. Himettos Attica: & Isthmos Ephiræa: & Tanaros Spartiaca gleba felices: æternum libris felicioribus: credite: mea uetus profapia est. Ibi inquam in Attide: primis pueritiæ stipendiis merui. Mox in urbe Latia aduena: studioque Quiritium: indigenam sermonem: eruminali labore: nullo magistro præcunte aggressus: excolui. En ecce præfamur uerum: si quid ex otici ac forensis sermonis rudis locutor offedero. Iam hæc quidem ipsa uocis imutatio: desultorie scientiæ stilo: quem accersim? respondet. Fabulam græcanicam incipimus: lector intendelaberis. Thessaliæ namque & illic originis maternæ nostræ fudameta a Plutarcho illo inclyto: ac mox Sexto philosopho nepote eius prodita: gloriam nobis faciunt: eam Thessaliæ ex negotio petebam. Postquam ardua montium: & lubrica uallium: & rosida cespitum: & glebosa camporum emerit: me æquo indigena palbo uehens: iam eo quoque admodum fessio: ut etiam fatigationem sedentariam: cessus uegetatione discuterem: in pedes desilio sequi sudorem: & frigidum curiose extrico: auris remulco: frenos detraho: si gradum lenem sensim proueho: quo ad lassitudinis incommodum: alui solitum: ac naturale præsidium eliquaret. Ac dum is ientaculum ambulatorium: prætæque præterit: ore in latus detorto: prius adlectat: duobus comitum: qui forte paululum processerant: tertium me facio: & dum ausculto quid sermonis ageretur: Alter exorto cachinno perque inquit in uerba ista: hæc tam absurda: tamque imania mentiendo. Isto accepto sititor alioquin nouitatis: imo uero inquam in partite sermonem: non quidem curiosum: sed qui uelim scire uel cuncta: uel certe plurima: simul iungi: quod insurgimus asperitudo in fabulas: lepida iucunditas leuigabit. At ille qui ceperat: ne inquit istud mendacium tam uerum est: quod si qui uelit dicere: magico susuramine amnes agiles reuertimur: mare pigrum colligari: uentos inanimes expirare: solem inhiberi: lunam despumari: stellas euellidiem tolli: noctem teneri. Tunc ego in uerba fidentior: heus tu inquam: qui sermonem ieceras priorem ne pigeat te: uel tædeat reliqua prætexere. Et ad alium. Tu uero crassis auribus & obstinato corde: respicis quæ forsitan uere phibeantur: minus hercule calles prauissimis opinionibus ea putari mendacia: quæ uel auditu noua: uel uisu rudia: uel certe supra captum cogitationis ardua: uideantur: quæ si paulo accuratius exploraris: non modo conpertu euentia: uerum etiam factu facilia senties. Ego denique uespera dum polentæ casea te mordico securius offulam grandiorē in conuiuas emulos contruncae ergestio: mollicie cibi glutinosi faucibus inhaerentis: & ima gula spiritus detinentis: minimo minus interit: & tamē athenis proximo: & ante poetilen porticum: isto gemino obtutu circulatorē aspexi equestrem: spatam præcutam mucrone infesto deuorasse: ac mox eundem inuitamento exigue stipis uenatoriæ lanceam qua parte minatur exitum in ima uiscera condidisse: & ecce pone lanceæ ferrum: qua bacillum inuersi teli ad occipitium per inguimē subit puer in molliciem decorus insurgit. Inque flexibus tortuosis eneruam: & ex ossa saltationem explicat: cum omnium: qui aderamus: admiratione: diceres dei medici baculo: quod ramulis semiamputatis nodosum gerit: serpentem generosum: lubricis amplexibus in

Milesius
us
sermoExoticus
sermoSedentaria
fatigatio

Inguimen

DE ASINO AVREO

hære: sed iam cædo tu sodes: qui cœperas fabulam: remetire. Ego tibi solus hic pro isto credam: & quod ingressui primum fuerit stabulum prandio participabo: hic tibi merces posita est. At ille istud quidē quod polliceris: equi boni q; facio. Verū quod inchoaueram: porto exordiar. Sed tibi prius deierabo solem istum uidentem deum: me uera comperta memorare: ne & uos ulterius dubitetis: si Thessaliam proximā ciuitatem peruenieritis: quod ibidem passim per ora populi sermo iactetur: que palā gesta sunt: sed ut prius noritis qui sim: & cuiatis: quo questum nunc eam: audite: aeginensis quidem sum æthnæo melle uel caseo & huiusmodi cauponarū mercibus: per Thessaliam: Actoliam: Boetiam ultro citro discurrens: cōperto itaq; quod hypate: que ciuitas cuncte Thessaliæ antepollet: esset caseus recens: & sciti saporis: admodū cōmodus precio distrahi: festinus adcurrere: id omne præstinaturus: sed ut fieri assollet: sinistro pede profectum: me spes cōpendii frustrata est: omne enī pridie lupus negociator magnarius coemerat. Ego igitur inefficaci celeritate fatigatus: cōmodum uespera oriente ad balneas processeram. Ecce Socratem contubernalē meum conspicio: humi sedebat: scissili palliastro semiamictus. pene alius lurore ac misera macie deformatus: qualia solent fortunę deterrima: stipes in triuiis erogare. hūc talem quamq; necessariū & sūme agnitum: tamen dubia mente propius accessi. Hem inquā mi Socrates quid istud: que facies: quod flagitium? At uero domitue iā deflectus & conclamatus es: liberis tuis tutores iuridici: prouincialis decreto dati: uxor præsolutis feralibus officiis: luctu & mœrore diuturno diformata: diffletis pene ad extremā captiuitatem oculis suis domus infortunium: nouarum nuptiarum gaudiis a suis sibi parentibus hylarare cōpeditur. Attu hic laruale simulachrum: cum summo de decore nostro uiseris. Aristomene inquit ne tu fortunarum lubricas ambages: & instabiles incursiones: & reciprocas uicissitudines ignoras & cū dicto futili centuculo faciem suam iam dudum punicante præ pudore obtexit: ita ut ab umbilico pubetenus: cetera corporis renudaret. Nec deniq; perpeffus ego tam miserum erumne spectaculū iniecta manu ut adsurgat: enitor. At ille ut erat capite uelato: sine sine iquit: fruatur diutius trophæo fortuna: quod fixit ipsa: effeci: sequatur. Et simul unam ex duab; lacinias meis exuo: eumq; propere uestio dicam: an ne contego? & ilico lauacro trado: quod unctui: quod cursui: ipse præministro: sordium enormē eluuiem operose effrico. Probe curato ad hospitium: lassus ipse fatigatum egerrime sustinens perduco: lectulo refeo: cibo satio: poculo mitigo: fabulis permulceo. Iam ad lubentia procliuius est sermonis & ioci: & scitū est cauillum: iam dicacitas tinnula: cum ille imo de pectore cruciabile: suspirium ducens: dextra sequentem: frontem replaudens: me miserum inquit: qui dum uoluptatem gladiatorii spectaculi satis famigerabilis cōsector: in has erumnas incidi. nā ut scis optime secundum questū Macedonia profectus: dum mense decimo ibidem attentus numatior reuortor: modico priusq; Larissam accederem: per transitum spectaculum obiturus: in quadam auia & laciniosa conualle a uastissimis latronib; obsessus: atq; omnibus priuatus tandem euado: & utpote ultime adfectus: ad quandam cauponam Meroen anum: sed admodum scitulam deuorto: ei q; causas & peregrinationis diuturnę: & domuitionis anxietatis: & spoliationis diuinę aperio. & dum misere refero que memini illa me quam humane tractare adorta: cœnę gratę atq; gratuitę: ac mox urigine parca cubili suo applicat: & statim miser ut cum illa acquieu ab unico congressu annosam ac pestilentem cōtra ho: & ipsas etiam lacinias: quas boni latrones contengendo mihi concesserant: in eam con-

ruli: operulas etiam quas adhuc uegetus: saccariam faciens merebam: quod me ad istā
 faciem quam paulo ante uidisti: bona uxor & mala fortuna perduxit. Pol quidem tu
 dignus inquam es extrema sustinere: si quid est tamen nouissimo extremius: qui uolu
 ptatem ueneriam: & scortum scortum lari & liberis pretulisti. At ille digitum a pol
 lice proximum: ori suo admouens: & in stuporem attonitus: tace tace inquit: & circum
 spiciens tutamenta sermonis: parce inquit in foeminam diuinam: nequam tibi lingua i
 remperante noxam contrahas. A in tandem inquam potens illa: & regina caupona:
 quid mulieris est? Saga inquit & diuini potens: celum deponere: terram suspendere:
 fontes durare: montes diluere: manes subliare: deos infirmare: sidera extinguere: tar
 tarum ipsum illuminare. Oro te inquam: & oro te inquam: auleum tragicum dimoueto:
 & siparium scernicū complicato: & cedo uerbis cōmunibus: Vis inquit unū uel alter:
 imo plurima eius audire facta: nam ut se ament efflictim: non modo incolē uerum et
 Indi: uel ethiopes utriq; uel ipsi Antichthones: folia sunt artis: & nugæ mere: sed quod
 in conspectu plurium perpetravit audi. Amatorem suum quod i aliam temerasset:
 unico uerbo mutauit in feram castorem: quod ea bestia captiuitati metuens: se ab infe
 quantibus repreensione genitalium liberat ut illi quoq; simile: quod Venerem habuit in
 aliam proueniret. Cauponē quoq; uicinum: atq; ob id emulū deformauit in ranam: &
 nunc senex ille dolium innatans tui sui: aduentores pristinos i fece submissus officio
 sis roncis raucus appellat. Alium de foro quidem: quod aduersus eam locutus esset:
 in arietem deformauit: & nunc aries ille causas agit. Eadem amatoris sui uxorem: qd
 in eam dicacule probum dixerat: iam in sarcinā pregnationis obsecro utero: & repu
 gnato foetu: perpetua pregnatione damnauit. Et ut cuncti numerant octo annos: one
 re misella illa: uelut elephantum paritura distenditur. Quæcum subide: ac multi no
 cerentur: publicitus indignatio percrebuit: statutūq; est: ut in eā die altera seuerissime
 saxorum iaculationibus uindicaretur. Quod consilium uirtutibus cantionum ante
 uertit: & ut illa Medea unius dieculea Creonte impetratis induciis: totā eius domum:
 filiamq; cum ipso sene flammis coronalibus deuilerat: sic hæc deuotionibus sepulchra
 libus in scrobem procuratis: ut mihi temulenta narrauit: proxime cunctos: in suis sibi
 domibus tanta numinum uiolentia clausit: ut toto biduo: non claustra perfringi: non
 fores euelli: nō deniq; parietes ipsi qui uerint perforari: quoad mutua hortatione conso
 ne clamarent: quā sanctissime deierantes sese neq; ei manus admolituros: & si qui ali
 ud cogitarint: salutare laturos subsidium: & sic illa propiciata: totam ciuitatē absoluit
 At uero cœtus illius auctorem nocte itempesta: cū tota domo idest parietibus & ipso
 solo: & omni fundamento: ut erat clausa: ad centesimum lapidem in aliā ciuitatem sū
 mo uertice montis exasperati sitam: & ob id ad aquas sterilem transtulit. Et quoniā de
 sa inhabitantium ædificia locū nouo hospiti non dabant: ante portam proiecta domo
 discedit. Mira inquam nec min⁹ sæuā mi Socrates memoras. deniq; mihi quoq; nō par
 uam incussisti sollicitudinē: imo uero formidinē iniecto non scrupulo sed lancea nequo
 numinis ministerio similiter: uia sermones istos nostros anus illa cognoscat. Itaq; ma
 turius quieti nos reponamus: & somno leuata lassitudine noctis: ante lucem aufugia
 mus istinc q̄ putas longissime. Hęc adhuc me suadēte: insolita uiolentia: ac diuturna
 fatigatione ptētatus bonus Socrates iā sopitus stertebat altius. Ego uero aduēta for
 pessulisq; firmatis: grabattulo etiā pone cardine supposito & probe adgesto: super eū
 merecipio. Ac primū prę metu aliquantisper uigilo de i circa tertiam ferme uigiliā pau

sacca
 riam
 faciēs
 exre
 mius
 scor
 tum
 scor
 teum

sipari
 um
 scani
 cum

offici
 olis
 roncif
 obse
 cto
 utero
 repu
 gnato
 foetu
 coro
 nales
 flāmę

lulum conuiueo: cōmodum quieueram: & repente in pulsu maiore: q̄ ut latrones crede-
 res: ianua referantur: imo uero fractis & euulsis funditus cardinibus prosternuntur.
 grabattus alioquin breuiculus: & uno pede mutilus ac putris: impetus tanti uolentia
 posternitur: me quoq; euolutum: & excussum humi recidens in inuersum coopit ac te-
 git. Tūc ego sensi naturaliter quosdam affectus in contrarium prouenire: nam ut la-
 chrymæ sapicule de gaudio prodeunt: ita & in illo nimio pauore: risum nequiuui conti-
 nere: de Aristomene testudo factus. Ac dū infimū deiectus obliquo aspectu: quid rei
 sit grabattuli sollertia munitus opperior: uideo mulieres duas altioris ætatis: lucernā
 lucidam gerebat una: spongiam & nudum gladium altera. Hoc habitu Socratē bene
 quietum circumsteteret: Infit illa cum gladio: hic est soror Panthia: carus Endosmion:
 hic calamitus meus: qui diebus ac noctibus illudit ætatulam meam: hic qui meis amo-
 ribus subter habitis: non solum me diffamat probris: uerum fugam instruit. At ego. s.
 Vlyxi astu deferta sum: & Calypsonis æternam solitudinem: & porrecta dextera:
 meq; Panthiæ suæ demonstrato. At hic inquit bonus consiliator. Aristomenes:
 qui fuge huius autor fuit: & nunc morti proximus: iam humi prostratus grabattu-
 lo succubans iacet: & hic omnia conspexit impune se relaturum meas contumelias pu-
 tat: faxo eum sero: immo uero iam nunc: ut & præcedentis dicacitatis: & instantis cu-
 riositatis poeniteat. Hæc ego ut accepi sudore frigido miser pfluo: tremore uiscera qua-
 tior: succussusq; sum adeo: ut grabattulus etiam inquietus super dorsum meum palpi-
 tando saltaret. At bona Panthia quin igitur inquit soror hunc primum bacchatim di-
 scerpimus: uel membris eius destinatis: uirilia defecamus. Ad hæc Meroe: sic enī re
 ab senomen eius: quam fabulis Socratis conuenire sentiebam: imo ait super sit hic sal-
 tem: quin miselli huius corpus: parua contumulet humo: & capite Socratis i alterum
 dimoto latus: per iugulum sinistrum: capulorene gladium totum ei demergit: & san-
 guinis eruptionem uterculo ad moto excipit diligenter: ut nulla stilla cōpareret usquā:
 hæc ego meis oculis aspexi: nā etiā: ne quid demutaret credo a uictime religionē: immissa
 dextera per uulnus illud ad uiscera penitus: cor miseri contubernalis mei Meroe bona
 ferutata protulit: cū ille ipetu teli præsecata gula uocem: imo stridorem incertum per
 uulnuseffunderet: & spiritum rebuliret. Quod uulnus: qua maxie patebat: spongia ef-
 fulciens Panthia: heus tu inquit spongia caue in mari nata: per flumen ne transcas: his
 æditis ab una: remoto grabattulo: uaricus super faciem meam residentes: uelicā exone-
 rant: quoad me urinæ spurcissimæ madore perlueret. Cōmodum limen euaserāt: & fo-
 res ad pristinum statum integræ resurgunt: cardines ad foramina resident: postes ad re-
 pagula redeunt. ad claustra pessuli recurrunt. At ego ut eram etiam nunc humi proie-
 ctus inanimis: nud⁹: & frigid⁹: & lotio perlitus: quasi recens utero matris æditus imo
 tiero semimortuus: uerum etiā ipse mihi supuiuens: & Postumus: uel certe distinate iā
 cruci candidatus: quid inq̄ de me fiet: ubi iste iugulat⁹ maneparuerit: Cui uidebor ue-
 risimilia dicere pferens uera: pro clamares saltem suppetiatū: si resistere uir tantus mu-
 lieri nequibas: sub oculis tuis homo iugulatus: & files: cur autē te simile latrociniū nō
 pemit? Cur sæua crudelitas: uel pp̄ idiciū sceleris arbitro pepcit? Ergo quoniā euasisti
 mortē: Nūc illo redi. Hæc identidē mecū replicabā: & noxiabat i die: optimū itaq; fa-
 ctu uisū ē: anteluculo furtim euadere: & uiam licet trepido uestigio capssere: sūmo
 sarcinulam meā subdita clauī pessulos reduco. At ille probe & fideles ianua: que sua
 sponte deferatæ nocte fuerant: uix tandē: & egerrime tunc clauis suæ crebra imissione

bac-
 chati
 me
 roe

uari-
 cus

suppe-
 tiatū
 ante-
 lucu-
 lo
 ante-
 lucio

patefiūt. Et heus tu inq̄ ubies? ualuas stabuli absoluq̄: antelucio uolo ire. Ianitor po-
 nestabuli hostium: humi cubitans & iam nunc semisomnus: quid tu inquit: ignoras
 latronibus infestari uias? qui hoc noctis inter incipis. Hem: & si tu alicuius facinoris
 tibi cōsciū scilicet mori cupis: nos cucurbitę caput nō habemus ut pro te moriamur
 non lōge inq̄ lux ab est. Sed & præterea quia uiatori de sūma paupie latrōes auferre pos-
 sunt? An ignoras inepte: nudū nec a. x. palestitis te spoliari posse. Ad hæc ille marci-
 dus & semisopitus: in alterę latus euolutus: unde autē inquit scio: an cōuectere illo tuo
 cum quo sero deuertera: iugulato: fuge mandes p̄sidiū. Illud horę memini me terra
 dehiscēte: ima tartara: inq̄ his canē cerberę: prorsus esurientē mei prospexisse: ac recor-
 dabar profecto bonā Meroē nō misericordia iugulo meo pepcisse: sed se uicia cruci me
 seruasse. In cuniculū itaq̄ reuersus: de genere tumultuario mortis mecum deliberabā. exan-
clare
 Sed cum nullū aliud telū mortifex fortuna: q̄ solū mihi grabattulū subministraret. Iā
 iā grabattulę inq̄ aio meo carissime: qui mecū tot erūnas exanclasti: conscius & arbiter
 quę nocte gesta sūt: quē solū in meo reatu testē innocentię citare possū: tu mihi ad iferos
 festinati: submiuistra telū salutare. Et cū dicto restim quā erat in textus: aggredior ex-
 pedire: actigillo quod fenestřę subditum altrinsecus prominebat. Iniecta atq̄ obdita
 parte funiculi: & altera firmiter in nodum coacta: āscēso grabattulo: ad exitiū sublima-
 tus: & missō capite laqueum induo. Sed dū pede altero: fulcimentū quo sustinebar re-
 pello: ut ponderis deductu restis ad ingluuiē adstricta: spirit⁹ officia discluderet repē-
 te putris alioquin: & uetus funis disrumpitur. Atq̄ ego de alto recidēs: Socratē: nam
 iuxta me iacebat super ruo. cūq̄ eo in terrā deuoluor: & ecce in ipso momēto ianitor in-
 trorupit: exerte clamitans. Vbies tu qui alta nocte imodice festinabas: & nunc stratis
 inuolutus? Ad hęc nescio: an casu nostro: an illius absōno clamore: experrectus So-
 crates exurgit prior. Et ue inquit imerito stabularios hos oēs hospites detestantur. Nā
 iste curiosus dum iportune irrūpit: credo studio rapiendi aliquid: clamore uasto: mar-
 cidus alioquin me altissimo somno excussit. Emergo latu: atque alacer: isperato gau-
 dio pfusus: & ecce ianitor fidelissime: comes & pater meus & frater meus: quē nocte e-
 brius occisum a me calūniabar: & cū dicto Socratē deosculabar amplexus. At ille o-
 dore alioquin spurcissimi humoris pcussus: quo me lamię illę infecerāt: uehementē as-
 pernatur. Apagete inquit fœtorem extremę latrinę: & causas cœpit hui⁹ odoris comi-
 ter inquirere. At ego mire adfecto ex tempore: absurdo loco: in aliū sermonē interio-
 nem eius denuo diriuo. & iniecta dextra quin imus inq̄: & itineris matutini gratiam ca-
 pim⁹: summo sarcinulā: & pretio māfionis stabulario persoluto capeffimus uiā. Ali-
 quantū processeramus: & iā iubaris exortu cuncta collustrātur: & ego curiose sedulo
 arbitrabar iugulum comitis: qua parte gladiū delapsū uideram: & mecū uesane ani-
 mo quin poculis & uiuo sepultus: extrema somniasti: ecce Socrates integer: sanus i-
 lumio: ubi uulnus? spongia ubi? postremo cicatrix: tā recens? & ad illū. Ne imerito in
 quā medici fidi cibo & crapula distentos: sœua p̄ graua somniare autumnāt: mihi de-
 niq̄ q̄ poculis uesperī minus tēperauī: nox acerba diras & truces imagines obtulit: ut
 adhuc me credā cruore humano aspersū. atq̄ ipiatū. Ad hęc ille subridens: At tu in-
 quit nō sanguine: sed locio pfusus es: uerum tamē & ipse p̄ somnū iugulari uisus sū ni-
 hil nam & iugulum istum dolui & cor ipsum mihi auelli putauī & nunc etiam spiritu
 deficior & genua quatior & gradu titubo & aliquid cibatus refouendo spiritu desidero
 Et in quā paratū tibi adest ientaculū & cum dicto mantica mea humero exuo Caseum

ad
proat
pato-
rem

opes-
sulata
ianua

cū pāe ppere ei porrigo: & iuxta platanū istā residam⁹ aio: quo facto: & ipse aliqd idi-
dem sūmo: Eūq; auide esitante aspiciens: aliquāto iteriore macie: atq; pallore buxco de-
ficientē uideo. Sic deniq; cū uitalis color turbauerat: ut mihi p̄metu: nocturnas ēt fu-
rias illas imaginanti: frustulū panis: q; primū sumpserā: q̄uis admodū modicū: medi-
is faucibus inhereret: ac neq; deorsū demicare: neq; fursū remear possēt. Nā & breuitas
ipsa cōmeantiū: metum mihi cumulabat. Quis enī de duobus comitū: alterꝫ sine al-
terius noxa peremptū crederet? Vex̄ ille ut satis detruncauerat cibū sitire ipatiente cœ-
perat. Nā & optimi casei bonā ptē uide deuorauerat: & haudita longe radices plata-
ni leuis fluuius in spēm placidę paludis ignauius ibat. Argēto uel uitro æmolus inco-
lorem. En inq; expleretatice fōtis lacteo. Ad surgit: & oppertus paululū: planiorē ripe
marginē cōplicitus in gēua adprōnat se auid⁹ adfectās poculū: necdū satis extremis
labiis sūmum aque rorē attigerat: & iugulo eius uulnus dehiscit in profundū patorem
& illa spōgia repēte de eo deuoluitur: eāq; paru⁹ admodū comitatur cruor. deniq; cor-
pus exanimatū in flumē pene corruerat: nisi altero ego eius pederetentō: uix & egre ad
ripā supiorem attraxi. Vbi defletum pro tpe comitē misellum arenose humo: i amnis
uicinia sempiterna cōtexi. Ipse trepidus & eximie metuens mihi: per diuersas & auias
solitudines aufugi. Et quasi cōscius mihi cedis humanę: relicta patria & lare: ultroneū
exilium amplexus: nunc Aetoliā: nouo cōtracto matrimonio: colo. Hæc Aristome-
nes: at ille comes eius: qui statī initio: obstinata incredulitate sermonē eius respuebat:
Nihil iquit hac fabula fabulosius: nihil isto mēdacio absurdus: & ad me cōuersus. Tu
autem iquit uir: ut habitus & habitudo demōstrat ornatus accedis huic fabulę. Ego
uero inq; nihil ipossibile arbitror. sed utrunq; fata decreuerint: ita cūcta mortalib⁹ pro-
uenire. Nā & mihi & tibi & cunctis hoibus multa usu euenire mira & pene ifecta: quæ
tamē ignaro relata fidē pdant. Sed ego huic & credo hercules & gratas gratias memi-
ni: q; lepidę fabulę festiuitate nos auocauit: asperā deniq; ac prolixā uiam sine labore &
tædio euasi. Quod beneficiū ēt illū uectorē meū credo latari: sine fatigatione sui: me
usq; ad istā ciuitatis portā: nō dorso illius: sed meis auribus prouecto. Is finis nobis &
sermōis & itineris cōmunis fuit. Nā comites utriq; ad uillulas p̄ximas leuorsū abiere:
Ego uero q; primū igressu stabulū cōspicatus sum: accessi. & de quadā anu caupona ili-
co p̄contor. est ne inq; Hypata hæc ciuitas? Annuit. Nosti ne Milonē quendā ep̄iori-
bus? Arrisit. Et uere inquit primus istic perhibetur Milio: qui extra pomeriū & urbem
torā colit. Remoto inq; ioco parens optima. dic oro & cuiatis sit: & quib⁹ diuersetur æ-
dibus. Vides ne iquit extremas fenestras: quę foris urbē prospiciunt: & altrinsecus fo-
res proximū respicientes angiportū: inibi iste Milo diuersatur: ampliter nūmatus: &
longe opulentus: uex̄ extreme auaritie: & sordis ifime: ifamis homo: scenus deniquæ
copiosum sub arrabone auri & argenti crebriter exercens: exiguo lare iclusus: & crugi-
ni semper intentus: cū uxore etiā calamitatis suę comite habitat. Neq; p̄ter unicā pa-
scit ancillulā: & habitu mendicantis semper icedit. Ad hæc ego risu subiūcio: benigne
inq; & prospicue Demeas meus i me cōsuluir: qui peregrinaturꝫ tali uiro cōciliauit: i cu-
ius hospitio nec fumi nec nidoris nebulā uererer. & cū dicto modico secus progressus
hostiū accedo: & ianuā firmiter opessulatā pulsare uocaliter icipio. Tandem adolescē-
tula quadā procedens. Heus tu iquit: qui tam firmiter fores uerberasti: sub qua specie
mutuari cupis? An tu solus ignoras p̄ter aux̄ argentūq; nullū nos pign⁹ admittere?
Meliora inq; omiare: & potius respōde: an itra edes hæc tuū offēdri? Plæc iquit: sed q̄

causa quæstionis huius. Litteras ei acorynthio Demea scriptas ad eum reddo. Dū annun-
tio inquit: hec ibidē opiminor. Et cum dicto rursum foribus opessulatis inro: capeffit: oppe-
modico de idē regressa: patefactis ædibus. Rogat te inquit intuli me: eumq; accubātē: rimi-
exiguo admodū grabattulo: & cōmodū cœnare icipientē iuenio: assidebat pedes ux- nor
or: & mensa uacua posita: cuius mōstratu. En inquit hospitium. Bene ego: & illico eis lit-
turas Demeætrado: Quibus prespiter lectis: amo iqt meum Demæā: qui mihi tātū
cōciliauit hospitem. Et tum dicto: iubet uxore decedere. Vtq; in eius locum assideā: iu-
bet meq; cā nunc uerecundia cōtantē: abrepta lacinia detrahens: adside inquit istic. Nā
præmetulatronum: nulla est fibula an ne sufficiētem supelectilē parare nobis licet: ec-
ci Et sic: Ego te iqt etiā ne ista torporis speciosa: hūndiē deq; hac uirginali prorsus uere
cūdia: generosa stirpe proditū: & recte cōiuerē Sed & me? Demeas eadē litteris pro-
nuntiat: ergo breuitatem grurgustioli nostri ne spernas peto: erit tibi adiacens: & ecce
illud cubiculum: hōestum receptaculum: fac libenter diuerferis ī nostro Nā & maio-
rem domum dignatōe tua feceris: & tibi specimē gloriosum arrogaris: sis cōtentus lare
paruulo: Tesei illius cognominis patris tui uirtutes æmulaueris: qui nō est aspernatus heca-
Hecales anus hospitium tenue. At uocata ancillula. Fortis iuquit larcinulas hospitis le an?
susceptas cum fide conde in illud cubiculū. Ac simul ex promptuario oleū unclui: & prom-
lintea ter sui: & cætera hæc eidē usui profer ociter. Et hospittē meū produca ad proxias ptu-
balneas: satis arduo itinere: atq; prolixo fatigatus est. His ego auditis: mores: atq; p-
simoniā ratiocinans Milonis uolensq; me artius ei conciliare? Nihil inq; rerum istarū: nario
quæ itineris ubiq; nos comitantur. indigemus. Sed & baineas facile pcontabimur.
Plane quod est mihi sūme principii equo qui me strennue peruexit: senū atq; ordeū: ac
ceptis istis numulisti. Fortis emito. His actis: & rebus meis in illo cubiculo conditis:
pergens ipse ad balneas: ut prius aliquid nobis cibatuī proficerē: forū cupedinis peto.
Inq; eo piscatum opiparē expositum uideo: & per cōtato precio: quod centum num-
mis idicare aspernatus? xx. denarios perstinaui. Inde me cōmodum egredientē: con-
tinuatur Pythias cōdiscipulus apud athenas athicas meus: qui me post aliquantulum
multam tps amanter agnitum iuadit amplexusq; accomiter deosculatus. Mi Lucii ait
sat pol diu est: quod iteruissimus re? At Hercules exinde Vastio magistro digressi su-
mus. Quæ autem tibi causa peregrinationis huius? Crastino die seies inquam sed quid
istud uoti? gaudeo. nā & lixas & uirgas: & habitum prorsus magistratuī cōgruentem ī
te uideo. Annouā curamus ait: & ædilem herimus: & siquit absonare cupis: utiq; cō-
modabimus. Abnuebā: quippe qui iā cœnæ affatim piscatum prospexeramus. Sed. n.
Pythias uisa sportula: succussisq; ī aspectum planiorē piscibus. At has quisquilias q̄tū
parasti? Vix inq; piscatori extorsimus accipe. xx. denarios. Quo audito: statī adrepta
dextra postliminio me in forū cupedinis reducens. Et a quo inquit istorū migamēta hæc
cōparasti? Demonstro seniculum: ī angulo sedebat. Quem cōfestum pro edilitatis īpe-
rio uoce asperima increpās. Iam iam inquit nec amicis quidē nostris: uel oīno ullis hos-
pitibus paritis? Quid tā magnis precīis pisces friuolos idicatis? & florē Thessaliæ re-
gionis instar solitudinis: & scopuli ædiliū caritate deducitis? sed non mpune. iam
enim faxo scias: quemadmodum sub meo magisterio mali debeant coerceri: & profu-
sā in mediū sportula: iubet officialē suū īsuper pisces īscēdere: ac pedib; suis toros ob-
terere: q̄ cōtētus morū seueritndiē: mens Pythias: ac mihi ut abire suadens: Sufficit mi-
hi o luci iqt sciculi tāta hæc cōtūelia. His actis cōsternat? ac prorsus obstupid? ad balne

oppe-
rimi-
norheca-
le an?
prom-
ptu-
narioforū
cupe-
dinis
pisca-
tum
opipa-
rem
persti-
naui
inter-
uiso
miga-
men-
ta

as me refero: prudētis cōdiscipuli ualido consilio. & nūmis simul priuatis & cœna: lautusq; ad hospitium Milonis: ac dehinc cubiculum me reporto. Et ecce Fortis ancilla: rogaret inquit hospes. At ego iam inde Milonis abstinentiæ cognitor: excusauī comiter. quod uia uexationem non cibo: sed somno censerem diluendam. Isto accepto pergit ipse: et iniecta dextra clementer me trahere adoritur. Ac dum contor: dum modeste renitor. Non prius inquit discedam q̄ me sequaris. Et dictum iureiurando secutus iam obstinationis suæ: me ingratissimè obediētem perducit ad illum suum grabattulatum: & residētis: q̄ salue agit inquit Demas noster: quid uxor: quid liberi: quid uenaculi? Narro singula: percunctatur accuratius causas etiam pegrinationis meæ: quas ubi probe perculi: iam & de patria nostra & eius primoribus: ac deniq; de ipso præsīde scrupulosissimè explorans: ubi me post itineris tam sæui uexationem sentit: fabularum quoq; serie fatigatum in uerba media somno lentū desinere: ac me quicq; defectum iam incerta uerborum salebra balbutire: tandem patitur cubitum concederem. Euasi aliquando rancidi senis loquax & famelicum conuiuium somno non cibo grauatus: cœnatus solis fabulis: & in cubiculum reuersus: optatæ me quieti reddidi.

EIVSDEM LIBER SECVNDVS DE ASINO AVREO

Primum nocte discussa: sol nouus diem fecit: & somno simul emerfus: & lectulo: anxius alioquin & nimis cupidus cognoscendi. quæ rara miraq; sunt. reputansq; me media Thessaliæ loca tenere quo artis magicæ natiua cantamina totius orbis cōsono ore celebrantur. fabulamq; illā optimi comitis Aristomenis: de situ Ciuitatis huius exortam: suspensus alioquin: & uoto simul: & studio: curiose singula considerabam. Nec fuit in illa ciuitate: quod

aspiciens: id esse crederem. qd esset: sed oīa prorsus ferali murmure in aliam effigiem translata: ut & lapides: quos offenderē: de hoīe duratos: & aues: quas audirē: indidem plumas: & arbores quæ pomerium abirent: foliatis similiter. & fontanos latices de corporibus hūanis fluxos crederem: Iam statuas & imagines incessuras: pietes locuturos boues & id genus pecua dictura præsagium: de ipso uero cælo: & iubaris orbe. subito uenturū oraculū. Sic attonitus. imouero cruciabili desiderio stupidus: nullo quidem initio. uel omnino uestigio: cupidinis meæ repto: cuncta circuibam: tamen dū in luxu nepotali simul hostiatim singula perro: repente me nescius forum cupedinis intuli. Et ecce mulierem quāpiam frequenti stipatam famulatione: ibidem gradientem. ad celebrato uestigio. cōprehendo. Aurū in gēmis: & in tunicis ibi inflexum: hic intextum matronam profecto confitebatur: huius adhærebat lateri senex: iā grauis in annis: qui ut primū me cōspexit. Est inqt Hercules hic Lucius: & offert osculū: & statim incertū quid i aurē mulieris obgāniit. Quin inqt et uel ipsā parētē tuā accedis: & salutas? Vereor i q̄ ignotē mihi scēmīæ: & statim rubore suffusus: reiecto capite resisti: at illa obtutū in me cōuersa. Et inqt sanctissimę Saluię matris generosa probitas: sed & cætera corporis exq̄biliter ad regulā: q̄ diligēter alqd adfigūt: sūt cōgruētia. In enormis succulēta proceritas: gracilitas: rubor tpatus: flauū & in affectatū capillicium: oculi cesii qdem: sed uigiles & in aspectus micantes prorsus aquilonis: quoquouersum floridus: speciosus & immediatus incessus: & adiecit. Ego te o lucis meis istis manibus educaui: quidni parentis tuę: non modo sanguinis: uerum alimoniarum etiam sortia. Nam & familia Plutarchi amba prognatæ sumus: & eandem nutriçem simul bibimus: & innexu ger

Cata
minaFolia
te ar
bores
Fonta
ni lati
ces
nepo
talis
luxus
frimu
latio
obgā
nit
Exeq̄
biliter
succu
lenta
proce
ritas
Capil
licia

manitatis una colauimus: nec aliud nos q̄ dignitas discernit qd̄ clarissimas illa: ego priuatas nuptias fecerimus. Ego sum byrrhena illa cuius forte sapicule nomen iter tuos frequētatū educatores retines. Accede itaq; hospitū fiducia imo uero iā tuum pprium larem. At hæc ego iā sermōis ipsius mora rubore digesto: Absit inquā parens ut Milonē hospitem sine una querela deferā. Sed plane qd̄ officiis integris potest effici curabo sedulo: quotiēs itineris huius ratio nascetur nunquā erit: ut nō te deuortar. Dum hunc & huiusmōi sermonē altercamur: paucis admodum confectis passibus: ad domum byrrhenæ puenimus. Atria longe pulcherrima colūmis quadrifariā: p̄ singulos angulos statibus attolebant statuas palmaris deæ: Facies quæq; primis explicitis sine gressu pilæ uolubilis: instabile uestigium plantis roscidis decitantes nec ut maneāt inhaerent: & iā uolare creduntur: e contra lapis parius in Dianam factus: tenet libratam totius loci medietatem: signum perfecte luculentum: ueste reflatum p̄ cursu uegetum: itro cunctibus obuium: & maiestate numinis uenerabile: canes utrinq; secus deæ latera muniunt qui canes & ipsi lapis erant. His oculis minantur: aures rigent: nares hiant: ora sauiunt: & sic unde de proximo latratus ingruerit: eum putabis de faucibus lapidis exire: & in quo summum specimen opere fabrilis egregius ille signifer prodidit: sublati canibus ip̄etus arduus. pedes imi resistunt: currunt priores. Pone tergum deæ: saxum insurgit i speluncæ modum muscis & herbis & foliis et uirgulis: & sic ubi pāpinis & arbutusculis: alibi de lapide florentibus: splendor intus umbra signi: de nitore lapidis: sub extrema saxi margine: poma & uuæ faberrime politæ depēdent: q̄s ars æmula naturæ: ueritati similes explicuit. Putes ad cibum inde quadā cum mustulentus auctunus maturum colorem afflauerit posse decerpi: & si fontes qui Deæ uestigio discurrentes in lenem uibrantur undam: pronus aspexeris: credes illos ut rure pendentes racemos inter cætera ueritatis: nec agitationis officio carere. Inter medias frondes lapidis Actæō simulachrum: curioso obtutū in dorsum proiectus: iam in ceruum ferimus: & in saxo simul: & in fonte loturam: Dianam opperiens uisitur. Dum hæc identidem rimabundus eximiæ delector: tua sunt inquit Pyrrhena cuncta: quæ uides. Et cum dicto cæteros omnes: sermone secreto decedere præcepit. Quibus dispulsis omnibus: Per hæc inquit deam o Luci carissime ut anxietati tibi metuo: & utpote pignori meo longe prouisum cupio. Caue tibi: sed caue fortiter a malis artibus: & facinorosis illecebris Pāphiles ilius: quæ cum milone isto: quem dicis hospitem: nupta est Maga primi hominis: & omnis carminis sepulchralis magistra creditur: quæ surculis: & lapillis: & id genus friuolis inhalatis omnem istam lucem mundi sideralis: imis tartari: & in uetustum chaos submergere nouit. Nam simul quæq; conspexit speciosæ formæ iuuenem: uenusta te eius sumitur: & illico in eum & oculum & animum detorquet. Serit blanditias: inuadit spiritum: amores profundi pedicis æternis alligat. Tunc minus morigeros: & uiles fastidians: in saxa & in pecua: & quod uis animal puncto reformat. Alios uero prorsus extinguit: hæc tibi trepido & cauenda censeo. Nam & illa urit ppetuum: & tu pueretatem & pulchritudinem. capax eius es. Hæc mecū byrrhena satis anxia: At ego curiosus alioquin: ut primū artis magicæ semp optatū nomē audiui: tātū a cautela Pāphiles abfui: ut etiā ultro gestirem: tali magistro me uolens ampla cum mercede traderet: & prorsus ipsum barathrum saltu concito præcipitare. Festinus deniq; & uccors aī: māu eius uelut cathēa quadā memet expedio: & salue ppe addito ad Milōis hospitium pernicipiter euolo. Ac dum amenti similis celeri uestigium. Age inq; o luci: cui-

deuor
tarpal
mas
deætaberi
ne
Mu
stulen
tus

retor
fa
Pelli-
bus in
sentē-
tiā ua-
do
Iuscū
Tuce-
tum
succin-
tula
succu-
tiens

gila: & tecum esto habes exoptatam occasionem: & uoto diutino poteris fabulis mise-
ris explere pectus aufer formidines pueriles: cominus cum re ipsa gnauiter congregere
& a nexu quidem uenerio hospitis tuæ tempera: & probi Milonis genialem torem reli-
giosus suspice. Verum enim uero Fotis famula petatur annixe. Nam & forma scitula
& moribus ludicra: & prorsus argutula est. Vesperique cum somno cōcederes: & in
cubiculum te deduxit: comiter & blande lectulo collocauit. & satis amanter cooperuit
& osculato tuo capite q̄ inuita discederet: uultu p̄didit. Deniq; sæpe retrorsa respiciēs
substitit: quod bonum felix & faustum sit. Itaq; licet in salutare non erit: Fotis illa tem-
ptetur. Hæc mecum ipse disputans: fores Milonis accedo: & quod aiunt: pedibus in-
sententiam meam uado. Nec tamen Milonem domi uel uxorem eius offendo: sed tan-
tum caram meam Fotidem: quæ suis dominis parabat Iuscum fartim circumcisum: &
pulpam frustatim consecram: abacum pascue hirulentam: & quidem naribus iam mi-
hi ariolabar: tucetum per q̄ sapidissimum. Ipsa linea tunica mūdile amicta: & rursus
se a fasciola prænitente altiuscule: sub ipsas papillas succintula: illud cibarium uasculū
floridis palmulis rotabat in circulum: & in orbis flexibilibus crebra succutiēs. & simul
membra sua leniter illubricans: lumbis sensim uibrantibus: spinam mobilem quatiēs
placide: decenter inundabat. Isto aspectu defixus obstipui: & mirabundus steti. Ste-
terunt & membra quæ iacebant ante: & tandem ad illam q̄ pulchræ: quanq; festiue in-
quam. Fotis mea ollulam istam cum naribus intorques: q̄ melitum pulmentum appa-
ras: foelis & certius beatus: cui permiseris illuc digitum intingere: Tunc illa lepida alio
quin & diacula puella: discede iquit miselle q̄ procul a me: a foculo discede: nā si te mo-
dice meus igniculus afflauerit: ureris intime. Nullus extinguet ardorem tuū: nisi ego
quæ dulce condiens & ollam & lectulum: sua uequater enoui. Hæc dicens in me respe-
xit & risit: nec tamen ego prius inde discessi: q̄ diligenter oēm eius explorassem habitu-
dinem: uel quid ego de cæteris aio? Cum semper mihi unica cura fuerit: caput capillū
que sedulo: & publice prius intueri: & domi: postea perstrui. Sicque iudicii huius ap̄d
me certa & statuta ratione: uel quod præcipua pars ista corporis in aperto & perspicuo
posita: prima nostris luminibus occurrit: & quidem in cæteris membris floride uestis
hylaris color: hoc in capite nitor natiuus operatur. Denique plæræque indolem grati-
asq; suas probaturæ: lacinias omnes exuunt: amacula dimouent: nudam pulchritudi-
nē suam præbere se gestiunt: magis de cutis roseo rubore: q̄ de uestis aureo colore pla-
cituræ. At uero quod nefas diceret: ne quod sis ullum huius rei tam durum exemplum
si cuiuslibet eximiaq; pulcherrimaq; fœminæ caput capillo spoliaueris: & faciem nati-
ua specie nudaueris: licet illo cœlo deiecta: mari edita: fluctibus educata: Licet inquā
Venus ipsa fuerit: licet omni gratiarum choro stipata & tota cupidinum populo comi-
rata: & baltheo suo cincta cinnama fragans: & balsama rorans: calua processerit place-
re non poterit: nec Vulcano suo. Quid cum capillis color gratus & nitor splendidus
illucet. Ecce Solis aciē uegetus fulgurat: uel placidus renitet. At i contrariā grauē ua-
riat aspectū: & nūc aurū chorus chās i mellis lenē deprimitur umbrā Nūc coruā nigre-
diē cerulus colūbaq; collis flosculos æmulatur uel cū guttis arabicis obūctus: & pecti-
nis arguti dēte tēui discrimiatur. Et pōe uersū coactus: amatoris oculis occurrēs: istat
speculi redit imaginē gratiore: qd cū frequenti sobole spiritus cumulat uerticē: uel pli-
xa scire porrectus dorsa pmanat. Tāta deniq; ē capillamēti dignitas: ut quis auro: ue-
ste gemis omniq; cætero mūdo exornata mulier incedat tamē nisi capillū distinxerit

ornata non possit uideri: sed in mea Fotide: non operosus: sed inordinatus ornatus ad debat gratiam. Vberes. n. crines: leniter emissos: & ceruice dependulos: ac deinde p colla dispositos sensimq; sinuato patagio residentes: paulisper ad finem conglobatos: in summū uerticem nodus adstrinxerat. Nec diutius quiui tantū cruciatum uoluptatis eximia sustinere. Sed pronus in eam qua sine summum cacumen capillus ascendit mellitissimū illud sauium impressi. Tum illa ceruicem intorsit & ad me conuersa lismis & morsicantibus oculis. Heu tu Scholatrice ait: dulce & amarum gustulum carpis. Caue ne nimia mellis dulcedine diutinam bilis amaritudinem trahas.

Quid isticinquā est: mea festiuitas: cum sim paratus: uel uno basiolo interim recreatus: super istum ignem porrectus assari? Et cum dicto artius eam complexus cœpi sauiari. Iamq; æmula libidine in amoris parilitatem congermanescenti mecum. Iam patentis oris in halatu cinnameo: & occurrentis linguæ illisu nectareo: prona cupidie adliuescente: pereo inq; immo iam dudum perii: nisi tu ppitiaris. Ad hæc illa rursum me deosculato: bono animo esto inquit. Nam ego tibi mutua uoluntate mancipata sū nec uoluptas nostra differetur ulterius: sed prima face in cubiculū tuum adero. Abi ergo: ac te compara: tota enim nocte tecum fortiter: & ex animo præliabor. His & talibus obgannitis sermonibus inter nos discessum est. Commodum meridies accesserat: & mittit mihi Byrrhena xeniola porcum optimum: & quicq; gallinulas: & uini cadum i ætate præciosi. Tunc ego uocata Fotide. Ecce inq; Veneris hortator & armiger liber aduenit ultro: uinum istud sorbeamus hodie omne: qui nobis restinguat pudoris ignamuiam: & alacrem uigorem libidinis inculiat: hæc enim sitarchia nauigo Veneris indiget sola: ut in nocte peruigili: & oleo lucerna & uino calix abundet: diem cæterum lauacro ec dehinc cœnæ dedimus. Nam milonis boni concinnaticiam mensulam rogatus accubueram: q̄pote tutus ab uxoris eius aspectu. Byrrhenæ monitorum memor: & pinde in eius faciem oculos meos: ac si auernum lacum formidans deieceram: sed assidue respiciens præministrantem Fotidem: inibi recreabar animi. Cum ecce iam uespera: lucernā intuens: Pamphile: q̄ largus inquit hymber aderit crastino: & percontanti marito: qui cōperisset istud? Respondit sibi lucernā prædicere. Quod dictum ipsius Milo risu secut? grandē inquit istā lucernæ sibyllā parcimus: q̄ cūcta cœli negocia: & solē ipsū de specula cādē labri cōtuetur. Ad hæc ego subiciens. Sūt aīo prima huiusmodi diuinationis exprimenta: nec mirum: licet modicū istud igniculū: & manibus hūanis laboratū: memorē tamē illius maioris: & cælestis ignis: uelut sui parentis: quid eēt editurus in æthereis uertice: diuino præfagio: & ipsum scire: & nobis enūtiare. Nam & corinthi: nunc apud nos passim: chaldaus quidā hospes: miris totam ciuitatem responsis turbulentā & arcana fatorū stipibus emerendis: e dicit in uulgum: qui dies copulā nuptialem affirmet: qui fundamenta mœnium perpetuet: qui negociatori commodus qui uiatori celebris: qui nauigiis opportunus: mihi denique prouentum huius peregrinationis inquirenti: multa respondit: & oppido mira: & satis uaria. Nunc enim glorā satis floridam: nunc historiam magnam: & incredendam fabulam: & libros me facturum. Ad hæc renidens Milo: qua inquit corporis habitudine præditus: quoue nomine nūcupatus: hic iste Chaldaus ē? Procerus inquā: & suffuscul? Diophæes noīe: Ipse est ait: nec ullus alius. Nā & hic apud nos multa multis similiter effatus: nō paruas stipes imo uero mercedes optimas iā cōsecutus fornnā seuerā: an sauiam uerius dixerim miser incidit. Nam die quadam: cum frequentis populi circulo conseptus: coratio

pata
gio
Melli
tissi
mum
Mor
ficati
bus o
culis
Sauia
ri
Cōger
mane
scenti
obgāi
tis ser
moni
bus
Inculi
at
sitar
chia
Conci
natica
mēsu
la
Lucer
na im
brem
pradi
cit

Exper
gitus

ne circumstantium fata donaret: Cerdo quidam nomine negociator: accessit eum diem commodum peregrinationi cupiens: quem cum electum destinasset illi: Iam deposita erumena: Iam profusis numulis: iam dinumeratis centum denariis: quos mihi eadem diuinationis: auferret ecce quidam de nobilibus adolescentulus a tergo adrepēs eum lacinia prehendit: & conuersus: amplexusq; exosculatur arctissime. At ille ubi primum consauiatus: eum: iuxta se ut assideret effecit: attonitus & repentina uisionis stupore: & praesentis negotii: quod gerebat: oblitus: infit ad eum. Quam olim equidem exoptatus nobis aduenis: Respondit ad hāc ille alius commodum uespera oriente: sed uicissim tu quoq; frater mihi memora: quemadmodum exinde ut de Euboea isula festinus enauigasti: & maris & uiae confeceris iter. Ad hāc Diophanes ille chaldaus egregius: mente uiduus: necdum suus. Hostes inq;: & omnes inimici nostri: tam diram: immo uero Vlyxeam peregrinationem incidant. Nam & naui ipsa qua uehebamur uariis turbinibus procellarum quassata: utroq; regimie amisso: aegre ad ulterioris ripae marginem detrusa: praecipitio demersa est: & nos omnibus amissis: uix enatauimus: quod cumq; uel ignotorum miseratione: uel amicorum beniuolentia extraximus: id omne latrocinialis inuasit manus: quorum audacia repugnās etiam nomine Arisuatus unicus frater meus: sub istis oculis miser iugulatus est: Hāc eo adhuc narrante mœsto cerdo ille negociator correptis nūmulis suis: quos diuinationis mercedi destinauerat: protinus aufugit: ac dehinc: tunc demum Diophanes expergitus sensit impudentiae suae labem. Cum etiam nos omnes circumsecus adstantes: in clarum cachimum uideret effusos: Sed tibi plane Luci domine: soli omnium Chaldaus ille uera dixerit: sisq; felix: & iter dexterae porrigas. Hāc Milone diutine sermocinante tacitus ingemiscebā: mihiq; non mediocriter succensebam: q; ultro inducta serie inopportunarum fabularum: partem bonam uesperae: eiusq; gratissimum fructum amitterem: & tandem denique deuorato pudore: ad Milonem aio: ferat suam Diophanes illa fortunam & spolia populorum rursum conferat mari pariter ac terrae: mihi uero fatigationis hesternae etiam nunc sautio: da ueniam maturius concedam cubitum. Et cum dicto faceffo: & cubiculum meū contendo. Atq; illic deprehendo epularum dispositiones satis concinnas. Nam & pueris extra limen: credo ut arbitrio nocturni gannitus ablegarentur: humi q; procul distractum fuerat grabattulum meum: assistit mensula: cenae totius honestas reliquias tolerans: & calices boni: iam infuso latice semipleni solam temperiem sustinentes: & laguena iuxta officio cessi in deascento patefcens: facilis hauritu: prorsus gladiatoriq; ueneris antecenia. Commodum cubueram: & ecce Fotis mea iam domina cubitum reddita: iacta proximat rosa fersa: & rosa soluta in sinu tuberante: ac me pressim deosculato: & corollis reuinctos: ac flore prospero: arripit poculum: ac desuper aqua calida iniecta: porrigit bibam: idq; modicum priusquā torū exorberem: clementer inuadit. A relictum pullulatim labellis minuens: neq; respiciens sorbillat dulciter: sequensq; & tertium inter nos uicissim: & frequens alternat poculum. Cum ego iam uino madens: nec animo tantum: uerum in corpore ipso ad libidinem inquires alioquin: & petulans: etiam saucius paulisper inguinum sine lacinia remota impatentiam ueneris Fotidi meae monstrans: misere inquam: & subueni maturius. Nam ut uides: praelio quod nobis sine fenali officio indixeras: iam proximante uehementer intentus: ubi primam sagittam saui cupidinis i ima praecordia mea delapsam excapi: arcum meum & ipse uigore tetendi: & oppido formido ne neruus rigoris nimietate rum

patur: sed ut mihi morem plenius gesserit: ineffusum laxa crinen: & capillo fluente undantur æde complexus amabiles. Nec mora: cum omnibus illis cibariis uasculis raptim remotis: laciniis cunctis suis renudata: crinibusq; dissolutis ad hylarem lasciuia: in specie Veneris: quæ marinos fluctus subirat pulchre reformata: paulisper etiam glabella foemina: uel rosea: palmula potius obumbrans de industria: q̄ regens uerecundia præliare inquit. & fortiter præliare. Nec enim tibi cedam: necterga uor tam: cominus in aspectū: si uir es: dirige: & grassare gauiter. & occide moriturus: hodierna pugna non habet missionem. Hæc simul dicens: in scenso grabattulo. super me sensim residens. ac crebra subsiliens. lubricisq; gestibus mobilem spinam quaties pendula Veneris fructu me faciuit. usq; dum lassis animis. & marcidis artibus de fagitati. simul ambo corruimus. inter mutuos amplexus: animas anhelantes. his & huiusmodi colluctationibus ad confinia lucis usq; peruigiles egimus: poculis inter dū lassitudinem refouentes: & libidinem incitantes. & uoluptatem integrantes:

At cuius noctis exemplar similes adstruximus alias plusculas. Forte quadā die mecum magnopere Byrrhena contendit. apud eam coenula interesset. & cū impedio excusarem: negauit ueniam. Ergo igitur Fortis erat ad eunda. deq; nutu eius consiliū. uelut auspicium petendum. quæquanq; inuita q̄ a se ungue latius digrederet. tamen comiter amatoriae militie breuem commeatum indulxit. Sed heus tu inquit caue. regrediare cenā maturius. nam uesana factio nobilissimorum iuuenum pace publica infecta. passim trucidatos per medias plateas uidebis iacere. Nec presidis auxilia longinqua leuare ciuitatem tanta clade possunt. Tibi uero fortune splendor insidias. cōtemptus etiam peregrinationis poterit asferre. Fac sine cura inquā sis Fortis mea. Nā præter quod epulis alienis uoluptates meas anteferrem. moētū etiam istū tibi de māmaturata regressione. Nectamē in comitatus ibo: Nam gladiolo solito cinctus al trīnsecis. ipse salutis mee presidia gästabo. Sic paratus coene me committo. frequēs ibi numerus epulonū: & utpote apud primatem foeminam flos ipse ciuitatis opipares citro & ebore nitentes lecti aureis uestibus intecti. Ampli calices uarie quidē gratie sed preciositatis unius. Hic uitrum fabre sigillatum ibi cristallum impietum argentum alibi clarum & aurum fulgurans & succinū mire cauatū & lapidē ut bibas. & quicquid fieri non potest ibi est diriuiores plusculi spendide amicti fercula copiosa scitule subministrata pueri calamistrati pulchre inclusiati gemmas formatas i pocula uini uetusti frequenter offerre. Iam in latis luminibus epularis sermo percrebuit. Iam risus adfluens & ioci liberales & cauillus hinc inde. Tu inquit ad me Byrrhena q̄ cōmode uersaris in nostra patria quod scia templis & lauacris & ceteris operibus longe cunctas ciuitates antecellimus utensiliū preterea pollemus affatim certa libertas ociosa & negotiosa quidē adueniente romana frequentia modesto uero hospiti quies uillatica omniq; deniq; prouincie uoluptarii secessus sumus. Ad hec ego subiiciens uera memoras nec usq; gentiū magna me liberū q̄ hic fuisse credidi sed oppido formido cecatas & ineuitabiles latebras magice discipline. Nam ne mortuorum quidē sepulchra tua dicuntur sed & bustis & rogis reliquiae quedam & cadauerū presegmina ad exitiabiles uiuentiū fortunas petuntur. Et cantatrices anus in ipso momento choragii funeris perpeti celeritate alienā sepulturā ante uortunt. His in eis addidit aulis immo uero istic nec uiuentibus quidē ullis parcitur & nescio qui simile passus ore undiq; omnifariam deformato truncatus est. Inter hæc conuiuū totū

Diriuiores
scitule
Inclusi
ati

præse
gmina

in lincientiosis cachinnis effuditur oīumq; ora & obtutus in unū quēpiam angulo se cubantē cōferuntur qui cunctoꝝ obstinatione cōfusus indigna murmurabundus: cū uellet exurgere. Immo mi Telephron Byrrhena inq̃t & iubiste paulisper & more tue urbanitatis fabulā illā tuā remetire ut & filius meus iste Lucius lepidi sermōnis tui perfruat' comitate. At ille tu quidē domina ait. in officio mōēs sanctæ tuæ bonitatis sed ferenda nō est quorūdā insolētia: Sic ille cōmotus. Sed instanti Byrrhenæ que cū adiuratione suæ salutis ingratis cogebat effari perfecit ut uellet: Ac sic aggeratis in cūulū stragulis & effultis in cubitū sub erectisq; in totū porrigit dexterā & instar oratoꝝ cōformat articulū duobusq; infimis conclusis digitis ceteros e minus porrigens & infesto pollice clementer subrigens infit Telephron. Pupill' ego mileto pfectus ad spectaculū olympicū cū hæc etiā loca prouinciæ famigerabilis adire cuperē peragrata cūcta Thessalia fuscis auib' Iarissā accessi. ac dū singula pererrans tenuato admodū uiatice paupertati meæ fomenta conquiro: cōspicor medio foro procerū quendā senē insisterē lapidē claraq; uoce prædicabat. Si qui mortuū seruare uellet de præcio liceretur & ad quēpiā prætereuntū. Quid hoc inquā cōperior: hiccine mortui solent aufugere. Tace respondit ille. Nā oppido puer: & sanis peregrinus es meritoq; ignoras Thessaliæ te consistere: ubi Sagæ mulieres ora mortuoꝝ passim demorsicant eaq; sūt illis artis magicæ supplementa: Cōtra ego: & q̃ tu inquā dic sodes custode la ista feralis. Iam primū respōdit ille perperē noctē eximie uigilandū ē. Exertis & incōuersis oculis semp in cadauer intētis nec acies usquā deuertenda imo ne obliquāda quidē. Quippe cū deterrimę uersipelles in quoduis animal ore cōuerso latenter obrepant ut ipsos etiā oculos solis & iusticię facili frustret: Nā & aues & rursū canes & mures: imo uero et muscas induūt. Tūc diriscataminibus somno custodes obruūt: nec q̃squā definire poterit: quantas latebras nequissime mulieres pro libidine sua cōminiscuntur: Nec tamē hui' tā exitiabilis operē merces āprior q̃ quaterni uel seni ferme offerūtur aurei. Ehem & quod pene præterierā si q̃ nō integrū corp' manere restituerit qcqd inde decerptū diminutūq; fuerit: id oē defacie sua defectū sartire cōpellitur. His cognitis animū meū cū masculo & ilico accedēs preconē. Clamare inquā iā desine: adest custos paratus: cædo præmiū mille in quid nūmi deponētur tibi. Sed heus iuuenis caue diligenter principiū ciuitatis filii cadauera malis harpyis pbe custodias. Ineptias inquā mihi narras & nugas meras uides hoiēm ferreū & isonē certe: Perspicacio re ipso linceo: uel argo & oculū totū. Vix finierā & ilico me produxit ad domū quāpiā cui' ipsis forib' obseptis: per quādā breuē posticulā itrouocat me: & cōclaue quoddā obleratis liminib' umbrosū demonstrat cubiculū matronā flebilē: fusca ueste cōtextā quā pp assistēs: hic inq̃t auctorat' ad custodiā mariti tui fidēter accessit. At illa crinibus antepēdulis hinc inde dimotis: etiā in merore. luculētā pferens faciē: meq; respectās. Vide oro inquit q̃ expgite mun' obeas. Sine cura sis inquā modo corollariū idoneū cōparas: hic placito oti' surrexit: & ad illud me cubiculū inducit: ibi corpus splendētib' linteis cooptū introductis qbusdā septē testib' manu reuelat: & diutine usu pfecto: obtestata fidē præsentū singula demonstrat anxie: uerba cōcepta de industria quodā tabulis prænotate. Ecce inquit nasus integer: incolumes oculi: saluę aures: inlibatę labiæ: mentū solidū: uos in hāc rē boni Quirites testimoniū phibetote: & cū dicto: cōsignatis illis tabulis faceffit: At ego. Iube inquā domina cūcta quæ sūt usui necessaria: nobis

Fami-
gerabi
lisdemor
siccant
Custo
delaQuā
exper
gite

exhiberi. Atq; inquit ista sūt! Lucerna aīo prāgrādis: & oleū ad lucē: luci sufficiēs & aqua cū cenophoris: & calice cēnarūq; reliquis discus ornatus: Tūc illa capite quassanti abi inquit fatue: qui in domo funesta cēnas & partes requiris in qua tot iurgis iā dieb; ne fumus quidē uisus est ullus. An istic comessatū te uenisse credis: qui fumus potius loco congruēs luctus. & lachrymas. Hæc simul dicēs respexit ancillā. Et myrrhenæ inquit lucernā & oleū trade cōfestim: & incluso custode cubiculo p̄tinus facesse. Desolatus ad cadaueris solatiū p̄frictis oculis. & obarmatis ad uigilias aīum meū p̄ mulcebā cantationib;. Cū ecce crepusculū & nox p̄uecta: & nox altior: & deinde cōcubia altiora & iā nox intempesta: mihiq; oppido formido cumulatior qdē: cū repēte introrepens mustela circa me constitit: obtutūq; acerrimum in me destituit. ut tantillū aīalis prænīmia sui fiducia mihi turbarit aīum deniq; sic ad illā. Quin abis inquā ipurata bestia teq; ad tui similis musculos recōdis: anteq̄ nostrū uīm præsentiariā experiaris quin abis. Terga uortit & cubiculo p̄tinus exterminatur. Nec mora cū me somnus p̄fundus in imū barathrū repēte demergit ut ne deus quidē delphicus ipse facile discerneret duobus nobis iacentibus quis esset magis mortu⁹ sic in aīs & indigens alio custode pene ibi non erā. cōmodū noctis induci as cantus p̄strepebar cristarū cohortis. Tandē exp̄gitus & nimio pauore p̄territus cadauer accorro & admoro lumine reuelataq; eius faciem abar singula quæ cuncta cōuenerāt. Ecce uxor misella flens cū hesternis testibus introrupit anxia: & statim corpori sup̄perruēs multūq; ac diu deosculata sub arbitrio luminis recognoscit oīa. & couersa Phylodespotū requirit autōrē ei prācipit bono custodi redderet sine mora prēmīū & oblato statim. Sūmas inq; tibi iuuenis gratias agimus: Ethercules ob sedulū istud ministeriū inter ceteros familiares dehinc numerabim⁹. Ad hæc ego i sperato lucro diffusus in gaudiū & in aureos resulgētes quos identidē manu mea uētilabā attonitus imo inq; domia de famulis tuis unū putato & quotiēs operā nostrā desiderabis fidenter ipera. Vix effatū me statim familiares omnifariā exertis rapti cuiusq; modi telis insequuntur. Pugnis ille malas offendere scapulas alius cubitis i pingere palmis infestis hic latera suffodere calcibus insultare capillos distrahere uēstē discindere sic in modū sup̄bi iuuenis adoni uel musteluatis pipletis laceratus atq; discerptus domo p̄turbor. Ac dū in p̄xima platea refouens aīum infaustiatq; im p̄uidi sermones mei sero reminiscor dignūq; me pluribus etiā uerberibus fuisse merito cōsentie. Ecce iam ultimū defletus atq; conclamatus p̄cesserat mortuus rituque patrio utpote unus de optimatibus pōp̄a funeris publici ductabatur p̄ for̄ occurrit ad anxius quidā mcestus in lachrymis genialē caniciē inuelleras senex & manibus ambabus inuadens torq; uoce contenta quidē sed assiduis singultibus impedita. Per fidē uestrā inquit. Quirites per pietatem publicam perempto ciui subsistite & extremum facinus in nefariam scelestamq; istam mulierem seueriter uindicate. Hęc enī nec ullus alius miserum adolescentē sororis meę filium in adulteri gratiā & ob prādam hæreditariā extinxit ueneno. Sic ille senior lamentabiles quæstus singulis istrepabat. Sæuire uulguis iterdū & facti ueri similitudine ad criminis crudelitatem impelli conclamant ignem requirunt saxa paruulos ad exitium mulieris hortantur. Emeditatis ad hæc illa fletibus quanquā sanctissime poterat adiurans cuncta numina tantum scelus abnuebat. Ergo igitur senex ille ueritatis arbitrium in diuinā pro uidentiam reponamus. zachlas adest Aegyptius: propheta primarius. qui mecum

Phylo
despo-
tusmustel
uatis
pipletisPer Adan-
xius

iam dudum grādi premio pepigit reducere ab inferis spiritum corpusque istud post
 liminio mortis aīare. Et cum dicto iuuenē quēpiā linteis amiculis illectum pedes-
 que palmeis baxeis indutum & adusque deraſo capite pducit in medium. huius diu
 manus deosculatus & ipsa genua contingens. Misere ait sacerdos. Misere per
 Conce cœlestia sidera per inferna numina per naturalia clementia per nocturna silentia & a-
 ptitica depta cōceptitica & per incrementa nilotica & arcana mēphitica & sinistra phariaca da
 breuem solis usuram & in eternum cōditis oculis modicā lucē ifunde nō obnitimur
 nec terre rem suā denegamus. Sed adultionis solatium exiguum uite spacium de-
 precamur. Propheta sic ppiciatus herbulam quāpiā. iiii. ob os corporis & aliā pe-
 ctorieus imponit. Tunc orientem obuersus uel incrementa solis augusti tacitus im-
 precatus uenerabili scena facies studia presentium ad miraculum tantum certatim
 adrexit. Immitto me turbasotiū & pone ipsum lectulum editiorē quendā lapidē in
 sistens cuncta curiosi oculis arbitrabar. Iam tumore pectus extolli iam salubris ue-
 na pulsari. Iam spiritu corpus impleri & ad surgit cadauer & profatur adolescens
 momē Quod oro me post lethæa pocula iam stigiis paludibus innatantem ad momen-
 tarię uite reducit officia: desine iam præcor desine ac me in meam quietem permit-
 te. Hæc audita uox de corpore: sed aliquanto propheta commorior. Quin
 refers ait populo singula tuæq; mortis illuminas arcana: an nō putas deuotionibus
 meis posse diras inuocari: posse tibi mēbra lassā torqueri. Suscipit ille de lectulo
 & uno congestu populū sic adorat: Malis nouē nupte peremptus artibus & addu-
 ctus noxio poculo torę repent. adultero mancipauit. Tunc uox egregia capit presen-
 tē audaciā. & mēte sacrilega coarguētī marito resistens altercat. Populus æstuat di-
 uersa tendentes hi pessimā foeminā uiuentē statim cū corpore mariti sepeliendam.
 Aliū mendatio cadaueris fidem nō habedā sed hæc contationē sequēs adolescentis ser-
 mo distinxit nā rursu altius ingemiscēs. Dabo inq; dabo uobis intemeratæ ueritatis
 documenta p' uida & quod prorsus alius nemo cognouerit iudicabo. Tunc digito
 me demonstrās nā cū corporis mei custos hic sagacissimus exerrā mihi teneret uigi-
 liā cantatrices anus exuuiis meis iminentes atq; ob id reformatæ frustra sepius cū in-
 dustrīā sedulā eius fallere nequiuissent postremū iniecta somni nebula eoq; in profū-
 dā quietē sepulto me nomine cierenō prius desiere q̄ dū hebetes artus & mēbra frigi-
 da pigris conatibus ad artis magicæ nitantur obsequia hic utpote uiuus quidē sed tā-
 tū sopore mortuus: q̄ eo dē mecū uocabulo nūcupatur ad suū nomen ignarus resur-
 git. Et in exanimis umbræ modū ultroneus gradiens: q̄q; foribus cubiculi diligen-
 ter obclusis per quoddā foramē profectis naso prius: ac mox auribus: uicariā pro
 melanienā suscitauit utq; fallaciæ reliqua conuenirēt carā in modū pfectaz forma-
 tā auriū ei applicant examussim nasoq; ipsius similē cōparant: Et nunc ad sistit mi-
 ser hic præmiū nō industriæ: sed debilitationis consecutus. His dictis perterritus tē-
 ptare aggredior iniecta manu nasū prehēdo: sequitur: aures pertracto. deruūt: ac dū
 directis digitis & detortis nutibus præsentium denotor: dū risus ebullit: inter pedes
 circumstantiū frigidus sudore defluens: euado: nec postea debilis ac sic ridiculus: lari
 me patrio reddere potui: sed capillis hic inde laterū deiectis: auriū uulnera celauit: na-
 si uero dedecus: linteolo isto pressim ad glutinato: decenter obtexi. Cum primum
 Cōpo- Telephon hanc fabulam posuit compotores uinio madide rursu cachinnu inte-
 toris grant: dumque bibere solitariam postulant: sic ad me Byrrhena. Solennis inquit di-

es a primis cunabulis huius uerbis condite crastinus aduenit quo die soli mortalium sanctissimum deum risum: hylaro atque gaudiali ritu propiciamus: hunc tua presētia nobis efficiēs gratiorem. Atq; utinā aliquid de proprio lepore latificum honorando deo comminiscaris: quo magna pleniusque tanto numini litemus. Bene inquā: & fiet: ut iubes. Et uellem hercules materiā reperire aliquā quā deus tantus effluenter indueret: Post hāc monitu famuli mei qui noctis admonebat: iam & ipse crapula distētus p̄tinus exurgo & appellata p̄spere Byrrhena: titubante uestigio domuitionem capeffo. Sed cū primam plateā uadimus uento repentino lumen quo nitebamur: extinguitur: ut uix improuide noctis caligine liberati: digitis pedū detunsis ob lapides: hospiciū defessi rediremus. Dumque iam iunctim proximamus: ecce tres quidā uegetis: & uastulis corporibus: fores nostras: & summis uiribus irruentes: ac ne prae sentia quidē nostra: tantillū conterriti sed magis magisque cū emulatione uirium crebrius insultantes ut nobis ac mihi potissimū non immerito latrones esse: & quidem sauiissimi uiderentur. Statim denique gladium: quē ueste mea coniectum ad hoc usque extulērā sinu liberatum arripui. nec contatus medios latrones inuado. ac singulis. ut quenq; colluctantē offenderā altissime demergo. quoad tandē ante ipsa uestigia mea uastis. & crebris perforati uulneribus spiritū efflauerint. Sic praeliatus iam tumultu eo. Foride suscitata patefactis adibus anhelans & sudore perlutus: irrepo: meq; statim utpote pugnatiū latronū inuicē gerionea cedis fatigatum. lecto simul & somno tradidī.

L. Apuleri Madaurēsis de Asino Aurco liber tertius

Ommodum puni cantibus phaleris aurora roseū quatiens lacertum cœlum inequitabat & me securā quieti reuulsum nox diei reddidit. estus inuadit animum uel uespertini recordatione facinoris. Complicitis deniq; pedibus ac palmulis in alternas digitorū uicissitudines super genua connexis: sic grabattum cossin insidēs uberrim flebam: iam forum & iudicia. iam sententiā ipsum deniq; carnificem imaginabundus. An mihi quisquā tā mitis tamq; beniuolus iudex obtinget: qui me ternae cædis perlitū cruore & tot ciuiū sanguine delibutū innocentē p̄nuntiare poterit. Hanc illam mihi gloriosā pegrinationē fere chaldaeus diophanes obstinate p̄dicabat. Hic identidē moētū replicās fortunas meas eiulabam. quanti fores interdū & frequenti clamore ianuē nostrae perstrepī nec mora cum magna irruptione patefactis adibus magistratibus eorumq; ministris turbe misellaneae cuncta completa. statimq; lictores duo de iussu magistratuum imissa manu trahere me. sane non renitentē ac dum primum angiportum insistimus statim ciuitas omnis in populum effusa mira densitate nos insequitur. Et q̄q; capite in terram immo ad ipsos in feros iam deiecto. moestus incederem obliquato tamen aspectu rem amirationis maxime conspicio. Nā inter tot milia populi circumsedentis: nemo prorsus qui non risu dirumperetur aderat tandem pererratis plateis omnibus & in modum eorum qui lustralibus piamentis minas portentorum hostiis circumforaneis expiant circunductus angulatim forum eiusq; tribunal adstituor. Iamq; sublimo suggestu magistratū

Imaginabundus

misellaneae turbae

Adstitutor

fartim
Depen
duli

Fistula
ro ua
sculi

tibus residentibus iam præcone publico silentium clamante repente cuncti consona uoce flagitant propter certus multitudinē que præffuræ nimia densitate periclitaretur iudiciū tantū theatro redderetur. Nec mora cū passim populus procurrens cauearē septum mirā celeritate cōpleuit. Aditus etiā & tectū omne fartim stipauerāt. Pleriq; columnis implexi. Alii statuis dependuli nonnulli per fenestras & lacunaria semi cōspicui miro tamē oēs studio uisendi pericula salutis negligebāt. Tunc me per proscenium mediū uelut quandam uictimā publica ministeria perducunt: & orchestre media sistunt sic rursus preconis amplo boatu citatus accusator quidā senior exurgit: & ad dicendi spaciū uasculo quodā inuicem coli graciliter fistulato ac per hoc guttatim defluo infusa aqua populū sic odorat. Neq; parua res ac precipue pacem ciuitatis cuncte respiciens & exemplo serio profutura tractatur. Quirites sanctissimi: quare magis congruit sedulo singulos atq; uniuersos uos pro dignitate publica prouideret ne nefarius homicida totā ædium lanienā quā cruenter exercuit impune cōmiserit. Nec me putetis priuatis simultatibus instinctum odio proprio seuire. sum nanq; nocturne custodie præfectus nec in hodiernum credo quenq; percigilem diligentia meā cupare posse rem deniq; ipsā: & que nocte gesta sunt cum fide perferam. Nam cū fere iam tertiā uigilia scrupulosa diligentia cuncte ciuitatis hostiatim singula considerās circumire conspicio istum crudelissimū iuuenē mucrone districto passim cædibus operantē. Iamq; tris numero seuitia eius interemptos: ante pedes ipsius spirantes adhuc corporibus in multo sanguine palpitantes: & ipse quidem conscientia tanti facinoris merito permotus statim profugit: & in domū quandā præsidio tenebrarū elapsus perpetem noctem delituit. Sed prouidentia deum: que nihil impunitū nocentibus permittit prius q̄ iste clandestinis itineribus elaberetur mane prestolatus ad grauiissimū iudiciū uestri sacramentum eū curauī producere habetis itaq; reū tot cædib; ipiatū reū corā deprehensū reū pegrinū. Constāter itaq; in hoēm alienū ferte sententias de eo crimine: qui etiā in uestro ciuē seueriter uindicaretis. Sic profat' accusator acerrimus immanē uocem repressit. Ac me statim præco si quid ad ea respondere uellē iubebat incipere. At ego nihil tunc temporis amplius q̄ flere poteram. Non tamen hercules truculentā accusationē intuens q̄ meā miserā conscientia. Sed tamen oborta diuinitus audacia: sic ad illa: Nec ipse ignoro q̄ sit arduū trinis ciuium corporibus expositis. eum qui cedis arguatur quāuis uera dicat. & de facto confiteatur ultro tamē multitudinē tante q̄ sit innocens persuadere: sed si paulisper audientiam publicā mihi tribuerit humanitas facile uos edocebo. me discrimen capitis non meo merito. sed rationabilis indignationis euento fortuitu tantam criminis inuidiam frustra sustinere. Nā cū a cena me feri' aliquāto recipem potulēt' alioqn: q̄ plāe ueg; crimē nō diffitebor atē ipsas fores hospitii ad bonū at Milonē ciuē uestro deuorto. Video quosdam sæuissimos latrones aditum temptantes & domus ianuas cardinibus obortis euellere gestientes claustrisq; omnibus quæ accuratissime adfixa fuerant. uiolenter euulsis secum iam de inhabitantium exitio deliberantes unus denique & manu promptior & corpore uastior his affatibus cæteros incitabat: heus pueri quam maribus animis & uiribus a lacribus dormientes aggrediamur. Omnis contatio ignauia omnis faceffat e pectore: stricto mucrone per totam domum cædes ambulet qui sopitus iacebit trucidetur: qui repugnare temptauerit feriat: sic salui recedemus si saluū i domo neminē reliqrim'. Fateor quites extremos latrōes bōi ciuis officiū arbitra

Simul eximie metuens: & hospitibus meis & mihi: gladiolo q̄ me ppter huiusmo-
di pericula comitabatur: armatus: fugare atq; p̄terrere aggressus sū. At illi bar-
bari prorsus & immanes homines neq; fugā capeſſunt: & cū me uiderent in ferro: ta-
men audaciter resistunt: dirigitur praeliaris acies. Ipse deniq; dux & signifer ceterorū
ualidissime aggressus: ilico māibus ambabus capillo abreptum: ac retro reflexum ef-
figere lapide gestis: quem dum sibi porrigi flagitat: cærea manu percussum fœlici-
ter posterno. Ac mox alium pedibus meis mordicus iharentē: p̄ scapulas ictu tēpe-
rato: tertiumq; improvide occurrentē pectore offenso perimo: sic pace uindicta: do-
moq; hospitū: ac salute comuni p̄fecta: nō tam impunē me: uerū etiā laudabilē pu-
blice credebā fore: qui ne tantillo qdē unquā crimine postulatus: sed probe spectat⁹:
apud meos semper innocentiam cōmodis cunctis antetuleram. Nec possum repe-
rire cur iuste ultionis: qua cōtra latrones derrimos cōmotus sum: nunc istū reatū su-
stineā: cū nemo possit mōstrare: uel p̄prias iter nos inimicias p̄cessisse: ac ne oīno
mihi notos illos latrones usquā fuisse: uel certe ulla praeda monstretur: cuius cupidi
ne tantū flagitium credatur admissum. Hic p̄fatus rursū lachrymis obortis: porre-
ctisq; in præces manibus per publicā misericordiam: p̄ pignorē caritatē mœstus: tūc
hos. tūc illos deprecabar. Cumq; iā humanitate cōmotos: misericordia fletuū adfe-
ctos omnes satis crederē: solis & iustitiæ testatus oculū: casumq; p̄sentē meū cō-
mendans deum prouidentia: paulo altius aspectu relato conspicio prorsus totū po-
pulum: risu cachinabili diffleuebant. Nec secus illum bonū hospitem. parentēq; me-
um Milonē: risu maximo dissolutū. At tunc sic tacitus mecū. En fides inquā: en
conscientia. Ego quidē pro hospitis salute: & homicida sum: & reus capitis inducor:
At ille nō contentus: q̄ mihi nec ad sistendi solatium peribuit: insuper exitium meū
cachinnat. Inter hæc quædam mulier per mediū theatrū: lachrymosa & flebilis atra
ueste contexta: paruulum quendam sinu tolerans decurrit: ac pone eā anus alia pan-
nīs horridis obsita: paribusq; mœsta fletibus ramos oleaginos utreq; quatiens: quæ
circumfusæ lectulū: quo peremptorum cadauera contexta fuerant plangore sublato
selugubriter heulantes. Per publicam misericordiam: per commune ius humani-
tatis aiunt: Miseremini indigne cæsarū iuuenū: nostræq; uiduitati: ac solitudini: de
uindicta solatium date certe paruuli huius in primis annis destituti fortunis succur-
rite: & de latronis huius sanguine: legib⁹ uestris. & disciplinæ publicæ litate. Post
hæc magistratus: qui natu maior ad surgit: & ad populū talia: De scelere qdē: quod
serio uindicandum: nec ipse qui commisit potest diffiteri: Sed una tantū subsociua
sollicitudo nobis relicta est: ut ceteros socios tantifacitoris requiramus. Nec enī ue-
risimile est hominem solitarium: tres tā ualidos euitasse iuuenes: prohinc tormentis
ueritas eruenda. Nā & q̄ comitabatur eū clāculo p̄fugit. & res ab hoc deducta ē:
ut per quæstionē sceleris sui participes iudicet: ut tam diræ factionis formido fundi-
tus perimatur. Nec mora cum ritu græcensi ignis & rotatum oē flagitiorū gen⁹
inferuntur. Augetur oppido: immo duplicatur mihi mœsticia: quod integro saltē
mori non licueri. Sed anus illa: quæ fletibus cuncta turbauerat. prius inquit op-
timiciues. q̄ latronem istum miserorum pignorum meorum peremptorem crucian-
dum adfigatis. permittite corpora necatorē reuelari. ut & formæ simul & ætatis con-
templatione. magis magisque ad iustam indignationem arrepti. pro modo facino-
ris sæuiatis. His dictis applauditur: & ilico me magistratus ipsum. iubet corpo: a q̄

Poster
noCachin
nabili
risu

lecto fuerant posita mea manu detegere: luctantē me ac diu renitentē præcedens facinus istaurare noua ostensione: lictores iussu magistratuū q̄ instantissime cōpellunt: manum deniq̄ ipsam e regione lateris tundentes. in exitiū suum super ipsa cadauera porrigūt Euiētus tandē necessitate succumbo: & ingratus licet arrepto pallio: retexi corpora diu boni: quæ faciens rei: quod monstrū. quæ fortunarū mearū repentina mutatio: quāquā. n. iā in peculio Perserpinæ & orci familia numeratur. subito in cōtrariā faciem obstupefactus hæsi. Nec possū nouæ illius imaginis rationē idoneis uerbis expedire. Nā cadauera illa iugulatorū hominū erant tres utres inflati. uariisq̄ secti foraminibus & ut uespertinū proelium meū recordabar. his locis hiantes. quibus latrones illos uulnerauerā. Tunc illis quorundā astu paulisper cohibitus risus. libere iam exarsit in plābem. hi gaudiū nimietate gratulari. illi dolorem uentris manuum compressione sedare. Et certe laticia delibuti. meq̄ respectantes cūcti theatro facessunt. At ego ut primū illā lacinia prehenderā. fixus in lapide steter gelidus. Nihil secus q̄ una de cæteris theatri statuis. uel columnis. nec prius ab inferis emerfi. q̄ Milo meus hospes accessit. & iniecta manu me renitentē lachrymisq̄ rursum pmicantibus. crebra singultientē. clementi uiolentia secum attraxit. & obseruatis uicē solitudinibus. per quosdā anfractus domū suā pduxit. mcestūq̄ me atq̄ etiā tunc trepidū. uariis solatur affatibus. Nectamē idignationē iniuriæ. q̄ inhaerata altius meo pectore. ullo mō pmulcere quiuit. Ecce ilico etiā magistratus ipsi cū suis insignibus domū nostrā igressi. talibus me monitis delinire gestiūt: Neq̄ tuæ dignitatis uel et profapia tuorū ignari sumus. Luci domine. nā & puincia totā inclytę uestæ familiæ nobilitas cōplectitur. Ac ne istud qd̄ uehemēter igemiscis. cōtumeliæ cā ppeffusus es. oēm igit̄ de tuo pectore præsentē tristitudinē mitte. & angorē aī depelle. Nā lusus iste quē publice gratissimo deo risui. per annua reuerticula solēniter cēlebram⁹ semp cōmentī nauitate florescit. Iste deus. autorē suū ppitius ubiq̄ comitabitur amanter. Nec unquā patiet̄. ut ex animo doleas. sed frontē tuā serena uenustate latabit assidue. Actibiciuitas oīs. p̄ ista gratia honores egredios obtulit: Nā & patronum scripsit. & ut in ea rectes. & imago tua decreuit. Ad hæc dicta sermo nis uicem refero. Tibi qdem inq̄ splendidissima & unica Thæssaliæ ciuitas bonorum talium parem gratiam memini. Verum statuas & imagines dignioribus meisque maioribus reseruare suadeo. Sic pudenter allocutus. & paulisper hylaro uultu renidens. quantumcunque poteram letiorem me refingens. comiter abentes magistratus apello. Etece quidam intro currens famulus. rogat te inquit tua parens Byrrhena. & conuiuii cui te sero desponderas. iam appropinquantis admonet.

Læta-
bit

Ad hæc ego formidans. & procul perhorrescent etiam ipsam domum eius. Quæ uellem inq̄ parēs iussis tuis obsequium commodare. si per fidem liceret id facere. hospes enim meus Milon per hodierni diei præsentissimum numen adiurans effecit. ut eius hodiernæ cœnæ pignerarer. nec ipse discedit. nec me digredi patitur. prohibere uadimonium differamus. Hæc adhuc me loquente. manu firmiter iniecta Milon iussis balnearibus adsequi: producit ad lauacrum proximum. Ad ego uitans oculos omnium & quem ipse fabricaueram risum obuiorum declinans. lateri eius adambulabam obrectus. Nec qui lauerim: qui terferim. qui domum rursum reuerterim. præ rubore memini. Sic omniū oculis. nutibus. ac deniq̄ manibus deuotatus. ipos aī stupebā. rapti deniq̄ paupertia Milonis coenula pfunctus. curatusq̄

capitis acrem dolorē: quē mihi lachrymaz adſiduitas incuſſerat: cubitum: uenīa facile tributa: concedo. & abiectus in lectulo meo quæ geſta fuerant ſingulæ: mœſtus recordabar: quo ad tandem Fortis mea dominæ ſuæ cubitū procurato: ſui longe diſſimilis aduenit. Non ex læta facie: nec ſermone docaculo: ſed uultuoſā frontē rugis inſurgentibus: adſeuerabat contanter ac timide. Deniq; ſermone prolato. Ego inquit ipſa confiteor ultro: ego tibi cā huius moleſtiæ fui. Et cum dicto lorū quēpiā ſinu ſuo depromit: mihiq; porrigens: cape inquit oro te: de perfida muliere uindictā: imo uero licet: maius quod uis ſupplicium ſume: nec tamē me putes oro ſponte angorem iſtum tibi cōcinnāſſe. diū mihi melius q̄ ut mei cā: uel tantillum ſcrupulum patiāre: ac ſiquid aduerſi tuum caput reſpicit: id omne protinus meo luatur ſanguine. Sed quod alterius rei cauſa facere miſſa ſum. mala quadā mea ſorte in tuā recidit iniuriā. Tunc ego familiaris curioſitatis admonitus: factiq; cauſam deliſcentē nudari geſtiens: ſuſpicio: Omnīū qdē nequiſſimus audaciſſimusq; lorus iſte: quem tibi uerberandæ deſtināſti prius a me conciſus atq; laceratus: interibit ipſe: q̄ tuā plu-
meā lacteāq; contingat cutem. Sed mihi cū fide memora: quod tuū factū ſauitas conſecuta in meū conuertit exitiū. Adiuro enī tuū mihi cariſſimū caput: nulli me prius ac ne tibi quidē ipſi adſeueranti poſſe credere: quod tu quicq; in meā cogitaueris p-
nitē. Porro meditatū innoxios caſus incertus: uel etiā aduerſus: culpæ non poteſt adicere. Cū iſto fine ſermonis: oculos Fortidis meæ uidos ac tremulos: & prona libidine marcidos: iam iamq; ſemiadopertulos admiſſis: & ſorbillantibus ſauis: ſitien-
ter hauriebam: Sic illa laticia recreata. Patere inquit oro: prius fores cubiculi dili-
genter obcludam: ne ſermonis elapſi: profana petulantia cōmittā grande flagitium
Et cū dicto peſſulis iniectis: & uncino firmiter imiſſo ſic ad mereuerſa: colloq; meo
manibus ambabus implexa uoce tenui: & admodum minuta. Pauco inquit & for-
mido ſolidæ domus huius operte detegere: & arcana dominæ meæ reuelare ſecreta.
Sed melius de te doctrinaq; tua præſumo: qui præter generoſam nataliū dignitatē:
præter ſublime ingenium ſacris pluribus initiatus proſecto noſtri ſantā ſilentii fidē:
quæcunq; igitur cōmiſero huius religioſi pectoris tui penetralibus: ſemper hæc intra
conſeptum clauſa cuſtodias oro: & ſimplicitatem relationis meæ tenacitate taciturni-
tatis tuæ remunerare. Nā me quæ ſola mortalium noui: uis amoris: quo tibi teneor:
idicare cōpellit. Iā ſcies omnē domus noſtræ ſtatum. Iā ſcies dominæ meæ miran-
da ſecreta. qbus obaudiunt manes: turbantur ſydera: coguntur numina. ſeruiūt ele-
mēte: nec unq; magis artis huius uiolentia nititur: q̄ cū ſcitu let formulæ iuuenē quem
piā libenter aſpexit: quod qdē ei ſolet crebriter euenire. Nūc etiā adoleſcentē quē
dam. Boetium ſumme decorū: efflictim deperit: totaſq; artis manus: machinas oīs
ardenter exercet. Audiui ueſperi meiſ his in quā auribus: audiui: q̄ nielerius ſol cæ-
lo ruiſſet: noctiq; ad exercendas illecebras magiæ maturius ceſſiſſet: ipſi ſoli nubilā
caliginē: & ppetuas tenebras cōminantē: hūc iuuenē: cū e balneis rediret: ipſa tōſtri
ne reſidētē: heſterna die forte cōſpexit: Ac me capillos eius: q̄ iā cæde cultroꝝ dele-
cti humi iacebant. clanculo præcipitauit ferre. quos me dedulo ac furti colligentem
tōſor iuenit: & qd̄ alioquī publicitus maleficæ diſciplinæ pinfames ſumus: ad reptā i
clemēter increpat. Tu neu tima nō ceſſas ſubinde lectoꝝ iuuenū capillamenta ſur-
ripere: qd̄ ſcelus niſi tandē deſines. magiſtratibꝯ te cōtāter obiiciā. & uerbū factō ſe-
curus immiſſa manu ſcrutatus: e medijs capillis meiſ: iam capillos abſcōditos iratꝯ

Se-
mia-
doper-
tulus

Et Ali-
ctim

arripuit. Quo gesto grauitè affecta: mecuq; reputans dominæ meæ mores: q; huiusmodi repulsatis acriter comoueri: meq; uerberare sæuissime consuevit. iā de fuga consilium tenebam. sed istud quidē tui contemplatione abiici statim: uerū cū tristis inde discederē. ne prorsus uacuis manibus redirem. conspicio quendā forficulis ton- dentem caprinos utres: quos cū probe cōstrictos inflatosq; & iam pendentis cernerē capillos eorū humi iacentes. flauos. ac per hoc illi Boetio iuueni cōsimiles. plusculos aufero. eosq; dominæ meæ. dissimulata ueritate. trado. Sic noctis initio. priusq; cenno te reciperes. Pamphile mea. iam uecors animi: tactū scandulare cōscendit. qd' altrinsecus adium patore perflabili nudatum ad omnis oriētales. cæterosq; aspectū peruium. maxime his artibus suis comodatū secreto colit. priusq; apparatus solito in struxit feralem officinam. omne genus aromatis. & ignorabiliter iam nimis litteratis. & infeliciū nauium durantibus damnis defletorū. sepultorum etiā cadauerū expositis multis admodū membris. hic nares. & digiti. illic carnali clauī pendentū.

Alibi crucidatorum seruatus cruor. & extorta dentibus ferarum trunca clauaria. Tunc decantatis spirantibus fibris. litat uario latice. nunc rore fontano. nunc lacte uaccino. nunc melle montano. libat & mulsā. sic illos capillos in mutuos nexus obditos atq; nodatos. cū multis odoribus dat uiuis carbonibus adolendos. Tūc p- tinus inexpugnabili magicæ disciplinæ potestate. & cæca numinum coactorū uiolentiā. illa corpora quorū fumabant stridentes capilli. spiritum mutuatur humanum: & sentiunt & audiunt & ambulant. Et quā nidor suarū ducebat exuuiarū ueniunt: & pro illo iuuenē Boetio auditū gestientes. fores īsiliunt. Cum ecce crapula madēs & improvida noctis deceptus caligine. audacter mucrone districto in īsanīa modū Aiācis armatus. non ut ille uiuis pecoribus īfestus. tota lanīauit armenta. sed longe fortius quā tres inflatos caprinos utres exanimasti. ut ego te prostratis hostibus sine macula sanguinis. non homicidā nunc. sed Vutricidam amplecterer. At ego sic lepido sermone Fotidis inuicem cauillatus. ergo igitur iam & ipse possum inquam mihi primam istam uirtutis adoriā. ad exemplū duodenī laboris herculei numerare. uel trigeminō corpori Gerionis. uel triplici formæ Cerberi. totidem peremptos utres coacquando. sed ut ex aīo tibi uolens oē delictū. quo me tantis angoribus īpli casti remittam. præsta quod summis uocis expostulo. & dominā tuam cum aliquid huius diuinæ disciplinæ moliter ostende. cū deos iuocat. Certe cum reformatu uideam. sū nanq; corā magiæ nascendæ ardentissimus cupitor quāquā mihi nec ipsa tu uideare talium rex rudis. uel expers. Scio istud. & plane serio cum semp alioquī spreto rē matronalium āplexuum. sicutis istis micatib; oculis. & rupentibus bucculis & renidentibus criminibus. & hiantibus osculis. & flagrantib; papillis. ī serui lē modum addictum. atq; mācipatum teneas uolētē. Iā deniq; nec larē regro. nec domuitionē paro. & nocte ista nihil antepono. Quā uellē inqt respondit illa præstaret tibi Lūci. qd' cupis. sed pp iuidos mores. ī solitudinē semp abstrusa. & oīum præsentia uidiuata. solet huiusmodi secreta perficere. Sed tuum postulatum præponā piculo meo. idque obseruatis opportunis tēpibus sedulo pficiā. mō ut imō præfata sū. reitātā fidē. silentiūque tribue. Sic nobis garriētib;. libido mutua & aīos si mul & mēbra suscitāt. oib; abiectis amiculis: Hactenus denique itecti bacchamur i Venerē. Cū qdē mihi iā fatigato de ppria libalitate Fotis puerile obtulit corolariiū. Iāque luminib; meis uigilia marcidis īfusus sopor. & iā ī aliū diē nos attinuit.

Scan-
dulareCruci-
dati
Claua-
riaVtrici-
da
Ado-
riamDo-
mui-
tioCoro-
lariū

Ad hunc modū transactis uoluptarie paucis noctibus: quadam die percita Foris: ac satis trepida me occurrit. Indicatq; dominā suam: q; nihil etiam tunc in suos amores ceteris artibus pmoueret: nocte proxima in auem sese plumaturā: atq; ad suum cupitum se deuolaturam: pro in memet: ad tantæ rei speculam caute præparare. Iamq; circa primā noctis uigiliam: ad illud superius cubiculum: suspensio: & in sono uestigio me perducit. Ipsaq; per rimā hostiorum quāpiam iubet arbitrari: quæ sic gesta sunt. Iam primū omnibus laciniis se deuexit Pamphile: & arcula quadam reclusa pyxides plusculas inde depromit: de quis unius operculo remoto: atq; indidem egesta unguedine: diuq; palmulis suis adfricta: ab imis unguib⁹ sese totam: ad usq; summos capillos perlinat: multumq; cum lucerna secreto collocata: membra tremulo successu quatit: quis leniter fluctuantibus promicant molles plumulæ: cre scunt: & fortes pinnulæ: duratur nasus incuruus: coguntur ungues adunci: fit bubo Pamphile. sic edito stridore querulo: iā sui periclitabunda: paulatim terra resultat: mox in altum sublimata: forinsecus totis alis euolat. Et illa quidem magnis suis artibus uolens reformatur. Atego nullo decantatus carmine: præsentis tantū facti stupore defixus: qd uis aliud magis uidebar esse: q̃ Lucius. Sic exterminatus animi: at tonitus in amentiam: uigilans somniabā. defrictis adeo diu pupilis: an uigilarem: scire quærebā: tandē deniq; reuersus ad sensum præsentiu: arrepta manu Foridis: & admota meis luminibus. Patere oro te inq; dū dictat occasio: magno & singularis me affectionis tuæ fructu perfrui: & ipartire nobis unctulum indidem: p̃ istas tuas papillas: mea mellitula: tuumq; mancipiū irremunerabile beneficio: sicut tibi p̃petuo pignera: ac iam perface: ut meæ Veneris cupido pigneratus assistā tibi. Ainī qui uulpinaris amasio: meq; sponte Asiā cruribus meis illidere cōpellis! Siginer meū ipsa lupulis conseruo Thessalis: hunc alitē factū ubi quæram: Videbo quādo. Aut mihi scelus istud depellāt cælites inq; ut ego quīs ipsius aqlæ sublimis uolatib⁹ toto cælo peruius: & supremi Iouis certus nunctius uel latus armiger: tamē nō ad meū nidulū post illā pugnarū dignitatē subinde deuolē? Adiuuro p̃ dulcē istū capilli tui nodulum: quo meū uinxisti spiritū: me nullum aliam meæ Foridi malle. Tūc etiam istud meis cogitationibus occurrit: cum semel autē talem perunctus iduero: domus omnis procul me uitare debere. Quam pulchro enī q̃q; festino matrōæ p̃fruent amatore bubone: qd qd istas nocturnas aues: cū penetrauerit larē quēpiam sollicitè præhensas foribus uidem⁹ adfigi: ut quod infaustis uolatibus familie minantur exitiū suis luant cruciatib⁹: Sed qd sciscitari pene præteriu: quo dicto facto ue rursū exutis pinnulis illis: ad meū redibo Luciū. Bono aīo es: qd ad huius rei curā pertinet: ait. nā mihi domina singula mōstrauit. quæ possūt rursus in facies hoīum tales figuras reformare. Nec istud factum putes ulla beniuolentia: sed ut ei redeunti melā salubrē possē subsistere spectā deniq; q̃ paruis: q̃ quæ futilibus tanta res p̃cure? Herculis Anethi modicū cum laurifoliis imissū: rore fontano datur lauacrū: & poculū. Hæc idē idē adseuerans: summa cū trepidatione irepīt cubiculū. & pyxidē depromit arcula: quā ego ap̃plexus ac deosculatus prius: utq; mihi p̃speris faueret uolatib⁹ deprecatus. abiectis p̃pere laciniis totis: auide manus imersi. & haurito plusculo uncto. corpis mei mēbris p̃fricui: iāq; alternis conatib⁹: libratīs brachiis. i auē simile gestiebā. nec ullæ plumulæ. nec usq; pinnulæ. sed plane pili mei crassāt i setas & cutis tenella duratur i coriū: & i extimis palmulis p̃dito nūero: toti digiti coguntur

Indi-
dem
Vngu
edoPeri-
clita-
būd⁹Vn-
ctulū
Melli
tula
Vulpi
naris
Sigi-
ner

Apule in singulas ungulas: & de spinæ meæ termino grandis causa procedit: iā facias enor-
 ius asi mis: & os prolixum: & nares hiantes: & labia pēdulæ: sic & aures immodicis horri-
 nus sit pilant auctibus. Nec ullum miserae formationis uideo solatium. nisi quod mihi
 iam nequeunt tenere Fotidem natura crescebat. ac dum salutis inopia cuncta cor-
 poris mei considerans. non auem me. sed asinum uideo. Quærens de facto Foti-
 dis. sed iam humano gestu simul & uoce priuatus. quod solū poteram postrema de
 iecta labia. humidis cum oculis. obliquum respiciēs. ad illam tacitus expostulabā.

Quæ ubi me primū talem aspexit. percussit faciem suam manibus infestis. & oc-
 cisa sum misera clamabat. Me trepidatio simul & festinatio fefellit. & pyxidum si-
 militudo decepit. Sed bene quod facilius reformationis huius. medela suppeditat.
 Nam rosas tantum demorsicatis exibus asinum statimq; in meum Lucium postli-
 minio redibis. Atq; utinam de more uesperis parassent nobis corollas aliquas nec
 moram talem patereris uel noctis unius sed primo diluculo remedium festinabitur
 tibi. Sic illa mœrebat. Ego uero quāquam perfectus asinus & pro Lucio iumen-
 tum sensum tamen retinebā humanum. Diu denique ac multum mecum ipse deli-
 beraui. Ac nequissimam facinorosissimamque sceminā illam spissis calcibus feriens
 & mordicus adpetens necare deberem. Sed ab incepto temerario melior me sen-
 tentia reuocauit ne morte mulctata Fotide salutes mihi suppetias rursus extingue-
 rem: Deiecto itaq; & quasi anti capite ac demussata temporalis contumelia durissimo
 De- casui meo seruienti ad equum illum uictorē meum probissimum ī stabulum conce-
 mussa- do ubi alium etiam Milonis quōdam hospitis mei asinum stabulantē inueni. At
 ta q; ego rebar si quod inesset mutis animalibus tacitum ac naturale sacramentū agni-
 tione ac miseratione quadam inductum equum illum meū hospitium ac loca lauta
 mihi præbiturum. Sed proh Iuppiter hospitalis & fidei secreta numina: præcla-
 rus ille uictor meus: cum asino capita conferunt: in meaq; perniciem ilico consenti-
 unt: & ueretes scilicet cibariis suis. uix me præsepio uidere proximātem: deiectis au-
 ribus tam furentes. infestis calcibus insequuntur. & abigor q̄ procul ab ordeo. quod
 apposueram uesperis. meis manibus illigatissimo famulo. Sic affectus atq; in soli-
 tudinem relegatus. angulo cōcesseram stabuli. Dumq; de insolentia collegarum
 meorū mecum cogito. atq; in alterū diem auxilio rosario. Lucius denuo futurus. eq̄
 perfidia uidictā meditor. respitio pilæ mediæ. quæ stabuli trabes sustinebat. In ipso
 Medi uere meditullio Hepponæ deæ simulachrū residens ædiculæ. quod accurate corollis
 tulliu roseis equidem recentibus fuerat ornatum: Deniq; agnito salutari præsidio: pro
 Hep- nus spei: quantū extensis prioribus pedibus adniti poteram: insurgo ualide. & cer-
 pona uice prolixa: nimirūq; porrectis labiis. quanto maxime nifu poteram corollas appete-
 dea bam. Quod me pessima scilicet sorte conantē seruulus meus: cui semper equi cu-
 ra fuerat mandata repente conspiciens indignatus exurgit & quousq; tandem inquit
 cauterium patiemur istum paulo ante cibariis iumentorū. nunc etiā simulacris deo-
 rum infestum: quin iā ego istā sacrilegū. debilem. claudumq; reddā. & statim telum
 aliquod quæritans emere: fascē lignorū positū offendit. rematusq; frondosū fustē. cū
 etis ualtiorē. nō prius misere me tundere desiit. q̄ sonitu uehemēti. & largo strepitu
 percussis ianuis. trepido etiā rumore uiciniæ conclamantis latrones. pfugit territus.
 Nec mora cū ipatefactis ædibus globus latronū iuadit oīa. & singula domū mē
 bra cingit armata factio. Et auxiliis hinc inde cōuolantibus: obsistit discursus ho-

stilis: cuncti gladiis ac facib⁹ instructi noctē illumināt: corruscat i modū ortus solis i
gnis & mucro. Tūc horreū quoddā satis ualidis claustris obseptū obleratūq: quod
mediis aedibus cōstitutū: gazis Milonis fuerat refertū: securibus ualidis aggressi dif
fundūt: quo passim recluso totas opes uehūt raptimq: constrictis sarcinis singuli par
tiūtur: Sed gestam nū modus numerū gerulorū excedit. Tūc opulentiē nimīa: ni
mio ad extremas incitas deducti nos duos asinos & equū meū productos e stabulo
quātū possunt grauioribus sarcinis onerant: & domo iā uacua minantes baculis exi
gunt: unoq: de sociis ad speculādū qui defacineris inquisitione nunciaret relicto nos
crebro tondentes per auia montiū ducūt cōcitos: Iamq: rex tantarū pondere: & mon
tis ardui uertice: & plixio satis itinere nihil a mortuo differebā. sed mihi sero quidem
serio tamen subuenit ad auxiliū ciuile decurrere: & interposito uenerabilis principis
nomine: tot erūnis me liberare. Cūq: denique iā luce clarissima uicū quēpiam fre
quentē & nūdinis celebrē preterirem⁹ inter ipsas turbulas gracorū: gemino sermone
nomem Augustum Caesaris inuocare temptaui. Et o quidem tantum disertum ac
ualidum clamitauī. Reliquum autem Caesaris nomen enunciare non potui. asper
nati latrones clamorem absonū meum: cedentes hinc inde miserum corum nec cri
bris iā idoneum relinquūt. Sed tandem mihi inopinatam salutem Iuppiter
ille tribuit. Nam cum multas Villulas & casas amplas praterimus: hortu
lum quendam prospexi satis amœnum: in quo prater ceteras gratas herbulas: rosae
uirgines matutino rore florebant: his inhians: & spe salutis alacer: ac latus ppius ac
cessi. dumq: iā labiis undantibus affecto: consilū me iubet longe salubrius. ne si rur
sum asino remoto prodire i Luciū. euidens exitum inter manus latronū offenderē
uel artis magicæ suspitione: uel iudicii futuri criminatiōe. Tūc igit arosis: & qdē
necessario temperaui. & casum presentem tolerans in asini faciem fœna rodebamus

Eiusdem liber quartus de asino aureo:

Iem ferme circa medium cū iam flagrantia. Solis caleret. in pago
quodam apud notos ac familiares latronibus senes diuertimus.
d Sic. n. primos aditus. & sermo plixus. & oscula mutua quīs Asi
no sentire prastabant. Nā & rebus eos qbusdā dorso meo depro
ptis munerabantur. Et secretis gannitibus. q: esset latrocinio
pte. uidebantur indicare. Iāq: nos oī sarcina leuatos. in pratū pxi Cōpa
mum passim libero pastui tradire. nec me cū asino uel equo meo cōpalcuus cœtus at scus
tinere potuit. adhuc insolitū alioquin prādere fœnū: Sed plane pone stabulū pro
spectū hortulū. iā fame perditus. fidenter inuado. & quāuis crudis olerib⁹. affatī ta
mē uētrē sagino. Deosq: cōprecatur oīs. cūcta p̄spectabā loca. sicubi forte cōtermi
nis in hortulis cadēs reperirē rosariū: nā & ipsa solitudo iā mihi bonā fiduciā tribue
bat. si deuius & p̄tectus absconditus. sūpto remedio de iumentū quadrupedis icuruo
gradu rursus erectus in hoīem: inspecta uenullo resurgerē. Ergo igitur cum i isto
cogitationis salo fluctuarē. aliquāto lōgius uideo frondosi nemoris cōuallē umbro
sam cuius inter uarias herbulas & latissima uireta: fulgentiū rosarū mineus color re
nidebat. Iamq: apud mea nō usq: quaq: ferina praeordia Veneris: & gratiarū lucū il
lū arbitrabar: cuius inter opaca secreta floris genialis regius nitor relucebat. Tūc in
uocato hylaro atq: prospero euentu. cursu me cōcito p̄prio. ut Hercule ipse sentirē.
non asinū me uerum etiā equū currulē nimia uelocitate resectū. sed agilis atq: p̄cla

mine⁹
color

rus ille conatus: fortunę meę sęuitatem anteire: nō potuit. Iam enī loco p̄ximus nō illas rosas teneras & amœnas: madidas diuinis guttis roris & nectaris: quas rubi fœlices beatę sp̄ię generant. At ne cōuallē quidē usq; iā: nisi tantū ripę fluuiialis marginē densis arboribus septam uideo. hęc arbores in lauri faciē plixę foliate pariūt: in modū floris inodori: porrectos caliculos modicę punicantis. quos æquidē fragrātis minime rurestri uocabulo. uulgus indoctū rosas laureas appellāt: quarūq; cuncto pecori cibus letalis est. Talibus fatis implicitus. etiā ipsā salutē recusās sponte illd uenenū rosariū sumere gestiebā. Sed dū contanter accedo decerpere. iuuenis quidā ut mihi uidebatur. hortulanus. cuius oīa prorsus olera uastauerā. tanto damno cōgnito congrandi baculo furens decurrit abreptumq; me totū plagis obtundit adusq; uitā ipsius periculū. nisi tandē sapienter alioquin ipse mihi tulissēm auxilium. Nam lumbis eleuatis in altū. pedū posterioribus calcibus iactatis in eū crebriter: iā multato graui ter: atq; iacente contra procliue montis attigui fuga me liberaui. Sed ilico mulier quępiā uxor eius scilicet similem p̄stratū: & semi animē ex edito despexit: ululabili cū plāgore ad eū statim p̄silit: ut sui uidelicet miseratione mihi præsens crearet exitiū. Cuncti enī pagani fletib; eius excitati statim conclamāt canes: atq; ad me laniandū rabie p̄citi ferrent impetū passim cohortantur. Tunc igitur p̄cul dubio iam morti p̄ximus cū uiderē canes modo magnos: & numero multos & ursis ac leonibus ad pugnandū idoneos in me cōuocatos exasperari ex re nata capto consilio fugam desino ac me retrorsus celeri gradu rursus in stabulū quo deuerterā recipio. At illis canibus iam ægre cohibitis. arreptū me loro quā ualido ad ansulā quādā destinatū: rursū cedendo confecissent profecto nisi dolore plagarū alius artata: crudis que illis oleribus abundans & lubrico fluxu saucia fimo fistulatim excusso: quosdā extremi liquoris aspergine alios putore nidoris fœtidi a meis iam quassis scapulis abegissēm. Nec mora cū iam in meridiem prono iubare: rursū nos: & pręcipue me longe grauius onustū producūt illi latrones stabulo: Iamq; confecta bona parte itineris & uia spacio defectus: & sarcinæ pondere depressus ictibusque fustii fatigatus. atq; etiam ungulis extritis iam claudus & titubans riuulū quendā serpentis leniter aquę p̄peinsistēs subtilē occasionē fœliciter nactus cogitabā totū me met flexis scite cruribus pronū abiicere. certus atque obstinatus nullis uerberibus ad ingrediendū exurgere imo ēt paratus non fusti tantū: sed machera percussus occumbere rebar enī iam me prorsus exanimatū: ac debilē mereri causę remissionem. Certe latrones partim ī patientia morę. partim studio festinatę fugę dorsi mei sarcinā duobus cæteris iūmentis distributuros. meq; in altioris uindictę uicem. lupis & uulturibus prędam relicturos. Sed tam bellū consiliū meum peruertit fors deterima. Namq; ille alius asinus diuinato & antecapto meo cogitatu statim se mentita lassitudine cū rebus totis offunditur. Iacensq; in modum mortui: non fustibus non stimulis ac nec cauda quędam & auribus. cruribusq; undiq; uersum eleuatis temptauit exurgere quo ad tandē posthume sp̄ei fatigati: secūq; collocuti ne tam diu mortuo. imo uero lapideo asino seruientes fugā morarentur sarcinis eius mihi equoq; distributis districto gladio poplites eius totas amputant. Ac paululum a uia retractū p̄ altissimū præceps in uallē p̄ximā etiā nunc spirantem precipitant. Tunc ego miseri cōmilitois fortunā cogitās statui iam dolis abiectis & fraudibus asinū me bone frugī dominis exhibere. Nā & secum eos aīaduuerterā colloquentes: q; in p̄ximo nobis esset habenda mansio: & to-

rius uia finis quiera eorūq; esset sedes illa: & habitatio: clemētī deniq; transmissō cli-
 uulo perueniemus ad locū destinatū. ubi rebus totis exolutis atq; intus conditis iam
 pondere liberatus lassitudinē uice lauacri: pulueris uoluptatibus digerebā: Res
 ac tempus ipsū locoꝝ & spelūcē illius quā latrones inhabitant die scriptiōne expone-
 re flagitāt. Nā & meū simul periclitabor ingeniū & saxo uos quoq; an mente etiam e-
 tiā. sensuq; fuerim asinus sedulo sententias. Mōs horridus: syluestribusq; frondi-
 bus umbrosus & in primis altus fuit: huius per obliqua deuexa: qua saxis asperrimis
 & ob id inaccessis cingitur: conualles lacunosæ cauæq; nimium: spinetis aggeratæ. &
 quaqua uersus repositæ naturalē tutelā præbentes ambiebant de sūmo uertice: fons
 affluens bullis ingentibus scaturibat: quiq; pna delapsus euomebat undas argente-
 as. Iamq; riuulis pluribus dispersus ac ualles illas amnibus stagnantibus irrigans: i
 modū stipatī maris uel ignaui fluminis cūcta cohibebat: insurgit spelūcæ: qua mar-
 gines montanæ defint: turris arduo. caule firma solitis cratibus. ouili stabulatione
 cōmoda: porrectis undiq; lateribus ante fores exigui tramites uice structi parietis at-
 tendūtur ea tu bono certe meo periculo latronū dixeris atria nec iusta quicq; q̄ parua
 casula: cannulis temere contacta quo speculatores e numero latronū ut postea cōpe-
 ris sorte ducti noctibus excubabant. Ibi cū singuli direpsissent stipatis artubus. no-
 bis ante ipsas fores loro ualido destinatis. anū quandā curuatā graui senio. cui soli sa-
 lus atque tutela. tot numero iuuenū cōmissa uidebatur. sic infesti cōpellant. etiā ne
 tu busti cadauer extremū. & uitæ dedecus primum. & orci fastidiū solū. sic nobis o-
 ciofa domi residens lusitabis. nec nostris tā magis tamque periculosis laboribus. so-
 latiū de tā sera refectione tribuas. quæ diebus ac noctibus. nil quicq; rei q̄ merū seruiē-
 ti uentri tuo soles auiditer ingurgitare. Tremēs ad hæc & stridenti uocula pauida sic
 anus. at uobis fortissimi fidelissimi que mei hospitatores iuuenes affatim cuncta sua
 uis sapore percocta pulmenta præsto sunt. panis numerosus. uinum probe calicibus
 effricatis affluenter imissū & ex more calida tumultuario lauacro uestro præparata.
 In fine sermonis huius statim sese deuestiūt. nudatique & flāmæ largissime uapore re-
 creati. calideque perfusi. & oleo peruncti. mensas dapibus largiter instructas accum-
 būt. Cōmodū cōbuerant: & ecce quidē longe plures numero iuuenes adueniūt:
 alii quos incunctanter adæque latrones arbitrarere. Nā & ipsi predas aureoꝝ argen-
 teoꝝ que nūmoꝝ. ac uasculoꝝ. uestisque serice & intexte filis aureis. inuehebāt hi si-
 mili lauacro refoti inter foros socioꝝ sese reponūt. Tūc sorte ducti ministeriū faciūt. Agge-
 Estur hac potatur incondite pulmentis aceruati panibus aggeratim poculis agmi-
 natim i gestis clamore ludūt strepitu cātillāt cōuitiis iocātur ac iā cetera semiferis la-
 pithis thelamibus centaurisque similia. Tūc inter eos unus q̄ robore ceteros antista-
 bat. Nos quidē inq̄t Milonis Hypatinidomū fortiter expugnauimus præter tantā
 fortune copiā quā nostra uirtute nacti sumus & incolumi nūero castra nostra petiuit
 mus & siqd ad rē facit octo pedibus auctiores remeauim⁹. At uos q̄ boetias urbes
 appetistis ipso duce uestro fortissimo Lamatho diminuti debilē nūcrū reduxistis cu-
 i⁹ salutē merito sarcinis istis quas aduexistis oībo certe antetuleri. Sed illū qdē utcū-
 que nimia uirt⁹ sua pemit iter inclytos reges ac duces prælioꝝ tanti uiri memoria ce-
 lebrabit⁹. Enim uero uos bone frugilatroes iter furta pua atque seruilia timidicule p-
 balneas & aniles cellulas reptātes scrutariā facitis. Suscipit un⁹ ex illo posteriore nu-
 mero. Tunc solus ignoras longe faciliores ad expugnadū dom⁹ eē maiores q̄ppe qd
 cū

Agge-
 ratim
 Cantil-
 lant

Timi-
 dicule
 Scruta-
 riam
 facitis.

Hepta
pylos

Vexil
larius

offigo

Suppe
tium

Rescu
las

licet nūmerosa familia latīs diuerſetur adibo: tamē qſq; magis ſue ſaluti q̄ domini cōſu
lat opib; frugi autē & ſolitarii hoīes fortunā puā uel certe ſatis amplā diſſimulante
obtractā ptegūt acius & ſanguinis ſui piculo muniūt. Res ipſa deniq; fidē ſermoni
meo dabit: Vix enim Thebas Heptapylos acceſſimus quod eſt huic diſciplinē pri
mariū ſtudiū. Sed dū ſedulo fortunā inq̄rebam⁹ popularē nec nos deniq; latui chri
ſeros quidā numularius copioſæ pecuniæ dominus qui metu officioꝝ ac muneꝝ pu
blicorū magnis artib; magnā diſſimulabar opulentiā. Deniq; ſolus ac ſolitarius pu
ſed ſatis munita domūcula cōtentus pānoſus alioquin ac ſordid⁹ aureos folles incu
babat. Ergo placui adhūc primū ferremus aditū ut cōcepta pugna manus unicā: nul
lo negotio cūctis opibus ocioſe potīremur. Nec mora cū noctis initio forib; eius
praſtolamur quas neq; ſubleuare neq; dimouere: ac nec pfringere quidē nobis uide
batur ne ualuaꝝ ſonus cūctā uiciniā noſtro ſuſcitaret exitie. Tūc itaq; ſublimis illæ
uexillarius noſter Lamathus ſpectata uirtutis ſue fiducia: qua clauis imitende fora
mē patebat ſenſim imiſſa manu clauſtrū euallere geſtiebat. Sed dudū ſcilicet oīm bi
bibendū neq; ſſimus Chryſeros uigilās: & ſingula reꝝ ſentiēs lenē gradū & obnixum
ſilentiū tolerās paulatī adrepit grandiq; clauo manū ducis noſtri repēte niſu fortiſſi
mo ad hoſtiū tabulā offigit & extiabili nexu patibulū relinqueſ: gurgiſtioli ſui tectū
aſcendit atq; inde cōtētiſſima uoce clamat ſ rogāſq; uicinos & unūqueq; pprio noīe
ciens & ſalutis cōis admonēs diſſamat icēdio repētino domū ſuā poſſideri. Sic unuf
qſq; pximi piculi cōfinio territ⁹ ſuppetiatū decurrere āxiū. Tūc nos iācipiti piculo cō
ſtituti uel opprimēdi noſtri uel deſerēdi ſotii mediū erenata ualidū: eo uolēte. cōmi
ſimo. Ante ſignani noſtri ptē qua manus humeꝝ ſubit ictu p articulū mediū temera
to pſus abſcindim⁹ atq; ibi brachio relicto multis laciniiſ offulto uulnere: ne ſtillæ
ſanguinis ueſtigiū pderent ceterū lamathum rapti reportamus ac dū trepidi religio
niſ urguemur graui tumulto. & iſtantiſ piculi metu terremur ad fugā nec uel ſeq p
pe uel remāere tuto pōt: uir ſublimis aī uirtutiſq; præcipuo multis nos aſſatib; mul
tiſq; precib; q̄rēs adhortatur p dexterā martiſ p fidē ſacramēti: bonū cōmilitonē cru
ciatu ſimul & captiuitate liberaremo. Cur. ni. manu: quæ rape & iugulare ſola poſſet
fortē latronē ſupuiueret ſat ſe beatū: qui manu ſotia uolēs occūbere. Cūq; nulli no
ſtrū ſpōtale p̄cidium ſuadēs pſuadere poſſet manu reliq; ſūptū gladiū ſuū diuq; de
oſculatus p mediū pect⁹: ictu fortiſſimo trāſadigit. Tūc nos magnanimi ducis uigo
re uenerato corp⁹ reliquū ueſte linea diligēter cōuolurū mari cælādū cōmiſimus. &
nūc iacet noſter Lamathus elemēto toto ſepulſus. Et ille qdē diguū uirtutib; ſuiſ ui
tæ terminū poſuit. Eniūero Alcimus ſolertiſq; captiſ: tamē ſauū fortunæ nutū non
potuit adducere q cū dormiētis anus pſracto tuguriolo cōcēdiſſet cubiculū ſupius:
iāque p̄tino obliſis faucib; iterſtinguere eā debuiffet prius maluit reꝝ ſingula per la
tiorē fenestrā forinſecus nobiſ ſtiliſ rapiēda diſpergere. Cūq; iā cūcta reꝝ gnaui
temolitus: nec toro qdē aniculaꝝ q̄ſcētis pcere uellet eaque lectulo ſuo deuolura ueſtē
ſtragulā ſubductā ſcilicet iactare ſimiliter deſtinaret. genib; ei⁹ pſuſa ſic neq; ſſima il
la deprecatur: Quid oro fili paup̄tinas pannofaſque reſculas miſerrime ano dōaſ ui
cinis diuitib; quorū hæc fenestra domū pſp̄icit quo ſermone callido deceptuſ aſtu &
uera quæ dicta ſūt credens Alcimus uerens ſcilicet ne & ea quæ pri⁹ miſerat quæque
poſtea miſſuſ foret nō ſotiſ ſuiſ. ſed in alienoſ lares iā certuſ erroriſ abiiceret: ſu
ſpendit ſe fenestra ſagaciter pſpecturus oīa præſertim domuſ attinguē quā dexterat

illa fortūas arbitratur qđ eū strēnue qđ ē & satis i p uide conātē senile illud facinō: qđ
q̄ iualido repētino tamē & inopinato pulsu nutatē ac pēdulū. & in p̄spectu alioqn
attonitū prāceps iēgit quē prāter altitudinē nimīā sup quēdā ēt uastissimū lapidē pro
pe iacētē decidens p̄fracta diffusaq; crate costaq; riuos sanguinis uomēs: primito nar
ratis nobis quā gesta sūt nō diu cruciatus uitā euasit: quē prioris exemplo sepulture
traditū bonū secutorē Lamatho dedim. Tūc orbitatis duplici plaga petiti. Iāq; the
banis conatib; abnuentes plateas p̄ximā cōscēdim; ciuitatē ubi fama celebrē quen
dā noīe Democharē munō aditūq; gladiatorū deprehēdim; Nā & genere primari
us uir & opib; plurib; & liberalitate precipuo digno formæ suæ splendore: publicas
uoluptates iſtruebat. Quis tātis ingenii quis faciūdiē q̄ singulas spēs apparatō mul
tiūgi uerbis idoneis possit explicare: gladiatores iſti famoſa manū uenatores illi pro
batæ p̄nicitatis: alibi noxia. p̄dita securitare suis epulis bestiaq; saginas iſtruētēs cō
fixilis machine sublicæ turres tabulaq; nexib; iſtar circūforaneę domus florida p̄
cturæ: decora futurę uenationis receptacula. q̄ preterea nūerus: quā facies ferarum.
Nā p̄cipuo studio forēsis ēt aduexerat generosa illa dānatoq; capitū funera sed pre
cetera speciosi mūeris suppellectilē. totis utcūq; patrimonii uirib; iſmanis urſæ com
parabat nūer; copioſū. Nā preter domesticis uenationib; captas. preter largis em
ptiōib; p̄tas amicor; ēt donationib; uariis certatī oblatas. tutela ſūptuoſa ſollicite
nutriebāt. Nec ille tā clarus tāq; ſplendid⁹ publicæ uoluptatis apparatus iuidiæ no
xies effugit oculos. nā diutina captiuitate fatigatæ ſimul & eſtiua flagrātia macerate
pigra ēt ſeſſione lāguidæ repētina correpte peſtilētia pene ad nullū rediūē nūer; paſ
ſim p̄ plateas plurimas cernerēs iacere ſemiuiuoq; corpoq; ferina naufragia. Tūc uul
guſ ignobile. quos iacula paupies ſine delectu ciboq; tenuato uentri cogit ſordentia
ſupplemēta & dapes gratuitas cōgrere paſſim iacētes epulas accurrere. Tūc naſti
ſubtile cōſiliū: ego & iſte babul; tale cōmiſcimur. urſa quā ceteris ſarcina corpis pre
ualebat: q̄ ſi cibo parādā portam; ad noſtrū receptaculū. eiūſq; p̄benudatū carnib;
coriū. ſeruatis ſollerter unguib;. ipſo ēt beſtiæ capite. aduſq; cōfiniū ceruicis. ſolido
reliſto tergū oē raſura ſtudioſa tenuam⁹. & minuto cinere p̄ſpū. ſoli ſiccādū tradi
dimus. Ac dū celeſtis uaporis flāmis examurgatur. nos iſterdū pulpis eiūſ ualenter
ſaginantēs. ſic iſtātī militiæ diſponim; ſacramētū ut unus e nūero noſtro. nō qui
corpis adeo. ſed aī robore ceteris antiſtaret. atq; iſ in primis uolūtari; pelle illa cōte
ctus. urſe ſubiret effigiē. domūq; Demochariſ illat⁹. p̄ opportuna noctis ſilentia no
bis ianua facilis preſtaret aditus. Nec paucos fortiffimi collegi ſolers ſpēs ad munō
obeūdū arreherat: quor; preceteris Thraſileon factionis optione dilectus. ancipitis
machinæ ſubit aleā. Iāq; habili corio. & molliciā tractabili: uultu ſerēo ſeſe recōdit.
Tūc tenui acūine ſūmas oras ei; adeq; uim; & iūtūq; rimā licet gracilē ſetæ circūfluē
tis deſitate ſepim; ad ipſū cōfiniū gulæ q̄ ceruix fuerat exacta thraſileonis caput ſub
ire cogim; puiſque reſpiratui circa nares & oculos datis foraminib; fortiffimū ſotiū
noſtrū p̄ſus beſtiā factū immittimus caueq; modico predeſtinatæ p̄cicio quā cōſtā
ti uigore feſtinus inreſſit ipſe. ad hūc modū priorib; inchoatis ſic reliq; fallaciæ pegi
m⁹. Sciſcitati nemē cuiuſdā. Ni canoriſ. q̄ genere thracio p̄ditus. ius amicitia ſumū
cū illo demochare colebat litteras affigim; ut uenatiōis ſue primicias. bonus amicus
uideretur ornādo mūeri dedicaffe. Iāque p̄ueſta ueſpa. abuſi preſidio tenebraq; thra
ſileoniſ caueā demochari cū litteris illis adulteriniſ offerimus. Qui demiratus be
ſtie magnitudinē ſuique cōtubernalis opportuna liberalitate letat⁹ iubet nobis p̄ti
ciii

DE ASINO AVREO

Callen
ter

nus gaudium sui gerulis decem aureos ut ipse habebat e suis oculis adnumerari. Tunc ut nouitas consuevit ad repetendas uisiones animos hominum pellere multi numero mirabundi bestiam confluebant quorum satis callenter curiosos aspectu Tra. n. impetu mihi frequenter iniebat oculos quod ciuium uoce satis felix ac bonus Demo. ille quoquo fortuna resistere iubet noualibus suis confestim bestiam ire iubet summa cum diligentia reportaris. sed suscipiens ego caueas inquam domum meam flagrantia solis. & iteris spatio fatigata ceterum multarum & ut audio non recte ualentium committere ferarum quoniam potius domus tua patulum ac perflatile locum imo & lacu aliquo exterminum refrigerantemque perspicis. An ignoras hoc genus bestiarum: lucos asinos & speciosos roridos. & colles frigidos & fontes amenos sperare incubare. Talibus mortis demo. perterritus nuncque perditorum secum recesses non difficulter ad se seque ut ex arbitrio nostro caueam locaremo facile permisit. Sed & nos inquam pati sumus hic ibidem pro cauea ista excubare noctes ut asto & uexationis in communi bestiarum fatigata & cibum tepestiuum & potum solitum accuratio offeramus. Nihil indigemus labore isto uero respondit ille. Iam penes tota familia per diuinam consuetudinem nutriendis uersis exercitata est. Posthuc uale facto discessimus & portam ciuitatis egressi momentum quiddam conspicamur procul a uia reoto & abdito loco positum ibi capulos carie & uetustate seitatectos quos inhabitabant pulueri & iam cerosi mortui passi ad future preda receptacula referamus & ex disciplina secte seruato noctis illuminio tempore quod sonus obuius impetu priorum corda mortalium ualido inuadit ac premit cohortem nostram gladiis armata ante ipsas fores Demo. uelut expilationis uadimonium sistimus. Nec secio thra. exauissim capto noctis latrociniali moreto precepit cauea statimque custodes qui prope sopiti quiescebant mox ad unum os est inuictorem ipsum gladio conficit clauique subtracta fores iam repedit nobisque propter conuolantibus & domo alueo receptis demonstrat horreum ubi uespa sagaciter argentum copiosum recodi uiderat quoprimo profecto conferte manu uolentia iubeo singulos comilitonum asportare quantum quisque poterat auri uel argenti & in illis adibus fidelissimorum mortuorum occultare prope rursum concitato gradu recurreres sarcinas iterare quod. n. ex usu foret omnem me solum resistere per domum lime cunctarum exploratumque sollicite dum rediret. Nam & facies urse mediis edibus discurretis ad perterritos siquidem de familia forte uigilasset uidebat opportuna. quos enim quis fortis: & itrepidus in manu forma tante bestiarum noctu presertim uisitata non se ad fugam statim concitaret non obdito celle pessulo pauens & trepidus sese cohiberet. His omnibus salubri consilio recte dispositis occurrit seu euento. Namque dum reduces sortios nostros suspensos oppior. quidam seruulobis strepitu. s. diuinitus inquit perperit leuiter uisamque bestiam. quam libere discurrens totis adibus commebat premens obnixum silentium uestigium suum replicat & utcumque cunctis in domo uisa pronuntiat Nec mora cum numeroque familiarum frequentia domo rota completur tadis lucernis cereis: sepaceis nocturni luminis instrumentis. Clarescunt tenebrae nec inermis quisque de tanta copia processit. sed singuli fustibus lanceis districtis deique gladiis: armati munus aditum nec secus canes est uentricos auritos illos & horricomes ad comprimendam bestiam cohortantur.

Tunc ego seorsim gliscere adhuc illo tumultu retrogradi fuga domo facesso sed plane trasi. mirecibus repugnante latens prope ianuam ipse perspicio quod enim uitae meras ultimas obiret non tam me sui nuncque uel pristinae uirtutis oblitus iam faucibus ipsis inhatens cerberi reluctabat. scenam denique quam sponte supererat cum anima retinens nunc fugiens nunc resistens uariis corporis sui scenis ac moribus tandem domo plapsus est. Nectamem quamuis publica potius libertate salutem fugam quere potuit. Quippe cuncti canes de proximo agiportu satis ferri: satisque copiosi: uentricosis illis qui commodum domo similiter insequentes processerant sese commisset agminatim miserum funestumque spectatum aspexi. Thra. n. in cateruis canum seueritum cinctum atque obsessum multisque numero morsibus laniatum: Denique tanti doloris impares populi circumfluens turbulis immisceor & in quo solo poteram celatum auxilium bono ferre comilitoni: sic indaginis principes hortabar. O grade inquam: & extremum flagitium. magnam & uere preciosam perdimus

noctur
ni lumi
nis

bestiā: Nectū nī sermōis artes. īfeliciſſio p̄fuere iuuenī. Quippe qdā p̄currēs e do-
mo. p̄cero. & ualid⁹. īcōtāter lāceā mediis iniecit urſae p̄cordiis. nec ſecus alius. &
ecce plurimi iā tiorē diſcuſſo. certatī gladios. & iā de p̄xio igerūt. Eni uero thrasileō
egregiū decus n̄r̄a factiōis. tādē īmortalitate digno illo spū expugnato. magis q̄ pa-
tiētia neq; clāore. Ac nec ululatu qdē. fidē sacramēti p̄didit. ſed iā morſib⁹ lacerat⁹
ferroq; laniat⁹ obnixo mugitu. & ferino fremitu. p̄r̄ſētē caſū generoſo uigore toler-
rans. gloriā ſibi reſerauit uitā fato reddidit. tāro tū terrore. tātaq; formidine cētū iliū
turbauerat. ut uſq; diluculū. imo & īmultū diē. nemo q̄s q̄ fuerit auſ⁹. q̄uis iacētē be-
ſtiā uel digito trīgere niſi tādē pigre ac timide qdā lani⁹ paulo fidētior. utero beſtiā
reſecto urſae magnificū deſpoliauit latronē. Sic ēt thrasileon nobis p̄mitur ſed a glo-
ria nō periuit. Cōfeſti itaq; cōſtrictis ſarcinis illis. q̄s nobis ſeruauerāt fideles illi mor-
tui. plateæ termiōs cito gradu deſerētes. iſtud ap̄d nōſtros aīos idētīdē reputabam⁹
merito nullā fide iuita reppiri. q̄ ad manis iā. & mortuos odio p̄fidia n̄r̄e d̄migrarit.
Sic onere uecturæ. ſimul & aſp̄a uiæ toti fatigatī. trib⁹ cōitū deſideratis. iſtas q̄s ui-
detis. p̄redas aduexim⁹. P̄ iſtū ſermōis terminū poculis aureis m̄ēorię deſunctorū
cōmilitonū. uīno mero libāt. de hīc cāticis q̄buſdā marti deo. blāditi. paululū cōge-
ſcūt. Etenī nō b̄ anus illa recēs ordeū affati. & ſine ulla mēſura largita ē. ut equ⁹ qdē
meus. tāta copia. & qdē ſolus potit⁹. ſaliareſ ſe cenāſſe cenāſ crederet. Ego uero q̄q;
alias ordeū tūſū minutatī. & diutina cogitatiōe uirulētū. ſp̄eſerī. rimat⁹ āgulū. quo
panis reliq̄a toti⁹ multitudinis cōgeſtę fuerāt. fauces diutia fame ſautias. & aranean-
tes uehemēter exerceo. Et ecce nocte p̄mota latrōeſ exp̄giti caſtra ̄mouēt. Inſtructi
q̄ uarie. p̄tī gladiis armati ī lemuſeſ reformāt. cōcito ſe gradu p̄ripiūt. Nec metū ī
ſtāter ac fortiter māducātē. uel ſōnuſ īminēſ īpedire potuit. Et q̄q; pri⁹ cū eſſe luci⁹.
unico uel ſcdo pane cōtēt⁹. mēſa decederē. tūc uētri tā p̄fūdo ſeruiēſ. iā ferme tertiu
q̄lū rūigabā. huic meopi attonitū clara lux oppreſſit. Tādē deniq; aſinali uerecūdia
duct⁹. egerrimē tū digrediēſ riuulo p̄xio ſiti lenio. Nec mora cū latrōeſ ultro anxii
atq; ſolliciti remeāt. nullā qdē p̄ſuſ ſarcinā. uel oīo licet uilē laciniā ferēteſ. ſed cātū
gladiis. totis māib⁹. imo factiōis ſuę cūctis uirib⁹. unicā uirginē filo liberalem. & ut
m̄ronat⁹ ei⁹ idicabat. ſūmatē regōis. puellā. meherculeſ & aſino tali cōcupiſcēdā. me-
rētē. & crineſ cū ueste ſua lacerātē. aduehebāt. eā ſimul itra ſpelūcā. uerberaq; q̄ dōle-
bat minora faciēteſ. ſic alloquūt. Tu qdē ſalutiſ & pudiciā ſecura. breuē patiētia
n̄ro cōpēdō tribue. Quos ad iſtā ſectā paup̄tatiſ neceſſitaſ adēgit. Parēteſ at tui de
tāro ſuay diuitiay. cumulū. q̄q; ſatiſ cupidi tū ſine mora pabūt. ſ. idoneā ſui ſāguiniſ
redēptionē. hiſ & hiſ ſimilib⁹ blatteratiſ. nec q̄c̄q; dolor ſedaſ puellæ. q̄d nī q̄ iter ge-
nua ſua depoſito capite ſine mō flehat. At illi itro uocatę anui p̄cipiūt. aſſidēſ cam-
blādo. quātū poſſet. ſolareſ alloqo. Seq; ad ſecte ſueta cōfere. Nectū puella quit ul-
liſ aniculæ ſermonib⁹. ab īceptiſ ſletib⁹ auocari. Sed alti⁹ eiulāſ ſeſe. & aſſiduiſ ſin-
gultib⁹ ilia q̄tiēſ mihi ēt lachrymaſ excuſſit. At ſic. An ego īngt miſera tali domo. tā-
ta familia. tā caris uernuliſ. tā ſciſ parētib⁹ deſolata. & īfeliciſ rapinę p̄reda. & māci-
piū efflecta. īnq̄ iſto ſaxeo carcere ſeruiliſ clauſa. & oīb⁹ delit⁹. q̄s innata atq; īnu-
trita ſim. priuata. ſub īcerta ſalutiſ & carnificinā laniēna. īter tot ac taleſ latroneſ &
horredū gladiatoꝝ populū. uel ſletū deſinere. uel oīo uiuere potero. Lamētata ſic &
aī dolore & fauciu tēdore & corpis laſſitudīe iā fatigata. marcēteſ oculoſ dīmiſit ad
ſoporē. iā commodum conquiērat. nec diu. cum repente lymphatico ritu ſōno recul-
ſa. longeque uehementi⁹ afflictare ſeſe. & pectus etiā palmiſ iſteſtis tundere. & fa-
ciem illā luculentā uerberare incepit. & aniculæ quāq; īſtantiffime cauſaſ noui
& iſtaurati m̄xoriſ requiēteſ. Sic ad ſuſpirāſ altiuſ iſſit. Hem nunc

DE ASINO AVREO

certe nūc maxie funditus perii: nūc spei salutiferæ renūciaui laqueus: aut gladius:
 aut certe præcipitiū pcul dubio capeffendū ē. Ad at hic anus iratior: dicere eā sa-
 uioe iā uultu iubebat: qd malū fleret, uel qd repēte postliminio pressē qetis lamēta-
 tiōes licentiosas reflicaret. Nīmiz inqt: tanto cōpedio tuæ redēptiōis defraudare iu-
 uenes meos destinas. q si pgis ulterius: iā saxo lachrymis istis: q̄s paruipēdere latro-
 nes cōsuere: isup habitis: uiua exurere. Tali puella sermone deterrita: manuq̄ eius
 exosculata: pce inqt mī parēs: & durissimo casui meo: pietatis humanæ memor: sub
 siste paululū. Nec. n. ut reor æuo longiore. maturæ tibi i ista scā canicie miseratio pr
 sus exaruit. Specta deniq̄ scenā meæ calamitatis. Speciosus adolescens iter suos pri-
 cipales quē filiū publicū oīs sibi ciuitas cooptauit: meus alioquī cōsobrinus tantulo
 triennio maior in etate. q meū primis ab ānis nutritus & adultus. idiuiduo cōtuber-
 nio domusculæ imo uero cubiculi toriq̄. scē caritatis affectione mutuo mihi pigno-
 ratus. ut isq̄ nuptialib⁹ pacto iugali pridē destinatus cōsensu parentū. tabulis etiā
 maritus nūcupatus ad nuptias. offitio frequēti cognatorū & affiniū stipatus. templis
 & edibus publicis uictimas imolabat. domus tota lauris obsita. tædis lucida cōstre-
 pebathymeneū. tūc me gremio suo matre infelix tolerans. mūdo nuptiali decen-
 ornabat. mellitisq̄ suauis crebriter ingestis iā spe futura liberorū uotis anxiiis ppaga-
 bat. cū inruptiōis subitæ gladiatorū impetus ad bellifaciū sauiens. nudis & incertis
 mucroib⁹ coruscāt. nō cædi. nō rapinæ man⁹ afferūt. Sed denso. cōglobatoq̄ cuneo
 cubiculū nostrū. inuadūt p̄tinus. nec ullo de familiarib⁹ nostris repugnāte. ac ne tā-
 tillū qdē resistente. miserā exanimē. sauo pauore. trepido de medio matris gremio
 rapuere. sic instar artidis. uel p̄tesilai. despectæ disturbatq̄ nuptiæ. Sed ecce seuis-
 simū oīum. nūc ēt redintegratur. imo uero cumulatur ifortuniū meū. Nā uisa sū mi-
 hi de domo. de thalamo. de cubiculo. de toro deniq̄ ipso uiolēter extracta. p solitudi-
 nes auias infortunatissimi mariti nomē inuocare. eūque ut primū meis āplexib⁹ ui-
 duat⁹ ē. adhuc unguētis madidū. coronis floridū. cōseq̄ uestigio me pedib⁹ fugiētē
 alienis. utque clamore pcito formosæ raptū uxoris cōqrēs populi testatur auxiliū. q
 dā de latronib⁹ importune psecutiōis indignatiōe p̄mot⁹. saxo grādi p̄pedib⁹ abrep-
 to. misellū iuuenē maritū meū p̄cussū interemit. talis aspect⁹ atrocitate p̄terrta. sō-
 no funestro pauēs. excussa sū. Tūc fletib⁹ eius ad suspirās anus. sic incipit. Bono
 aīo esto mihercules. nec uanis sōniōz figmētis terreare: Nā p̄ter q̄ diurnæ quietis
 imagines false p̄ibentur. tū ēt nocturnæ uisiōes. cōtrarios eūctus nonnū q̄ p̄nuntiāt:
 Denique flere. & uapulare. & nō nūq̄ iugulari. lucrosū. p̄sperūque p̄uētū nūciāt cō-
 tra circa ridere. & mellit⁹ dulcioli. uētrē saginare: uel in uoluptatē ueneriā cōuenire:
 tristitiæ animi. lāguori corporis. dānique cæteris ue Laxatū iri predicāt. sed ego te nar-
 rationibus lepidis: anilib⁹que fabulis. protinus euocabo. & incipit. Erat in qua-
 dam ciuitate rex & regina. hi tres numero filias: forma conspicuas habuere sed maio-
 res quidem natu quam uis gratissima specie idoneæ: tamen celebrari posse laudibus
 humanis credebantur. At uero puellæ iunioris. tam præcipua tā præclara pulchritu-
 do: nec exprimi ac ne sufficiēter quidem laudari sermonis humani penuria: poterat:
 Multi deniq̄ ciuiū & aduenē copiosi: quos eximii spectaculi rumor studiosa celebri-
 tate cōgregabat: inaccessæ formositatis admiratiōe stupidi: & admouētes oribus su-
 is dexterā: priore digito ierectū pollicē residente: ut ipsā p̄rlus deā uenerē religiosis
 adorationib⁹ uenerabant. Iāq̄ p̄ximas ciuitates: & attiguas regiōes. fama puaserat
 deā: quā cerulū p̄fūdū pelagi peperit. & ros spumātiū fluctuū educauit: iā numinil

Nup-
tia

De so-
niis

Fabu-
latur
anus
For-
ma cō-
spicua

sui passim tributa uenia: i mediis cōuersari populi catibus. uel certe rursū nouo cele
 stiū stellarū germine nō maria: sed terras uenerē aliā: uirginali flore peditā pullulasse
 sic imēsū pcedit i dies opinio: sic iūlas iā p̄ximas & terrā plusculū. puinciasq̄ plu
 rimas fama porrecta puagatur. Iā multi mortaliū lōgis itinerib⁹: atq̄ altissimis ma
 ris meatib⁹: ad seculi specimē gloriosū ōfluebāt: paphō nemo: Gnydō nemo. At ne
 ipsa sacra qdē cithera: ad cōspectū deē ueneris nauigabāt. Sacra deē p̄ferūtur. tēpla
 d̄formātur. puluinarīa p̄ferūtur cerimōiā negligūtur. icoronata simulacra: & arā ui
 duā frigido cinere fadatē. puellā supplicatur & i humanis uultib⁹ deā tantē numīa
 placātur. & in matutino p̄gressū uirginis. uictimis & epulis ueneris absentis nomen
 pp̄itiatur. Iāq̄ p̄ plateas cōmeantē populi frequēter florib⁹ fertis: & solutis adpre
 cātur. Hic honoz cālestiū ad puellā mortalis cultū imodica trāslatio. uerā ueneris
 uehemētes icēdit aīos. & ipatiēs idignatōis: capite q̄stanti fremē altius: sic secum dis
 serit. En rex: natura prisca parēs: En elemētoz origo initialis: en orbis toti⁹ alma ue
 nus: q̄ cū mortalis puella priario maiestatis honoz tractor. & nomē meū cālo cōditū
 terrenis sordib⁹ p̄phanatur. Nimīz cōmuni nūminis piāmēto. uicariā ueneratiōis
 icertum sustinebo. & imaginē meā circūferet puella moritura. frustra me pastor ille:
 cuius iusticiā fidēq̄ magnus cōprobauit iupiter: ob eximiā speciē tātis prætulit dea
 bus. Sed nō adeo gaudēs ista: q̄cunq̄ ē meos honores usurbauit. Iā faxo hui⁹ ēt ipsi
 us illicite formositatis p̄niteat. & uocat cōfesti puerum suum pinnatum illum & sa
 tis temerarium: q̄ malis suis morib⁹. cōtēpta disciplina publica. flāmis & sagittis ar
 matus p̄ alienas domos nocte dīscurre: & oīm mīrmonia corrumpēs ip̄une cōmit
 tit tāta flagitia. & nihil p̄suis boni facit. Hunc q̄q̄ genuina licētia p̄cacē: uerbis quo
 q̄ insup̄ stimulat. p̄ducit ad illā ciuitatē. & psychē. hoc. n. nomē puella nuncupaba
 tur corā ostēdit. & tota illa plata: de formositatis xmulatiōe fabula: gemens: ac fre
 mens idignatione: pego te inqt maternā caritatis fādera deprecor: p̄ tuā sagittā dul
 cia uulnera: p̄ flāmē istius mellitas uredines. uindictā tuā parenti. sed plenā tribue.
 & ipulchritudinē cōtumacē reuerenter uidica. idque unum: & prae oib⁹ unicum: uo
 lens effice. uirgo ista amore flagrantissimo teneatur hōis extremi. quem & dignitatis.
 & patrimonii. simul & icolumitatis ip̄sio fortuna dānauit. tāque ifirmi. ut p̄ rotum
 orbem nō inueniat miserā suā comparem. Sic effata & osculis hiātib⁹ filium diu ac
 pressule sauiata p̄ximas horas reflui littoris petet. plātisque roseis uibrātium fluctu
 um summum rorem calcauit. Ecce iā p̄fundi maris udo resedit uertice. & ip̄sum qdē
 icipit uelle: statī q̄ si pridem preceperit. nō moratur marinum obsequium. ad sunt ne
 rei filiā. chorū canentes: & portunus cerulis barbīs hispidus. & grauis. p̄iscofo sinu sa
 latia. auriga puulus delphini palemon iā passim maria p̄sultātes. tritonum cateruē
 hic cōcha sonaci leniter buccinat. ille serico tegmine flagrantē solis obfistit inimici. ali
 us sub oculis domie speculum pregerit. curus biges alii subnatant talis ad oceanum
 pergentem uenerem comitatur exercitus. Inrerea psyche cum sua sibi perspicua pul
 chritudine. nullum decoris sui fructum pcipit. spectatur ab oib⁹. laudatur ab oib⁹
 nec quisq̄. nō rex. non regius. nec de plebe saltē. cupiens eius nuptiaz petitor accidit
 Mirātur qdē diuinā speciē. sed ut i simulac̄ fabre politū mirātur omnes. olim duā
 maiores sorores. quaz̄ tempatā formositatē nulli diffamarāt populi. pcis regibus
 densponsā. iam beatas nuptias adeptā. Sed psyche uirgo uidua domi residens. de
 flet desertam suam solitudinem. agra corporis. animi saucia. & quis gentibus totis

ptia
rioPsy
chesMari
nanu
mina
Sala
tia
Pul
chritu
do

DE ASINO AVREO

Mile-
sie cō
ditor
appol
lo
Ver-
sus ap
polli
nis

Cōso-
lario

cōplacitā: odit i se suā formositatē. Sed infortunatissime filiā miserrim⁹ pater suspe-
ctatis caelestibus odiis. & irā supum metuēs: dei milesii uetustissimū p cōtatur oracu-
lū. & tāto numie precib⁹: & uictimis i grate uirgini petit nuptias & maritū. Sed apol-
lo q̄q̄ græcus & ionicus pp milesie cōditorē: sic latina sorte respōdit. Montis i excelsi
scopulo: desiste puellā. ornatā mūdo funerei thalami. Nec speres genex mortali stir-
pe creat ū sed sœuū atq̄ ferū uipereūq̄ malū q̄ pinnis uolitās sup æthera cuncta fati-
gar: flamaq̄ & ferro singula debilitat. quē tremat ipse iouis. quo numina terrificātur:
fluminaq̄ horrescūt. & stygiæ tenebræ. Rex oli btūs affatu scē uaticinatōis accepto.
piger tristisq̄ retro domū pgit. suaq̄ cōiugi pcepta sortis enodat ifaustē: meretur.
fletur. lamētatur. diebus plusculis. sed dire sortis iā urget tetri effectus. Iā feraliū nu-
ptiaq̄ miserrimē uirgini choragiū struitur. Iā cēdē lumē atræ fuliginis cinerē arcessit
& sonus tibiē gygiē mutatur in q̄rulū. Iydiū modū. cātusq̄ letus hymenci. Iugubri fi-
nitur ululatu. & puella nuptura: deterget lachrymas ipso suo flāmeo. sic affectē do-
mus triste fatū: cūcta ēt ciuitas cōgemebat. luctuq̄ publico: cōfesti cōgruens edici-
tur iusticiū. Sed monitis caelestib⁹ parēdi necessitas. milesiā psychen ad destinatā pē-
nā efflagitabat. Perfectis iḡ feralis thalami cū sūmo merore solēnib⁹. toto psequēte
populo: uiuū pducitur funus & lachrymosa psyche comitatur: nō nuptias: sed exeq̄-
as suas. Ac dū mēsti parentes. & tāto malo pciti. nephariū facinus pficere contātur:
ipsa illa filla talibus eos adhortatur uocibus. Quid ifelicē senectā fletu diutino cru-
ciatis. Quid spiritū uestz. q̄ magis meus ē: crebris eiulatib⁹ fatigatis. Quid lachry-
mis inefficacib⁹: ora mihi uenerāda fēdati. qd laceratis i uestris oculis mea lumina.
qd caniciē scinditis. qd pectora. qd ubera scā tunditis. Hic erunt uobis egregiē mē-
formositatis præclara præmia. Inuidiæ nefariæ lætali plaga pcussi. sero sentitis. cū
gens & populi celebrarēt nos diuinis honorib⁹. cū nouā me uenerē ore cōsono nun-
cuparēt. tunc dolere tūc flere. tūc me iā q̄si pemptā lugere. debuistis. Iā sentio. iā ui-
deo. solo me noie ueneris pisse. Ducite me & cui sors addixit scopulo sistite. Festino
felices istas nuptias obire. Festino generosū illū maritū meū uidere. qd differro. qd
trecto ueniētē. q̄ totius orbis exitio natus ē. sic pfata uirgo cōticuit. Ingressuq̄ iā ua-
lido pōpē populi psequentis sese miscuit. Itur ad cūstia utū scopulū mōtis ardui cui⁹
in summo cacumie statutā puellā cūcti deferentes tēdasq̄ nuptiales qb⁹ preluxerāt
ibidē lachrymis suis extictas reliquētes. deiectis caputibus domuitionē parāt. Et mī-
seri qdē parētes eius tanta clade defessi clausē domus abstrusi tenebris ppetuæ nocti
sese dedidere. psychen aut pauētē ac trepidā: & i ipso scopuli uertice deflētē mitis au-
ra molliter spirātis zephiri uibratis hīc de laciniis & reflato sinu lenim leuatam suo
tranquillo spiritu uehens paulatim per deuexa excelsē uallis subditæ florentis cespī-
tis gremio leniter delapsam reclinat.

Eiusdem liber quintus de asino aureo

P

Regia
diuina

Syche teneris & herbosis locis i ipso toro roscidi graminis suaue recu-
bāt tāta mētis pturbatōe sedata dulce cōqueuit. Iāq̄ sufficiēti recreata
sōno placido resurgit aio uidet lucū pceris & uastis arborib⁹ ositū ui-
det fontē uitreo latice plucidū medio luci meditullio ppe fōtis adlap-
sū dom⁹ regia ē edificata nō hūanis māib⁹ sed diuinis artib⁹ iā scies ab
itroitu pri⁹ dei cuiuspiā luculētū: & amenū uidet te diuerforiū. Nā sūma laq̄aria ci-
tro & ebore curiose cauata subeunt auree colūne parietes oēs. argēteo celamie cōregū

tur. bestiis & id genus pecudibus occurrentibus ob os introeuntiū. mirus prorsum magnæ artis homo: imo semedeus. uel certe deus. qui magnæ artis subtilitate tamē efferauit argentū. Enī uero pauimēta ipsa lapide precioso cæsim diminuto: i uaria pictura genera discriminātur uehemēter. Itē ac sapius beatos illos: q sup gemmas & monilia calcant. Iā cætera partes lōge lateq dispositæ domus. sine precio preciosæ: totiq parietes solidati missis aureis. splendore pprio coruscāt. ut diē suū subidom⁹ faciat licet sole nolente. sic cubicula. sic porticus: sic ipsa ualua fulgurant. Nec seci⁹ opes cætera maiestati domus respōdēt. ut eqdē illud recte uideat: ad conuersationē humanā: magno ioui fabricatū cæleste palatiū: Inuitata psyche taliū locorū oblectatione p pius accessit. & paulo fidentior: itra limē sese facit. mox plectāte studio pulcherrimæ uisiōis. Mirat singula. & altrinsecus ædiū horrea sublimi fabrica pfecta. magnifq cōgesta gazis cōspicit. nec qcq: qd ibi nō ē. Sed præter cæterā tātarū diuitiarū admirationē. hoc erat precipue mirificū. qd nullo uiculo. nullo claustro: nullo custode totius orbis thesaurus ille muniebatur. Hic ei sūma cū uoluptate uisēti. offert sese uox qdā corporis sui nuda. Et quid inqt domia tantis obstupescis opib⁹. tua sūt hicoīa. p hinc cubiculo te refer. & lectulo lassitudinē refoue. & ex arbitrio lauac⁹ pete. nos quæ uoces accipis. tuæ famulæ: sedulo tibi preministrabimus: nec corpis curatetibi: regales epulæ morabūtur. Sēs it psyche diuinæ puidētia beatitudinē: mōi tusq uoces iformes audiēs: & pri⁹ sāno: & mox lauacro fatigationē suā diluit. uisq statim pximo semirotdo: suggestū pp: istrumētū carnatorū: rata refectui suo: cōmodū libens accūbit. & ilico uini nectarei: eduliūq uariorū fercula copiosa. nullo seruiēte: sed tātū spiritu quodā ipulsa subministrātur. Nec quēq tamen illa uidete poterat sed uerba tantū audiebat excidētia. & solas uoces famulas habebat. post opimas dapes. qdā introcessit. & cātauit inuisus. & alius cithara pulsauit. q uidebatur. nec ipsa tunc medulata multitudinis cōserta uox: aures eius affertur: ut quis hoīem nemo pareret. chorus tamen esse pateret. finit'is uoluptatibus. uespa suadēte concedit psyche cubitū. Iāq puecta nocte. & clemēs qdā sonus aures eius accedit. Tunc uirginitati suæ: p tanta solitudine metuens. & pauet: & horrescit. & quouis malo: plus timet: qd ignorat. tāq aderat ignobilis maritus: & thorū inscenderat. & uxore sibi psychen fecerat. & antelucis exortū ppere discesserat statim uices cubiculo prestolata nouā nuptā. interfectæ uirginitatis curāt. hic diutino tpe sic agebātur. Atq ut est natura redditum nouitas passiduā cōsuetudinē: delectationē eius cōmendarat. & sonus uoces incerta solitudinis erat solatium. Interea parētes eius idefesso luctu: atque merore cōsenescebāt. Latiusque porrecta fama. sorores ille maiores. cūcta cognorāt. ppeque mæstæ atque lugubres deserto lare: certati ad parētum suorū cōspectum. affatumque prexerāt. ea nocte ad suā psychē sic ifit marit⁹. Nāque præter oculos. & manib⁹ & aurib⁹ sentiebatur. Psyche dulcissima. & cara uxor: exitiabile tibi piculum minatur fortuna seuior. qd obseruādum pressiore cautela cēseo. sorores iā tuæ mortis opinioē turbata. tuumque uestigium regretes scopulum istum ptinus adiere: qrum si quas forte lamētatoēs accepis: neque respōdeas. imo nec pspicias oīo. Cæterū mihi qdē grauissimum dolorē: tibi uero summum creabis exitium. Annuit. & ex arbitrio mariti: se facturā sponondit. sed eo simul cum nocte dilapso: diē totum lachrymis ac plangoribus misella consumit. se nunc maxime prorsus perisse iterans. que beati carceris custodia sepra. & humanæ conuersationis colloquio uiduata. nec sororibus

DE ASINO AVREO

quidem suis de se merentibus opem salutarem ferre. at ne uidere eas quidem omnino posset nec lauacro nec cibo nec ulla denique refectione recreata. flens ubertim decessit ad somnum nec mora cum paulo maturius lectum maritus accubans: eamque etiam nunc lachrymantem complexus sic expostulat hiccine mihi pollicebare psyche mea: quid iam de te tuus maritus expecto: quid spero: & perfida: & pernox: nec inter amplexus coniungalis desines cruciatus. Age iam nunc ut uoles. & animo tuo damnosa poscenti pareto. tamen memineris meae seriae monitionis cum ceperis sero paenitere. Tunc illa precibus: & dum se morituram comminatur extorquet a marito cupitis annuat: ut sorores uideat. luctus mulceat. ora conferat. Sic ille nouae nuptae precibus ueniam tribuit & insuper quibuscunque uellet: eas aurum uel moniliis donare concessit. Sed identidem monuit: ac sepe terruit: ne quando sororum pernicioso consilio suasa de forma mariti quaerat ne uel se sacrilega curiositate: de tanto fortunarum suggestu pessum deiciat. nec suum postea contingat amplexum. gratias egit marito. Iamque laetior animo sed prius inquit senties moriar: quam tuo isto dulcissimo coniugio caream. Amo enim: & efflictum te quicumque diligo. atque ut meum spiritum. nec ipsi cupidini comparo. sed istud etiam precibus meis oro largire: & illi tuo famulo precipe zephyro simili uecturo sorores hic mihi sistat & imprimis oscula suaforia: & iugeris uerba mulcetia. & iugis membra cohibetia hic et blandit asstruit. Mi mellite: mi marite. tuae psyches dulcis anima in hac potestate ueneris usurus iuit succubito marito. & cumcta se facturum spopondit. Atque et luce proximam: de manibus uxoris euauit. At ille sorores percontata scopulum. locumque illum quo fuerat psyche deserta. festinantur adueniunt. ibique deflebant oculos. & plangebant ubera quo ad crebris eorum eiulatibus. saxa cautesque parile sonum resulerent. Iamque nomine proprio sororem miseram ciebant. quo ad sono penetrabili uocis ululabilis per penam delapsae. amens & trepida psyche percurrere domo. Et quid inquit uos miseris lamentationibus ne quicquam effligeris: quem lugeris. adsum. legubres uoces desinite & diutinis lachrymis madentes genas siccate. Tandem quippe cum iam possitis. quam plangebatis amplecti. Tunc uocatum Zephyrum praeccepti maritalis amonet. Nec mora. cum ille parens imperio statim clementissimis flaribus. innoxia uectura deportat illas. Iam mutuis amplexibus. & festinantibus sauiis sese perfruuntur. & ille sedatae lachryme postliminio redeunt. plectate gaudio. sed & rectum inquit & larem nostrum laeta succedite. & afflictas animas cum psyche uestra recreate. Sic allocuta. summas opes domus aureae locumque. seruientium populosam familiam auribus earum. lauacroque pulcherrimo & iuuenem mense lautitus eas opipare reficit. ut illarum prorsus celestium diuitiarum copiis ascrupulose. curioseque percontari non desinit. quis illarum rerum caelestium dominus. quisue uel qualis ipsius sit maritus. Nec tamen psyche coniungale illud preceptum ullo pacto temerat. uel pectoris arcanis exigit. sed e re nata confingit esse iuuenem quandam. & speciosum commodum lanostium barbitio genas inumbrante. plerumque rurestribus & montanis uenatibus occupatum. & neque sermonis precedentis labe consilium tacitum proderetur auro facto gemmosisque monilibus onustas eas. statim uocato zephyro tradit reportandas. quo peritius pertrahato. sorores egregie domum redeunt. Iamque gliscentis inuidie felle flagrant. multa secum sermonibus mutuis perstrepebant. Sic denique inquit altera. En orba & saeva & iniqua fortuna. hiccine tibi complacuit. ut utroque parente pergnate diuersam sortem sustineremus: & nos quidem quod natu maiores

sumus: maritis aduenis ancillę deditæ: extorres & lare: & ipsa patria degamus longe parentū uelut exulantes. Hic aut nouissima quā fetu satiāte postremus prus effudit tantis opibꝫ & deo marito potita quæ nec uti recte tanta bonorꝫ copia nouit. Vidisti soror quāta in domo iacēt & qualia monilia: quæ prænitēt uestes: quæ splendent gēma quātū præterea passim calcatur aurū quod si maritū ē tam formosū tenet: ut affirmat. nulla nūc in orbe toto felicior uiuit fortassis tamen pcedente consuetudinet & ad sectionē roborata: deāqꝫ quoqꝫ illā de⁹ maritus efficiet. Sic ē hercules sic se gerebat. ferebatqꝫ. Iam iā sursum respicit. & deam spirat mulier quæ uoces ancillas habet: & uentis ipsis impat. At ego misera primū patre meo seniorē maritum sortita sū. dei cucurbita caluiorē & quouis puero pusiliorē cunctā domū ferris & catenis obditam custodientem suscipit alia. Ego uero maritū articulari etiā morbo cōplicitū curuatūqꝫ ac per hoc rarissime uenerem meam recolentē sustineo plerūqꝫ detortos & duratos in lapidē digitos eius perficans fomentis olidis & pannis sordidis & fetidis cataplasmatibus manus tam delicatas istas adurens nec uxoris officiosā faciē. sed medicelaboriosam personam sustinens. Et tu quidē soror uideris qꝫ patienti uel potius seruili dicam enim libere quod sentio. hic perferas animo enī uero ego nequeo sustinere ulterius tā beatam fortunā collapsā indigne recordare enim qꝫ superbe. qꝫ arroganter nobiscum egerit & ipsa iactatione i modicæ ostentationis tumētē suū prodiderit animū deqꝫ tantis diuitiis exigua nobis inuita proiecerit confestimqꝫ presētia nostra grauata propelli & efflari exihilariqꝫ nos iusserit. Nec sum mulier: nec omnino spiro: nisi eam pessum de tantis opibus deiecero. Ac si tibi etiam ut par est inacuit. nostra contumelia: consiliū ualidū ambæ requiramus. Iamqꝫ ista que ferimus non parentibus nostris. ac nec ulli demonstramus alii imo nec omnino quicqꝫ de eius salute norimus scire: qꝫ ipse uidimus quæ uidisse penituit nedū ut genitoribus & omnibus populis tā beatū eius differamus preconium. Nec sunt enī beati quorꝫ diuitias nemo nouit: sci et senno ancillas sed sorores habere maiores. Et nunc quidē concedamus ad maritos & lares pauperes nostros. sed plane sobrios reuissamus deniqꝫ cogitationibus pressioribus instructæ ad superbiam puniendā firmiores redeamus placet pro bono duobꝫ malis: malū cōsiliū totisqꝫ illis tam preciosis muneribꝫ absconditis comā trahentes: & pinde ut merebātur ora lacerātes. simulatos redintegrāt flet⁹. Ac sic parētes quoqꝫ redulcerato prorsus dolore raptim deterentes. uesania turgide domus suas contendant dolum scelestū imo uero parricidiū struentes contra sororem infontem. Interea Psyche maritus ille quē nescit rursus suis illis nocturnis sermouibus sic cōmouet uides ne quātū tibi periculū uelitatur fortuna eminus. Ac nisi longe firmiter precaues mox cominus congregietur perfide lupulæ magnis conatibus nefarias insidias tibi comparant quæ sūma est: ut te suadeant meos explorare uultus quos ut tibi sæpe prædixi non uidebis si uideris. Ergo igitur si posthac pessimæ illæ lamia noxus animis armata uenerint uenient aut scio neqꝫ omnino sermonem conferas & si id tolerare pro genuina simplicitate proqꝫ animi tui teneritudine non potueris certe de marito nil quicqꝫ uel audias uel respondeas. Nam & familiā nostrā iā propagabimus & hic adhuc infantulus uterus gestat nobis infantem alium sed texeris nostra secreta silentio diuinū si prophanaueris mortalem nuntio. Psyche leta florebat & diuine sobolis solatio plaudebat & futuri pignoris gloria gestiebat & materni nominis dignitate gaudebat crescentes dies & mēses exeuntes anxia numerat: & sarcinæ nescia rudi-

menta miratur de breui punctulo tantū incremētulū locupletis uteri: Sed iā pestes
 ille tetrerineq; furia anhelantes uipereū uirus & festinantes impia celeritate nauiga-
 bant. Tunc siciteq; momentarius maritus suā Psyche admonet. Dies ultimus &
 casus extremus & sexus infestus & sanguis inimicus iam sūpsit arma & castra cōmo-
 uit & aciē direxit & classicū psonauit iā mucrone desticto iugulū tuū nefariae tuae so-
 rores petunt. Heu quātis urgemur cladibus. Psyche dulcissima tui nostriq; misere
 religiosaq; cōtinentia domū maritū teq; & istū paruulum nostrū iminentis ruine in-
 fortunio libera nec illas scelestas scēminas quas tibi prius inter nociuū odiū & calcata
 sanguinis fēdera sorores appellare nō licet uel uideas uel audias cū in more sirenū sco-
 pulo pminentes funestris uocibus saxa personabunt. Suscipit psyche singultu la-
 chrimoso sermonē incertās: iam dudū quod sciam fidei atq; parcloquio meo perpen-
 disti documēta nec eo secius adprobabitur tibi nūc ēt firmitas aī mei tu modo zephy-
 ro nostro rurū prācipe fungatur obsequio. & inuicē denegate sacrosanctē imaginis
 tuae. redde saltē conspectū sororū p istos cinameos & undiq; pendulos crines tuos p-
 teneras: & teretis & mei similes genat per pectus nescio quo calore feruidū sic in hoc
 saltem paruolo cognoscā faciē tuā supplicis anxiae piis precibus erogatus germāi cō-
 plexus indulge fructū & tibi deuote dicatā que psyche aīam gaudio recrea nec quic-
 q̄ amplius in tuo uultu regro iā nil officiūt mihi. nec ipse nocturne tenebrae tenee te
 meū lumē his uerbis & amplexibus mollibus decantatus maritus. lachrimasq; eius
 suis crinibus detergens facturū spopōdit & prauertit statim lumē nascentis diei. Iu-
 gū sororiū cōspōsē factionis ne parētibus qdē uisis recta de nauib; scupulū petūt il-
 lū prācipiti cū uelocitate nec uentiferētis opte presentia. licentiosa cō temeritate pfi-
 liunt in altū nec imemor Zephyrus regalis edicti. quīs iuitus suscepas eas gremio
 spirantis aure solo reddidit. At ille icōtatae statim conferto uestigio domū penetrant
 cūplexeq; suā predā. sorores noīe mentientes thesaurūq; penitus abdita fraudis uul-
 tu leto tegētes: sic adulant. Psyche. nō ita ut pridē paruula & ipsa iā mater es quantū
 putas boni nobis geris in ista perula: quantis gaudiis totā domū nostrā hylarabis o-
 nos beatas q̄s in tantis aureis nutrimēta letabūt. qui si parentū ut oportet pulchritu-
 dini responderit: prorsus cupido nascetur. Sic affectione simulata paulatim sororis
 iuadūt animū statimq; eas lassitudine uię sedibus refotas & balnearū uaporosis fon-
 tibus curatas pulcherrime triclino mirisque illis & beatis edulibus atque tucetis ob-
 lectat. iubet citharam loq; psallite tibias agere. sonatur choros canere. cantatur quae
 nullo presente cūcta dulcissimis modulis aīos audientiū remulcebant. Nectamē sce-
 lestae feminae nequitia uel ipsa mellita cantus dulcedine mollita cōquieuit. Sed ad
 destinatae fraudiū pedicā sermones cōferētes dissimulāter occipiūt sciscitari q̄lis ei ma-
 ritus & unde noctaliū sectacula pueniret. Tūc illa simplicitate nimia pristini sermo-
 nis oblita nouū cōmētū instruit. Aitque maritū suū de prouincia p̄xima magnis pe-
 cuniis negociantē iā mediū cursū etatis agere. interspersū rara canicie. ne in sermone
 isto tētillū morata rursum opiparis muneribus eas honestas uentoso uehiculo reddi-
 dit. Sed dū zephyri trāq̄llo spū sublimatae domū redeunt: sic secum altricātes quid
 soror dicimus de tam monstroso fatue illius mendatio tunc adolescens modo floren-
 ti lanugine barbā instruēs nūcetate media candēti canicie lucidus quis ille quē tēpo-
 ris modici spaciū repētina senecta reformauit: nil aliud reperies mi soror: quā uel mē-
 daciū istā pessimā feminā cōfringere. uel formā mariti sui nescire quorū utrū uerum

est: opibꝫ istis q̄ primū extermināda ē quod si uiri sui faciē ignorat. deo pfecto denu
psit. deū nobis pregnatione ista gerit certe si diuini puelli quod absit: hæc mater erit.
stati me laqueo nexili suspendā. Ergo interim ad parentes nostros redeamus: & exor
dio sermōis huiꝫ cōcolores fallatias adtexamus. Sic inflāmata parentibꝫ fastidiēter
appellatis & nocte turbatis uigiliis pdite matutino scupulū puolant & inde soliti uē
ti præsidio uehemēter deuolāt lachrymisq; præsura palpebraꝫ coactis hoc astu puel
lā appellāt. Tu quidē felix & ipsa tāti mali ignorātia beata sedes incuriosa piculi tui:
Nos aut̄ quæ puigili cura rebꝫ tuis excubamꝫ. cladibꝫ tuis miserere cruciamur. Pro
uero nāq; cōpimus nec te sortis scilicet doloris casusq; tui celare possumus. Immanē
colubrā multinodis uoluminibꝫ serpentē ueneno noxio colla sanguinantē hiantē in
gluuiē: pfūda tecū noctibꝫ latenter acq̄esere nūc recordare sortis pythicę quæ te tru
cis bestię nuptiis destinatā esse clamauit & multi coloni quicq; circūsecus uenātur: &
accollæ plurimi uidere eū uespera rediūtē e pastu. pximiꝫ fluminis uadis inatātē nec
diu blādis alimoniarꝫ obsequis te saginari oēs affirmāt: sed cū primū pregnationē tuā
plenus maturauerit uterus opimiorē fructu præditā deuoraturū. At hic iā tua ē exi
stimatio utꝫ sororibꝫ p tua cara salute sollicitis adsentiri uelis. & declinata morte no
biscū secura piculi uiuere. An seuissime bestię sepeliri uiseribꝫ: quod si te ruris huius
uocalis solitudo uel clandestine ueneris fetidi periculosiq; cōcubitus & uenenari ser
pentis amplexus delectant: certe pie sorores nostrū fecerimus. Tūc psyche misella ut
pote simplex & ai tenella rapitur uerboꝫ tā tristiū formidie extra terminū mētis sue
posita pr̄sus oīm mariti mōitionū suarꝫ quæ pmissionū memoriā effudit & in pfun
dū calamitatis sese precipitauit. tremensq; & exāgui colore lurida tertiata uerba: se
miā uoce substrepens sic ad illas ait. Vos quidē carissime sorores ut par erat in of
fitio uestre pietatis pmanetis uerū & illi q̄ talia uobis affirmant: nō uidetur mihi mē
daciū fingere nec enim unq̄ uiri mei uidi faciē uel omnino cuiatis sit noui sed tantū
nocturnis subaudiens uocibꝫ maritū incerti status & pr̄sus Lucifugā tolero. bestiaꝫ
q̄ aliquā recte dicentibꝫ uobis marito consentio. neq; magnopere semp a suis terret
aspectibus malūq; grāde de uultus curiositate preminatur. Nūc si quā salutarē opē
periclitanti sorori uestre potestis afferre iā nūc subsistite ceterꝫ incuria sequens prio
ris prouidentię beneficia corrumpit. Hūc nacte iā portis patētibꝫ nudatū sororis
aīm facinorose mulieres omiſsis tecte machinæ latibulis destriſtis gladiis fraudatiū
simplicis puellæ pauētes cogitationes iuadūt. sic deniq; altera. Quoniā nos ori
ginis nexus p tua incolumitate piculū quidē ullū ante oculos habere cōpellit uiā que
sola deducit iter ad salutē diu diuq; cogitatā monstrabimus tibi. Nouaculā preacutā
ad pulsū etiā palmule lenientis exasperatā tori qua parte cubare consuefisti latenter
absconde lucernāq; cōcinnem completā oleo claro lumine premicantē subde aliquo
cladentis aulule tegmine omniq; isto apparatu tenacissime dissimulato. postq̄ sulca
tos intrahēs gressus cubile solitū concederit. iamque porrectus & exordio somni præ
mentis iplicitus altum saporē flare cepit: toto delapsa nudoque uestigio pensilem
grandū pullulatim minuens cæce tenebræ custodia liberata lucerna: præclari tui faci
noris opportunitatē de luminis consilio mutuare. & ancipiti telo illo. audaciter pri
us dextera sursum elata: nisi q̄ ualido noxii serpentis nodū ceruicis & capitis abscede
nec nostrū tibi deerit subsidiū. sed cū primū illius morte salutē tibi feceris: anxie præ
stolbimur. cunctisq; istis sortis tecum relatis uotiuis nuptiis hominem te iūgemꝫ

Paula
tim

Pul-
chrytu
do

hoi. Tali uerborū incendio flāmata uiscera sororis iā prorsus ardentis deferētes. ipse p-
tinuſtātī mali cōfiniū sibi etiā eximie metuentes flatis alitis īpulsu solito porrecte su-
per scopulū ilico pñici se fuga pñipiūt. Statimq; cōscens nauibus abeūt. At psyche re-
lictā sola nisi quod īfestis furiis agitara sola nō est: æstu pelagi simile merendo fluctu-
at & quīs statuto cōsilio & obstinato aīo iā tū facinorosas manus admouens: adhuc ī
certa cōsiliū titubat multisq; calamitatis suæ distrahitur affectib; festinat: differt. au-
det. trepidat: diffidit. irascitur. & qdē ultimū in eo dē corpe odit bestiā: diligit mari-
tū uespa tamē iā nocte trahētē pñcipiti festinatione nefarii sceleris instruit apparatū
Nox aderat & maritus aderat. primisq; ueneris preliis uel itatus altū soporē descende-
rat. Tūc psyche & corporis & aīo alioq; infirma fati tamē seuitia subministrante uiri
b; roboratur. & plata lucerna: & arepta nouacula sexū audacia mutauit: sed cū pri-
mū luminis oblatione tori secreta claruerūt: uidet oīum ferarū mitissimā dulcissimā
q; bestiā ipsum illū cupidinē formosū deū formosē cubantē. cuius aspectu lucernæ
quoq; lumē hylaratū increbuit & acuminis sacrilegi nouacula pñitebat. At uero
Psyche tanto aspectu deterrita. & impos aīo marcido pallore defecta tremensq; dece-
dit ī imos poplites. & ferrū querit abscondere. sed in suo pectore quod pfecto fecisset:
nisi ferrū timore tātī flagitii manibus temerariē delapsū euolasset. Iamq; lassā salute
defectā: dū sēpius diuini uultus intuetur pulchritudinē recreatur aīo uidet capitis au-
rei geniale cēsariē ambrosia temulentā. ceruices lacteas genasq; purpureas perrantes
criniū globos decoriter īpeditos alies ante pendulos alios retro pendulos quorū splē-
dore nimio fulgurante & ipsū lumē lucerne uacillabat. p humeros uolatilis dei pin-
næ roseidæ micātī flore candicāt. & quāuis aliis q̄scentibus extimæ plumulæ tenellæ
ac delicatē tremulæ resultantes quiete lasciuiunt ceteræ corpus glabellū atq; luculētū
& quale peperisse uenerē nō penitet. Ante lectuli pedes iacebat arcus & pharetra: &
sagittæ magni dei propitia tela quæ dū īsatiabili aīo psyche satis curiosā rimatur at-
q; pertractat & mariti sui miratur arma: depromit unā de faretra sagittā & pñcto po-
licis extremā aciem periclitabunda tremētis etiā nūc articuli nissu fortiore pupugit
altius. ut per sūmam cutē rorauerint paruulæ sanguinis rosei guttæ sic ignara psyche
sponte ī amoris incidit amorē. Tūc magis magisq; cupidinē flagrans cupidinis pro-
na in eū efflicti īhians patulis ac petulantibus sauiis festināter ingestis de sōni men-
sura meruebat. sed dū bono rāto pñita. saucia mente fluctuat lucerna illa siue pfidia
pessima siue inuidia noxia siue quod tale corpus contingere & quasi bāsiare & ipsa ge-
stiebat euomuit de summa luminis sui stillā feruētis olei. super humerū dei dextrū.
Hem audax & temeraria lucerna & amoris uile ministeriū ipsū ignis totius deū ad-
uris: cū te. s. amator aliquis ut diutius cupitis etiā nocte potiretur. primus inuene-
rit. sic iniustus exiuit deus uisæque detecte fidei colluue prorsus ex oculis & mani-
bus īfeliciſsimæ coniugis tacitus auolauit. At psyche statim resurgētis eius crure
dextro manibus ambabus arrepto sublimis euectionis appendix miseranda & p nu-
bilas plagas penduli comitatus extrema consequia tandem fessa delabitur solo. nec
deus amator humi iacentē deferens inuolauit pñimā cupressū. deque eius alto cacu-
mine sic eam grauiter cōmotus affatur. Ego quidē simplicissima psyche parentis
meæ ueneris preceptorū īmemor que te miseri extremique hoīs deuinctam cupidine
īfimo matrimonio addici iusserat ipse potius amator aduolauit tibi. Sed hic feci le-
uiter scio. & pñclarus ille sagittarius ipse me telo meo percussit teque coniugem meā

feci: ut bestia scilicet tibi uiderer: & ferro caput excideres meū: quod istos amatores tuos oculos gerit. Hic tibi idē idē semp cauenda censebā. Hic beniuole remonebā: sed ille quidē cōsiliatrices egregie tuā tā pñciosi magisterii dabūt acturū mihi pce-
nas te uero tātū fuga mea puniuero & cū termino sermonis pinnis in altū se prīpuit. Psyche uero humi pstrata: & quātū uisu poterat. uolatus mariti pspiciēs. extremis affligebat lamentationibꝫ aium. Sed ubi remigio plumæ captu maritū pceritās spa-
tii fecerat alienū: p proximi fluminis marginē præcipitē sese dedit. : Sed mitis fluuiꝫ in honorē dei. s. qui & ipsas aquas urere cōsueuit metuēs sibi. cōfestim eā innoxio uo-
lumine super ripā florentē herbis exposuit. Tunc forte pan deus rusticus iuxta. super superciliū amnis sedebat. cōplexus hic humo canā deā eāqꝫ uoculas oīmodas edocēs retinere pximeripā uago pastu lasciuiūt comā fluuii tondentes capelle hirtuosus de-
us sauciā psychen atqꝫ defectā. utcūqꝫ casus eius nō inscius dementer ad se uocatā: sic pmulcet uerbis lenientibꝫ. Puella scitula sū quidē rusticanus & opilio. sed senectutis plyxe beneficio multis expimentis instructus. Verū si recte cōiecto quod pfecto prudentes uiri diuinationē autumāt: ab isto titubante. & sepius uacillante uestigio: deqꝫ nimio pallore corpis & assiduo suspiratu imo & ipsis mentibus oculis tuis amo-
renimio laboras. Ergo mihi ausculata nec te rursus præcipitio uel ullo mortis accersīto te genere perimas luctū desine & pone mærorē precibusqꝫ potius cupidinē deorū maximū percole & utpote adolescentē delicatū luxuriosūqꝫ blandis obsequiis pmerere sic locuto deo pastore nullo sermone reddito. sed adorato tātū nomine salutarī: psyche pgit ire. Sed anteqꝫ multū uiaē laboranti uestigio perrasset inscio quodam tra-
mite iā delabente accedit quandā ciuitatē in qua regnū maritus unius sororis eius ob-
tinebat. Quare cognita psyche nūtiari præsentiam suam sorori desiderat mox indu-
cta alternis amplexibus mutuaē salutationis expletis per contrāti causas aduentus sui sic incipit. Meministi cōsiliū uestrum scilicet quo mihi suastis ut bestiā que mariti mentito nomine mecū quiescebat prius qꝫ ingluuie uoraci me misellam hauri-
ret anticipi nouacula pimerē. sed cū primū ut æque placuerat. cōscio lumine uultus eiꝫ aspexi: uideo mirū diuinūqꝫ prorsus spectaculum ipsum illū deæ Veneris filiū. ipsū inqꝫ cupidinē leni quiete sopitū. Ac dū tanti boni spectaculo pcita & nimia uoluptatis copia turbata fruendi laborarem inopia: casu scilicet pessimo. Lucerna feruens o-
leum rebulliuit in eius humerū quo dolore statī somno recussus ubi me ferro & igni conspexit armatam tu quidem inquit ubi istud tam dirum facinus cōfesti toro meo diuorte tibi que res tuas habeto ego uero sororem tuam & nomen quo tu censeris aie-
bat. Iam mihi cōfestim arra atqꝫ hīs nuptiis coniugabo & statim zephyro præcipit ultra terminos me domus eius efflaret. Nec dum sermonem psyche finierat illa ues-
næ libidinis & inuidiæ noxiæ stimulis agitata præconcinato mendatio fallens mari-
tum quasi de morte parentum aliquid comperisset statim nauem ascendit & ad illū scopulum protinus pergit & quāuis alio uento flante cæca spe tamen inhiās accipe me
dicens cupido dignam te coniugem & tu zephyre suscipe dominam. Saltū se maxi-
mo precipitem dedit nec tamen ad illum locum uel saltem mortua peruenire potuit
Nam per saxa cautium menbris iactatis: atqꝫ dissipatis & perinde ut merebatur la-
ceratis uisceribus suis alitibus bestiisqꝫ obuium ferens pabulum interiit. Nec uindi-
cte sequentis poena tardauit nam psyche errabundo rursus gradu peruenit ad ciuita-
tem aliā in qꝫ parī modo soror morabatur alia nec secius & ipsa fallaciæ germanitatis

inducta: & in fororis sceleratas nuptias æmula festiavit ad scopulū. Inq; simile mor-
tis exitiū cecidit: Interim dū psyche quæstioni cupidinis intēta populos circubat.
At ille uulnere lucerne dolēs in ipso thalamo matris iacēs ingemebat. Tūc auis palba
illa grauiā que super fluctus marinos pinnis natat demergit sese ppere ad oceani pro-
fundū gremiū ibi cōmodū Venerē lauante natantēq; ppter assistens indicat adustū
filiū eius graui uulnere dolore mœrentē dubiū salutis iacere: lāq; pcūctoz ora po-
puloz rumoribus cōuitisq; uariis oēm Veneris familiā male audire qd ille pdē mon-
tāo scortatu tu uero mario natatu secesseritis. Ac p hoc nō uoluptas illa nō gratia nō
lepos. sed incōpta & agrestia & horrida cūcta sint nō nuptiæ cōiugales nō amicitia so-
ciales. nō liberū caritates. sed enormis gluuiēs & squalentiū fœdēz insuaue fastidiū.
hic illa uerbosa & satis curiosa auis in auribus Veneris filium lacerans existimationē
gāniebat. At uenus irata solidū exclamat repēte. ergo iā ille bonus filius meus hēt a-
micā aliquā: p me age tu quæ sola mihi seruis amāter nomē eius quæ puez ingenuū
& inuestē sollicitauit siue illa de nymphaz populo: seu de deaz nūero. seu de musaz
choro: uel de meaz gratiaz ministerio. Nec loquar illa cōticuit auis. Sed nescio inq;
domina puto puellā. si pbe memini. Psyche nōine dicitur efflicte cupere. Tūc indi-
gnata Venus exclamauit uel maxime psychē illā meq; formæ succubā: mei nois æmu-
lā: uere diligit nimirū illud incremētū lena me putauit. cuius mōstratu puellā illā co-
gnosceret. Hic queritās pperiter emergit amari. suūq; ptinus aureū thalamū petit:
& reperto: sicut audierat ægrotō puero iā inde a foribus q maxime boans.

Inue-
stis
Succu-
ba
Prepe-
riter

Onesta inq; hic & natalibus nostris boneq; tuæ frugi congruētia: Vt primum
h quidē tuæ parētis. immo dominæ præcepta calcare nec sordidis amorib; ini-
micā meā cruciāres. Verū ē hoc etatis puer tuis licentiosis & immaturis iūge-
res āplexibus ut ego nurū. s. tolerare inimicā. sed utiq; psumis nugo & corruptor:
& inamabilis te solū generosū. nec me iā p atate posse cōcipere uelim ergo scias mul-
to te meliorē filiū aliū geniturā: immo ut cōtumeliā magis sentias aliquē de meis ado-
praturam uernulis eiq; donaturā istas pinnas & flammās. & arcum & ipsas sagittas
& omne meam supellectilē quam tibi non ad os usus dederam nec enim de patris tui
bonis ad instructionē istam quicq; concessum est: sed male prima pueritia inductus
es: & acutas manus habes & maiores tuos irreuerenter pulsasti totiens & ipsam ma-
trem tuam me inquam ipsam parricida denudas quotidie & percussisti sapius & qua-
si uiduam utique contemnis nec uicticum tuum fortissimum illum maximumque
bellatorem metuis quidni: cui sapius in āgorem mei pelicatus puellas propinare cō-
suesti sed faxo telus huius pœniteat & sententiās acidas & amaras nuptias istas.
sed nunc in risu habita quid agam: quo me conferam. quibus modis Stellionem i-
stum cohibeam petam ne auxilium ab inimica mea sobrietate. quam propter huius
ipsius luxuriam offendi sepius aut rusticę squalentisque fœminæ colloquium pror-
sus adhibendum est horresco nec tamen uindictæ solatium tantum spernendum est:
illa mihi prorsus adhibenda est nec ulla alia quæ castiget asperrime nugonem istum:
faretram explicet & sagittas de armet arcum denodet tedam deflammet immo & ip-
sū corpore acriorib; remediis coherceat. Tūc iniuriæ meæ litatū credideri cū cio co-
mas quas istis manibus meis subinde aureo nitore perstrinxi deraferim pinas. quas
meo gremio nectare infotis infeci prætoroderim. Sic effara foras sese prapit ifesta. &

Iugo-
nem

stomachata biles uenerias. sed eam p̄tinus Ceres & Iuno comitantur. uisamq; uultu
 tumido quāsi uere. cur truci sup̄cilio tantā uenustatē micantiū oculoꝝ coerceret. At
 illa opportuna inq̄t: ardēti p̄sus isto meo p̄ctori. uiolentiā. s. perpetraturā uenitis
 Sed totis oro uestris uiribus P̄sychē illam fugitiuā uolaticā mihi req̄rite. nec. n. uos
 utiq; dom⁹ meę famosa fabula: & nō dicēdi filii mei facta latuerūt. tunc ille ignarā q̄
 gesta sunt. palpare Veneris irā s̄suiētē sic adortā. Quid tale domina deliq̄t tuus
 filius? ut aīo puicaci uoluptates illius īpingues. & quā ille diligit: tu quoq; p̄dere ge-
 stias. qđ autē oramus: isti crimē si puellā lepidā libenter arrisit. An ignoras eū ma-
 sculū & iuuenē eē. uel certe iā quot sit annoꝝ oblita es. An qđ aetatem portat bellule: Bellu-
 puer tibi sēp uidetur. mater autē tu & p̄terea cordata mulier: filii tui lusus sēp le
 explorabis curiose: & in eo luxuriē culpabis: & amores reuices: & tuas artes tuasq; de
 licias in formoso filio reprehēdes. quis autē te deū: q̄s hoīum patietur passim cupidi-
 nes populis disseminātē. cū tuā domus amores amare coerceas: & uitioꝝ muliebriū
 publicā p̄cludas officinā. sic ille metu sagittāꝝ patrociniō glorioso cupidini quā-
 uis absenti blandiebātur. Sed Venus indignata ridicule tractari suas iniurias: p̄-
 uersis illis: alter rursus cōcito gradu pelago uiam capessit.

Eiusdem liber sextus de asino aureo.

Nnterea P̄sychē uariis iactabatur discursibus. diēs noctresq; mari-
 ti uestigationibus inq̄ta: animo tāto cupidior: & iratū licet: si nō
 uxoris blanditiis lenire: certe seruilib⁹ p̄cib⁹ p̄picare. & p̄spe-
 cto tēplo quodā in ardui mōtis uertice: unde autē inq̄t scio. an istic
 meus degat domin⁹. & illico dirigit citatū gradū. quē defectū p̄-
 sus assiduis laborib⁹ spes incitabat & uotū. Iāq; grauiter emēsis
 callosioribus iugis: puluinaribus sese p̄ximā intulit. uidet spicas frumentarias in acer-
 uo: & alias flexibiles in corona: & spicas ordeī uidet. erant & falces: & op̄a messoria:
 modus omnis. sed cūcta passim iacētia: & incuria cōfusa: & ut solet aestu: laborantiū
 manib⁹ p̄iecta. hic singula P̄sychē curiose diuidit. & discretim remota: rite cōponit
 rata scilicet nullius dei fana cerimonis negligere se debere. sed omniū beniuolā miseri-
 cordiā corrogare. hīc eā sollicite seduloq; curantē Ceres alma deprehendit: & lōquū
 exclamat p̄tinus A p̄sychē miserāda: totum p̄ orbē Venus: anxia disquisitionē: tuum
 uestigiū: furēs animi req̄rit. teq; ad extremū suppliciū expetit: & totis numinis sui ui-
 ribus ultionē flagitat. Tu uero rerū meāꝝ tutelā nunc geris. & aliud qđquā cogitas.
 nisi de tua salute. Tūc P̄sychē pedes eius aduoluta. & uberi fletu rigās deā uestigia.
 humūque uerrēs crinib⁹ suis. multis iugis p̄cib⁹ aditis ueniā postulabat. Per ego
 te frugiferā tuā dexterā istā deprecor: p̄latificas messiū cerimōias. p̄ tacita secreta cista-
 rū & p̄ famuloꝝ tuoz; draconū pinnata curricula & glebā siculā sulcamina: & cur-
 rū rapacē. & terrā tenacē. & illuminarū p̄serpinā nuptiaꝝ demeacula. & luminosaꝝ Deme-
 filia inuentionum remeacula. & cetera quā silentio tetigit eleusis attice sacrarium. a
 miserandē P̄syches animē supplicis tuā subsistere. inter istam spicarum congeriem Reme-
 patere. uel pauculos diēs delitescam. quoad deā tanta seuiens ira spatio temporis mi-
 tigaretur. uel certe meā uires diutino labore fessā. quietis interuallo leniatur. Sus-
 cipit Ceres tuis quidem lachrymosis p̄cibus & commoueor. & opitulari cupio.
 sed cognatā meā. cū q̄ etiam antiquū fœdus aīciciā colo. bonā p̄terea femine. ma-
 lū gratiā subire neq̄o. decede itaque istis ēdib⁹ p̄tin⁹. & q̄ a me retēta. custoditaq; nō

Iuno

fueris: optimi cōsule. Cōtra spem suā repulsa Psyche: & afflicta duplici mæsticia: iter retrorsum porrigens inter sublitæ cōuallis sublucidū lucū prospicit fanū: sollerti fabrica structū. nec ullā: uel dubiā: spei melioris uia uolens omittere: sed adire cuiuscūq; dei ueniā: sacratis foribus p̄ximat. uidet dona speciosa & lacinias auro litteratas ramis arborū: postibusq; suffixas. quæ cū gratia facti nomē deæ cui fuerāt dicata testabātur. Tūc genu nixa: & manib⁹ arā rapetē āplexa: deterfis ante lachrymis. sic ad precatur. Magni Iouis germana: & coniuga. sium tu sami qui querula partu: uagituque: & alimonia tua gloriatur: tenes uetusta delubra: siue cellæ carthaginis: quæ te uirginem: uectura leonis: cælo cōmeantē p̄colit: beatas sedes frequētas: siue properipas Inachi q̄ te iam nuptā tonantis & reginā deæ: mēorat: inclytis Argiuorū præsides mēibus. q̄ cunctus oriēs Zygia ueneratur. & oīs occidēs lucinā appellat. sis meis extremis casibus Iuno sospita. meq; in tantis exanclatis laboribus defessam. iminentis periculi metu libera. quod sciā soles prægnañtibus. piclitantibus ultro subuenire. At istum modū supplicāti statim sese Iuno cū totius sui numinis augusta dignitate præsētat. & p̄tinus: quā uellē inq̄t perfidē nutū meū precibus suis accommodare. sed contra uoluntē Veneris: nurus meæ: quā filiæ semp dilexi loco. præsare me pudor nō sinit. tūc etiā legibus. quæ seruos alienos p̄fugos inuitis dominis uetāt suscipi: phibeor. Isto quoq; fortunæ naufragio Psyche perterrita: nec indipisci iā maritum uolatilē gens. tota spe salutis deposita: sic ipsa suas cogitationes cōsuluit. Iā q̄ possunt alia meis ærumnis rēptari uel adhiberi subsidia: cui nec deæ qdē. q̄q̄ uolētū potuerūt p̄desse suffragia. quo rursus itaq; tantis laqueis inclusa uestigiū porrigā. q̄busq; rectis: uel etiā tenebris abscondita magnæ Venaris ineuitabiles oculos effugā: qn̄ igit masculū tandē sumis animū. & cassæ speculæ renuntias fortiter. & ultro neā te dominæ tuę reddis. & uel sera modestia sequentes ip̄etus eius mitigas. q̄ scias. ad etiā: quē diu quæritas: illic i domo matris repias. Sic ad dubiū obsequium. imo ad certū exitiū: prepara. p̄cipiū futurę secū meditabatur obsecratiōis. At Venus terrenis remediis inq̄sitionib⁹ abnuēs. cælū petit. iubet cōstrui currū. quē ei Vulcanus subtili fabrica studiose poliuerat. & æte thalamī rudimētū. nuptiale munus obtulerat. lunæ tenuantis detrimētō cōspiciū. & ipsius auri dāno preciosū. de multis q̄ circa cubiculū domine stabulāt. p̄cedūt quattuor cādide colūbe. & hylaris incessibus picta colla torquētes. iugū gēmeū subeūt. Susceptaq; domina lētē subuolāt. currū deę p̄sequētes. gannitu cōstrepēti lasciuiūt passeres. & ceterę quę dulce cātīcāt aues. melleis modulis suaue resonātes. aduētū deę pnūtiāt. cedūt nubes. & cælū filiæ panditur. & summus æther cū gaudio suscipit deā. nec obuias aqlas. uel accipitres rapaces. p̄timefcit magnę Veneris canora familia. Tūc se p̄tinus ad regias Iouis arces dirigit. & petitu superbo Mercurii dei uocalis ope necessariā usurā postulat. nec rēuit. Iouis cerulum superciliū. Tūc ouans ilico. comitante etiam Mercurio. Venus cēlo demeat. eiq; sollicite serit uerba. Frater Arcadi. scis nēpe sororem tuam Venerem sine Mercurii præsētia. nil unquā fecisse. nec te præterit utique. q̄to iam tempore de litescentem ancillam nequiuērim reperire. Nil ergo superē. q̄ tuo p̄conio premio iuestigationis publicitus edicere. Fac ergo mādātū maturēs meū. & indicia q̄bo possit cognosci māifeste designes. ne si qs occultatōis illicite crimē subierit: ignoratiæ se possit excusatione defendere & simul dicēs libellum ei porrigit. ubi Psyche nomen continebatur & cetera quo factoprotinus domum secessit. Nec Mercurius omisit

obsequium. Nā po ium ora populorū passim discurrēs : sic mādatae praedicationis munus exequabatur. Si q̄s a fuga retrahere. uel occultā demōstrare poterit fugitiuā regis filiā: Veneris ancillā: nomīe Psyche: cōueniat retro metas murtias. Mercuriū praedicatorē. accepturus indicii nomine. ab ipsa Venere. vii. sauiā suauia: & unū blā dientis adpulsum linguae longae mellitū. Ad hunc modū pnunciante Mercurio tāti premii cupido: certatim oīum mortaliū studiū arrexerat. Quae res nūc uel maxime sustulit Psyche omnē cōtationē: Iamq̄ fores eius dominae pximati: occurrit una de famulatione Veneris: noīe cōluetudo statimq̄ quātū maxie potuit exclamat. Tan dē ancilla nequissima dominā habere te scire capisti. An pro cetera morū tuoꝝ temeritate: istud quoq̄ nescire te fingis: quātos labores circa tuas inq̄sitiōes sustinerimus. Sed bene: q̄ meas potissimū manus incidisti. & inter orci cancos iā ipsos adhesisti: datura scilicet actutū cōtumaciae tantae p̄nas & audaciter ī capillos eius imissa manu. trahebat eā: nequaquā remittētē: qua ubi primū inductā. oblatāq̄ sibi conspexit Venus: lētissimū cachinnū extollit. & qualē solet furēter irati. caputq̄ quaties: & ad scalpēs aurē dexterā. Tādē inq̄t dignata es socrū tuā salutare. An potius maritū q̄ uulnere tuo piclatur: interuifere uenisti. Sed esto secuta secuta. iā enim excipia te. ut bonā nurū concedet. & ubi inquit sollicitudo: atq̄ tristities ancillae meae. quibus intro uocatis: torquēdam tradidit eam. At ille sequētes herile preceptū. Psyche mi- sellam flagellis afflicta: & ceteris tormentis excruciatā: iterū dominae conspectui red dunt. Tunc rursus sublato risu Venus. Etece inq̄t nobis turgidi uentris sui leno cinio cōmouet miserationē: unde me praclara sobole. auia beatā scilicet faciat: Felix uero ego. quae in ipso aetatis meae flore: uocabor auia. & uilis ancilla filius: nepos Veneris audiet. q̄q̄ iepta ego: frustra filiū dicā: ipares enī nuptiae: & praeterea in uilla: si- Nup-
ne testibus: & patre nō cōsenciente: factae: legitimae nō possūt uideri. Ac per hoc spu-
rius iste nascetur. si tamē partū omnino pferre te patiemur: His editis inuolat eam. ueltemq̄ plurifariā diloricat. capilloq̄ discisso. & capite cōquassato: grauius affligit. & accepto frumēto. & ordeo. & milio. & papauere. & cicere. & lēte. & faba. commix-
tisq̄ acceruatim: confusisq̄ ī unum glomulū. sic ad illā: Videris enī mihi tā defor-
mis ancilla nullo alio. sed tantū sedulo ministerio. amatores tuos pmereri. Iā ergo
& ipsa frugem tuā periclitabor. discerne seminū istorū passiuā congeriē. singulisque
granis rite dispositis. atque seiugatis. ante istam uesperam opus expeditū approba-
to. mihi sic assignato tantorū seminū cumulo. ipsa canā nuptiali cōcessit. Nec Psy-
che manus admolitur inconditae illi. & inextricabili moli. sed īmanitate praepri cō-
sternata. silens obstupescit. Tūc formicula illa puula. atque ruricula: certatī difficul-
tatis tātae: laborisque miserta. cōtubernalis magni dei. socrusque sauitiam execrata.
discurrens gnauius. cōuocat corrogatque cunctam formicarū accolarū classem.

Miseremini terrae omnipotētis agiles lumine. miseremini. & amoris uxori puellae
lēpide periclitanti. prompta uelocitate succurrite. Ruūt aliae. sup̄que alie. sepedū po-
puloꝝ unde. sūmoque studio. singule granati totū digerūt aceruū. sepatique distri-
butis dissitisque generib⁹. e cōspectu pniciter abeunt: Sed initio noctis. e conuiui-
nuptiali. uno madēs. & flagrās balsama Venus remeat. totūque reuincta corpus. ro-
sis micatib⁹. uisaeque diligentia miri laboris. nō tuum inquit nequissima. nec tuarum
manuū istd op⁹. sed illius. cui tuo. imo & ipsi⁹ malo. placuisti. & frustror cibarii p̄as
ei proiecto. cubitum faceffit: Interī cupido solus. interioris domus unici cubiculi

custodia clausus: coercebat acriter: parti: ne petulanti luxurię uulnus grauaret. partim necū sua cupita cōueniret. Sic ergo distinctis. & sub uno recto separatis amato-
ribus. tetra nox exanclata. Sed aurora cōmodū ineptanti: uocare Psyche Venus in-
fit talia. Vides ne illud nemus: qđ fluuiō prāterluēti: ripisq; longis attenditur. cu-
ius imi gurgites uicinū fontem despiciūt: oues ibi nitētes: auriq; colore florentes: in
custodito pastu uagantur. Inde de coma preciosi. uelleris: flocum mihi cōfestim quo-
quo mō quāsitū afferas censeo. Perrexit Psyche uolenter: nō obsequiū quidē illa fun-
ctatur: sed regem malorū precipitio fluuiālis rupis habitat. Sed inde de fluuiō mu-
sice suauis nutricula leni crepitu dulcis aurā: diuinitus inspirata: sic uaticinatur arū-
do uiridis. Psyche tantis arūnis exercita: neq; tua miserrima morte meas sanctas
aqua polluas: nec uero cōtra formidabiles oues istius orā feras aditū: quoad de so-
lis flagrātia mutuato calore: truci rabie solēt efferri. cornuq; acuto: & fronte saxea: &
nonnunq; uenenatis morsibus in exitum seuire mortaliū. Sed dum meridies solis se-
dauert uaporē. & pecua spiritus fluuiālis serenitate conqueuerint. poteris sub illa pro-
cerissima platano: quā mecū simul unū fluentum bibit: latenter te abscondere. & cū
primū mitigata furia laxauerit oues animū: percussis frondibus attigui nemoris la-
nosū aurū reperiēs: q; passim stipibus cōnexos obherescit. Sic arundo simplex & hu-
mana. Psychen āgerimā salutē suā docebat. Nec auscultatu pānitēdo diligenter in-
structa: illa cessauit. Sed obseruatis oībus furatrina facili: flauentis aurī mollicie: cō-
gressum gremiū Veneri reportat. nec tamē apud dominā saltē secundi laboris peri-
culum secundū testimoniū meruit. sed cōtortis superciliis subridēs amare: sic inquit.

Nec me prāterit huius quoq; facti auctor. adulterinus. sed iā nūc ego sedulo picli
labor. an oppido forti aīo. singulariq; prudentia sis prādicta uide ne insitētem celsis-
simā illi rupi montis ardui uerticē: de quo fontis atrī fulcra defluūt unde: Proximeq;
cōceptaculo uallis inclusā stygias irrigāt paludes. & pauca cocyti fluenta nutriunt.
Indidē mihi de summi fontis penita scaturigine. rorē rigentē hauritū: ista cōfestim dī
ferro urnula. Sic aiens: crystallo: dedolatū uasculū. insup ei grauiora cōminata tradi-
dit. At illa studiosē gradū celerās: mōtis extremum petit cumulū certe uel illic inuitē
pessimā finē. Sed cū primū prādicti iugi cōterminos locos appulit. uidet rei uastā
latalē difficultatē. Nāq; saxū immani magnitudine pcerū. & inaccessa salebritate lu-
bricū. mediis e faucibus lapidis. fontes horridos euomebat. q; statū pnis foraminis la-
ciniis editi. perq; pcliue delapsi. & angustī canalis exerto cōtecti tramite. pxiā cō-
uallē latēter incidebāt. dextera leuaq; cotibus cauatis pserpunt. & lōga colla precti
seui dracones incōuiuā uigiliā luminibus addictis. & i perpetuā lucē pupillis excu-
bantibus. Iamq; & ipse semet muniebāt uocales aquā. Nā & discede. & quid facis. ui-
de. & quid agis. caue. & fuge. & peribis. subinde clamāt. Sic i impossibilitate ipsa mu-
rata in lapidem Psyche. quīs prāsenti corpore. sensibus tamē aberat. & iextricabilis
periculi mole prorsus obruta. lachrymarū etiā extremo solatio carebat. Nec proui-
dētia bonā graues oculos innocentis aīa latuit arūna: Nā primī Iouis regalis auis
illa repēte propansis utriq; pinnis. affuit rapax aquila. memorque ueteris obsequiū.
quo ductu cupidinis Ioui pocillatorē Phrygiū subtulerat. oportunā ferens opē. de i
quenumen i uxoris laboribus pcolēs. alti culminis diales uias deserit. & ob os puel-
lā pquolās: icipit. At tu simplex alioq; & expers regaliū. sperasque te sanctissī
mi. nec minus truculēti fontis. uel unā stillā posse furari. uel omnino cōtingere. diis

Pocil-
lator

etiā ipsiq; Ioui formidabiles aquas istas stygias: uel fando cōpisti: quodq; uos deiera-
tis p numina deoz. deos p stygis maiestatē solere. sed cedo istā urnulā. & p̄tinus ar-
reptam cōpletāq; festināter. libratiscq; pinnarū nutantiū molibus: inter genas sauiē-
tium dentiū. & trifulca uibramina draconū: remigiū dextera leuaq; porrigens: molē
tes aquas: & ut abiret in oxī: preminātes: excipit. cōmētus: ob iussū Veneris petere
eiq; se prāministrare. q̄re paulo facilior adeūdi fuit copia. Sic acceptā cū gaudio ple-
nā urnā. Psyche Veneri citata retulit. nectamē nutū deæ seuiētis. uel tunc expiare po-
tuit. Nā sic eā maiora: atq; peiora flagitia comminās: appellat: renidens exitiabile.
Iā tu qdē uideris magna qdā mihi: & alta prorsus maleficia: quæ talib⁹ preceptis me
is obtēperasti gnauius. sed adhuc istud mea pupula ministrare debebis. Sume istam
pyxidē. & dedit p̄tinus. usq; ad iferos: & ipsius orci ferale penates te dirige. Tūc cō-
feres pyxidē pserpinæ: petit de te Venus dicito: modicū de tua mittas ei formositate
uel ad unā saltē dictulā rufficiēs. nā q̄ habuit: dū filiū curat ægrotū: consumpsit. at
q; cōtriuic omne. sed haud i maturius redito: q̄ me necesse est indidē delinītā theatrū
deorū frequētare. Tunc psyche: uel maxime sensit ultimas fortunas suas: & uelamē
to reiecto: ad promptū extium sese compellit: manifeste comperit. quid nī. quæ suis
pedib⁹ ultro ad tartarū manescq; demere cogereetur. nec conctata diutius: p̄git q̄piā
turrim prealtā. indidē se datura precipitem. sic enī rebat: ad inferos recte: atque pul-
cherrime se posse descendere. sed turris p̄rupit in uocē subitam. De qd te inq; prā-
cipitio misella quæris extinguere. quidque iā nouissimo piculo laborique isto temere
succūbis. Nā si spūs corpe tuo semel fuerit se iugatus. ibis quidē profecto ad imū tar-
raz. sed inde nullo pacto redire poteris. mihi abscultra. Lacedemon Achaia nobilis
ciuitas: nō lōge sita ē. huius cōterminā: deuiis additā locis: quare tenarū. Inibi spira-
culū ditis. & p portas hiātes mōstratur iter inuiū. cuius telimie transmeatā simul cō-
miseris iam canale directo p̄gis ad ipsā orci regiā. sed nō haftenus uacua debebis per
illas tenebras icedere. sed ossas polēte mulsā cōcretas ābabus gestare manibus. ac in
ipso ore duas ferre stipes. Iāque cōfecta bona pte mortiferæ uia. cōtinuaueris claudū
asinum lignorum gerulū. cum agasone simili quē te rogabit decidēti sarcinæ fusti-
culos aliquos porrigas ei. sed tu nulla uoce deprompta tacita prāterito. Nec mora
cum ad flumē mortuū uenies: cui p̄fectus Charō. p̄tinus expetēs portoriū. sic ad
ripā ulteriorē sutili cymba deducit cōmeantes: Ergo & inter mortuos auaricia uiuit.
nec Charon ille ditis. & pater tātus deus. q̄cūq; gratuito facit. & paup moriens uiaticū
debet quærere. & as si forte prāmanu nō fuerit. nemo eum expirare patietur. huic s̄q;
lido seni dabis nauli noīe stipib⁹ quas feres. alterā. sic tamē. ut ipse sua manu de tuo
sumat ore. nec setius tibi pygrū fluētū trāsmeātī: qdā supnatās senex mortuus. pu-
tris attolēs manus. orabit. ut eū itra nauigiū trahas. nec tu tamē illicita affectā pie-
tate: trāsito fluuio. modicū te p̄gressā tetrices orabūt an⁹ telā struētes. man⁹ pau-
lisp accōmodes. nec id tamē tibi cōtingere fas ē. Nā hic oīa tibi. & multa alia de Vene-
ris ifidiis oriētur. ut uel unā de manib⁹ cōmittas offulā. nec putes futile istus pollē-
tatiū dānū leue. altera. n. pdita. lux hæc tibi prorsus denegabitur. Canis nāque pre-
grādīs triiugo & satis āplo capite predictus imāis. & formidabilis: conātib⁹ oblatrās
faucib⁹: mortuos q̄b⁹ iā nil malī pōt facē frustra territādo. āte ipsū limē & atra atria
pserpina semp excubās. seruat uacuā ditis domū. hūc offrenatū unius offule preda:
facile prāteribis: ad ipsāque p̄tinus pserpieā introibis. quæ te comiter excipiet: ac

benigne. ut & moliter assidere. & prædiū opipare suadeat sumere. Sed tu & humi reside: & panē sordidū petitu: esto. deinde nuntiato qd adueneris. Susceptoq; qd esse retur: rursus remeās: canis seuiciē: offula reliqua redime. ac deinde auaro naute data quā referuaueras stipē. trāsitoq; eius fluuiō: recalcās priora uestigia. ad istum cælestiū siderū redies choz. Sed inter oīa: hic obseruādum præcipue tibi censeo. ne uelis aperire uel inspicere illā: quā feres pyxidē. uel oīno formositatis diuīæ abditum cures thesaurū. Sic turris illa uel propitia uaticinatiōis munus explicuit. Nec morata Psyche pergit tenarū. sumptisq; rite stipibus illis: & offulis: infernum decurrit meatum: transitq; per silentiū asinario debili. & amnica stipe uectori data. neglecto superna tantis mortui desiderio: & spretis textricū sub dolis precibus. & offulæ cibo sopita canis horrēdi rabie. domū pserpinæ penetrat. nec offerētis hospita sedile dedicatū: uel cibū beatū amplexa: sed ante pedes eius residens humilis. & cibario pane cōtēta: ueneriā ptulit legationē. Statimq; secreto repletā conclusāq; pyxidē suscipit. & offulæ sequētis fraude caninīs latratibus obseratis: residuaque nauitæ reddita stipe. longe uegetior: ab inferis recurrit. & repetita atque adorata cādida ista luce: q̄q̄ festinās obsequiū terminare: mente capitur temeraria curiositate. Et ecce inquit iēpta ego diuine formositatis gerula: quæ nec tantillū qdē indidē mihi delibo. uel sic illi amatori meo formoso placitura. Et cū dicto referat pyxidē: nec q̄q̄ ibi rerū: nec formositas ulla: sed infernus somnus: ac uere stygius: q̄ statī coperculo reuelatus. iuadit eam crassi soporis nebula: cūctis eius membris pfunditur. & in ipso uestigio: ipsaque semita cōlapsam: possidet: & iacebat imobilis. & nihil aliud q̄ dormiēs cadauer. Sed cupido iā cicatrice solida reualefcens: nec diutinā sue psyches absentia tolerans: per arctissimā cubiculū: quo cohibebatur: elapsus fenestrā. refectionis pinnis aliquāta q̄te longe uelocius prouolans. Psychē accurrit suā. Detersoque sono curiose. & rursus in pristinā pyxidē sedē recōdito. Psychē innoxio punctulo suā sagittā suscitāt. Et ecce inquit rursū perieras misella simili curiositate. sed iterim q̄dem tu puincia quæ tibi matris meæ præcepto mādāta est. exequere grauitē. cætera egomet uidero. His dictis amator leuis in pinnas se dedit. Psyche uero cōfesti ueneri munus reportat. pserpinæ. Interea cupido amore nimio peresus. & ægra facie matris suæ repētina sobrietate ptimefcēs. ad armile redit. alisque pnicib⁹ cæli penetrato uertice. magno Io ui supplicat. suāq; causam pbat. Tūc Iuppiter ppressa cupidinis buccula. manuque ad os suū relata cōsaias atq; sic ad illū. Licet tu inq̄t dominū fili. nunq̄ mihi concessu deū decretum seruaris honorē sed istud pectus meū: quo leges elemētoz. & uices siderū disponuntur cōuulneraris assiduīs ictibus crebrisq; terrenæ libidinis fæda ueris casibus cōtraq; leges & ipsā iuliā. disciplināq; publicā. turpibus adulteriis. exstimationē famāquem cā læseris. i serpēs. i ignes. in feras. in aues. & gregalia pecua serenos uultus meos sordide reformādo attamē modestiæ meæ memor. quodque inter istas meas manus creueris. cūcta pficiā. dū tamē scias æmulos tuos cauere. Ac si qua nunc i terris puella prepollet pulchrytudine præfētis beneficii uicē p eā mihi repēsare te debere. Sic fatus iubet mercuriū deos oēs ad cōditionē cōuocare p̄tin⁹. Ac si qui cætu cælestiū defuisset. in pænā decē miliū nūmorū conuētū iri p̄nunciare. Quo metu statī cōpleto cælesti theatro. p sede sublimi sedens pcerus Iuppiter sic enūciat. Deī conscripti musæ aluo. adolescentem istum. quē manibus meis alū natus sum pfecto scitis omnes cuius primæ iuuetutis caloratos impetus freno quo

Alū-
nari

dam coercendos existimaui sat est quotidianis eū fabulis. ob adulteria cūctasq; corruptelas infamatum tollenda est omnis occasio. & luxuria puerilis nuptialibus pedicis colliganda. Puellam eligit & uirginitate priuauit. teneat: possideat amplexus psychen: semp suis amoribus perfruatur & ad uenerē collocata facie. Nectū inquit filia quicq; contristare. nec prosapia tāta tuā statuiq; de matrimonio mortali metuas: Iam faxo nuptias nō impares. sed legitimas & iure ciuili congruas. & ilico per Mercuriū arripi psychen & in cælum perducī iubet porrecto ambrosiæ poculo. Sūme inq; psyche: & immortalis esto nec unq; digredietur a tuo nexu cupido sed iste uobis erūt perpetuæ nuptiæ. Nec mora cū cœna nuptialis affluens exhibetur. Accūbebat summū torum maritus. Psychen gremio suo complexus sic & cū sua iunone iuppiter. Ac deinde per ordinē toti dei: Tunc poculum nectaris quod uinū deorū est. ioui quidē suus pocillator ille rusticus puer ceteris uero liber ministrabat. Vulcanus cœnā coquebat. horæ rosas & ceteris floribus purpurabant omnia gratiæ spargebāt balsama. musæ quoq; canora personabant. Appollo cantauit ad citharā. Venus suauī musicæ superingressa formosa saltauit scēna sibi sic concinata ut musæ quidem chorum canerēt tibias inflaret. Satyrus & paniscus ad fistulā diceret sic ecce psyche conuenit ī manū cupidinis & nascitur illis maturo partu filiam quam uoluptatem nominamus. Sic captiuæ puellæ delira & temulenta illa narrabat anicula. Sed astans ego non procul dolebam me hercules quod pugillares & stilum non habebam qui tam bellam fabellā prænотarem. Ecce confecto nescio quo graui prælio latrones eueniunt onusti nonnulli tamē immo p̄mptiores uulneratis domi relictis & plagas recurantibus ipsi ad reliquas occultatas in quadam spelunca sarcinas ut aiebant proficisci gestiunt prædioq; raptim tubercinato me & equum uectores rerum illarum futuros sustibus exinde tudentes producunt in uiam: multisq; cliuiis & anfractibus fatigatos prope ipsam uesp̄ā pducūt ad quāpiā speluncā unde multis onustos rebus rursus ne breuiculo qdē tēpore resectos obiter reducūt tantāq; trepidatione festinabant: ut me plagis multis obrundētes p̄pellentesq; super lapidē prope uiam positum deicerent. unde crebris æque ingestis ictibus dextero crure & ungula sinistra me debilitatum ægre ad exurgendū compellunt & imus quousq; inquit ruptū istum asellum: nunc etiam claudū. frustra pascemus & alius quid quod & pessimo pede domum nostram accessit: nec quicq; idonei lucri exinde cœpimus sed uulnera & fortissimorum occisiones. Alius iterum certe ego cū primum sarcinas istas: q̄q; inuitus pertulerit. protinus eū uulturiis gratissimum pabulum futurum præcipitabo. Dum secum mitissimi homines altercant de mea nece iam & domum perueneramus. nam timor ungulas mihi alas fecerat tum que ferebamus amoliti properiter nulla salutis nostrę cura ac ne meę quidem necis habita. comitibus adscitis qui uulnerati remanserant dudum recurrūt relaturi cœdia ut aiebant nostrę tarditatis nec me tamen mediocris carpebat scrupulus contemplationē cōminare mihi mortis & ipse mecum. Quid estas luci. uel quid iam nouissimum expectas: Mors & hic acerbissima decreto latronū tibi compata ē nec magno conatu res indiget. uides istas ruinas proximas & præcuras in his præminentes silices quę te penetrantes qua decideris membratim dissipabunt. nam & illa ipsa præclara magia tua non uultum laboresq; tibi tantum asini uerum corium nō asini crassum sed hirundinis tenuē membranulū circumdedit. Quin igitur masculū tadē sumis aīn tuāq; saluti dū licet consulis habes summā opportunitatē fuge dum

Astu-
tulaSepi-
cule

latrones absunt: An custodiam anus semimortuae formidabis. quā licet claudī pedis tui calce unica finire poteris: Sed quo gentiū capefferetur fuga. uel hospitū quis dabit Hic quidē inepta: & prorsus asinina cogitatio. quis enim uiantiū uectore suū nō libē ter auferat secū & alacri statim nisi lorū quo fuerā destinatus abrumpo. meq; quadru pedi cursu proripio nec tamē astutulae anus miluinos oculos effugere potui: Nā ubi me conspexit absolutū capta super sexū & aetatem audacia. loq;prehendit ac me deducere ac reuocare contendit nec tamē ego memor exitiabilis propositi latronū pietate ulla cōmoueor. sed incussis in eam posteriorē pedū calcibus p̄tinus ad plaudo terrā. At illa quāuis humi prostrata tamē tenaciter loro inhærebat. ut me procurrente aliquātisp̄ tractu sui sequeretur & occipit statim clamosis ululātibus auxiliū ualidioris manus īplorare. sed frustra fletib⁹ cassum tumultū cōmouebat quippe cum nulus ad foret. qui suppetias ei ferre posset. nisi sola illa uirgo capticia quæ uocis exitu p̄currens. uidet hercules memorandi spectaculi scenam non tauro. sed asino dependē tē directe aniculam sūptaq; constātia uirili facinus audet pulcherrimū extorto etenī loro manibus eius me placitis gannitib⁹ ab impetu reuocātū gnauiter inscēdit. & sic ad cursū rursū incitat. ego simul uoluntariæ fugæ uoto. & liberandæ uirginis studio: sed & plagæ suauis: quæ me sapicule cōmonebāt equestri celeritate: quadrupedicur su solū replaudēs uirginis delicatas uoculas. adhīnre tēptabā. sed & scalpēdi dorfi mei simulatione nōnūq; obliquata ceruice pedes decoros puellæ basiabā. Tūc illa spirās altius cælūq; sollicito nutu petēs. Vos inq; supi tādē mei supremis piculis opem facite & tu fortuna durior. iā s̄uire desine sat tū miseris istis cruciatibus meis litatū est tuq; præsidiū meæ libertatis meq; salutis. si me domū puerteris īcolumē. parētibusq; & formoso p̄co reddideris quas tibi gratias phibeo: quos honores habebō: quos cibos exhibebo. Iam primū iubā istā tuā pbe pectinabā meis uirginalib⁹ monilib⁹ adornabo frontē uero crispatā prius decoriter discriminabo. Caudeq; setas incuria cōgestas & horridas cōpta diligentia ppolibo. bullisq; te multis aureis ioculatū ueluti stellis sidereis relucētē: & gaudiis populariū pōparū ouantē sinu serico pgestās nucleos edulia mitiora te meū sospitatorē quotidie saginabo. Sed nec inter cibos delicatos. & otiiū pfūdū uitæq; torius beatitudinē deerit tibi dignitas gloriosa: nā memoriā præsēntis fortunæ meæ diuinæq; puidētia ppetua restatione signabo & depictam in tabula fuge præsēntis imaginē meæ domus atrio dedicabo: Viletur. & in fabulis audietur doctōrq; stilis rudis ppetuabitur historia. Asino uectore uirgo regia fugiens captiuitatē. Accedes antiq; & ipse miraculis credemus etiā exēplo tuæ ueritatis: & phryxū arietis supnatasse: & arionē delphino gubernasse. & Europā tauro supercubasse. Quod si uere Iuppiter mugiuit in bouem. pōt in asino meo latere aliquid: uel uultus hominis: uel facies deorū. Dū hic identidē puella replicat: uotisq; crebros iter miscet suspiratus ad quoddā puenimus triuiū: ūde me arrepto capistro dirigere dextrorsū magnope gestiebat quod ad parentes eius ea. s. iret uia. Sed ego gnarus latrones illa ad reliquas cōmeasse prædas renitebat fortiter atq; sic in aīo meo tacitus expositulabā. Quid facis infelix puella quid agis cur festinas ad orcum: quid meis pedibus facere cōrēdis. Nō enī te tātū uexēt me perditū ibis. Sic nos diuersa tēdētes & in causa finali: de pprietate soli. imo uicē heriscūdæ cōrēdētes. rapinis suis onusti corā deprehendūt ipsi latrones. & ad lunę splendorē. iā inde longius cognitos. risu magno salutāt & unuse nūero sic appellat quorsū istā festinātū uestigio lucubratis uia nec no

Atis itē pestæ manes, laruasq; formidatis. An tu p̄bissima puella pentes tuos iterui-
scere p̄peras. Sed nos & solitudini tuæ præsidium præbebimus. & cōpēdiosū ad tuos
iter mōstrabimus & uerbū manu secutus prehēso loro retrorsū me circūtorquet. nec
baculi nodosi quē gerebat suetis ictibus tēpat. Tūc īgratis ad p̄mptū recurrens exi-
tiū. reminiscor doloris ungulæ. & occipio nutanti capite claudicare. Sed ecce inq; il-
le q; meretraxerat rursū titubas & uacillas & putres isti tui pedes fugere possūtambu-
lare nesciūt. At paulo ante pinnatā pegasi uincebas celeritatē. Dū sic mecū. fustē qua-
tiēs benignus uocatur comes. iam domus eorū extremā lorica puenieram. & ecce de
quodā ramo p̄cerā cupressus iduta laqueū anus illa pēdebat. Quam qdē detractā
p̄tinus cū suo sibi funiculo deuictā dedere præcipit. puellaq; statī distēta uinculis:
cōnā quā postrema diligentia præparauerat īfœlix anicula ferinis iuadūt aīs: Ac dū
auida ferocitate cūcta contrūcant iam incipiūt de nr̄a pœna suaq; uindicta secū cōsi-
derare & utpote in cœtu turbulēto uariæ fuere sniæ. Vt primus uiuā cremari censeret
puellam. Secundus b̄stis obici suaderet. Tertius patibulo suffigi iuberet. Quar-
tus tormentis ex carnificari preciperet. Certe calculo cunctorum utcunque mors
ei fuerat destinata. Tunc unus oīum sedato tumultu placido sermone sic orsus est.
Nec se cete collegiū nec mansuetudini singulorū ac ne meæ qdē modestiē congruit pa-
tī uos ultra modū delictiq; s̄uire terminū: nec feras nec cruces nec ignes nec tormen-
ta ac ne mortis qdē maturatē festinas tenebras accessere meis itaq; cōsiliis auscultan-
tes uitam puellæ sed quam meretur largimini nec uos memoria deseruit utique quid
iam dudum decreueritis de isto asino sp̄ pigro qdē. sed manducone sūmo. nunc etiā **Mādu**
mēdaci fictē debilitatis & uirginalis fugæ sequestro ministroq;. Hūc igitur iugulare co-
crastio placeat totisque uacue facto præcordiis p̄ mediā aluū nudā uirginē quā præ-
tulit nobis. īfuere ut sola facie p̄minēte ceterū corpus puellæ nexu ferio coerceat. Tūc
super aliqd saxū scrupulosū insititiū & fartilē asinū expōere & solis ardētis uaporib; **Insiti-**
tradere. Sic enī cūcta q; recte statuisti. ābo sustinebūt & mortē asinū q; pridē meru- **tium**
it & illa mors feras cū uermib; mēbra lāiabūt & ignis flagratiā cū sol̄ nimis calori **Farti-**
b; inflamarit uterū & patibuli cruciatū. cū canes & uultures intima p̄trahēt uisera. **lis**
Sed & ceteras eius erūnas & tormēta nūerare. mortuæ bestiæ ipsa uiuēs uētrē habi-
tabit. Tūc fœtore nimio nares æstuabūt medię diutinæ latali fama tabescet. nec suis
salte liberis manib; mortē sibi fabricare poterit. Talib; dictis nō pedib; sed totis ani-
mis latrones in eius uadūt sniā quā meis tā magnis aurib; accipiēs quid aliud q; meū
crastinum deflebam cadauer. **Eiusdem liber Septimus de asino aureo.**

T primū tenebris abiectis dies ialbebat & cādidū solis curriculū cū-
cta cōlustrabat qdā de nuero latronū puenit sic enī mutux saluatio
nis officitiū indicabat is in priō spelūcē aditu residēs & ex anhelitu rece-
pto spū nitalē collegio suo nūtiū fecit. Qd ad domū milōis hyppati
quā p̄xime diripiūm̄ p̄inet discussa solitudine iā possum̄ eē securi.
Postq; uos enī fortissimis uiribus cunctis ablati castra nr̄a remea-
stis imixtus ego turbulis populariū dolētique atque idignati similis arbitrabar: sup-
inuestigatiōe facti cuiusmodi cōsiliū capetur & an & quatenus latrōes placeret inq;
ri renuntiaturus uobis ut mādaueratis oīa nec argumētis dubiis. sed ratiōib; p̄babi-
lib; cōgruo cūcte multitudinis cōsensu nescio q; uicius auctor manifestus facinoris
postulabatur q; p̄ximis dieb; fictis cōmēdaciis l̄is miloni sese uig; cōmētus bonū?

Cōmē
titusmedul
litus

arctis cōciliauerat ut ēt hospitio suscept⁹ iter familiares intios hēretur. Plurculisq; i-
 bidē dieb⁹ dēoratus falsis amorib⁹ ac illa milōis aīum irrepēs ianuā claustra sedulo
 explorauerat & ipsa mēbra inq; oē patrioniū cōdi solebat curiose pspexerat. Nec ex
 iguū scelerati mōstrabatur indicīū qppe cū eadē nocte. sub ipso flagiti momēto: idē
 pfugisset nec exīde usq; cōpareret. nā & præsidiū fuge quo uelocius frustratis īsecuto
 rib⁹ pcul ac pcul abderet sese. eidē facile suppeditalle equū nāq; illū suū cādīdum ue
 ctore futur⁹ duxisse secū plāne seruū ei⁹ ibidē in hospitio repertū: scelex cōsilioq; he
 riliū futur⁹ indicere p magistratus impublicā custodiā receptū. & altero die tormētis
 uexatū plurib⁹ ac pene ad ultimā mortē excarnificatū nil qc̄q; rex taliū eē cōfessū mis
 sos tamē in patriā Lucii illius multos nūcro. Qui reū pēas dat⁹q; sceleris inq;rerent.
 Hic eo narante ueteris fortunā & illius beati Lucii. presentisq; erūne & infelicitis asini
 facta cōpatione medullitus ingemebā. Subibatq; menō de nihilo ueteris priscāq; do
 cetrinā uiros finxisse. ac pnūcialle cenā & prus exocularā eē fortūā quē sp suas opes
 ad malos & indignos cōferat nec unq; iudicio quēq; mortaliū eligat. imo uero cum his
 potissimū diuerſetur quos pcul si uideret fugere dēret. qd̄q; cūctis ē extremius uari
 as opiniones. imo cōtrarias nobis attribuat. ut & malus bōi uiri fama gloriatur & in
 nocētissimus cōtra noxiōz ore plectatur. Ego deniq; quē ſauissimus eius ipet⁹ in be
 stiam extreme sortis quadrupedē deduxerat. cuiusq; casus etiam cuius inq;ssimo do
 lēdus atq; miserādus merito uideretur criminā latrocinīi in hospitē mihi carissimum
 postulabar. Qd̄ crimē nō modo latrocinīū. uer⁹ ēt priccidiū qsq; rectius noīaret. nec
 mihi tamē licebat causā meā defendere uel unico uerbo saltē denegare. Deniq; ne ma
 la cōsciētia tā scelesto crimini præsens uiderer silētio cōſētire. Hac tantū in patiētia p
 ductus: uolui dicere nō feci. & uerbū qdē pracedens semel ac ſapius imodice clami
 rauī sequēs uero nullo pacto deferere potui. sed in prima remāsi uoce. & idē idē bo
 ui. nō. nōquāq; nimia rotūdirate pēdula uibrassē labia. sed & ego pluribus de fortūā
 ſauitate cōqueror. q̄q; nec istud puduit me cū meo ſaulo. meoq; uectore illo equo fa
 ctū cōseruū atque cōiugē. Talib⁹ cogitationib⁹ fluctuātē subiit me illa cura potior.
 q̄ statuto cōsilio latronū māib⁹ uirginis decretā me uictimā recordabar uētrē crebro
 suspiciēs meū. iā misellā puellā pturiebā. Sed ille q̄ cōmodū falsā de me notoriā pru
 lerat. ex p̄mptis mille aureis. quos in sinu laciniā cōtexerat. quosq; uariis uiatoribus
 derraſtos. ut aiebat p sua fragalitate cōi conferebat arce. infit ēt de salute cōmilitonū
 sollicite ſeiscitari. cognitoque quosdā immo uero fortissimū quenque uariis qdē. sed
 impigris casib⁹ adoppetisse suadet tātis pacatis itinerib⁹ omnīū praelioz seruatis in
 duciis inq;ſitionib⁹ cōmilitonū potius inſisteretur & tyrocinio nouā iuuetutis ad pri
 ſtinā manus nūer⁹. Martiā cohortis facies integraretur. nā & inuitos terrore cōpelli
 & uolētes prēmio puocari poſſe. nec paucos humili ſeruiliq; uite renūciātes inſtar
 tyrannicā potestatis ſectā suā cōferre malle. Se quoque iā dudū pro sua pte quendā
 cōuenisse hominē. & statu p̄ceꝝ & atate iuuenē. & corpe uastū. & manu strēnuum.
 ei⁹que ſuaſiſſe ac denique p̄ſuaſiſſe ut manū hebetatas diutina pigritia tandē referret
 ad frugē meliorē: bonoque ſecundā dum poſſet frueretur ualitudinis. nec manum
 ualidā erogādē ſtipi porrigeret. Sed hauriendo potius exerceret auro. Talib⁹ dictis
 uniuerſi omnes aſſenſere. & illum qui iā cōprobat⁹ uideretur aſciſci & alios ad ſup
 plendū numerū uestigare ſtatuunt. tunc profectus & paululum cōmoratus ille: per
 ducit imānem quēdā iuuenem uti fuerat pollicitus nescio an ulli prēsentiū cōparā

dū: nā prāter cāterā corpis molem toto uerrice. cūctos ante pollebat. & ei cōmodū lanugo malis inſerpebat. ſed plane cētūculis diſparibꝫ. & male cōſarcinatis ſemi ami Centū
ctū. inter quos pectus & uenter cruſtata craſſitie reſiſtabāt ſic introgreſſus aucte in culis
quit fortiffimo deo Marti clientes mihiqꝫ iā fidi cōmilitones. & uirū magnanimā ui-
uacitatis uolentem uolētes accipite. libentius uulnera corpore excipientem. qꝫ aurū
manu ſuſcipientē ipſaqꝫ morte quā formidant alii meliorem. nec me putetis egenum
uel abiectum neue de pannulis iſtis uirtutes meas æſtimetis: nam pręfui ualidiſſimæ
manui totāqꝫ prſus deuaſtaui macedoniā. Ego ſū prādo famoſus. Hemus ille thra-
cius cuius totæ prouintiæ nomen horeſcunt patre therone atque latrone inclito pro-
gnatus humano ſanguine nutritus. Interqꝫ ipſos manipulos factionis educatus: hæ-
res & æmulis uirtus paternę. ſed oēm priſtinā ſotiorū fortiū multitudinem. magnas
qꝫ illas opes. exiguo tēporis amiſſi ſpatio. nam procuratorē principis. ducenaria pſū
ctū. dehinc fortuna triſtiore decuſſum pretereunte me orato fueram aggreſſus. Sed
rei noſcendæ carpo ordinē. Fuit quidam multis officiis in aula. Cæſaris clarus. atqꝫ
conſpicuus: ipſi etiam probe ſpectatus. Hunc in ſimulatū quorundam aſtu proie-
cit extorrem. ſæuiēs inuidia. ſed uxor eius Plotina quædam. raræ fidei atqꝫ ſingularis
pudicitię ſcœmina: quæ decimo partus ſtipendio. uiri familiam fundauerat. ſūptis
atque contēptis urbicæ luxuriæ deliciis. fugientis comes & in fortunæ ſotia: tonſo ca-
pillo. in maſculinam faciem reformato habitu: præcioſiſſimis monilium. & auro mo-
netali zonis refertis incincta. inter ipſas cuſtodientium militum manꝫ & gladios nu-
dos intrepida: cunctorum periculorum participes: & pro mariti ſalute per uigilē cu-
ram ſuſtinens erumnas aſſiduas ingenuo maſculo ſuſtinebat. Iamque plurimis itine-
ris difficultatibus marisque terroribus exanclatis. Zacynthum petebat: quam ſors
ei fatalis decreuerat temporariam ſedem. Sed cum primum littus actiacum: quo Tēpo-
tunc Macedonia delapſi graſſabamur. appuliſſet nocte promota tabernulam quan raria
dam littori: nauique proximam: uitatis maris fluctibus incubabat. inuadimus & di-
ripimus omnia. nec tamen periculo leui temptati diſceſſimus. Simul namque pri-
mum ſonum ianuæ matrona percepit: procurrens in cubiculum clamoribus inqui-
etis cuncta miſcuit milites ſuosque famulos nominatim: ſed omnem uiciniam ſup-
petiatum conuocans: niſi quod pauore cunctorum quē ſibi quiſque metuentes deli-
teſcebant ſſeectum eſt. ut impune diſcederemus. Sed ptinus ſanctiſſima uera enim
dicenda ſūt & unice fidei ſcœmina bonis artibꝫ gratioſa. præcibꝫ ad cæſaris numē por-
rectis & marito reditū celerē & aggreſſurę plenā uindictā ipetrauit. Denique noluit
eſſe cæſar Hemilatronis collegiū & cōfeſtim interibit tantum poteſt nutus ēt magni
principis tota denique factione militarium uexillationū indgatu cōfeſta atque con-
ciſa ipſe meſuratus egræ ſolꝫ mediis orci faucibꝫ ad hunc euaſi modū. Sumpta ueſte Inda-
muliebri floridam ſinus floccidos abundante mitellaque textili contexto capite cal- gatus
ceis ſcœmininis albis illis & tenuibꝫ indutus & in ſequiorem ſexū incertus atque abſcō-
ditus a ſello ſpicas ordeaceas gerēt reſidēs p medias acies inſeſti militis tranſabii. unā
mulierē putātes aſinariā cōcedebāt liberos aditus. quippe cū mihi ēt tūc depiles ge-
næ. leui pueritia ſplendicarēt. nec ab illa tamē paterna gloria uel in ea uirtute deſcui
quāqꝫ ſemitrepidꝫ iuxta mucrōes martios cōſtituto ſed habitus aliēi fallacia tectꝫ uil-
las ſeu caſtella ſolꝫ aggreſſiens uiaticulū mihi corraſi. Et de loricatoris ſtatim pānulis i
mediū pſudit duo milia aureorꝫ & en inquit iſtā ſportulā imo uero dotē ueſtro colle

gio libens meque uobis ducē fidelissimū. Si tamē non recusatis offero breuis tēporis spacio lapideā istā domū uestrā factur⁹ aureā. Nec mora nec cūctatio. Sed calculis oībus ducatum latrōes unanimes ei deferre. uestēque lautiusculā pferūt sumeret ab iecto centūculo diuite sic reformatus singulos exosculatus & in sūmo puluinari locatus cœna & poculis magnis inauguratur. Tūc sermonibus mutuis de uirginis fuga deque mea uectura & utrique destinata monstrofa morte cognoscit & ubi loqꝝ cēt illa pcontatus deductusqꝝ uisā ea ut erat uinculis onusta cōtorta & uituperanti nare discessit. & nō sū quidē tā brutus. uel certe temerarius inqꝛ ut scitū uestꝛū inhibeam. sed male cōscientięreatū intra me sustinebo. si quod bonū mihi uidetur dissimulaue- ro: sed pri⁹ fiducia uestri causa sollicito mihi tribuite cū presertī uobis si snīa hęc mea displicuerit liceat rursus ad asinū redire. Nā ego arbitror latrones quiqꝝ eorꝝ recte sapiūt nihil anteferre lucro debere suo. Ac ne ipsā qdē sepe & aliis damnosā ultionē. Ergo igitur si pdideritis in asino uirginē nihil amplius q̄ sine ullo compēdio indigna- tionē uestꝛā exercueritis quin ego censeo deducēdā eā ad quāpiam ciuitatē ibiqꝝ ue- nūdandā nec enī leui precio distrahi poterit talis æratula. nam & ipse quosdā lenōes pridē cognitos hēo quorꝝ poterit unus. magnis equidē talēti sūt arbitror puellā istā præsti- præstinare cōdigne natalibus suis fornicē pcessurā nec in similitē fugā discurrā nō ni- nare hil etiā cū lupanari seruiert uindictē uobis depēsūrā: hęc ex aīo qdē meo snīam cōdu Cōdu cibilē protuli. Sed uos nostꝛorꝝ estis consiliorum rerumqꝝ domini. Sic ille latronū cibilis fisciaduocatus nostrā causam prulerat uirginis & asini sospitator egregius. sed in diu- tina deliberatione ceteri cruciantes mora consilii mea precordia. immo miserū spiri- Sospit- tū: libētes tandem nouitū latronis accedūt snīa & p̄tinus a uinculis exoluunt uirgi- tor nē. quæ qdē simul uiderat illū iuuenē fornicisqꝝ & leonis audierat mentionē cœpit ri- su letissimo gestire. ut mihi merito subiret uituperatio totius sexus. cū uidere puellā p̄ci iuuenis amore. nuptiarꝝqꝝ castarꝝ desiderio simulato lupanaris spurci sordidiqꝝ. subito delectari noīe & tūc qdē totarꝝ mulierꝝ secta moresqꝝ de asini pēdebāt iudicio. Sed ille iuuenis sermōe repetito. Quin igꝛ inqꝛ supplicatū Marti comiti pgimus. & puellā simul uēdituri & sortio idagaturi: sed ut uideo nullū uspiā pecus sacrificatui. Sacrifi- Ac ne uinū qdē potavi affatim uel sufficiens hēmus decē itaqꝝ mihi legata comites: carui qꝝ cōtētus. p̄ximū castellum petam inde uobis epulas & alias res cōparaturus siceo p̄fecto ceteri copiosum instruūt ignē aram cespite uirēti marti deo faciūt nec multo Horri- post adueniūt illi. uinarios utres ferentes. & gregatim pecua cōmitantes unū præle- conus ctū grandem hircū. annosū. & horricomē marti secutori comitqꝝ uictimant. & ilico prandiū fabricatur opipare. Tūc hospes ille. nō modo inquit expeditionū præclarū- qꝝ. uerū etiā uoluptatū uestꝛarꝝ ducē me strennuum sentire debetis & aggressus insi- Facun- gni facunditate gnauius cuncta præministrat. uerrit. sternit. coquit. tucceta concin- ditas nat. apponit satule. sed præcipue poculis crebris. grandibusqꝝ singulos ingurgitat. Interdum tamen insimulatione promendi quæ poscebat. usus. ad puellam commea- bat assiduæ. partesqꝝ subreptas clanculo. & prægustatas a se portiones. offerebat hy- laris. At illa sumebat appetenter & nonnunquā basiare uolent. promptis sauiolis adlubescebat. qꝛesoppido mihi displicebat. Hem oblita es nuptiarum tuique Saujo- mutui cupitoris puella uirgo. & illi nescio cui recenti marito quem tibi parentes iun- lum xerat. hūc aduenam cruentumqꝝ percussorē præponis. Nec te consciētia stimulat. sed affectiōe calcata inter lāceas & gladios istos scertari tibi libet. qd si quo mō ceteri

latrones pſenſerint. nō rursū recurreſ ad aſinum. & rursū exitiū mihi parabiſ re uē
 ra ludis de alieno corio. Dū ista ſyncophanta ego mecū maxima cū indignatiōe diſ
 puto. de uerbis eorū quibūſdā dubiis. ſed non obſcuris prudētī aſino. cognoſco non
 Hemū illū prādonē famoſum. ſed Lepolemū ſponſū puellæ ipſius. Nā pcedente
 ſermone: paulo iā carius: cōtēpta mea prāſentia geuere mortui: bono aīo eis inquit:
 Charite dulciſſima: nā totos iſtos tuos hoſtes ſtatim captiuos habebis: & iſtātī uali
 diore uiuū iā immixtū: ſed modico tepefactum uapore: ſauciis illis & crapula uinolē
 tiq; madidis: ipſe abſtemius non ceſſat ipingere: & Hercules ſuſpicionē mihi fecit:
 q̄ſi ſoporiferū quoddā uenenū cātaris immiſceret illis. cūſti deniq; ſed prſus oēs ui
 no ſepulti. iacebāt oēs p̄tīm parati morti. Tūc nullo negotio arētūſſimis uinculis ipe
 ditis: ac p arbitrio ſuo cōſtrictis illis: ipſita dorſo meo puella dirigit greſſū ad ſuam
 patriā. Quā ſimul acceſſimus: tota ciuitas ad uotiū cōſpectū effunditur: procur
 runt parentes: affines: clientes: alumni: famuli lātifiaciē: gaudio delibuti. pompam
 cerneret oīs ſexus & omnis atatis: nouūq; & Hercules memorādū ſpectamē: uirgi
 nē aſino triūphantē. Deniq; ipſe ē hīlarior p uirili parte: ne prāſenti negotio ut alie
 nus diſcreparē auribus: p flatūq; narib⁹. rudiui fortiter: imo tonanti clamore perſo
 nui. & illā thalamo receptā: cōmode parētes ſui fouebāt. Me uero cū ingēti iumēto
 rū: ciuiūq; multitudine: conſeſti retro Lepolem⁹ agebat. nō inuitū nā & alias curio
 ſus & tūc latronū captiuitatis ſpectator optabā fieri. quos qdē colligatos adhuc ui
 no magis q̄ uinculis deprāhendimus. Totis ergo platiſ erutiſq; rebus & nobis auro
 & argento. cāterisq; onuſtis ipſos parti cōſtrictos utiſuerāt. puolutosq; in p̄ximas
 ripas prācipites dedere. Alios uero ſuis ſibi gladiis obruncatos reliquere. Tali uindi
 cta lātī & gaudētes ciuitatē reuenimus. & illas qdē diuitias publica cuſtodela cēmi
 ſere. Lepolemo puellā repetitā lege tradidere. Exin meū ſoſpitorē nūcupatū matro
 na prolixē quæritabat. ipſoq; nuptiarum die. prāſepium meum ordeo paſſim reple
 ri iubet. ſenumque camelo bac̄trino ſufficiens apponi. Sed quas ego condignas Foti
 di diras deuotiones imprecor. quæ me formauit non canem. ſed aſinum. quippe cum
 uiderem. largiſſime cenæ reliquiis. rapineſque canes omnes inefcatos atque diſten
 tos. poſt uincam noctē & rudimēta Veneris. recens nupta gratias ſummas apud ſu
 os parētes: ac maritū mihi meminiffe. nō deſtitit. quoad ſūmos illi pmitterēt hono
 res habituri mihi: cōuocatis denique grauioribus amicis cōſiliū datur. quo potiſſimū
 facto digne remuneraret. Placuerat uni. domi me cōcluſū. & otioſū. ordeo. lecto.
 fabaque. & uitia ſaginari. Sed obtinuit alius. qui meæ liberati pſpexerat. ſuadens ut
 ruſtribus potius campis in greges equinos laſciuiens diſcurrerem. daturus domi
 nis. equaq; incenſu generoſo multas mulas alumnas. Ego igitur euocato ſtatī armen
 rario equiſone magna cū prāfatione deducēdus aſſignor. & ſane gaudens lātusque
 prācurrebam. ſarcinis & cāteris iā nunc renūciaturus. Naſtaque libertate ueris ini
 tio. pratis herbantibus. roſas utiq; repturus aliquas. ſubibat me tamē illa etiā ſequēs
 cogitatio. q̄ tantis actis gratiis. honorib⁹q; plurimis aſino meo tributis. hūana fa
 cie recepta. multo tanta. p luribus beneficiis honeſtarer. Sed ubi me procul a ciuita
 tis gregarius ille perduxerat. mille delitiæ. ac ne ulla quidē libertas excipit. Nam pro
 tinus uxor eius auara quidem: nequiſſimaque illa mulier. molæ machinariæ ſubiū
 gum me dedit. frondoſoque baculo ſubinde caſtigans. panē ſibi. ſuiſq; de meo para
 mo la

Spe
clameCusto
dela

Rure

stris

Eqso

Her

banti

bo pra

tis

machi

naria

mola

bat corio: nec tātū sui cibi gratia me fatigare cōtenta: uicinorū etiā frumēta mercenarius discursib⁹ meis cōterebat: nec mihi misero: statuta saltē cibaria: p̄ tantis praestabant laborib⁹. Nāq; ordeū meū frictū. & sub eadē mola meis quassatū ābagibus: colonis p̄ximis uenditabat: mihi uero p̄ diē laboriosae machinae attēto: sub ipsa uespera furfures appōebat icretos ac sordidos: multoq; lapide salebrosos. Talib⁹ arūnis edomitū: nouis fortuna saeva cruciatib⁹ tradidit. s. ut qd̄ aiunt: domi forisq; forti

Ado- b⁹ factis adoriae plenae gloriarer: equis armētis: nāq; me cōgregē pastor egregius mārie ple dati dominici serius auscultator: aliquādo p̄misit. At ego tādē liber asinus: lat⁹ & tri nē pudias: graduq; molli gesties eqs opportunissimas iā mihi cōcubinas mihi futuras diligebā: sed hic ēt spes hylarior ī capitale p̄cessit extiū. mares. n: ob admissurā ueterē

Satiā pasci faciantur ac diu saginati terribiles alioq; & utiq; quouis asino fortiores de me

ter metuentes sibi: & adulterio degemē praecauētes. ne hospitalis Iouis seruato foedere

Dege- riuale sūmo furentes p̄sequūtur odio. hic elatis ī altū uastis p̄sectorib⁹: arduus capite

men & sublimis uertice: primoribus in me pugillatur ungulis. Ille terga pulposis rotulis

Velita obesa cōuertens: postremis uelitur calcib⁹. alius hinnitu maligno cōminat⁹: remul

tur sis aurib⁹ dētiūq; cadētiū renudatis hostis: totū me cōmorsicat. Sic apud historiā de

Re- rege Thracio legerā: q; miseros hospites ferrinis eqs suis lacerādos deuorādosq; porri

mulsi gebat. Adeo praepotēs ille tyrānus: sic p̄cus ordeī fuit: ut edatiū iumētōz famē coraurib⁹

Com- boz hūanorū largitiōe sedaret. Ad eundē modū distract⁹ & ipse uariis equorū icursib⁹

morsi am denuo mihi pestē īstruxit delegor. n. ligno mōte duehūdo. puerq; mihi praefect⁹

co īponitur. oīum ille qdē puer deterrimus. nec me mōtis excelsi tātū arduū fatigabat

Dedo iugū: nec saxas tātū ludes icursando cōturbabā ungulas: uerū fustīū quoq; crebris

labar ictib⁹ p̄cliue ddolabar: ut usq; plagaz mihi medullaris īsideret dolor: coxaque dex-

Me- trāsp̄ ict⁹ incuties: & unū feriēdo locū: dissipato corio & ulceris latissimi fco forāine

dulla- īmo fouea uel ēt fenestra: nullus tamē definebat identidē uulnus sanguine delibūtū

ris obrūdere lignorū uero tāto me pramebat pōdere. ut sarcinae molē elephāto nō āsino

paratā putares. ille uero quoties in altēz lato praepōderās declinarat sarcina cū deberet potis grauātis ruinae fustes demere. & leuata paulisp̄ praessura sanare me. uel certe in alterū latus trāllatis p̄q̄re. circa. lappidib⁹ additis insuper. sic iniquitati pōdere me

debatur. Nectamē post tantas meas clades immodico sarcinae pōdere cōtētus. cū fluuiū transcenderemus. qui forte praeter uiā defluebat. pedibus suis ab aquae mado

re consulens. ipse quoque insuper lūbos meos īfiliens residebat. exiguū scilicet & illud tantae molis super pondiū. at si quo casu limo cœnoso ripae supercilio lubricante.

Pondi- oneris impatiētia plapsus deruissē. cum deberet egregius Agaso manū porrigere.

um capistro suspēdere. cauda subleuare. certā ptē tātī pōderis. quoad resurgerē saltē. de

Der- trahere. nullū quidē defesso mihi ferebat auxiliū. sed occipiens a capite. immo uero &

uissē ipsis auribus totū me compilabat. cecidit fuste grauissimo donec fomēto uice meae pla

Occi- gae suscitarent. Idē mihi talē excogitauit p̄niciē. spinas acerrimas & pūctu uenenato

piens uirosas. tortilino in falcē cōstrictas. caudae meae p̄silē delegauit cruciatū. ut īcel

su modo commotae incitataeque funestis aculeis īfesta me cōuulnerarēt: Ego igitur

ancipiti malo laborabā. nā cū me cursu pripuerā fugies acerbissimos īcursus uehe

mentiore nifu spinaz feriebar. si dolori pcens paululū restitissē. plagis compellebar

ad cursum. nec quīq; uidebatur aliud excogitare puer ille nequissimus: quam ut me

quoquomodo peditū iret: idq; iurans. & nō nūq; cōminabatur: & plane fuit: qd' eius detestabilē malitiā ad peiores conatus stimularēt. Nā qdā die: nimia eius insolentia expugnata patientia mea: calces ualidos extulerā. Deniq; tale facinus in me committitur: stuppe sarcina me satis onustū: ppereq; funiculis cōstrictū: pducit ī uia: de q; p̄xima uillula spirātem carbunculū furatus: oneris in ipso meditullio reponit. Iā q; fomēto tenus calescēs: & enutritus ignis surgebat ī flammās. & totū me funestus ardor iuaferat: nec ullū pestis extremā suffugiū: nec salutis aliqd' apparet solatiū. & uistria talis: morā nō sustinet: sed meliora cōsilia prauertit. Sed in rebus seuis adfulsit fortunæ nutus hylarior. Nescio an futuris periculis me. reseruans: certe præsente statutaq; morte liberans: Nā forte pluuia pridiana recēs cōceptaculū aqua lutulente p̄ximū cōspicatus: ibi memet iprouido saltu totū abiitio: flāmaq; p̄sus extincta: tādē. & pōdere leuatus: & exitio liberatus euado: sed ille deterrimō ac temerariū puer: hic quoq; suū neq̄ssimū factū ī meretorsit. gregariisq; oib⁹ affirmauit. me sponte uicinorū foculos trāscuntē titubanti gradu p̄lapsū. ignē ultroneū accessisse mihi ēt arridens addidit. quousq; ergo frustra pascemus ignigenū istū. nec multis iteriectis diebus. longe peioribus me dolis petiuit. ligno. n. qd' gerebā. ī p̄ximā casulā uēditō. uacū me ducēs. iā senectiā meā p̄clamās iparē. miserrimūq; istud magisteriū renuēs q̄relas hmōi cōcinnat. Videris istū pigrū tardissimūq; & nimis asinū. me p̄ceteris flagitiis nūc nouis piculis etiā angit. ut quēq; n. uiatorē p̄spexerit. siue illa sit uetula mulier. siue uiro nubilis. seu tener puellus. sese illico disturbato gestamie. nō nunq; etiā ipsis stramētis abiectis furēs incurrit. & homines amator talis appetit. & humi p̄stratis illis inhians illicitas atque icognitas tēprat libidines. & ferinas uoluptates auersam Venerē. iuitat ad nuptias. nā imaginē ēt sauii mētiēdo. ore iprobo cōpulsat ac morficat. q̄ res nobis nō mediocris lites atque iurgia. imo forsitan & crimia pariet. Nunc ēt uisa q̄dam honesta iuuenē. ligno. qd' deuehebat. abiectō. dispoque in eam furiosos dixerit impetus. & festiuus hic amasio humo sordida prostratā mulierē. ibidem in corona omniū gestiebat inscēdere quod nisi ploratu gestuque fœmineo conclamatū uiatorū p̄sidiū accurrisset. ac de medijs ungulis ipsius esset erepta. liberataque misera illa cōpauita atque dirupta ipsa quidem cruciabilem cladē sustinisset. nobis uero penale reliquisset exitiū. Talibus mendatiis admiscendo sermones alios. q̄ meū uerecūdu silētiū. uehemētius p̄merēt aios pastorū in meā p̄niciē atrociter suscitauit: Denique un⁹ ex illis. qn̄ iḡr publicū istū maritū inq; imo cōem oīum adulterū. illis suis mōstrosis nuptiis cōdignā uictimam hostiā & Hem⁹ tu puer ait obrūcato protinus eo ita stina qdē cāib⁹ nr̄is iacta. ceterā uero carnē oēm opario rū cōengere serua. Nā coriū affirmatū cineris inspsū dominis referemus: eiusque mortē delupo facile mētiemur. Sublata cūctatiōe accusator ille meus noxiū. ipse ēt pastoralis executor sn̄x latus & meis insultās malis calcisq; illius admōitus quā inefficacē me fuisse Hercules doleo: p̄tinus gladiū cotis attritu pabat: Sed qdā de cœtu illo rusticoꝝ nefas ait tā bellū asinū sic enecare & pp luxuriā lasciuiāque amatoriā criminatum opa seruitioquetā necessario carere cum aliq̄n ex cētis genitalibus possit neque in Venerē nullo mō surgere nosque omni metu piculi liberare. insuper ēt longe crassior atque corpulentior effici. Multos ego scio non modo asino inertes: uerum etiam ferocissimos equos nimio libidinis calore laborantes: atque ob id truces uesanosque adhibita tali detestatiōe: mansuetos ac māsues exidē factos. & oneri ferēdo nō

inhabiles. & ceteri ministerii patientes. Denique nisi uobis suadeo nolentibus. possū spacio modico interiecto. quo mercatū proximū obisse statui. petitis e domo ferramentis huic curae preparatis ad uos acturū redire. truceque amatorē istum atque isuaue dissitis scemoribus emesculare: & quouis ueruece mitiorē efficere. Tali sententia me diis orci manibus retractus. sed ex tunc poenae reseruatus mœrebā. & in nouissima parte corporis: totū me paritūq; deflebā. inedia deniq; cōtinua: uel præcipiti ruina: memet ipse quærebā extinguere: moriturus qdē nihilominus: sed moriturus iteger. Dūque in ista necis meæ decunctor electione: matutino me rursum puer ille perceptor meus circa montis suetū ducit uestigiū. Iāq; me de cuiusdā uastissimæ ilicis ramo pendulo destinato: paululū. uia supergressus. ipse securi lignū qd deucheret: recidebat: & ecce de proximo specu uastū attollēs caput: funesta pserpit. ursa: quā simul cōspexi. pavidus & repentina facie conterritus: totū corporis pondus i postremos polites recello: arduaq; ceruice sublimiter eleuata: lorū quo tenebar rōpo: meq; p̄tinus pernici fugæ cōmitto: perq; p̄na nō tantū pedibus. uerq; etiā toto p̄iecto corpore p̄pere de uolurus immitto me cāpis subpatētib⁹: & summo studio fugiēs imanē ursam: ursa q; peiorē illū pueq;. Tūc qdē uiator solitariū uagūq; me respiciēs iuadit: & propitū in scensum baculo quē gerebat. obumbrans p̄ obliquā: ignarāq; me ducebat uia: nec iuitus ego cursui me accōmodabā relinquēs atrocissimā uirilatis lamenā: ceterum plagis nō magnopere cōmouebat: quippe cōsuetus ex forma cōcidī fustibus: sed illa fortuna meis casibus peruicax: tā opportunū latibulū: misera celeritate peruerfa nouas iustruxit insidias. Pastores. n. mei: p̄ditā sibi regrentes uacculā: uariasq; regiones pagrantes: occurrūt nobis fortuito: statiq; me cognitū: capistro præhēsū: attrahere gestiūt. Sed audacia ualida resistēs ille. fidē hominū dominiq; testabat. qd me raptatis. quid iuaditis. Ante nos tractamus inciuiliter. q̄ nostrū asinū furatus abducis. quī poti⁹ effaris ubi puerū eiusdē Agasonē necatū scilicet occultaris. & ilico detractus ad terrā. pugnisque pulsat⁹. & calcib⁹ cōtusus ifit deierans. nullū semet uidisse ductorē. sed plane cōcinnatū solutum & solitariū. ob idicina præmiū occupasse. domino tamē suo restitutus. Atque utinā ipse asinus inqt. quē nūq; p̄fecto uidissē. uocē q̄ret hūanā dare. meaque testimoniū innocētiæ phibere posset. profecto uos hui⁹ iniuriæ pigeret. Sic ad seuerās nihil q̄cūq; promouebat. nā collo cōstrictū. reducūt eum pastores molesti. circa montis illius syluosa nemora unde lignum puer solebat egerere. nec uspiā ruris repitur ille. sed plane corp⁹ eius membratī laceratum. multis que dispsum locis cōspicitur. Quā rē p̄culdubio sentiebā ego illius ursæ dentibus esse perfectam. & Hercules dicerē. quod sciebam: si loquendi copia suppeditaret. Sed quod solum poteram. tacitus licet. seræ uindictæ gratulabar. & cadauer quidem dissectis partibus rādem totum repertum. agreque concinnatum ibidem terrā dedere. meum uero Bellerophontem. abactorem indubitatum: cruentumque percussorem criminantes. ad casas interim suas uinctum perducunt. quoad renascenti die sequenti deductus ad magistratus. ut aiebant. poenæ redderetur. Interim dum puerum illum parentes sui plangoribus fletibusque quærebantur. & adueniens ecce rusticus. nequaquā promissum suum frustratus. destinatam sectionem meam flagitat. Nō ē inquit in his un⁹. indidē præsens iactura nostra. sed plane crastino libet. nō rātū naturā. uerq; & caput quoque ipsum pessimo isto asino demere. Nec tibi ministerium deerit istoꝝ sic effectū ē. ut in alterum diē clades differretur mea. Atego gratias

agebam bono puero, q̄ saltem mortuus unā carnificæ meæ dieculā donasset. nec tamen tantilū saltē gratulationi meæ q̄tīq; spaciū datū: nā mater pueri mortē deplo-
rās acerbā filiū fleta & lachrymosa: fuscaq; ueste cōtectā ābabus manib⁹ trahēs cinero-
sam caniciē heulans & exinde p̄clamans stabulū irrūpit meū tū siq; ac diuerberatis
uehemēter uberib⁹: incipit. & tūc iste secur⁹ icūbēs præsēpio uoracitati sue deseruit:
& insatiabilē p̄fundūq; uentrē sp̄esitando distēdit. nec ærūnā meē misere uel detesta-
bilē casū defūcti m̄gri recordat. Sed. s. senectā infirmitatēq; meā cōtēnit ac despicit
& ip̄ne si laturū tantū scelus credit. At ut cūq; se præsuit inocētē. Est. n. cōgruēs pes-
simis conatib⁹ circa noxiā consciētā: spare securitatē. Nā phdēū fidē quadrupes ne-
quissime. licet prælariā uocis usurā sumens. cui tādē uel iēptissimo p̄suadere possis:
atrocitatē istā culpa uocare cū p̄pugnare pedib⁹ & arserē morsib⁹ misello puero po-
tueris? An ipsū qdē sapius icursare caicibus potuisti: moritūq; uero defendere alacri-
tate simili neq̄sti. certe dorso receptū auferes p̄tin⁹ & ifestī latronis cruātis manibus
eripes. Postremū deserto derelictoq; illo cōseruo magistro: comite: pastore: nō solus
aufugeres. An ignores eos ēt q̄ morituris auxiliū salutare denegauerit: qd' circa bo-
nos mores id ipsū fecerint soleri puniri. sed nō diutius meis cladib⁹ lataberis homici-
da senties efficiā misero dolori: naturales uires adesse. & cū dicto assertis manib⁹ exo-
luit suā sibi fasciā. pedesq; meos sigillatim iligans: indidē cōstringit artissime. s. neqd
uindictæ meæ sup̄ esset præsidiū: & p̄tica qua stabuli fores affirmari solebāt arrepta.
nō prius me desuit obtūdere q̄ uictis fessiq; uiribus suo p̄te pōdere degrauiatus mani-
bus eius sustis eēt elapsus. Tūc de brachijs suis: cita fatigatione cōquesta: p̄currit
ad focū ardētēq; ticionē gerēs medijs inguinibus obtrudit: donec solo qd' restabat in-
nixus præsidiū: liq̄da simostrictim egesta: faciē atq; oculos eius confedassē. quæ ce-
citate atque fetore: tandem fugata est a me p̄niciēs certū titione delirantis althee me-
leager asinus interisset.

Eiusdem liber octauus de asino aureo.

Octis galliciniō: uenit qdam iuuenis p̄xima ciuitata ut quidē mi-
hi uidebatur: unus de famulis Charites puellæ illius: q̄ mecū ap̄d
latrōes pares ærūnas exanclauerat. is de eius exitio & domus to-
tius ifortunio: mira ac nefanda ignē p̄p̄ assidens inter conseruorū
frequentiam. sic anuntiabat: equis ones opilonesque etiā bonis eq̄:
fuit Charite nobis q̄ misella. & qdem casu grauissimo: nec uero in-
comitata manes adiuit. Sed ut cuncta noritis: refarā uobis a capite quæ gesta sunt: q̄
que possint merito doctiores: quibus stilum fortuna subministrat: i historia speciem
Charitas inuoluere. Erat in p̄xima ciuitate iuuenis: natalibus p̄nobilis: quo cla-
rus: eo pecūiæ fuit satis locuples. sed luxuriæ popinalis. & scortisque & diurnis pota-
tiōib⁹ exercitat⁹. atque ob id fastionib⁹ latronū male sociat⁹. nec nō ēt manus ifest⁹
hūano cruore. Thrasillus noīe. idque sicerat. & fama dicebat. hic cū primū Charite
nubēdo maturuisset. iter p̄cipuos p̄cos. sūmo studio petitiōis ei⁹ mun⁹ obierat:
& q̄q; ceteris oib⁹. id gen⁹ uiris atistaret. eximiisq; mūerib⁹ parētū iuitaret iudiciū.
mox tū ip̄probat⁹: repulsetumelia fuerat aspsus. At dū Herilis puella i boni Lepole-
mi manū uenerat firmiter deorsus delapsū nutriēs amorē. & denegati thalami p̄mi-
scēs indignationē. cruēto facinori q̄rebat accessū. Nact⁹ deniq; p̄sētis suæ tēpestiuā
occasōe. sceleri qd' diu cogitarat. accigit. Ac die quo p̄redonū ifestis mucrōib⁹ puella

fuerat astu: uirtutibusq; sponſi ſui liberata: turbe gratulantiũ exultās: inſigniter per
 miſcuit ſeſe. ſalutiq; præſentia futuræ ſoboli nouorū maritorū gaudibundus: ad hono
 rē ſplendidæ proſapiæ: inter præcipuos hoſpites domũ noſtrā receptus: oculato cō
 ſilio ſcleris amici fideliffimi pſonam mētiebatur. Iamq; ſermonibꝫ aſſiduis; & con
 uerſatiōe frequētī: nonnūq; etiā cœna: poculoq; cōmuni carior: cariorq; factus: in p
 fundam romā cupidinis ſeſe paulatim neſcius præcitauerat quidni: cū flamma ſæui a
 moris. pua qdē primo uapore delectet: ſed ſomēto conſuetudinis exaſtuans immo
 dici ardoris: totos cōburat hoīes: diu deniq; deliberauerat ſecū Thraſillus: quo nec
 clandestinis colloquiis opportunū reperiret locū. & adulterinæ ueneris magis magis
 q; precluſos aditus: copīa cuſtodiēriũ cerneret: noueq; atq; gliscētis affectionis firmiſ
 ſimū uinculum: nō poſſe diſſoriari pſpiceret: & puellā ſi uellet: q̄q̄ uellenō poſſet: fu
 ratorinæ cōiugalī incōmodaret rudimentū. & tamē ad hoc ipſum quod nō poteſt con
 tētioſa pnicīæ: quaſi poſſet. īpellitur. qd' nunc arduum factū putat: amore per dies
 roborato: facile uidetur effectū: ſpe: ætate dñiq; ſed oro ſolicitis animis itēdite: quor
 ſum furioſæ libidinis proruperint īpetus. Die quadā uenatū Lepolemus aſſumpto
 Thraſillo petebat: indagaturus feras. quod tamen in campis ueritatis eſt. nec enim
 Charite maritū ſuum quære petiebatnr: beſtias armatas dente uel cornu. Iamq;
 apud frondolum tumulū ramoſū que denſis tegminibus umbroſo pſpectu ueſtiga
 torū. obſeptis campis: canes uenatiōis iadagini generoſæ: mandato. cubili reſidētes
 inuaderēt beſtias: īmittūtur. ſtatimque ſollertis diſciplinę memores. p̄titi totos præ
 cingunt aditus: tacitaque prius ſeruata muſſitatione. ſigno ſibi repentino reddito. la
 trantibꝫ ſeruīdis. diſſonis miſcent oīa. nec ulla capra. nec pauens dammula. nec præ
 ceteris feris mitior cerua. ſed aper īmanis atque inuſitatus exurgit toris calloſe cutis
 obefus. pilis inhorrentibus. corio equalidus. ſetis inſurgentibus ſpinæ hiſpidus. den
 tibus attritu ſonaciſpumeus. oculis flammeus. aſpectu minaci. īpetu ſeūo fremētis
 oris totus fulmineus. & primū qdem canū p̄caciores. q̄ cominus contulerāt ueſtigi
 um. genis hac illac iactatis. cōſectas īterficit: deinde calcata retiola qua primos īpe
 tus reduxerat. tranſiit. & nos quidem cuncti pauore deterriti. & alioquin innoxiiſ
 uenationibus conſueti. tūc etiam īermes atque īmuniti. regumentis frondis uel ar
 boribus latenter abſcondimus. Thraſillus uero naſtus fraudium opportunū deci
 pulum. ſic Lepolemū captioſe cōpellat. Quid ſtupore conſuſi uel etiam caſſa formi
 dine ſimiles humilitati ſeruorū iſtorū. uel in modum pauoris ſcēminei deiecti: tā opi
 nam prædam mediis manibus amittimus? Quin equos inſcendimus: quin totius ī
 diſciſcimus. & cape uenabulū & ego ſumo lanceā. nec rantillū moratia p̄tinus inſili
 untequos. ex ſummo ſtudio beſtiam inſequētes. nec tamen illa genuini uigoris obli
 ta. retorquet īpetū & incendio ſeritatis ardeſcens. dentiū compulſu. quem primū
 inſiliat contabunda rimatur. Sed prior Lepolemus iaculum. quod gerebat. inſuper
 dorſum beſtiæ contorſit. At Thraſillus ſerē quidem pepercit. ſed equi quo uehebat
 Lepolemus. poſtremos poplites lancea ſeriens amputat. Quadrupes recidens qua
 ſanguis effluxerat. toto tergo ſuppinatus. inuitus dominū ſuum deuoluit ad terram
 nec diu. ſed eum aper furēs inuadit iacentem. Ac primo lacinias eius mox ipſum re
 ſurgentē multo dente laniauit. nec capti nefariis bonum piguit amicū. uel ſuæ ſeui
 tię litatum ſaltem tanto periculo cernens potuit expleri. Sed parcito atque plagofa
 crura uulnera contegenti. ſuūque auxiliū miſeriter roganti: per ſcemur dextrum di

misit læcæa tãto illo quidem fidentius quãto crederet ferri uulnera similia futura pfe-
 cta dẽtiũ nec nõ tamẽ ipsã quoq; bestiã facili manu trãfadii. Ad hũc modũ defuncto
 iuvene. excitati latibulo suo qsq; familia mœsta cõcurrimus. At ille q̃q; pfecto uoto. p
 strato inimico letus ageret uultu tamẽ gaudiũ tegit. & frõte adseuerat & dolorẽ simu-
 lat. & cadauer qđ ipse fecerat auide circũplexus oĩa qđẽ lugentiũ officia sollerter affin-
 git sed sole lachryme pcedere noluerunt sic ad nostri similitudinẽ. quere lamẽtaba-
 mur. cõformatus manus suæ culpã bestiẽ dabat ne dũ satis scelere trãfacto. fama dila-
 bitur & cursus prios ad domũ lepolemi detorquet. & aures ifœlicis nuptæ pcutit q̃
 qđẽ simul pcepit talẽ nũciũ qualẽ nõ audiet aliũ: amēs: & uecordia pcita cursuq; bac-
 cata furibũdo p plateas populosas: & arua rurestria fertur insana uoce: casũ mariti q̃
 ritās: Cõfluũt ciuiũ mœstę cateruæ sequũtur obuui dolore sotiato ciuitas cũcta uacu-
 atur. studio uisionis & ecce mariti cadauer accurrit. labẽtiq; spũ totã se sup corpus ef-
 fudit ac plenissime ibidẽ quã deuouerat ei: reddidisset aĩam. sed egre manibus erepra
 suorẽ remansit in uita. funus uero toto feralẽ põpã psequẽre populo deducitur ad se-
 pulchrã. Sed thrasillus nimĩũ clamare plangere & quas i prio mœrore lachrymas nõ
 hēbat iã. s. crescente gaudio. reddere. & multis caritatis noĩbo ueritatẽ ipsã fallere il-
 lũ amicũ. coetaneũ: cõtubernalẽ: fratrẽ deniq; addito noĩe lugubri ciere necnõ inter
 dũ manus Charites a pulsandis uerberib; amouere. luctũ sedare. eiulatũ cohercere:
 uerbis palpãtib; stimulũ doloris obrũdere. uariis exẽplis multiuagias solatiã ne-
 ctere. cũctis tamẽ mẽtite pietatis officiis studiũ cõrectandæ mulieris adhibere. odi-
 osũq; amorẽ suũ perperã delectãdo nutrire. sed officiis inferalib; statim ereptis puel-
 la p̃tinus festinat ad maritũ suũ demeare. cũctasq; p̃sus p̃tremtat uias. Certe illã le-
 nẽ. ociosãq; nectelis ullis idigentẽ. sed placide q̃eti cõsimilẽ inedia deniq; misera & in-
 curia squalida tenebris i mis abscondita cũ luce iã transegerat. sed Thrasillus instãtia
 puicaci partim p semetipsũ: partim p ceteros familiares ac necessarios. ipsos deniq;
 puellę parentes: extorquet tãdẽ iam iurore & illuuiã p̃cne collapsã mēbra lauacro
 cibo denique cõfoueret. At illa. parentũ suorẽ alioquin reuerrens. inuita quidẽ. ueq; re-
 ligiose necessitati succũbens uultu nõ quidẽ hylari. uerũ paulo sereniore. obiens ut iu-
 bebatur uiuẽtiũ munia. prorsus in pectore: immo uero penitus in medullis. luctu ac
 mœrore carpebat aĩum diesque totos totasque noctes: insumebat luctuoso deside-
 rio: & imagines defũcti quas ad habitũ dei liberi formauerat affixo seruitio diuinis p-
 colens honoribus ipso se solatio cruciabat. Sed Thrasillus p̃æceptis alioquin & de ip-
 so noĩe temerarius priusq; dolorẽ lachrymæ satiarent. & pcite mētis resideret furor. &
 in sese nimietatis senio lacefferet luct⁹ adhuc flentẽ maritũ. adhuc uestes laceratẽ. ad-
 huc capillos distrahentẽ nõ dubitauit de nuptiis cõuenire & impudentiã labe tacita
 pectoris sui secreta fraudesque ineffabiles detegere. sed Charite uocem nephandã &
 horruit & detestata est. & uelut graui tonitru pcellaque sideris. uel etiã ipso diali ful-
 mine percussa corruit corpus & obnubilauit animã. sed interuallo reualefcente pau-
 latim spiritu ferinos rugitus iterans ẽt cœna pessimi Thrasilli p̃spiciens ad limam cõ-
 siliũ desiderũ petitoris distulit. Tũc inter moras umbra illa miseræ trucidati Lepole-
 mi sane cruentã & pallore deformẽ attollens faciẽ quietã pudicã interpellat uxoris.
 Miconiunx qđ tibi p̃sus ab alio dici nõ licebit & si p̃tori tuũ iã p̃manet nostri me-
 moria uel acerbe mortis meæ casus fœdus caritatis interdicit quouis alio fœlicius ma-
 titare. modo ne in Thessali manũ sacrilegã cõuenias neue sermonẽ conferas. ne men-

DE ASINO AVREO

sam accūbas nec thoro aq̄scas. Fuge mei percussoris cruentā dexterā noli picidio nu-
 ptias auspicari uulnera illa quorū sanguinē tuā lachrymē pluere. nō sunt tota dentiū
 uulnera lācea mali Thrasilli me tibi fetit alienū & addidit cētera. oēm q̄ scenā sceleris
 illuminat at illa ut primū mœsta q̄uerat thoro faciē ip̄rassa ēt nūc dormiēs lachry-
 mis emanantib⁹ genas cohūdat & uelut quodā tormēto inq̄ta q̄eti excussa luctu
 reditegrato plixū eiulat discissaq̄ iterula decora brachia s̄cuiētib⁹ palmulis cōuerbe-
 rat. nec tamē cū quoq̄ p̄cipās nocturnis imaginibus. sed indicio facinoris p̄rsus dis-
 simulato & nequissimū p̄cussorē punire & arūnabili uitā sese subtraheret acita decer-
 nit. Ecce rursus ip̄rouide uoluptatis detestabilis petitor aures obseratas de nuptiis
 obrūdēs aderat. sed illa clemēter aspernata sermonē Thrasilli astuq̄ miro p̄sonata in-
 stāter garriētī sūmisseq̄ d̄precāti adhuc inq̄t tui fratris mei q̄ ca. mariti facies pulchra
 illa in meis diuersatur oculis. Adhuc odor cinnāeus Ambrosii corporis p̄nares meas
 p̄currit. Adhuc formosus Lepolemus in meo uiuit p̄ectore. boni ergo & optimi con-
 sules. si luctu legitimo miserrimā fœminā necessariū cōcesseris tēpus quo ad residu-
 is mēsis b⁹ spaciū reliquū cōpleatur āni. quæ res cū meū pudorē tū ēt tuū salutare cō-
 modū respicit: ne forte imaturitate nuptiarū indignatione iusta manes acerbos mari-
 ti ad exitū salutis tuæ suscitemus. Nec isto sermone Thrasillus sobrie factus uel saltē
 tēpestiua pollicitatione recreatus idētidē p̄git linguā s̄autiātis susurros ip̄obos iur-
 guere. quoad simulāter reuicta Charite suscipit. Istud equidē certe magnope depræ-
 cāti cōcedas necesse est mihi Thrasille ut interdū taciti clādestinos coitus ebeam⁹ nec
 q̄sq̄ p̄sentiscat familiariū. quoad dies reliquos metiatur ānus. p̄missiōi fallatio se mu-
 lieris oppressus succubuit Thrasillus. & p̄lyx cōsentit de furtiuo cōcubitu noctēq̄
 & optas exoptat ultro tenebras uno potiūdi studio postponēs oīa. Sed heus tu inq̄t
 Charite q̄ p̄be ueste cōtectus oīq̄ comite uiduat⁹ p̄riā uigilia fores meas tacitus ac-
 cedas. unoq̄ sibilo cōtentus nutrice istā meā opiare quæ clāstris adhærens excubabit
 aduentui tuo. nec secius patefactis ædib⁹ acceptū te. nullo lumine cōscio. ad meū per-
 ducet cubiculū placuit Thrasillo scena feraliū nuptiarū nec sequius aliqd̄ suspicāt⁹
 sed expectatione turbidus de diei tātū spatio. & uespe mora q̄rebat. Sed ubi sol no-
 ctitādē decessit & ip̄so Charites adornatus. & nutricis captiōsa uigilia decepto irre-
 pit cubiculū p̄nus spei tūcanus de iussu domie plādiēs ei furti de p̄mptis calicibus:
 & oenoforo q̄d̄ imixtū uino soporifex gerebat uenenū. crebri potionib⁹. auide. ac se-
 cure hauriētē. mēta domine tarditatē. q̄si parētē ad sideret agrotū facile sepeliuit ad
 somnū. Iāq̄ eo ad oēs iniurias exposito ac sup̄inato itro uocata Charite. masculis aīs
 īpetuq̄ diro fremēs iuadit. ac sup̄stitit scariū & inq̄t. Fidus cōiugis mei comes en ue-
 nator egregius. encarus maritus. hæc est illa quæ meū s̄anguinē fudit. hoc p̄ectus. q̄d̄
 fraudulētas ābages ī meū cōcinnauit exitiū oculi isti. q̄bus male placui. q̄ quodā mō-
 tamē iā futuras tenebras auspicātes ueniētes p̄eas ātecedūt. quiesce securus. b̄tē s̄onia-
 re. nō ego gladio. nō ferro petā. absit. ut simili mortis genere cū marito meo coc̄q̄ris:
 uiuo tibi morientur oculi. nec q̄c̄q̄ uidebis nisi dormiens. faxo sc̄liciorē necē inimici
 tui: q̄ uita tuā sentias. lūnē certe nō uidebis. manu comitis idigebis. Charitē non te-
 nebis nuptiis nō fueris. nec mortis q̄ete recreaberis. nec uitæ uoluptate letaberis. sed
 incertū simulacrū errabis inter ortū & solē & diu q̄res dexterā quæ tuas expugnauit
 pupulas q̄d̄ q̄ ē in erūna miserimū. nescies de quo quēraris. A te ego sepulchrū mei le-
 polēi tuo luminū cruore libabo & sc̄is manib⁹ eius istis oculis parētābo. sed q̄d̄ mor-

ratēporis dignū cruciatū lucraris & meos forsitan tibi pestiferos imaginariis āplexus
relictis sōnolētis tenebris ad aliā penalē euigila caliginē attolle uacuā faciē uindictā
recognosce infortuniū intellige erūnās cōputa sic pudice mulieri tui placuere oculi sic
faces nuptiales tuos illuminarūt thalāos: ultrices hēbis p̄nubas & orbitatē comitē
& p̄petue cōsciētiae stimulū. Ad hūc modū uaticinata mulier. acu crinali capite de p̄ro
pta. Thrasilli cōuulnerat tota lumīā. eūq; p̄rsus exoculatū relinquēs. dū dolore ne-
scio crapulā cū sōno: discutit: arrepto nudo gladio quo se Lepolemus solebat icinge-
re p̄ mediā ciuitatē cursu furioso p̄ripit se: p̄culdubio nescio quod scelus gestiēs circa
monumētū mariti cōtendit. At nos & oīs populus nudatis totis edib; studiose nō se
qm̄ur hortatī mutuo ferrū uesanis extorquere manib;. sed Charite capulū capit Le-
polemi: p̄pter assistēs. gladioq; fulgētī singulos abigens. ubi fletus uberes & lamen-
tationes uarias cūctoz; intuetur. Abiicite inq; iportunas lachrymas abiicite luctum
meis uirtutib; alienū uindicaui in mei mariti cruētū pemptorē punita sū funestū me-
az; nuptiaz; p̄edonē. iā tēpus ē: ut isto gladio deorsus ad meū Lepolemū uia querā:
& enarratis ordine singulis quæ sibi p̄ sōniū nūtiauerat matitus. quoq; astu Thrasillū
inductū petisset ferro sub papillā dexterā trāfacto cōcorruit. & in suo sibi puoluta sā-
guine postremo balbutiēs incerto sermōe p̄fflauere aiām uirilē. Tūc p̄pere familia-
res misere Charites. accuratissime corpus ablutū. munita sepultura ibidem marito p̄-
petuā cōiugē reddidere. Thrasillus uero cognitis oib; neq;ens idoneū exitiū p̄sēn-
tis clade reddere. certusq; tanto facinori nec gladiū sufficere. spōte delatus ibidē ad se-
pulchrū. Vltronea uobis infesti manes en adest uictima. saepe clamitās: ualuis sup̄ se
se diligēter obseratis. inedia statuit elidere sua snia dānatū spriritū. Hic ille longo tra-
hēs spiritus: & nōnūq; illachrimans. grauiter affectis rusticis annūtiabat. Tūc illi mu-
tati domini nouitatē metuētes & infortuniū: domus herilis altius miserantes. fugere
cōpant. sed equoz; magister qui me curādū magna ille qdē cōmēdatione suscepit qd-
qd i casula p̄ciosū cōditū seruabat meo atq; alioz; iumētōz; dorso repositū abspor-
tās sedes p̄stinas deserit gerebamus ifātulos & mulieres gerebamus: pullos. passe-
res edos catellos & qcqd ifirmo gradu fugā morabatur. nostris quoq; pedib; ābula-
bat. nec me pōdus sarcine q̄q; enormis urgebat qppe gaudiali. fuga detestabilē illū
exectorē uirilitatis meæ relinquerē: Siluosi mōtis aspe; p̄mensi iugū. rursusq; repo-
sita cāpoz; ad spatia p̄uecti: iā uespa semitam tenebrante. pueniē ad quoddam ca-
stellū frequēs & opulēs unde nos incole nocturna. imouero matutina etiam p̄hibeā
egressione. lupos enim numerosos. grandes. & uastis corporib; sarcinosos. ac nimia
ferocitate seuientes passim rapinis aduetos infestare cūctam illam regionem. Iamq;
ipsas uias obsidere & in modū latronum p̄terereuntes aggredi. immo etiam uesana
famæ rabidos. finitimas expugnare uillas exitiumq; inertissimoz; pecudū ipsis iam
humanis capitibus imminere. Deniq; ob iter illud qua nobis erat cōmeandum iacere
semesa hominum corpora. suisq; uiseribus nudatis ossibus cuncta cādere. ac per hoc
nos quoque cautione summa uiæ reddi debere idque uel in primis ob serenitatē: ut lu-
ce clara: & die iam p̄uecto. & sole florido uitātes undique latentes insidias: cū & ipso
lumine diraz; bestiāz; repigratur impetus non laciniatim disp̄sos sed cuneatim stipa-
to cōmeatu difficultates illas trāfabiremus. Sed nequissimi fugitiui ductores illi no-
stri ecce festinationis temeritate: ac metu incerte insequutionis sp̄reta salubri monitio-
ne. nec expectata luce p̄xima circa ferme tertiā uigiliā noctis onustos nos ad uia pro-

pellunt. Tū ego metu predicti piculi q̄tū poterā turbe mediū & inter cōserta iumē
ta latēter absconditū clūibō meis ab aggressiōibō ferinīs cōsulebā. iāq; me cursu celeri ce
teros equos antecellentē mirabātur oēs. sed illa pnicitas non erat alacritatis meæ. sed
formidinis indicium. Deniq; mecū ipse reputabā pegasū inclytū illū metu magis uole
ticū fuisse. ac p hoc merito pinnatū pditū dū in altū & ad usq; cælū subsilit ac resultat
formidās. s. ignifere morsū chimere. Nā & illi pastores qui nos agebāt in speciē præ
lii manus obarmauerāt hic lanceā ille uenabulū alius gerebat spicula fustē alius. sed
& saxa. quæ salebrofa semita largiter subministrabat. Erant qui sudes præacutas at
tollerēt pleriq; tamē ardentibō facibō pterrebāt feras. nec quicq; præter unicā tubam
deerat quin acies esset præliaris. sed ne quisq; frustra timorē illū satis inanē pfūcti lon
ge peiores inhesimus laqueos. Nam lupi forsītā cōserte iuuetutis strepitu. uel certe ni
mia luce flāmarū deterriti: uel ēt aliorū grassantes nulli circa nes aditū tulere: ac ne p
cul saltē ulli cōparauerāt uille uero quā forte tūc præteribamus coloni multitudinem
nostrā latrones ratī. satis agentes rex suarū eximieq; trepidi: canes rabidos. & imanes
& qbus uis lupis & uris seuiore. quos ad tutelæ præsidia curiosē fuerāt alumnati iubi
lationibō solitis & huiusmodi uocibō nobis ihortantur. qui præter genuinā ferocita
tē tumultu suorū exasperati circa nos ruūt & undiq; laterū circūfusi passim insiliunt.
& sine ullo delectu iumēta simul & homines lacerant diuq; grassati plerosq; psternūt
cerneres non tā Hercules memorādū q̄ miserandum etiā spectaculum canes copi
osos ardentibō animis alios fugientes arripere alios stantibus inherere. quosdā iacen
tes inscindere. & per oēm nostrū cōmeatū morsibus ambulare. Ecce tanto periculo
malū maius insequitur: de sūmis enim tectis ac de pximo collerusticā illi. saxa super
nes raptim deuoluunt ut discernere prorsus nequiremus. q̄ potissimū caueremus cla
dē. cominus canū aeminus lapidū quorū quidē unus mulierē quē meum dorsum re
sidebat repente percussit. quo dolore cōmota statim fletu cū clamore sublato. maritū
suū pastore illū suppetiatū ciet. At ille domini fidē clamat & cruorem uxoris abter
gēs altius quiritabat. Quod miseros hoīes & laboriosos uiatores tam crudelibus ani
mis inuaditis ac pteritis atque obruitis quas prædas munitis. quæ dāna uindicatis.
at nō spelūcas ferarū uel cautes incolitis barbarorū ut hūano sanguine pfuso gaudea
tis. Vix hæc dicta. & statim lapidū cōgestus cessauit hymber: & infestorū canū reuo
cata cōquieuit pcella. unus illinc denique de sūmo cupressus cacumine. At nos iquit
nō nostroz spoliore cupidine latrocinamur. Sed hāc ipsā cladē de uestris protelam⁹
manibō. iā denique pace tanquilla securi potestis incedere. Sic ille sed nos plurifariā
uulnerati reliq; uia capescimus. alius lapidis. alius morsus uulnera referētes uniuersi
tamē saucii: Aliquāto denique uia p mēso spatio puenim⁹ ad nemus quoddā pceris
arboris cōsitū & patētibō uirectis amenū ubi placuit illis ductoribō nostris paululū
cōqescere corporaq; sua diuersa laniata sedulo recurrare. Ergo passim pstrati solo pri
mū fatigatos aīos recuperare ac dehinc uulneribō medelas uarias adhibere festināt. hic
cruorē præterfluētis aq; rore deluere. ille spōgiis macidatis tūores cōprimere. Alius fa
scioli: hiātes uicire plagas ad istū modū saluti suæ qsq; consulebat. Interea qdā senex
de sūmo colle p spectat quē circū capelle pascentes opilionē eē pfecto clamabant. eū
rogauit unus e nostris hēret ne ueniū lacte uel adhuc liquidē uel in caseum recentē in
choatum. At ille diu capite quassanti. uos autē inqt de cibo uel poculo. uel oīno ulla
refectione nunc cogitatis an nulli scitis quo loco cōfederitis & cum dicto conductus

ouiculis: cōuersus lōge recessit: quæ uox ei⁹ & fuga pastorib⁹ nostris nō mediocrē pa
uorē incussit. Ac dū p̄territi de loci qualitate sc̄scitari gestiūt nec ē qui doceat: senex a
lius magnus ille quidē grauatus annis, totus in baculū pnus & lassū trahēs uestigiū
uberti lachrymās. p̄ uia p̄ximat. uisq; nobis cū fletu maximo singuloꝝ iuuenū ge
nua cōtingēs sic adorabat. Per fortunas uestroꝝq; genios sic ad meā senectutis spatia
ualidi latiq; ueniat̄is decepto seni subsistite meūq; paruulū ab inferis creptū cāis me
is reddite. Nepos nāq; meus: & itineris huius suauis comes dū forte passerē incantan
tē sepicule cōsectatur arripere delapsus in p̄ximā foueā quæ fruticib⁹ imis sulpatet ī
extremo iā uitæ cōsistit periculo. quippe cū de fletu ac uoce ipsius auxiliū sibi sapicu
le clamitantis uiuere illū quidē sn̄iam. sed per corporis ut uidetis mei defectā ualitu
dinē opitulari nequeā: At uobis ætatis & roboris beneficio facile est suppetiari miser
rimo seni. puerūq; illū nouissimū successionis meæ: atq; unicam stirpē. sospitē mihi
facere. Sic deprecātis suamq; caniciē distrahentis oēs quidē miserenter. sed unus præ
ceteris & aīo fortior & ætate iuuenior: & corpore ualidior. quiq; solus præter alios in
columis præliū supius euaserat. exurgit alte alacer. & præcōtatus quo nā loci puer il
le cecidisset. mōstrātē digito non longe frutices horridos. senem illū impigre comita
tur. ac dū pabulo nostro suaq; cura defecti. sarcinulis quisq; sūptis suis uia capeſsūt:
clamore primo nominatim ciētes illū iuuenē frequenter inelamant. mox hora diuti
na cōmoti mittūt e suis accessitorem unū qui requisitū comitē tēpestiuæ uia cōmone
factū reduceret. At ille modicū cōm. oratus refert sese buxantiq; pallore trepidus. mi
ra super cōseruo suo renūciat. conspicatū se quippe suppinato illi & iam & maxima p
te cōsūpto. imanē draconem mandentē insistere. nec ullū usq; miserrimū senem cō
parare illū. Quare cognita: & cū pastoris sermone collata. qui eū p̄sus hūc illū. nec
aliū cecorū inquilinū præminabatur pestilenti deserta regione uelociori se fuga pri
piūt. nosq; pellunt crebris tūdentes sustib⁹ cælerime. Denique lōgo itinere cōfecto:
pagū quedam accedimus. ibique totam perquiescimus noctē mihi captum facinus.
oppido memorabile: narrare cupio. Seru⁹ qdā cui cūctā familiæ tutelā dominus per
miserat suus: q̄que possessionē illā maximā i quā diuerteramus uillicabat. habēs ex
eodē famulitio cōieruā cōiugam libere cuiusdā. extrarieque mulieris flagrabat cupi
dine. quo dolore pelicat⁹. uxor eius instructa cūctas mariti rationes. & qcqd horreo
recōditū cōcinebatur ad moto cōbussit igne nec tali dāno tori sui cōtumeliā uindicasse
cōtēta. iā circa sua seuiens uiscera. laqueū sibi nectit infantulūque quē de eodē mari
to iam suscepit eodē funiculo nectit. seque in præaltissimū puteū adpendicē puulū
trahēs præcipitat. quā mortē dominus eorū egerime subsistēs. arreptum seruulum
eius. q̄ causā tanti sceleris luxurię suę præstiterat nudum ac totum melle plūtum firmi
ter alligauit: arbori ficulneæ cui⁹ in ipso carioso stipite inhabitātium formicæ nidifi
cia burriebant. & ultro citroque cōmeabant. multi iuga scaturrigine. quę simul dul
cem ac mellitum corporis nidorē psentiscunt. puis qdē. sed numerosis & continuis
morsuunculis p̄cēnitus inherentes per longi tēporis cruciatum ita carnib⁹ atque ipsis
uiscerib⁹ adēsis hoīe cōsumpto mēbra nudarunt ut ossa tantum uiduata pulpīs ni
tore nimio candētia funeste cohererent arbori. Hac quoque detestabili deserta man
sione paganos in summo luctu relinquentes. rursus pergimus dieque toro campe
stres emerſi uias ciuitatē quādā populosā & nobilē iā fessī peruenimus. Ibilarē sedes
que p̄petuas pastores illi statuere decernunt. qd & longe quęsituris firme latebre uide
f iii

DE ASINO AVREO

rētur: & annone copiose beata celebritas inuitabat triduo denique iumētoꝝ refectis
 corporibus quo uēdibiliores uideremur ad mercatum producimur magnaue uoce
 præconis precia singulis nūciantis equi atque alii asini opulenti emptoribus præsti-
 nantur. Ac me relictum solum ac subsidium cum fastidio plerique præteribāt: Iam
 que tedio cōtrectationis eoz qui de dentibus meis ætates cōputabāt manum cuius-
 dā fetore sordentē qui gingiuas identidē meas putidis scalpebat digitis mordicus ar-
 reptā plenissime contriui. quē res circumstantiū ab emptione mea utpote ferocissimi
 deterruit aīos. Tūc preco disruptis faucibus & rauca uoce sautius in meas fortunas ri-
 diculos instruebat iocos quē ad finē cātheriū istū ueni frustra subiiciemus. & uetulū
 extritis unguis debile & dolor deformē & inerti pigritia ferocē. nec quicq̃ amplius:
 q̃ ruderariū cribrū atq; adeoque uel donemus eū cui piā. si qui tamē fenū suū pderē nō
 grauatur. Ad istū modū preco ille cachinnos circumstātibus cōmouebat. sed illa for-
 tuna mea sequissima quā p tot regiones iam fugiens effugere: uel præcedentibus malis
 placare nō potuit. rursū in me cecos detorsit oculos. & emptorē aptissimū duris me-
 is casibus mire reptū obiecit. scitote qualē Cynedū & senē Cynedū caluū quidē. sed
 cincinīs semicāis & pendulis capillatū unū detriuali populariū fece qui p plateas. &
 oppida cymbalis & coralis psonantes. deaq; syriā circumferētes medicare cōpellunt
 is nimio præstinandi studio præconē rogat cuiatis esse. At ille cappadotiū me & satis
 forticulū denūtiat rursū requirit annos ætatis meæ. sed preco lasciuens mathemati-
 cus qdē. q stellas eius disposuit qntū ei numerauit añū. sed ipse. s. melius istud de su-
 is nouit pfessionibꝝ: q̃ q enī prudens crinē Corneliæ legis incurra si ciuē romanū pro-
 seruo tibi uēdidero qn emis bonū & frugi mācipiū. qd te & foris & domi poterit iu-
 uare. Sed exinde odiosus emptor aliud de alio nō desinit quærere. deniq; de māsuetu-
 dine ēt mea percontatur anxīa. At preco ueruecē inquit nō asinū uides. ad usum om-
 nē qetū. nō mordacē. nec calcitronē qdē. sed p̃t ut asini corio modestū hoīem inha-
 bitare credas. q res cognitu nō ardua. Nā si faciē tuā mediis eiꝝ fœcibus emiseris facile
 pcoctaberis q grādē tibi dīmōstret patiētiā sic preco lucrōē tractabat dicacule. sed ille
 cognito cauillatu similis idignāti. At te iqt cadauer surdū & mutū delirūq; præcōē oī
 potētes & oī parēs sēda syria & scūs Sabadio & Bellōa & mater Idea. cū suo Adone.
 Venus dūa. cæcū reddāt. q scurrilibus iā dudū cōtra me uelitaris iocis. An me putas
 iēpte iumēto fero possedeā cōmittere ut turbarū repente diuinū deiiciat simulachrū
 egoq; miser cogar crinibꝝ solutis discurrere & deæ meæ humi iacenti aliquē medicum
 quærere. Accepto tali sermone. cogitabā subito uelut lymphaticus exilire ut me fero-
 citate cernēs exasperatū. ēptiō ē desineret. Sed præuenit cogitatū meū ēptor anxīꝝ
 precio depēsō statim qd qdē gaudēs dominus. s. tedio mei facile suscepit septēdecim
 denariū & ilico metūida pte deligatū tradidit Phylebo. hoc enim noīe censēbatur iā
 meus dominus. At ille susceptū nouitiū famulū trahebat ad domū statimq; illic de
 primo limine p̃clamat puelle seruū uobis pulchellum en ecce mercato p̃duxi sed ille
 puellæ chorus erat cynedoz q statī exultantes in gaudium. fracta. rauca. & effcēmiā
 ta uoce clamores absonos intollunt rati. s. uere quem piā hominem seruulum mini-
 sterio suo paratum. Sed postq̃ nō ceruā pro uirgine. sed asinum pro homine succida
 uidere nare detorta m̃grm suū uarie cauillāt nō enī seruū. sed maritū illū. s. sibi p̃du-
 xisse. Et heꝝ aiūt. cauene solꝝ exedas tā bellū. s. pullulū: sed nobis quoq; tuis palum-
 bulis nōnūq̃ iptias. hæc & huiusmōi mutuo blatterātes præsepio me p̃ximū deligāt.

Erat qđē iuuenis satis corpulentus: choraula doctissimus: collaticia stipe de men
 fa paratus: qđ foris qđē circūgestātibus deā: cornu canes adambulabat. domi uero p
 miscuis opis ptiari os agebat cōcubitus. hic me simul domi cōspexit: libenter apposi
 tis largiter cibariis: gaudēs alloqitur. uenisti tādē miserrimi laboris uicarius: sed diu
 uiuas & dominis placeas: & meis defectis iā laterib⁹ cōsulas. Hic audiēs iā meas fu
 turas nouas cogitabā ærūnas. diæ sequēti uariis colorib⁹ idusiati & deformiter qsq
 formati: faciē cenoso pigmēto deliti: & oculis obūctis graphice prodeūt. mitellis &
 crocotris & carbasinis & bōbicinis iniectis: qđā tunicas albas. in modū lāciolag quo
 quo uersū fluente purpura depictas: cingulo subligati: pedes luteis induti calceis:
 deāq; serico cōtectā amiculo mihi gerēda iponūt: brachijsq; suis humerotinus renu
 datis attolētes imanes gladios ac secures euhantes exiliūt: icitantes tibiæ cantu lym
 phaticū tripudiū. nec paucis perratis casulis: ad quādā uillā possessoris briti pueniūt
 & ab igressū priō statim absonis ululātib⁹ cōstrepētes fanaticē puolant. deniq; capite d
 misso: ceruices lubricis itorquētes morib⁹: crinesq; pēdulos ī circulū rorātes: & non
 nūq; morib⁹ suos icursantes mulculos: ad postremū ancipiti ferro. qđ gerebant sua
 qsq; brachia dissecant. iter hāc uno ex illis bacchatur effusi⁹: ac de imis præcordiis an
 helitus crebros referēs. uelut numis diuino spū replet⁹: simulabat sauciā uecordiam
 prūs qđ domini præsentiā: soleāt hoies nō sui: fieri meliores sed debiles effici uel ægto
 ti. spectā deniq; qđ le cælesti puidētia meritū reportauerit. isit uaticinatione clamosa:
 cōfictio mēdacio lemetipsū icessere. atq; criminari: qđ cōtra fas sanctæ religionis desi
 gnasset aliqd. & insup iustas pœnas noxi facinoris: ipse de suis māibus exposcere. ar
 repto deniq; flagro: qđ semiuiris illis ppriū gestamē ē: cōtorris tenis lanosi uelleris p
 lixe fimbriatū. & multi iugis talis ouiu tesseratū. ididē sese multinodis cōmulcat icti
 bus. mire cōtra plagas dolores præsumptiōe munitus. cerneret p sectu gladiatorum:
 ictuq; flagrorū. solū spurcitie sanguinis effœminati madescere. quæ res icuriebat mi
 hi nō paruā sollicitudinē. uidēti tot uulneribus largiter pfusum cruorem ne quo casu
 dea pegrine stomachus. ut quorūdā hoium lectē. sic illa sanguinē cōspiceret asininū.
 Sed ubi tandē fatigati. uel certe suo laniatu satiati. pulsam carnificinā dedere. stipes
 æreas. imo uero & argenteas. multis certatim offerentibus. sinu recepere patulo. nec
 nō & uiui cadū & lactē & caseos. & farris & siliginis aliqd. & nonnullis ordeū dea ge
 rulo donantibus. auidis aimis conradētes oīa. & ī sacculo huic quæstui de industria
 præparatos facientes: dorso meo congerūt. ut duplici scilicet sarcinæ pondere graua
 tus. & horeū simul & tēplū incederē: At istū modū palātes. omnē illam depradabā
 tur regionē. sed in quodā castello copā lētātī largioris qsticuli. gaudiales instruunt
 dapes. a quodā colono. fictæ uaticinatiōis mēdacio. pinguisimū deposcunt arietē. q
 deā syriā esuriētē suo satiare sacrificio. pbeq; disposita cœnula balneas obeunt. ac d
 hic lauti. quādā fortissimū rusticanū. industria laterū: atq; imis uētris bene præparatū
 comitē cœnæ secū adducūt. paucisq; ad modū prægustatis olusculis. ante ipsam mē
 sã. spurcissima illa ppudiā ad illicitæ libidinis extrema flagitia. ifandis uirginib⁹ effe
 rant. passim que circūfusi. nudatū supinatūque iuuenē. execrādis uredinib⁹ flagita
 bāt. Nec diu tale facinus meis oculis tolerātib⁹. porro grites pclamare gestiui. sed ui
 duatū cæteris syllabis ac litteris præcessit. o tātū sar e clag: ac ualidū: & asino ppriū
 sed iportuno planerpe. nāque de pago pxio cōplures iuuenes abactū sibi noctu pqui
 rētes asellum. nimioque studio cuncta deuorsaria sci utātes. intus ediu. audito rudi

Indu
siati
Mitel
læ
Croco
tæ
Hu
merotius

Gau
diales
Dea
syria

DE ASINO AVREO

tu meo. prædā absconditā latibulis editū rati: corā rē inuasuri suā: iprouisi cōferto gra-
 du se penetrant: palāq; illos: execrandas sceditates obeuntes deprahendūt. Iam iāq;
 uicinos undiq; ptientes: turpissimā scenā patefaciūt: in sup redicule sacerdotū purissi-
 mā laudātes castimoniā. Hac ifamia cōsternati: q; p ora populi facile dilapsa: meri-
 to iuissos ac detestabiles eos cūctis effecerat: noctē ferme circa mediā: collectis oib9:
 furtim castello facessunt. bonaq; itineris pte ante iubaris exortū trāfacta. iā die claro
 solitudines auias nacti: multa prius secū collocuti accingunt se meo funeri: deaq; ue-
 hiculo meo sublata. & humi reposita: cūctis stramētis merenudatū. ac de quadā q̄r-
 cu destinatū: flagro illo pecuinis ossib9 cathenato uerberātes: pene ad extremas cōse-
 cerāt mortes. Fuit unus q; poplites meos eneruare: securi sua cōminare. q; de pudore
 candido scilicet suos. tā deformiter triūphassē. sed cæteri nō meæ salutis: sed simula-
 chri tacētes cōtēplatione: i uita me retinēdū censuere: rursū itaq; me refertū sarcinis:
 planis gladiis minantes pueniūt ad quadā nobilē ciuitatē: ubi uir principalis. & ali-
 as religiosus: & eximie domini referres: tinnitu cymbalorū & sonu tympanorū: can-
 tusq; phrygii mulcētib9 modulis exercit9 pcurrit obuiā: deāq; uotiuo suscipiēs ho-
 spitio: nos oīs itra cōseptē dom9 āplissimæ cōstituit: numeq; sūma ueneratiōe atque
 hostiis opimis placat cōcedit. Hic ego me potissimū capitis piclitarū memini. nā qdā
 colonus ptē uenatiōis. imanis cerui pinguisimū fœmur: domino illi suo muneri mi-
 serat: qd i curiose pone culinæ fores: nō altiuscule suspēsū. canis adeque uenaticus latē-
 ter iuaferat. latusq; præda. pper custodiētes oculos euaserat. quo dāno cognito: sua
 q; reprehēsa negligētia cocus diu lamētat9: lachrymis inefficacib9. iā iāque dñō cœ-
 nā flagitātē mœrēs. & urcūque metuēs altius. filio suo puulo cōsalutato. arreptoque
 funiculo: mortē sibi nexu laquet cōpabat. nec tamē latuit fidā uxore ei9 casus extre-
 m9 mariti. sed funestū nodū uiolēter iuadēs māib9 ababō. Adeo ne inqt præfeti ma-
 lo pterrit9 mēte excidisti tua. nec fortuitū istud remediū. qd dñi puidētia submini-
 strat itueris. nā si qd i ultio fortunę turbie resipiscis. expgite mi ausculta & ad uenam
 istū asinū. remoto quodā loco deductū. iugula fœmurque ei9 ad similitudinē pditi d
 Protri tractū. & accurati9 i ptrimētis sapidissime decoctū: appōe domino ceruini uice. ne-
 mēta qssimo uerberoni sua placuit salus de mea morte & multū cōserue sagacitate laudata
 Sapi- destiara ēt laniene. cultros acuebat. Eiusdē Liber nonus de asino aureo.
 disti- Icille neqssimus carnifex contra me manus ipias abarmabat. At ego
 me præcipitāt cōsiliū piculi tāti pntia. nec expectata diutina cogitatiōe la-
 nienā iminētē fuga uitare statui: ptinusque uiculo quo fuerā deligat9
 arrupto cursu me pripio totis pedib9 ad tutelā salubrē crebris calci-
 bus uelitat9 ilicoque merapti trāscursa pxiā porticu. triclinio. i quo
 dominus ædiū sacrificales epulas cū sacerdotib9 deæ cœnitabat. icōtater imitto. nec
 pauca rex apparat9 cibarii. mēlas & id gen9 ipetu meo collido. atq; disturbo. q; rex d
 formi strage paterfamilias cōmot9 ut iportunū atq; lasciuū me cuidā famulo curio-
 se traditū. loco certo aliquo clausū iussit cohiberi. ne rursū diuini placidū simili petu-
 lācia dissiparē. hic astulo cōmēto scutule mūt9. & mediis laniī māib9 erept9 custodela
 Cu- salutaris mihi gaudebā carceris. Sed nimix nihil fortuna tenuēte. licet hōi nato dex-
 stode- rex puerire. nec cōsilio prudēti. uel remedio sagaci diuinæ puidētię fatalis dispositio
 la subuerti. uel reformari pōt. mihi denique ad ipsū cōmētū qd momētariam salutem
 repperisse uidebat periculū grāde imo præsens: exitiū: cōflauit aliud: nā qdā subito

puer: mobili ac trepida facie pcitus: ut familiares iter se susurrabant: irrupit tricliniū
 suoq; annūciat domino. de pximo angiportu: canē rabidā paulo ante p posticā ipctu
 miro sese direxisse: ardētq; prorsus furore uenaticos canes inuasisse: ac dehinc pximū
 perisse stabulū: atq; ibi pleraq; iumēta incurrisse parifauitā: nec postremū saltē ipsis
 hōibus pepercisset: nam Mytiliū mulionē. & Ephestionē cocū. & Hypathauiū cu-
 biculariū. & Apolloniū medicū: imouero & plures alios ex familia abigere tēptātes:
 uariis moribus quēq; lacerasse: certe uenenatis moribus cōtacta nōnulla iumenta:
 efferata simili rabie: quā res omniū statī pcussit aīmos: ratiq; me etiā eadē peste pfe-
 ctū uero cire: arreptis huiuscemodi talis: mutuoq; ut exitiū cōmune ptelarent cohor-
 tati ipsi potius uesania morbo laborātes psequunt. nec dubio me lanceis illis & uena-
 culis. imo uero & bipēnibus: q̄ facile famuli subministrabant: mēbratim cōpilassent
 nī respecto subiti piculi turbine: cubiculū i quo mei domini diuertebāt: p̄tin⁹ irru-
 pīsem: tūc clausis obseratisq; sup me forib; obsidebāt locū: quoad sine ullo cōcessio-
 nis suā piculo pestilētiā latalis puicaci rabia possessus: ac pesus absumerer. quo fa-
 cto tādē libertatē nactus solitariae fortunae mun⁹ aplexus sup cōstratū lectū abiecto
 post multū eqdē t̄pis sōnū hūanū geui. Iāq; clara die. mollicie cubituli refota lassī-
 tudine. ueget⁹ exurgo. Atq; illos q̄ meā tutelae puigiles excubias agitauerāt auscul-
 to de meis sic altercari fortunis. Athūccine miser⁹ istū asinū iugi furore iactari cre-
 dimus: imouero iā uirus icrescente seuitia pr̄sus extinctū. sic opinionis uariae termi-
 nū ad explorationē cōferūt. ac de rima q̄dā p̄spiciūt sanū me. atq; sobriū ociose cōsi-
 ltere. Iāq; ultro soribus patefacti. plenius an sim iā mansuetus piclitanter. Sed unus
 ex his de caelo missus mihi sospitator. argumētū explorandae sanitatis meae tale cō-
 mōstrat ceteris. ut aq; recentis cōpletā peluē offerēt potui meo. Ac si itrepidus & mo-
 re solito sumēs. aq; adlibescerē. sanū me atque omni morbo scirent expeditū. contra
 uero si uisū cōtactūque laticis uitamē. ac phorrescerē. p̄ cōpto noxiā rabiē p̄tinaciter
 durare. hec enī libris pristinis etiā p̄ditū obseruari solere: Isto placido uas imane cōfe-
 sti aquae. plucide de pxio petite fore cōtātes ad hāc. offerūt mihi. at ego sine ulla mo-
 ra p̄gressus. etiā obuio gradu satis sitiēter: pnus & totū caput iuerēs. salutare ue-
 ree quidē illas aquas hauriebā. iāque & plausus manus. & auriū flexus. & ductū ca-
 pistri. & quid uis aliud piclītatiū placide patiebar. quo ad cōtra uesaniā eorū pr̄sum-
 ptionē modestiā meā liq̄do cūctis approbarē. ad istū modū uitato duplici piculo.
 die sequēti rursum diuinis exuiis onust⁹ cum crotalis & cymbalis. circumforaneum
 medicabulum p̄ducor ad uia nec paucis casulis atque castellis oberratis diuertimus
 ad quēpiā pagum urbis opulētē quondā. ut memorabāt icolae iter semiruta uestigia
 cōditum & hospitio pximi stabuli recepti. cognoscim⁹ lepidā de adulterio cuiusdā
 paupis fabulā. quā uos et cognoscatis uolo. Is gracili paupie laborans. fabriles opas
 pr̄bēdo. puis illis mercedib; uitā tenebat. Erat ei tū uxorcula. et satis q̄dem tenuis
 & ipsa. uerū postrema lasciuia famigerabilis. sed die q̄dā. dum matutio ille ad op⁹
 susceptum pficiscitur. statī latēter irrepit eius hospitium temerarius adulter⁹: ac dū
 Veneris collectiōibus securius operātur. maritus ignarus rerum: ac nihil et tum tale
 suspiciās. improuisus hospitium reperit. Iāque clausis & obseratis forib; uxoris lau-
 data cōtinētia. ianuā pulsāt. sibilo et presētiā suā denunciāte. tunc mulier callida. &
 ad hmōi flagitia perastutula tenacissima amplexibus expeditum hoiem. dolio quod
 erat in angulo semiobrutum. sed alias uacūū. dissimulāter abscondit. & patefactis edi-

adlibe-
scereMen-
dica-
bulusVxor-
cula
Fami-
gerabi-
lis
Pera-
stutu-
la

Volu
ptat'
Offici
nator

Abdi-
tamen
tum
Presti
navit

Excal
pere

bus adhuc introeuntē maritū aspera sermone accipit. Siccine uacuu & ociosus: in si
nuatis manibus ambulabis mihi. nec obito consueto labore uitae nostrae pspicies: &
aliquid cibari parabis. At ego misera p noctem. & p diem lanificio: nervos meos
cōtorqueo: ut itra cellulam nostrā saltē lucerna luceat: quāto me felicior Daphne ui
cina: quā mero & prandio matutina facia: cum suis adulteris uoluptatur. Sic cō
futatus maritus: & quid istic est ait: nam licet forensi negotio officinator noster attē
tus ferias nobis fecerit, tamen hodiernae cœnulae nostrae prospexi. uides istud doliū
qđ semp uacuu frustra locū detinet tātū: & reuera prāter ipedimētum cōuersatiōis
nostrae nihil prāstat amplius. istud ego qnq denariis cuidā uēditauī: & adest ut dato
precio secū rē suā ferat. qn itaq pcingeris: mihi que manū tātis p accōmodas: ut ex ob
rutū prīn⁹ tradat emptori. Erenata fallacia: mulier temerariū tollēs cachinnū. ma
gnū inqt istū uirū: ac strēnuū negociatorē nacta sū: q rē quā ego mulier & intra hos
pitiū contecta: iā dudū septē denariis uendidi: minoris distraxit abditamēto precii:
Latus maritus. & q sē ille ait. qui tanto prāstinauit. at illa: olī inepte inqt: descēdit i
doliū sedulo soliditatē ei⁹ pbatu⁹: nec ille sermoni mulieris defuit. sed exurgēs a la
criter. Vis inqt ue⁹ scire materfamilias: hoc tibi doliū nimis uetustū ē. & multifariā
rimis hiātibus quassū: ad maritū q eius dissimulatē cōuersus: Quintu q cūq es ho
mūio: lucernā ait: ac tutū mihi expedis: ut erasis itrinsecus sordib⁹ diligenter: aptū
usui possim dignoscere: nisi nos putas as de malo habere. Nec q cūq moratus ac suspi
catus: acer & ægregius ille maritus: accēsa lucerna. Discede inqt frater & ociosus ad si
ste: donec pbe pcuratū istud tibi reprāsentē. Et cū dicto: nudatus ipse delato lūine
scabiē uetustā cariosa testā occipit excalpere. At uero adulter bellissim⁹ ille pūio in
clinatā dolio p nā uxore fabri sup icuruat⁹ secure dedolabat. At illa capite in doliū
demisso: maritū suū astu meretricio tractabat ludicre: hāc: & illud. & aliud. & rur
sus aliud: purgādū demōstrat digito suo: donec utroq ope pfecto. acceptis septē de
nariis: calamitosus faber collo suo gerēs doliū. coactus ē ad hospitū adulteri pferre.
Pauculis ibi dieb⁹ cōmorati. & munificētia publica saginati. uaticinatiōisq crebris
mercedib⁹ suffarciati. purissimi illi sacerdotes. nouū qstus genus sibi. cōminiscūtur
forte unica decafulis plurib⁹ euocata cōsulētes de rebus uariis plurimos ad hūc mo
dū cauillantur. Sors hic erat. Iō cōiuncti terrā pscindūt boues. ut i futurū lata ger
minēt sata. tū seq mrimoniū sorte cooptātes interrogarēt. rē ipsā respōderi aiebāt. iū
gēdos cōnubio. & satis libez pcreādīs. Si possessiōes prāstinatur⁹ qreret. merito bo
ues ut & iugū: & arua semētis florētia prānūciari. Si quis de profectione sollicitus
diuinū caperet auspitiū. iūctos iā. patosq quadrupedū cunctoz māsuētissimos. &
lucē pmitti de glebā germine. si praliū capeffiturus. uel latronū factionē psecutu
rus. utiles nec ne processus siscitaretur. additā uictoriā forti prāfagio cōtēdebāt. qp
pe ceruices hostiū iugo subacturi. & prādā de rapinis uberrimā fructuosāq capturi:
ad istū modū diuinatiōis ei⁹. astu captiōso corraferāt. nō puas pecunias. Sed assidu
is interrogatiōibus. argēti satietate iā defecti. rursus ad uia prodeūt: uia tota quā no
cte cōfecerant lōge peiorē qdni lacunosis icilib⁹ uoraginosā. partim stagnanti palu
de fluidam. & alibi subluuie cenosa lubricā: crebris deniq offēfaculis & assiduīs lap
sibus. iā contusis cruribus meis. uix tandem ad campestres semitas fessus euadere po
tui. & ecce nobis repente de tergo manipulus armati supercurrit equitis. agreq co
hibētes equoz curruli rabie Philebum ceterosq comites eius iuolant auidi colloque

cōstricto. & sacrilegos ipurosque cōpellantes: iterdū pugnīs obuerberāt: necnō manī
 cis etiā cūctos coartāt. ac i dentidē urgenti sermone cōprimūt. pmerēt potius aurēū
 cantharū: pmerēt auctoramētū illud sui sceleris: qd' simulatione solenniū q' in apto
 factitauerant: ab ipsis puluinarib⁹ matris domini clanculo furati: prsus q' si possent
 tanti facinoris euadere suppliciū: tacita pfectiōe adhuc luce dubia pomeriū puaserit
 nec defuit qui manu sup dorsum meū iniecta i ipso dea quā gerebā gremio scrutatus
 reperiret. atq' i corā omniū aurēū depromeret cātarū. Nec isto saltē tā nefario scele-
 re. ipuratissima illa capita cōfutari: terreriue potuere: sed mēdoso risu cauillātes. En Impu
 inquit indigna rei sacuitatē: q' pleriq' insontes piclicantur hoīes pp unicū caliculum: ratissi
 quē domini mater sorori suae Syriæ. hospitale munus obtulit: noxios religiōis anti- ma
 stites ad discriminē uocaritis capitis. Hæc & alia similes affanas frustra ablatrantis eos
 retrorsum abducūt pagauī. stariq' uinctos i tullianū cōpingunt cantharoq' & ipso
 simulacro qd' gerebā apud fanī donariū redditis: ac cōsecratis. altera die pductū me:
 rursus uoce præconis Veni subiciūt: septemq' nūmis carius q' prius me cōparaue- Venui
 rat. Philebus qdā pistor de pximo castello præstinauit: ptinusq' etiā si umēto coem Phile-
 pto affatim onustū: piter arduū. scrupis & huiusmodi stirpibus ifestū: ad pristinū bus
 qd' exercebat: pducit ibi cōpluriū iumētorū multiuii circuitus itorquebāt molas am
 bage uaria. nec die tantū: uex: ppeti et ā nocte. prsus i stabili machinæ uertigine lu-
 cubrant peruigilē farinā. sed mihi ne rudimētū seruitu phorrescerē. sed nouus do-
 min⁹ loca lauticia plixē præbuit. Nā & diē primū illū feriatū dedit. & cibariis abun-
 dātur i struxit præsepīū. nec tamen illa otii sagineq' beatitudo durauit ulterius. Sed
 die sequēti molæ q' maxia uidebat: matutinus adstituor. & ilico uelata facie: ppel-
 lor ad icurua spacia flexuosi canalis: ut in orbe termini circūfluentis reciproco gr̄ssu
 mea recalcās uestigia: uagarer errore certo. nec tamē sagacitatis ac prudētiæ meæ pr-
 sus oblitus: facilem me tirocinio disciplina præbui. Sed quāquam frequenter cum
 inter hoīes agerē: machinas similiter circūrotari uidissem. tamen ut exps & ignarus
 operis stupore mentito difixus herebam. quod. n. rebar: ut minus aptū & huiusmo-
 di ministerio satis in utilem me ad quampiā aliū utiq' leuiorem laborem legatum iri.
 uel ociosum certe cibātū iri. sed frustra solertiā damnosam exercui. complutes enim
 ptinus: baculis armati me circūsteterunt: atq' ut erā luminibus obtectis securus: eti
 am nunc repēte signo dato. & clamore conferto. plagas i gerētes acruatim. adeo me Tur-
 strepitu turbulētāt. ut cōctis cōsiliis abiectis. ilico scitissime teniæ sp̄teæ tot⁹ inixus. bulen
 discursus alacres obirē. hac subita sectæ cōmutatiōe. risū toto cœtu cōmouerā. iamq' tant
 maxia diei pte trāfacta. defectū alioqn me helcio spatteo dimoto. nexu machine libe
 ratū applicant præsepīo. At ego quāq' eximie fatigatus. & refectione uiriū uaxe- Tenie
 mēter indignus. & prsus fame perditus. tamē familiari curiositate at tonitus. & satis sp̄tes
 anxius. postposito cibo. qui copiosus aderat: i optabilis officinæ disciplina cum de
 lectione quadam arbitrabar. dii boni quales illic homunculi uibicibus liuedinis. to-
 tam cutem depicti. dorsumq' plagosum. scissili centunculo magis inumbrati. q' ob
 tecti. nōnulli exiguo tegili tātū mō pubē itecti. cūcti tamē sic tunicari. ut essent p pan
 nulos māifesti. frōtes l'tterati. & capillū semirasci: & pedes annulati. cū lutore defor
 mes. & fumosis tenebris uaporosæ caliginis palpebras adesi. atq' adeo male lūinati. Fari-
 & i modū pug illū: q' puluisculo p̄persi dimicāt. farinulēto cinere sordide candida- nulen
 ti. iam de meo iumentorio cōtubernio. quid uel ad quē modum memorem: quales tus

illi muli senes: uel cantherii debiles: circa præsepium capita demersi cōtruncabant mo-
 lles paleas: ceruice cariosa uulnere putredine: follicantes nares lāguidas: affiduo pul-
 cantes su testudinis hiulci pectora: copula sparteæ tritura cōtinua exulcerati: costas perpe-
 tua castigatione ossiū tenuis renudati: ungulas multiuia circuncisione in enorme ue-
 stigiū porrecti: totūq; coriū ueterno atq; scabiosa macie exasperati: talis familia fu-
 nestrū mihi etiā metuēs exēplū: ueterisq; Lucii fortunā recordatus: & ad ultima salu-
 tis me tādē trusum: sūmisso capite merebā: nec ullū uspiam cruciabilis uitæ solatiū
 aderat: nisi quod ingenta mihi curiositate recreabar: dū præsentia meā paruifacientes
 libere quæ uolūt omnes: & agūt: loquūtur: nec i merito priscæ poeticæ dininus autor
 apud graios: sūmæ prudentiæ uirū mōstrare cupiēs: multarū ciuitatū obitu. & uario
 rū populorū cognitu: sūmas adeptum uirtutes cæcinit. Nā & ipse gratas gratias asi-
 no meo memini: qđ me suo celatum tegmine: uariisq; fortunis exercitatū. & si min⁹
 prudētē: multiscium certe reddidit. Fabulā deniq; bonā præceteris suaue cōptam ad
 aures uestras afferre decreui. & en occipio. Pistor ille qui me precio suū fecerat: bo-
 nus alioquin uir. & ad prime modestus: pessimā. & ante cunctas mulieres longe de-
 terrimā fortius coniugē: pœnas extremas torilarisq; sustinebat ut hercules eius uicē.
 ego quoq; tacitus frequēter ingemiscerē. nec. n. uel unum uitiū nequissimā illi femi-
 de erat. Sed oīa prorsus ut in quandā cenosā latrinā: in eius animæ cōfluxerant flagi-
 tia: sceua. sceua uiriosa: ebriosa: peruicax p̄tinax in rapinis turpibus auara: insumpti-
 bus scedis pfusa: inimica fidei: hostis pudicitia. tūc spretis atq; calcatis diuinis nu-
 minibus. in uicē certæ religiōis mētita sacrilegia præsumptione dei: quem prædicaret
 unicū. cōuictis obseruationibus uacuis: fallēs omnes homines & miserū maritū deci-
 piens. matutino mero & continuo stupro corpus māciparat. Talis illa mulier. miro
 me persequēbat odio nā & antelucio recubans adhunc. subiungi machine nouitium
 clamabat asinū. & statim ut cubiculo primū pcesserat insitēs iubebat. In coram sui
 plagas mihi q̄ plurimas irrogari. & cū tēpestiuo prædio laxaretur iumēta cætera lon-
 gerardius applicari præsepio iubebat. q̄ se uicta multo mihi magis genui nā curiosita-
 tem. i suos mores āpliauerat. Nam & assiduo plane cōmeantē i eius cubiculū quen-
 dā sentiebā iuuenē. cuius & faciē uidere cupiebā ex sūmo studio. si tamē uel amētum
 capitis: libertatē tribuisset meis aliquādo lūinibus. nec. n. mihi solertia defuisset. ad
 detegēda quoquo mō pessimæ scēminæ flagitia. sed anus qđā stupri sequestra. & ad-
 ulterorū iternūcia. de die quotū die īseparabilis aderat. cū qua p̄tinus ientaculo. ac de
 hinc uino mero mutuis uicibus uelitas coenas fraudulentas. in exitiū miserrimi ma-
 riti subdolis ambagib⁹ cōstruebat. Atego q̄q̄ grauiter succēsens. errori Fotidis. quē
 me dū auem fabricat perficit asinum isto tamen uel unico solatio erumnabilis defor-
 mitatis meæ recreabar q̄ auribus grandissimis præditus. cūcta longule etiā dissita fa-
 cillime sentiebam denique die quadam timide illius auicule sermo talis meas affertur
 aures. De isto quidē mi herilis tecū ipsa uideris. quē siue meo consilio pigrū & formi-
 dosum familiarem istum sortita es qui insuauis & odiosi mariti tui caperatum sup-
 ciliū ignauiter perhorrescit. Ac p hoc amoris languidi desidia tuos uolentes ample-
 xus discrutiat quanto melior Phileterus adolescens & formosus & liberalis & stre-
 nuus & contra maritorum inefficaces diligentias constantissimus dignus hercules so-
 lus omnium matronarum perfrui deliciis dignus solus coronam auream capite ge-
 stare. uel ob unicū istud qđ nūc nup in quēdā zeloripū maritū eximio studio cōmēt⁹

est: Audi deniq; & amator; diuersum īgeniū cōpara. Nosti quēdam barbar; nostrā ciuitatis decurionē. quē Scorpionē prae mox acritudine uulgus appellat hic uxorem generosam. & eximia famositate praeditam mira custodela munitā domi suā q̄ caustissime cohibebat. Adhac ultima pistoris illa uxor subiiciens quidni inquit. noui diligenter aretē meā cōdiscipulā memoras. Ergo inquit anus nosti totā Philesiteri etiā ipsius fabulā minime gentiū inquit: sed nosce ualde cupio. & oro mater ordine mihi singula retexe nec cōmorata illa sermocinatrix imodica. sic an? incipit. Barbarus iste cum necessariam profectiōē pararet pudicitiaq; carā coniugis conseruare sūma diligētia cuperet: seruulū suū Myrmecem fidelitate praecipua cognitū secretū cōmonet suāq; dominā custodelā oēm pmittit carcerē & pperua uincula: mortem deniq; uiolentā & famē cōminatus si quisq; hoīum uel intransitu digito tenus eā cōtigisset. idq; deterans: et confirmat p oīa diuina numina. Ergo igitur sūmo pauore pcussū Myrmecem. acerrimū relinqnēs uxori secuto rē securā dirigit pfectiōē. Tunc obstinato aīo uahemēter anxius myrmex. nec usq; dominā suā pgredi sinebat & lanificio domesticō restrictā inseparabilis adsidebat. ac tantū necessario uersptini lauacri pgressus: adfixus atq; conglutinator extremas manu prehēdēs lacinias. mira sagacitate cōmissae puintiae fidem tuebatur. Sed ardentē philesiteri. uigilantiā matrōae nobilis pulchritudo latere nō potuit. atq; hac ipsa potissimū faniōsa castitate. & insignis tutelae nimietate instinctus. atq; inflāmat. quid uis facere. quid uis pati. paratus. ad expugnādā tenacē domus disciplinā totis accigitur uirib; certusq; fragilitatis hūanę fidei & pecunię cūctae sint difficultates puīae auroq; soleāt adamātinae et pfrigi fores oportūe natus myrmecis solitatē ei amorē suū aperit & supplex eū medelā cruciatui deprecatur. nam sibi statutam decretāq; mortē proximare nī maturius cupito potitur. nec eū tamē quicq; in refacili formidare debere. quippe cū uespera solus fide tenebrae cōrectus. atq; absconditus intro repere & intra momētū tēporis remeare posset. his & huiuscemodī suadelis ualidū addens aculeum qui rigentē prsus serui tenacitatem uiolēter diffunderet. porrecta enim manu sua demonstrat ei nouitate nimia canētes solidos aureos. quorum. xx. quidem puellae destinasset ipsi uero decem libēter offerret. Exhorruit myrmex in auditum facinus & oclusis auribus effugit protinus nec auri tamē splendor flamme oculos ipsius exire potuit. sed q̄q; procul semotus & domum celerigradu puectus uidebat tamen decora illa monetæ lumina & opulentam predā iam tenebat aīo miroq; mentis salo & cogitationis diffensione misellus. in diuersis sententias carpebatur ac distrahebatur illic fides hic lucrum. illic cruciat? hic uoluptas. Ad postremū tamē formidinē mortis uicit aurū nec saltem spacio cupido formosę pecunię leniebatur. sed nocturnas et curas inuaserat pestilēs auaritia: ut quā uis herilis eū cōminatio domi cohiberet aurū tamē foras euocaret. Tūc deuorato pudore & dimota cōtatiōe sic ad aures domine inauditū pfert. nec a genuina leuitate desciuit mulier. sed execrādo metallo pudicitia suā ptnus autorata est: Ita gaudio pfusus ad sue fidei preciū myrmex nō modo cape. uerū cōtingere saltē. quā exitio suo uiderat pecuniā cupiēs & magnis suis laborib; pfectū desiderū Philesitero leticia pcito nūciat statique destinātū pramiū reposcit. & tenet nūm os aureos manus myrmecis quae nec aereos norat: iamque nocte pmota. solū pducit ad domū pbeque capite cōtectū. amatorē strēnuū infert ad usque dominā cubiculū cōmodū nouis amplexib; amorī rudī litabāt cōmodū priā stipēdia Veneri militabāt noui & nudi milites: & cō

Mir-
mecē

lacinia

tra oīm opinionē captata noctis obportunitate iprouisus maritus assistit. suę domo
ianuā iā pulsāt. iā clamat. iā saxo fores uerberat & ipsa tardita magis. magisque su
spectus dira minatur Myrmeci supplicia. At ille repentino malo pturbatur & mise
ra trepidatione ad inopiā cōsiliū deductus qđ solū poterat nocturnas tenebras causa
batur sibi obsistere qđ clauē curiose absconditā reperit interdū Philesiter? cognito stre
pitu raptim tunicā iniectus sed plane pturbatione pedibz in tectis pcurrit cubiculo.
tūc myrmex tādē clauē pessulis subiecta repādit fores & recipit tūc ēt fidē dñi boan
tē dominū. eoq; ppe cubiculū petente clādestino trāscursu dimittit Philesiterū. quo
iā pro limine liberato securus sui. clausa domo rurū se reddidit geti. Sed dū prima
luce barbarus pcedit cubiculo. uidet sub lectulo soleas incognitas. quibus indutus
philesiterus irrepserat. suspectuq; renata quę gesta sunt. nō uxori nō ulli familiariū
cordolio patefacto sublati his & in sinū furtim absconditis. iusso tantū Myrmecē p
cōseruos uincto forū uersus detrahi. tacitos secū mugitus iterās rapidū dirigit gres
sū certus soleas indicio uestigiū adulteri posse se pfacile indipisci. Sed ecce p plateam
dū barbarus uultu turgidus. subductisq; supciliis incedit: ac pone eū myrmex uin
culis obrutus: nō qđ corā noxę prehensus cōscientia tamē pessima pmixtus lachry
mis uberibz: iā postremis lamētationibz inefficacē cōmonet miserationē. opportūa
philesiterus occurrēs qđ diuerso quodā negotio destinatus repentina tamē facie per
motus. nō enī deterritus recolēs festinationis suę delictū ut cetera cōsequēter suspi
catus. sagaciter ex templo sūpto familiari cōstātia dimotus seruulis inuadit cū sūmo
clamore myrmecē. pugnisq; malas eius clemēter obtūdēs. At te inquit neqssimū. &
piurū caput dominus ille tuus: & cuncta celi numina quę deierādo temere deuota
sti pessimū pessime pdāt: qđ de balneis soleas hesternā die mihi furatus es. dignus Her
cules. dignus qui & ista uincula cōteras & isup ēt carceris tenebras pferas: hac oppor
tuna fallacia. uigorati iuuenis inductus imo sublatus & ad credulitatē delapsus bar
barus postliminio domū regressus. uocato myrmecē: soleas illas offerēs: & ignouit
ex aīo. & uti domino redderet. cui subriperat. suasit. Hacenus adhuc anicula garr
ente suscipit mulier. Beatā illā. qđ tā cōstātis sodalis libertatē fruitur. At ego misella.
mole ēt sonū. & canā illius scabiosi asini faciē timētē. familiārē incidi. Ad hęc anus iā
ego tibi suasū & cōfirmatū aī amatorem illū alacrē uadiuonio sistā. & insup cōdicta
uespertina regressione. cubiculo facessit. At pudica uxor statī canas saliares cōpat uina
preciosa defecat. pulmēta recētia tucetis tēpat. mēsa largiter instructa. deniq; ut dei
cuiusdā. sic aduētus expectatur adulteri. nā & opportūe maritus foris apud nactam
pximū cānitabat. Ergo igitur meridie ppinquātē. helcio tandē absolutus. resectui
q; secure redditus. nō tā Hercules laboris libertatē gratulabar. qđ qđ reuelatis lumi
bus liber ēt cūctas facinorose mulieris artes pspēctare poteram. sol quidē ipsū dela
psus oceanū: subterrenas orbis plagas illuminabat. & ecce nequissima anus adha
rens lateri temerari? adulter aduentat. puer admodū & adhuc lubrico genaz splēdo
re cōspiciuus. adhuc adulteros ipse delectās. Hūc admodū multis sauiis exceptū mu
lier cēna iubet patā accūbere. sed ut primū accursoriam portionē. & inchoatū gustū
extremis labiis cōtingebat adolescens. multo celerius opinione rediēs maritus aduē
tat. tūc uxor egregia diras deuotiōes i eū depracata & cruz eius fragiū abhoiara exā
gui formidine trepidantē adulterz. alueo ligneo. quo frumēta cōfusa purgari cōsueue
rant. temere pp iacenti suppositū. abscondit. igenitaq; ast utia dissimulato tanto flagi

tio intrepidū mēta uultū pcōtatur de marito cur utiq; cōtubernalis artissimū relicta
 cœnula pramaturus afforet. At ille dolenti prsus aio suspirans assidue. nefariū inqt
 & extremū facinus pditæ scēmine tolerare nequiens. fuga me prpui. Hem qualis diu
 bōi matrōa: q̄ fida q̄q; sobria turpissima sededecora fœdauit. Iuro p istā ego scām ce
 rerē me nunc ēt meis oculis de tali muliere minus credere. His instincta uerbis mari
 ti. audacissima uxor. noscendæ rei cupiens nō cessat obtūdere. totā prsus a principio
 fabulā pmeret nec destitit. donec eius uolūtati succubuit maritus. & sic ignarus suo
 rū domus alienæ pcenset infortuniū. Cōtubernalis mei Fullōis uxor. alioquin serua
 ti pudoris ut uidebatur scēmina. quæ sp secūdo rumore gloriosa. larē mari pudice gu
 bernabat. occulta libidine prapit in adulter; quēpiā. cūq; furtiuos amplexus obiret
 assidue. ipso illo deniq; momēto. quo nos lauticœnā petebamus cū eodē illo iuue
 miscebatur in Venerē. Ergo nostra repente turbata presentia subitario ducta cōsilio:
 eūdē illū subiectū contegit uimine cauea. quæ fustiū flexuerat in rectū aggregatā cu
 mulū laciniasq; circūdatas suffusa cādido fumo sulfuris in albabateoq; iā ut sibi uide
 bat tutissime cēiato. mēsa nobiscū secura picipat iterdū acerrimo grauiq; odore sul
 furis iuuenis iescatus atq; obnubilatus intercluso spiritu diffuebat. ut q̄ ē ingeniū ui
 uacis metalli crebras ei sternutationes cōmouebat atq; ut primū e regiōe mulieris: po
 netergū eius maritus accepat sonū sternutationis. qd enī putaret ab ea pfectū solito
 sermone salutē ei fuerat iprecatus. & iterato rursum: & frequētato sapius donec rei ni
 mietate cōmotus q̄ res erat tādē suspicatur & ipulsa mēsa ptinus rēotaq; cauea pdu
 cit hoīem crebros anhelitus egre reflātē. inflāmatuq; indignatione cōtumelię. gladi
 um flagitās iugulare moritur; gestiebat nī respectato cōi piculo. uix eū ab ipetu furio
 so cohibuissē: asseuerās breui absq; noxa nostri. sua pte inimicū eius uiolētia sulfuris
 piturū: nec suadela mea. sed ipsius rei necessitate lenitus quippe iam semiuuū illum
 in pximum deporrat angiportū cū uxore eius tacite suasi. ac deniq; psuasi secederet
 paululū. atque ultra limē tabernæ ad quāpiā tantisp familialē sibi mulierem quo ad
 spacio feruens mariti sedaretur aiūs. q̄ tanto calore tantaque rabie pculsus nō erā du
 bius aliqd ēt de se suaque cōiuge tristius pfecto cogitaret aliud cōtubernalis epulaz
 tedio fugatus larē reueni meū: Hæc recensēte pistore iā dudū pcax & temeraria muli
 er uerbis execrātib; fullonis illius detestabatur uxore illā pfidā illā ipudicā denique
 uniuersi sexus grande dedecus. que suo pudore postposito: torique gēialis calcato fœ
 dere. larē mariti lupanari maculasset ifamia iāque pdita nuptē dignitate pstitute si
 bi nomē adsciuerit. Addebat & tales oportere uiuas exuri fœcias & tamē taciti uulne
 ris. & suæ sordidę cōscientiæ cōmonita quo maturius stupratorē suū tegminis crucia
 tu liberaret. identidē suadebat maritū tēperius q̄ti recedere. At ille. utpote itcepta
 cœna ne pfugeret prsus ieiunus mēsa poti⁹ comiter postulabat. Apponebat ei ppe
 re. quīs iuita mulier q̄ppini destinatā alii. sed mihi penitus carpebātur precordia. &
 præcedēs facinus ac præsētē deterrimæ scēie cōstātiā cogitāti. mecūque sedulo delibe
 rabā siquo mō possē detectis ac reuelatis fraudib; auxiliū meo phibere domio illūq;
 q̄ instar testudinis alueū succubabat depulso tegmine cūctis palā facere. Sic herili cō
 tumelias me cruciatū tādē cælestis respexit puidencia. Nā senex claudus. cui nostra
 tutela pmissa fuerat uniuersa nos iumenta id hora iā postulāte ad lacū pximū bibe
 dicā gregatī pminabat q̄ res optatissimā mihi uindictę subministrauit occasionem.
 Nāque prætergrediēs obseruatos extremos digitos adulteri q̄ p āguustias caui tegmi

DE ASINO AVREO

nis pminebant obliquata atq; ifesta ungula cōpressos usq; ad sūmā minuciē cōtero: donec intolerabili dolore cōmotus sublato flebili clamore repulsoq; & abiecto aluco cōspectui pphano redditos cōenam ppudiose mulieris patefecit. nec tamē pistor dā no pudiciā mognope cōmotus exāgui pallore trepidatē pueri serena fronte & ppi ciata facie cōmulcēs incipit nihil triste de me tibi fili metuas nō sū barbarus. nec agresi mox squalore præditus nec ad exēplū machine truculēte sulphuris te letali fumo necabo. ac ne iuris qdē seueritate lege de adulteris ad discrimē uocabo capitis. tā uenustū atq; pulchellū puellū. sed plane cū uxore mea priario tractabo. nec herciscūde familię. sed cōdiuidēdo formola dimicabo. ut sine ulla cōtrouersia. uel dissensiōe tribus nobis in uno cōueniat lectulo. nā & ipse semper cū mea cōiuge tā concorditer uixi ut ex lecta prudētiū. eadē nobis ambobus placerēt: Sed neq; ipsa patitur. habere plus autoritatis uxore q̄ maritū. Talis sermonis blandiciā cauillatū deducebat ad torū nolentē pueri. sequētē tamē. & pudicissima illa uxore alterorsus disculsa: solus ipse cū puero cubās. gratissima corruptarū nuptiarū uindicta p̄fuebat. Sed cū primū rota solis lucida die peperit uocatis duob; e familia ualidissimis quā altissime sublato puero. ferula nates eius obuerberans. Tu autē inq; tam mollis ac tener & ad modū puer. defraudatis amatorib; etatis tuę flore. mulieres appetis. atq; eas liberas & cōnubia lege sociata corrūpis & intēpestiuū tibi nomē adulteri uīdicas. His & pluribus uerbis cōpellatū & insup affatim plagis castigatū forinsecus abiicit. at ille adulterorū oīm fortissimus. inspata potitus salute. tamē nates candidas illas noctu diuq; disruptus mœrens pfugit nec secius pistor ille nūciū remisit uxori eāq; p̄tinus de sua pturbauit domo. At illa præter genuinā nequitia: cōtumelia ēt quīs iusta tamē alti? cōmotā atque exaspata ad armillū reuertit & ad familiares fœciarū artes accēditur magna que cura requisitā ueratricē quēdā fœciam quæ deuotionibus ac maleficiis. q̄d uis efficere posse credebatur multis exorat præcib; multisque suffarcinat mūerib; altere de duob; postulās uel rursum mitigato cōciliari marito. uel si id nequuerit. certe larua uel aliquo diro numine imisso uiolēter eius expugnari spiritum. Tunc saga illa & diuini potens. primis adhuc armis facinorosa disciplinæ suæ uelitur & uehementē offensū mariti flectere atq; ne in amorē ipellere conatur aīum. Quæ res cū ei secius ac rara fuerat pueniret indignata numinib;. & præter premii destinatū cōpendiū cōtēpti one etiā stimulatā ipsi iā miserrimi mariti incipit imminere capiti. umbræque uiolenter pemptæ mulieris ad exitiū eius instigare. Sed fors itā lectos scrupulosus reprehēdēs narratū meū sic argumētaueris. Vnde autē tu astutule asine intra terminos pristini cōtectus. quid secreto. ut affirmas mulieres gesserint scire potuisti. Accipe igitur quē admodū homo curiosus iumēti faciē sustinēs cūcta quæ in p̄niciē pistoris mei gesta sūt cognoui. Diē ferme circa mediā repente intra pistrinū mulier reatu mira que tristicie deformis apparuit. flebili cētūculo semiamicta. nudis & intectis pedibus lutore buxæ macieque fœdata. & discerpte come semicane sordentes inspersu cineris. plerā que eius anteuentule contegebant faciem. hæc talis. manu pistoris clementer iniecta quasi q̄piā secreto collocutura. in suū cubiculū deducit eū. & adducta fore q̄ diutissime demoratur. sed cū esset iā confectū omne frumentū quod inter manus opifices tractauerāt: necessarioque peti deberet aliud seruuli cubiculū pp̄ astantes dominum uocabant operique supplementū postulabant atque ut illis sepicule. & inter uocaliter postulantibus nullus respondit domini iam forem pulsare ualidius & q̄ diligen-

tissime fuerat oppellata malū peiusq; aliquid opinātes nīfū ualido reducto uel difra-
cto cardine tandē patefaciūt aditū nec uspiā reperta illa muliere. uidēt e quodā tigilo
cōstrictū atq; exanimē pendere dominū. eūq; nodo ceruicis absolutum detractumq;
sūmis plāgorib; sūmisq; lamētationib; atq; ultimo lauacro pcurrāt. peractisq; fera-
lib; officiis. frequentiq; psequente comitatu tradūt sepulture: Die sequēti filia eiꝰ oc-
currit pximo castello. in quod pridie denuferat. mcestaq; crines pēdulos quatiens
& interdū pugnis obtūdēs ubera. qua nullo qdē domus infortuniū nūciāte cūcta co-
gnouerat. sed ei p qetē obrulit sese flebilis patris sui facies adhuc nodo reuincta cerui-
ce: eiꝰ totū nouerce scelus apuit: de adulterio. de malaficio. & quēadmodū laruatus
ad inferos demeasset. Ea cū se diutino plāgore cruciasset. cōcursū familiāꝝ cohibita.
tandem pausam luctui facere. Iamq; nono die rite cōpletis apud tumulum solēnibus
familiā supellectilēq; & oīa iumēta ad hereditariā deducit actionem. Tunc unū larē
uarie dispgit. uēditionis incertæ licēciosā fortuna me deniq; ipsū paupculus qdē hor-
tolanus cōpat. l. nūmis. sed magno ut aiebat. sed ut cōi labore uictū sibi quereret:
Res ipsa mihi poscere uidetur ut huius quoque seruiti mei discipulā exponā. Ma-
rutino me multis olerib; onustū pxiā ciuitatē deducere cōsueuerat dominus atque
ibi uenditorib; tradita mercede dorsū insidens meū sic hortū redire. Ac dū fodiens.
dū irrigans. cæteroque incuruus labore deseruit. ego tantisp otiosus tacita quiete re-
creabar. Sed ecce siderū ordinatis ambagibus. p nūeros dieꝝ ac mensiū remeans an-
nus post mustulēras autūni delicias. ad hybernas capricorni pruinas deflexerat. & as-
siduis pluuiis. nocturnisque rorationib; sub diuo & intecto cōclusus stabulo. cōti-
nuo discruciar bar frigore quippe cū meus dominus prænīmia paupertate. ne sibi qui-
dē. nedū mihi posset stramē aliquod. uel exiguū tegimen parare. sed frondoso casule
cōtentus umbraculo degeret. Ad hoc matutino lutū nimis frigidū geluque præacu-
ta frustra nudis inuadens pedib; enitebar. ac ne suctis saltē cibariis uentrē meum reple-
re poteram. nāque & mihi & ipsi domino emna par: ac similis oppido sed tenuis ade-
rat. lactuce ueteres & insuāues. ille quæ seminis enormi senecta. ad instar scoparum
in amaram cænosi sucus cariē exolescunt Noctē quadā paterfamilias q; pago pximo
tenebris illune caliginis ipeditus. & hymbrenimio madefactus. atque ob id ab itinere
re directo cohibitus. ad hortū nostrum iam fesso equo deuerterat. receptusque comi-
ter p tempore licet non delicato. necessario tamen quietis subsidio remunerari beni-
gnū hospitē cupiēs. pmittit ei de prædiiis suis sese datuz; & frumētū & oliui aliqd. &
amplius duos uinicos. Nec moratus meus dominus. sacco & utribus uacuis se
cū apportatis. nudē ipinā meq; residens. ad sexagesimū stadiū pfectionē cōparat. eo
iā cōfecto usq; spatio puenimus ad prædictos agros. ibique statī meū dominū comis
hospes opipari prædio pticipat: iā his poculis mutuis altercātib; mirabile prsus eue-
nit ostentū. Vna de cætera cohorte galliua p mediā cursitās arcā. clamore genuino ue-
uelut ouū parere gestiēs psonabar: eā suus dominus intūēs. o bona inquit ancilla &
satis fœcūda. quē multo iā tēpore nos quotidianis ptubus saginasti. nūc ē cogitas
ut uideo gustulū nobis preparare & heus iqt puer: calathū fœtuigallinaceo destiatū
angulo solito collocato. ita uti fuerat iussū. pcurāte puero. gallina cōsuetē lecticule
spreto cubuculi āte ipsos pedes domini. præmatuz; sed magno prsus futurū scrupu-
lo. pdidit ptū. nō enim ouū qd scimus illud: sed pinnis & unguib; & oculis & uoce ē
pfectū edidit pullum q; matrē suā cōtinuo caput comitari. Nec eo secius longe maius

ostentū. & quod merito phorresceret. exoritur. sub ipsa enī mensa quæ reliquias præ
dii gerebat. terra. dehiscens imitus. largissimus emicuit fons sanguinis. hinc resultan
tes uberrimæ guttæ mensā cruore pspergūt. ipsoq; illo momēto. quo stupore defixi
miratur ac trepidat diuina præfigia. cōcurrit unus e cella uinaria. nunciās oē uinū qd
olim diffusum fuerat in oībo dolis. feruētī calore. & prorsus ut igne copioso subdito re
bulire. Visa est interea mustela. mortuū serpentē forinsecus. mordicus attrahens. &
de ore pastorici canis. uirens exiuit ranula ipsūq; canē q; p̄ximus cōsistebat aries. ap
petitum unico morfu strangulauit. Hæc tot & talia ingenti pauore domini illius & fa
milie totius: ad extremū stuporem deiecerant animos quid prius: quid ue posterius:
quid magis. quid minus. nūminū cælestiū leniēdis mimis. quot & qualibus procu
raretur hostiis. Adhuc oībus expectatione teterrimæ formidinis torpidis. accurrit q
dā seruulus magnas & postremas domino illi fundorū clades annuncians. Namq; is
adultis iā tribus liberis doctrina instructis & uerecūdia præditis uiuebat gloriosus.
His adolescentib; erat cū quodā paupere modice casule domino uetus familiaritas.
At enim casulæ paruulæ cōterminos magnos. & beatos agros possidebat uicinus po
tens & diues & iuuenis & prosapie maiorū gloria. male utens pollensq; factionibus &
cuncta facile faciens in ciuitate hostili modo uicini tenuis incurabat pauperiem. pe
cua trucidando boues abigendo. fruges adhuc immaturas obterendo. Iamq; tota fru
galitate spoliatum. ipsis etian glebulis exterminare gestiebat. finiumq; inani cōmota
quæstione terram totam sibi uenditabat. Tunc agrestis uerecūdus alioquin auaritia
diuitis iā spoliatus ut suo saltē sepulchro paternū retineret solū amicos plurimos ad
demonstrationē finiu trepidans eximie corrogarat: aderant inter alios tres illi fratres
cladibus amici q̄tulū ferentes auxilium. nec tamen ille uesanis. tantillū præsetia mul
torum ciuium teritus uel etiam confusus licet non rapinis saltē uerbis temperare uo
luct. Sed illis clementer expostulantibus. feruidosq; eius mores blanditiis pmulcen
tibus repente suā suorumq; carorum salutem q̄ sanctissime adiurans ad seuerat par
ui se pendere totam mediatorum præsentiam deniq; uicinum illum auriculis p̄ suos
seruulos sublatum de casula longissime statimque proiectum iri: Quo dicto īsignis
indignatio totos audientium p̄temptauit animos. Tunc unus e tribus fratribus incō
tanter. & paulo liberius respondit. frustra eum suis opibus confisum. tyrannicam su
perbiā comminari cum alioquin paupere etiam liberali legum præsidio de insolē
tia locupletium consueuerint uindictari. Quod oleum flamme quod sulfur incendio
quod flagellum. furie hoc & iste sermo truculentia hominis nutrimento fuit. Iam
que ad extremam insaniam uecors: suspendium sese & totis illis & ipsis legibus man
dare proclamans canes pastoricios uillaticos feros atque immanes ad suos abiecta
per agros exiccare cadauera. & præterea etiam transeuntium uiatorum passibus mor
sibus alumnatos laxari atque in eorum exitium inhortatos. immiti præcepit qui si
mul signo solito pastorum incēsi atque inflammati sunt furiosa rabie conciti & latria
tibus etiam absonis horribiles eunt in homines eosque uariis aggressi uulneribus di
strahunt: ac lacerant nec fugientibus saltem compescunt. sed eo magis irritiores se
quuntur. Tūc inter cōfertā trepide multitudinis stragē trib; iunior offenso lapide at
q; obtusis digitis terre p̄sternitur seuisq; illis. ac ferocissimis cāib; instruit nefariā da
pē protinus enim nacti prædam iacentem. miserū illū adolescētē frustratī discerpūt.
atque ut eius latalē ululatum cognouere ceteri fratres: accurrunt mœsti suppetias:

obuolutisq; lacinia leui manibus lapidum crebris iactibus: ppugnare fratri atq; abigere canes aggrediunt. Nec tamē eorū ferociā uel cōterere uel expugnare potuere. q̄p pe cū miserrimus adolescens: ultima uoce plata uindicarent de pollutissimo diuite: mortem fratris iunioris ilico laniatus interisset. Tū creliqui fratres: non tam hercules desperata: q̄ ultro neglecta sua salute cōtendūt ad diuitē: atq; ardentibus animis. ipe ruq; uesano lapidibus crebris in eū uelitantur. At ille cruentus & multis ante flagitiis similibus exercitatus percussor: iniecta lancea duorū alterū per pectus mediū transadegit: nec tamē perēptus ac pr̄sus exanimatus: adolescens illa terrē cōcidit. nā telū transuectū atq; ex maxima parte pone tergū elapsū: soloq; n̄sus uiolētia: defixum rigore librato suspenderat corpus. Sed & quidā de seruulis procerus & ualidus: ficcario illi ferens auxiliū: lapide cōtorto: tertii illius iuuenis dexterū brachium: lōgo iactu petierat sed impetu casso per extremos digitos transcurrens lapis: cōtra omnium op̄inōnē deciderat innoxius. nonnullā tamen sagacissimo iuueni puētus humanior uindicta speculam subministravit: ficta nāq; manus suā debilitate. sic crudelissimū iuuenē cōpellat fr̄uere exitio totius nostrae familiae. & sanguine triū fratrum insatiabilis tuā crudelitātē pasce & de prostratis tuis ciuibus gloriose triūphatum scias licet priuato suis possēssiōibus paupe: fines usq; & usq; p̄terminaueris: habiturū te tamen uicinū aliquē. nā hāc etiā dextera. quā tuū pr̄sus āputasset caput: iniquitate facti contusa deciderat Quo sermone aliqui exasperatus furiosus latro: raptō gladio: suā miserrimū iuuenē manu perempturus: inuadit auidus. nec tamen sui molliorē prouocauerat. q̄ppe isperato & longe cōtra eius op̄inōnē resistens iuuenis: āplexu fortissimo arripit eius dexteram. magnōq; n̄su: ferro librante: multis & crebris ictibus impurā elidit diuitis animā: & ut accurrentiū etiā familiariū manu se liberaret. confestī adhuc inimici sanguine delibuto: mucrone gulā sibi prorsus execut. Hācerant. q̄ prodigiosa pr̄sagiuerāt ostenta: Hāc quā miserrimo domino fuerant nunciata. nec ullum uerbum: ac nec tacitū quidem fletum: tot malis circumuentus senex qui uitēmittere. Sed arrepto ferro. quo commodum inter suos epulones. caseum atque alias prandii pr̄es diuiserat. ipse quoque ad instar infelicitissimi sui filii iugulū sibi multis ictibus contrucidat. quo ad super mēsam tremulus corruēs portentuosī cruoris maculas noui sanguinis fluuiō proluit. Ad istum modum puncto breuissimo. dilapsa domus fortunam hortulanus ille miseratus. suosque casus grauiter igemiscēs depensis pro prandio lachrymis. uacuasque manus complodens sapicule. protinus infesso meretro quam ueneramus uiam capeffit. Nec innoxius ei saltem regressus euenit. Nam quidam procerus. & ut indicabat habitus. atque habitudo. miles e legione factus nobis obuius. superbo atque arroganti sermōe percontatus est. quorsum uacuum duceret asinum? At meus dominus adhuc mœrore permixtus. & alias latini sermonis ignarus. tacitus pr̄teribat. nec miles ille familiarem cohibere quīuit insolentiam. sed indignatus silentio eius. ut confitio: uitā quam tenebat. obrundens eum dorso meo perturbat. Tū hortulanus supplicue respōdit: sermonis ignorantia se. quid ille diceret. scire non posse. Ergo igitur egre subiiciens miles ubi inquit ducis asinū istū? Respondit hortulanus petere se proximā ciuitatem. Sed mihi inquit opere eius op̄ est. Nā de proxio castello sarcinas pr̄sidis nostri cū ceteris iumētis debet aduehere: & iniecta statim manu. loro me quo ducebar arreptū icipit tra-

here. Sed hortulanus prioris plage uulnere prolapsū capite sanguinē detergens: rursus deprecatur: ciuilius atq; mansuetius uersari cōmilitionē: idq; per spes prospera eius orabat adiurans. Nā & hāc ipse aiebat iners asellus: & nihilo minus morbo de testabili caducus: uix etiā paucos olerū manipulos de proxio solet: anhelitu languido fatigatus. subuehere: nedū ut rebus āprioribus idoneus uideatur gerulus. Sed ubi nullis precibus mitigari militē: magisq; in suā perniciem aduertit cfferari: iamq; i uersa uice de uastiore nodulo cerebrū suū dissindere: currit ad extrema subsidia: simulans querere: ad cōmouendā miserationē: genua eius uelle cōtingere: sūmissus atque incuruatus: arreptis eius pedib⁹ utrisq; sublimē elatū terre grauius applodit: & statim qua pugnis qua cubitis: qua morsibus: etiā de uia lapide correpto: totā faciem: manusq; eius & latea cōuerberat. Nec ille ut primū humi suppinatus est: uel repugnare: uel oīno munire se potuit: sed plane identidē cōminabatur. si surrexisset: sese concisurū eum machera frustratim. Quo sermone eius commonefactus hortulanus: eripit ei spatam: eaque lōgissime abiecta: rursus seuioribus eum plagis aggreditur: nec ille prostratus: ac prauentus uulneribus: ullū reperire quiens saluti subsidiū. quod solum restabat simulat sese mortuū. Tūc spatā illā secū ad portās hortulanus: in scenso me cōcito gradu recte festinat ad ciuitatē. ne hortulū suū saltem curans inuiscere: ad quēpiam sibi dūertit familiarē: cunctisq; narratis: deprecatur periclitari sibi ferret auxiliū: seq; cū suo sibi asino tantisp occultaret: quo ad celatus spacio bidui tridui ue capitalē causā euaderet. Nec oblitus ille ueteris amicitiae prōpte suscipit: meq; p scarlas cōplicitis pedibus: in superius cenaculū attracto. Hortulanus deorsus in ipsa tabernula direpit. in quādā cistulā. & supergesto delitescit orificio. At miles ille ut postea didici: rādē uelut emersus graui crabula. nutabundus tamē. & tor plagarum dolore saucius. baculo se uix sustinens. ciuitatē aduentat. confususq; de ipotēcia deque inertia sua. quicq; de quēq; referre populariū. sed tacitus iuriam deuotās. quosdā cōmilitones naetus. istā tunc cladem enarrat suā. Placuit ut ipse qdē contubernio se tantisper absconderet. Nā prāter propriā cōtumeliā militaris etiā sacramēti genium ob amissā spatā uerebatur. ipsi aut signis nostris enotatis. inuestigatiōi uindictaeque sedulam darent operā. Nec defuit uicinus perfidus. q nos ilico occultari nūciaret. Tūc cōmilitones accersitis magistratibus mētiūtur. sese multi precii uasculū argenteum prāsidis. ī uia perdidisse. idque hortulanū quendam repperisse. nec uelle restituere. Sed apud familiarē quendam sibi delitescere. Tūc magistratus & damno prāsidis nomine cognito. ueniūt ad diuersorii nostri feres. caraque uoce denunciant hospiti nostro. nos quos occultaret apud se. certo certius dedere. potius q̄ discrimen proprii subiret capitis. Nec ille tantillum conterritus. salutique studēs eius quē in suam recepat fidē quicq; de nobis fatetur. ac diebus plusculis. nec uidisse quidem illum hortulanum contendit. Contra milites ibi nec uspiam. illum delitescere adiurantes: genium principis contendebant: Postremū magistratibus placuit. obstinate negantem. scrutinio detegere. immisiss itaque liētoribus. ceterisque publicis ministris. angularim cuncta sedulo plusstrari iubent. nec quisquā mortaliū. ac ne ipse qdē asinus intra limen cōparere nūciatur. Tūc gliscit uiolētior. utriusque secus contentio militū pro cōperto de nobis asseuerantiū fidēque Caesaris idētidē īplorantium at illius negantis assidueque domini numeri obtestantis qua contentione & clamoso strepitu cognito curiosus alioquin. & inquieti procacitate prāditus asinus dū obliquata

seruice p quandam fenestulā: quid nam sibi uellet tumultus ille: prospicere gestio: unus e cōmilitiōibus casu fortuito cōlimatis oculis ad umbrā meā: cūctos testat in corā magnus deniq; cōtinuo clamor extortus ē. & emensis p̄tinus scalis iniecta manu: quidā me uelut accaptiuū detrahūt. Iamq; oī sublata cōtatiōe scrupulosius cōtēplātes singula. cista & illa reuelata reptū: p̄ductūq; & oblatū magistratibus miserū hortulanū: p̄enas scilicet p̄sugē ī publicū deducūt carcerē: sūmoq; risu de meo p̄spectu cauillari nō d̄sinūt. Vnde & de p̄spectu & ūbra asini natū ē frequēs p̄uerbiū.

Eiusdem liber decimus de alino aureo

Te sequēti meus quidē dominus hortulanus quid egerit: nescio: me tamen miles ille: q; p̄pter eximiam impotētiā pulcherrime uapularat. **d** ab illo p̄aescipio nullo equidem contradicente: diductum: abducit: atq; a suo contubernio hoc enim mihi uidebatur: sarcinis p̄priis onustum & prorsus exornatum: armatūq; militiliter: p̄ducit aduiam: namet galeā nitore p̄amcantem. & scutū ceteris his longius lucens: sed etiam lanceam longissimo hastili conspicuam. quā scilicet non disciplina: tunc quidem causa: sed p̄pter terrendos miseros uiatores: in summo atq; edito sarcinarū cumulo adistar exercitus sedulo cōposuerat: confecta cāpestri: nec adeo difficili uia ad quādam ciuitatulam peruenimus: nec in stabulo: sed in domo cuiusdam decurionis deuertimus. statimq; me cōmendato cuidā seruulo: ipse ad p̄propositum suum: qui mille armatorum ducatum sustinebat: sollicito proficiscitur. Post dies plusculos: ibidē designatū scelestum & nefariū facinus memini: sed ut nos etiā legatis ad librū profero. Dominus edium habebat iuuenem filium: p̄be litteratum: atq; ob id consequēter: pierate. & modestiaque p̄aecipuum. quem tibi quoq; prouenisse cuperes. uel talem. huius matri multo ante defuncta. rursus matrimonium sibi reperauerat. ductaq; alia filium p̄creauerat alium. qui iam duodecimum aetatis annum supgesserat. Sed nouerca. forma magis: q̄ moribus in domo mariti p̄apollens. seu naturaliter impudica: seu fato ad extremum impulsū flagitium. oculos ad priuignum adiecit. Iam ergo lector optime. scito tetragœdiā nō fabulā legere. & a socco ad coturnū ascēdere. Sed mulier illa. quādiu primis elementis cupido paruulus nutriebatur. imbecillis adhuc eius uiribus facile ruborem tenuem deprimens. silentio resistebat. At ubi completis igne uesano totis p̄aercordiis immodice bacchatus amor exestuabat. seu iuenti deo iam succubuit. ac languore simulato uulnus animi mentitur in corporis ualitudine.

Iam cetera salutis uultisq; detrimenta & aegris & amātib; examussim cōuenire. nemo q; nesciat pallore deformis. marcentes oculi: lassā genua. quies turbida. & suspirius cruciatus. tarditate uehementior. crederes. & illam fluctuare tantū uapore febrium. nisi quod & flebat. Hæc medicorum ignare mentes. quid ne ue pulsus. quid caloris intemperantia quid fatigatus anhelitus. & utrinque secus iactate crebriter laterum mutua uicissitudines. Dū boni q̄ facilis licet non artifice medico cui uis tamē docto ueneriæ cupidinis compræhensio. cum uideas aliquem sine corporis calore flagrantem. Ergo igitur impatientia furoris alterius agitata. diutinum rupit silentium & aduocari p̄aecipit filium quod nomen in eo ipso. sed ne ruboris admoneretur libenter eraderet. Nec adolescens ægre parentis moratus īperiū. senili tristitiæ striatā gerēs frontē. cubiculū petit uxoris patris. matrisq; fratris. utrūq; debitū sistens obsequium sed illa cruciabili silentio diutissime fatigata. & ut ī quodā uado dubitatōis herēs. om

DE ASINO AVREO

ne uerbum quod praesenti sermoni putabat aptissimum rursus improbens: nutante etiam nunc pudore: unum potissimum caperet exordium: deconectatur. At iuuenis nihil etiam tunc secius suspicatus: summisso uultu rogat ultro praesentis causam aegritudinis. Tunc illa nacta solitudinis damnosam occasionem prorumpit in audaciam: & uberti ad lachrymans laciniarum contegens faciem: uoce trepida sic eum breuiter affatur.

Ausa omnis & origo praesentis doloris & etiam medela ipsa: & salus unica mihi tute ipse es. Isti enim tui oculi per meos oculos ad intima delapsi praecordia: meis medullis acerrimum commouet incendium. Ergo misere tua causa pereuntis. ne te religio patris omnino deterrear: cui morituram prorsus seruabis uxorem. illius enim. n. recognoscens imaginem mutua facie merito te diligo. habere solitudinis plenam fiduciam. habes capax necessarii facinoris otium. Nam quod nemo nouit: pene non fit. Repentino malo perturbatus adolescens: quando tale facinus protinus exhorruisset: non tamen negationis intempestiua seueritate putauit exasperandam. Sed caute promissionis dilatione leniendam. Ergo prolyxe pollicetur: ut & bonum caperet animum: refectionis se ac salutem redderet: impendio suadet: donec patris aliqua perfectione: liberum uoluptati concederetur spatium: statimque se refert a noxio conspectu nouercae. & magnam domus cladem ratus indigere magno & ampliore consilio: ad quendam copertam gratuitatis educatorem senem protinus refert nec quicquam diutina deliberatione: tam salubre uisum: quam fuga celeris procellam fortunae saeuientis euadere. Sed impatiens uel exiguae dilationis mulier. ficta qualibet causa: confestim marito miris persuadet artibus ad longissime diffitas festinare uillulas. quo facto: maturate spei uesania praecipit: promissa libidinis flagitat uadimonium. Sed iuuenis modo istud: modo illud cause faciens: execrabile frustratur eius aspectum. quoad illa nuntiorum uarietate: pollicitationem sibi denegatam manifesto perspicuens. mobilitate lubrica: nefarium amorem ad longe deterius transulisset odium. & assumpto statim nequissimo & ad omne facinus emancipato: quodam dotali seruulo: perfidia suae consilia communicat: nec quicquam melius uidetur. quam uita miserum priuare iuuenem. Ergo missus continuo furtifer: uenenum praesentarium comperat: idque uino diligenter dilutum: in fontis priuigni praeparat exitio: ac dum de oblationis opportunitate secum deliberant noxii homines: forte fortuna. puer ille iunior prius pessimae foeminae filio post matutinum laborem studiorum: domum se recipiens: pendio iam cepto: sitiens. repertum uini poculum. in quo uenenum latebat inclusum: nescius fraudis occulte continuo perduxit haustum atque ubi fratri suo peratam mortem ebibit. exanimis terre procumbit illius quoque repentina pueri perniciem. pedagogus commotus. ululabili clamore: matrem totaque ciet familiam. Iamque cognito casu noxiae potionis. uarie quisque presentium: auctores insimulabant extremi facinoris. Sed dira illa foemina & maliciem nouercalis exemplar unicum non acerba filii morte. non parricidii conscientia: non infortunio domus. non luctu mariti. uel erumna funeris commota cladem familiae uindictae compendium traxit. missoque protinus cursore. qui anti marito domus expugnationem nuntiaret. ac mox eodem otius ab itinere regresso. personata nimia temeritate. insimulat priuigni ueneno filium suum interemptum. & hic quidem non adeo mentiebatur. quod iam destinatam iuueni mortem praueuisset puer. sed fratrem iuniorum fingebat ideo priuigni scelere peremptum: quod eius probose libidini. qua se comprimere temptauerat. nolisset succumbere. nec tamen in manibus contenta mendaciis. addebat sibi quoque ob detectum flagitium. eundem illum gladio comminari.

Tūc infelix duplici filiorū morte percussus: magnis erūnæ procellis estuat. Nā & iuniore in coram sui funerari uidebat: & alterū ob incestū: paricidiūq; capitis scilicet damnatum iri certo sciebat. Adhuc uxoris dilectæ nimium mentitis lamentationib9 ad extremū sobolis implebatur odium. Vix dum pompæ funebres ex sepultura filii fuerant explicatæ, & statim ab ipso eius rogo: senex infelix ora sua recentibus adhuc rigans lachrymis: trahēsque cinere sordendē caniciēs: foro se festinus imittit. atq; ibi tum fletu: tum precibus. genua etiā decurionū contingens: nescius fraudum pessimæ mulieris: in exitium reliq; filii plenis operabatur affectib9 illū incestū paterno thalamo: illū paricidā fraterno exitio & in cōminata nouerca cæde sicariū. Tanta deniq; miseratione: tātaq; indignatiōe curiā: sed & plebē mœrens inflāmauerat: ut remoto iudicandi tœdio: & accusatiōis manifestis probationib9 & responsionibus meditari abagibus cuncti cōclamarit lapidibus obrutū publicū malū. publice uindicari. Magistratus interim metu periculi proprii. ne de paruis indignationis elemētis ad exitium disciplinæ ciuitatisq; seditio pcederet: p̄tim decuriōes deprecari. p̄tim populariter cōpescere. ut rite & more maiorū iudicio reddito: & utrinq; secus allegationib9 examinatis ciuilibiter snia promeretur. nec ad istar barbaricæ feritatis: uel tyrannicæ ipotētiæ damnaretur aliq; iauditus: & i pace placida tā dirum sæculo pderetur exemplum.

Placuit salubre cōsiliū: & ilico iussus preco p̄nunciat patres i curiā conuenirent: qbus protinus dignitatis iurē cōsueta loca residētibus: rursum preconis uocatu primus accusator incedit. Tunc demū clamatus introducit etiā reus: & exēplo legis atticæ: martiūq; iudiciū: causæ pattonis denunciat preco: neq; principia diceret: neq; miserationē cōmouere. Hæc ad istū modū gesta: cōpluribus mutuo sermocinantibus cognouit. Quibus autē uerbis accusator uexerit. qbus rebus diluerit reus. ac p̄sus orationes: altricationesq; neque absens ipse apud præsepium scire: neque ad uos quæ ignorari possum enunciare. sed quæ plane comperi. ad istas litteras proferam. Simul enim finita est dicentiū contentio. ueritatem criminum fidemq; probationibus certis instrui. nec suspicationibus tantā cōiecturā permitti placuit. atq; illum promptissimum seruum qui solus hæc ita gesta esse. scire diceretur. sisti modis omnibus oportere. Nec tantillum cruciarius ille. uel fortuna tam magni iudiciū. uel conferte conspectu curie. uel certe noxia conscientia sua. deterritus quæ ipse finxerat. quasi uera ad se uerare. atq; adserere incipit. quod se uocasset indignatus fastidio nouerca iuuenis: qd ulciscens iniuriā. filii ei9 mādauerat necem. qd p̄misisset grāde silentiū præmiū. qd recusanti. mortē sit cōminatus. quod uenenū sua manu tēperatū: dandum fratri reddiderit: quod ad criminis probationē reseruatū poculū neglexisse suspicatus. sua postremum manu porrexerit puero. Hæc eximia enim ad ueritatis imaginē Verbero ne illo simulata trepidatione perferente. finitum est iudicium. nec quisquam decurionum tam equius remanserat iuueni. quin eum euidenter noxæ compertum. in sui culleo pronuntiaret. Cum iam sententiæ pares cunctorum stilis ad unum sermonem congruentibus. ex more perpetuo: in urnam aream deberent coici. quo semel conditis calculis iam cum rei fortuna transacto. nihil postea commutari licebat. sed mancipabatur potestas capitis in manum carnificis. unus & curia senior præ cæteris comperitæ fidei. atque autoritatis præcipue medicus. oris itum urnā manci contegens. ne quis mitteret calculum temere. hoc ad ordinem pertulit. Quod atatis sum uobis approbatus. me dixisse gaudio. nec patiar falsis criminibus. petito reo. manifestū

homicidiū ppetrari: nec uos q iureiurando adstricti iudicatis: inductos seruuli mendacio peierare ipse nō possum: calcata numinū religione: cōscientiā meā fallens: perperam pncipiare. Ergo ut res est: de me cognoscite: furtifer iste uenenū præsentiū cōperrare sollicitus: centūq aureos solidos offerēs precium: me nō olim conuenerat: quod egroto cuidam dicebat necessariū: qui morbi inextricabilis ueterno uehementer iplicatus: uitā se cruciatui subtrahere gestiret. At ego perspiciens malū iustum Verberonē blatterantē: atq inconcinne causificantē: certusq aliquid moliri flagitiū: potionē quidem dedi: sed futurā quæstioni præcauēs: non statim precium quod offerebatur accepi: sed ne forte aliquis inq istorū quos offers aureorū: nequā uel adulter reperiatur. in hoc ipso sacculo conditos eos: anulo tuo prenota: donec altera die numulario præsente cōprobenatur. sic inductus signauit pecuniā: quam exinde ut iste representatus est iudicio: iussi de meis aliquē corriculo taberna proptā afferre. & en ecce p latam corā exibeo uideat: & suum sigellū recognoscat. Nā quē admodum eius ueneni frater insimulari potest: quod iste cōperauerit. Ingens exinde Verberonē corripere trepidatio. & inuicem humani coloris succedit pallor infernus: per quā uniuersa mēbra frigidus sudor emanabat. Tūc pedes incertis alternatiōibus cōmouere: modo hanc: mō illā partē scalpere capitis. & ore semiclauso balbutiēs nescio: quas afamas effutire: ut eū nemo prsus a culpa uacuū merito crederet. Sed reualescente prsus astutia constantissime negare: & accersire mēdati medicū nō desinit: qui ppter iudicii religionē: cum fidē suā coram lacerari uideret: multiplicato studio Verberonē illū contūdīt redarguere: donec iussu magistratuū: ministeria publica cōtrectatis nequissimi serui manib⁹ anulū fereum deprehensum cū signo sacculi cōferrūt: quæ comparatio præcedentē roborauit suspicionē. nec rota uel Equuleus more græcorū, tormētis eius apparata tā deerāt. sed obfirmatis mira præsumptione nullis uerberibus: ac ne ipso quidē succubuit igni. Tū medicus nō patiar inq Hercules. nō patiar. uel circa fas de innocente isto iuvene suppliciu uos sumere. uel hunc ludificato nostro iudicio pœnam noxiū facinoris euadere. Dabo enī rei præsentiis euidēs argumētū. nā cum uenenū peremptoriū cōparare pessimus iste gestiret. nec meæ sectæ credere conuenire. causas ulli præbere mortis. nec exitio. sed salutī hominū medicinā quæsitam esse didicisse. uereres ne si daturum me negassem. id tēpestiua repulsa. uia sceleri subministrare. & ab alio quopiam exitiabilē mercatus hic potionē uel postremū gladio. uel quouis telo nefas inchoatum perficeret. dedi: nō uenenum. sed somniferū mādrazoræ illum. grauedinis cōperte famosum. & morte si millimi soporis efficacē. nec mirum desperatissimū istum latronē. certū extremæ pœnæ. quæ more maiorum in eum competit. cruciatus istos ut leuiore facile tolerare. Sed si uere puer meus tēperatam māibus sumpsit potionē. uiuit. & quiescit & dormit. & protinus marcido sopore discusso remeabit ad diem lucidā. quod si uere perēptus est. si uere morte præuentus ē. quærat licet causas mortis eius alias. ad istum modū seniore adorāte. placuit & itur confestim magna cū festinatione ad illud sepulchrum. quo corpus pueri depositum iacebat nemo de curia. de optimatibus nemo. ac ne de ipso quidem populo quisquā. qui nō illuc curiose confluerit. Ecce pater suis ipse māibus: coperculo capuli remoto. commodum discusso mortiferro sopore. surgentē postliminio mortis deprehendit filium. eumq complexus artissime: uerbis impar: præsente gaudio pducit ad populum: atque ut erat adhuc feralibus amiculis instrictus. atq obditus. deportatur

ad iudicium puer. Iam liquidò serui nequissimi. atq; mulieris nequioris patefactis sceleribus pcedit in mediū nuda ueritas & nouerca quidē ppetuū indicitur exiliū. seruus uerò patibulo suffigitur. & oīum consensu bono medico sinūtur aurei opportuni soni precū. & illius quidē senis famosa atq; fabulosa fortuna puidentiā diuine cognitū acceperit exitū qui momēto modico. imo puncto exiguo post orbitatis piculū adolecentiū duorū pater repente factus est. At ego tunc tēporis talib; fatorū fluctibus uolutabar. Miles ille. qui me nullo uendēte cōparauerat & sine precio suū fecerat tribuni sui praecepto debitū sustinens obsequiū litteras ad magnū scriptas principē. romā uersus platurus uicinis me qbusdā duob; seruis fratrib; undecim denariis uendidit. His erat diues admodū dominus At illoꝝ alter pistor dulciarius q panes & melita cōcinabat edulia. Alter cocus. q sapidissimis nutrimentis succuū pulmēta cōdital uapore molliabat unico illi cōtubernio cōm uitā sustinebant meq; ad uasa illa cōpluraria gestāda praeſtinarāt quā domini regiones plūsculas perrātis uariis uisib; erāt necessaria adſeſcor itaq; inter duos illos fratres tertius cōtubernalis. Haud ullo tpe tā beniuolā fortunā exptus. Nā uespera post opiperas cēnas earūq; splēdidissimos apparatus multas numero ptes in cellulā suā mei solebant reportare domini ille porcorū pullos pſciū & eiuscemodi pulmētoꝝ largissimas reliquias. hic panes crustula iuēculos. hamos. sacertulos plura scitamēta mellira qui cū se refecturi clausula cellula balneas petissent oblati ego diuinitus dapib; affatim ſaginabar. nec enim tā stultus erā. tāq; uere asinus. ut dulcissimis illis relictis cibis canarē asperrimū fenū. & diu quidē pulcherrime mihi furatrine pcedebat artificiū qppe adhuc timide & satis pceſuripieci. de tā multis pauciora nec illis fraudes ullas in asino suspiciatibus. At ubi fiducia latēdi pleniore capta ptes opimas quasq; deuorabā. & iucūdiora eligens abligurie bā dulcia. suspicio nō exilis fratrem popugit aīos & q̄q; de me nihil ēt tū tale crederent; tamē quotidiani damni studio se ueſtigabāt reū illi uero postremo etiam mutuo sese rapinae turpissimae criminabantur. Iamq; curam diligentiorē & acriorē custodebāt & dī numerationem adhibebant partiū tandē deniq; rupta uerecūdia. sic alter altere cōpeſlat. Ad istud iam neq; equū. ac ne humanū fidē minuere quidē quotidie ac partes electiores surripere. atq; his diuenditis peculiū latēter augere. de reliquis aequā iudicare diuisionē si tibi deniq; societas ista displicet possumus oīa qdē cetera fratres manere. Ab isto tamen nexu cōmunionis discedere. nā uideo in imensū damni pcedentem querelā. nutrire nobis imanē discordiā. Subiicit aliꝝ laudo istā tuā mehercules. & ipse cōstantiā quod furatis clanculo ptrib; praeuenisti queremoniā. q̄ diutissime sustinēs tacitus ingemiscebā ne uideret rapinae sordidā meū fratrem arguere. sed bene quod utrinque secus sermone plato. iactare mediū queritur nec silētio pcedēs simulas. Et ecce leas nobis contentiones pariat. His & similibus altricati conuiciis deierant utrique nullā se pſe fraudē nullā denique surreptionē factitasse. Sed plāc debere cū etis a reib; cōis dispendi latronē inq; rinā neque asinū q̄ solus inter eſſet talib; cibis affici posse. & tamen quotidie pastus electiles cōparere nusq; nec utique cellā suā tā immanēs iuolare mures uel muscas. ut olim Harpyiae fuere. quae diripiebant phineias dapes. Interea liberalib; cēnis inescatus & humanis affatim cibis ſaginat; corpꝝ obesa pinguitie cōpleueram coriū aruina ſuculenta molliuerā pilū liberali nitore nutriuērā. sed iste corporis mei decor pudori peperit grande dedecus insolita namque tergoris uasitate cōmoti ſcenum pſus intactū quotidie remanere cernētes iam totos

dirigunt ad me omnes aios. & hora cōsuea uelut balnea petituri. clausis ex more foribus per quandā modicā cauernā rimātur me passim expositis epulis inhaerentē. nec ulla cura iam dāni sui habita mirati monstruosas asini delicias: risu maximo dirūpūtur uocatoq; & altero ac dein plurib; cōseruis demonstrāt infandā memoratu bebetis iumētigulā. Tantis deniq; ac tam liberalis cachinnus cūctos inuaserat. ut ad aures quoq; prātereūtis pueniret domini. Sciscitatus deniq; qd bonū tideret familia cognito qd res erat. ipse quoque p idē pspiciens foramē de lactatur eximie. ac dein risu ipse quoq; latissimo ad usq; intestinor; dolorē redactus. iā patefacto cubiculo p xime cōsistens corā arbitratur. Nam & ego tandē ex aliqua parte mollius mihi renidentis fortunæ cōtemplatus faciē gaudio prāsentiū fiduciam mihi subministrāte. nec tantillū cōmotus securus hāsītābā quod nouitate spectaculi latus dominus edū duci me iussit. imo uero suis & ipse manibus ad tricliniū perduxit. mensaq; posita omne genus eduliū solidorum & illibata ferculu iussit apponi. At ego q̄ iam bellule suffācinat; gratiore cōmēdationēq; me tum ei facere cupiens exurienter exhibitas escas appetebā. Nam & quid potissimū abhorreret asinus excogitantes scrupulose ad explorandum māsuetudinē id offerebāt mihi carnes lasere infectas. alticia pipere inspersa pisces exotico iure perfusos. Interim cōuiuū sūmo risu personabat. Quidam deniq; prāsens scurrula. date inquit sodali huic quippiā meri. quod dictū dominus secutus. Nō adeo respondit absurde locutus es furtiter ualde enī fieri pōt. ut contubernalis noster poculū quoque mulsi libēter appetat. & hemus ait puer lautū diligenter ecce illū aureū canthar; mulso contepera & offer parasito meo simul q; ei pra biberim cōmoneto. in gens ex inoborā est epulonū expectatio. nec ulla tamen ego ratione cōterritus ociose ac satis genialiter contorta in modū linguæ extrema labia. grādissimū illū calicē uno haustu perhausi. & clamor exurgit conlona uoce cōnectorum salute me prosequentiū magno denique delibutus gaudio dominus uocatis seruis suis. emptoribus meis. iubet quadruplū restitui precium meq; cuidam acceptissimo liberto suo & satis peculiatō. magna prāsatus diligentia tradidit. qui me satis humane satisque comitet nutrebat. & quo se paterno commendationē facere. studiosissime uoluptates ei; per meas argurias instruebat. & primum me quidem mensam accumbere suffixo cubito. dein adluctari & etiam saltare sublati prioribus pedibus per docuit quodque esset ad primē mirabile uerbis nutum commodarem ut quod nollem. relato quod uellem. reiecto capite monstrarem siciensque pocillatore respecto ciliis alterna conuiuens bibere flagitare atque hęc omnia per facile obediēbam quæ nullo etiam monstrante scilicet facerem. sed uerebar ne si forte sine magistro. humano ritu hoc ederem. plerique ratī sœuum prāsagium portendere uelut monstrum ostentumque me obtruncatum. uulturiis opimum pabulum redderent. Iamque rumor publice crebruerat. quo conspectum atque famigerabilem meis miris artibus effeceram dominum. hic est qui sodalem couiuamque possidet luctantem asinum. saltantem asinum. uoces humanas intelligentem. sensum nutibus exprimentem. Sed prius est. ut uobis quod initio facere debueram. uel nunc saltem referam quis iste uel unum fuerit Thyasus. hic enim nomine meus nuncupabatur dominus oriundus patria corintho. quod caput est totius Achaïe prouintia: ut eius pro sapia atque dignitas postulabat gradatim per mēsis honoribus quinquēnali magistratu fuerat destinatus & ut splendori capessendorum responderet fascium. munus gladiatorum triduanis spectaculis pollicitus. la-

tius munificentiam suā porrigebat. deniq; gloria publicæ studio. Tūc Thessaliam
 etiam accesserat nobilissimas feras & famolos inde gladiatores cōparaturus. Iāq; ex
 arbitrio dispositis coemptisq; oib⁹ domuitionē parabat. spretis luculētis illis suis ue
 huculis. ac post habitis decoris prædag carpentis. quæ partim cōtectā partim reuela
 tio
 ta frustra nouissimis trahebantur cōsequiis. equis etiā thessalicis & aliis iumēis gal
 Confe
 licanis quibus generosa soboles perhibet preciosa dignitatē mephaleris aureis. & fu
 quia
 catis ephippiis & purpureis tapetis. & frenis argenteis & pictilibus baltheis & tintin
 nabulis pargutis exornatū ipse residens amantissime. nōnūq; comissimis affatur ser
 Cōmis
 monib⁹. atq; inter alia p̄eraq; sūme se delectari p̄fitebatur qđ haberet in me simul & simus
 cōuiuā & uectore. At ubi partim t̄rrestrī. partim maritimo itinere cōfecto Corinthū
 accessimus. magnæ ciuiū turbæ cōfluebāt: ut mihi uidebatur. nō tātū Thyasī dante
 honori. q̄ mei cōspectus cupientes. nam tanta ēt ibidē de me fama puaferat ut nō me
 diocri quæstui p̄posito illi modo fueri q̄ cū multos uideret n̄mio fauore. lusus meos
 spectare gestientes obsecrata fore atq; singulis eorū seorsus admissis stipēs acceptans:
 nō paruas sūmulas diurnas corrādere consueuerat. Fuit in illo cōuenticulo matrōa quę
 dā pollens & opulēs quæ more cæterorū uisū meū mercata ac dehinc multiformib⁹
 ludicris delectata per amirationē assiduā paulatim in ammirabilem mei cupidinem
 incidit nec ulla uesana libidini medelam capiens ad instar asinariæ pasiphæ cōplex⁹
 meos ardentē expectabat grandī deniq; præmio cū altore meo depacta ē noctis uni
 us cubitū. at ille nequaq; ut posset de me suaue puenire: lucro suo tantū cōtentus in
 nuit. Iam deniq; cœnati triclinio domini decesseramus & iam dudum præstulantē
 cubiculo meo matronam offendimus. Dii boni qualis ille quanq; præclarus appa
 ratus quattuor eunuchi confestim puluillis cōpluribus uerosetumentibus pluma de
 dicata terrestrem nobis cubitū præstruunt: sed & stragula ueste auro ac murice tyrio
 depicta probe consternunt. ac desuper breuib⁹ admodum. sed satis copiosis puluil
 lis aliis nimis modicis quis maxillas & ceruices delicatæ mulieres suffulcire consue
 runt superstruunt. nec dominæ uoluptates diutina sua præsentia morati clausis cubi
 culis foribus faceffit. At intus cerei præclara micantes luce nocturnas nobis tenebras
 in albabant. Tunc ipsa cuncto p̄fusa spoliata tegmine tenia quoq; qua decoras deū
 xerat papillas lumen p̄pter ad sistens destagneo uasculo multo sese perūgit oleo bal
 famo: meq; indidē largissime p̄fricat. sed multo tanta impensius cura etiā nares p̄fun
 dit meas. Tunc exosculata pressule non qualia in lupanari solēt basiola iactari uel
 meretricum poscinūmia. uel ad uectōrū negociūmia. sed pura atq; sincera. instrui
 & blandissimos affatus. amo & cupio. & te solum diligo & sine te iam uiuere nequeo.
 & cætera quis mulieres & alios inducunt & suas testantur affectiones capistroque me
 deprehensum more quo didiceram redinat facile quippe cū nil noui nihilq; difficile fa
 cturus mihi uiderer præsertim post tantū tēporis tam formosæ mulieris cupientis
 amplexus obiturus. nam & uino pulcherrimo. atque copioso memet madefeceram.
 & unguento flagrantissimo pluuiū libidinis suscitātā. Sed angebar plane: non exili
 metu reputans quēadmodū tantis. tanq; magnis cruribus possem delicatā matronā
 inscendere. uel tam lucida. tanq; tenera & lacte ac melle confecta membra duris un
 gulis cōplecti. labiasq; modicas ambrosio rore purpurantes tam amplō ore. tanque
 enormi. & saxeis dentibus deformis sauiari. nouissime. quo pacto q̄q; exunguiculis
 perpuriscens mulier tam uastū genitale susciperet. heu me qui dirupta nobili femina
 hii

Dōui

Conse

quia

Cōmis

simus

Posci

nēmia

Nego

cinum

mia

Prolu

uium

Perpu
riscens
Palū-
bulus
Recel
lo

alum-
nanda

Succu-
ba

Deci-
pulo
Titio

bestiis obiecto minus instructurus sim mei domini molles iterdū uoculas: & assidua
sauia: & dulces gānitus. cū morficātibz oculis iterauerat illa & in sūma. teneo te inqt
teneo meū palūbulū. meū passerē. & cū dicto uanas fuisse cogitatiōes meas. iēptūq;
monstrat metū artissime nāq; cōplexa. tū me p̄sus. sed totū recipit. illa uero quoti-
ense ei p̄cens nates recellebā. accedēs totiēs nifu rabido: & spināprehendēs meā adpli-
ciore nexu iharebat. ut Hercules ēt deesse mihialiqd. ad supplēdā ei libidinē crede-
rē. nec minotauri matrē frustra delectatā putarē adultero mugiete. Iāq; oposa & per-
uigili nocte trāfacta uitata lucis cōsciētia. facessit mulier. cōdicto pari noctis futuræ
precio. nec grauate magister meus uoluptates ex eius arbitrio largiebatur. parti mer-
cedes amplissimas acceptādo. prim nouū spectaculū domino prapando: incōctan-
ter eidēq; libidinis meæ totā detegit scānā. At ille liberto magnifice mūerato desti-
nat me spectaculo publico. & quoniā neq; egregia illa uxor mea p̄p dignitatē. neq; p̄-
sus ulla alia inueniri poterat. grandi prāmio uilis acqritur aliqua. snia prāsidiis besti-
is addicta. quæ mecū in corā publicā populi caueā frequētare. eius pene talē cogno-
uerā fabulā. Maritū habuit. cuius pater p̄gre p̄fiscens mādauit uxori suæ. matri
eiusdē iuuenis. q; enī sarcina pragnationis oneratā eā relinquebāt. ut si sexus seqoris
edidisset foet⁹. p̄tin⁹ qd ēt editū necaretur. At illa præabstinētia mariti. natā puel-
lā insita matribz pietate prauenta desuiit ab obseq̃o mariti. eāq; p̄didit uicinis alūnā
dā. regressoq; iā marito. natā necatāq; nūciauit. Sed ubi flos ætatis nuptialē uirgini
diē flagitabat. nec ignaro marito dotare filiā p̄ natalibz q̄bat. quod solū potuit tacitū
secretū filio suo apuit. nā & oppido uerebatur. ne quo casu calor is iuuenilis ipetu la-
psus nescius nesciam sororē incurreret. sed pietatis spectatā iuuenis & matris obseq̃-
um & sororis officiū religiose disp̄sat. & arcanis domus uenerabilis filētii custodiæ
tradidit. plebeia facietenus prætendēs humanitatē. sic necessariū sanguinis sui mun⁹
aggreditur ut desolatā uicinā puellā. parentūq; prāsidiū uiduata. domus suę tutela
receptaret. At mox artissimo. multūque sibi dilecto cōtubernari. largitus de p̄prio
dotē. liberalissime traderet. Sed hic bene atque optime plenaque cū sanctimonia di-
sp̄sita feralē fortunę nutū latere nō potuere. cuius istinctu domū iuuenis p̄tinus se
direxit. sēua riualitas. & ilico hie eadē uxor eius. quę nūc bestiis p̄pter hęc ipsa fuerat
addicta cepit puellā uelut emulā tori. succubāque primo suspicari. dehinc detestari.
dehinc crudelissimis laqueis mortis insidiari tale denique cōminiscitur facin⁹. Annu-
lo mariti surrepto rus p̄fecto mittit quēdā seruulū sibi qdē fidelē. sed de ipsa fide p̄f-
sime mœrentē. qui puellē nūciaret qdē eā iuuenis p̄fectus ad uillulā uocaret ad sese ad-
dito ut sola & sine ullo comite q̄ maturissime pueniret. & ne qua forte nasceretur ueniē-
di cōtatio tradit annulū marito subtractū. q̄ monstratus fidē uerbis ad stipularetur.
At illa mandato fratris obsequens. hęc enī nomē sola sciebat. respecto ēt signo ei⁹ qd
offerebatur. gnauiter ut p̄ceptū fuerat in comitata festinat. Sed ubi fraudis extre-
mē lapsa decipulo laqueos insidiarū accessit. Tūc illa uxor egregia sororē mariti libi-
dinosē furie stimulis efferata primū quidē nudā flagris ultime uerberat dehinc quod
reserat clamantē quoque quod frustra pelicatus indignatione bulliret fratri s̄que no-
men sēpius iterantē uelut mentitā atque cūcta fingentē titione candēti iter media fœ-
mina detruso crudelissime necauit. Tunc acerbe mortis excitū nunciis frater & marit⁹
accurrūt uariisq; lamentationibz defletā puellā tradūt sepulturā nec iuuenis soror-
is suę mortē tā miserā & quæ minime ut par erat illata est equo tolerare quiuit animo

sed medullitus dolore cōmotus. acerrimæq; bilis noxiō furore pfusus. ex in flagrantis-
simis febribus ardebat. ut ipsi quoq; iā medela uideretur esse necessaria. Sed uxor: q̄
iam pridēs nomē uxoris cū fide pdiderat. medicū cōuenit quēdā noctæ pfidia. q̄ iā
multarū palmarū spectatus praeliis magna dexteræ suæ trophæa numerabat. ei q; pti
nus. l. pmittit festeria: ut ille quidē momētariū uenenū uenderet. illa autē emeret ma
riti sui mortē. quo cōspectu simulatur necessaria prœcordiis leniendis. biliq; subtra-
hendæ. illa prænobilis potio. quā sacrā doctiores nomināt. Sed in eius uice subditur
alia pserpinæ sacra saluti. Iamq; præsente familia & inde nōnullis amicis. & affini-
bus ægroto medicus poculū pbe temperatum manu sua porrigebat. Sed audax illa mu-
lier. ut simul & cōsciū sceleris amoliretur. & quā despoderat pecuniā. lucraretur. corā
detento calice. nō prius inqt medicorū optime: nō prius carissimo mihi marito trades
istā potionē. q̄ de ea bonā partē hauseris ipse. Vnde enim scio. an noxiū in ea lateat ue-
nenū. quæ res utiq; te tā prudētē: tāq; doctū uirum nequāq; offendit. si religiosa uxor
circa salutē mariti sollicita. necessariā affero pietatē. qua mira desperatione truculētē
fœminæ. repente pturbatur medicus. excussusq; toto cōsilio. & ob angustia. & temporis.
spatio cogitandi priuatus. anteq̄ trepidatione aliqua. uel cōtatione ipsa daret malæ cō-
scientiæ suspiciōē. indidē de potione gustāt ampliter. quā fidē secutus adolescens &
sumpto calice qd̄ offerebatur hausit. Ad istū modū præsenti transactō negotio. medi-
cus q̄ celerrime domū remeabat. salutifera potione pestē præcedentis ueneni festinās
extinguere. nec eum obstinatione sacrilega. qua semel cæperat truculenta mulier un-
gue latius a se discedere passa est. prius q̄ inquit digesta potione medicinæ euentus p-
batus appareat. sed ægra precibus & obstinationibus eius multum ac diu fatigata tā-
dem abire concessit. Interdum perniciem cæcam totis uisceribus furentem. medullæ
penitus attraxerant multum deniq; saucius & grauedine somnolenta iam demersius
domum peruadit ægerrime. uixq; enarratis cunctis ad uxorem mandat saltem pmi-
sam mercedem mortis geminatē deposceret. Sicq; Elisius uiolētē spectatissimus me-
dicus effudit spiritū nec ille tamen iuuenis diutius uitam tenuerat. sed interfictas mē-
titalq; lachrymas uxoris pari casu mortis fuerat extinctus. Iamq; eo sepulto paucis i-
teriectis duobus quis feralia mortuis litantur obsequia uxor medici precium geminē
mortis petens aderat. sed mulier usquequaq; sui similis fidei suppressens faciem præ-
tendens imaginem blandicula respondit & omnia prolixe accumulateq; pollicetur &
statutum premium sine mora se redituram constituit modo pauxillum de ea portio-
ne largiri sibi uellere. ad incepti negocii psecutiōē quid pluribus laqueis fraudium
pessimarum uxor inducta medici facile consensit & quo se gratiorem locupletari tœm-
næ faceret properiter domo petita totam prorsus ueneni pyxidē mulieri tradidit q̄
grandē scelerum nacta materiā longe lateque cruentas suas manus porrigit. Ha-
bebat filiam paruulā de merito quē nuper necauerat huic infantulæ quod leges ne-
cessariam patris successionem deferrent sustinebat ægerrime inhiāsq; toto filia: pa-
trimonio imminebat & captu ergo certa defunctorum liberorum matres sceleratas
hæreditates excipere talem parentem præbuit qualem exhibuerat uxore pradioque
commento pro tempore etiam uxorem medici simul & suam filiam ueneno eodē per-
cutit. Sed paruulæ quidem tenuem spiritum & delicata ac tenera præcordia cōficit
protinus uirus infestum at uxor medici dum noxiis ambagibus pulmones eius per-
errat tempestas detestabilis potioni primū suspicata quod res erat mox urgente spū
h iiii

Mo-
menta-
rium
Vene-
num

Indidē
Am-
pliter

Prope
riter

iam certo certior contendit ad ipsam praesidis domū: magnoque fidē eius prestatā clamore & populi concitato tumultu. utpote tam imania detectura flagitia. efficit statim sibi simul & domus & aures praesidis patefierent. Iamque ab ipso exordio crudelissime mulieris. cunctis atrocitatibus diligenter expositis. repetē mentis nubilo turbine correpta semihiantes adhuc compressit labias. & attritu dentiū longo stridore reddito ante ipsos praesidis pedes exanimis corruit nec ille uir aliquando exercitus tam multiforme facinus execrata uenefica dilatione languida passus marcescere. cōfestim cubiculariis mulieris attractis. in tormentorum ueritatem eruit. atque illā minus quā quā mērebat.

Sed quod dignus cruciatus alius excogitari non poterat: certe bestiis obiciendam pronunciauit. Talis mulieris pulchritudo matrimonium confarraturus ingentis angore oppido suspensus. expectabā diem muneris sapius quidē metu mortem mihi uolēs confiscare. priusquā scelerosa mulieris contagio macularer. uel infamia publici spectaculi depudescerē. sed prius humana manu. priuatur digitis. ungula rotunda. atque mutila gladiū stringere nequaquā poterā plane tenui specula solabar clades ultimas. quod uer in ipso ortu iam gemmulis floridis cūcta depingeret. & iā purpureo nitore prata uestiret. & cōmodū dirupto spineo tegmine spirantes cinameos odores pmicarent rosae. quae me priori meo lucio redderent. Dies ecce muneri destinatus aderat ad conspectū caueae. persequēte populo popatice fauore deducor. ac dū ludicris sœnicorum choreis. primitiae spectaculi dedicatur. tantisper ante portā cōstitutus. pabulū latissimi graminis quod in ipso germinabat aditu. libens affectabā. subinde curioso oculos patēte porta spectaculi. per spectro gratissimo reficiēs. nā puelli puellaeque uirenti florētes atatula. forma cōspicui. ueste. nitidi. incessu gestuosi. græcanicā saltātes pyrrhicā. dispositis ordinationibus. decoros ambitus inerrabāt. nūc in orbe rotatū fluxuosi nūc in obliquā seriē cōnexi. & in quadratū patorē cuneati. & in caternae diffidiū separati. At ubi discursus reciproci multinodes ambages tubae terminalis cātē explicuit. alueo subducto. & cōplicitis siparis scena disponitur. Erat mons ligneus ad instar incliti montis illius quē uates Homerus idāu cecinit. sublimi instructus fabrica cōsitus directis. & uiuis arboribus. sūmo cacumine de manibus fabri fonte manante fluuialis aquas eliquans. capellae pauculae tondebant herbulas: & in modū paridis pristygii pastoris in barbaricis amictulis humeris defluentibus pulchre inclusiatus adolēscēs aurea tiara cōtectō capite. pecuariū simulabat magisteriū. Adest luculentus. puer nudus. nisi quā ephoebica chlamida sinistram tegebat humerum flauis crinibus usquequaque conspicuus. inter comas eius aureae pinnulae cognatione simili societate prominebāt. quem caduceum. & uirgula Mercurium indicabant. Is saltatorie percurrē. malūque bracteis inauratum dextera gerens. ei qui Paris uidebatur porrigit quē mādaret Iuppiter. nutu significans. & protinus gradus citule referens. e conspectu faceffit. Insequitur puella uultu honesta. in deae iunonis specie similis. nam & caput stringebat diadema candida ferebat & sceptrum. Irrupit alia. quam putares Mineruam. caput cōnecta fulgentis galea: & oleaginea corona tegebatur ipsa galea. clipeum attolens. & astam quatiens & qualis illa cum pugnat. Super has introcessit alia uisū deo decore prepollens gratia coloris ambrosi designans Venerem. qualis fuit Venus. cum fuit uirgo. nudo & intecto corpore perfectam formositatem professā nisi quā tenui pallio bombicino inumbrabat spectabilem pubem quam quidem laciuiam curiosulus uentus satis amanter nunc lasciuiens reflabat ut dimota pateret flos etatula.

Cōplicitis si-
paris

nūc luxuriā aspirabāt: ut adhærens pressule: mēbroꝝ uoluptatē graphice laciniaret: pressu
le
 Ipse aut color deæ diuisus ī specīe: corpus cādidum: qđ calo de meat: amictus ceru- Laci
niare
 lus qđ mari remeat. Iā singulas uirgines: qđ deę putabant: sui obibāt comites. Iuno-
 nē quidē Castor & Pollux: quoꝝ capita cassides orbate stellarū apicibus īsignes cōte-
 gebātur. Sed & isti castores erāt scenici pueri. hęc puella uarios modulos lasciuā cōci-
 nente tibia procedēs: qeta: & ī affectata gesticulariōe: nutibꝯ honestis pastori pollice
 tur si sibi prēmīū decoris addixisset: sese regnū totius Asiæ tributurā. At illā quā cul-
 tus armōꝝ Mineruā fecerat: duo pueri mūiebāt. præliaris deæ comites armigeri: ter-
 ror & metus nudis īsultantes gladiis. At pone tergū tibicen hormū canebat bellico-
 sū: & p̄miscens bōbis grauibꝯ tinnitus acutos. ī modū tubæ saltatiōes agilis uigorē
 suscitabat. Hęc īq̄eto capite & oculis ī aspectū minacibus: citato & ī torto genere
 gesticulatione alacri demōstrabat Paridi si sibi formē uictoriā tradidisset: fortē tro-
 pheisqꝯ bellorū inclitū suis amminiculis futurū. Venus ecce cū magno fauore ca-
 ueꝯ ī ipso meditullio scænę circūfuso populo: letissimōꝝ puulorum dulce subridens: Medi
tullū
 cōstitit amœne. illos teretes & lacteos puellōs dices tu cupidines ueros de cælo uel
 mari cōmodū īnuolasse. Nā & pinnulis & sagittulis & habitu cetero formæ præclaræ
 cōgruebant & uelut nuptialis epulas obiturę dominæ: choruscis prælucebāt facibꝯ
 & īfluunt innuptæ: puellæ: decore soboles. Hinc gratiæ gratissimę. inde horę pul-
 cherrimę. quæ iaculis floris ferti & soluti deā suā p̄piciantes scitissimū construxerunt
 chorū: domine uoluptatū ueris coma blādientes. Iā tibiæ multi forabiles cantus: ly-
 dios dulcicer cōsonant: qbus spectatorū pectora suaue mulcētibꝯ: longe suauior Ve-
 nus placide cōmoueri: cōstantiqꝯ lēte uestigio: & leuiter fluctuantes pinulas: & sen-
 sim annutāte capite cōp̄it īcedere: molliqꝯ tibiærū sono delicatis respōdere gestibus:
 & nūc ī mite cōnuētibꝯ: nūc acre cōminātibꝯ: gestire pupulis: & nōnūqꝯ saltare solis
 oculis. Hęc ut primū ante iudicis cōspectū facta est: uisu brachiorū polliceri uideba-
 tur. si fuisset deabus ceteris antelata daturā se nuptā Paridi forma præcipuā suiꝯ con- Vultu
rius
 simile tūc aīo uolētī Phrygius iuuenis: malū qđ tenebat aureū uelut uictorię calcu-
 lū: puelle tradidit. qđ ergo miramini uilissima capita: īmo forēsia pecora īmo uero to-
 gati uulturi: si toti nūc iudices sn̄as suas precio nūdinātur: cū reꝯ exordio īter deum
 & hoīes agitatū iudiciū: corruperit gratia. & originalē sn̄ia magni Iouis cōsiliis. ele-
 ctus iudex. rusticanus & opili lucro libidinis uendiderit. cum totius etiam suę stirpis
 exitio? Sic Hercules & aliud sequens iudiciū inter inclitos achiuōꝝ duces celebra-
 tū. uel cū falsis īsimulationibus. eruditōe doctrinaqꝯ præpollens. palamedes. pro-
 ditionis damnatur. uirtute martia præpotenti præfertur Vlyxes modicus Aiaci maxi-
 mo. Quale autem & illud iudiciū apud legiferos athenienses & catos illos & o-
 mnis scientię magistros: Nonne diuinę prudētię senex. quem sapientiā prætulit cum
 ctis mortalibus: deus delphicus. fraude & inuidianequissime factionis circūuentus
 uelut corruptor adolescentię. quā frenis coercebat. herbę pestilentis suco noxiō perē-
 ptus ē: relinquens ciuibꝯ ignominie perpetuę maculam? Cū nunc etiā egregiū philo-
 sophi sectā eius ī anctissimā præoptēt. & sūmo beatitudinis studio. iurēs ī ipso no-
 mē. sed ne qđ ī dignatiōis mēę reprehendat īperū. secū sic reputas. ecce nūc patiemur
 philosophantē nobis a sinū. rursus unū discessi reuertar ad fabulam. postqꝯ finitū
 illud p̄dis iudiciū. Iuno qđ cū Mierua tristes & iratis similes scēna redeūt īdigna-
 tionē repulsę gestibꝯ p̄fessę. Venus uero gaudēs & hylaris letitiam saltādo toto cum

choro professa est. Tūc de summo mōtis cacumine p quādā latentē fistulam in excel-
 sum prorūpit imo croco diluta: sparsimq; defluens pascentis circa capellas odoro p-
 pluit hymbres: donec i meliorē maculate speciē caniciē ppriā luteo colore mutarent.
 Iāq; tota suaue flagrante cauea: mōtē illū lignēū terræ uorago decepit. Ecce qdā mi-
 les p mediā plateā dirigit cursum petitur: populo iā postulāte: illā de publico carce-
 re mulierē: quā dixi: pp multiforme scelus bestiis eē damnatā: meisq; praeclaris nupti-
 is destinatam: & tor⁹ genialis scilicet noster futurus accuratissime discernebat: lect⁹
 idica testudine plucidus: plumea cōgerie tumidus: ueste serica floribus. A te go prae-
 ter pudorē obeundi publice cōcubitus: prater contagiū scelestæ pollutæq; fœminæ:
 metu etiā mortis cruciabar maxie. Sic ipse mecū reputans: q; i amplexu uenero scili-
 cet nobis cohærentibus quæcūq; ad exititū mulieris bestia fuisset imissa: nō adeo uel
 prudentia solliers: uel artificio docta: uel abstinentia frugi: posset puenire. ut adiacen-
 tem lateri meo laceraret mulierē: mihi uero q̄si idemnato & innoxio pceret. Ergo igit
 non de pudore iam: sed de salute ipsa sollicitus: dū magister meus lectulo probe co-
 aptando destriktus inseruit: & tota familia prim ministerio uenatiōis occupata: pti
 uoluptario spectaculo attōita meis cogitatiōib⁹ libez tribuebatur arbitriū. nec ma-
 gnopere qsq; custodiēdū tā mansuetū putabar asinū: paulatī furtiūū pedē pferens:
 porta quæ pxiā ē potitus: iam cursu me celerrimo pripio. Sexq; totis passuū milib⁹
 pniciter cōfestis: cēchreas puado: qd' oppidū audit quidē nobilissimæ colonix corin-
 thiensis: adluitur aut agæo & sardonico mari: ubi portus ēt tutissimū nauīū recepta-
 culū magno frequētatur populo. Vitatis ergo turbulis: & electo secreto littore ppe
 ipsas fluctuū aspergines in quodam mollissimo arenæ gremio lassum corpus porre-
 ctus refoueo. Nā & ultimā diei merā: curriculū solis deflexerat: & uespertinæ me ge-
 ti traditum dulcis somnus oppressit.

Eiusdem liber undecimus de asino aureo.

Silen-
tiosus

Irea primā ferme noctis uigiliā expectus pauore subito: uideo prae-
 micantis lunæ candore nimio cōpletū orbē: cōmodū marinis emergē-
 tē fluctibus. nactusq; opacæ noctis silētiosa secreta certus ēt summa-
 tē deā præcipua maiestate pollere: resq; prfius hūanas ipsius regi pro-
 uidentia. nec tantū pecunia & ferina: uez iam iā ēt dīno eius luminis

Ap-
preca-
bar

Ceres
Ven⁹
Luna
Proser-
pina

numinisq; nutu uegetari. Ipsa etiā corpora terra: czelo: mariq; nūc icremētis cōsequē-
 ter augeri. nūc decrementis obsequēter iminui. fato. s. iam meis tot tantisq; cladibus
 fatiato: & specie salutis licet tardā submisstrante augustū specimē deæ prēsētis statui
 deprecari: cōfestimque discussa pigra gete alacer exurgo. meque ptinus purificandi
 studio. marino lauacro trado. septiesque sūmerso fluctibus capite. qd' eum nūerum
 præcipue religionibus aptissimū diuinus ille Pythagoras pdidit: latus & alacer deā
 præpotentē lachrymoso uultu sic apprecabar. Regina calī. siue tu ceres alma fru-
 gū parens originalis. quæ repertu latata filiā. uetustæ grādīs ferino remoto pabulo
 miti cōmōstrato cibo. nunc eleusiniā glebā pcolis. sed tu caelestis Venus. quæ primis
 reze exordiis sexuū diuersitatē. generato amore sociasti. & æterna sobole hūano gene-
 re ppagato nūc circūfluo Paphi sacrario coleris. seu Phœbi soror. quæ partu ferarū
 medelis leniētibus recreato populos tātos educaſti. praeclarisq; nūc ueneraris de-
 Proserpina tus cōprimēs terræque claustra cohibēs lucos diuersos ierrās. uario cultu ppiciaris.

ista luce foeminea cōlustrās cūcta mœia: & nudis ignib⁹ nutriēs lāta semina: & solis
 ambagibus dispēsas incerta lumina: quoquo noīe: quoquo ritu: quacq; facie: te fas ē in
 uocare. tu meis iā nūc extremis erumnis subiste: tu fortunā collapsam affirma: tu se
 uis exanclatis casibus: pausam pacemq; tribue. sit satis laborum: sit satis periculorū:
 depell quadrupedis diram faciem: redde me cōspectui meorum: redde me meo Lu
 cio. Ac si qđ offensū numē iēxorabili me sequit⁹a premit: mori saltē liceat: si nō licet ui
 uere. Ad istū modū fulsis precib⁹: & adstrūctis lamētationib⁹: rursus mihi marcē
 ē animū: i eodē illo cubili: sopor circūfusus oppressit: necdū satis cōsperā: & ecce pe
 lago medio uenerādos diis ēt uult⁹: attollēs emergit diuina facies. At dehinc paulatī
 toto corpe p lucidū simulacrū excusso pelago ante me cōstitisse uisū ē: ei⁹ mirādā spe
 ciē: ad uos ēt referre connitar: si tamē mihi differēdi tribuerit facultatē: paup⁹tas oris
 humani: uel ipsū numē ei⁹: dap silēcopiā elocutilis facundiā subministrauerit. Iam
 primū crines uberrimi plixiq; & sensim itorti p diuina colla passiue disp⁹si. molliter de
 fluebāt: corona multiformis: uariis florib⁹ sublimē distrixerat uerticē: cuius media
 qđ ē sup frontē planā rotūditas i modū speculi. uel imo argumētū lunæ candidū lu
 mē emicabat: dextra leuaq; sulcis insurgētū uiparet cohibita: spicis ēt cerealib⁹ desu
 p porrectis: multicolor bysso tenui ptexta. nūc albo cādore lucida: nūc croceo flore
 lutea: nūc roseo rubore flāmida. & q̄ lōge longeq; ēt meū cōfutabat obtutū. pallani
 gerrima. splēdescens atro nitore. q̄ circū circa remeās. & sub dextrū latus ad humerū
 leuū recurrēs. umbonis uicē deiecta pte lacinia: multiplici cōtabulatiōe dependula.
 Ad ultimās horas. nodulis fimbriarū decoriter cōfluctuabat p intectā extremitatē.
 & i ipsa ei⁹ planitie stellæ disp⁹se corruscabāt: earūq; media semestris lunā flammeos
 spirabat ignes. quāq; tū i signis illius palle pfluebat ābit⁹ idiuiduo nexu corona: totis
 floribus: totisq; cōstrūcta pomis. adherebat iam gestamina: longe diuersa. nā dextra
 qđ ē ferebat ærēū crepitaculū: cuius p angustā laminā i modū balthei recuruatā. tra
 iecte mediæ paucæ ungulæ erispāte brachio. trigēinos iact⁹ reddebāt argutū sonū:
 leue uero cymbiū depēdebat aureū. cuius ansulæ. q̄ pte cōspiciuā ē. i surgebat aspis. ca
 put extollēs arduū ceruicibus late tumescētib⁹. pedes ābrofios tegebāt soleæ. palmē
 uictricis foliis intextæ. Talis ac tanta spirās arabia: foelicia germia diuina me uoce di
 gna ē. En ad sū tuis cōmota luci precibus rex: natura parēs. elemētoꝝ oīum domia. Regē
 saculoꝝ pgenies initialis. sūma nūminū. regina maniū. prima celitū deoꝝ: dearūq; natu
 facies uniformis: q̄ celi lūinosa culmina. maris salubria flāmīna. i ferū deplorata silen
 tia. nutibus meis dispenso. cuius numē unicū multiforme specie. ritu uario. nomine
 multiugo totius ueneratur orbis. Inde primigeniū phryges pessimūticā noīant do
 mini matrem hinc autochthones attici cecropeā Mineruā. illinc fluctuantes. cyprii Auto
 paphiam Venerē cretes sagittiferi dictinam dianā siculi triligues stygiam Proserpi
 nā. Eleusini uetustam deam. Cererem Iunonem alii Alii Bellonam alii Hecatē. Rhā
 nussiam alii & qui nascentis dei solis inchoantibus illustrantur radiis Aethiopes ari
 que Priscaque doctrina pollentes ægyptiī cerimonis me propriis pcolentes appellāt
 uero noīe reginam Isidē ad sū tuos miserata casus adsum fauens & ppitā mitte iam
 flet⁹ & lamētatiōes omitte depelle mœrorē Iā tibi puidētia mea illucessit dies saluta
 ris. Ergo iḡ i peris istis meis aiūm intende sollicitū diem qui dies ex ista nocte nasce
 tur aterna mihi nūcupauit religio quo sedatis hybernīs tēpestatibus & lenitis maris
 procellosis fluctibus: nauigabili iā pelago rudē dedicantes carinam primitias cōmea

Elocu
tilisVipa
reFlāmi
daConta
bula

tio

Cym
bium

Regē

natu
ra pa

rēs

Auto
chtho

nes

Siculi
trilin
gues

DE ASINO AVREO

tus libant mei sacerdotes. Id sacrū: nec sollicita nec pphana mente debetis opperi
ri. nam meo monitū sacerdos in ipso procinctu pōpæ roseam manu dextra. sistro co
harētem gestabit coronā. incontanter ergo dimotis turbulis: alacer continuare pom
pā meā: uolentia fretus: & de pximo clemēter uelut manū sacerdotis osculābundus
rosis decerptis pessime: mihiq; de testabilis iā dudū beluæ istius corio te ptn. exuo.
nec quicq; regē mearū reformides: ut arduū. nā hoc eodē momento quo tibi uenit: si
mul & tibi præsens q̄ sunt cōsequētia sacerdoti meo p quietē faciēda prācipio: me
iussu tibi cōstricti comitat⁹ decedēt populi. nec iter hylares cerimonias & festiua spe
ctacula quisq; deformem istā quā geris faciē phorrescet: uel figurā tuā repente mutatā
sequius interpretatus aliq; maligne criminabitur. Plane meminēris & penita mente
cōditū semp tenebis: mihi reliq; uitæ tuæ curricula: adusq; terminos ultimi spūs ua
data. nec iniuriū cuius beneficio redieris ad homines: ei totū debere q; uiues. Viuere
aut beatus: uiues i mea tutela gloriosus: & cū spaciū sæculi tui p mensus ad iferos de
mearis ibi quoq; i ipso subterraneo semitudo: me quā uides Acherontis tenebris i
terlucentē: stygiisq; penetralibus regnantē: cāpos elysios incolēs ipse: tibi ppici fre
quēs adorabis: qd si sedulis obsequiis & religiosis ministeriis: & tenacib; castimoni
is: numē nostꝛ pmerueris: scies ultra statuta fato tuo spacio: uitā quoq; tibi proga
re mihi tātū licere. Sic oraculi uenerabilis sine plato: numē iunctū i se recessit: nec mo
ra cū somno ptnus absolut⁹ pauore & gaudio: ac dein sudore nimio p mixt⁹ exur
go: sūmāq; mirat⁹ deæ potētis tā clarā præsentiā marino rorē respus: magnisq; ipiis
eius itentus. monitiōis eius ordinē reolebā. Nec mora: cū noctis atrā fugato nubi
lo: sol exurgit aureus: & ecce discursu religioso: ac prfus triūphali: turbule cōplēt to
tas plateas: tātaq; hylaritudine prēter peculiare meā gestire mihi cūcta uidebātur: ut
pecuaetiā huiusmodi & totas domos: & ipsū diē serena facie gaudere sentirē. Nam
& priuinā pridianā: dies apricus ac placidus repēte fuerat i secut⁹: ut canore etiā aui
cu'æ: pleclātē uerno uapore concētus suaues adsonarēt. matrē siderū. parētē tēpo
rū. orbisq; totius dominā. blādo mulcētes affamie. qd qd arbores etiā q pomifera so
bole fecundæ. quæque eaz tātū ūbra cōtēta. steriles austernis laxate flatib;. germine
folioꝝ renidētes. demētī motu brachioꝝ dulces strepit⁹ obsibilabāt: magnoque p
cellaz sedato fragor. acturbido fluctuū tumore posito. mare getas alluuiēs tēpabat
Cælū aut nubilosa caligine disiecta. nudo sudoque lūinis ppriū splēdore cādebat. ec
ce pōpē magnē paulatim prācedūt anteludia. uocib; cuiusque studiis exornata pul
cherrime. hic incictus baltheo militē gerebat. illū succinctū chlamyde crepides & ue
nabula uēatorē fecerāt. Ali⁹ soccis obauratis. idutus serica ueste. mūdoque prācio
so. & adtrextis capite crinib;. īcessu pfluō fœminā mētiebatur. Porro aliū ocreis scu
to galea ferroque īsignē. eludo putares gladiatorio pcedere. nec ille deerat: qui magi
stratū fascib; purpuraque luderet! Nec q pallio baculoque & daxeis & hircino barbi
cio philosophū fingeret. Nec q diuersis arūdinib; alter aucupē cū fisco. alter pīsa
torē cū hamo iduceret. Vidi & ursā māsuē. cultu matrōali sella uehebat. & simiā pil
leo textili. crocociisq; phrygiis catātri pastoris spē. aureū gestatē poculū. & asinū pī
nis adglutiat. a dābulatē cuidā senī dābili. uicillū qdē bellerophōtē. hūc at dicerēs pe
gasū. nū riderēs utrūq;. Int has oblectatōēs ludicras populariū q passi uagabāt iā so
spitricis deē peculiaris pōpa moliebat. mulieres cādido splēdētēs amicimie uario
lētates gestamie. uerno florētes coronāine. q de grēio puia. q sacer īcedebat cōitat⁹.

Croco
cis
phry
giis
Vcil
lū

solum sternebant flosculis. Aliæq; nitētibꝫ speculis pone tergū reuersus ueniēti deæ obuiū cōmonstrarent obsequiū. Et quæ pectines eburneos ferētes: gestu brachiorū: flexuq; digitorū: ornatū atq; obpexū criniū regaliū fingerent. illæ ēt quæ ceteris unguentis & geniali balsamo guttatim excusso cōspgebant plateas. manus preterea sexus utriusq; numerus: lucernis: tadis careis. & alio genere ficti luminis sidez cælestiū stirpē ppiciantes symphōia: dehinc suauēs fistulæ: tibiaq; modulis dulcissimis psonabāreas amœnus lectissimæ iuuētutis uesteniuea & cataclista prænites sequebat̃ cho-
 us. carmē uenustū iterantes: qđ camœnæ fauore sollers pœta modulatus edixerat qđ argumētū referrebat. Interī maiorꝫ antecātamēta uotoꝝ. Ibāt & dicati magno serapitibicines: q p obliquū calamū ad aurē porrectū dextrā: familiarē tēpli deiq; modulū frequētabāt: & pleriq; q̃ facile sacris uia dari predīcarēt. Tūcīfluūt turbæ sacris diuinis initiatæ: uirifœminæq; oīs dignitatis & oīs ætatis lītē uestis cādore puro lūi noli. Illē limpido regmine crines madidos obuolute: hī capillū derafi funditus: uerticē prenitentes: magnæ religiōis terrena sidera. creis & argenteis. imō uero aureis etiā listris argutū tinnicū cōstreptentes: & antistites sacrorū pceres illi qui candido lintheamine cinctū pectoralē adusq; uestigia strictim iniecti: potētissimorū dominī proferebant insignis exuuias. Quorū primus lucernā claro precātē porrigebat lumine. non adeo nris illis cōsimilē: q̃ uestinas illuminant epulas. sed aureū cymbiū i medio sui pectore flammulā suscitans largiōnē. Secundus uestitus qđ ē similis. sed manibꝫ āba bus gerebat altaria: idē auxilia qbus nomen dedit. p̃priū deæ sūmatis auxiliaris p̃uidentia. Ibat tertius attollēs palmā: auro subtiliter foliatā: necnō mercurialē ēt caduceū. Quartus eq̃tatis ostēdebat indiciū. deformatā manū sinistrā. porrecta palmula: quæ genuina pigritia. nulla calliditate. nulla solertia prædita: uidebatur eq̃tati magis aptior q̃ dextra. Idem gerebat & aureū uasculū in modū papillæ rotundatum: d quo lacte libabat. Quintus auream uannum aureis congestā ramulis. & alius ferebat amphorā. Nec mōra cū dei dignati pedibus humanis icedere prodeunt hic horredum: ille supēz cōmeator & inferū: nunc aurea facie sublimis. attollens canis ceruices arduas anubis: leua caduceum gerens dextra palmam uirētem quatiens. cuiꝫ ue stigium cōtinuum sequebatur. bos ierectum leuata statū bos oīa pentis deę fœcūdū simulacrū: qđ residēs humeris suis proferebat unus e ministerio beato gressu gestuoso: ferebatur ab alio cista secretorū capax: pœnitens celans opta magnificę religionis: gerebat alius fœlici suo gremio summi sui numinis uenerādā effigiem: non pecoris nō auis: nō ferē: ac ne hōis qđem ipsius cōsimilem. sed solerti repertū & ipsa nouitate: reuerēdā altioris utcūq; & magno silentio tegēte religiōis argumētū ineffabile: sed ad istum plane modū fulgēte auro figuratū. Vnula faberrime cauata fundo q̃ rotundo miris extrisecus simulacris egyptiorū effigiata: eius orificiū nō altiuscule leuatū: i canalem porrectū: lōgo riuulo p̃minebat. Ex alia pte uero multū recedens: spatiofa dilatiōe adhebat ansa. quā cōtorto nodulo sup̃sedebat aspis s̃q̃ meæ ceruicis stricto tu more sublimis. & ecce præsentiissimi numinis p̃missa nobis accedūt benefici: & facta. salutēq; ipsā meā gerēs sacerdos appropinqt ad ipsū p̃scriptū diuie p̃missōis ornatū. dextra p̃ferēs sist̃q; deę coronā. mihi & Hercules coronā sequeēter. qđ toractis exanclātis laboribꝫ. tot emeris piculis deę maxie p̃uidētia adluctātē mihi s̃quisimā fortunā sup̃arē. nec tū gaudio subitario cōmotꝫ i clemēti me cursu p̃ripui uerē. s. ne repētio qđ drupedis i petu religiōis getꝫ turbaref ordo. sed placido ac p̃fus hūano

Cataclista
Antecantamēta

Faber
rime

gradu cōtabundus paulatī obliquato corpe sane diuinitus decedente populo: sensim inrepo. At sacerdos ut re absē cognoscere potui: nocturni cōmonefcūs oraculi: miratusq; cōgruentiā mandati muneris cōfesti resistit: & ultro porrecta dextra ob os ipsū meum coronā exhibuit. Tū ego trepidans assiduo pulsū micanti corde coronam quæ rosis amœnis itexta fulgurabat auido ore susceptam: cupidus cupidissime deuo rauis: nec me fefellit celeste promissum. Protinus mihi delabitur deformis & ferina facies: ac primo quidem squalens pilus defluit. ac dehinc cutis crassa tenuatur: uenter obesus residet: pedum plantæ per ungulas in digitos exeūt: manus nō iam pedes sūt: sed in erecta porrigunt officia: ceruix pccera cohibetur. os & caput rotūdatur. aures enormes repetunt puitatē pristinā: dētes saxei redeūt ad humanā minuticiem: & q̄ me potissimū cruciabat antecauda: nusq; cōparuit: populi mirantur. religiosi uenerātur

Minuties tam euidentem maximī numinis potētiam: & cōsimilē nocturnis imaginibus magnificentiā & facilitatē reformatiōis: claraq; & cōsona uoce cælo manus attēdentes testantur tā illustre deæ beneficiū. At ego stupore nimio defixus: tacitus harebā: animo meo tam repētīnū: tanq; magnū nō capiente gaudiū: qd potissimū præfärer primariū: unde nouæ uacis exordiū capere. quo sermonē nunc renata lingua scclicius auspicarer: quib; quantisq; uerbis tanta deæ grās agerē. Sed sacerdos utcūq; diuino monitu cognitis ab origine cūctis cladibus meis: quanq; & ipse insigni p̄motus miraculo: nuntū significato: prius præcipit tegēdo mihi hinteā dari laciniā. nā me cum primū nefando tegmīe despoliauerat asinus: cōpensus in altū sceminibus & sup̄strictus accurate manibus quātū nudo licebat uelamēto me naturali p̄be munierā. Tūc ecohorte religiōis unus ip̄igre sup̄iore exutus tunicā: sup̄texit me celerrime. quo facto sacerdos uultu geniali: & hercules phūano: i aspectū meū attonitus sic affatur. Multis & uariis exanclatis laboribus. magnisq; fortunæ tepestatibus. & maximis actus p̄cellis ad portū quietis & arā misericordiæ: luci tandem uenisti. nec tibi natales ac ne dignitas quidē: uel ipsa q̄ flores usq; doctrina p̄fuit. sed lubrico uirētis etatū la ad seruiles delapsus uoluptates. curiositatis ip̄osperæ sinistæ præmiū reportasti. Sed utcūq; fortunæ cæcitas: dū re pessimis piculis discrutiat: ad religiosam istā beatitudinē. ip̄rouida p̄duxit malitia. Eat nūc: & mūm o furore sæuiat: & crudelitati suæ materiā quærat aliā. nam in eos quoq; sibi uitas seruitiū deæ nostræ maiestas uidēcauit: nō habet locū casus infestus: qd latrones. quid fere. qd seruitiū: quid asprimorū itinerū ambages reciproæ. qd metus mortis quotidianæ nefariæ fortunæ p̄fuit. In tutelā iam receptus es fortunæ. sed uidentis q̄ suæ lucis splendore. cæteros etiā deos illuminat. sume iā uultū latiorē. candido isto habitu tuo congruentē comittare pōpam deæ ospitatricis inouanti gradu. uideant irreligiosi. uideant. & errorē suū recognoscant. En ecce pristinis erūnis absolutus. Isidis magnæ prudētia gaudēs Lucius de sua fortuna triumphat. quo tamē tutior sis atq; munitior. da nomen huic sanctæ militiæ. cuius nō olim sacramēto ēt rogabar. teq; iā nūc obsequo religionis nostræ dēdica. & ministeriū iugū subi uolūtariū. Nā cū cæperis deæ seruire. tunc magis senties fructū tuæ libertatis. ad istū modū uaticinatus sacerdos egregius fatigatos anhelitus trahens cōticuit. Exin p̄mixtus agminī religioso p̄cedens comitabar sacrariū totæ ciuitati notus ac cōspiciuus. digitis hominū nutibusque notabilis. omnes i me populi fabulabantur. hūc oipotētis hodie deæ numen augustū reformati ad hoīes: scclix hercules. & tibi beatus. qui uitæ scilicet præcedentis innocentia. fideque meruerit:

tā præclarè de celo patrociniū: ut renarus quodā mō statim sacroꝝ obsequio despo-
 retur. Inter hæc & festoꝝ uotoꝝ tumultū paulatī pgressi. iā ripā maris pximamus:
 atq; ad ipsū illū locū quo pridie meus stabulauerat asinus puenimus. Ibidem simula-
 cris rite dispositis. nauē faberrīe factā. picturis miris egyptioꝝ circūseptus uarie græ-
 cā. sūmꝰ sacerdos teda lucida. & ouo. & sulfure solēnissimas preces de casto præfatꝰ
 ore. q̄ purissime purificatā. deæ nūcupauit. dedicauitq; huius aluei foelicis nitēs car-
 basus litteræ uotū ingestās pgeribat. ecce lre uotū istaurabāt de noui cōmeato pspe-
 ra nauigatiōe. Iā malus insurgit. Pinus rotūda splendore sublimis insignis carthesio
 cōspicua. & puppis itorta chēisco. bratteis aureis uestita fulgurabat. oisq; prsus cari-
 na citro lymvido ppolita florebat. Tūc cūcti populi tā religiosi. q̄ pphāi uānos onu-
 stas aromatis & huiuscemōi suppliciis certati cōgerūt. & isup fluctꝰ libāt itrirū lacte
 cōfectū. donec muneribꝰ largis. & deuotionibꝰ faustis cōpleta nauis. absoluta stro-
 phiis āchoralibꝰ. peculiari serenoq; flatu pelago redderetur. q̄ postq̄ cursus spatio. p
 spectū sui nobis icertat. sacroꝝ geruli. sūptis rurū q̄ qsq; detulerāt alacres ad phanū
 reditū capeffūt. simili ritu pōpe decori. At cū ad ipsū iā tēplū puenimꝰ. sacerdos ma-
 ximus. q̄q; diuinaseffigies pgeribāt. & q uenerādīs penetralibꝰ pridē fuerāt initiati.
 itra cubiculū deę recepti. disponūt rite simulacra spirātia. Tūc ex his unus quē cūcti
 gramateā dicebāt. pforibꝰ assistēs. catu pastophoꝝ. qd sacrosācti collegiū nomē est
 uelut icōtionē uocato. ididē de sublimi suggestu. de libro. de lris fausta uota prapha-
 to principi magno. senatuiq; & eqti: totoq; Romano populo nauticis nauibꝰ. quæq;
 sub iperio mūdi nātis regūtur renūtiat sermone rituq; gratiē si ita populis
 missis. Quā uocē foeliciter cūctis euenire signauit populi clamor isecurꝰ. ex igaudio
 delibuti populares talos uerbenas corollas ferētes. exoscularis uestigiis deæ. q̄ gradi-
 bꝰ herbat argēto formata. Ad suos discedūt lares. nec tū sinebat me aiūs ūgue latius
 ididē digredi. sed intēꝰ deæ specimē pristinos casꝰ meos recordabar. nec tū fama uo-
 lucris pigra pinnæ tarditate cessauerat. sed ptinꝰ in patria deæ puidētis adorabile
 būficiū. meaq; ipsius fortunā mēorabilē narrauerat. passim cōfestim deniq; familia-
 res ac Vernule q̄q; mihi pximo nexu sāguinis coherebāt. luctu deposito quē de meæ
 mortis falso nūtio suscepāt. repētino latati gaudio. uarie qsq; munerabūdi. ad meū
 festināt ilico diurnū reducēq; ab inferis cōspectū quoꝝ despata ipse & facie recreatus
 oblatiōes hōe stas. eq̄ bōiq; facio. qppe cū mihi fāiliares. quoad cultū sumptūq; largi-
 ter succederet. deferre pspicue curassent. affatis itaq; ex offō singulis. narratisq; meis
 pristinis erūnis & pntibꝰ gaudiis merursū ad deę gratissimū mihi refero cōspectū adi-
 bꝰq; ductis intra cōseptū tēpli larē tēporariū mihi cōstituo deę ministeriis adhuc pri-
 uatis appositꝰ. cū tuberniisq; sacerdotū indiuiduo & numinis magni cultor inseparabi-
 lis. Nec fuit nox una. uel qes aliq̄ uisu deę mōituq; ieiuna. sed crebris ipiis sacris suis
 me iā dudū destinātū. nūc saltē cēsebat initiari. At ego q̄q; cupiēti uolūtate præditus
 tū religiosa formidine rētebar. qd. n. sed udo pcūtauerā difficile religiōis obsequū & ca-
 stimōioꝝ abstinetiā satis arduā cautoq; circūspcū uitā q̄ multis casibꝰ subiacet eē mi-
 nuēdā hæc itēdidē mecū reputās nescio quō quāq; festinās differebā. Nocte qdā ple-
 nū gremiū suū uisꝰ ē mihi sūmꝰ sacerdos offerre at regrēti qd utiq; istd rūdiste ptes il-
 las d thessalia mihi missas seruū & meū ididē supuēisse noie cādīdū hāc expectꝰ ima-
 ginē diu diuq; apd cogitatōes meas reuoluebā qd rei portēdēt p̄serti cū nullū unq;
 hūisse me seruū isto noie nūcupatū certo eēm ut tū sese p̄fagiū soni porigerēt lucꝰ cer-
 tū mōis oibꝰ significari patriū oblatiōe credebā sic āxiꝰ & i puētū p̄piorē attōitꝰ tēpli

Tēporariū

Indidē

DE ASINO AVREO

matutinas aptiōes opiebar. ac dū ualuis cadētibz reductis in diuersū deæ uenerabilē cōspectū apprecamur. & p dispositas aras circū iens sacerdos rē dinā pcurat. suppli camētis solēnibz de penetrali fōte petitū spōdeo libat rebz iā rite cōsumatis. i choatæ lucis salutatōibz religiosi primā nūciātes horā pstrepūt. & ecce supueniunt de patria quos ibi reliquerā famuli cū me foris malis icapistrasset erroribus cognitis. s. famulis meis necnō & equū quoq; illū meū reducētibz. quē diuerse distractū notæ dorsualis cognitione recupauerāt. Quare solertiā sōni tū mirabar. uel maxieq; præter cōgruētiā lucrosæ pollicitationis argumēto serui cādidi. equū mihi reddidisset colore cādidi. quo scōidē sollicitus sedulū colēdi frequentabā ministerium spe futura beneficiis præsentibz pignerata. nec minus i dies mihi magis magisq; accipiendorz sacroz cupidogliscebat. sūmisq; præcibz priariū sacerdotē sēpissime cōuenerā. petens ut me noctis sacræ tādē arcāis initiaret: at ille uir alioq; grauīs & sobriæ religionis obseruatione famos⁹. clemēter ac cōiter. & ut solēt pentes in maturis liberorū desiderijs modificali. meā differens istātiā spei melioris solatijs alioquin anxiiū mihi pmulcebat aīum nā & diē quo qsq; possit initiari. deæ nutu demonstrari & sacerdotē q; sacra debeat ministrare eiusdē puidētia deligi. sumpt⁹ et cerimonijs necessarios simili præcepto destinari quæ cūcta nos quoq; obseruabili paciētia sustinere cēsebat. qppe cū auiditati cōtumaciæq; sūme cauere. & utraq; culpā uitare. Ac neq; uocatus morari. necnō iuss⁹ festinare debere. nec tū eē q̄q; de suo numero tā pditæ mētis. uel imo destinatæ mortis: q; nō sibi quoq; seorsū iubēte dūa. temerariū atq; sacrilegū audeat ministeriū subire. noxāq; lætalē contrahere. Nā & ifez elaustra & salutis tutelam in deæ manu posita: ipsaq; traditionē adistat uolūtariæ mortis. & præcariæ salutis celebrari. qppe cū tractis uitæ tpi bz iā in ipso finitæ lucis lūne cōstitutos. q; s tū tuto post sint magna religionis cōmitti silētia: numē deæ seleat elicere. & sua puidētia quodā mō renatos. ad nouæ reponere rursus salutis curricula. Ergo igr me quoq; oportere cæleste sustinere præceptū. q̄q; pspicua euidētiq; magni numinis dignatiōe. iā dudū felicis ministerio nūcupatū destinatūq; nec secus q; cultores cæteri. cibis pphanis ac nefariis iā nūctēperare. quo rectis ad arcana purissime religionis secreta puaderem. Dixerat sacerdos nec in patiētia corrūpebatur obsequiū meū. sed intētis miti q̄ete. & pbabili taciturnitate. sedulū: quot dies obibā culturæ sacroz ministeriū. nec me fefellit. nec lōgi tpi bz p latione cruciauit. deē potētis benignitas salutaris. Sed noctis obscuræ nō obscuris i piis euidenter monuit aduenisse diē mihi sēp optabilē. quo me maximi uoti ppereret: q̄toq; sūptu debere pcurare supplicamētis ipsūq; mitrā illū suū sacerdotē præcipuū diuino quodā stellaz cōsortio ut aiebat mihi cōiūctū sacroz ministrū decernit. q; s & cæteris bēiuolis præceptis sūmaris deē recreatus aī nec dū satis luce lucida discussa q̄ete. ptinus ad receptaculū sacerdotis cōtēdo. atq; eū cubiculo suo cōmodū pdeūtē cōtinuat⁹ saluto. solito cōstātius destinauerā iā uelut debitū sacris obsequiū flagitare. At ille statuit me cōspexit prior. O Luci inq; te felicē te beatū quē ppicia uolūtate numē augustū tantope dignatur. Et qd inq; iā nūctas ocio⁹ atq; ipsū demoraris: Ad est tibi dies uotis assiduis exoptatus quo deæ multinoīs diuinis i piis p istas meas manus piissimis sacroz arcanis insinueris & iniecta dextera senex cōmissim⁹ ducit me p tin⁹ ad ipsas fores ædis amplissimæ rituq; solēni aptiōis celebrato ministerio ac matutino pacto sacrificio de optis adyti pfert quosdā libros lris ignorabilibus prenotatos ptm figuris huiuscemōi animalīū cōcepti sermonis cōpēdiosa uerba suggerentes

partim nodosis & in modū rotæ tortuosis. capreolatique cōdēsis apicibus. ac curiositate pphanorū lectione mūta. id idē mihi prædicat. quæ forent ad usū telete necessario præpāda. Ea prīnus gnauiter. & aliquāto liberali⁹: pti ipse. pti p meos socios coemēda pcuro. Iāq; tpe. ut aiebat sacerdos id postulāte. stipatū me religiosa cohorte deducit ad pximas balneas & prius sueto lauacro traditū. præfat⁹ diu ueniā purissime circū rotās abluir. rursūq; ad tēplū reductū iā duab⁹ diei pti bōtrāfactis aū ipsa deauestigia cōstituit. secretoq; mādatis qbusdā quæ uoce meliora sūt. illd plane cūctis arbutris precipit. decē cōtinuis illis dieb⁹ cibariā uoluptatē coercerē. neq; ullū aīal eēm. & iuini⁹ esse q̄s uenerabili cōtinētia rite seruatis. Iā dies aderat diuino destinat⁹ uadimonio. & sol curuat⁹ intrahebat uespā. tū ecce cōfluūt undiq; turbæ sacrorū ritu uetusto uariis qsq; mūerib⁹ onerātes. tūc scēotis pcul pfāis oib⁹. līteo rudiq; me cōtectū amicumine. arepta manu sacerdos deducit ad ipsius sacraliū penetralia. Quæras forsītā fatisanxie studiosē lector. qd deinde dictū. qd factū. Dicerē si dicere liceret. cognoscēs si liceret audire. sed parē noxā cōtraherēt aures & linguæ illæ temerariæ curiositatis: necte tū desiderio forsītā religioso sospēsū āgo⁹ diutina cruciabo. Igitur audi. sed crede quæ uera sūt. Accessi cōfiniū mortis. & calcato pserpinæ limine p oīa uect⁹ elementare me aui. nocte media uidi solē cādido coruscātē lūine: deos iferos. & deos supos. Accessit corā. & adorauī de proxio. Eccetibi rettulī. q̄ q̄ uis audita. ignores tū necesse ē. ergo qd solū pōt sine piaculo ad pphanorū intelligētias enūtiari referā. Māe factū est & pfectis solēnib⁹. pcessi duodecim sacrat⁹ stolis. hitu qdē religioso satis. sed effari dē eo nullo uinculo phibeor. qppe qd tūc tēporis uidere pūtes plurimi. nāq; i ipso ædis sacrae meditullio. ante deæ simulacry cōstitutū tribunal ligneū iussus supstiti. bislina qdē. sed floride depictā ueste cōspicuo & hūeris depēdebat pone tergū talorū: tenuis: præciosa chlamydas: q̄q; tamē uiseres. colore uario. circūnotatis insignibar aīalibus: hinc dracones indicæ. inde grypes hipborei quos in spēm pinnatæ alitis generat mūd⁹ alter. hāc olīpiacā stolā sacratī nūcupāt. ad manū dextrā gerebā flāmī ad ultā facem & caput dedecore corōa cīxerat. palmæ cādidas folliis i modū radioꝝ p̄sistētib⁹ sic ad istar solis exornatū & iuicē simulacri cōstituto repēte uelis reductis i aspectū populus errabat. Exhinc festissimū celebraui natalē sacrorū & suaues epulæ & faceta conuiuia: dies ē terti⁹ pari cerimōiarū ritu celebrat⁹ & iētaculū religiosū & telete legitima cōsumatio paucis dehinc ibidē cōmoratus dieb⁹ inexplicabili uoluptate simulacri diuini pfruebar. irremūerabili qppe beneficio pignerat⁹ sed tū deæ mōitu: licet nō plene tū p meo modulo sup̄picue gratis p̄solutis. tardā satis domuitiōē cōpo uix eqdem abrupris ardētissimī desiderii retinaculis puoluto dēiq; ante cōspectū deæ & facie mea diu detrulsis uestigiis ei⁹ lachrymis obortis singultu crebro sermonē iterficiēs & uerba deuorās aīo. Tu qdē scā & hūani generis sospitattix ppetua sp̄ fouēdis mortalib⁹ munifica dulcē matris affectiōē miserorū casib⁹ tribuis nec dies nec q̄s ulla ac ne momētū qdē tenuetuis trāscurrit beneficiis ociosū quim mari terraq; p̄tegas hoīes & depulsis uitæ pcellis salutarē porrigas dextrā q̄ fatorū & inextricabiliter tōta retractas liciā & fortūæ tēpestates mitigas & stellarū uarios meat⁹ cohibes te sup̄icolūt obseruāt in feritu rotas orbē lūminas solē regis mūdū calcas tartarū tibi respōdēt sidera redeūt tēpora gaudēt numina seruiūt elemēta tuo nutu spirāt flumina nutriūtur nubilæ germināt semīa crescūt germīa. Tuā maiestatē phorrescūt aues cælo meātes feræ mōtib⁹ errātes serpentes solo latētes beluæ pōro natātes At ego referēdis laudib⁹ tuis exilis igēio & adhibēdis sacrificiis tenuis patrimōio nec mihi uocis ubertas ad dicēda q̄ dē tua maiestate fērio sufficit nec ora mille linguarūq; totidē uel i defelli sermōis æterna se-

Capre
olatim

Inuinc

Sacr
liumDōui
tionē

DE ASINO AREO

ries. Ergo quod solū pōt religiosus qdē. sed paup alioqñ efficere curabo diuīos tuos
uultū numēq; scīssimū ītra pectoris mei secreta cōditū. pp̄tuo custodiēs imagiabor
ad istū modū deprecato sūmo numine cōplexus mitrā sacerdotē. & meū iā parentē:
colloq; eis multis osculis inherēs ueniā postulabā q; deū cōdigne tātis beneficiis mu-
nerari negrē. diu deniq; grāz gerēdaz sermōe p̄lyxo cōmoratō tādē degredior. & re-
cta uia patriū larē reuifur⁹ meū. post aliq̄ multū t̄pis cōtēdo. paucisq; post dieb⁹ deg-
Aliq̄ multū potētis īstictu. rapti cōstrictis sarcinulis. naue cōscensa. romā uersus p̄fectiōē diri-
go. tutusq; p̄spitate uētoz ferētū hauri portū celerrime. Ac dehinc carpēto puolaui
uespaq; quā dies īsequebatur iduū decēbriū. sacrosanctā istā ciuitatē accedo nec ul-
lū tā prācipuū mihī exīde studiū fuit. q̄ quotidie supplicare sūmo nūini reginē īsidis.
q̄ de tēpli situ sūpro noīe cōpēs sūma cū ueneratōe ppiciatur. Erā deniq; cultor affi-
du⁹. fāi qdē aduena religionis aut indigena. Ecce transcurso signifero circulo sol ma-
gn⁹ ānū cōpleuerat. & qetē meā rursus interpellat. numinis beneficia cura puigilis.
& rursus telete. rurs⁹ sacroz cōmōet. mirabar. qd rei tēptaret. qd p̄nūtiaret futurum
qd nī plenissime iā dudū uidebar īnitia⁹. ac dū religiosū scrupulū p̄i ap̄d sensū meū
disputo. p̄i sacroz cōsiliis ex aīo nouū mirūq; plāe p̄erior. de qdē me tātū sacris ī-
butū. ad magni dei dīi q; sūmi pētis īnuicti osiris. nec dū sacris illustratū. q̄q. n. cōne-
xa īmo uero unica artio numinis religiōisq; ēēt. tū telete discrimē intēreē maximū p-
hinc me quoq; peti magno ēt deo famulū sētire deberē. nec diu res ī ābiguo stetit. Nā
p̄xima nocte uidi quēdā gerēs ad ipsos meos lares collocaret. & occupato sedili meo
religionis āplā denūciaret epulas. is ut agnitiōē mihī. s. certo aliquo sui signo submi-
nistraret. sinistri pedis talo paululū reflexo cōtabūdo clemēter īcedebat uestigio. sub-
lata ē ergo post tā manifestā dīi uolūtātē ābiguitatis tota caligo. & ilico deā matutī-
nis p̄fectis salutatiōib⁹ sūmo studio p̄cōtabar singulos. & q̄ uestigiū similis ut sōniū
nec fide abfuit. Nā de pastophoris unū cōspexi. statim prāter īdiciū pedis ceteros ēt
statu atq; habitu examusim nocturnae imagini cōgruētē quē alinū marcellū uocitari
cognoui postea reformatiōis mēx alienū nomē. nec moratō cōueni p̄tino eū sane. nec
ipsū futuri sermōis ignaz. qp̄pe iā dudū cōsimili prācepto sacroz ministrādōz cō-
monefactū. nā sibi uis⁹ ē qete p̄xima dū magno deo corōas exaptat. & de ei⁹ ore quo
singuloz facta dictat. audisset mitti sibi Mādaurēsē. sed admodū pauperē cui statī
sua sacra dēret ministrā. Nā & illi studioz gloriā & ipsi grāde p̄pēdiū sua cōpari pui-
dētia. Ad istū modū despōs⁹ sacris sūptuū tenuitate. circa uotū meū retardabar. Nā
iuriculas patrimonii pegrinationis attriuerāt impensā & erogationes urbicā pristi-
nis illis puīcialib⁹ antistabant. Plurimū ergo duritia paupertatis intercedente. qd
ait uetus puerbiū. Inter sacrū & saxum positus cruciabar nec secius tamen identidē
numinis prāmebar instantia. Iāq; sepide non sine magna turbatione stimulat⁹ po-
stremo iussus. ueste ipsa mea q̄uis puula distracta. sufficientē cōrasi sūm. ulā & id ipsū
prāceptū fuerat spālīter. An tu īq; si quā rem uoluptati struendae molireris laciniis
tuis neq; p̄ceres. Nunc rātas cerimonias adituris īpcenitendae te paupiei contaris co-
mitē. Ergo igiturū cētis affatim prāparatis rursus decē dieb⁹ īnanis. cōtentus cibis
nited⁹ īsuper etiā deserapis principalis dei nocturnis orgiis illustratus. plena iā fiducia ger-
manae religionis obsequiū diuinū frequentabā. quae res sūmū peregrinationi mēx tri-
buebat solatiū nec minus etiā uictū uberiorem subministrabat. quid nī spiritu fauen-
tis euentus quāsticulo forensi nutirto. per patrociniā sermonis romani. Et ecce post
pauculū tempus īnopinat⁹ & usquequaq; mirificis imperiis domini rursus interpel-
lor. & cogor tertiā quoq; teletā suscitare nec leui cura sollicitus. sed oppido suspensus

Spālī-
ter
Impce
nited⁹

ai. mecū ipse cogitationes exercitius cogitabā. quorsus noua hæc & inaudita se caelestium porrigeret intētio. quid subsidium quāuis iteratā iā traditioni remāssisset. nimirū perperā. uel minus plene cōsuluerūt i me sacerdos utriq; & Hercules iā de fide quoq; eorū opinari cōceptabā sequi quo me cogitationis æstu fluctuātē ad instar insanie p̄citū sic instruxit nocturna diuinatione clemēs imago. Nihil ē inq; qd numerosa serie religionis quasi qcq; sit prius omissū terreat quin assidua ista numinū dignatiōe latū capesse gaudiū & potius exulta ter futurus quod alii uel semel uix cōceditur. req; de isto nūero merito præsūmē sp̄ beatū catēq; futura tibi sacroq; traditio p̄necessaria ē si tecū nūc saltē reputaueris exuias deæ quas in puincia sūp̄listi in eodē fano depositas p̄seuerare nec te romæ dieb; solēnib; uel supplicare his uel cū præceptū fuerit. scēlici illo amictu illustrari posse. qd scēlix itaq; ac faustū salutareq; tibi sit aio gaudiali rursū sacris initiare diis magnis auctorib;. Hactenus diuini sōnū suada maiestas quod usus foret. p̄nūciauit. nec deinceps postposito uel in supinā p̄crastinationē reiecto negocio. statim sacerdoti meo relatis quæ uiderā in aīæ p̄tinus castimonīæ iugū subeo. & lege p̄petua præsūptis illis decē dieb; sp̄otali sobrietate multiplicatis instructū telete cōparo largitus ex studio pietatis magis q̄ mēsurareb; collatis. nec Hercules laborq; me. sūptūq; qcquā p̄cēnituit qd nil liberali dūi p̄uidētia iā stipendiis forensibus belulula forū. Deniq; p̄ dies admodū pauculos deus deū magnor; potior. & maior; sūm; & sūmor; max. us. & maxior; regnator osiris nō in alienā q̄piā p̄sonā reformatus sed corā suo uenerādo me dignatus affamine per quietē recipere uilus ē. quā nūc incōtanter gloriosa in foro redderē patrocīnia. nec extimescerē maluiolorum disseminatiōes quas studiorum meorum laboriosa doctrina ibi deseruiebat. Ac ne sacris suis gregi cæsero permixtus deseruīrem in collegium me pastophorum suorum immo inter ipsos decurionum quinquennales elegit. Rursus deniq; q̄ raro capillo collegi uetustissimi. & sub illis Syllæ temporibus conditi munia nō obūbrato. uel obtecto clauicio. sed quoquo uersus obuio. gaudens obibam.

Finis Libri undecimi de Asino aureo.

L. Apuleii Floridorum liber primus.

T ferme religiosis uiantium moris est cū aliq; lucus aut aliq; locus scūs in uia oblatu; ē: uotū postulare pomū appōere pauli; p̄ assidere ita mihi ingresso scīssimā istā ciuitatē q̄ oppido festine præsanda uenia & hūda oīo. & ihibēda p̄patio ē. Neq; n. iustius religiosā morā uiatori obiecerit aut ara florib; redimita aut spelūca frōdib; iūbrata: aut q̄rc; cornib; onerata. aut sag; pellib; corōata. uel. n. collicul; sepimie cōsecrat;. uel trūc; dolamie effigiat;. uel cespes libamie hūigat; uel lapis unguie delibut;. pua hæc qppe & q̄q; paucis p̄cōratib; adorata tū ignoratib; trāscursa. At nō itidē maior me; Socra. q̄ cū deco; adolescentē & diuile tacētē aspiciat; foret. ut te uideā iqt aliqd eloq;re. s. Socra. tacētē hoīem nō uidebat. Etenī arbitrabatur hoīes nō oculo;: sed mētis acie. & ai obtutu considerādos nec ista recū plautio milite; gruebat. q̄ ita ait. pluris ē oculat; testis un;. q̄ auriti decē imo. n. uero hūc uersū ille ad exatādos hoīes cōuerterat. pluris ē aurit; testis unus q̄ oculat; decē. Catēq; si magis pollerēt oculo; q̄ ai iudicia. p̄fecto de sapiētia foret a glā cōcedēdū. hoīes. n. neq; lōgule dissita neq; p̄xime adsita possum; cerne; uer; oēs quodā mō cæci sum; ac si ad oculos & obtutu istū terrenū redigas & hētē. p̄fecto ue-

rissie poeta egregius dixit uult nebulā nobis ob oculos effusā nō cernef nos nisi itra
 lapidis iactū ualere. Aqla enī uero cū se nubīū teno altissie subliāuit enecta alis torū
 istd spaciū q̄ pluitur & nigr̄ ultra qd̄ cacumē nec fulmini nec fulguri loc⁹ ē. in ipso ut
 ita dixerī solo ætheris & fastigio hyēis. Cū igr̄ eo sese aqla extulit. nutu elemēti leuor
 sū uel dextrorsū. tāta mole corpis labitur. uelificatas alas quo libuit aduertēs modi-
 co caudæ gubernaculo ide cūcta despiciēs ibidē pīnaḡ emīno idē fessa remigia ac pau-
 lisp cōtabūdo uolatu pene eodē loco pēdula circūtuetur. & q̄rit quorsus potissimū in
 prēdā supne sese ruat fulminis uice. de cælo ī puīsa simul cāpis pecua. simul mōtib⁹
 feras. simul hoīes urbib⁹ uno obtutu snb eodē īpetu cernēs unde rostro transfodiat:
 unde unguib⁹ inūcet. uel agnū incuriosū uel leporē meticulosū. uel qd̄cūq̄ esui aiātū
 uel lāiātū fors optulit. Hiagnis fuit ut fādo accepim⁹. Marsiæ tibicinis pater & mgr̄.
 rudib⁹ adhuc musicæ sacculis. solus ante alios cātō canere. nōdū qd̄ ē tā infessa aīa lo-
 no nec tā pluriformi modo. nec tā multiformi tibia q̄ppe adhuc ars ista reptu nouo
 cōmodū oriebatur nec q̄cūq̄ oīum ē qd̄ possit in primordio sui pfici. sed in oīb⁹ fermæ
 āte ē spei rudimētū q̄ rei exp̄imētū pr̄sus igitur āte hiagnī nihil aliđ pleriq̄ callebant
 q̄ Virgilia opilio seu bublēq̄: Stridēti mīse & stipula dispdē carmē qd̄ siqs uidebatur
 paulo largio ī arte pmouisse ei quoq̄ tū mos fuit una tibia. uelut una tuba p̄sonare.
 Prim⁹ hiagnis in canēdo man⁹ discapedinauit. Prim⁹ duas tibias uno spū aīauit. Pri-
 m⁹ leuis & dextris forāinib⁹ acuto tinnitu. & graui bōb⁹ cōcētū musicū miscuit. Eo
 genitus marsias cū in artificio patris foret tibicinus pr̄hyx cætera & barbar⁹ uultu fe-
 rino trux. hispid⁹ multibarbo spīnis & pilis obsit⁹ fertur p̄ nefas. cū Appolie certauis-
 se. Theristes cū decoro agrestis cū eruditō. belua cū deo. Musæ cū minerua disimula-
 mēti ḡra iudices astitere. ad deridēdā. f. mōstri illius barbariā. nec min⁹ ad stolidita-
 tē puniēdā. Sed marsias qd̄ stulticiæ maximū specimē ē nō intelligēs se deridiculo hē-
 ri priusq̄ tibias occipet inflare pri⁹ de se & Apolline qd̄ deliramēta barbare effutiuit
 laudās sese qd̄ erat & coma relicin⁹ & barba squalidus & pectore hirsutus. & arte tibi-
 cen. & fortū ægen⁹. circa Apollinē ridiculū dictu aduersis uirtutib⁹ culpabat. quod
 Apollo eēt & coma itōs⁹. & genis grat⁹ & corpe glabell⁹ & arte multiscio. & fortūa o-
 pulēt⁹: lā primū inq̄t crines ei⁹ pr̄mulsis antiis pmulsis caproneis ante uētuli & p̄
 pēduli corp⁹ totū gratissimū mēbra nitida. lingua fatidica. seu tute orone. seu uersu-
 bus mali utrobq̄ facundia equiparari quid quod & uestis textu tenuis. tactu mol-
 lis. purpura radians: qd̄ qd̄ & lyra eius auro fulgurat ebore candidat gēmis uariegat
 quid quod & doctissime. & gratissime cātilat. Hæc oīa inquit blandimenta nequaq̄
 uirtuti decora. sed luxuriæ acōmodata. Circa corporis sui qualitatem pr̄ se maximā
 speciem ostentare. Rīsere musæ cū audirent hoc genus crimina sapienti exoptanda.
 Apollini obiectata: & tibicinem illū certamine superatum. uelut ursum bipedē co-
 rio execto nudis & laceris uisceribus reliquerunt. Ita marsias in pœnam cecinit & ce-
 cidit enī uero Apollinem tam humilis uictoriæ puditum est. Tibicem quidam fuit
 antigenidas omnis uoculæ melleus modulator. & idem omnimodis peritus modifi-
 cator. seu tu uelles eolium simplex seu Asium uarium. seu Lydium querulum. seu
 Phrygium religiosum seu Dorium bellicosum. Is igitur cum esset in tibicinio adpri-
 me nobilis nihil atque se laborare & animo angī & mente dicebat. q̄ quod monumen-
 tarii cæraulæ tibicines dicerentur. sed ferret equo aīo hanc nominū communionem si
 mimos spectauisset. aīaduerneret illic pene simili purpura: alios pr̄sidere: alios ua-
 pulare. Itidē si munera nostra spectaret. Nā illic quoq̄ uideret hoīem pr̄sidere: ho-

Meti-
culos⁹

Disca-
pedino

marli-
as

Monu-
menta-
rius

minē d̄pugnare: togā quoq; pari: & uoto & funeri. itē pallio cadauera oppiri: & phōs
amiciri. bono. n. studio ī theat̄ cōuenistis: ut q̄ sciatis nō locū auctoritatē derogare
orōni. sed cū primis hoc spectādū eē qd̄ in theatro deprehendas: nā si mīmus est: rise
ris. funere plus timueris. si comēdia est: faueris. si phūs: didiceris. Indī gens populo
sa cultoribus & finibus maxima: pcul a nobis ad orientem siti: ppe oceanī reflexus:
& solis exortus primis sideribus: ultimis terris sup̄ ægyptios eruditos. & iudēos sup̄
sticiosos: & nabatheos mercatores: & fluxos uestium arfacidas: & frugum pauperes
scythicos: & odorum diuites arabas. Eorum igitur indorum non eq̄ue miror eboris
strues: & piperis messes. & cinnamī merces: & ferrī temperacula: & argenti metallas:
& auri fluentia. nec qd̄ ganges apud eos unus oīum amnium maximus: æois regnator
aq̄s ī flumina centū discurret: cētū ualles illi ora: cētū: oceaniq; fretis centēo iūgitur
amni. nec qd̄ hīc dē Indis ibidē sitis: ad nascentē diē: tamē ī corpe color noctis est. nec
qd̄ apud illos īmensi dracones cū in manibus elephātis pari periculo ī mutua p̄niciē
cōcertāt: q̄ppe lubrico uolumine īdepti reuinciunt. & illis expedire gressū neq̄enti-
bus: uel oīno abrūpe tenacissimoz serpentū squameas pedicas: necesse sit ultionē a
ruina molis suæ petere: ac retentores suos toto corpe oblidere. Sunt apud illos uaria
colētiū genera. libētius ego de miraculis hoīum q̄ naturæ differuerim. est apud illos
gēs q̄ nihil āpli⁹ q̄ bubulcitare nouere. idq; ad cognomē illis bubulcis inditū. sunt &
mutadis mercib; callidī: & obeūdis praeliis strēnui. uel sagittis eminus: uel ensib; co-
minus. Est præterea genus apud illos præstabile. gymnosophistæ uocātur. hos ego
maxie admiror q̄ hoīes sūt p̄iti. nō ppagādē uitis: nec ī oculādas arbores. nec p̄scin-
dēdi soli: nō illi norūt aruū colē. uel aux; colare: uel equū domare: uel taurū subigerē
uel ouē uel caprā tondere uel pascere: qd̄ igr̄ ē: unū p̄ his oībus norūt: sapiētiā perco-
lunt: tā magistri senes q̄ discipuli iuniores. Nec quicquā æque penes illos laudo. q̄ q̄
torporē animi & ocium oderunt. Igitur ubi mensa posita priusquā edulia apponan-
tur. omnes adolēscētes ex diuersis locis & officiis ad dapē cōueniunt: magistri perro-
gant: quod factum a lucis ortu ad illud diē bonum fecerit hic alius se cōmēorat. inter
duos arbitrum delectum. sanata similitate reconciliata gratia purgata suspitiōe ami-
cos ex infensis reddidisse itidem alius se parentibus quippiam imperantibus obedisse
& alius aliqd̄ meditatiōe sua reppisse uel alterius demonstratiōe dididisse. Deniq; cate-
ri cōmemorāt q̄ nihil habet ad offerre cur prandeat impensus ad op̄ foras extruditur.

Alexandro illi longe omniū excellentissimo regi cui ex rebo actis & auctis cognomē
tū magnū inditū ē ne uir unicā gloriā adeptus sine laude unquā nominaretur. Nā so-
lus cōdito æuo quātū hominū mēoria extat īnexupabili impio orbis auct⁹ fortuna
sua maior fuit successusq; eius āplissimos & puocauit ut strēnuo & æq̄ parauit ut me-
ritus & supauit ut melior solusq; sine æmulo clarus adeo ut nemo audeat uirtute ei⁹
uel sperare fortunā uel optare: Eius igitur Alexandri multa sublimia facinora & præ-
clara edita fatigaueris admirādo uel bellia uisa uel domi p̄uisa q̄ oīa aggressus ē me⁹
clemēs eruditissimo & suauissimo poetaz pulcherriō carmiē illustrare. Sed cū primis
illud præclaz Alexandri qd̄ imaginē suā quo certior posteris p̄deretur noluit a multis
artificib; uulgo cōtaminari sed edixit uniuerso orbi suo ne q̄s effigiē regis temere assi-
milaret ære colere cælamiē qn̄ sæpe solus eā Polycleto ære duceret sol⁹ Appelles colo-
rib; d̄limaret solus pyrgoteles cælamiē excluderet præ hos tres multo nobilissimos
ī suis artificiis si q̄s uspiā repiretur ali⁹ s̄ctissimi imagini regis man⁹ amolito haud se

Iudei
sup̄sti-
ciosiBubul-
citare
Gym-
nosophi-
steAlexā-
der
Ma-
gnusDeli-
maret

cus ieiū: q̄ i sacrilegū uindicatur. Eo igit̄ oīum metu factū: solus Alexāder ut ubiq̄
 imaginū summus eēt: utiq̄ oībus stauis: & tabulis & toreumatis: idē uigor acerrimi
 bellatoris: idē ingeniū maximi honoris: eadē forma uiridis iuuetat: eadē gratia reluci-
 nā frontis cerneret. qd̄ utinā pari exēplo phine dictū ualeret: neq̄ imaginē eius teme-
 re assimularet: uti pauci boni artifices: idē p̄be eruditi: oīfariam sapientiā studiū cō-
 tēplarētur: neu rudes: sordidi: īperiti: Palli tenus phōs imitarētur. & disciplinā rega-
 lē tā ad benedicēdū q̄ ad bene uiuēdū reptā: maledicēdo: & similiter uiuēdo cōtami-
 narēt: qd̄ utrūq̄ scilicet p̄facile ē. Quæ enī, facilior res: q̄ lingue rabies: & uilitas mo-
 rū: alter ex aliorū cōtēptu: alter ex sui: nā uiliter semetipsū colere: sui cōtēptus ē: bar-
 bare alios insecctari audiētium cōtumelia est: an nō summā cōtumeliā uobis īponit:
 quos arbitraf̄ maledictis optimi cuiusq̄ gaudere: qui uos existimat mala & uitiosa
 uerba nō itelligere: aut si itelligatis boni cōsulare: quis ex rupiconibus: baiulis: taber-
 nariis tā ifans est: ut si palliū accipere uelit: disertis maledicat. Hic enī plus tibi debet
 q̄ dignitati. q̄q̄ ne hæc illi sit cū aliis p̄miscua. Nā ex īnumeris hominibus pauci se-
 natores: ex senatoribus pauci nobiles genere: & ex his cōsularibus pauci boni: & ad-
 huc ex bonis: paucis eruditi. sed ut loquar de solo honore. nō licet insignia eius uesti-
 tu uel calciatu temere usurpare. Si quis forte ī hoc pulcherrimo cōtū ex illis inuifori-
 bus meis. malignus sedet. quoniā ī magna ciuitate hoc quoq̄ genus iuenitur. q̄ meli-
 ores obtrectare malint q̄ imitari. & quorū similitudinē desperent. eorū dē affectet si-
 multatē. scilicet uti q̄ suo nomine obscuri sunt meo innotescāt. Si q̄ igitur ex illis libi-
 tinis splendidissimo huic auditorio. uelut qd̄ā macula se immiscuit: Veli ueli paulif
 per suos oculos p̄ hunc incredibile cōfessum circūferat. cōtēplatusq̄ frequentiam tā-
 tā. quā ante me ī auditorio philosophi nūquā uisitata ē. reputet cū animo suo quā-
 tū piculū cōseruandæ existimationis hic adeat. q̄ cōtēni nō consueuit: cū sit arduū &
 oppido difficile. uel modice paucorū expectatiōi satisfacere: p̄serti mihi cui & ante
 parta existimatio & uestra de me benigna p̄sumptio. nihil nō q̄q̄ finit diligenter.
 ac de sūmo pectore hisce. Quis. n. uestre unū mihi solēcismū ignouerit. q̄s uel unā
 syllabā barbare p̄nūciatā donauerit: q̄s incōdita & uitiosa uerba temere q̄si deliran-
 tib⁹ oborientia p̄miserit blatterare. qua tamē aliis facile & sane meritissimo ignosci-
 ris. Meū uero unūquodq̄ dictum acriter examinatis. sedulo pensiculatis. ad limam
 & lineam certam redigitis. cū terno & cothurno iterū comparatis. tantum habet uili-
 tas excusationis. quantum digitas difficultatis. Agnosco igitur difficultatem meam.
 nec deprecor quin sic existimetis. nec tamen uos parua quadam & praua similitudo
 falsos animi habeat quoniam quadam. ut sæpe dixi. palliata mendicabula obambu-
 lant. p̄eco cū proconsule & ipse tribunal ascendit & ipse togatus illic uidetur. & qui
 dem p̄diu stat. aut ambulat. aut plerūq̄ contentissime clamat. Enim uero ipse p̄-
 consul moderata uoce. rarenter & sedens loquitur. & plerūq̄ de tabella legit. quippe
 p̄conis uox garrula ministeriū est. p̄consulis autem tabella. sentētia est quæ semel
 lecta. neque augeri litera una. neque autem minui potest. sed utcunque recitata est:
 ita p̄uinciae instrumento refertur. Patior & ipse in meis studiis aliquā pro meo captu
 similitudinē. Nā quodcūque ad uos protuli exceptum ilico lectū ē. nec reuocare il-
 lud nec ante mutare nec emēdare mihi quicq̄ licet quo maior religio dicendi habenda
 ē. & qd̄ non in uno genere studioꝝ plura enim mea extant in camcenisq̄ Hyppie in
 opificiis opibus. Quid istud sit aio attēdat̄is diligentius & accuratius idisputabo.

Floridorum liber secundus.

u

T Hippias enūero sophistax ē: ē artū multitudīne prior omnibus eloquētia nulli secūduſ aras illi cū ſocrate patria uel genus ignoratur gloria uero magna: fortuna modica: ſed ingeniū nobile memoria excellēs: ſtudia uaria: æmuli multi: uenit Hippias iſte quodā certamine olympio piſam: nō minus cultu uiſendus. q̄ elaboratu mirandus omnia ſecum q̄ habebat: nihil eorū emerat: ſed ſuis ſibi manib⁹ cōfecerat: & indumēta q̄ b⁹ indutus. & calciāmēta q̄bus erat inſutus. & geſtamina q̄b⁹ erat cōſpicatus: habebat indutui ad corp⁹ tunicā interulā tenuiſſimo textu: triplici licio: purpura duplici ipſe eā ſibi ſolus domi texuerat: habebat cinctui balteū: qd̄ genus pictura labyloica miris coloribus uariēgatū: nec in hac eū opa q̄ ſq̄ adiuuerat. habebat amictui pallium cādidū: quod ſupne circuniecerat: id quoq̄ palliū coopatoris ipſius laborē fuiſſe: & pedū tegumēta: crepidas ſibi met cōperat: & annulū in leua aureū faberrino ſignaculo quē oſtēdebat: ipſe ei⁹ annuli & orbiculū circulauerat: & pallā clauſerat. & gēmā inſculperat. Nōdū oīa ei⁹ cōmēorauī. Et enī nō pigebit me cōmēorare. qd̄ illū nō puditū ē oſtētare: q̄ magno inceptu prædicauit fabricatum ſemet ſibi: apullā quoque oleariā quā geſtabat: lenticulari forma: tereti ābitu. præſſula rotūditate: iuxtaq̄ honeſtā ſtrigileculā: recta ſaſtigatiōe clauſulæ flexa tubulatione ligulæ: ut & ipſa in manu capulo moraretur: & ſudor ex ea riuulo laberetur. Quis tū nō laudauit hominē tam numeroſa arte multiſciū: toti iugi ſciētia magnificū: tot utēſiliū pitia dēdalum: qn̄ & ipſe Hippiā laudo: ſed ingeniū ei⁹ ſecunditatē malo doctrinā. q̄ ſupelleſtilis multi formi inſtrumēto emulari: fateorq̄ me ſelluarias qd̄ artes minus callere. ueſtē de terna emere baxeas iſtas de ſuterna præſtinare. Enī uero annulum nec geſtare. gemmā & aurū iuxta plumbum & lapilloſ nulli æſtimare. ſtrigilē. & apullā. cæteraq̄ balnei utēſilia nundiniſ mercari: præſum enī nō eo inficias. nec radio. nec ſubula. nec lima. nec torno. nec id genus ferramenta uti noſſe: ſed pro hiſ præoptare me fateor uno chartario calamo me reficere poemata: omnigenus apta. uirgæ lyra ſocco cothurno: Itē ſatyraſ ac geryppoſ. Item hitoriaſ uariaſ rex nec non rōeſ laudataſ diſertis. nec nō dialogoſ laudatoſ phīſ atq̄ hæc alia & ei⁹ dēmōi tā grææ q̄ latinæ gemino uoto. pari ſtudio ſimili ſtilo. quæ utinā poſt ſe me qd̄ nō ſingularim ac diſcretim ſed cunctim & cōcertatim tibi p̄cōſul uir optime offerre ac prædicabili teſtimonio ad oēm noſtrā camcenā frui nō hercule penuria laudiſ q̄ mihi dudum integra & florēſ p̄ omneſ antecēſſoreſ tuoſ ad te reſeruata eſt. Sed quoniam nulli me probationē uolo. q̄ ipſe ante oīſ merito probo. Enī ſic natura cōprobatū eſt. ut eū quē laudeſ & ameſ. porro quē ameſ. laudari te ab illo ueliſ. Atq̄ ego me dilectorē tuū p̄fiteor. nulla tibi priuatim ſed oī publicitus grā obſtrictiſtus. nihil qp̄pe a te ipetraui: q̄a nec poſtulaui. ſed philoſophia me docuit nō rātū bñficiū amare ſed & maleficiū magnoq̄ iuditiū iptire q̄ cōmodo iſeruiri & qd̄ i cōmune expediat malle q̄ qd̄ mihi. Iḡ bonitatiſ tuæ diligūt pleriq̄ fructū ego ſtudiū idq̄ facere adorſuſ ſum dū moderationem tuā i puincialiū negotiis cōtēplor quā effectim amare te debeant expti p̄p̄ beneficiū exptreſ p̄p̄ exemplum nā & beneficio multis cōmodaſti & exēplo oib⁹ p̄fuiſti q̄ ſenīa te nō amet diſcere q̄ nā moderatione obrineri queat tua iſta gratia uita iocunda mitiſ auſteritaſ placida conſtantia blanduſq̄ uigor animi. Neminem proconſulum quod ſciam prouincia africa magna reuerita eſt minus uerita nullo niſi tuo anno ad coercenda peccata plus pudor q̄ timor ualuit Nemo te aliuſ pari poteſtate ſapiuſ p̄fuit rarituſ terruit

Varie
gatū
Faber
rimuſ

Lenti-
culariſ
Strigi-
lecula
Tubu-
lacio
Sellu-
laria
arſ
Tex-
terna
Suter-
na
Ge-
ryp-
puſ
Diſcre-
tim
Cun-
ctim
Cōcer-
tatim
Effe-
ctim

nemo similiorē uirtute filium adduxit. Igitur nemo Carthagini pconsulum diutius fuit. nā etiā eo tpe quo puincias circūbas: manēte nobis Honorino minus sensimus absentia tuā q̄ ut te magis desideraremus. paterna i filio eq̄tas. senilis i iuvene prudētia: cōsularis i legato autoritas. prorsus oīs uirtutes tuas ita effingit ac represētat: ut mediūsfidius amirabilior eēt i iuvene q̄ i te p̄talaus: nisi eā tu talē dedisses: q̄ utinā ppetuo liceret frui. Quid nobiscū istis p̄cōsulū uicib⁹? qd cū annis breuib⁹ & festinantib⁹ mēlib⁹? O celeres bonorū hoīum dies. o p̄sidū optiorū citata curricula. Iā te Scueriane tota puincia desideramus. Enī uero honorim⁹ & honos suus ad praturā uocat: & fauor celsarū ad cōsulatū format: & amor nē in presentiarū tenet: & spes Carthaginis infuturū spōdet uno solatio freta exēpli tui: q̄ q̄ legat⁹ mittit: p̄cōsul ad nos cito reuersurus est. Sol q̄ cādētē feruido cursu atq; eqs flāmā citatis feruido ardore explicas. Itēq; luminis ei⁹ luna discipula. necnō q̄nque ceterū agatiū potestates. Io uis beneficia. Veneris uoluptica. p̄nix Mercurii: p̄nitiosa Saturni. Martis ignita. sūt & aliā mediā deū potestates: q̄s licet sentire nō dat cernere: ut amoris: ceterorūque id gen⁹ quorū forma inusitata: uis cognita: q̄ itē in terris: utcūque puidētiā rō polcebat: alibi mōtiū uertices arduos extulit. alibi cāporū supinā planitiē coeq̄uit. Itē quē ubique distinxit amniū fluores. pratorū uirores. Itē dedit uolat⁹ auib⁹: uoluto serpētib⁹. cursus feris: gressus hoīnib⁹. Parit. n. ut q̄ herediolū sterilē: & agrū scruposum: meras rupinas. & senticeta miseri colūt: quoniā nullus in tesq; suis fructus ē: nec ullā illic aliā frugē uidēt: sed infelix lolū & steriles dominātur auenē: suis frugib⁹ indigēt: aliena furatū eunt: & uicinorū flores decerpunt: scilicet ut eos flores carduis suis misceāt. Adeū dē modū q̄ suā uirtutis sterilis ē. Psittac⁹ auis: idia auis ē. istar illi minimo min⁹ q̄ colūbag. sed color colūbag: nō. n. iactus ille: uel liuid⁹: uel utrūq; s̄b luteus: aut sp̄sus ē. Sed color psittaco uiridis: & intimis plumulis. & extimis palmulis nisi q̄ sola ceruice distinguitur. Enī uero ceruicula ei⁹ circulo mineo uelut aurea torq; p̄i fulgoris circūactu cigitur: & coronatur: rostri priā duritia. cū i petrā q̄piā cōcito altissimo uolatu prācipitat. rostro se uelut anchora excepit: sed & capitis eadē duricia: quē rusticū sermonē nostrū cogitur æmulari: ferrea clauicula caput tunditur impiū magistrū ut p̄sentiscat hęc ferula discenti ē. discit aut statim pullus usque ad duos gratis sue annos dū facile os. uti cōformetur. cū tenera lingua uti cōiubretur. senex at capto & indocilis ē: & obliuiosus. ueq; ad disciplinā hūani sermōis facilior est psittacus: glande q̄ uescitur. & cuius in pedib⁹ ut hominis. qui digitulū numerātur. nō enī oībus psittacis id īsigne. sed illud oībus p̄priū. q̄ eis lingua latior q̄ ceteris auib⁹. eo facilius uerba hoīnis articulātur patētiore plectro & palato. id uero qd dicit. ita similiter nobis canit. uel poti⁹ eloq̄tur. ut uocē si audias hominē putes. Nā qdē si uideas idē conari nō eloq̄. Veq; enī uero & coruus & psittacus nihil aliud q̄ qd didicerūt pronūciāt si cōuitia docueris cōuitiabiē dieb⁹ ac noctib⁹ p̄strepēs maledictis. hoc illi carmē hāc putat cātionē. ubi oīa q̄ didicit maledicta p̄cēfuit. denuo repetit eadē cātilenā si carere cōuitio uelis lingua excidēda ē aut q̄ primū īsiluas suas remittēdus est Nō enī mihi philosophia ad genus orōnis largita ē ut natura q̄busdā auib⁹ breuē & tēporaliū cātū cōmndauit. Hirundinib⁹ matutinū cicadis meridianū noctuis ferū ululis uesp̄tinū bubonibus nocturnū gallis atelucanū qppe hęc aīalia inter se uario tpe & uario mō occinūt & occipiūt carmine scilicet galli exp̄gifico bubones gemulo ululā q̄rulo noctue intorto cicadā obstreporo hirundines parguto. Sed enī philosophi rō & oratio tempore iugis ē & auditu uenerabilis & intellectu utilis & mō omnica-

Fluo-
res
Viro-
res
Volu-
tus
Senti-
ceta
Psitta-
cus
Ceru-
cula

Om-
niana

Hæcatq; hoc gen⁹ alia pti cū audiret a Diogene Crates: alias sibi met ipse suggeret: Deniq; i for⁹ exilit: rē familiārē abiicit: uelut on⁹ stercoris: magis labori q̄ usui: d̄ in coetu facto maximū exclamat. Crates inq̄t. Crates te manu mittes. exinde nō modo solus: uerū nudus & liber omniū quoaduixit: beate uixit. Adeoq; ei⁹ cupiebatur ut uirgo nobilis spretis iuniorib⁹ ac ditioribus pcis: ultroneū sibi optauerit. Cūq; iter scabulū Cratis retexisset: qd̄ erat aucto gibbere: peraq; cū baculo & palliū humi posuisset: eāq; supellectilē sibi eē puellæ pfitere^r: eāq; formā quā uiderat: proinde sedulo consuleret: ne post querela eā caperet. Eniūero Hipparche cōditionē accipit. Iā dudū sibi p̄uissum satis & satis cōsultū respondit. neq; ditiorē maritū: neq; formosiorē q̄ sp̄iā gentiū posse inuenire: p̄inde duceret: quo liberet. Dux Cynicus i porticū ibi dē in loco celebri corā luce clarissima accubuit: corāq; uirginē iminuisset paratā pari constātia: nicens p̄cinctu palliastri: circumstātis coronæ obtutus: magistrū in secreto defendisset. Samos icario i mari modica īsula est: ex aduersum miletos ad occidentē eius sita. nec ab ea multo pelagi dispici^t. utrū uis clementer nauigantem. alter dies i portu sistit. Ager frumētō piger: aratro irritus. fecundior oliueto. nec uinitori nec oleri sculpitur. Ruratio omnis in sarculo & surculo: quorum prouentu magis fructuosa īsula ē: q̄ frugifera. Cæterū & incolis frequēs: & hospitibus celebrata: oppidū habet nequa q̄ p̄ gloria. sed qd̄ fuisse aplū semiruta moeniū multifariam īdicant. Eniūero fanū Iunonis antiq̄tus famigeratū: id fanū secundo littore. si recte recordor uia uiginti haud āplius stad̄ ia oppido abest. ibi donariū deæ p̄ q̄ opulētū plurima auri & argenti ratio in lacibus: speculis: poculis & huiuscemodi utensilibus. Magna etiā uis aris uario effigiatur: ueterrimo & spectabili ope. uel tamē āte arā Bathylli statua a Polycrate tyrāno dicata. q̄ nihil uideor effectius cognouisse. qd̄ Pythagorā eā falso existimāt. Adolecens ē. uisenda pulchritudinet: crinibus frōte parili separata p̄ malas reuulsus. pone autē coma plixior iter lucentē ceruicē scapularū finibus obumbrat. ceruix suci plena: malæ uberes: genē teretes. ac modico mēto laculatur: ei⁹ pr̄sus citharædicus status deā cōspiciēs canenti similis tunicā picturis uariēgatā: deorsus ad pedes deiectus: ipsos græcanico cigulo chlamyde uelat. utrūq; brachiū adusq; articulos palmarū. Cætera decoris istrumētis depēdent cithera baltheo celata: apta structim sustinetur: manus eius tenera p̄cerule leua distantibus digitis neruos molitur. Dextra psallētis gestu: suo fabulū citharæ ad mouet. ceu parata pcutere. Cum uox in cātico iterqueuit. Interim cāticū uidetur ore tereti semihātibus in conatu label lis eliq̄re. Vex hęc qd̄ statua esto cuiuspiā puberū. q̄ Polycrati tyrādo dilectus: Anacreontēū amicitia gratia cātilat: cæterū multū abest. Pythagorā philosophistatū esse. & natu samius & pulchritudine apprimē īsignis. & psallēdi musicæque oīs multo doctissim⁹ ac ferme id aui. quo Polycrates samū potiebatur. Sed haud quāq; philosophus tyrāno dilectus ē qp̄ eo cōmodū dominari orso. pfugit ex īsula clāculo pythagoras patre Mesarco nup̄ amisso. quē cōperior inter sellularios artifices gēmis faberrime sculpendis. laudē magis. q̄ opē q̄sisse. Sūt q̄ Pythagorā aiant eo t̄p̄is inter captiuos Cābysæ regis ægyptum cū adueheretur: doctores habuisse psarū magos. ac præcipue zoroastrem. omnis diuini arcanū antistitē. posteaque eū a quodā Gillo crotoniēsiū principe recuperatū Verū enim uero celebrior fama optinet spōte eū petisse spōte ægyptias disciplīnas atque ibi a sacerdotibus cerimoniarū incredendas potentias numeroꝝ admirādas uices geometriæ solertissimas formulas didicisse.

Vltro
neusPallia
strisRura
tioFami
gera
tū
Effigi
atusCāti
larPytha
goras

Chal/ se: nechis artibus animi expletū: mox chaldaeos: atq; inde brachmanas. hi sapiētes ui
 dai ri sunt. India gens ē eorū ergo brachmanū gymnosophistas adisse: Chaldei sideralē
 sciētiā numinū uagantiū status: ābitus: utrorūq; uarios effectus in genituris hominū
 Brach ostēdere: necnō medēdi remedia mortalib⁹: latis pecuniis: terra: cāloq; & mari cōqsi
 mana ta: brachmanā aut pleraq; philosophiā eius cōtulerūt: quā mētiū documēta: q̄ cor
 porū exercitamenta: quot ptes aī: quot uices uite: q̄ diis manibus p merito suo cui
 Phere q̄ tormēta uel prēmia. Quinetiā pherecydes Siro ex isula oriundus: qui primus
 cydes uersuum nexu repudiato: conscribere ausus est: passim uerbis soluto loquutu libera
 oratiōe: eū quoque Pythagoras magistrū coluit. & ifandi morbi putredine i serpenti
 Natu um scabiē solutū religiose humauit. Fertur & penes Anaximandrū Milesiū natu
 rabilia rabilia cōmentatus: necnō & cretensem Epimenidē iclytū fatiloquū: & Platonē disci
 Creo plinē gratia sectatus. Itēque Leodamantē Creophili discipulū: q̄ Creophilus memo
 philus ratur poetā Homeri hospes: & emulator canendi fuisse: tot ille doctorib⁹ eruditus:
 tot tanque multitudine comitib⁹ disciplinarū toto orbe haustis: uir præsertim i genio
 i genti: ac pfecto sup captum hominis animi angustior: primus philosophiā nuncu
 pator & creditor: nihil prius discipulos suos docuit q̄ tacere. primaque apud eū me
 ditatio: sapiēti futuro liguā omne coercere: uerbaque q̄ uolentia poetā appellant. ea
 uerba detractis pinnis itra mure candentiū dentiū premere: prorsus inq̄ hoc erat pri
 Loqui mū sapiētiā rudimentū: medicari cōdiscere: loqtari. dediscere. nō i totū auū tamen
 tara uocem desuescebant. nec oēs paritpe elingues magistrū sectabant. Sed grauioribus
 uiris breui spacio satis uidebatur taciturnitas modificata: loquatiores eni uero ferme
 in qnquenniū uelut exilio uocis puniebantur. Porro noster Plato nihil ab hac se
 Pytha cta: uel paululū deuius pythagorissat. in plurimis æque & ipse in nomē eius a magi
 goris stris meis adoptatus. utrūque meditationib⁹ academicis didici: & cum dicto ē opus
 so impigre dicere. & cum tacito opus est libenter tacere. qua moderatiōe uideor ab oib⁹
 tuis antecessoribus. haud minus opportuni silentii laudem. q̄ tempestiua uocis testi
 monium consecutus.

Floridorum liber tertius:

Riusquā uobis occipia principes Augusti gratias agere ob statuat
 quā mihi præsenti honeste postulastis: & absenti benigne decreuistis:
 prius uolo causā uobis allegare. cur aliqua multos dies a cōspectu au
 ditorii abfuerim. cōtulerimque me ad psianas aquas gratissima pror
 sus & sanis natabula. & agris medicabula. quippe ita institui oē uitā
 Nata mea tēpus uobis probare: qbus me in ppetuum firmiter dedicaui. nihil tantulum fa
 bila ciam. quin eius uos & gnaros. & iudices habeā. qd igitur de repētino ab hoc splendi
 Medi dissimo cōspectu uestro distulerim. exēplū eius rei paulo secus simillimum memora
 cabu bo. q̄ improuisa picula hominibus subito oboriātur. De philemōe comico. de i ge
 la nio eius q̄ satis nostris. de interitu. paucis cognoscite. An etiā de ingenio pauca uul
 phile tus. poeta fuit hic philemon mediā comedias scriptor fabulas cum Menandro in sce
 mon na dictauit. certauitque cū eo fortasse impar certe æmulus nāque eum & uicit saepe
 numero pudet dicere reperias tamē apud ipsum multos sales argumenta lepide infle
 xa agnatos lucide explicatos personas rebus cōpetētes sententias uitā cōgruentes. lo
 ca nō infra foccum seria non usque ad cothurnum rara apud illum corruptelā & uti
 errores cōcessi amores nec eo minus & leno periurus & amator seruulus & seruulus

callidus & amica illudens. & uxor inhibēs. & mater indulgēs & patruus obiurgator
 & sodalis opitulator. & miles praeliator. sed & parasiti edaces. & parentes tenaces. &
 meretrices paces. hisce laudibz diu in arte comœdica nobilis. forte recitabat partem
 fabulæ quā recens fecerat. cūq; iā tertio actu. quod genus in comœdia fieri amat. iucū
 diiores affectus moueret. hymber repentino cohortus ita ut mihi ad uos uenit usq; nu
 perrime. differri auditorii cœtū & auditionis cœptū coegit. reliquū tū uanis postulā
 tibus sine intermissiōe de incipiti die p lecturæ. Postridie igit maxio studio ingēs hoīum
 frequētia cōuenerē sese qsq; exaduersū q̄ pxime collocat. serus adueniēs amicus. an
 nuit locū sensui. ip̄tiūt. extimus qsq; excuneati q̄runtur facto toto theatro ingens sti
 patio occipiūt inter se quæri q̄ nō affuerāt p̄cōtari antedicta: q̄ affuerant recordari au
 dita. cūctisq; iam prioribz gnāris sequētia expectare iterim dies ire neq; Philemō ad
 conditū uenire quidā tarditatē poetæ murmurari. plures defendere. sed ubi. diutius
 equo sedetnr. nec philemon uspiā cōparet. missi ex prōptioribus q̄ acciperent. atq; eū
 i suo sibi lectulo mortuū offēdūt. cōmodū ille aīa edita obriguerat. iacebatq; icubās
 toro similis cogitārī. adhuc manus uolumini implexa. adhuc os recto libro ip̄ressū.
 sed enī iā aīa uacuuus libri oblitus. & auditorii securus. sterere paulisp q̄ introierāt p
 culsi tā inopinatæ rei. tā formosæ mortis miraculo: deinde regressi ad populū renūcia
 uere philemonē poetā q̄ expectaretur: q̄ in theatro fictū argumētū finiret. iam domi
 uerā fabulā consumasse. Eni uero iam dixisse rebus humanis ualere. & plaudere. suis
 uero familiaribus dolore. & plangere. hesternū illi hymbrē lachrymas auspicasse. co
 mœdiā eius prius ad funebrē facere. q̄ ad nuptialē uenisse. proin quoniā poetā opti
 mus p̄sonā uitæ deposuerit. recta de auditorio eius exequias eundū. legenda eius cœ
 nunc ossa. mox carmina. Hæc ego ita facta. ut cōmemorauī. olim didicerā. Sed au
 dies me. meo periculo recordatus. nam ut meministis profecto cū ip̄edita esset hym
 bri recitatio. in propinquū diem uobis uolentibus protuli & quidē philemonis exem
 plo. plenissime quippe eodem die in palæstra adeo uehementer talum inuerti ut mi
 nimum affuerim quin articulum etiam a crure destringerem tamen articulis loco cō
 cessit exq; eo luxu adhuc fluxus est. etiam dum eum ingenti plaga reconcilio. iā iā su
 dore affarim corpore diutile obrigui: inde acerbis dolor intestinorum cohortus. mo
 dico ante sedatus est. q̄ me deniq; uiolentus exanimaret. & philemonis ritu compelle
 ret ante letum abiret. q̄ lectū potius implere fata q̄ fanda consummare potius animam
 q̄ historiā. Cū primū igitur apud psianas aquas leni tēperie nec minus utili q̄ blando
 fomēto gressū recuperaui nondū qdē ad inītendū idoneæ. sed quātū ad uos festinan
 ti satis uidebatur. ueniebā redditū quod pepigerā cū interim uos mihi beneficio ue
 stro nō tantū clauditate depressistis. uerz etiā p̄nicitatē addidistis. An nō properan
 dū mihi erat ut pro eo honore uobis multas gratias dicerem pro quo nullas preces di
 xerā nō quin magnitudo Carthaginis mereatur. ēt a phō precē pro honore. sed ut in
 tegrū & intemeratū uestrū eēt beneficiū si nihil ex gratia eius petitio mea defregisset.
 idest ut usq; quaq; eēt gratuitū neq; n. aut leui mercede emit q̄ precat̄ aut pax̄ precū
 accipis qui rogatur adeo ut oīa utensilia emere potius uelis q̄ rogare. id ego arbitror
 præcipue in honore obseruādū quē q̄ laboriose exorauerit sibi debet unā gratiā quod
 ip̄petrarit q̄ uero sine molestia ābitus adeptus est duplā gratiā præbentibus debet &
 quod nō petierit & quod acceperit duplā igitur gratiā uobis debeo. imo eni uero mul
 tiugā quā ubiq; equidē & sēper prædicabo. Sed nunc in præsentiaꝝ libro isto adhuc

Cōmi-
litiaMar-
mora-
tio

honorē mihi cōscripto. ita ut soleo publice ptestabor. Certa est enim ratio quæ debe-
at phō. ob decretā sibi publice statuā. gratias agere. a qua paululū demutauit liber.
quē Strabonis Emiliani excellentissimus honor flagitat quē librū sperabo me cōmo-
de posse cōscribere. scitis eū hodie nobiscū pbare. est enī in studiis tātus prænobilior
sic pprio ingenio q̄ patritio cōsultatu. Quibō nā uerbis tibi Emiliane Strabo. uir oīm
q̄ unq̄ numariæ fuere aut sūt. aut etiā erūt iter optimos clarissime. & iter clarissimos
optime inter utrosq̄ doctissime. quibus tandē uerbis: p hoc tuo erga me aīo gratias
habiturus es cōmemoratu meo q̄ digna ratione tā honorificā benignitatē tuā celebrē
qua remuneratione dicendi gloriā tui facti æquarē nondū hercle reperio. sed sedulo
& cōmentabor & cōnitar dū memor ipse mei dū spiritus hos reget artus. nā nūc i prę-
sentiaꝝ. neq̄ enī diffitebor. laticia faciūdiā obstrepit. & cogitatio uoluptate ipeditur
ac mens occupata delectatione. mauult ī pręsentiaꝝ gaudere q̄ prędicare. quid faci-
am. cupio gratus uideri sed prę gaudio nōdū mihi uacat gratias agere. nemo me ne-
mo ex illis tristioribus uelit in isto uituperare. quod honorē meū nō minus uereor. q̄
intelligo. qđ clarissimi & eruditissimi uiri tātō testimonio exulto. q̄ppe testimoniū mi-
hi p̄hibuit in curia Carthaginiensī nō minus splēdidissima q̄ benignissima. uir consu-
laris cui etiā notū esse tantūmodo. sūmus honor est. is etiā laudator mihi. apud prin-
cipes Africæ uiros quodāmodo extitit. Nā ut cōperior nudiustertius libello missō: p
quē postolabat locū celebrem statuæ meæ cū primis cōmemorauit inter nos iura ami-
citiae accōmitiae studioꝝ eisdē magistris inchoata honeste tūc postea uota mea oīa.
secūdū dignitatis suæ gradus recognouit. Iam illd primū beneficiū qđ cōdiscipulum
se meminit ecce & hoc alterū beneficiū qđ tātus se diligere ex pari prędicat. quin & cōme-
morauit & alibi gentiū & ciuitatū honores mihi statuæ & alios decretos qđ addi po-
test. & hoc pręconiū uiri cōsularis. imo ēt docuit argumēto suscepti sacerdoti sūmū
mihi honorē Carthagini adesse. Iam hoc pręcipuū beneficiū ac lōge ante ceteros ex-
celiēs. q̄ me uobis locupletissimus testis. suo ēt suffragio cōmēdat ad sūmā pollicē
est. se mihi Carthagini de suo statuā positurū uir cui oēs puīciæ quadriuges. & seu-
ges currus. ubiq̄ gentiū ponere gratulātur. quid igitur supest. ad honoris mei tribu-
nal. & culmē ad laudis meæ cumulū. imo enī uero quid superest. Emilianus Strabo
uir cōsularis breui uocis omnium futurus proconsul. sententiā de honoribus meis
in cura Carthaginēsiū dixit. oēs eiꝯ auctoritatē secuti sūt. nōne uidetur hoc uobis se-
natus consultū esse. quod qđ carthaginēses oēs. q̄ in illa sanctissima curia aderant. tā
libenter decreuerunt omnes locum statuere. ut illo scires iccirco alteram statuam q̄-
tū spero īsequentem curiam ptulisse ut salua ueneratione salua reuerentia. consula-
ris sui. uiderentur factum eius non æmolati. sed secuti. id est ut integro die beneficiū
ad me publicum perueniret. Ceterum meminerant optimi magistratus & beniuolen-
tissimi principes mandatum si a uobis quod uolebant. id ego nescirem ac p̄dicarem
ingratus essem quin etiam uniuerso ordini nostro. amplissimis erga me meritis quan-
tas maximas possum gratias ago. atq̄ habeo. qui me in illa curia honestissimis ac cla-
mationibus decorauere in qua curia uel nominari tantūmodo summus honor est.
Igitur quod difficile factu erat. quodq̄ reuera arduum nobis existimabatur: gratum
esse populo placere ordini probari magistratibus: & principibus: id pręfusiue dixerī
iam quodammodo mihi optigis. Quid igitur superest ad statuæ meæ honorem pa-
uimenti marmoratio nec proseniū contabulatio nec scænæ columnatio sed nec culmī

nisi æris preciū & artificis misterii. q̄ mihi ne i mediocribꝫ qdē ciuitatibꝫ iniq̄ defuere. ne ut Carthā. desint ubi splēdidissimꝫ ordo ēt de rebo maioribꝫ iudicare potius solet q̄ p̄putare. Sed de hoc tū ego p̄fectio cū uos effectiꝫ qn̄ ēt tibi nobilitas senatorꝫ. claritudo ciuiū dignitas amicꝫ mox ad dedicatiōē statua meæ. libro ēt cōscripto plenꝫ gratias. canatiꝫ q̄ libro mādabo uti p̄ oīs puīcias eat totoꝫ adhīc orbetotoꝫ abhīc tpe laudes bñfacti tui ubiq̄ gētiū sp̄ ānoꝫ repræsentet. Viderint q̄bꝫ mos ē oggerere se & ociosis p̄sidiibꝫ. ut ipa riētia linguæ cōmēdatiōē īgeniī q̄rāt & affectata amicitia uīa sp̄e gloriētur utrūq̄ eius a me Scipio orfite lōge abest. nā & quātulūcūq̄ īgeniū meū iā pridē p̄ captu suo hoibꝫ notꝫ ē q̄ ut indigeat noua cōmēdatiōis & gratia tua tuozꝫ similiū malo: q̄ iacto magisq̄ sū tāte amicitia cupitor q̄ gloriator quonia cupenēo nisi uer̄ putet pōt. Pōt at̄ quis falso gloriari ad hoc ita sp̄ ab iēute æuo bōas artes sedulo colui eāq̄ existiationē moꝫ ac studioꝫ cū i puīcia nīa. tū ēt Romæ penes amicos tuos q̄fisse me. tute ipse locupletissimꝫ testis es ut nō minus uobis amicitia mea capessēda sit q̄ mihi uīa incōcupiscēda. q̄ppe nō p̄opte ueniā iptirer arēter ad eū di assiduitatē eius req̄rētis ē. sū mūq̄ argumētū amoris frequētibꝫ delectari. cessātibꝫ obirasci. p̄seuerātē celebrare desinētē desiderare quonia necē ē eiusdē eē cuiꝫ angat absētia. Cæteꝫ uox cohibita silētio p̄peti nō magis usu iuerit q̄ nares. graue dine op̄pleta aures sp̄ū obserata oculi albugine obducti qd̄ si manꝫ manicis restringātur qd̄ si pedes pedicis coartētur. Iā rector nīi aius aut sōno soluatūr. aut uino mergatur. aut morbo sepiliatur p̄fecto ut gladius usu splēdescit. situ rubiginat. ita uox in uagina silētiī cōdita diutino torpe hētur desuetudo oibꝫ pigritia. pigritia ueternū pit. tragœdiadeo nī quotidiē p̄clamēt claritudo arteriis obsolescit. igitur identidē boādo purgāt rauī. Cæteꝫ ipsius uocis hoīs exercēdi casus. labor sup̄uacaneo studio plurifaria supatur. si quidē uocē hoīs & tuba rudore toruor & lyra cōcentū uariator. & tibia q̄stu delectabilior & fistula susurru iocūdior & buccina significatu lōgīnquior mitto decē multozꝫ animalū immediatos sonores distinctis p̄prietatibꝫ admirādos ut ē tauroꝫ grauis mugitus luporū acutus ululatus elephantꝫ tristis barritus equorū hylaris hinnitus. necnon auium instigati angores necnon leonum indignati frenores cæteraq̄ id genus uoces animalū truces acly qd̄ x̄s infesta rabies uel p̄picia uoluptas ciāt p̄ q̄bꝫ homini uox diuinitꝫ data angustior qd̄. sed maiore hēt utilitatē mētibꝫ q̄ auribꝫ delectationem quo magis celebrari dēt frequētius usurpata & qd̄ nō nisi auditorio tāto uiro p̄sidente. in hac excellēti celebritate multozꝫ eruditoꝫ multozꝫ benignozꝫ eqdē & fidibꝫ ad prime callerē non nisi cōfertos homines cōsectarer in solitudine cātilauit Orph. in siluis inter delph. Ar. Quippe si fides fabulis Orph. exilio desolatus. Ar. nauigio p̄cipitatus ille immaniū bestiaꝫ delenitor. hic misericordiū beluaꝫ oblectator ambo miserrimi cātōres. q̄a nō spōte ad laudē. sed necessario ad salutem nitebantur eos ego impensius admiretur s. hominibꝫ potius. q̄ bestiis placuissent. Auibus hæc secretaria ut inquit magis cōgruerint merula & luciniis & oloribus & merula in remotis tesquis fringultiunt lusciniæ in solitudine africana canticū adulescentia garriunt olores apud auios fluuios carmen senectæ meditantur. enim uero qui pueris & adolescentibus & senibus utile carmen prompturus est in mediis milibus hominum cantat ita ut hoc meum de uirtutibus orfici carmē est seruū quidem fortasse sed seruū nec minus gratum q̄ utile carthagenensium pueris iuuenibus & senibꝫ quos indulgentia sua precipuus hominum pro consul subleuauit temperato desiderio & moderato remedio dedit pueris saturitatem iuuenibus hylaritatem senibus securitatem metuo quidē. Scipio: quonia laudes tuas attigine me in p̄sentiāꝫ refrenes uel tua generosa modestia uel mea genua uerecundia. sed nequeo quin ex plurimis quæ inte mitissimo admira

FLORIDORVM

aur. ex his plurimis. qn uel paucissima attigā uos ea mecū ciues ab eo seruati. recognoscite.
 Floridorꝝ liber quartus.

Anta multitudo ad audiēdū cōuenistis ut potiꝰ gratulari carthagini debeā. q
 tā multos eruditionis amicos hēt q̄ excusare qd phūs nō recusaueri dissertare.
 Nā & p̄ aplitudine ciuitatis frēqntiā collecta. & p̄ magnitudie frēqntiā locꝰ
 delectus ē. Præterea in auditoria hoc genꝰ spectari dēt. nō pauimētī marmo-
 ratio. nec p̄scenii cōtabulatio nec scanæ colūnatio. sed nec culminū eminētia. nec lacuna-
 riū refulgētia. nec sediliū circūferētia. nec qd hic alias minꝰ halucinatur. comedꝰ sermoci-
 nator tragœdꝰ uociferatur. fune p̄ piclatur. præstigiator furatur histrio gesticulatur.
 ceteriqꝰ oēs ludioēs ostētāt populo qd cuiꝰqꝰ artis ē. Sed istis oibꝰ sup̄ sessis nihil apliꝰ spe-
 ctari dēt q̄ cōueniētiū ratio & dicētis oꝛo q̄ pp̄ ut poete solēt. hic ibidē uarias ciuitates sub-
 stituere. ut ille tragicꝰ q̄ in theatro dici solet liber q̄ augusta hæc loca citheronis colis. Itē il-
 le comicꝰ q̄ puā prē postulat plautꝰ loci. de nr̄is magnis atqꝰ amœnis mœnibus. athenas
 quos in architectis cōferā. Nō secꝰ & mihi licet nullā lōginquā & trāsmarinā ciuitatē hic
 sed enī ipsiꝰ Carthaginis uel curiā uel bibliothecā substituere. Igitur p̄ inde hērote si curia
 digna p̄tulerō ut si in ipsa curia me audiat. si erudita fuerit. ut si i bibliotheca legatur quo-
 utinā mihi aplitudinē auditorii p̄lixa oꝛo suppetēt ac nō hic maxime clauderetur ubi me
 faciūdiffimū cuperē. sed uerꝰ uerbū ē p̄fecto qd aiūt. Nihil quicqꝰ hoī tā p̄speꝰ diuinitꝰ da-
 tū qn & tū admixtū sit aliqd difficultatis ut ēt in aplissima quaqꝰ laticia sub sit q̄piā uel p̄-
 ua q̄rimonia cōiugatione qdā mellis & fellis ubi ubi tuber id ego cū in alias tū ēt nunc
 in præfētiāꝝ usu expior. nā q̄to uideor plura ap̄ d uos hīc ad cōmēdationē suffragia tanto
 sū ad dicēdū nimia reuerētia ur̄i cōtati. ē q̄ penes extraneos sapenūero p̄mptissime di-
 sceptauī. idē nūc penes meos hæsito. ac nūc dictū. ipsis illecebris deterreor. & similtis re-
 frenor. & icitamētis cohibeor. At nō multa mihi ap̄ d uos adhortamina suppetūt qd sū uo-
 bis nec lare alienus. nec pueritia inusitatus nec magistris pegrinus nec secta incognitus. nec
 uoce inauditꝰ nec libris inlectꝰ i p̄barusue. ita mihi & patria i concilio Africæ. id est ur̄o &
 p̄teritia ap̄ d uos & magistris uos & secta licet Athēis atticis cōfirmata tū hic ichoata est &
 uox mea utraqꝰ lingua iā ur̄is auribꝰ aīe p̄ximū sexeniū p̄becognita. qn & libri mei non
 alia deniqꝰ laude cariꝰ cēsētur q̄ qd iudicio ur̄o cō p̄batur. hæc tāta ac tot iuga inuitamenta
 cōiā nō minꝰ uos ad audiēdū p̄lectāt. q̄ me ad dicēdū retardāt faciliusqꝰ laudes ur̄as alibi
 gētiū q̄ apud extraneos aut ueritas libera sp̄ adeo & ubiqꝰ uos qp̄pe ut parētes ac prios ma-
 gistros meos celebros mercedēqꝰ uobis ip̄edo nō illā q̄ p̄tagoras sophista pepigit nec acce-
 pit sed q̄ thales sapiēs nec pepigit & accepit uideo qd postuletis. utraqꝰ narrabo. Protago-
 ras q̄ sophista fuit lōge multiscꝰ & cū primis rheoricæ rectoribꝰ p̄faciūdꝰ. Democriti phy-
 sici ciuis æquū ei sup̄peditata doctrina ē cū p̄tag. aiūt cū suo sibi discipulo Euathlo mer-
 cedē nimis uberē cōditione temeraria pepigisse. uti sibi tū demū id argētī daret si priō tyro-
 cinio agendi penes iudices uicisset igitur Euathlus postq̄ cūcta illa exorabula iudiciū
 & decipula aduersatiū & artificia dicētiū uersutus alioqñ īgeniatꝰ ad astuciā facile p̄didit
 cōrētus scire qd cōcupierat cœpit nolle qd pepigerat sed callide nectēdia moris frustrari
 magistrū diutuleqꝰ nec asserere uelle nec reddere usqꝰ dū p̄tagoras eū ad iudices p̄uocatū.
 expositaqꝰ cōditiōēqꝰ docēdū receperat anceps argumētū abifariā p̄posuit nā siue ergo ui-
 cero inqꝰ soluere mercedē dēbis ut cōdēnatus seu tu uiceris nihilo ius reddere dēbis ut pa-
 ctus qp̄pe q̄ hāc cām priā penes iudices uiceris ita si uincis in cōditiōē incidisti si uinceris
 in dānationē qd q̄ris ratio cōclusa iudicibꝰ acriter & inuincibiliter uidebatur enī uero Eua-
 thlus utpote tanti ueteratores p̄fectissimus discipulus biceps illud argumētū retorfit: nā

si ita est inq̃ neutro modo qđ petis debeo aut enī uinco & iudicio dimittor. Aut uin-
cor & pacto absoluoꝝ ex quo nō debeo mercedē si hāc primā cām fuero penes iudices
uict⁹. ita me oīmō liberat si uinco cōditio si uīcor snia. Nōne uobis uidētur hāc sophi-
smatū argumēta. obuersa inuicē. uice spinarū quas uētus cū uoluerit inter se coherce-
re pibō utrinq̃ aculeis simili penetratione mutuo uulnere. Atq̃ iō merces ptagorā tā
aspera tā sēricosa uersutis & auaris relinquēda ē. cui sed multo tāto prāstat illa altera
merces q̃ Thalē mēorāt suasisse. Thales Milesius ex septē illis sapiētia mēoratis uiris
facile prācipuo. enī geometrica penes graios prim⁹ rector & naturæ regē certissim⁹ ex-
plorator & astroꝝ pitissimus cōtēplator maximas res puis lineis repperit tēpoꝝ am-
bitus uētoꝝ flatus stellarū meatus tonitruū sonora miracula fideꝝ obliqua curricula.
solis ānua reuerticula idē lunæ uel nāscētis incremēta uel senescētis dispēdia uel deli-
quētis obstacula idē sane iā pcliui senectute diuinā rationē de sole cōmētus ē q̃ eqđē
nō didici modo. uerū ēt expiūdo cōprobaui quotiēs sol magnitudine sua circulū quē
pmeat metiatur id a se recēs inuentū Thales memoratur edocuisse. Mādraytū priē-
nē ē q̃ noua & inopinata cognitione ipendio delectatus optare iussit. quātam uellet
mercedē sibi p̃tāto documēto repēdi satis iqt mihi fuerit mercedis Thales sapiēs si id
qđ ame didicisti cū p̃ferre ad quospiā caperis. tibi non ad sciueris sed eius inuenti me
potius q̃ aliū rectorē prādicatis pulchra merces p̃fū actali uiro digna & ppetua. Nā
& i hodiernū ac dehinc sp̃ thalica merces p̃soluetur ab oib⁹ nobis q̃ eis cālestia studia
uer cognouim⁹. hāc ego uobis mercedē Carthaginēses ubiq̃ gētiū depēdo p̃ discipli-
nis q̃s in pueritia sū ap̃d uos adepti ubiq̃ enī me uīx ciuitatis alūnū fero ubiq̃ uos oī
modis laudib⁹ celebro uīas disciplinas studioso p̃iculo. uearas opes gloriosius prādi-
co uestros ēt deos religios⁹ ueneror & nūc quoq̃ igitur principiū mihi ap̃d uestras au-
res auspicatissimū ab Esculapio deo capiā q̃ arcē nrā Carthaginis in dubitabili numie
ppitio strepit eis dei hymnū grāco & latio carmine uobis occinā iā illia me dedicatū
sū enī nō ignotus illi⁹ agricola nec recēs cultor. nec grato antistes actiā & p̃fā & uorsa
facūdia uenerato sū ita ut ēt nūc hymnū eis utraq̃ ligua canā cui dialogū similiter grā-
cū & latinū prātexui in quo sermocinabātur. Sautid⁹ seuer⁹ & lulio p̃fius uiri & inter
se mutuo. & nobis & utilitatib⁹ publicis merito amicissimi doctrina & eloquentia &
beniuolētia pibō incertum modestia q̃etiores an idustria p̃optiores an honorib⁹ cla-
riores q̃b⁹ cū sit sūma cōcordia tū hāc sola æmulatio. & in hāc unū certamen est uter
eorū magis Cartha. diligat atq̃ sūmis medullitis uirib⁹ cōtēdūt ābo uincitur neuter
eorū ego sermonē rat⁹ & uobis auditu gratissimū mihi cōposite gruetē & dedicat⁹ re-
ligio sūmo in principio libri rō quēdā ex his q̃ mihi athenis cōdidicere p̃cōtari a parsio
grāce q̃ ego pridie in tēplo Aesculapii disserueri paulatīq̃ illis seueꝝ adiūgo cui inte-
rī romanæ linguæ p̃res dedi. Nā & p̃fio q̃ uis & ipse optime latine possit tū hodie uo-
bis atticissabit. Asclepiades ille inter prācipuos medicorū. si unū Hyppocratē exci-
pias ceteris princeps prim⁹ ēt uino reppit agris opitulari. sed dādo. s. in tpe cui⁹ rei
obseruationē p̃be callebat. & q̃ diligentissime aīaduēteret uenarū puls⁹ inconditos
uel prāclaros. Is igitur cū forte in ciuitati sese recipet & rure suo suburbano rediret
aspexit in p̃oerū ciuitatis funus ingens locatū plurimos hoīes ingenti multitudine q̃
exequias uenerēt circūstare oīs tristissimos & obsoletissimos uestitu p̃pius accessit.
ut incognosceret more ingenii quisnam esset quoniā percōtanti nemo respōderat. At
nō ut ipse aliquid in illo ex arte reprehenderet certe quidem iacenti hoī ac propede-
pos. to fatū attulit. iam miseri illius membra omnia aromatis perspersa iā os ipsius

FLORIDORVM

sanguine odoro delibutū. iā eū pollinctū. iā pœnæ paratū. cōtēplatus enī diligētissi-
 me qbusdā signis aīaduertit. ēt atq; ēt ptractauit corp⁹ hoīs & inuenit in illo uitā latē
 tē cōfesti exclamauit uiuere hoīem pcul igitur faces abigerēt pcul ignes amolirentur
 rogū demolirentur. cœnā feralē a tumulto ad mēsā referret murmur iterea exortū p-
 tim medico credēdū dicere parti ēt irridere medicinā. Postremo ppinquis ēt hoībus
 inuitis q; ne iā ipsi hereditatē hēbant. An qd adhuc illi fidē nō habebāt. ægre tū ac dif-
 ficulter Asclepiades ipetrauit breuē mortuo dilationē. Atq; ita uis pillonū manib⁹ ex-
 tortū uelut ab inferis postliminio domū rettulit cōfestiq; spūm recreauit cōfesti aīam
 in corp⁹ latibulis delitescētē qbusdā medicamētis puocauit. Sapiētis uiri sup men-
 sā celebre dictū est priā inqt cratera ad sitim p̄tinet secūda ad hylaritatē tertia ad uolu-
 ptatē q̄rta ad insaniā. Vex enī uero musarū cratera uersa uice q̄to crebrior q̄toq; mera-
 cior. tāto pprior ad aī sanitatē Priā cratera litteratoris rudato eximit. Secūda grāma-
 tici doctrina instruit. Tertia rethoris eloquētia armat. Haftenus a plerisq; potatur.
 Ego & alias crateras athenis bibi poeticæ cōmētā geometriæ lipidā musicæ dulcē dia-
 lecticæ austerulā. iā uero uniuersitas phiæ inexplēbilē. s. nectariā. Canit enī empedo-
 cles carmina plato dialogos. Socrates hymnos. Epicharmo modos. Xenophō histo-
 rias Xenocrates satyras. Apuleius noster hæc oīa nouēq; musas pari studio colit: ma-
 iore. s. uolūtate q̄ facultate eoq; ppensius fortasse laudādus est q; oib⁹ bonis in rebus
 conatus in laude effectus in casu est. Ira ut circa in malaficiis ēt cogitata scelera nō per-
 secta adhuc iudicātur cruenta mente pura manu ergo sicut ad pœnā sufficit meditari
 puniēda sic & ad laudē satis est conari prædicāda quæ at maior laus aut certior q̄ Car-
 thagini benedicere ubi tota ciuitas eruditissimi estis penes quos omnē disciplinā pue-
 ri discunt iuuenes ostentāt senes docent. Carthago prouinciæ nostræ magistra uener-
 rabilis. Carthago Africæ musa cælestis. Carthago camœna rogatorū habet interdum
 & necessaria festinatio honestas mores sepe uti malis interpellatā uolūtate. Quippe
 & illis qbus curriculo confecta uia opus est adeo uti præoptent pendere æquo q̄ carpē-
 to sedere pp molestias sarcinarū & pondera uehiculorū & moras orbū & salebras or-
 bitarū adde & lapidū globos & caudicū toros & cāporū riuos & collium cliuos. Hi-
 sce igitur moramentis oib⁹ qui nolunt deuitari aduectore sibi met equū diligūt diuti-
 na fortitudinis uiuacis pernicitatis idē & ferre ualidū & irarapidū qui cāpos collesq;
 gradu plabitur. immo ut ait Lucilius. tū cū eo equo p uīā concito peruolat. Si quem
 interea cōspiciātur ex principalibus uiris nobilem hoīem bene consultū bene cognitū
 q̄q; oppido festinent tū honoris eius gratia cohibent cursum reuelant gradum rerarū
 dāt equū & ilico in pedes desiliūt fructicē quē uerberādo equo gestāt. eā uirgā in leuā
 manū transferūt. Itaq; expedita dextra ad eū auscultāt & si diutile ille q̄ppia p̄ceter-
 tur ābulāt diutile & fabulātur deniq; q̄tū uis more in offō libēter insumūt. Crates ille
 Diogenis sectator. q̄ ut lar familiaris apd hoīes ætatis suæ athenis cultus est nulla do-
 mus ei unq̄ clausa erat. nec erat patriss familias tam absconditum secretum quin eo tē-
 pestine Crates interueniret. litium omnium & iurgiorū inter propinquos discepta-
 tor atq; arbiter quod Herculem olim poetæ memorant. monstra illa immania homi-
 num ac ferarū uirtute subegisse. orbēq; terræ purgasse similiter aduersū iracundiam &
 inuidiam atq; auaritiā atq; libidinem. ceteraq; animi humani monstra & flagitia
 philosoph⁹ iste Hercules fuit eas oēs pestes mētib⁹ exegit familias purgauit malitiā
 perdomuit seminudus & ipse & claua insignis etiam Thebis oriundus. unde Hercu-
 lem fuisse memoria extat. Igitur priusquam plane Crates factus inter procures the-

Ruda
to

Mora
menta

banos nūerat? ē lectū gen? frequēs famulitiū dom? āplo ornato uestibulo ipse bene famu
 uestit? bene prædiat? post ubi intellexit nullū sibi uitæ famulare præsidīū legatū quo litium
 fretus ætatē agat. oīa fluxa īfimaq; esse. q̄cqd sub cælo diuitiāq; est: eas oēs ad bene ui Prædi
 uedū q̄cqd esse: sicuti nauē bonā fabrefactā: bene intrinsecus cōpaclā: & extrinsecus atus
 eleganter depictā: mobili clauo: firmis rudētibus: p̄cero malo: īsigni carchesio: splē
 dentibus uelis. postremo oībo armamētis idoneis ad usū & honestis ad cōtēplationē
 eā nauē si aut gubernator nō agat: aut tēpestas agat: ut facile cū illis egregiis īstrumen
 tis. aut p̄fūda hauserit: aut scopuli cōminuerit: sed & medici cū itrauerit ad eḡ uti ui
 sant: nemo eorū qd̄ tabulā ppulchra ī ædib? cernāt: & lacunaria auro oblita: & grega Tabu
 rim pueros ac iuuenes eximia forma ī cubiculo circa lectū stantes ægrū: iubet uti sit lina
 aīo bono. sed ubi iuxtim cōsedit manū hominis prehēdit: eā p̄tractat: uenāq; pulsū: Iux
 & momēta captat: si qd̄ illic turbatū atq; icōditū offēdit: illi renūciat: male morbo ha tim
 beri: diues ille cibo iterdicit: ea diē: ī sua sibi copiosa domo panē nō accipit: cū iterea
 totū ei? seruitiū hylares sunt: atq; epulātur. Nec in ea re quicq; efficit conditione.

Lucii apuleii madaurensis philosophi platonici apologiæ siue Defensionis magiæ
 ad clarissimū uirum claudiū maximū proconsulem. Pro se omnia prima:

Ertus equidē erā: p̄q; uero obtinebā maxie: claudi q̄cqd in cōsilio estis: Sci
 niū Emilianū senē notissimæ temeritatis. actionē mei prius apud te cæ
 ptē q̄ apud secogitatā. penuria criminū solis cōuitiis impleturi. Quippe
 insimulari. quis īnocēs pōt. reuici. nisi nocēs. nō pōt. Quo ego uno præ
 cipue cōfissus. gratulor mediūsfidius. qd̄ m̄hi copia & facultas te iudice obligis. pur
 gādē apud impitōs philosophiæ. & p̄bādī mei. q̄q; istē calūniæ ut priā specie graues.
 ita ad difficultatē defensionis repētiæ fuere. Nā ut meministi. diēs ab hīc q̄ntus. an sex
 tus ē. cū me cām pro uxore mea pudentilla. aduersus granios agere aggressū de com
 posito. nec opinantem. patroni eius incessere maledictis. & insimulare magicorū ma
 leficorū. ac deīq; necis Pontiani priuigni mei cepe q̄ ego cū intelligere nō tā crimina iu
 dicio. q̄ obiectamēta iurgio. plata ultro eos ad accusandum crebris flagitationibus
 puocaui. Ibi uero Emilianō. cū te quoq; acrius motū. & ex uerbis. rē factā uideret. q̄
 rere ocepit. ex diffidentia latibulū aliqd̄ temeritatī. Igit̄ Pōtiani fratris sui filiū quem
 pauloprius occisum a me clamit̄arat. postq̄ ad subscribendū compellitur. ilico obli
 tus de morte cognati adolescentis. subito tacens tanti criminis descriptionem. tamē
 ne omnino desistere uideretur. calumniā magiæ. quæ facilius infamatur q̄ probatur.
 eam solum sibi deligit ad accusandū. ac ne id quidem de professo audet. uerū poste
 ra diē dat libellum. nomine priuigni mei Siciniū. pudentis admodum pueri. & affcri
 bit se ei assistere. nouo more palium laceſsandi. scilicet ut optentu eius ætatis ipse īsi
 mulationis falsæ nō plecteretur. Quod cōsolertissime animaduertisses. & iccirco eū
 denuo iussisses proprio nomine accusationem delatam sustinere. pollicitus ita factu
 rum ne sic quidem quitus est ubi ut cominus ageret propellis etiam aduersum te cō
 tumaciter eminus calumniis uelitur. Ita totiens ab accusandī periculo pfugus. in as
 sistendī uenīa perseverauit. Igitur & priusquā causa ageretur facile intellectu cuius fu
 it. qualis nā accusatio futura esset cuius q̄ fuerat professor & machiator idē fieri autor
 timeret: ac p̄serti Sicinius Emilian? q̄ si q̄ppīā uerū ī me explorasset nūquā p̄fecto
 tā cōtāter hoīem extraneū tot t̄atorūq; criminū postulasset. q̄ auūculi sui testamētū
 qd̄ ueq; sciebat p̄ falso infamaret. Tāta qd̄ puicatia. ut cū Lolius Urbicus. V. C. ue
 rū uideri & ratū esse debere de cōsilio cōsulariū uiroq; p̄nūciasset cōtra clarissimā uo
 cem iurauerit uecordissimus iste tamen illud testamētū fictū esse: adeo ut ægre Lo-

APOLOGIAE

lius Urbicus ab eis punitieteparit. Quā qdē uocē & tuā ægtate: & mea inocētia fret⁹. spero i hoc quoq; iudicio erupturā. Quippe q sciēs inocētē crimiatur. eo sane facili⁹ qd iā ut dixi: mētiēs apud præfectū urbis i aplissimā cā cōuict⁹ est. Nāq; peccatū se mel: ut bono qsq; postea sollicit⁹ cauet. ita q i genio malo ē. cōfidētius itegrat. ac iā de cætero quo sapi⁹: eo aptius deliq̃t. Pudor. n. ueluti uestis: quāto obsoletior ē tāto icuriosio habet. Et iō necessariū arbitror p itegritate pudoris mei. priusq; ad rē aggre-diar maledicta oīa refutare. Sustineo. n. nō mō minimā ueg: etiā phīæ defēsiōne cuius magnitudo: uel minimā repræhēsiōne pximā crimini aspnat. Propter qd pau-lo pri⁹ p foni Emiliani multa i me pprie ficta: & alia cōiter i phōs ficta ab ipitis. mer-cenaria loq̃citate effuderūt. q̃ & si possis ab his utiliter blatterata ob mercedē & auto-ramēta ipudētiā deprēsa haberi. iā cōcesso quodā mori: fabulis id gen⁹ quo ferme so-lēt liguæ suæ uiro alieno dolori locare. tū uel mea cā paucis refellēda sūt: ne is q sedu-lo laboro: ut ne qd maculæ aut i hōestamētī i me admittā: uidear cuipiā: si qd ex fri-uolis præteriero: id ignouisse potiusq; cōtēpsisse. ē. n. pudētis ai & uerecūdi: ut mea opio fert: uel falsa uitupatiōe grauari: cū ēt hi q sibi delicti alicui cōscii sūt. tū cū ma-le audiūt: ipēdio cōmoueāt: & obirascātur: q̃q; exide: ubi male facere cōepunt osueue-rīt male audire. Qd si a cæteris silētiū ē: tū ipsi sibi met cōscii sūt posse se merito icrepi Eni uero bono & inoxio rudis & ipitas auris ad male audiēdū hēns: & laudis assuetu-die cōtumeliæ isolēs: multo tū ex aīo laborat: ea sibi i merito dici: q ipse possit aliis ue-re obiectare. Qd si forte iēpta uidebor: & oppido friuola uelle defēdere: illis dēt ea res uitio uerti: qb⁹ turpe ē ēt hāc obiectasse: nō mihi culpā dari: cui hōestū erit ēt hāc di-luisse. Audisti ergo paulo prius: i pīcipio accusatōis ita dici. Accusamo ap d te phūm formosū: & tā græce: q̃ latie: phnephas. disertissimū. Nisi fallor. n. his ipsis uerbis ac-cusatōne mei igressus ē. Tānonius pudēs: hō uere ille qdē nō disertissim⁹ q si utinā tā grauiā formæ. & faciūdiæ crimia uere mihi opprobasset: nō difficile ei respōdissē: qd Homericus Alexander Hectori. οὐτι ἄποβλῆντες οὔτι δὲ σὺν ἑπικῦ δῆδ' Ἀωάπ' οὐδ' ἄ κῆρ' αὐτοῖ' Ἀωέπ' ἐκῶν Ἀδὺκῶν τιοῖ' ἐλοιτό. Mūera deū gloriosissima neq; aspñada q tū ab ipsis tribui sueta. multis uolētib⁹. nō obtigūt. Hæc ego de forma respōdissē præterea licet ēt phōs eē uultu liberali. Pythagorā. q primū eē se phūm nūcupit. eū sui seculi excellētissima forma fuisse. Itē zenonē illū ātiquū: Velia oriūdū q prim⁹ oīm dictionē sollertissimo artificio ābifariā dissolueret. eū quoq; zenonē lōge dcorissimū fuisse. ut Plato autūat. Itēq; multos phōs ab ore hōestissimos memoriæ pdi. q gratiā corpis mox honestamētis ornauerūt. Sed hæc defēsiō ut dixi tū q multū a me remo-to ē cui præter formæ mediocritatē: cōtinuatio ēt litterati laboris oīm grām corpe de-terget. habitudinē tenuat. sucū exorbet colorē oblitterat. uigorē debilitat. Capillus ipse. quē isti apto mēdacio ad Lenociniū decoris pmissū dixere: uides q nō sit ameno ac delcato: horrore iplexus. atq; ipedito. stuppe tormēto assimilis & iēqliter hirtus. & globosus. & cōgestus. prsus ienodabilis diutina i curia. nō mō comēdi. sed saltem expediēdi. & discriminādi. Satis utputo criniū crimē: qd illi q si capitale itēderūt: refutatū est. De eloquētia uero. si qua mihi fuisset. neque mirum neque inuidio-sum deberet uideri. si ab ineunte euo unis studiis litterarum ex summis uiribus de-ditus. omnibus aliis spretis uoluptatibus. ad hæc eui haud sciam. An ne super omnis homines: impenso labore diuque noctuq; cum despectu & dispendio bonæ ualitudinis: eam quæsissem: sed nihil ab eloquentia metuant: quam ego: si quid om-nino pmoui: poti⁹ spo q presto. Sanū qdē si ueg: ē: qd Statium Ceciliū i suis poe-matib⁹ scripsisse dicāt: inocētiā eloquētiā eē. ego profiteor ista rōe: ac præ me fero

nemini oīum de eloquētia cōcessurū. Quis. n. me hāc qdē pacto eloquētiōr uiuat? quippe q nihil unq cogitauit: qd eloq nō auderē: eundē me aio facundissimū esse. Nā oē peccatū sp nefas habui. eundē disertissimū q nullū meū factū uel dictū extet: de quo diserere publicenō possim: ita ut iā de uersibus desirtabo: quos a me factos: q si pudēdos prulerunt. cū qdē me aiaduertisti cū risu illis succēsentē: qd eos absone & idōcte pñciaret. Primo igit legerūt eludicris meis epistolū: de dentifricio uersibus scriptū ad quēdā Calphurnianū: q cū aduersū me eas litteras pmoret: nō uidit pfecto cupiditate ledendi. Si qd mihi ex illis fieret criminōsū: id mihi secū eē cōe. nā petissē eū a me aliqd tersui dentiū uersus testantur: Calphurniane salue pperis uersibus. Nisi forte i eo reprehēdēdus sū q Calphurniano puluisculū ex arabicis frugib⁹ miserī: quē multo equerat: spurcissimo ritu hiberorū: ut ait Catallus. sua sibi urina dentē atq; denrusam pumicare ginguiā: Misi ut petisti: mūdī cias dentiū: Nitelas oris: ex arabicis frugibus. Tenuē cādificū: nobilē puluisculū. Cōplatorē tumide gingiuule. Cōueritorē pridiane reliq̃: ne q uisatur tetra labes sordiū. Restrictis forte si libellis riseris. Quāto qd habēt isti uersus: re aut uerbo pudendū? qd oīno qd philosophus suū nolit uideri. Vidi ergo dudō uix risum quosdā tenentes: cū mundi tias oris uidelicet: orator ille aspe accausaret. & dentifriciū rāta indignatione pñciaret: qn tanemo qf q̃ uenenū. Quid i crimē haud cōtēnendū philosopho: nihil in se sordidū sinet: nihil uspiā corpis aptū imundū pati ac fœculētū. Presertim os: cuius in ppatulo & cōspicuo usus: hōi creberrimus. siue illud cui piā osculū ferat. seu cū qcq̃ sermocinet. siue in auditorio disertet. siue in tēplo preces alleget. omnē quippe hominis actū sermo præt. Qui ut ait poeta præcipuus e dentiū muro pficiscitur. dares nūc aliquē similiter grandiloquū diceret suo more cū primis. cui ulla fandi cura sit. impensius cætero corporis os colēdum. qd esset animi uestibulū. & orationis ianua & cogitationū comitiū. Ego certe pro meo captu. dixerim nihil minusq̃ oris illuuiū. libero & liberali uiro cōpetere ē. n. ea ps hominis loco celsa. uisu prōpta. usu fecunda. Nā qd ē feris & pecudib⁹ os humile. & deorsum ad pedes deiectū. uestigio & pabulo pximū nunq̃ ferme nisi mortuis. aut ad morsū exaspatis. cōspicitur. Hōis uero nihil prius tacētis nihil sepius loquētis cōtēplet. Veli igr cēlor me⁹ Emilianus respōdeat. unq̃ ne ipse soleat pedes lauare uel si id nō negat. cōtēdat maiore curā inundiciarū pedib⁹ q̃ dētib⁹ impiēdā. Plane qdē si qs ita ut tu Emilianenūq̃ ferme os suū nisi maledictis & calūniis apiat cēseo ne ulla cura os pcolat neq̃ ille exotico puluere dentis emaculet quos carbone de rogo obtriuert neq̃ saltē cōi aq̃ pluat qn ei nocēs lingua mēdaciōr & amaritudinū præministra sp in fetutinis & olēticitis suis iaceat. Nā q̃ malū rō ē linguā mūdā & lotā uocē cōtra spurcā & terrā possidere uipe ritu niueo dēticulo atq; uenenū pispirare. Ceterū q se se sciat rōem prōptū neq̃ iutilē neq̃ iniucūdā eius merito os ut bono potui oculū prælabit & qd ego de hōienato diuti⁹ belua imanis. crocodillus ille q i Nilo gignitur ea quoq; uti cōpior purgādos sibi dētis inoxio hiātu præbet. Nā qd ē ore aplo sed eligui & plerūq; i aq̃ recluso multe arūdies dētib⁹ aplectūtur eas illi cū egressus i præripia flūinis hiauit una ex auib⁹ fluuiab⁹ amica auis iniecto rostro sinē noxe piculo exculpit. Mitto hāc uenio ad cæteros uersus ut illi uocāt amatorios quos tñ tā dure & rustice legere ut odiū mouerēt. Sed qd ad magica maleficia qd ego pueros Scribōi leti amici mei carmie laudaui An iō magus qapoeta Quis unq̃ fando audiuit tā similē suspiciōē Tā aptā cōiecturā tā pximū argumētū fecit uersus Apulei⁹ si malos crimē ē. Nectñ id phī: sed poetē si bonos qd accusas. At. n. ludicros & amatorios fecit. Nū ergo hāc sūt crimīa mea & noie erratis q me magice detulisti. Feceretñ & alii talia & si uos ignoratis apud grēcos Teio qdā & Lacedemonius ciuis. cum aliis innumeris & mulier Lesbīa lascīue illa quidē tantaque

A P O L O G I A E

gratia ut nobis insolentia lingue sue dulcedine carminum comederet. Apud uos uero Edituus
 & portius & Catullus Isti quoque cum aliis innumeris At philosophi non fuere Num igitur etiam
 Solone fuisse seruum uirum atque philosophum negabis Cuius ille lasciuissimus uertus est:
 Et quod tam perulas habet omnes uersus mei: si cum isto uno coterantur: ut taceam scripta Dio. Cy. &
 zen. stoica sec. coditoris: id genus plurima recite denuo: ut sciam meorum non pigre. Et terti-
 as mea delicta stet salua charia. Pa iam amore meo uita tibi remanet. Ne metuas nam me ignis
 rignis torreat ut uult: nasce duas flamas dum potior: patiar. Hoc modo sim uobis: unus tibi
 quicquid ipse est: Hoc mihi uos eritis: quod duo sunt oculi. Recite nunc & alios: quos illi quasi inter-
 patissimos postremum legere. Florea sarta: munerum mel: & haec tibi carmina dono. Carmina
 dono tibi. sarta tuo genio. Carmina: uti cicias lux haec optata canatur. Quae bis septeno
 uere tibi remeat: Sarta aut ut leto tibi tempore tempora uernent. Aetatis flore floribus ut deco-
 res. Tu mihi da contra p uerno flore: tuum uer. Vt nostra exupes mura muneribus. Pro im-
 plexis sertis: complexum corpore redde. Pro quibus: oris sauiam purpurei. Quod si animum
 inspires dona & iam carmina nostra. Cedet uicta tuo dulciloquo calamo.

Abes crimine meum maxime si improbi commissatoris: de sertis & canticis compositum. hic illud
 & reprehendi adueniisti. quod cum aliis nominibus pueri uocetur: ego eos charinum & ericia
 appellitarim eadem igitur opera accusent. C. Cat. quod Les. p Clodia noiarit & Ticiam similiter. q
 q metella erat: pil. scripserit: & prop. q Cynth. dicat: hostiam dissimulet. Et Tib. quod ei sit
 Plania iatio: Del. i uersu. Et quod C. Luc. quod sit Iabicus tamem improbauerim quod gectum & ma-
 cedone pueros: directis nominibus carmine suo pstituerit: Quanto modestius. tamen matu.
 poeta quod itidem ut ego pueri amici sui Pol. Bucolico Ludicro laudans: & abstinens nominum:
 sese quod Cori. pueri uero Alexin uocat. Sed Emilianus uir ultra uirgil. upilonis: & buse/
 quas rusticanus: agrestis quod semper: & barbarus: uer longe austerior ut putat sarranis &
 Curiis & Fabr. negat id genus uersus platonico philosopho competere. Etiam ne Emiliane si
 Pla. ipsius exemplo doceo factos: cuius nulla carmina extant: nisi amoris elegia: nam cetera om-
 nia credo: quod tam lepida non erant: igni deussit. Disce igitur uersus Pla. philosophi in puerum
 astra. si tu tantum nati uotes litteras discere. αστερ αστερ σαδρεισ. αστερ πρεμωσ ειθε γενομαι.
 ουρ αρωσ. ωδον λλοισ ο.α.αδιν ειθ οε βλεπω. Astra uides. utinam fia misydu olympo
 Vt multis sic tel luminibus uideam. αστερ μεν πριν ελαμπες εν ιωοισιν εωσ ο υμ δε
 δαυω λαι πεισ εσ περδσ εν φδαιμοιο. Lucifer ante meus rutilas mortalibus Aster.
 Hesperus a fato manibus ecenites. Itte eiusdem platonis in alexin. phaedrum pueros in co-
 iuncto carmine: υμν ο τε ανδερ αλεξιοσ οδρ μογορ ειφοτι καλοσ πωται. και παυ-
 τη παδοτις επιστροφεται Dixerit hic tantum cum nihil: nisi pulcher Alexis: Extitit. & uertit
 quilibet in te oculos. ουδε τι ανηυεις κυδιν οσ τεορ. ειτα γινοςεις υσ τερορ ου χουρω
 φαιδρον απωλεσ αμεν Cur animae os canibus monstras: afficis quod dolore. Postmodo
 non phaedrum sic prius amissimus. Et ne pleris comemore: nouissimum uersum eius de Dione
 Syracusano si dixeris: finem faciam. κειθα δευρω χαρω εν πατρι δι τιμιοσ ασ τοις ω
 εαδον εκ ανασ ου μδρ ερω τι διον. Ciuibus ingenti in patria laudate iaces nunc. Qui
 infanum me animi reddis amore Dion: Sed sum ne ego ineptus: qui haec etiam in iudi-
 cio: An uos potius caluniosi: qui etiam haec in accusatioe: quasi ullum specimem morum sit. uersu-
 bus ludere. Cat. ita respondentem maluiolis: non legistis: Nam castum esse decet pueri poe-
 ta ipsu: uersiculos nihil necesse est. Diuus Hadrianus cum Voconii amici sui poetae tumu-
 lu uersibus ueneraretur ita scripsit. Lasciuus uersu me te pudicus eras. Quod nunc ita dixisset si
 foret lepidiora carmina argumetum pudicitiae habeda. Ipsi et diui Had. multa id genio le-
 ges me memini audes is Emiliae dicer male id fieri quod impator. & diuus cesor Had. fecit &

factū memoriæ reliquit. Cæterū Maximū quicq̃ putas culpaturū : quod sciat Platonis exemplo a me factū : cuius uersus : quos nūc pcensui : tanto sanctiores sunt quāto apertiores : tanto pudicitius cōpositi : q̃to simplicius professi. Nāq̃ & id genus omnia dissimulare : & occultare : peccātis : p̃fiteri : & p̃mulgare : ludētis est. Quippe natura : uox : innocētia : silentiū : maleficio distributa. Mitto enim dicere alta illa : & diuina platonica rarissimo cuiq̃ priorū gnara : cæterum omnibus profanis incognita : geminam esse Venerem deam proprio q̃q̃ amore : & diuersis amatoribus pollentis : earum alteram uulgariam : quæ sit percita populari amore non modo humanis animis uerum etiam pecuinis : & ferinis ad libidinem imperitare ut in modico trucique pculforum animalū serua corpora complexu uincientem. Alteram uero celitem Venerē prædita quæ sit optimati amore : solis hominibus : & eorum paucis curare . nullis ad turpitudinē stimulis : uel illecebris sectatores suos percellentē . qp̃pe eius amore non amenum & salciuū . sed cōtra inomitū & ferium pulchritudine honestatis : uirtutes amatoribus suis conciliare . & si quādo decora corpora cōmendet : a contumelia eorū pcul absterre . Neque enim quicquā aliud in corporum forma diligendum : q̃ quod ammoneat diuinos animos eius pulchritudinis : quam prius ueram & sinceram iter deos uidere . Qua p̃pter ut semp eleganter Afranius hoc scriptum reliq̃t . Amabit sapiens : cupiēt cæteri . tamē si audire uerū uelis Emiliane : uel si hæc intelligere unquam potes . nō tam amat sapiens : q̃ recordatur . Da igitur ueniam Platoni philosopho uersu eius de amore . ne ego necesse habeam : cōtra sniam Neoptolemi Enniani plurib⁹ philosophari . uel si tu id nō facis : ego me facile patiar in huiuscemodi uersibus culpaticū Platone . Tibi aut̃ maxie habeo grām p̃pensam . cū has quoq̃ appendices defensionis meæ . iccirco necessarias q̃a accusationi rependentur tam attente audis : & ideo hoc etiā peto quod mihi ante ipsa crimina superest audias ut adhuc fecisti libenter & diligenter . Sequitur . n. de speculo longa illa & censoria oratio de quo p̃ rei atrocitate pene disruptus est pudens : clamitans . habet speculum philosophus possidet speculum philosophus . Vt igitur habere concedam ne aliquid obiecisse te credas . si nega uero non tamen ex eo accipi me necesse est . exornari quoque ad speculū solere Quid enim si Choragium Timelicum possiderem num ex eo argumentarere etiam uti me consueisse Cragidii Sirmate histrionis : Crotalum ue ad trieterica orgiamimi centuculo : Non opinor . Nam & cōtra plurimis rebus possessu careo usu fruor . Quod si neque habere utendi argumentum est . neque non utēdi . non hēre . & speculi non tam possessio culpa q̃ inspectio . Illud & doceas necesse ē quādo & q̃b⁹ præsentibus i speculū ispexerī . quoniā ubi res est mai⁹ piaculū decernis . speculū philosopho q̃ ceteris mūdū pphāo uidere . Cedo nūc . & si ispexisse me fateor . qđ tñ crimē ē imaginē suam nosce . eāq̃ nō uno loco cōditā . sed quoquo uelis puo speculo p̃mptā gestare . An tu ignoras nihil ēē aspectabilius hōi nato . q̃ formā suā Egdē scio & filioꝝ cariores eē q̃ si miles uidēt : Et publicit⁹ simulacꝝ suū cuiq̃ qđ uideat p̃ meritis premio tribui . aut qđ sibi statua & imagines uariis artib⁹ effigiate uolūt nisi forte qđ artificio elaboratū laudabile habet . hoc natura oblatū culpabile iudicādū ē cū sit i ea uel magis mirāda & facilitas & similitudo . Quippe i oib⁹ manu faciūdis imaginib⁹ opa diutino sumitur neq̃ tñ similitudo eē uti i speculis cōpet . Deest . n. & luto uigor & saxo color & picturæ rigor : & motus oib⁹ q̃ præcipua fide similitudinē repræsentat . Cū in eo uisitur imago mire relata ut similis ita mobilis & ad omnē nutū hoīs sui morigera eādē sem-

per cōtēplantibus æqueua ē: ab ineunte pueritia: ad obeuntē senectā: tot etatis uices induit: tā uarias habitudines corporis participat. Tot uultus eiusdē letantis uel dolentis imitatur. Eni uero qđ luto fictū uel ære infusum: uel lapide incusū: uel cera inustū: uel pigmēto illitū: uel alio quopiā humano artificio ad simulatum ē: nō multa in tercapedine tēpīs dissimile redditur: & ritu cadaueris unū uultū: & imobilē possidet. tantū pręstat imaginis artibus ad similitudinē referendū: leuitas illa speculi fabra. & splendor opifex. Aut igit̃ unius Agefilai lacedemonii sentētia nobis sequēda est. qui se neq; pingi: neque fingi: unquam: diffidens formę suę passus est. aut si mos omnium ceterorum hominum retinendus uideretur ī statutis: & imaginibus non repudiandis: cur existimes imaginem suā cuiq; uisendā: potius ī lapide: q̃ ī argento: magis in tabula: q̃ ī speculo? An turpe arbitraris formā suā spectaculo assiduo explorare: an non Socrates philosophus ultro etiā suasisse fertur discipulis suis: crebro ut semet ī speculo cōtēplarentur. ubi quī eorū foret pulchritudine sibi cōplacitus: impēdio pcuraret: ne dignitatē corporis malis moribus dedecoraret. Qui uero minus se cōmendabilē forma putaret: sedulo operā daret: ut uirtutis laude turpitudinē tegetet. adeo uir omnium sapiētissimus: speculo etiā ad disciplinā mox utebatur. Demosthenen uero primariū dicendi artificem: q̃s ē: qui nō sciat: semp ante speculū quasi ante magistrū: causas meditatū. ita ille sūmus orator cū a Platone philosopho faūdiā haussisset: ab Eubulide dialectico argumētationes edidicisset nouissimam p̃nunciandi congruentiā ab speculo petiū. Vtq; igitur putas maiore curam decoris in adseueranda oratione suscipiendā: rhetori iurganti: an philosopho obiurganti. apud iudices sorte ductos paulisper disceptanti: an apud omnis homines semp disereti: de finibus agrorū litiganti: an de finibus bonorum & malorū docenti. Quid: quod nec ob hęc debet tantūmodo philosophus speculum inuisere. Nā sepe oportet nō modo similitudinē suā: uerū etiā similitudinē ipsius rationis cōsiderare. Dum ut ait Epicurus: profect̃ a nobis imagines: uelut quādam ex uiuē iugi fluore a corporibus manantes: cum leue aliquid & solidū offenderūt: illi se reflectantur. & retro expresse controuersem respōdeāt. an uti alii philosophi disputant. radii nosti. seu mediis oculis p̃liquati. & luminī extrario mixti. atq; ita muniti. uti Plato arbitratur. seu tantū oculis p̃fecti sine ullo foris amminiculo. ut architas putat. seu intentu uiris facti uti stoici retur cum alicui corpori incidere spisso & splēdido & leui paribus angulis quibus inciderant resultent ad facies suas reduces. atq; ita qđ extra tangunt ac uisunt. id intra speculū imaginentur. Vidētur ne uobis debere philosophi hęc omnia uestigare. & īgre & cūcta specula. uel uida. uel suda soli uidere. quibus pręter ista quę dixi & illa ratiocinatio necessaria est cur ī planis quidē speculis. ferme pares obtutus & imagines uideātur ī tumidis uero & globosis omnia defectiora. at cōtra ī cauis auctiora. ubi & cur leua cū dexteris p̃mutantur. quādo se imago eodē speculo tū recondat penitus tum foras exeat. Cur caua specula si ex aduersum soli retineantur oppositū fomitem accendunt qđ fiat uti arqus ī nubibus. uarie duo soles emula similitudine uisuntur. alia pręterea eiusdē modi plurima. quę tractat uolumine ingenti archimedes syracusanus uir ī omni qđ ē geometriā multū ante alios admirabili subtilitate. sed haud sciam an p̃pter hęc uel maxime memorandus qđ inspexerat speculum sape. ac diligēter. Quē tu librū Emiliane si nosse. an nō modo cāpo & glebis. uerū etiā abaco & puluisculo te dedisses. Mihi istud crede. qđ teterrium os tuū minimū a thiestatra

gico demutetur: tã pfecto discendi cupidine speculũ inuiferes & aliquando relicto ara-
tro mirarere tot in facie tua sulcos rugarũ. At ego nõ mirer: si boni cõsulis me de isto di-
stortissimo uultu tuo dicere: de moribũ tuis multo truculẽtioribũ reticere. Ea res est
praterq̃ qđ nõ sũ iurgiosus et libẽter te. nup̃ uiq̃: albus an ater esses ignorauĩ: adhuc
hercle nõ satis nouĩ. Id adeo factũ qđ & tu rusticãdo obscurus es: & ego discẽdo occu-
patus ita & tibi umbra ignobilitatis a pbatore obstitit & ego nũq̃ studui malefacta
cuiusq̃ cognoscere. sed sp̃ poti⁹ duxi mea peccata tegere q̃ aliena idagare. Igitur hoc
mihi aduersũ te usu uenit: qđ q̃ forte cõstitit in loco lumine cõlustrato: atq̃ eũ alter e
tenebris p̃spectat. Nã ad eundẽ modũ tu qđẽ quid ego in p̃patulo & celebri agã: fa-
cile e tenebris tuis arbitraris cũ ipse hũilitate adita & lucifuga: nõ sis mihi mutuo con-
spicius. Ego adeo seruor. Tu an hẽas ad agrũ colẽdũ: an ipse mutuarias operas cum
uicinis tuis cãbias: neq̃ scio neq̃ laboro. At tu me scis eadẽ die tris ææ manu misisse:
idq̃ mihi patronus tu⁹ inter cetera a te sibi edita obiecit. q̃q̃ modico pri⁹ dixerat: me
uno seruo comite ææam uenisse: qđ qđẽ uelim mihi respõdeas q̃ poturim ex uno tris
manumittere: nisi & hoc magicũ ẽ. Tãtã ne esse mẽtiẽdi cecitatẽ dicã: an consuetu-
dinẽ. Venit apuleius ææam cũ uno seruo dein pauculis uerbis itergarritis: Apuleius
ææa una die tris manu misit: ne illud qđẽ credibile fuisset: eũ tribũ uenisse: oẽs libera-
se: qđ tũ si ita fecisset: cur potius tris seruos inopiã signũ putares q̃ tris liberos opulẽ-
tie. Nescis pfecto nescis Emiliãe phũm accusare: q̃ famulicij paucitatẽ obprobraris:
quã ego gloriã causa ementiri debuisset: qppe qui scirẽ: non modo philosophos: quo-
rũ me sectatorẽ fero: uerũ etiam imperatores populi romani paucitate seruorũ gloriã
tus. Ita ne tandem ne hæc quidẽ legere patroni tui. M. Antonium consulare: solos
oẽto seruos domi habuisse. Carbonem uero illum: qui rebus potius est: uno minus:
at enim Manio Curio tot odoreis longe indito. Quippe qui ter triumphum una por-
ta egit. Et igitur Manio Curio: duos solos in castris calones fuisse: at ille uir de
sabinis: deque samnibus: deq̃ pyrrho triumphator: pauciores seruos habuit. q̃ trium-
phos. M. autem Cato nihil opertuit ut alii de se prædicarent: ipse in oratione scriptũ
reliquit: cum in hispaniam consul profici sceretur: tris suos solos ex urbe duxisse: quo-
niam ad uillam publicam uenerat: parum uisum qui uteretur: iussisse duos pueros i
foro de mensa emi: eos quinq̃ in hispaniam duxisse. Hic pudens si legisset ut mea opi-
nio est: aut omnino huic maledicto supersedisset: aut in tribus seruis multitudinem
comitum philosophi. q̃ paucitatem reprehendere maluisset. Idem mihi etiam paup-
tatem obprobrauit. acceptum philosopho crimen. & ultro profitendum. Enim uero
paupertas olim philosophiã uernacula est. frugi. sobria. paruo potens. emula lau-
dis. aduersum diuitias possessa. habitu secura. cultus simplex. consilio benesuada.
neminem unquam superbia inflauit: neminem impotentia deprauauit. neminem ty-
rannide efferauit. delicia uentris. & inguinum neque uult ulla. neque potest. Quip-
pe hæc & alia flagitia diuitiarum alumni solent. Maxima quæque scelera si ex omni
memoria hominum percenseas. nullum in illis pauperem reperiẽs. ubi cõtra hanc te-
mere inter illustres uiros diuites comparent. sed quacumque in aliqua laude mira-
mur. cum paupertas ab incunabilis nutrita est. Paupertas inquam prisca apud sæ-
cula oĩm ciuitatũ cõditrix. oĩm artũ rep̃trix: oĩm peccatorũ iops. oĩs gloriã munifi-
ca: cũctis laudibũ apud oẽs nationes p̃fũcta. eadẽ eni paupertas ap̃d grãcos i Aristide

unum hunc

iusta in Platione benigna in Epaminōda strenua in Socrate sapiēs in Homero diser-
ta. Eadē paupertas etiā populo romano impiū a primordio fundauit. p̄q̄ eo in hodie-
rū diis immortalib⁹ Simpulo & Catino fictili sacrificat. Quod si modo iudices de cau-
sa ista sederent. C. Fabritius. C. N. Scipio. Manius Curius quoq; filia ob paupertatē
de publico dotibus donata ad maritos ierunt portātes gloriā domesticā pecuniā pu-
blicā. Si publicola regū exactor & agrippa populi recōciliator quoq; funus obtenuis
opes a populo romano collatis extātib⁹ adornatū est: si Attilius regulus cui⁹ agell⁹
ob similem penuriā publica pecunia cultus est. si deniq; oēs illae ueteres p̄sapiā cōsu-
lares & cēsoriā & triūphales breui usura lucis ad iudiciū istud remisse audirēt. aude-
res ne paupertatē phō exprobrare apud tot cōsules paupes. An tibi Claudius maxim⁹
idone⁹ auditor uidetur ad irridēdā paupertatē qd ipse uberē & p̄lixā rem familiarē for-
titus est. Erras Emiliane. & lōge huius ai frustra es. si eū ex fortunae indulgētia. nō ex
phīae censura metiris. Si uig; tā austerā sectā tamq; diutinā militiā non putas amici-
tiorē esse coercitā mediocritati q̄ delicatā opulentia. Fortunā uelut tunicā magis cō-
cinnā q̄ longā p̄bare. q̄ppe ē ea si non gestetur & trahatur nihilo ius q̄ lacinia perpē-
dēs ipedit & prācipitat. Et enī oib⁹ ad uitae munia utendis qcq; aptā moderationē
supergraditur oneri potius q̄ usui exuberat. Igitur & imodice diuitiae uelut ingentia
& enormia gubernacula facilius mergūt quā regūt quod hēnt irritā copiā noxiam ni-
micitatē qn ex ipsis opulētiorib⁹ eos potissimū uideo laudari q̄ nullo strepitu modico
cultu dissimulatis facultatibus agūt & diuitias magnas administrāt sine obstēratio-
ne. sine supbia spē mediocritatis pauperū similes quasi ēt ditib⁹ ad argumētū mode-
stiae queritur imago quā p̄iā & color paupertatis cur eius pudeat renuioris q̄ ea nō simu-
lata: sed uere fungimur. Possum qd ē tibi & ipsius nomini controuersiā facere neminē
nostrū paupē eē q̄ supuacanea nolit. possit necessaria quā natura oppido pauca sūt.
Nāq; is plurimū habebit q̄ minimū desiderabit. Habebit enī quātū uolet: qui nolet
minimū. & iccirco diuitiae nō melius in undis & in scenore q̄ in ipso hominis aestiman-
tur aīo. Qui si est auaritia egenus & ad oē lucr; inexplebilis nec montib⁹ auri faciabi-
tur. sed semper aliquid ante parta uti augeat mēdicabit. Quāq; dē uera cōfessio ē pau-
pertatis omnis enim cupido acquirendi ex opinione inopiae uenit. Nec refert quā ma-
gnū sit quod tibi minus est. Non habuit tātā rem familiarē philus q̄ tam Lelius. Nec
Lelius q̄ tam Scipio. Nec Scipio q̄ tam Crassus diues. At enim nec Crass⁹ diues quā-
tā uolebat. ita cū oīs suparet a suamet auaritia supatus est. oibusq; poti⁹ diues uisus ē
q̄ sibi. At contrahi phī quos cōmemorauī nō ultra uolētes quā poterāt. sed cōgruē
tibi desideriis. & facultatibus iure meritoq; diuites & beati fuerūt. Paup̄ enī sis appe-
tendi egestate diues nō egendi satietate quippe qui inopia desiderio opulētia fastidio
cernūtur. Igitur Emiliane si paup̄erē me habere uis prius auar; esse doceas necesse ē.
Quod si nihil i aīo deest. de reb⁹ extraneis quātū desit nō laboro quāq; neq; la⁹ copia
neq; culpa in penuria cōsistit. Sed finge hac aliter esse ac me ideo pauperem quia mihi
fortuna diuitias inuidit. easq; ut ferme euenit aut tutor minuit aut inimicus eripuit.
aut pater nō reliquit hoc cōine hōi obprobari pauperiē qd nulli ex aīalib⁹ uitio datur.
nō aquilae: nō tauro: nō leoni: equus si uirtutibus suis polleat. ut sit æquabilis uector
& cursor pernix nemo ei penuriā pabuli exprobrat: Tu mihi uitio dabis nō facti: uel
dicti alicuius prauitatem: sed quod uiuo gracili lare quod paucioris habeo parti⁹ pa-
sco: leui⁹ uestio: minus obsono. Atq; ego contra quantulacūq; tibi hac uidetur mul-

ta ē: & nimia arbitror: & cupio me ad pauciora coercere: tātō beator futurus: quan-
to collectior. Nāq; ai ita ut corporis sanitas expedita: ibecillitas laciniosa est: certūq;
signū est ifirmitatis: plurib; indigere: prorsus ad uiuēdū: uelut ad natandū is melior q
onere liberior: sunt enī similiter ēt in ista uita humanā tēpestates. leuia sustētatur gra-
uia demersui. Equidē didici ea re prācedere maxime deos hoib;. quod nulla re ad usū
sui indigeant. Igitur ex nobis cui q̄ minimis opus sit. eū esse deo similiorē. Proinde gra-
tū habitū. ad cōtumeliā dicētis rem familiarem mihi perā & baculū fuisse quā utinā rā-
tus ai forē ut prāter eā suppellectilē: nihil quicquā requirerē. sed eū dē ornatū digne ge-
starē. quē Crates ultro diuitiis abiectis appetiuit. Crates inq; siquid credis Emiliane
uir domi inter thebanos p̄ceres diues. & nobilis amore hui⁹ hitus quē mihi obiectas
rem familiarem largā & uberē populo donauit. multis seruis a sese remotis solitatē dele-
git. arbores plurimas & frugiferas prā uno baculo spreuit. Villas ornatissimas una
pula mutauit quē postea cōperta utilitate ēt carmine laudauit. flexis ad hāc homeri-
cis uersib; q̄b; ille crerā isulā nobilitat principiū dicā ne me hāc ad defensionē putes
cōfixisse. πρῶτον δὲ πῶλιν εὖ δὲ τὴν ἀεὶ εὖ ποιοῦν τὴν ὕψος καλῶς καὶ πειρῶ. Ceruleo in me
dio quādā urbs est pula pōto pulchra & opima. Iā cetera tā mirifica quā si tu legisses
magis mihi perā q̄ nuptias pudēt illē iuidisses. Perā & baculū tu phūs exprobares.
Igitur & eq̄tib; faleras. & pedib; clypeos & signiferis uexilla. & deniq; triūphātibus
quadrigas albas & togā palmatā. Nō sunt q̄dem ista platonica secta gestamina. sed
cynica insignia familiā. uerū tū hāc Diogēi & antistheni pera & bacul⁹. qd̄ reg bō dia-
dema. qd̄ imperatorib; paludamētū. qd̄ pōtificibus galea. qd̄ lituū auguribus. Dioge-
nes qd̄ Cynic⁹ cū Alexandro magno: de ueritate regni certabū dus baculo uice sceptri
gloriabatur. Ipse deniq; Hercules iuictus quoniā hāc tibi ut quādā medicabula ani Vest
misordēt ipse i q̄ Hercules lustrator orbis. purgator ferarū. gētū domitor. is tū de⁹ tior
cū terras pagraret. paulo prius q̄ i cālū ob uirtutes ascit⁹ ē neq; una pelle uestitior fu-
it. neq; uno baculo comitator. Quod si hāc exēpla nihil putas. ac me nō ad cām agē-
dā. uerū ad censū differūdū uocasti ne qd tu reg; mearū nescias. si tū nescis p̄fiteor mi-
hi ac fratri meo relicū a patre sestertia. xx. paulo sec⁹ id qd a me longa pegrinatione &
diutinis studiis & crebris liberalitatib; modicā iminutū. Nā & amicorū plerisq; opē
tuli & magistris plurimis gratiā retuli quorūdā ēt filias dote auxi neq; enī dubitasse m
eqdē uel uniuersū patrimoniu īpendere ut acq̄rerē mihi qd maius est contēptu patri-
monii. Tu uero Emiliane. & id gen⁹ hoies uti tu es inculti & agrestes tāti reuera estis
quātū hētis. ut arbor infœcūda & infœlix quā nullū fructū ex sese gignit tāti est ī pre-
cio quanti lignū eius in trūco. Attū parce postea Emiliane paupertatē cui piā obiecta-
re qui nup usq; agellū zatharēsē quē tibi unicū pater tuus reliquerat solus uno asello Semi-
ad tempestiuū hymbrē triduo exarabas. Neq; enī diu est cū te crebrā mortis p̄pin- numi-
quorū īmeritis hāreditatib; fulserunt. Vnde tibi potius q̄ ob istā teterrimā faciē cha- da
ron nomē est. De patriā mea uero qd eā sirā Numidiā & Getuliā in ipso cōfinio meis Semi-
scriptis ostendi scis q̄b; memet uerbis p̄fessus sum cū Lolliano Auico. el. prāsēte pu- getula
blice differerē Seminumidam & Semigetulā nō uideo quid sit in ea repudendū haud Semip
minus q̄ Cyro maiori quod q̄ genere mixto fuit Semimedus ac Semipersa. Nō enim p sa
gnatus sed ut moratus quisq; sit spectandum nec qua regione sed qua ratione uitam Semi-
uiuere inierit considerandum est. Olitori & Cauponi merito est concessum olus & medus
uinum ex nobilitate soli cōmendare uinum thasium holus phliasium. Quippe illa

terra alumna multū ad meliorē saporē iuuerit & regio fecunda: & cælū pluuiū & uē
tus elemento: & sol apricus: & solū lucidū. Enī uero aīo hoīs extrīsecus ihospitali cor
pore imigranti. quid ex istis addi: uel minui ad uirtutem: uel malitiā potest: quan
do non in omnibus gentibus uaria ingenia prouenire: q̄q̄ uideātur quādā stultitia:
uel sollertia insigniores. Apud socordissimos scytas Anacharsis sapiens natus est.
Apud athenienses Caros Meleces fatuus. Nec hāc eo dixi: quo me patriā meā pō
niteret: & si adhuc syphacis oppidū essemus: quo tamen uictō: ad Masinissā regē
concessimus munere populi. Ac deinceps ueteranorum militum nouo conditu: splē
didissima colonīa sumus: in qua colonīa patrem habui loco principis duū uiralem
cunctis honoribus perfunctum. Cuius ego locum in ea rep. exinde ut participare cu
riam cēpi: nequaquā degener: pari spero honore & extimatione tueor. Cur ego illa
protuli: ut mihi tu Emiliane minus posthac succenseas: potiusq̄ ut ueniam ipertias:
si per negligentiam forte non elegi illo tuum atticum zarathe ut in eo nasceret: nonne
uos puditum est: hāc crimina tali uiro audiente: tam asseuerate obiectare: friuola &
inter repugnantia simul promere: & utraq̄ tamen reprehendere. At non contraria ac
cusatis: peram & baculum ob auctoritatem: & carmina & speculum ob hylaritem.
Vnum seruum: ut deparci: tris liberos ut profusi. Præterea eloquentiam grācam:
patriā barbarā: quin igitur tandem expergiscimini. At uos cogitatis apud Cladiū
maximum dicere: apud uirum seuerum: & totius prouiciæ negociis occupatum. qn
inquā uana hāc conuicia aufertis: quin ostenditis: quid insimulauistis: scelera imunia
& inconcessa maleficia: & artes nephandas. cur uestra oratio rebus flaccet: strepitu
uiget. Aggredior enim iam ad ipsum crimen magiæ: quā ingenti tumultu ad inuidiā
mei accensum frustrata expectatione omnium per nescio quas aniles fabulas defla
grauit. Ecquādone uidisti maxime flammam stipula exortam: clāro crepitu: largo
fulgore: cito incremento: sed enim materia leui: caduco incendio: nullis reliquiis: hem
tibi illa accusatio iurgii inita. uerbis aucta argumētis defecta: nullis post sententiā
tuam reliquiis calumniæ permanfuram. Quæ quidē omnis Emiliano fuit in isto uno
destinata me magum esse & ideo mihi libet quærere ab eruditissimis eius aduocatis
quid sit magus. Nam si quod ego apud plurimos lego persarum lingua magus est:
qui nostra sacerdos quod tandem est crimē sacerdotem esse. & rite nosse atq̄ scire atq̄
callere leges cerimoniarum fas sacrorum ius religionum. Si quidem magia. id est qd
Plato interpretatur. cum cōmemorāt quibus nam disciplinis querum regium adole
scētem persæ imbuant. Verba ipsa diuini uiri memini quæ tu mecum maxime reco
gnosce dicentia. ὡς ποῦ δὲ μὲν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὴν ψυχὴν ποιοῦν τὸν ὡς ποῦ δὲ μὲν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὴν ψυχὴν ποιοῦν τὸν ὡς ποῦ δὲ μὲν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὴν ψυχὴν ποιοῦν
Δὲ τοῦ τοῦ θεοῦ ποῦ δὲ μὲν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὴν ψυχὴν ποιοῦν τὸν ὡς ποῦ δὲ μὲν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὴν ψυχὴν ποιοῦν
Audistis ne magiā q̄ eā temere accusatis artē esse diis imorta
libus acceptam colendi eos ac uenerandi pergnarā piā scilicet & diuini scientem. iā i
dea Zoroastre & Oromace auctoribus suis nobilem. Cælitum antistitā quippe quæ
inter prima regalia docetur nec ulli temere inter Persas concessum est magū esse. haud
magis q̄ regnare. Idem Plato in alia sermocinatiōe de Zamolsi quodam thracii gene
ris. sed eiusdem artis uiro ita scriptum reliquit.
Quod si ira est cur mihi nosse non liceat uel zamolsi bona uerba uel zoroastri sacerdo
tia. Sin uero more uulgarieum isti proprie magum existimant qui communione lo
quendi cum diis immortalibus ad omnia quæ uelit incredibilia quadam uī cantami
num polleat oppido miror cur accusare non timuerint. quem posse tantum fatetur.

Neque enim tam occulta & diuina potentia caueri potest: itidem ut cetera. Sicariū qui in iudiciū uocat: comitatus uenit: qui uenenariū accusat: scrupulosius cibatur: qui furē arguit. sua custodit. Eni uero qui magū: qualē isti dicūt: in discrimen capitis deducit quibz comitibz: quibz scrupulis: quibz custodibz perniciē cecā & ieuitabilē phibeat. Nulli. f. & ideo id genus crimē nō est eius accusare. qui credit. Verū hæc ferme cōmuni quodā errore iperitoꝝ phis obiectantur. ut partim eoz qui corpore causas meras: & simplicis rimatur. irreligiosos putent: eoq; aiant deos abnuere. Vt Anaxagorā & Leucippū & Democritū & Epicurū. ceterosq; rerum naturæ patronos. partim autē qui puidentiā mundi curiosius uestigant & impensius deos celebrant eos uero uulgo magos nominēt quasi facere etiam sciant. quæ sciant fieri. Vt olim fuere Epimenides & Orpheus: & Pythagoras. & Ostanes. ac dehinc similiter suspectata Empedocli. Cathormæ Socrati Demonio Platonis.

Gratulor igitur mihi: cum & ego tot & tantis uiris adnumeror. Cæterum quæ ab illis ad ostendendū crimē obiecta sūt. uana & inepta & simplicia uerear ne ideo tantum crimina putes q; obiecta sūt. Cur inquit piscium quædā genera quælisti. quasi id cognitionis gratia phō facere non liceat. qd luxurioso gulæ causa liceret. Cur mulier libera tibi nupsit post annos. xiii. uiduitatis quasi non magis mirandū sit. quod tot annis non nupserit. Cur prius q; tibi nuberet. scripsit nescio quid in epistola quod sibi uidebatur quasi quis q; debeat causas alienæ sententiæ reddere. At enim maior natu non est iuuenem aspernata. igitur hoc ipsū argumentum est nihil opus magia fuisse ut nubere uellet mulier uiro uidua calibi. maior iuniori. Iam & illa similia habet quidem apuleius domi. quod secreto colit. quasi non id potius crimen sit quod colas non habere. Cecidit præsentē apuleio puer quid enim si iuuenis. quid si etiam senex adsistēte me corruisset. uel morbo corporis impeditus uel lubrico soli prolapsus. Hiscine argumentis magiā pbatis. casu puerili. & matrimonio mulieris & obsonio pisciū. Possem equidē bono periculo. uel his dictis contentus perorare quoniam tamen mihi pro accusationis longitudine largitur. atq; superest. cedo si uidetur singula consideremus. Atqui ego omnia obiecta seu uera. seu falsa sint non negabo. sed perinde atq; si facta sint fatebor: ut omnis ista multitudo q; plurima undique ad audiendum couenit aperte intelligat. nihil in philosophos non modo uere dici. sed ne falso quidem posse confingi quod non ex innocentia fiducia q; uis liceat negare tamen habeant potius defendere. Primum igitur argumenta eorum conuincam. ac refutabo nihil ea ad magiam pertinere deinde etsi maxime magus fore tamen ostendam neq; causam ullam. neq; occasionem fuisse ut me in aliquo maleficio experirentur. Ibi etiam de falso inuidia deque epulis mulieris perperam lectis & nequius interpretatis deque matrimonio meo ac pudentillæ disputabo. Idque a me susceptum officii gratia q; lucri causa docebo. Quod quidem matrimonium nostrum Emiliano huic immane quāto angori quantæq; inuidiæ fuerit. Inde omnis huiusce accusationis obeunda ira & rabies & denique insania exorta est. Quasi omnia palam & dilucide ostendero. tunc denique te claudi maxime & omnis qui adsunt contestabor puerum illum Scitinium pudentem priuignum meum cuius obrentu & uoluptate a patruo eius accusor nuperrime curæ meæ ereptum postq; frater eius Pontianus natu maior & moribus melior diem suum obiit. atque ita in me ac matrē suam nefarie efferatum non mea culpa desertis liberalibus studiis ac repudiata omni disciplina

scelestis accusationis huius rudimentis: patruo Emiliano potius q̄ fratri Pontiano si-
 milem futurę. Nūc institui p̄ficiscar ad oīa Emiliani huiusce deliramēta orsus ab eo
 qđ ad suspicionē magiā quasi ualidissimū in principio dici aīaduertisti: nōnula me-
 pisciū genera p̄ quosdā piscatores precio quāsisse. Vtrū igitur horū ad suspectandā
 Phry- magiā ualet q̄ ne piscatores mihi piscē quāsierunt. s. ergo phrygionibus: aut fabris:
 giones negocium istud dandū fuisse. atq̄ ita opera cuiusq̄ artis permutanda si uellē calūnias
 uestras uitare: ut faber mihi piscē ut piscator mutuo lignū dedolaret. An ex eo intelle-
 xistis maleficio quārī pisciculos quod precio quārebantur. Credo si cū uiuio uellē gra-
 tis quāsissem. Quin igitur ēt ex aliis plerisq̄ me arguitis: nam se penumero & uinum
 & holus & pomū & panē precio mutauī. Eo pacto cupediariis oīb̄ famē decernis q̄s
 ab illis obsonare audebit. Si quidē statuitur: oīa edulia que depenso parantur: nō cœ-
 nā: sed magiā desiderari. Quod si nihil remanet suspicionis: neq̄ in piscatorib̄ mer-
 cede inuitatis: ad quod solent ad piscem capiundū quos tamen nullos ad testimoniū
 p̄duxere. Quippe qui nulli fuerunt: neq̄ in ipso precio rei uenalis. cuius tamen quā-
 titatem nullā taxauere. Ne si mediocre precium dixissent cōtemneretur: si plurimum
 non crederetur: si in his ut dico nulla suspicio est: respōdeat mihi Emilianus: quo pro-
 ximo signo ad accusationem magiā sit inductus. Pisces inquit quāris: nolo negare:
 sed oro te: qui pisces quārit magus est. Equidem non magis arbitror: quā si leporem
 quārerem: uel apros uel altilia. An soli pisces habent aliquid occultum aliis: sed ma-
 gis cognitum. Hoc si sis: quid sit: magus es profecto: si nescis confitearis necesse est
 id te accusare: quod nescis. Tā rudis uos esse omnium litterarum: omnium denique
 uulgi fabularum: ut ne fingere quidem possitis ista uerisimiliter: quid enim compe-
 tit ad amoris ardorem accendendum piscis brutus & frigidus: aut omnino res pela-
 go quāsitā. nisi forte hoc uos ad mendacium induxerit quod Venus dicitur pelago ex-
 orta: audi sis tam non impudens q̄ multa nesciens: qui de piscibus argumentum ma-
 giā recepisti. At si Vergilium legisses: profecto scisses alia quārī ad hanc rem solere. il-
 le enī quātū scio enumerat uittas mollis & uerbenas piguis: & thura mascula: & licia
 discolora. p̄xterea laur̄ fragilē. limū durabilē. carā liquabilē. Nec minus quā iam
 in opere scripsit serio. Falcibus & messe ad lunam quāruntur ahenis pubentes herbæ
 nigri cū lacte ueneni: Queritur & nascentis equi de frōte reuulsus. Et matri præreptes
 amor. At tu pisciū insimulator: longe diuersa instrumēta magis attribuis nō frōtib̄
 teneris detergēda. sed dorsis squalentib̄ excidēda nec fōdo reuellanda: sed p̄fūdo ex-
 trahenda nec falcib̄ medenda: sed hamis iuncanda postremo in maleficio ille uenenū
 noīat tu pulmētū ille herbās & surculos tu squamas & ossa: ille pratū decerpit: tu flu-
 ctum scrutaris. Memorassē tibi etiā Theocriti paria: & alia Homeri: & Orphei
 plurima & ex comœdiis: & tragœdiis græcis. & ex historiis multā repetissem: nisi te
 dudum animaduertissem græcam pudentillæ epistolam legere nequisse. Igitur unū
 ēt poetā latinū attingā uersus ipsos quos agnoscēt. qui Leliū legere. Phileta omnia
 undiq̄ eruūt. Antiphates illud q̄ritur. Trochiscilli ūgues. tēiæ radiculæ herbæ surcu-
 li. Aureę illices bichordilē hinnientū dulcedines. Hęc & alia q̄sisse me poti⁹ q̄ pisces.
 lōge uerisimili⁹ cōfinxisse. His etenī fortasse p̄ famā puulgarā fides fuisset si tibi ulla
 eruditio ad fuisset. Eni uero piscis: ad q̄ rem faciat capt⁹ nisi ad epulas coct⁹: ceterum
 ad magiam nihil. q̄q̄ uideatur mihi adiutare dicam unde id coniectnm. Pythago-
 ram plerique Zoroastri sectatorem similiterq̄ magiē peritum arbitrari tamē memo-

Bichor
 dilē

rię prodiderunt cum aduertisset proxime metapontum in littore Italię suę. quam subsiciuam graciã fecerat. a quibusdã piscatoribus euerriculũ trahi: fortunã iactus eius emisse. & precio dato: iussisse ilico pisces eos: q̃ capti tenebantur: solui retibus: & reddi p̃fundo. Quos scilicet eum de manibus emissurũ nõ fuisse: siquid in his uti-lead magiam cõperisset. Sed. n. uire egregie doctus: & ueterũ æmulator meminerat Homerũ poetã multiscium: uel potius cõctarum rerum adprime peritum. uim omnem medicaminum: non mari: sed terrę scripsisse: cum de quadam.

Saga: ad hunc modum memorauit. Itemq; alibi carminum similiter.

Cum tamẽ nunq̃ apud eũ marino aliquo: & pisculento medicauit. nec Proteus faciẽs: nec Vlyxes scrobem. neceolus follẽs. nec Helena craterã: nec Circe poculũ: nec Venus cingulũ. At uos soli reperti estis ex oĩ memoria: q̃ uĩ barbarũ: & radicũ: & surculorũ: & lapillorũ: quasi quadã colluuiõẽ naturę: defũmis mõtibus i mare trãferratis: & penitus pisciũ uentribus insuatis. Igit̃ ut solebat ad magorũ ceremonias aduocari Mercurius carminũ uector: & illex aĩ Ven⁹: & Luna noctiũ cõscia: & maniũ potẽs Triuia: uobis auctoribus post hac Neptunus cũ Salacia: & portunus cũ oĩchoro Nereidũ: ab æstibus fretorũ ad æstus amorũ transferentur Dixi cur nõ arbitrer q̃cũq; negocii esse magis & piscibus. Nũc si uidetur: credamus Emiliano: solere pisces etiã ad magicas potestates adiuuare. Nũ ergo p̃pterea q̃cũq; piscẽ quærĩt: & ipse magus ẽ. Eo q̃dem pacto: & q̃ myoparones quærĩt: pirata erit. & q̃ uectem. p̃fossor. & q̃ gladiũ: sicarius. Nihil in rebus oĩbus tã innoxĩũ dices: quin id possit aliquid aliqua obesse. nec tã letũ qđ non possit ad tristitudinẽ itelligi. Nec tamẽ icirco omnia ad nequiorẽ suspicionẽ trahũtur: ut si thus & cassiam & myrrhã: ceterosq; id genus odores funeri tantũ emptos arbitreris: cũ & medicamẽto parẽtur & sacrificio. Ceterę eodẽ pisciũ argumẽto: ẽt Menelai socios putab magos fuisse. quos ait poeta p̃cipu⁹ flexi humulis apud pharũ infulam fame ppullos esse etiã mergos & delphinos & scyllas. Tu eodẽ referes etiã gulones omnis: q̃ ip̃enso pisces precio a piscatoribus mercantur. ẽt ipsos piscatores qui oĩum generũ piscis arte acquirũt. Cur ergo & tu q̃ris? nõ loquidẽ. nec necessariũ habeo tibi dicere. sed p̃ te: si potes. ad hæc q̃sisse me argue. ut si helleborũ: uel cicutam: uel sucũ papaueris emissem: itẽ alia eiusdẽ modĩ: quorũ moderatus usus salutaris. sed cõmixtio uel quãritas noxia est: q̃s æquo aĩo pateretur: si me per hoc ueneficii arcesseres: quod ex illis potest homo occidi? Videamus tamen q̃ fuerit pisciũ genera tã necessaria ad habẽdũ: tãq; rara ad reperiẽdũ: ut merito statuto premio q̃rerẽtur. Tria oĩno nominauerãt. unũ falsi duo mentiti: falsi: q̃ leporẽ marinũ fuisse dixerũt: q̃ alius oĩno piscis fuit: quẽ mihi Thenus cõseruus noster: medicina nõ ignarus: ut ex ipso audisti ultro attulit ad ispiciundũ. nã qđẽ leporẽ nondũ ẽt iuenit. sed p̃fiteror me quẽrere & cetera. nõ piscatorib⁹ mō. ueq; etiã amicis meis negocio dato: q̃cũq; minus cogniti generis piscis iciderit. ut eius mihi aut formã cõmemorẽt. aut ipsum uiuũ. si id negerit. uel mortuũ ostẽdãt: q̃ obrẽ id faciã. mox docebo. Mentiti autẽ sũt callidissimi accusatores mei ut sibi uidẽt. cũ me ad finẽ calũnię cõfixerũt duas res marinas. ipudicis uocabulis q̃sisse. q̃s Tãnonius ille cũ utriusq; sexus genitalia itelligi uellet. sed eloq; pp̃ infantia. causidicus sũm⁹ negret. multũ ac diu hæsitatio. tandẽ uirile marinũ. nescio q̃ circũlocutiõẽ male ac sordide nominauit. sed enĩ fœminal nullo pacto repiens mūditer dicere ad mea scripta cõfugit. q̃a & e quodã meo libro legie. Interfœmineũ tegat. & fœmoris obiectu. & palmẽ uel amẽto. Hęc ẽt

pro sua gravitate uitio mihi uortebat: q̄ me nec sordidiora dicere honeste pigeret:

At ego illi cōtra iustius exprobrauerim: q̄ q̄ eloquētiā patrociniū uulgo p̄fitea-
 Frin- tur: etiā honesta dictu sordide blatteret: ac saepe in rebus nequaquā difficilibus fringul-
 gultio tiat: uel oīo obmutescat: cædo. n. si ego de Veneris statua nihil dixissem: neq̄ inter fœ-
 mineū nominassem: q̄bus tandē uerbis accusasses crimē illud tam stulticiā q̄ linguā
 tuā cōgruēs? an quicq̄ stultius: q̄ ex nominū p̄p̄inquitatē uim similē rex coniectari?
 Et fortasse an præacute repperisse uobis uidebamini. At quæsisse me fingeretis ad ille-
 Vere- cebras magica: duo hæc marina: ueretillā: & uirginal: disce enī nomina rex latina: q̄
 tilla p̄pterea uarie nominaui: ut denuo instructus accuses: memēto tamē tā ridiculū ar-
 Virgi- gumentū fore: desiderata ad res uenereas marina obscena: q̄ si dicas marinū pectinē
 nal cōmēdo capillo quæsitū: uel aucupandis uolātibus piscē accipitrē: aut uenādīs apris
 piscē apriculū: aut eliciendis mortuis. marina caluaria. Respondeo igit̄ ad hunc ue-
 strū locū nō minus insulse: q̄ absurde cōmentū: me hæc nugas marinas: & quisq̄ lias
 littoralis neq̄ precio neq̄ gratis q̄sisse. illud etiā præterea respondeo: nescisse uos q̄d a
 me quæsitū fingeretis. Hæc. n. friuola: q̄ nominaſtis: pleraq̄ i littoribus oībus cōge-
 Cōge- stim & aceruatim iacēt. & sine ullius opa: quālibet leuiter motis flucticulis ultro fo-
 stim ras euoluuntur. Quin ergo dicitis me eadē opa precio ip̄enso p̄ plurimos piscatoris
 Con- quæsisse de littore: cōchulā striatā: testā hebetē: calculū teretē: præterea cancroꝝ fur-
 chula cas: echinorū caliculos: lolliginum ligulas: postremo assulas: festucas: resticulas: &
 striata ostrea pgami uermiculata: deniq̄ muscū: & algā: & cætera maris ciectamēta: q̄ ubi-
 Eiecta q̄ littorē uentis expellunt: salo expuuntur: tēpestate reciprocantur: trāquillo deserū
 menta tur. Neq̄. n. minus istis q̄ cōmemorauī: accommodari possunt: similiter ex uocabu-
 lo suspensiones. Posse dicitis ad res uenerias sumpta de mari spuria & fascina: p̄ nomi-
 nū similitudinē: q̄ minus possit ex eodē littore calculas ad uescā: testa ad testamen-
 tū. Cancer ad ulcera: alga ad quercerū. Ne tu Claudī maxie nimis patiens uir es: &
 oppido p̄xima humanitate q̄ hæc eorū argumētatiōis diu hercle p̄pessus sis. eq̄dem
 cū hæc ab illis. quasi grauiā & iuincibilia dicerētur. illoꝝ stulticiā redebā. tuam pa-
 tiētiam mirabar: Cæterę quāob̄rē plurimos iā piscis cognouerim quorūdam adhuc
 nescius eē nolī: discat Emilianus. quoniā usq̄ adeo rebus meis curat. q̄q̄ ē iā præcipi-
 ti. & occidua senectute. tamē & si uidetur suscipiat doctrinā. seram plane. & post ui-
 nū. legat ueterū philosophorū monumēta. tādē ut itelligat nō me primum hæc re-
 quisisse. sed iam pridem maiores meos Aristotelē dico. & Theophrastū. & Eudemū.
 & Lyconē. cæterosq̄ Platonis minores. qui plurimos libros de genitu animalium. de
 que uictu. deque particulis. deque omni differentia reliquerunt. Bene quod apud te
 maxime causa agitur. qui pro tua eruditione legisti profecto Aristotelis multiūga
 uolumina. Præterea problemata innumera eiusdem tum ex eadem secta cæterorum
 in quibus id genus uaria tractantur. quæ tanta cura conquisita. si honestum & glorio-
 sum fuit illis scribere cur turpe sit nobis experiri. præsertim cum ordinatius & cohi-
 bilius. eadem græce & latine adnitar conscribere. & in omnibus aut omiſsa acqui-
 rere. aut defecta supplere. Permittite. si opera est. quædam legi de magicis me-
 is: ut ſciat me Emilianus plura q̄ putat quærere. & sedulo explorare. pro me tu li-
 So- brum ex græcis meis quos forte hic amici habuere. sedulique naturalium quæstio-
 pho- num. atque eum maxime in quo plura de piscium genere tractata sunt. Interea dum
 cles hic quærit. ego exemplum rei competus dixero. Sophocles poeta Euripidi emu-

lus & superstes. uixit enī ad extremā senectam. Cū igitur accusaretur a filio suo met
dementia: quasi iā p̄ etatē desiperet protulisse dicitur colonameū suam peregregiam
tragcediarum. quā forte tum in eo tēpore cōscribēbat. eā iudicibus legisse. nec quic-
q̄ amplius pro defensione sua addidisse nisi ut audacter dementia cōdemnarēt si car-
mina senis displicerēt. ibi ego comperio omnes iudices tanto poetā adfurrexisse. mi-
ris laudibus eum tulisse ob argumenti sollertiam. & cothurnū secundā. nec ita in tu
multu omnis abfuisse: quin accusatorē potius demētīā cōdēnarēt. Inuenisti tu liby:
Beasti. cedo enī experiamur: an & mihi possint ī iudicio litteræ meæ pdesse. lege pau-
ca in principio: deinde quædam de piscibus. At tu iterea dū legit causam sustine. Au-
disti maxime quorum pleraq; scilicet legeras apud antiquos philosophorum: & me-
mento de solis piscibus: hæc uolumina a me cōscripta: qui eorū coitu p̄gignantur: q̄
ex limo coalescant: quotiens & quid anni cuiusq; eorū generis scēminā subuentāt: ma-
res furiant. Quibus mēbris & causis discerit natura uiuiparos eorū & ouiparos: ita
enim latine appello: quæ græci. Et ne pose animalium genita pergā: deīde de dif-
ferentiā & uictu: & membris: & ætatibus: ceterisq; plurimis scitu quidē necessariis.
sed in iudicio alienis: pauca etiam de latinis scriptis meis: ad eandē peritiā pertinen-
tibus: legi iubebo: in quibus animaduertes: eum in eis cognitu rara: tum nomine et-
iam romanis inusitata: & in hodiernū: quod sciā: īfecta. Ea tamē nomina labore meo
& studio: ita de græcis prouenerūt: ut tamē latina moneta percussa sint: uel dicāt nobis
Emiliane patroni tui: ubi legerint latine: hæc pronunciata uocabula: de solis aquatili-
bus dicam: nec cetera animalia nisi ī cōmunibus differentes attingam. ausculta igit̃
quæ dicam. Iam me clamabis magica nomina ægyptio: uel babylonico ritu percen-
sere: possum etiam pergere: sed non est opere in istis diem terrere. ut sit mihi tempus
aggredi ad cetera: hæc interim quæ dixi pauca recita: latine a me enunciata.

Sub
uento
Surio

Vtrū igit̃ putas philosopho: nō secundū cynicā temeritatē rudi: & īdocto: sed qui se
Platonica scholā meminert: utrū ei putas turpe scire ista: an nescire: negligere: an cu-
rare: nosse quanta sit: etiā ī istis p̄uidentiā ratio: an de diis ī mortalibus matri. & pa-
tri credere. Q. Ennius Hædeus phagitica: q̄ uersibus scripsit. innumerabilia pisciū
genera enūerat: q̄ scilicet curiose cognorat: paucos uersus memini: eos dicā. Oib⁹ ut
clypea præstat: mustela marina. Mures sunt æniaspera ostrea plurima abidi. Mus
mylene ē pectē carādrum: q̄ apud ūbracie finis. Brūdus iūq; sargus bonus ē hūc ma-
gnus si erit sume. Apriculū piscē sito primū eē tarēti. Surrenti ælopē: facemas glau-
cū apud cumas qd Scæ præterit cereb⁹. Iouis pene supremi. Nestoris ad patriā hic
capitur: magnusq; bonusq;. Melanurū: turdū: merulāq; umbrāq; marinā. Poly-
pus corcyræ: caluaria pinguiā carne. purpura: marriculi: mures: dulces quoq; echini.
Alios etiam multis uersibus decorauit: & ubi gentium quisque eorum inueniatur.
ostendit q̄liter assus: aut iussulentus optime sapiat. nec tamen ab eruditis reprehē-
ditur. ne ego reprehendar. qui res paucissimis cognitas græce. & latine. propriis &
elegantibus uocabulis conscribo: Cum hoc satis dixi. tum aliud accipe.
quid enim tandem si medicinæ neque īstudiosus: neque imperitus: quæ

Sarg⁹

piam remedia ex piscibus quaero. ut sane sunt plurima: cū in aliis oībus rebus eodē naturæ munere interspersa: atq; interseminata: tum etiā non nulla in piscib⁹ ad remedia nosse: & ea cōquirere. magi potius eē: q̄ medici: q̄ deniq; philosophi putas: q̄ illis nō ad quæstū: sed ad suppetias usus est. Veteres quidē medici etiam carmina remedia uulnerū nomināt: ut omnis uetustatis certissimus auctor Homerus docet: q̄ facit Vlyxi de uulnere sanguinē profluētē sisti cantamine. Nihil enī quod salutis ferendæ gratia sit: erumnosum ē. At enī inquit piscem cui rei nisi male pscidisti: quē tibi Thenus cōseruus attulit. Quasi uero nō paulo prius dixerim me de psculis omnium animalū: de situ earū: deq; numero: deq; cā cōscribere ac libros Aristotelis & explorare studio & augere: atq; admiror: qd̄ unū a me psciculum inspectum sciatis: cū iam plurimos ubicūq; locorū oblatis sunt: æque inspexerim: præsertim quod ego nihil clanculo: sed omnia in ppatulo ago. At quis uel extrarius arbiter assistat: more hoc & instituto magistrorū meorū: qui aiūt: hominē liberū & magnificum debere si queat: in primori fronte animū gestare. hūc adeo psciculū: quem uos Leporē mari num nominatis: plurimis qui aderant ostendi. Nec dū etiā decerno: quid uocēt: nisi quæ rā sane accuratus: quod nec apud ueteres philosophos proprietatē eius pscis reperio. q̄ sit omnīū rarissima: & hercule memoranda. qppe solus ille quātum sciā: cum sit cætera ex ossis. xii. numero ossa: ad similitudinē talorū suillorum: in uētre ei⁹ cōnexa & cathenata sunt: quod Aristoteles si scisset: nūquā pfecto omīssisset scripto p̄dere: qui a selli pscis solius omnīū i media aluo corculū situm p̄ maximo memorauit. Piscem inquit pscidisti. Hoc quis ferat philosopho crimen esse. qd̄ lanio uel coco non fuisset. Piscem pscidisti qd̄ crudum id accusas: si cocto uentrem rusparet. He petia suffoderem: ita ut apud te puerulus ille Sicinus pudens suomet obsonio dixit: eam rem non putares accurandam. At qui maius crimen est philosopho comesse pscis: q̄ inspicere. an ariolis licet iecinora rimari: philosopho contemplari nō licebit.

Canta
men

Extra
rius

Ruf-
paret

Qui se sciat omnīū animalium aruspice: omnium deum sacerdotem. Hoc i me accusas: quod ego & maximus in Aristotele miramur: cuius nisi libros bibliothecis exegeris: & studiosorum manib⁹ extorseris: accusare me non potes. Sed de hoc pene plura q̄ debui: Nunc præterea uide q̄ ipsi sese reuincant. aiunt mulierem magicis artibus: marinis illecebris: a me petitam: eo in tempore: quo menō negabunt in getuliæ mediterraneis montibus fuisse: ubi pscis per Deaculionis diluuiā reperiantur. quod ego gratulor nescire istos: legisse me Theophrasti quoque & Nicandri.

Cæterū me etiam ueneficiis postularent: eum ut quidē hoc negociū exlectione & æmulatione aristotelis nactus sum. nō nihil & Platonē meo adhortante: q̄ ait. eum qui ista uestiget.

Disq̄
mari
Exdor
fari

Nunc quoniam pscis horum satis patuerunt: accipe aliud pari quidem stultitia: sed multo tamen uanius. & nequius excogitatu. scierunt & ipsi argumentum piscarium futile. & nihil futurum præterea nouitatem eius ridiculam. quis enim fando audiuit ad maleficia magica disquamari: & exdorsari pscis solere potius aliquid de rebus peruulgatioribus. & iā creditis fingendū esset. Igit̄ ad præscriptū opinionis & famæ cōfinxere puerū quēpiā carminē cantatū: remotis arbitris. secreto loco. arula & lucerna. & paucis osciis testib⁹. ubi cātat⁹ sit. corruisse postea nesciētē sui excitatū. Nec ultra istis qd̄ p̄gredi mēdacio ausi. & n. fabula ut i pleret. addēdū ēt illud fuit: puerū eundē multa p̄sagio p̄dixisse: qppe hoc emolumētū cāticis accipimus præ

sagium: & diuinationem: nec modo uulgi opinione: uerū etiā doctorum uirorū au-
 ctoritate hoc miraculū de pueris cōfirmatur. Memini me apud Varrorē philosophū
 uirū accuratissime doctū: atq; eruditū cū alia huiusmodi tū hoc etiam legere Tralli-
 bus de euentu Mithridatici belli magica percontatione cōsultantibus puerū in aqua
 simulachrū Mercurii cōtēplātem: q̄ futura erāt. C. lx. uersibus cecinisse. Itēq; Fa-
 biū cum quingentos denarios perdidisset: ad Nigidiū consultū uenisse: ab eo pueros
 carmine instinctos idicasse: ubi locorū defossa esset crumena cū parte eorū. Cateri
 ut forēt distributi: unū etiam denariū ex eo numero habere. M. Catonē philosophū:
 quē se a pedissequo in stipe Apollinis accepisse: Cato cōfessus ē. Hæc & alia apud ple-
 rosq; de magis & pueris lego equidem: sed dubius sententiæ sum: dicā ne fieri posse:
 an negem: q̄q; Platoni credā: inter deos atq; homines: natura & loco medias quas dā
 diuorū potestates intersitas. easq; diuinationes cunctas: & magorū miracula guber-
 nare: quin & illud mecū reputo posse animū humanū: & puerilē præsertim simplicē-
 q; seu carminū auocamēto: siue odorū delenimēto soporari: & ad obliuionē præsen- Auo-
 tium externari. & paulisp̄ remota corporis memoria: redigi ac redire ad naturā suam: q̄ camē
 est immortalis scilicet: & diuina: atq; ita ueluti quodam sapore futura rerum præfaga- tum
 Verum enī uero: ut ista sese habent si qua fides hisce rebus īpercienda ē: debet ille nesc Exter-
 cio: qui puer: puidus: quantum ego audio: & corpe decorus: atque integer deligi: & nari
 animo sollers: & ore faciendus: ut in eo aut diuina potestas: quasi bonis adibus diuer-
 setur. Sitamē ea pueri in corpore includitur. aut ipse animus expergitus: cito ad di-
 uinationē suā redigatur. quæ ei prompte insita: & nulla obliuione scutia. & hebes fa-
 cilē resumatur. Nō enī ex omni ligno ut pythagoras dicebat. debet Mercurius excul-
 pi. Quod si ita ē: nominare quis ille fuerit puer sanus. incolūmis: ingeniosus: deco-
 rus: quem ego carmine dignatus sum initiare. Cæterū Thallus quem nominastis:
 medico potius: q̄ mago indiget. Est enim miser morbo comitali ita infectus: ut ter
 aut quater die sæpenumero: sine ullis cantaminibus corruat: omniaq; mēbra confli-
 ctionibus debilitet. facie ulcerosus: fronte & occipitio conquassatus. oculis hebes. na-
 ribus hiulcus. pedib; caduc;. Maxius omniū magus ē: quo præsentē Thallus diu-
 steterit. ita plerūque morbo ceu somno uergens inclinatur. Eum tamē uos carmi-
 nibus meis subuersum dixistis: quod forte me coram semel decidit. conserui eius ple-
 rique adsunt. quos exhiberi denunciastis. Possunt dicere homines quid i Thallo dis-
 piciant. cur nemo audeat cum eo ex eodem catino cœnare. Eodem poculo bibere. &
 quid ego de seruis uos ipsi uidetis. negate Thallum multo prius q̄ ego Aecam uenire
 corruere eo morbo solitū: medicis sæpenumero ostensum. Negant hoc conserui eius
 qui sunt in ministerio uestro: omniū rerum cōuictum me fatebor. nisi de omnium cō-
 sensu. rus diu ablegatus ē in lōginquos agros. ne familiā cōtaminaret. Qd̄ ita factum
 nec ab illis negari pōt: Eo nec potuit hodie a nobis exhiberi. Nā ut omnis ista accu-
 satio temeraria & repentina fuit. nudiustertius nobis Emilianus denunciāuit. ut ser-
 uos numeros quindecim apud te exhiberemus. adsunt quatuordecim qui in oppido
 erāt. Thallus solus: rus ablegatus ut dixi quidē. ferme ad centesimū lapidem lon-
 ge ex oculis. Thallus solus abest. sed misimus qui eū curriculo aduehat. Interroga
 maxime quantuordecim seruos. quos exhibemus. Thallus puer ubi sit. & q̄ sal-
 ue agat. interroga seruos accurratorū meorum. nō negabunt turpissimum puerum
 corpore putri & morbido. caducū barbarum rusticānū. Bellū uero puerum elegistis

Spūa
būd9

quē quis sacrificio adhibeat: cuius caput cōtingat: quē pulchro pallio amiciat: a quo responsum speret: uellē Hercule adesset. tibi cum Emiliane permisissim: ut teneres ipse: ut interrogares: iā in media quāstioē: hic ibidē pro tribunali oculos trucidis in te iuertisset: faciē tuā spumabūdus cōspuisset: manus cōtraxisset: caput succussisset: postremo in sinu tuo corruisset. Quattuordecī seruos quos postulasti: exhibeo: cur illis ad quāstionē nihil uteris: unū puerū: atq; eum caducū requiris: quē olim abesse pariter mecū scis? Quæ alia est euidentior calumnia. xiiii. serui petitu tuo ad sunt: eos dissimulas: unus puerulus abest: eum isimulas. Postremo qd uis. puta Thallum adesse. uis pbare eū præsente me cōcidisse. ultro cōfiteor: carmine id factū dicis. Hic puer nescit: ego nō factū: reuincō: nūc caducū esse puerū: nec tu audebis negare.

Incan
to

Cur ergo carmini potius: q̄ morbo attribuat eius ruina. An euenire nō potuit: ut forte præsente me idem pateretur: quod sæpe alias multis præsentib9. qd si magnum putarē: caducū deicere: quid opus carmine fuit. Cū icēsus gagates lapis: ut apud phycos lego: pulchre & facile hunc morbū exploraret: Cuius odore etiā i uenalicis uulgo: sanitatē: aut morbū uenaliū experiantur. Etiā orbis a figulo circunactus: nō difficile eiusdē ualitudinis hominē uertigine sui corrigit ita spectaculū rotatōis ei9 animum fauciu debilitat: ac multo plus ad caducos consternendos figulus ualet: q̄ magus. Tu frustra postulasti: ut seruos exhiberem: ego nō de nihilo postulo: ut nomines: q̄ nā testes huic piaculari sacro adfuerit: cū ego ruentem Thallū impellerem: unum omnino nominas puerulū illū Siciniū pudentē: cuius me noīe accusas: is enī affuisse se dicit. Cuius pueritia: & si nihil ad religionē suffragaretur: tamē accusatio fidem derogaret. Facilius fuit Emiliane: ac multo grauius: tete ut ipsum diceret in terfuisse: & ex eo sacro capisse dementiri potius: q̄ totū negociū: quasi ludicrū: pueris donares: puer cecidit: puer uidit: num etiā puer aliq; incātauit. Hic satis ueteratoriq; Tannonius pudens: cū hoc quoq; mendatiū fringere: ac ppe iam oīum uultu: & murmure explosum uideret: ut uel suspensiones quorundā spe moraretur: ait pueros alios producturū: qui sint æq; a me incantati: atq; ita ad aliam speciū argumenti trāsgressus est. Quod q̄q; dissimulare potui. tamē ut oīa. ita hoc quoq; ultro prouoco. cupio enim produci eos pueros. quos spe libertatis audio cōfirmatos ad mentiendū. sed nihil amplius dico q̄ ut producāt. Postulo igitur & flagito Tannoni pudens ut expleas quod es pollicitus. cedo pueros istos qbus cōfiditis. pduc. nomina q̄ sint. mea aqua licet ad hoc utare. dicinquā Tannoni. quid taces. qd cōtaris. qd expectas. q̄ si hic nescit quid dixerit. aut nomina oblitus est? At tu Emiliane cede huc. dic quid aduocato tuo mandaueris: exhibe pueros. quid expalluisti. qd taces. Hoc cine accusare ē. Hoc cine tantū crīmen deferre. An Claudium maximū tantū uīrum ludibrio habere. me calumnia insectari: qd si forte patronus tuus uerbo plapsus ē. & nullos pueros habes quos pducas saltē quattuordecim seruis. quos exhibui ad aliquid utere. aut cur si si postulabas. tantā familiā magiæ accusans: de quindecī seruis denunciaſti. q̄ si de ui accusares. quot tandē seruos postulares. Sciūt ergo aliquid qndecī serui. & occultum nō est: & magicū est. atq; horū fatearis necesse est. aut illicitum nō fuisse in quo tot cōscios non timuerim. aut si illicitum fuit. scire tot cōscies non debuisse. magna ista quantum ego audio. res est legibus delegata: iam inde antiquitus. xii. tabulis ppter incredundas frugum illecebras iterdicta. Igitur & occulta non minus q̄ tetra & horribilis. plerūq; noctibus uigilata. & tenebris obstrusa. & arbitris solitaria. & car-

Incre-
dūd9

minibus murmurata cui nō modo seruorum: uerū etiam liberorum pauci adhibentur & tu quindecim seruos uis interfuisse nuptiæ ne illæ fuerūt: an aliud celebratū officiū an cō uiuiū tempestiuū. quindecim serui sacrum magicū participant quasi quindecim uirifacris faciūdis creati. Cui tamen rei tot numero adhibuisse si conscientia nimis multi sūt quindecim liberi homines populus est: totidē serui familia. totidem uincti ergastulū: An adiutorio multitudo eorum necessaria fuit: q̄ diutine hostias Iustralis teneret at nullas hostias nisi gallinas nominasti. An ut grana turis numerarent: an ut Thallū prosternerent. Mulierem ēr liberā perductā ad me domum dixistis. eiusdem Thalli ualitudinis. Quam ego pollicitus sim curaturū eam quoq; incantatā a me corruisse: ut uideo uos palæstritam non magum accusatum uenistis ita omni qui me accesserit interdicitis cecidisse. Negauit tamen quærente te Maxime Themison medicus a quo mulier ad inspiciendum perducta est. quicquam ultra passam: nisi quæsisse: ecquid **Obtin** illi aures obrinnirent & utra eorum magis ubi responderit dextram sibi aurem nimis **nirent** inquietam confestim discessisse. Hic ego maxime quanquam sedulo impræsentiarū a laudibus tuis tempero ne ubi tibi ob causam istam uidear blanditus tamen sollicitiam tuam in percontando nequeo quin laudem: Dudum enim cum agerentur hæc & illi incantatam mulierem dicerent. medicus qui adfuerat abnueret: quæsisisti tu nimis quam prudenter: quod mihi emolumentum fuerit incautandi. responderunt ut mulier rueret. Quid deinde mortua est inquis: negarunt. Quid ergo dicitis: q̄ apulei commodum. si ruiisset. Ita enim pulchre ac perseueranter tertio quæsiuisti ut quæscires omnium factorum ratione diligentius examinandas. ac sapius causas quæri facta concedi. eoq; etiam patronos litigatoꝝ causidicos nominari. q̄ cur quæq; facta sint expediat. Ceteræ negare factū facilis res ē & nullo patrono idiget recte factū uel ppe rā docere id uero multo arduū & difficile est. Frustra igit̃ an factū sit q̄ritur qd nullam malā causā habuerit: ut fecerit: ita facti reus: apud bonū iudicē scrupulo q̄stionis liberatur: si nulla fuit ei rō peccandi. Nunc quoniā neq; incantatā: neq; prostratā mulierem pbauerūt: & ego nō nego petitu medici a me inspectā: dicā tibi Maxime. cur illud de auriū tinnitu quæsierim: nō tā purgandi mei gratia in ea re: quā tu iam præiudicasti.: neq; culpæ neq; crimini confinē: q̄ ut nequid auribus tuis: & doctrinæ tuæ cōgruens reticuerim. Dicā igitur q̄ breuissime potuero: etenī admonēdos es mihi: non docendus. Plato philosophus in illo præclarissimo Timæo: cælesti quadā facundia uniuersum mundū molitus: postq̄ de nostri quoq; animi trinis potestatibus sollertissimè disseruit: & cur quæq; mēbra nobis diuina prouidentia fabricata sint: aptissime demonstrauit: causam morborū omniū trifariam p̄censet. Primā causam primordialis corporis attribuit: Si ipse elemētōrū qualitates: humida & frigida: & his duæ aduersæ nō cōgruant: id adeo euenit: cū quæpiā earū modo excessit: aut loco demigravit. Sequens causam morborum inest in eorum uitio: quæ iam concreta ex simplicibus elementis: una tamen specie coaluerunt: ut est sanguinis species: & uisceris. & ossis: & medullæ: porro illa quæ ex hisce singularibus mixta sunt. Tertio in corpore cōcremata uariū fellis. & turbidi spiritus: & pinguis humoris: nouissima ægritudinum incitāmēta sint. Quorum numero præcipua sit materia morbi comicialis: de quo dicere exorsus sum. cum caro in humorē crassum. & spumidum inimico igni colique scit. & spiritum indidem parto ex candore compressi aeris albi da & tumida tabes flu **Prosp** it. Eamq; tabes: si foras corporis prospirauit: maiore dedecore: q̄ noxa diffundi- **raus**

tur: pectoris enim primorē cutim uiligine insignit: & omnimodis maculationib⁹ conuariat. sed cui hęc usu uenerit: nunquam postea comiciali morbo attentatur: ita ægritudinem animum grauissimam: leui turpitudine corporis compescat. Enim uero si perniciofa illa dulcedo intus cohibita: & biliatre sociata uenis omnibus furens peruasit. deinde ad sūmum caput uiam molita dirum fluxum cerebro imiscuit. illico regalem partem animi debilitat: quæ ratione pollens: uerticem hominis uelut arcē: & regiam infedit eius quippe diuinās uias & sapientis meatus obruit & obturbat quod facit minore pernicie per soporē cū potu & cibo plenos: comitialis morbi prænuncia strangulatione modice angit. sed si usque adeo aucta est: ut etiam uigilantiū capiti ofundatur tum uero repentino mentis nubilo obtorpescent: & moribūdo corpore cessante aīo cadunt eū nostri non modo maiorem & comicialem: uerum etiam diuinum morbū ita ut græci ἐποφοῶν nūcuparūt: uidelicet qđ animi partē rationalem quæ lōge factissima est: eam uiolet. Agnoscis Maxime rationē Platonis quātū potui p̄ tempore perspicue explicatā cui ego fidē arbitratus: causā diuini morbi esse cū illa pestis ī caput redundauit. haud quaquā uideor de nihilo percontatus: an esset mulieri illa caput graue. ceruix torpens: tēpora pulsata: auris sonora: & ceteræ quod dextræ auris crebriores tinnitus fatebatur: signū erat morbi penitus adacti. nam dextera corporis ualidiora sunt: eoque minus spei ad sanitatē reliquūt cū & ipsa ægritudini accūbūt. Aristoteles adeo in problematis scriptū reliquit: quibus æque caducis a dextero morbus occipiat eorum esse difficiliorem medelā. Longum est si uelim Theophrasti quoque sententiam de eodem morbo recensere. Est enim etiam eius egregius liber de caducis: quibus tū in alio libro: quē denō uidentibus aīalibus conscripsit. remedio esse ait exuias stellionū: quas uelut senium more cæterorum serpentium temporibus statutis exuant. sed nisi confestim eripias: maligno ne præfagio an naturali ad petentia illico conuertuntur. & deuorant. Hęc iccirco commemorauī nobilium philosophorū disputata. simul & libros sedulo nominaui. nec ullum ex medicis. aut poetis uolui attingere: ut isti desinant mirari si philosophi suapte doctrina causas morborū & remedia nouerunt. Igitur cum ad inspiciendum mulier ægra curationis gratia. ad me perducta sit. atq; hoc & medici confessione: qui adduxit meam ratiocinationem recte factū esse conueniat aut constituāt magi: & malefici hominis esse morbis mederi: aut si hoc dicere non audent: fateantur se in puero & muliere caducis uanas & prorsus caducas calumnias intendisse: Immo enim si audire uerum uelis Emiliane: tu poti⁹ caducus. qui iam tot calumniis cecidisti: neq; enim grauius est corpore. quā corde colla bi pede potius: quā mente corruiere: in cubiculo despui quā in ipso splendidissimo cœtu detestari. At tu foras te putas sanum: quod non domi contineris: sed insaniam tuā quoquo te duxerit: sequeris. At qui si contēdere uis furorē tuum cum Thalli furore: inuenies permultum interesse: nisi qđ Thallus sibi tu etiam aliis furis. Cæterum thallus oculos torquet tu ueritatem thallus manus contrahit: tu patronos: thall⁹ paui mētis illiditur tu tribunalibus: Postremo ille quicquid agit. ī ægritudine facit. ignorans peccat. At tu miser prudens & sciens delinquis tanta uis morbi te instigat falsū pro uero insimulans infectum pro facto criminari: quem innocentem liquido scis. tamen accusas ut nocentem. Quin etiam quod præterii. sūt quæ fatearis nescire & eadem rursus quasi scias criminari. Aisenim me habuisse quædam sudariola inuoluta apud lares pontiani. Ea inuoluta quæ & cuius modi fuerint. nescisse te cōfiteris. neq;

Suda-
riola

præerea quæ esse qui uiderit: tamē illa contendis instrumēta magiæ fuisse. Nemo tibi blandiatur Emiliane. Non est in accusādo uersutia. ac ne impudētia quidē: ne tu arbitreris quid igitur. Furor infelix acerbū animi & misera infania crudæ senectutis. His enim pene uerbis. cum tam graui & pspicaci iudice egisti. Habuit Apuleius quæpiā linteola inuoluta apud lares pōtiani. Hæc quoniā ignoro quæ fuerint: ꝑcirco magica fuisse contēdo. Crede igitur mihi quod dico quia id dico quod nescio. Opulchra argumenta: & aperte crimen reuincētia: hoc fuit quoniam quid fuerit ignoro. Solus repertus es Emiliane qui scias etiā illa quæ nescis tantum super omnes stulticiæ uetus es: quippe qui solertissimi & acerrimi phōz fuerūt ne iis quidem confidendū esse aiunt quæ uidemus. At tu de illis quoq; affirmas. quæ neq; conspexisti unquam neq; audisti. Pontianus si uiueret: atq; cum interrogares quæ fuerint in illo inuolucro: ne scire se responderet libertus etiā ille qui clauis eius loci in hodiernū habet & a uobis stat nunquā se ait inspexisse: quanquā ipse aperiret. utpote promus libroz: qui illic erant conditi pene quotidie & clauderet sæpe nobiscum multo sapius solus intraret linteum in mensa positum cerneret. sine ullo sigillo: sine uinculo. Quid nienim magica res in eo occultabantur eo negligentius adseruabā. sed enim libere scrutandum & inspiciendum si liberet etiā auferendum temere exponebam alienæ custodiæ cōmedabā: alieno arbitrio permittebā. Quid igitur in præsentia: uis tibi credi: quod ne pontianus quidē sciret qui indiuiduo contubernio mecū uixit: id te scire quē nunq; uiderim nisi pro tribunali. An quod libertus assiduus cui omnis facultas inspiciēdi fuit quod his libertus nō uiderit te: qui nunq; eo accesseris uidisse. Deniq; ut quod nō uis: id tale fuerit quale dicis. At qui stulte si hodie illud sudariolum tu increpisses: quid ex eo promeres ego magicum uideri tū de eo tecum decertare: aut ego subiectū dicerem: aut remedio acceptum aut sacro traditum: aut somno imperatū. Mille alia sunt quibus possem more cōi & uulgarissima obseruationū consuetudine uere refutare. Nūc id postulas: ut quod deprehensū & detentū tū nihil ad me apud bonū iudicē læderet: id inani suspitione incertū & incognitū condēnet. Haud sciā. an rursus ut soles dicas. Quid ergo illud fuit: quod linteo tectū apud lares potissimū deposuisti. ita ne est Emiliane: sic accusas ut oīa a reo percontere: nihil ipse adferas cognitū quāobré piscis quæris cur ægram mulierem inspexisti quid in sudario habuisti insutū: accusatum an interrogatū: uenisti: si accusatū: tu argue quæ dicis si interrogatum. noli præiudicare quid fuerit quod ideo te necesse est interrogare. quia nescis. Cæterz hoc quidē pacto omnis homines rei constituentur: si ei qui nomen cuiuspiā detulerit nulla necessitas sit probādi. omnis contra facultas percontandi. quippe omnib; sicut forte negocium magiæ faceffitur. quicquid omnino egerint. obiiicietur. uotum in alicuius statua femore assignasti. Igitur magus es: aut cur signasti. tacitas preces in templo deis allegasti. Igitur magus es: aut quid opast. contra. nihil in templo præcatus es. Igitur magus es aut cur deos non rogasti. Similiter si posueris donum aliquod: si sacrificaueris: si uerbenam sumpseris. Dies me deficiet: si omnia uelim persequi: quorum rationem similiter calumniator flagitabit. præsertim quod conditum cunq; quod ob signatum. quod inclusum domi obseruatur. id omne eodem argumento magicū diceretur. aut e cella promptuaria in forum atq; in iudicium proferetur. Hæc quanta sint & ueriusmodi Maxime. quantusq; camp; calumnus. hoc Emiliane tramite aperiatur quantiq; sudores innocentibus hoc uno sudariolo adferantur. possū egdē plurib; de

Pro
mus

sputaure. sed faciã quod institui: & quod nõ necesse ẽ: cõfitebor & interrogat⁹ ab emi-
 liano respondebo. Interrogas Emiliane quid in sudario habucri. At q̃q̃ oĩno positũ
 illũ sudariũ meũ in bibliotheca pontiani possim negare tũ maxime fuisse concedã: eũ
 habeã dicere: nihil in eo fuisse quã si dicã: neq; testimonio aliquo neq; argumẽto reuin-
 cari: uemo enĩ qui attingerit. est unus libertus ut ait q̃ uiderit: tũ inq̃ per me licet fue-
 Reptis ric repertissimum: sicut enim si uis arbitrare: ut olim Vlyxi socii thesaurũ reppisse arbitra-
 simum ti sũt: cũ utrẽ nentosissimũ manticularentur. Vis dicã cuiusmodi illas res in sudario
 Manti obuolutas: laribus Pontiani cõmendarim. Mox tibi geretur: sacroq; pleraq; initia in-
 cularẽ grãcia picipauĩ. Eoq; quãdã signa & monumẽta tradita mihi a sacerdotibus sedulo
 conferuo. nihil insolitũ. nihil cognitũ dico. uel unius liberi patris symmysta qui ade-
 stis: scitis: quid domĩ conditũ cãletis & absq; oĩbus prophanis tacite ueneremini. At
 ego ut dixi multiũga sacra & plurimos ritus: uarias ceremonias: studio uerĩ & officio
 erga deos didici. Nũc hoc ad tempus cõpono. sed abhinc ferme trienniũ: cũ primis
 diebus: quibus aecam uenerã publice differens de Aesculapiĩ maiestate: eadẽ ista prã-
 me tuli: & quod sacra nossem percensui: Ea disputatio celebratissima ẽ uulgo legitur:
 in oĩum manibus uersatur non tam facundia mea q̃ mentione aesculapiĩ religiosĩs accẽ-
 sibus cõmendata. dicite aliqui: siq; forte meminit: huius loci principiũ. Audis ne Ma-
 xime multos suggerentis. imo etiã ecce liber offertur: recitari ipsa hæc iubebo quoniã
 ostendis humanissimo uultu: auditione te ista nõ grauari. Etiam ne cuiq̃ mirũ uideri
 potest: cui sit ulla memoria religionis: hominẽ tot mysterijs deum consciũ. quãdã
 sacrorum crepundia domĩ adseruare. atq; ea lineo texto inuoluere quod purissimum
 est rebus diuinis uelamentum quippe lana segnissimũ corporis excrementum pecori
 detracta: iam ide Orphei & Pythagore sitis prophanus uestitus ẽ: sed enim mundissi-
 ma lini seges: inter optimas fruges terra exorta non modo indutui: & amictui sanctis-
 simis ægyptiorum sacerdotibus. sed opertui quoq; inde rebus sacris usurpatur. Atq;
 ego scio nonnullos: & cum primis Emilianum istum facietis sibi habero: res diuinas
 deridere: nam ut audio percensentibus iis. qui istum nouere nulli deo ad hoc aui sup-
 plicauit. nullum templum frequentauit: si sanum aliquod prætereat nephas habet:
 adorandi gratia manum labris admouere. Istius uero nec diis rurationis. qui eum pa-
 seunt: ac uestiunt. segetis ulla. aut uitis. aut gregis primicias impartit nullum in uil-
 la eius delubrum situm. nullus locus aut lucus cõsecratus. Ecquid ego de luco & de
 lubro loquor: negant uidisse se qui fuere: unũ saltẽ in finibus eius: aut lapidẽ unctum
 aut ramũ coronatũ. Igitur agnomenta ei duo indita Charon ut iam dixi: ob oris & aĩ-
 diritatẽ. Sed alterũ qđ libentius audit: ob deoꝝ contẽtũ Mezentius. Qua propter fa-
 cile intelligo: hæc ei tot initioꝝ enumerationes nugas uideri. & forsã ne ob hæc diui-
 ni contumaciã nõ inducat in aĩum. uerũ esse qđ dixi me sanctissime tot sacroꝝ signa.
 & memoracula custodire. Sed ego qđ de me mezentius sentiat. manũ non uorterim.
 Ceteris aut clarissima uoce p̃fiteor si qui forte adest eorũdẽ solemnĩũ mihi particeps
 signũ dato & audiat licet quã ego adseruẽ. Nã equidẽ nullo unq̃ periculo cõpellar: q̃
 reticenda accepi. hæc ad prophanos annũciare. Vt puto maxime satis uideor: cui uis:
 uel iniquissimo aĩum explese. Et quod ad sudariũ prineat omnẽ criminis maculã de-
 tersisse ac bono iam piculo ad testimoniũ illud Crassi quod post ista quasi grauissimũ
 legerunt a suspicionibus Emiliani transcensurus. Testimonium ex libello legi audi-
 sti Gumia cuiusd. & desperati Lurconi. Tunũ Crassi me in eius domo nocturna sa-

Mẽo-
 racula

cra cū appio Quintiāo amico meo factitasse: qui ibi mercede diuersabatur. Idque se ait Crassus, quanq̃ meo tēpore uel alexandriæ fuerit, tamen cæde & fumo: & auium plumis cōperisse. s. eum cum alexandriæ symposita obiret. Est enim Crassus iste, qui nō inuitus de die in ganeas correpat. In illo cauponis nidore pinnas de penatibus suis aduectas aucupatū, fumū domus suæ agnouisse patrio culmine longe exortū. Quē si oculis uidit ultra Vlyxi uora & desideria. Hic quidem est oculatus. Vlyxes fumū terra sua mergentē cō pluribus annis elitore prospectans, frustra captauit. Crassus ī paucis, quibus absuit mensibus eundē fumū: sine labore in taberna uinaria sedens cōspexit. Sin uero naribus nidorem domesticū præsensit uincit idem sagacitate odorandicanes & Vltorios cui enim canī cui ulturio alexandrini cæli quicquam abusq̃ Aecsiū finibus oboleat. Est quidē Crassus iste sūmus Helluo: & oīs fumī non iperitus: sed pfecto studio bibendi: quo solo censentur, facilius ad eū Alexandria uini aura q̃ fu-
mi pueniret. Intellexit hoc & ipse incredibile futurum. Nā dicitur ante horam diei se-
cundā: ieiunus adhuc & abstemius: testimoniū istud unedidisse. Igitur scripsit hæc se
ad hūc modū cōperisse: postq̃ Alexandria reuenerit: domum suā rectā contendisse:
ex qua iam Quintianus migrarat: ibi in uestibulo multas auium pinnas offendisse:
præterea parietes fulgine deformatos quæsisse causas & seruo suo quem acce reliquerit
eūq̃ sibi de meis & Quintiani nocturnis sacris indicasse. Quā uero subtiliter cōposi-
tū & uerisimiliter cōmentum: me si quid eius facere uellem non domi meæ potius fa-
cturū fuisse. Quintianū istū qui mihi assistit: quem ego p amicitia quæ mihi cū eo ar-
tissima est: proq̃ eius egregia eruditione & perfectissima eloquentia: honoris & lau-
dis gratia nomino. Hūc igitur Quintianū si quas auis cœna habuisset: qui pinnas cō-
uerteret: & foras abiceret. Præterea fumī tantā uī fuisse ut pietes atros redderet, eāq̃
deformatā: quoad habitauit passum in cubiculo suo Quintianū. Nihil dicis Emilia-
ne. Non est uerisimile: nisi forte Crassus nō in cubiculū reuersus perrexit: sed suo mo-
re recta ad focū. Vnde autem seruus Crassi suspicatus est noctu potissimum parietes
fumigatos an ex fumī colore: uidelicet fumus nocturnus nigrior est: eoq̃ diurno fu-
mo differt. Cur autē suspicax seruus: ac tam diligens passus dēt Quintianum migra-
re: prius q̃ mundam domum redderet. Cur ille plumæ quasi plumbeæ tam diu usque
ad aduentum Crassi manserunt: nōne simul & Crassus seruus suus: sed ipse hæc poti-
us de fuligine & pinnis mentitus est: dū nō pōt nec in testimonio dando discedere lō-
gius a culina. Cur autem testimonium ex libello legistis. Crassus ipse. Vbi gētium ē.
An alexandriā tedio domus remeauit. An parietes suos detergit: an quod uerius est:
ex crapula helluo attemptatur. Nam equidem hæc fabra tecum hesternā die animad-
ueriti satis nobiliter in medio foro tibi Emiliane obructantem: quære a nomenclatori-
bus tuis Maxime quanquam est ille cauponibus: h nomenclatoribus, notior tamen
inquam interroga: an hic Iunium crassum acensum uiderint, non negabunt. exhi-
beat nobis Emilianus iuuenem honestissimum cuius testimonio nititur, qd sit dici
uides. dico crassum iam dudum ebrium stertere, aut secundo lauacro ad repotia cœ-
næ obeunde uinolentum sudorem in balneo desudare. Iste cum maxime præsens per
libellum loquitur non quin adeo sit alienatus omni pudore, ut etiam sua oculis tuis
si foret sine rubore ullo mentiretur, sed fortasse nec tantulum potuit ebrius sibi tem-
perare ut hanc horam sobriæ expectaret, aut potius Emilianus de consilio fecit ne eū
sub tam seueris oculis tuis cōstitueret, ne tu beluam illam uulsis maxillis, fœdo aspe-

Hel-
luoRepo-
tia

ctu de specie improbares: cū animaduertisses caput iuuenis barba & capillo popula-
tum: madentis oculos: cilia turgentia: rictū: saluosa labia: uocem absonam: manuū
tremorē: ructus. Nam patrimonium omne iam iam pridem abliguritū: quicq̃ ei de
bonis paternis superest: nisi una domus ad calumniam uenditandum: quam tamen
nunquam carius: q̃ in hoc testimonio locauit. Nam temulentum istud mendacium
tribus milibus nummis Emiliano huic uendidit: idque ææ nemini ignoratur. Om-
nes hoc antequam fieret cognouimus: & potui denunciatione impedire: nisi scire men-
daciū tam stultum potius Emiliano: qui frustra redimebat: q̃ mihi qui merito con-
temnebam: ob futurum uolui & Emilianum damno affici & Crassum testimoniū sui
dedecore prostitui. Cæterum nudius tertius haud quanq̃ occulta res acta est in Rufi-
ni cuiusdam domo: de quo mox dicam: intercessoribus & deprecatoribus ipso Rufi-
no & Calpurniano: quod eo libentius Rufinus perfecit: quod erat certus ad uxorem
suam cuius stupra sciens dissimulat: non minimam partem premii ei? Crassum rela-
turum. Vidi te quoque maxime coitionem aduersum me & coniurationem eorum p
tua sapientiā suspicatum. Simul libellus ille prolatus est: totam rem uultu aspernan-
tem. Denique quanquam sunt soluta audacia & importuna impudentia præditi: ta-
men testimonio crassi: cuius oboluisse fecem uidebant. nec ipsi ausi sunt perlegere nec
quicquam eo niti. Verum ego ista propterea commemorauī: non quo pinnarum for-
midines: & fuliginis maculam te præsertim iudice timerem. sed ut ne ipunitum cras-
so foret: quod Emiliano homini rustico fumum uendidit. Vnde etiam crimen ab illis
cum pudentillæ litteras legerent: de cuiusdam sigilli fabricatione prolatus est: quod
me aiunt ad magica maleficia occulta fabrica: ligno exquisitissimo comparasse. & cū
sit celestis forma turpe & horribile: tamen impendio colore & græco uocabulo græcum
uerbum deest nuncupare. Nisi fallor: ordine eorum uestigia persequor: & sigillatī ap-
prehendens omnem calumniæ textum retexo. Occulta fuisse fabricatio sigilli: quod
dicitis qui potest? cuius uos adeo artificem non ignorastis: ut ei uti præsto esset: denū-
ciaueritis. En adest Cornelius Saturninus artifex uir inter suos & arte laudat⁹: & mo-
ribus comprobatus: qui tibi maxime paulo ante diligenter sciscitanti: omnem ordi-
nem gestæ rei summa cum fide & ueritate percensuit. me cum apud eum multas geo-
metricas formas Gnosso uidissem: subtiliter & adfabre factas: inuitatum eius artifi-
cio: quædam mechanica ut mihi elaborasset. petisse: simul & aliquod simulacrum cu-
iuscunque uellet dei: cui ex more meo supplicassem: quacunque materia dummodo
lignea exculperet. Igitur primo buxeam tēprasse. Interim dum ego ruri ago: siciniū
Pōtianum priuignum meum: qui factum uolebat: impetratos hebeni loculos: a mu-
liere honestissima Capitoli-na ad se attulisse. Ex illa potius materie rariore & durabi-
liore uti faceret. adhortatum. Id munus cum primis gratum mihi fore. Sed ea se fecis-
se: perinde ut oculi suppetebant. Ita minutatim ex tabellis compacta crassitudine
mercuriolū expediri potuisse. Hæc ut dico omnia audisci. Præterea a filio capi-
toline probissimo adolescente: qui præsens est: sciscitante te eadem dicta sunt. Pontia-
num loculos petisse. Pontianum Saturnino artifice detulisse: etiam illud non nega-
tur. Pontianum a Saturnino perfectum sigillum recepisse: & postea dono mihi
dedisse. His oīb⁹ palā atq̃ apte pbat⁹: qd oīno supeſt. ī quo suspitio aliq̃ magiæ deli-
tescat. īmo qd oīno ē. quod uos manifesti mendacii nō reuincat: occulte fabricatum
ēē sigillum dixistis: quod Pontianus splēdidissimus eques fieri curauit. quod Satur-

Mer-
curio-
lum

ninus uir grauis. & probe iter suos cognitus: in tabernula sua sedens: propalā exculpfit: quod ornatissima matrona munere suo adiuuit: qđ & futurū & factū multū cum seruorū: tū amicorū. qui ad me uēitabant scirēt: lignū a me toto oppido quesitū: nō piguit uos cōmentiri. quem quidē abfuisse meo tēpore scitis: quem iussisse fieri quali cūq; materia probatū est. Tertiū mendaciū uestrū fuit. macilentā uel oīo euiscera tam forma diri cadaueris fabricatā: prorsus horribilē & larualē. Quod si cōpertum habebatis ante euidens signū māgiæ: cur mihi ut exhiberem: nō denunciastis. An ut possētis in rem abscentē libere mentiri. Cuius tamē falsi facultas: opportunitate quadam meæ cōsuetudinis uobis adempta est. Nam morem mihi habeo quoquo eam simulacrū alicuius dei inter libellos cōditū gestare: eiq; diebus festis: thure & mero & aliquādo uictimis supplicare. Dudū ergo cum audirem scelestum. per q̄ impudenti mendacio dictitari: iussi curriculo iret aliquis: & ex hospitio meo mercuriolū afferet quem mihi Saturninus iste eēē fabricatus est: cedo tu eum uideant: teneant: considerent. En uobis quē scelestus ille scelestū nominabat. Auditis ne reclamationem omnium qui adsunt. Auditis ne mendaciū uestri damnationē. Non uos tot calumniarandē dispu det. Hiccine est scelestus. Hiccine est larua. Hoccine est qđ appellitabatis dæmoniū: magicū ne istud. an solēne & cōe simulacrū est. Accipe quas o Maxime & cōtemplare bene: tam puris & tam piis manibus tuis traditur res cōsecrata. En uide q̄ facies eius decora & suci plena sit: q̄ hilaris dei uultus ut decenter utrinq; lanugo malis deserpat: ut in capite crispatus capillus sub uno pilei umbraculo appareat: q̄ le pide sup tempora pares pinulæ emineant. q̄ aut festiue citca humeros uestis substricta sit. Hūc qui scelestū audeat dicere: profecto ille simulacra deorū nulla uidet: aut oīa negligit. hūc deniq; qui laruā putat: ipse est laruatus. At tibi Emiliane pro isto mendacio: aut deus iste superū & inferū cōmeator: utrorūq; deorū malā gratiā: semperq; obuias species mortuorū. quicqđ umbrarū est usquā: quicqđ lemurū: quicqđ maniū: quicqđ laruarū oculis tuis oggerat oīa noctiū occur sacula. oīa bustorū formidamina. oīa sepulchrorū terriculamenta. a quibus tū xuo & merito haud lōge abes. ceterę platonica familia: nihil nouimus nisi festū & latū & solēne & superū. & cælestē quā altitudinis studio. secta ista etiā cælo ipso sublimiora quāpiā uestigauit: & in extimo mundi tergo degit. Sit me uera dicere Maximus: qui legit in Phedro diligenter. Idem maximus optime intelligit: ut de nomine etiā uobis respōdeam: quis nam sit ille non a me primo. sed a platone nuncupatus θεός ἁπλοῦς. Quis nā sit ille θεός ἁπλοῦς. totius rerū naturę cā: & ratio. & origo initialis: summus animi genitor. æternus animātiū sospitator. assiduus mundi sui opifex. sed enim sine opera opifex: sine cura sospitator: sine propagatione genitor: neq; loco neque tempore: nec ulla uice comprehensus: eoque paucis cogitabilis: nemini effabilis. En ultro augeo magię suspitionem: nō respōdeo tibi Emiliane quē colam: θεός ἁπλοῦς quin si ipse pro consul interroget. quid sit deus meus: tacebo. De nomine ut impresentiarū satis dixi. qđ supest: nec ipse sū nesci quosdā circūstāriū cupe audire. cur nō argēto uel auro. sed potissimū ex ligno simulachrū fieri uoluerim: idq; eos arbitror. nō tā ignoscēdi q̄ cognoscēdi cā desiderare. ut hoc ēt scrupulo liberētur cū uideāt oēm suspicionē criminis abunde cōfutatā. Audi igitur cui cura cognoscere est. sed aio quantum potes erecto. & attēto: quasi uerba ipsa platōis iā senis de nouissimo legū libro auditurus. Hoc eo phibet. ut delubra nemo audeat priuatim constitua

Dispu
det.cōmea
tor.
Ogge
ro.
Occur
sacula.
Formi
damia
Terri
cula/
mēta.

APOLOGIAE

ere: cēset etenī satis ciuibus ad immolandas uictimas tēpla publica. Deīde subnectit
ut oīum assensus declarauit. maximeq; q in cōsilio estis: cōpetētissime
uideor usus Platione: ut uitæ magistro: ita causæ patrono cuius legibus obediē-
tem me uidetis.

Apologia oratio secunda:

Vnc tēpus est ad epistolas Pudētillæ præuerti: uel adeo totius rei ordi-
nē paulo altius petere: ut oībus manifestissime pateat: me quem lucri
cupiditate iuasisse Pudētillæ domū dictitant: si ullū lucrū cogitārē
fugere semp a domo ista debuisse: qn & in ceteris causis minime p̄spe-
rū matrimonium: & nisi ipsa mulier tot incōmoda uirtutibus suis re-
pensaret: inimicū. Neq; enī ulla alia causā præter cassam inuidiā reperiri pōt: quæ iu-
diciū istud mihi: & multa antea picula uitæ cōflauerit. Cæterq; cur Emilianus cōmo-
ueretur: etsi uere me magū cōspexisset: qui nō mō ullo facto: sed ne tantulo qdē dicto
meo læsus ē: ut uideretur se merito ultum ire: neq; autem gloriæ cā me accusat. ut. M.
Antonius. Cn. Carbonē. C. Mutius. A. Alpurium. P. Sulpitius. Cn. Norbanum.
C. Furius. M. Aquiliū. C. Curio. Q. Metellū. Quippe homines eruditissimi iue-
nes. laudis gratia primū hoc rudimētū forensis opæ subibāt: ut aliquo īsigni iudicio
ciuibus suis noscerent: q mos īcipiētibus adolescentulis. ad illustrandū ingenii florē
apud antiquos cōcessus diu exoleuit. qd si nunc quoq; frequēs eēt: tamē ab hoc pcul
abfuisset. Nā neq; facundiæ ostentatio rudi & indocto: neq; gloriæ cupido rustico &
barbaro: neq; inceptio patrociniū: capulari senī congruisset: nisi forte Emilianus
p sua seueritate exēplum dedit: & ipsi maleficiis īfensus: accusatiōem istā: p morū ī-
tegritatem suscepit. At hoc ego Emiliano. nō huic afro. sed illi africano. & numantino
& præterea censorio uix credidissem: ne huic frutici credam. nō mō odium peccatorū.
sed saltē intellectū inesse. Quid igitur ē. Cuius clare dilucet aliam rē inuidia nullam
ēē: quæ hūc & Herenniū Rufinū ipulsarē huius de quo mox dicam. ceterosque inimi-
cos meos: ad nectendas magiæ calūnias prouocarit. Quique igit res sunt. quas me
oportet disputare. nā si pbe memini quod ad Pudētillam attinet. hæc obiecere. Vna
res est. qd nūq; eā uoluisse nubere post priorē maritū. sed meis carminibus coactā di-
xere. Altera res ē de epistolis eius. quam cōfessionem magiæ putant Deinde sexagesi-
mo anno ætatis. ad libidinem nupsisse. Quod in uilla ac non in oppido. tabulæ nup-
tiales sint consignatę. tertio & quarto loco obiecere. Nouissima & eadē iuidiosissima
criminatio de dote fuit. ibi omne uirus. totis uiribus adnixi effudere. ibi maxime an-
gebantur. atque ita dixere me grandem dotem mox in principio coniunctionis no-
strę mulieri amanti. remotis arbitris in uilla extorsisse. Quę oīa tam falsa. tā nihili: tā
inania ostēdam. adeoque facile & sine ulla controuersia refutabo. ut mediūsfidius ue-
rear maxime. qque in cōsilio estis. ne demissum & subornatū a me accusatorem pu-
teris. ut inuidiam meam reperta occasione palam restinguerem. mihi credite: quod re
ab se intelligetur. oppidoq; mihi laborandum est. ne tam friuolam accusationem me
potius callide excogitasse. q illos stulte suscepisse existimetis. Nunc dum ordinem
rei breuiter persequor & efficio ut ipse Emilianus recognoscat. falso se ad inuidiam
meam inductum. & longe a uerō aberrasse. necesse habeat confiteri: quāso ut

adhuc feceritis: uel si quo magis etiam potestis: ipsum fontem & fundamētū mēdacii huiusce diligentissime cognoscatis. Aemilia pudentilla quæ nūc mihi uxor ē: ex quodā Sicinio amico: q̄ cū antea nupta fuerat: pontianū & Pudentem filios genuit: eosq̄ pupillos in potestate aui relictos paterni. nā superstitē patre amicus decesserat. per annos ferme quattuordecim memorabili pietate sedulo aluit. nō tamē libētē ī ipso ætatis suæ flore tam diu uidua. Sed puerorū auus: inuitam eā conciliare studebat alteri filio suo Sicinio claro: eoq̄ cæteros p̄cos absterrebat. & præterea minabatur si extraneo nupsisset: nihil se filiis eius ex paternis eorum bonis testamento relicturū: quā contione cū obstinate p̄positam uideret mulier sapiēs: & egregie pia: ne quid filiis suis eo noīe īcomodaret. facit qd̄ tabulas nuptiales: cū quo uidebatur cū Sicinio claro uerū: enim uero uanis frustrationibus nuptias eludit: eo ad dum puerorū auus fato cōcessit: relictis filiis eius hæredibus: ita ut pontianus q̄ maior natu erat: fratri suo tutor esset. Eo scrupulo liberata: cū a principibus uiris in matrimoniū peteretur: decreuit sibi diutius in uiduitate non p̄manēdū. q̄ppe ut solitudinis tediū p̄peti posset: tamē egritudinem corporis ferre nō poterat: mulier sancte pudica: tot annis uiduitatis sine culpa: sine fabula: assuetudine coniugis torpens: & diutino litu uiscerum sauitia: uitiatas intemis uteri: sæpe ad extremū uitæ discrimen doloribus obortis examinabatur: medicum obstetricibus consueiebāt: penuria matrimoniū morbū quæsitum malum ī dies augeri: egritudinē ingrauescere: dū ætatis aliquid sup̄sit: nuptiis ualitudinē medicandum. Consilium istud cū alii approbant. tum maxime Emilianus iste: q̄ paulo prius confidētissimo mēdacio adseuerabat: nunq̄ de nuptiis pudentillam cogitasset: prius q̄ foret magicis maleficiis a me coacta: me solū repertum: q̄ uiduitatem eius uelut quandā uirginitatem carminibus & uenenis uiolarem. Sæpe audiui non de nihilo dici mendacem memorem oportere. at tibi Emiliane non uenit in mentem priusquā ego a te uenirem: te litteras etiā uti nuberet: scripsisse ad filium eius pontianū: q̄ tū ad ultus Romæ agebat: Cedo tu epistolam: uel potius da ipsi: legat: sua sibi uoce: suisq̄ uerbis sese reuincat. Est ne hæc tua epistola? quid palluisti? nam erubesceret tu qui dē nō potes: ē ne tua ista subscriptio? Recita q̄so clarius: ut oēs intelligāt q̄tū lingua eius manu discrepet. q̄tumq̄ minor illi sit mecū: q̄ secū dissentio. Scripsisti ne hæc Emiliane q̄ lecta sunt: nubere illam uelle: & debere: scio: sed quem eligat: nescio. recte tu qd̄ nesciebas: Pudentilla enī tibi cuius īfesta malignitatē p̄benorat: de ipsa re tantū: cæterū de petitore nihil fatebat. at tu dū eā putas etiā nūc claro fratri tuo de nupturā: falsa spe iductus: filio quoq̄ eius pontiano: autor assentiēdisuisti. Igitur si claro nupsisset: hōi rusticano & decrepito seni: sponte eā diceret sine ulla magia iam oli nupturisse. Quoniā iuuenē talem qualem dicitis. elegit: coactā fecisse ais. cæterū semper nuptias asp̄natā. nescisti ip̄robe epistolā tuam de ista re teneri. nescisti te tuomet testimonio conuinctū iri. quā tamē epistolā pudētilla testē & idicē tuæ uolūtatis ut q̄ te leuē & mutabilē nec minus mēdacē. & ipudētē sciret. maluit retinere. q̄ mittere. Cæterū ipsa de ea re pontiano filio suo Romā scripsit. et causas consilii sui plene allegauit. Dixit illa omnia de ualitudine. nihil præterea esse. cur amplius deberet obdurare: Hæreditatem auitā longa uiduitate. cū despectu salutis suæ quæsisse: eādē suā industria auxisse. iā deum uoluntate. ipsum uxori: fratrē eius uirili togā idoneos esse. Tandem aliquādo se quoq̄ pateretur solitudini suæ. & egritu dīni subuenire. Cæterum de pietate sua. & sup̄remo iudicio nihil metuerēt. qualis uidua eis fuerit. talem

Denu
pturaNup-
turisse

nuptam futuram. fecitari iubebo exēplū epistolæ huius ad filium misse. Satis puto existis cuius liquere posse Pudentillam non meis carminibus ab obstinata uiduitate compulsam. sed olim sua sponte a nubendo nō alienā: me fortasse præ cæteris maluisse. quæ electio tam grauis scemina: cur mihi crimini potius q̄ honoranda sit: nō reperio: non nihil tamen miror quod Emilianus & Rufinus id iudiciū mulieris ægre ferant: cum ii qui Pudentillam in matrimoniū petiuerunt: æquo aīo patiantur me sibi prælatū. Quod quidē illa ut faceret filio suo potius q̄ animo obsecuta ē. Ita factum. nec Emilianus poterit negare. Nam Pontianus acceptis litteris matris: cōfestum Romā aduolauit. metuens ne si quē auaræ uigæ nacta esset: oīa ut sciret: in mariti domū cōferret. ea sollicitudo non mediocriter animū angebat: omnes illi fratriq; diuitiarum spes in facultatibus matris sitæ erant. Auus modicū reliquerat: mater tertium quadragies possidebat. Ex quo sane aliquantā pecuniam. nullis tabulis: sed ut aquū erat mera f. de acceptam filiis debebat. Hunc ille timorem mussitabat: aduersari p̄palam nō audebat: ne uideretur diffidere: cū in hoc statu res esset inter precationem matris & metū filii. forte ne an fato ego aduenio pergēs Alexandriā: dixissem hercule. qđ utinā nunquam euenisset. nī me uxoris meæ respectus prohiberet. hyems anni erat. ego ex fatigatiōe itineris aduect⁹. apud Appios ueteres amicos meos. quos honoris & amoris gratia nomino. aliquā multis diebus decumbo. Eo uenit ad me Pontianus. nā fuerat mihi nō ita pridē ante multos annos Athenis per quosdam communis amicos cōciliatus. & arto postea contubernio intime iunctus: facit omnia circa honorem meū obseruantur. circa salutem sollicite: circa amorem callide: quippe etenī uidebatur sibi peridoneū maritū matri repperisse. Cui bono piculo totā domus fortunā conderet. Ac primo quidē uoluntatem meā uerbis inuersis periclitabundus. quoniā me uix cupidum & cōuersum ab uxoria re uidebat: orat saltē paulisper manere. uelle se mecū pficisci. hyemem alterā p̄ Syrtis estus. & bestias operiēdā. qđ illā mihi infermitas exemisset. multis etiam precibus me ab amicis meis appiis affert. ut sese in domum matris suæ trāsserat: salubriore mihi habitationē futuram. Præterea prospectu matris qui mihi gratissimus est liberius me ex ea fruiturū. Hæc oīa adnixus impensio studio persuadet: & matrem suam suumq; fratrē puerum istum mihi cōmēdat. non nihila me in communioribus studiis adiuuātur. Augetur oppido familiaritas: interibi reualeasco. Dissero aliquid postulantibus amicis: publice omnes qui aderant. ingeniticelebritate basilicam qui locus auditorii erat: complentes. inter alia plaraq; cōgruentissima uoce insigniter acclamant: petētes ut remanerē: fieremq; ciuis ænium. Mox auditorio misso: pontianus eo principio me adort⁹: consensum publice uocis pro diuino auspicio interpretatur: aperitque consiliū sibi esse: si ego non nolim: matrem suam cui plurimi inhiēt. mecum coniungere. quoniam mihi soli ait rerum omnium confidere sese & credere. ut id onus recipiam. quoniam non formosa pupilla. sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur. si hæc reputans. formæ aut diuitiorū gratia. me ad aliam conditionē reseruarem. neq; pro amico. neq; p̄ philosopho facturū. Verbi Nimis multa oratio est. si uelim memorare. quæ ego cōtra responderi. Quam diu & gera- quotiens inter nos uerbigeratum sit. quot & qualibus precibus me adgressus. haud prius omiserit. q̄ denique impetrarit. nō quī ego pudentillā. iam anno p̄peti assiduo Perpe conuictu probe spectassem. & uirtutem eius dotes explorassem. sed utpote pegrinationis cupiens impedimentū matrimonii aliquantis per recusaueram. mox tamenta

lē fce minā nihilo ſegnius uolui: q̄ ſi ultro appetiſſem. perſuaſerat idē pōtianus matri
 ſuæ: ut me aliis oib⁹ mallet: & quā primū hæc p̄ficere incredibili ſtudio auebat: uix
 ab eo tātā morā ipe ramus: dū prius ipſe uxorē duceret. frater ei⁹ uirilī togæ uſum
 auſpicaretur. tunc deinde ut nos cōiungeremur. utinā Hercule poſſem: quæ deinde
 dicenda ſunt: ſine maximo cauſæ diſpēdio trāſgredi: ne pontiano: cui errorē ſuū de-
 precāti ſimpliciter ignoui: uidear nūc leuitatē exprobare. Cōfiteor. n. qđ mihi obie-
 ctū eſt: eū poſt q̄ uxorē duxerit: ac cōſpecta fide deſciuiſſe: ac derepente aī mutatū: qđ
 antea nimio ſtudio feſtinarat: pari pertinacia p̄hibītū iſſe. Deniq; matrimoniū no-
 ſtrum ne coaleſceret: quid uis pati: quid uis facere: paratū fuiſſe: quā uis oīs illa: tum ani-
 mi fœda mutatio. & ſuſcepta cōtra matrē ſimultas nō ipſi uitio uortēda ſit. ſed ſoce-
 ro ei⁹ eccilli. Herennio Ruſino: q̄ unū neminem in terris uiliorē ſe: aut iprobiorē
 aut inq̄natorē reliq̄. Per paucis hominē q̄ modetiſſime potero: neceſſario demon-
 ſtrabo. Niſi oīo de eo reticuerō: opam p̄diderit: q̄ negociū iſtud mihi ex ſummis ui-
 ribus conſlauit. Hic eſt. n. pueruli hui⁹ iſtigatōr: hic accuſationis autor. hic ad uoca-
 torū conductor: hic teſtium exemptor: hic totius calumniæ fornacula: hic Emiliāni Fornacula
 hui⁹ ſax & flagellum: id q̄ apud oīs intēperantiſſime gloriā: me ſuo machinatu re- cula
 um poſtulātū. Et ſane habet iſtis qđ ſibi plaudat. ē. n. litiū oīum depector: oīum Depe-
 falſorū cōmētator: oīum ſimulationū architectus: oīum malorū ſeminariū: nec non ctor
 idē libidinū: ganearūq; locus: luſtrū lupanar. Iā idē ab ineunte æuo cūctis p̄bris pa-
 lā notus. olim i pueritia: priuſquā iſto caluitio deformaretur: emaculatoribus ſuis Ema-
 ad oīa infanda morigerus. Mox in iuuentute ſalandis fabulis: ex oſſis plane & ener- ſcula
 uis. ſed ut audio indocta & rudī mollitia. Negat: n. qđq; hiſtrionis habuiſſe præter i tor
 pudicitiam. In hac etiā ætate q̄ nunc eſt q̄ iſtū deperdiūt: multi ſunt: honos auribus Exoſ-
 præſadus ē: domus ei⁹ tota lenonia: tota familia cōtaminata: ipſe p̄pudioſus. uxor ſis
 lupa. filii ſimiles p̄ſus diebus ac noctibus ludibrio iuuetutis. ianua calcibus p̄pul- Deper-
 ſata. fenestræ cāticis circū ſtrepitæ: tricliniū cōmeſſatoribus inq̄tū: cubiculū adulte- diunt
 ris peruiū. neq; enī ulli ad introeundū metus ē. niſi q̄ preciū marito nō attulit. Ita ei le-
 cti ſui cōtumelia uectigalis ē. olim ſollers ſuo: nūc cōiugis corpore: uulgo meret: cū
 ipſo pleriq; nec mēior cū ipſo inquā de uxorī noctibus paciſcunt. Iā illa iter uirum
 & uxorē nota colluſio. q̄ amplā ſtipē mulierī detulerūt: nemo eos obſeruat. Suo arbi-
 tratu aſcendūt. q̄ i amores uenere ſigno dato p̄ adulteris deprehendūt. & q̄ ſi ad diſ-
 cendū uenerint: nō prius abeunt q̄ aliquid ſcripſerit. Quid. n. faciat hō miſer: ampli-
 uſcula fortuna deuolutus. quā cū fraude patris ex inopinato iuenerat: pater ei⁹ plu-
 rimis creditoribus deſceneratus: maluit retinere pecuniā q̄ pudorē. nā cū undiq; uer Am-
 ſum tabulis flagitaretur: & quaſi i ſanus ab hoīnibus obuiis teneretur: lex inquit ne- pliuf
 gat poſſe diſſoluere: annulos aureos & oīa inſignia dignitatis abiicit. Cum creditori- cula
 bus depaciſcitur. pleraq; tamē rei familiaris i nomē uxorī callidiſſima fraude con- Deſce-
 fert. ipſe egens: nudus. & ignomia ſua tectus reliq̄ Ruſino huic. non mentior: ſeſter nera-
 ciū. xxx. deuorandū. tantū enī ad eū de bonis matris liberū uenit. præter qđ ei uxor tus
 ſua quotidianis dotibus q̄ ſiuit. Quæ tamē oīa in paucis annis ita hic degulator ſtu-
 dioſe i uentrem condidit. & omnimodis cohircinationibus dilapidauit: ut crederes
 metuere. ne quid habere ex fraude paterna diceretur. homo iuſtus & merus dedit ope Cohir-
 ram. quod male partū erat: ut male periret. nec qđq; ei relictū ē ex largiore fortuna: cina-
 præter ambitionē miſeram & p̄fundam gulam. Cæterę uxor iam p̄pe modū uetula tionī
 bus

Inuita & effœta: totā domū cōtumeliis abnuit. Filia autē p̄ adulescentulos ditiores inuita-
 mētū mēto matris suæ: neq̄q̄ circūlata: q̄busdā ēt p̄cis ad expiundū p̄missa: nisi ī facilitā-
 tē Pōtiani icidisset: fortasse an adhuc uidua: ante q̄ nupta: domi sedisset. Pontianus ei
 multū q̄dē dehortātib⁹ nobis: nuptiæ: titū ū falsū & imaginariū donauit: nō nes-
 ciuseā paulo ante q̄ duceret: a quodā hōestissimo iuuenē: cui prius pacta fuerat: post
 facietatē derelictā. Venit igit̄ ad eū noua nupta. segura. & intrepida. pudore dispolia-
 to. flore exoleto. flāmeo obsoleto. uirgo rursū post recēs repudiū. nomen potius af-
 ferens puellæ. q̄ integritatē. uectabatur octophoro. uidistis p̄fecto q̄ affuistis. q̄ ip̄o
 ba iuuenū circūspectatrix. q̄ imodica sui ostentatrix. Quis nō disciplinam matris
 agnouit. cū in puella uidcret imedicatū os & purpurissatas genas? & illices oculos?
 Pur- dos erat a creditore oīs ad ternūtium pridie sumpta. & q̄dē grādiōr. q̄ domus exhau-
 puris- sta. & plena liberis postulabat. Sed. n. iste ut ē rei modicus. spei imodicus. pari aua-
 ricia & egestate. totū pudentillæ quadragies p̄sumptione cassa deuorarat. eoq̄ me
 Ter- amoliendum ratus. quo facilius pontiani facilitatem. pudentillæ solitudinē circūue-
 nunti- niret. infit generū suū obiurgare. q̄ matrem suam mihi desponderat. suadet quāpri-
 um mū ex tanto piculo dum licet. pedē referat. Res matris ip̄se potius habeat. q̄ hōi ex-
 Extra- trario sciens trāsmittat. ni ita faciat. iniicit scrupulū amāti adulescentulos. ueterator
 rius minatur se filiā abducturū. Quid multis: iuuenē simplici: p̄terea nouæ nuptæ ille
 Obfre- cebris obfrenatū. suo arbitratu de uia deflectit. It ille ad matrē uerborū Rufini geru-
 natus 19. sed neq̄q̄ tēptata ei⁹ grauitate. ultro ip̄se leuitatis & icōstātiē icrepi⁹. reportat ad
 focē haud mollia. Matri suæ p̄ter igeniū placidissimū. & imobile: irā quoq̄ sua ex
 Accen- postulatōe accēssisse. nō mediocre p̄tinaciā adiuuētū. Respōdisse eā deniq̄: nō clā se ē
 fisse Rufini exoratio ne secum expostulari. eo uel magis sibi auxilium mariti. aduersum
 Aq̄rio eius desperatā auaritiā comparandum hisce auditis. exacerbatus aquariolus iste
 lus uxoris suæ ita ira extimuit ita exarsit furore ut in fœminā sanctissimā & pudicis-
 simā p̄sente filio eius digna cubiculo suo diceret. A matricem eam me magum &
 ueneficum clamitaret multis audientibus. quos si uoles nominabo se mihi sua manu
 mortem allaturum. Vix hercule possum ire moderari ingens indignatio animo obo-
 ritur tu ne effœminatissime tua manu cuiquam uiro mortem minitaris. At qua tandē
 manu. Philomenæ an medæ an Clitennestræ qua tamen consulcas tanta mollicia ai
 tanta formido ferri est sine cludine saltas. Sed ne longius ab ordine digrediar. Puden-
 tilla postq̄ filium uidet p̄ter opinionem contra suam esse sentētiā deprauatum. rus
 p̄fecta scripsit ad eum obiurgandi gratia illas famosissimas litteras. quibus ut isti
 aiebant confessa est sese mea magiā in amorem inductā dementare quas tamen litte-
 ras tabulario pontiani p̄sente & contra scribente Emiliano nudius tertius tuo iussu
 maxime testato descripsimus ī quibus omnia contra p̄dicationem istorum pro me
 Excus- reperiuntur q̄q̄ etsi districtius magum me dixisset posset ūideri excusabunda. se si
 sabun- lio uim meam q̄ uoluntatem suam causari maluisse. an sola phœdra falsum epistolū
 da de amore commentata est. An non omnibus mulieribus hæc ars usitata est ut cum ali
 Epi- quid eiusmodi uelle ceperunt malint coacte uideri. q̄ si aio etiam ita putauit me ma-
 stoli- gum esse iccirco ne magus habear quia hoc scripsit pudentilla: uos tot argumētis. tot
 um testibus. tanta oratione magum me non p̄batis illa uno uerbo p̄baret. Et quanto tā-
 dem grauius habendum est. quod in iudicio subscribitur quam quod in epistola scri-
 bitur. Quin tu meis met factis nō alienis uerbis reuincis? Cæterum eadē uia multi

rei cuiusvis maleficii postulabuntur: si ratum futurum est: quod quisque epistola sua uel amore uel odio cuiuspiam scripserit. Magum te scripsit pudentilla: igitur magus es. Quid si consulem me scripsisset: consul essem: quid enim si pictorem. si medicum quid denique si innocentem: nunc aliquod horum putares ideo quod illa dixisset nihil scilicet. At qui piniurius est: ei fidem in peioribus habere: cui in melioribus non haberes posse literas eius ad perniciem non posse ad salutem. Sed inquieti assuit: efflicti me te amabat concedo interim. nunc tamen omnes qui amantur: magi sunt. si hoc forte qui amat scripserit. Cedonunc quod pudentilla me in eo tempore non amabat: siquidem id foris scripsit. quod palam erat mihi obfuturum. Postremo quod uis sanam an insanam fuisse dum scriberet. sciam dicere. Nihil ergo erat magicis artibus passa. Insanam respondebisti. Nesciit ergo quid scripserit eo quod ei fides non habenda est. imo et si fuisset insana: insanam se esse nescisset. Nam ut absurde facit qui tacere se dicit: quod ibidem dicendo tacere sese non tacet & ipsa professione quod profetur infirmat: ita uel magis hoc repugnat. Ego ista nio quod uerum non est: nisi sciens dicit. porro sanus est qui scit quid sit insania. quippe in insania scire se non potest. non magis quam cecitas se uidere. Igitur pudentilla compositis se non putabat. possum si uelim pluribus. Sed mitto dialecticam. ipsas litteras longe aliud clamantis: & quasi dedita opera ad iudicium istud praeparas. & accommodatas recitabo. Accipere tu: & lege. Usque dum ego inter loquar sustine pulisper quae sequuntur. nam & diuerticulum rei uerum est. Adhuc enim maxime quantum equidem aduertit: nusquam mulier magiam nominauit. sed ordinem repetiuit eundem quem ego paulo prius longa uindicta: de remedio ualitudinis: de uoluntate nubendi: de meis laudibus quas ex pontiano cognouerat: de suasu ipsius ut mihi potissimum nuberet. Haec usque adhuc lecta sunt. superest ea pars epistolae: quae similiter pro me scripta: in me metipsum uertit cornu: ad expellendum a me crimen magiae: sedulo omissa: memorabili laude Rufini uice mutauit. & ultro contrariam mihi opinionem quorundam aensum: quasi mago quaesiuit. Multa fando maxime audisti: & plura legendo didicisti: non pauca experiendo comperiisti. Sed enim uersutiam tam insidiosam tam admirabili scelere conflata: negabis te unquam cognouisse quis palamedes: quis Sisyphus. quis denique Euribates aut phirimonas talem excogitasset. Omnes isti quos nominaui. & si quae praeterea fuerunt dolo memorandi: si cum hac una Rufini fallacia contendatur. machi prorsus & boches uidebuntur. Omirum cometum. o subtilitas digna carcere. & robore. quod credat efflicti potuisse. ut quae defensio fuerat eadem manentibus eisdem litteris in accusatioem transuerteretur. Est Hercule incredibile. sed hoc incredibile. quod sit factum probabo. Obiurgatio erat matris ad filium quod me tale uirum. quale sibi praedicasset. nunc de Rufini sententia magum dictaret. Verba ipsa ad hunc modum se habebant.

Haec ipsa uerba Rufinus. quae graece interposuit sola excerpta & ab ordine suo seiugata quasi confessionem mulieris circumferens & pontianum per forum ductas uulgo ostendebat ipsas mulieris litteras: illatenus quae dixi legendas praebat cetera supra & infra scripta occultabat. Turpiora esse quam ut ostenderetur: dictitabat. Satis esse confessionem mulieris de magia cognosci. Quid quaeris. uerisimile omnino uisum. Quae purgandi mei gratia scripta erant eadem mihi imane inuidiam apud imperitos consciuere. Turbabat ipse hic in medio foro bacchabundus. epistolam saepe aperiens perquirabat. Apuleius magus dicit ipsa quae sentit & patitur quod uultis amplius. Nemo erat qui pro me ferret. ac si responderet. Totam sodes epistolam ce-

Efflicti

Diuerticulum

Boches

Illatenus

do. Sine oia ispiciam principio ad finem plegā. multa sunt. quæ sola prolata. calum-
 niæ possint uideri obnoxia. cuius oratio insimulari pot. si ea q̄ e prioribus nexa sunt
 principio sui defraudentur. si quædā ex ordine scriptorū ad libidinē supprimantur. si
 quæ simulationis cā dicta sūt. ad seuerantis pnūciatione: q̄ exprobrantis legantur.
 Hec & id genus ea q̄ merito tūc dici potuerint. ipse ordo epistolæ ostēdat. At tu Emi-
 lianerecognosce an & hac me cū testato descripserit. Oro te maxie si litteræ ita ut par-
 tim uocales dicūtur et ppriā uocē usurparent: si uerba ita ut poetæ aiunt pinnis apta
 uulgo uolarent nonne cū primū epistolā istā Rufinus mala fide exciperet pauca le-
 geret multa & meliora sciens reticeret nōne tunc ceteræ litteræ scelestes se detineri p
 clamassent uerba suppressa de Rufini manibus foras euolassēt. Totū forū tumultu
 cōplessent si quoq̄ a Pudentilla missas: Sibi et q̄ dicerent mandata improbo ac nefar-
 io hōi per alienas litteras falsū facere tēptant ne auscultarent. Sibi potius audirent
 Apuleiū magiæ nō accusatū a Pudentilla sed accusantē Rufino absolutū. Quæ om-
 nia etsi tum dicta non sunt: tū nunc cū magis p̄sunt: luce illustrius apparent. Parent
 artes tuæ Rufine: fraudes hiant: detectū mendaciū est ueritas olim interuersa: nunc
 se effert. & uelut alto barathro calumnias emergit. Ad litteras pudentillæ prouoca-
 tis. Litteris uinco: quæ si uultis extremā quoq̄ clausulā audire non inuidebo. Dic
 tu quibus uerbis epistolam finierit mulier obcantata: uecors: amens amās. Etiam ne
 amplius reclamat uobis pudentilla: & sanitatem suam a uestris calumniis quodam
 præconio uindicat. Nubendi autem seu rationem seu necessitatem fato ascribit a quo
 mulcum magis remota est uel potius omnino sublata. Quæ enim relinquitur uis cā-
 taminibus & ueneficiis si fatum rei cuiusque ueluti uiolentissimus torrens neque reti-
 neri potest: neque impelli. Igitur hac sententia sua pudentilla non modo me magis
 sed omnino esse magiam negauit. Bene quod uos festinatio iudicii anteuorrit nequid
 in istis litteris ex ocio nouaretis. Tuum hoc maxime tuæque prouidentia beneficium
 est quod a principio intellectas calumnia ne corroboraretur tempore. præcipitasti &
 nulla impartita mora subneruasti. Finge nunc aliquid matrem filio secretis litteris de
 amore uti assolet: confessam: hoc cūne uerum fuit Rufine: hoc non dico p̄p̄m: sed sal-
 tem humanum prō mulgari eas litteras & potissimum filii præconio publicari. Sed
 sum ego in sciis qui postulo ut alienum pudorem conserues. qui tuum perdidideris.
 Cur autem præterita conqueror cum non sint minus acerba præsentia. Huc usque a
 uobis miserum istum puerum deprauatum ut matris suæ epistolas quas putat ama-
 torias pro tribunali pro consuli recitet. apud uirum sanctissimum. cl. Maximum: an-
 te has imperatoris p̄i statuas filius matris suæ pudenda exprobrat supra: & amores
 obiectet. Quis tā ē mitis: q̄n exacerbescat. Tu ne ultro parentis tuæ aium i istis scrip-
 tās oculos obseruas: suspiritus numeras: adfectiōes exploras. tabulas itercipis. amo-
 rē reuincis. Tu ne qd̄ i cubiculo agat p̄quiris: ne mater tua nō dico amatrix: sed ne oio
 focia est: ne tu in ea cogitas nisi unā parētis religionē. O iscelix uterq̄ tuū pudentilla o
 sterilitas liberis potior o infausti decē menses. o ingrati. xiiii. āni uiduitatis. uipera ut
 audio: exelo matris utero in lucē p̄serpit: atq̄ ita parricidio gignitur: At enī tibi a fi-
 lio iā adulto acerbiores mors⁹ uiuenti & uideti: offeruntur silentiū tuū laniatur: pu-
 dor tu⁹ carpitur pect⁹ tuū foditur uiscera itima p̄trahuntur. Hascine gratias bonus
 filius matri respondes: ob datā uitā: ob acquisitā hereditatem: ob. xiiii. annorū lon-
 gas alimonias. Hiscine te patru⁹ disciplinis erudiuit: ut si cōpertū habeas: filios tibi

Obca-
rataSuspi-
ritus

similes futuros: nō audeas ducere uxore. Est ille poetæ uersus nō ignotus. Odi pueru
 los præcoci sapientia. sed enī malicia præconi pueri. Quis nō aueretur: atq; oderit:
 cū uideat uelut monstrū quoddā primus robustos scelere q̄ tēpore ante nocentem q̄
 potentē: uiridi pueritia cana malicia: uel potius hoc magis noxiū: q̄ cū uenia perni-
 ciosus est: & nōdū pene iā iniuriæ sufficit: iniuriæ dico imo enī sceleri aduersū parentē
 nefando imani ipetibili. Athenienses quidē pp cōe ius humanitatis ex captiuis episto
 lis philippi macedonis hostis sui unā epistolā: cū singulæ p publice legerentur recita- Impe-
tibilis
 ri phibuerunt: quæ erat ad uxore olympiadē conscripta: hosti potius pepercerunt:
 ne maritale secretū diuulgarent præferendū rati fas cōe pprie ultioni. Tales hostes ad-
 uersus hostē. Tu qualis filius matris epistolas de amore ut ais scripras. i isto cœtu le-
 gis in quo si aliquē poetā lasciuiore iuberis legere: pfecto nō auderes pudore tū ali-
 quo impedire: imo enim nūq̄ matris tuæ litteras attigisses si ullas alias litteras attigis-
 ses: ad quā ausus es tuā ipsius epistolā legendā dare quā nimis irreuerenter: nimis cō-
 tumeliose: & turpiter de matre tua scriptā cum adhuc in eius sinu alerere: miseras clā-
 culo ad pontianū. s. ne semel peccasses: actā bonū tuū factū obtūto capefferet. Mi-
 ser non intelligis iccirco patruū tuū hoc fieri passū: quo se oib; purgaret: si ex litteris
 tuis nosceretur: te ēt pri⁹ q̄ ad eū cōmigrasses: ēt cū matri blādīrere. tū iā tū uulpionē
 & ipiū fuisse. Cæter; neq; in aīum inducere. tam stultū Emilianū eē ut arbitretur mi-
 hil frās pueri & eiusdē accusatoris mei obfuturas. Fuit & illa cōmenticia epistola: neq;
 mea manu scripta: neq; uerisimiliter cōficta: qua uideri uolebant blanditiis a me mu-
 lierē sollicitatā. Cur ergo blandirer si magis cōfidebā: qua aut uia ad istos puenit epi-
 stola: ad pudentillā. s. p aliquē fidelē missa ut in re tali actitari solet: cur præterea tam
 uitiosis uerbis: tam barbaro sermone ego cōscribere: quē iidē dicunt nequaquā græ-
 cæ linguæ ipitū. Cur aut tā absurdis: tanq; tabernariis blanditiis subagitarē: quem
 iidē aut uersib; amatoris satis scite lasciuire. Sic est pfecto cuius palā ē. Hic q̄ epi-
 stolā Pudentillæ græciorē legere nō poterat: hāc ut suā facili⁹ legit: & apti⁹ cōmē-
 dauit. Sed iā de epistolis satis dictū hēbo: si hoc unū addidero: pudētillā q̄ scripserat
 dissimulamēticā & deridiculi post hasce lras euocasse ad se filios: & nūq; cū his ferme
 duob; mēsi b; cōuersatā dicat hic pi⁹ filius qd in eo tpe secus agentē uel loquētē ma-
 trē suā pp isaniā uiderit. neget eā rationib; uilliconū: & opilionū: & eqsitionū: soler-
 tissima subscripsisse. neget fratrē suū pōtianū grauiter ab ea monitū ut sibi ab isidiis
 Rufini caueret. Neget uere obiurgatū qd lras quas ad eū miserat uulgo circūtulisset
 nec tū bona fide legisset. Neget post ista quæ dixi. matrē suā mihi apud uillā iam pri-
 dē cōdicto loco nupsisse. Quippe ita placuerat in suburbana uilla poti⁹ ut cōiūgare-
 mur. nec iues denuo ad sportulas cōuolarent. cū aut pridē pudentilla de suo qnqua-
 ginta milia nummū in populū expūxisset ea die: qua pōtianus uxore duxit & hic pue-
 rul⁹ toga est inuolutus. Præterea ut cōiuiis multis ac molestis supersederem⁹: quæ
 ferme ex more nouis maritis obeunda sunt. Habes Emilianæ causā totā: cur tabulæ
 nuptiales inter me ac pudentillā. nō in oppido sint. sed in uilla suburbana cōsignata:
 ne qnq̄ ginta milia nūmū denuo pfundēda essent. nec tecū aut apud te cōnādū esset.
 Estne cā idonea. Miror tū qd tu a uilla tanto pe abhorreas q̄ plerūq; iure uersere. Lex
 quidē Iulia de maritandis ordinibus nunq̄. si ad hunc modū interdicit. Vxorē in uil-
 la ne ducito. Immo si ueq; uelis. uxor ad prole multo auspiciatius in uilla q̄ in oppido
 ducitur. In solo uberi: q̄ in loco sterili. In agri cespite: q̄ in fori silice: Mater futura in

Græca
 tior
 Dissi-
 mula-
 mentū
 Villi-
 cones

ipso materno. si nubat in segete. adulta super fecundam glebam. uel enim sub ulmo marita cubet in ipso gremio terræ. matres inter soboles herbarum & propagines uitium. & arborum germina. ibi & ille celeberrimus in comædiis uersus de proximo congruit: Romanoꝝ et maioribus quintiis & ferranis & multis aliis similibus. non modo uxores uerum etiam consulatus. & dictaturæ in agris offerebantur. Cohibebam me in tam prolixo loco ne tibi gratum faciam si uillam laudauero. De ætate uero Pudentillæ. de qua post ista satis confidenter mentitus es ut etiam. lx. annos natam dices nupuisse. de ea paucis tibi respondebo. Nam in re tam perspicua non opus est pluribus disputare. Pater ei⁹ nam tibi filiam more cæterorum professus est tabulæ eius partim tabulario publico prædome adseruantur. Quæ tibi ob os obiciuntur. porrige Emiliano tabulas istas lignum consideret: signa quæ impressa sunt recognoscat: consules legat annos computet. quos. lx. mulieri assignabat probet. quinque & quinquaginta: Iustro metitus est: parum hoc est liberalius agam. Nam & ipse pudentillæ multos annos largitus est. Redonabo igitur uicissim. Decem annos mezentius cum uulxe errauit quinquaginta saltem annorum mulierem ostendat. Quid multis: ut cum quadruplato agam bis duplum quinquennium faciam. xx. annos semel detrahā. Iube maxime consules computari: nisi fallor inuenies nunc pudentillæ haud multo amplius. xl. annorum ætatis ire. O falsum audax & nimium. o mendacium. xx. annorum exilio puniendum: dimidio tanta Emilianæ mentiri falsa audeas sesquialtera? Si. xxx. annos pro decem dixisses: posses uideri pro computationis gestu errasse quos circulari debueris digitos: aperuisse. Cum uero. xl. quæ facilius cæteris porrecta palma significatur: ea. xl. tu dimidio auges non potes digitorum gestu errasse: nisi forte. xxx. annorum pudentillæ ratus: binos cuiusque anni consules numerasti. Missa hæc facio: uenio nunc ad ipsum stirpem accusationis: ad ipsam causam maleficii respondeat Emilianus & Rufinus ob quod emolumentum & si maxime magus forem: pudentillam carminibus & uenenis ad matrimonium pellexissem. Atque ego scio plerumque reos alicuius facinoris postularos si fuisse quæpiam causam probarentur: hoc uno se tamen abunde defendisse. Vitam suam procul ab huiusmodi sceleribus abhorre: nec id sibi obesse debere: quod uideantur quædam fuisse ad maleficiū perpetrandum inuitamenta: non enim omnia quæ fieri potuerint pro factis habenda. Rerum uices uarias euenire: certum indicem cuiusque animum esse: qui semper eodem ingenio ad uirtutem uel ad maliciam moratus: firmiter argumentum est accipiendi criminis aut respondendi. Hæc ego quæquam possim merito dicere: tamen uobis condono. Nec satis mihi duco si me omnium quæ insimulastis abunde purgavi: si nunc quæ passus sum: uel exiguam suspicionem magi consistere. reputate uobiscum quanta fiducia innocentia mea: quantoque despectu uestri agam. si una causa uel minima fuerit inuenta: cur ego debuerim pudentillæ nuptias ob aliquod meum commodum appetere si qualibet modicum emolumentum probaueritis. Ego ille sim Carinondas: uel Damigeron: uel Hismoses: uel Ioannes. uel Apollonius. uel ipse Dardanus: uel qui cumque alius post Zoroastren & Hostanen inter magos celebratus est. Vide quomodo maxime quem tumultum suscitauerint quoniam ego paucos magorum nominatim percensui. Quid faciam tam rudibus tam barbaris doceam Rufinum. Hæc & multo plura alia nomina in bibliothecis publicis apud clarissimos scriptores me legisse. An disputem longe aliud esse noticiam nominum. aliud artis eiusque in habere communio-

Quadrupla
tor

nem: nec debere doctrinae instrumentum & eruditionis memoriam pro confessione criminis haberi. An quod multo praestabilius est tua doctrina Claudii maxime tuaque perfecta eruditione fretus, contemniam stultis & impolitis ad haec respondere? Ita potius faciam quid illi existiment nacci non putabo, quod institui pergam disputare nullam mihi causam fuisse pudentillam ueneficiis ad nuptias prolectandi formam mulieris & aetatem ipsi ultro improbauerunt, idque mihi uicio dederunt talem uxorem cum avaritiae concupiscentiae atque adeo primo dotem in congressu grandem & uberem rapuisse. Ad haec maxime longa oratione fatigare te non est consilium, nihil uerbis opus est cum multo disertius ipsa tabula loquatur. In quibus omnia contra quae isti ex sua rapacitate de me quoque coiectauerunt facta in praesentia & postea deprehendes iam primum mulieris locupletissime modicam dotem neque eam datam, sed tantummodo promissam praeter haec ea conditione factam coniectionem si nullis ex me susceptis liberis uita demigrasset: ut dos omnis apud filios eius pontianum & pudentem maneret. Sin uero uno una uel superstitie die suum obisset: utrum diuidua pars dotis posteriori filio reliqua prioribus cederet. Haec ut dico tabulis ipsis docebo. Fors fuerit ut ne sic quidem credat Emilianus sola, ccc. milia nummum scripta eorumque repetitionem filiis pudentillae pacto datam: capiens ipse tu manibus tuis tabulas istas, da impulsori tuo Rufino legat: Pudeat illum tumidi aui sui: & ambiciose mendacitatis quippe ipse egens nudus, cccc. milibus nummum a creditore acceptis filiam dotauit pudentilla locuples fecit, ccc. milibus dotis fuit contenta: & maritum habet & multis saepe & ingentibus dotibus spreto inani nomine tantulae dotis contentum. Caeterum praeter uxorem suam nihil computantem omnem suppellectilem cumctasque diuitias in concordia coniugis: & multo amore ponentem. Quamquam quod omnino uel exigue reus peritus culpae audeat: si mulier uidua & mediocri forma at non aetate mediocri nubere uolens: longa dote & molli conditione inuitasset iuuenem: neque corpe neque animo neque fortuna poenitendum. Virgo formosa & si sit oppido pauperum abunde dotata est: affert quippe ad maritum nouum animi indolem pulchritudinis gratiam: floris rudimentum. Ipsa uirginitatis commendatio iure meritoque omnibus maritis acceptissima est. Nam quodcumque aliud in dote acceperis: potes cum libuit ne sis beneficio obstrictus: ut ut acceperas: retribuere praediis cadere: sola uirginitas cum semel accepta est reddi nequitur. Sola apud maritum ex rebus dotalibus remanet. Vidua autem qualis nuptiis uenit: talis diuortio digreditur nihil affert impossibile: sed uenit iam ab alio praeflorata: certe tibi ad quod uelis minime docilis non minus suspecta quam noua domus: quam ipsa iam ob unum diuortium suspectanda: siue illa morte amisit maritum ut sciamus omnis mulier & infausci coniugii: minime appetenda: seu repudio digressa est: utram uis habeat culpa mulier quae aut tam intolerabilis fuit: ut repudiaretur: aut tam insolens ut repudiaret. Ob haec & alia uiduae dote aucta procos sollicitant quod pudentilla quoque in alio marito fecisset: si phum spernentem dotis non repperisset. Age uero si avaritiae causa mulierem concupiscentem quod mihi utilius ad possidendam domum eius fuit: quam similitudinem inter matrem & filios serere: Alienare ab eius animo liberorum caritatem, quo liberius & arctius defulata muliere solus possiderem. Fuit ne hoc praedonis: quod esse uos fingitis. Ego uero getis & concordiae & pietatis autor conciliator: fauissor non modo noua odia non serui, sed uetera quoque funditus extirpauimus. Suasi uxori meae: cuius ut isti aiunt iam uniuersas opes transfuoraram: suasi inquam ac denique persuasi: ut filiis pecuniam suam reposcens de quo super praedixeram: ut eam pecuniam sine mora redderet in praediis: uili aestimatis: & quanto ipsi uole-

Præflo
rata

Trans
fuorara

ornatam: magnāq; uim tritici & ordeī & uini & olei: ceterorūq; fructuū. seruos quoque haud minus quadringentis pecora amplius neque pauca: neque abiecti precii donaret ut eos & ex ea quam tribuisset parte: securos haberet & ad cetera hereditatis bona spe inuitaret. Hec ego ab inuita pudentilla patietur enim me uti res fuit ita dicere: egre exauditus ingentibus precibus inuitae & iratae extorſi. Matrem filiis reconciliaui. Priuignos meos primo hoc uitrici beneficio grandi pecunia auxi. Cognitum hoc est tota ciuitate. Rufinum omnes execrati me laudibus tulere. Venerat ad nos prius. q̄ istam donationē mater perficeret ut cum dissimili isto fratre suo pontianus ante pedes nostros aduolutus ueniam & obliuionem preteritorum omnium postularet flēs & manus nostras osculabundus ac dicens poenitere quod Rufino & similib⁹ auscultari. Peti postea suppliciter uti se Lolliā quoque auito. C. V. purgem cui haud pridem tyrocinio profectionis suae fuerat a me cōmendatus quippe cōpererat ante paucos dies omnia me ut acta erant: ad eum perscripsisse. Id quoque a me impetrat. Ita que acceptis litteris Carthaginē pergit. ubi iā prope exacto consulatus sui munere. Lollianus auitus te maxime opperiebat. His epistolis meis lect⁹ s. pro sua eximia humanitate: gratulatus Pontiano quod cito errorem suum correxisset rescripsit mihi per eum. Quas litteras diu boni. Qua doctrina. Quo lepore. Qua uerborum amoenitate simul & iucunditate: prorsus ut uir bonus dicendi peritus. Scio te maxime libenter eius litteras auditurum. Et quidem si per legam mea uoce pronuntiabo. Cedo tu auiti epistolas ut quae semper ornamento mihi fuerunt. sint nunc etiam saluti. At tu licebit aquam sinas fluere. Nāque optimi uiri litteras ter & quater ab eo quātouis temporis dispendio lectitare. Non sum nescius debuisse me post istas auiti litteras perorare. Quem enim laudatorem locupletiores: quem testem uitae meae sanctiorē producam. Quem denique aduocatum facundiores. Multos in uita mea Romani nominis disertos uiros sedulo cognoui. sed sum aequē neminem admiratus. Nemo est hodie: quantum mea opinio fert: alicuius in eloquentia laudis ac spei: quin auitus esse longe malit si cum eo se remota inuidia uelit conferre: quippe omnes fandi uirtutes pene diuersae in illo uiro congruunt. Quancunq; orationem struxerit auitus. ita illa erit undiq; Cato grauitatem requirat: neq; Lelius lenitatem neq; Gracchus impetū nec Caesar calorem nec Hortensius distributionem nec Caluus argutias nec parsimoniam Salustius: nec opulentiam Cicero. Prorsus in qua ne omnis persequar: si auitū audias: neque additum quicq; uelis: neq; detractum: neq; autem aliquid commutatū. Video maxime q̄ benigne audias: quae in amico tuo auito recognoscis. Tua me comitatus ut uel pauca dicerem de eo: inuitauit. At non usque adeo tuae beniuolentiae indulgebo ut mihi permittam iam prope modum fessor: in causa prorsus ad finem inclinata de egregiis uirtutibus eius nunc demum incipere. Quin potius eas integris uirib⁹ & tempori libero seruem. Nunc etiam mihi quod aegre fero a commemoratione tanti uiri ad pestes istas oratio reuoluenda est. Audes ne te ergo Emiliane cum auito conferre. Quem ne ille bonum uirum ait cuius animi disputationem tam plene suis litteris collaudat: eū tu magiē maleficii criminis isectabere. An iuasisse me domū pudētillae & cōpilare bōa ei⁹ tu magis dolere dēs q̄ doluisset Pōtian⁹: q̄ mihi ob paucorū dieꝝ uisio. s. istictu: ortas simulantes ēt absēti apd auitū satisfecit: q̄ mihi apud tantū uirum

gratias egit. puta me acta apud Auitum: non litteras ipsius legisse: quid posses uel quas quis in isto negotio accusare. pontianus ipse quidam matre donatum acceperat: meo numeri acceptum ferebat. pontianus me uictricum sibi contigisse itimis affectionibus letabatur. quid utinam incolumis Carthagine reuertisset. uel quonia sic ei fuerat fato decretum utinam tu Rufine sumum ei iudicium non impedisses. quas mihi aut coram: aut denique intestamento gratias egisset. Litteras tamen quas ad me Carthagine uel iam adueniens ex itinere premisit. quas adhuc ualidus. quas iam eger. plenas honoris plenas amoris. quaso maxime. paulisper recitari sinas ut sciat frater ei. accusator meus. qui in omnibus mineruæ curriculum cum fratre optimæ memoriæ uiro currat audisti ne uocabula quæ mihi pontianus frater tuus tribuerat. me parentem suum. me dominum. me magistrum tum sepe alias: tum in extremo tempore uite uocās. possem tuas quoque paris epistolas premere. si uel exigua morā tanti putare potius testamentum illud recens tui fratris. quā quod imperfectum tamen perferri cuperem in quo mei officiosissime & honestissime meminit. quod tamen testamentum Rufinus neque comparari: neque perfici passus: et pudore perditæ hereditatis. quod paucorum mensium: quibus socer pontianus fuit: magno quidem precio nocturnum computarat. Præterea nescio quos chaldaeos consuluerat: quo lucro filiam collocaret. Qui ut audio. utinam illud non ueræ responsi dissent: primum eius maritum in paucis mensibus moriturum. Cetera enim de hereditate ut assolēt: ad consulentis uotum confixerunt. uerum ut dii uoluere quasi ceca bestia. incassum hiauit. Pontianus enim filiam ruffini male compertā. non modo heredem non reliquit: sed ne honesto quidem legato impartiuit. quippe qui eadem ignominiam linthea ascribi ducentorum fere denariorum iussit: ut intelligeretur iratus potius externasse eam quam oblitus præterrisse. Scripsit autem heredes tam hoc testamento quam priore: quod lectum est: matrem cum fratre cui ut uides admodum puero tandem illam filiam suæ machinam Rufinus admonet. Ac mulierem alioqui multo natu maiorem nuperrime uxorem fratris: misero puero obicit & obster nit. At illa puellæ meretricis blandimentis: & lenonis patris ille testamentis captus & possessus: exinde ut frater eius aiam edidit relicta matre: & ad paruum commigrauit: quo facilius remotis nobis coepta perficerentur. Fauet enim rufino Emilianus: & prouentum cupit. Ehem recte uos ammonētis. et suam spem bonus patruus temperat in isto ac fouet qui sciat intestati pueri legitimum magis quam iustum heredem futurum nollem hercule hoc a me profectum: non fuit meæ moderatiōis tacitas omnium suspensiones palam abrupte: male uos qui suggessistis. Plane quidē si puerum uelis: multi mirantur Emilianæ tam repentinam circum pueri istius tuam pietatem. postquam frater eius pontianus est mortuus. cum antea tam ignotus illi fueris: ut sepe ne in occursum quidē filium fratris tui de facie agnosceres. at nunc adeo nulla re aduersaris: ut per hæc suspitionibus fidem facias. inuestimenta nobis accepisti. Vesticipem illico reddidisti: cum a nobis regeretur. ad magistrum ceptis: ibat. At ab iis nunc magna fugela in Ganeum fugit. Amicos serios aspernatur frigida. cum adolescentulis postremissimis inter scorta & pocula puer hoc æui in conuiuium la agit. Ipse domi tuæ rector: ipsa familiæ dominus: ipse magister in conuiuiis: in ludis quoque gladiatorio frequens uisitur: nomina gladiatorum & pugnas & uulnera. plane quidem ut puer honeste ab ipso lanista docetur. Loquitur nūquam nisi pu nice. & si quid adhuc a matre grecissat. latine. n. neque uult neque potest. audisti maxime paulo ante phnefas priuignum meum frem potius disertum iuuenis uix singulas syllabas frigultietem cum tem.

Ex ter
nasse.Ob
sternit
Ille
et tamen
tum.Inue
stis.Vesti
ceps:Frige
la.

Greci

Frin
gultiē

tem.

ab eo quæreres donasset ne illis mater quæ ego dicebā. me adiuuante donata. Testor igitur te Claudi Maxime. uosq; qui in cōsilio estis uosq; etiam qui tribunali mecum adistitis: hæc damna & dedecora moræ eius patruo huic. & candidato illi socero adsignanda meq; post hæc nil boni cōsultus: qd talis priuignus curæ meæ iugum ceruice excusserit neq; postea p eo matri ei⁹ supplicatus. Nā qd penissime oblit⁹ sū nū penissi perrime cū testamentum pudē illa post mortē pōtiani filii sui. in mala ualitudine scripserit diu sum aduersus illā renisus. ne hunc ob toto isignes cōtumelias. ob toto iniurias exheredaret. Elogiū grauissimū iā totum mediū fidiū scriptum: ut aboleret impensis precibus oraui. postremo ni impetrarē: diuersusq; me ab ea cōminat⁹ sū mihi hāc ueniā tribueret. malum filium beneficio uinceret. me inuidia oī liberaret nec pri⁹ defecit. q ita fecit. Doleo me hunc sit scrupulum Emiliano dempsisse: tā iopina tā semitā idicasse. Specta quæso Maxie: ut hisce auditis subito obstupuerit: ut oculos ad terras demiserit: enim lōge secius rat⁹ fuerat nec immerito. mulierē filii contumeliis infectā. meis officiis deuictā sciebat de me quoq; fuit qd timeret. Quis enim uel æque ut ego spernēs hereditatis tū uindicare de tā inofficioso priuigno recusasset. Hæc præcipue sollicitudo eos ad accusationē meī stimulauit. hereditatē oēm mihi relictā. falso ex sua auaricia cōiectauere. soluo uos in præteritum isto metu. Nāque aium meū neq; hereditatis. neq; ultiois occasio potuit loco demouere. pugnaui cum irata m're p priuigno malo uitricus: ueluti p pro optimo filio aduersus nouercam. nec satis fuit. ni bone uxoris p lyxā liberalitatē circa me nimio plus equo coercerē.

Cedo tu testamentum iā inimico filio a m're factum me quē isti p'donem dicerent. uerba singula cū precib⁹ præunte. Rumpi tabulas istas iube Maxime. inuenes filiū heredē: mihi uero tenuē nescio qd honoris grā legatū: neli qd ei humanit⁹ attigisset: nomē marit⁹ in uxoris tabulis nō habere. Cape ista: ut matris tuæ testamentū: Ver hoc qdē inofficiosū. Quid ni in quo obsequentiū maritū exheredauit: inimicissimū filiū scripsit heredē imo enim uero nō filiū: sed Emiliani spes: & Rufini nuptias. sed temulentū illud collegium. parasitos tuos. Accipe inquit filiorū optime: & positis paulisper epistolis amatoris: matris lege potius testamentū: si qd quasi insana scripsit: hic reperiēs: & qdē mox a principio. Sicinius pudens filius meus mihi hæres esto. Fateor qui hoc legerit: insanum putabit. Hic cine filius hæres: quite i ipso fratris sui funere aduocata perditissimorum iuuenum manu uoluit excludere edomo: quam ipsa donaueras: qui te sibi a fratre cohæredem relictum: grauiter & acerbē tulit qui confestim tecum tuo luctu & mœrore deseruit. & ad rufinum & Emilianum de sinu tuo aufugit. qui ibi plurimas postea contumelias dixit corā. & adiuuante patruo fecit. qui nomen tuum pro tribunalibus uentilauit qui pudorem tuum tuis met litteris conatus est publice dedecorare qui maritum tuum quem elegeras: quem ut ipse obiciebat: efflictim amabas: capitis accusauit. Aperi quæso bone puer: aperi testamentum facilius insaniam matris sic probabis. Quid abnuis. Quid recusas. postquam sollicitudinem de hæreditate materna reppulisti. At ego hæc tabulas Maxie hic ibidem pro pedibus tuis adiicio. Testorq; me deinceps icuriosius habiturum: qd Pudentilla testamento suo scribat: Ipse iam ut liber: matrem suam de cætero exoret: Mihi ut ultra eo deprecet: locum non reliquit. Ipse iam ut sui potens ac uir acerbissimas litteras m'ri dictet. ita ei⁹ deliniat q potuit porare. potuit exorare. Mihi iā dudū Di'ui. satis ē si nō mō crimina obiecta plenissime dilui ueg: et radicem huius iudicii: id est hæ

Efflictim.

reditaris quæ sit inuidiam funditus sustuli: Illud etiã ne qd oïum præteream priusq̃
peroro. falso obiectu reuincam. Dixistis me magia de pecûia mulieris pulcherrimũ
prædium meo noie emisse. dico exiguũ hæredioli sexagita milib⁹ nummum id quo
que nō me. sed Pudentillã suo noie emisse. Pudentillẽ nomẽ i tabulis eẽ. Pudentillẽ
noie p eo agello tributum dependi p̃sensẽ quæstor publicus cui dep̃sum ẽ. Cor
uinus celer uir ornat⁹. Adest ẽt tutor autor mulieris. uir grauissim⁹ & sanctissimus
oïcum honore mihi nominãdus. Cassius Lõgin⁹. Quare Maxie cui⁹ emptionis au
tor fuerit quãtulo precio mulier locuples agellum suum præstinarit Testimonium
Cassii Lõgini tutoris & Coruini clementis qd recitatũ ẽ. Est ne ita ut dixi uspiã i hac
emptioe nomẽ meum ascriptum est. Num ipsũ hæredioli præcium inuidiosum ẽ
Num uel hoc saltem in me collatũ. Quid ẽt est Emiliane qd nō te iudice refutauer
rim⁹: qd præciũ magis meæ reperisti. Curego pudentillẽ aium ueneficiis flecterem.
qd ex ea cōmodũ caperẽ: uti dotẽ mihi modicã poti⁹ q̃ amplã diceret. O præclara car
mina: an ut eã dotẽ filiis suis magis restipularetur: q̃ penes me sineret: Quid addi ad
hãc magiã p̃ot an uti rẽ familiare suã meo adhortatu plerãq; filiis cōdonasset quã ni
hil illis ante me maritũ fuerat largita. mihi q̃cquã impartiret. O graue ueneficiũ dicã
an ingratiũ beneficiũ. an ut testamẽto qd irato filio scribebat: filiũ poti⁹: cui offensa
erat. quã me cui deuicta heredẽ relinqueret. Hoc qdẽ multis carminib⁹ difficile im
petraui. P urate uos cãm nō apud Claudiu Maximũ agere. uirũ æquũ & iusticiã per
tinacẽ: sed aliũ aliquẽ paruũ & sanũ iudicẽ substituite: accusationũ fautores. cupidũ
cōdemnãdi. date ei qd sequatur: ministrare. uel tantulũ uerisimilem occasione secũ
dũ uos p̃nũciandi. Saltẽ fingite aliqd: remiscimini: qd respõdeatis: quos ita rogarit:
& quoniã oẽm conatũ necesse ẽ quãpiã cã præcedat. Respõdere q̃ Apuleiũ dicitis ani
mũ pudentillẽ magicis illectamẽtis adhortũ qd ex ea perierit. Cur fecerit formã ei⁹ uo
luerat. negatis diuitias saltẽ cōcupierat: negant tabulẽ dotis: negant tabulẽ donatio
nis: negant tabulã testamẽti: in qb⁹ nō mō nō cupide appetisse. uer⁹ ẽt dure reppulsi
se. liberalitatẽ suã uxoris ostẽditur. Quẽ igitur alia cã est. Quid obmutuistis. qd ta
cetis. Vbi illud libelli uestri atrox p̃cipiũ noie priuigni mei formatũ. Hunc ego do
mine Maxie reum apud te facere ĩstitui. quin igitur addis reũ magistrũ. reũ uiricũ:
reum deprecatorẽ. sed qd de idẽ plurimor⁹ maleficioz: & manifestissimor⁹. Credo
unum de plurimis. Credo dubium: uel saltẽ obscur⁹ de manifestissimis. Ceter⁹ ad
hec quæ obiecistis i numera: binis uerbis respõdeã. Dẽtes splẽdidas: ignosce mundici
is. specula ĩspicist: debet philosophus. Versus facis: licet fieri. Pisces exploras: Ari
stoteles docet. Lignum cōsecras. plato suadet. Vxorẽ ducis: leges iubent. prior na
tu is est: solet fieri. Lucrum sectatus es dotis. dotalet accipe: donationem recor
dare: testamentum lege. Quæ si omnia affatim recudi. si calumnias omnes refutauis:
si in oïbus non mō criminib⁹: uer⁹ ẽt maledictis p̃cul a culpa philosophiã tut⁹ sum
si philosophiẽ honorẽ. q̃ mihi salute mea antiq̃orẽ nusquã minui: imo cōtra ubiq; si
cum septem p̃cenis eũ tenui: si hæc ut dico. ita sunt: possum securius tuam existimati
onẽ reuereri: quam potestãtẽ uereri: q̃ minus graue & uerẽcundum mihi arbitror: a
proconsole damnari. q̃ si a tam bono. tamq̃ emendato uiro improber dixi.

Finis Lucii Apuleii Apologiæ.

Lutii Apulei madaurensis philophi platonici. De deo socratis Liber.

Subi-
taria
Pen-
sula
culatis

Cap-
rata

Copla
natum
Emi-
nula

De Coruo et
Vulpes

7771

Vi me uolulistis dicere extēpore. accipite rudimentū: post experi-
mentū. Quippe put mea opinio ē bono periculo periculum faci-
am postq̄ re pbata meditata: sum dicturus incognita. Nec enim
metuo. ne in friuolis displiceam: qui in grauioribus placui. Sed
ne omnifariam noueritis. & in isto ut ait Lucilius schedico & incō-
dito. Experimini an idē sim repentinus: qui pręparatur. Siqui-
tū uestrū nondum subitaria ista nostra cognoscitis quę scilicet audietis: pari labore
quo scribimus. uenia p̄pensiore qua legimus. Sicenim ferme assolēt apud pruden-
tes uiros esse in operibus. iudicatio resecatior. in rebus subitariis uenia p̄lixior. Scri-
pta enim p̄fisculatis & examinatis. Repētina aut nescitis simul & ignoscitis: nec in-
iuria: Illa enim quę scripta legimus & tacentib⁹ nobis talia erūt: qualia illata sunt:
Hęc uero i pręsentiarū: & quasi nobiscū parienda sunt alia erūt qualia uos illa fa-
uendo feceritis. Quāto enim exinde oratiōi modificabor tanto a uobis i maius tol-
letur. Vos eni aduerto libenter audire. per idē i manu uestra sitū est. uela nostra sum-
mare & iā imittere: ne pendula & flaccida ue restricta & caperata sint. At ego quod
Aristippus dixit experiar. Aristippus ille cyreniacę sectę repettor quodq̄ malebat
ipse. Socratis discipulus. Eūquidā tyrānus rogauit. Quid illi philosophię studium
tam impēsū tamq̄ diutinū profuisset. Aristippus respōdit: ut cū omnibus inquit ho-
minib⁹ secure & intrepide fabularer. Verbo subito sumpta sententia ē quia de repen-
tino oborta est quasi uelit in materia lapides temerario interiectu poni necesse est.
Neq̄ interiecto intrinsecus pondere: neq̄ inclinato profunde situ: neq̄ cohibētibus
ad regulam lineis. Quippe qui structū oratiōis huius ego met nō ē monte mō lapide
ē directo celsū afferā: p̄be omnifariā complanatū leniter ad extremas oras ad unguē
coæquatū. sed quē operi accōmodē: uel inæqualitate aspera: uel lenitate lubrica: uel
angulis eminula. uel rotundo uolubilia: sine regulę correctiōe. & mensurę parilitate
& perpendiculī sollertia. Nulla enim res pōt esse eadē festinata simul & examinata
necesse quicq̄ oīum: quod habeat & laudem diligentię suę simul: & gratiam celerita-
tis: prębui me quorundam uoluntati: qui oppido uoluerunt quę a me desideraban-
tur: ut dicerem extēpore. Et est Hercule formido: ne id mihi eueniret: quod coruo
suo euenisse esopus fabulatur. Id erit: nedum laudem hac nouā captare apparo: illā
quam ante pepericogar amittere: sed de apologo queritis. non pigebit aliquid fabu-
lari. Coruus & Vulpes unam ossulam simul uiderant: eamq̄ raptam festinabant pa-
ristudio: impari celeritate: Vulpes cursu. Coruus uolatu. Igitur ales bestia pręue-
nit: & secundo flatu: passis alis: utrunq̄ pręlabitur & iam anticipat: atque ita pręda
simul & uictoria lætus. sublime euectus: in quadam proxima quercu. in summo ei⁹
cacumine tutus sedit. Eoquetamen Vulpes quo alipedem nequibat consequi.
dolum iecit. namque eadē arborem successit. & subsistens. cum superne uictorem
preda ouantem uideret. laudare astu adorta est. Ne ego inscita. quę cum alite
Apollinis frustra certauerim. quippe cum pridem tam concinnum est neque oppi-
do paruum. neque nimis grande sit. sed quantum satis ad usum decorem quę. plu-
ma mollis. caput argutum. rostrum ualidum. Iam ipse oculis p̄spicax.

unguibus tenax. nam de colore quid dicam. enim uero cum duo colores præstabiles
 foret piceus & niueus. quibus inter se nox cū die differunt. utrunq. colorē Appollo
 suis alitibus condonauit. candidum olori. nigrum coruo. Quod utinā sicut cygno
 cantū indulgit. ita huic quoq. uocē tribuisset: netā pulchra ales: quæ ex oīa uitio lon-
 ge præcellit uiduata. delitiæ facundi dei muta uiuere & elinguis. **I**d uero ut Cor-
 uus audit hoc solū sibi præ ceteris deesse. dū uult clarissime clangere. ut ne ad hoc sal-
 tē olori concederet. oblitus offulæ: quā mordicus retinebat. toto rictu hiatit: atque
 ita quod uolatu pepererat. cantu amisit. Enim uero Vulpes qd̄ cursu amiserat. astu
 recuperauit. Eandē istā fabulā in pauca cogamus. quātū pōt fieri cohibiliter. Cor-
 uus ut ut se uocalē præberet. qd̄ solū deesse tantæ eius forme Vulpes simulauerat.
 crocitare adortus. prædā quā ore gestabat. in seductricē cōperit. **I**ā dū scio qd̄
 hæc significari flagitetis. uobis latine. ut neutra pars uestri nec q. grecæ nec q. latine
 petebatis dictiōis huius expertes abiretis. **Q**ua. propter si ita uidetur. satis oratio
 nostra atticissauerit. **T**ēpus ē in latiū demigrare de grecia. Nam & questionis huius
 ferme media tenemus: & quātū mea opinio ē. pars ista posterior p̄tilla. grecā. quæ
 anteuertit: nec argumētis sit effectior: nec sententiis rarior. nec exēplis paupior: nec
 oratione defectior. **P**lato omnē naturā regit: quæ ad animalia iure pertineat. trifariā
 diuisit. Censuitq. sūmos deos. sūmū. mediū. & infimū. Facit intelligas nō modo lo-
 ci disclusionē: uerū etiam naturę dignitatē: quæ & ipsa neq. uno neq. gemino modo:
 sed pluribus cernitur. **O**rdiri tū manifestius fuit a loci dispositione. **N**ā perinde ut
 maiestas postulabat: diis immortalibus celū dicauit quos quidē deos celites partim
 uisu usurpamus: alios intellectu uestigamus. **A** cū visu quidē cernimus. **V**os o. clarissi-
 ma mundi lumina: labentē celū que ducitis annum. **N**ec mō ista precipua solē diei
 opificē. lunāq. solis æmula: noctis decus: seu corniculata: seu diuidua: seu pertumi-
 da: seu plena sit: uaria igniū face: quāto lōgius ea cessat a sole: tanto longius collustra-
 ta: pari incrementō itineris: & luminis: mensem suis actibus. ac de paribus dispendiis
 extimās. seu illa proprio seu perpeti candore: ut **C**haldei arbitrantur: parte luminis cō-
 pos: parte altera casta: fulgoris pro circumuersione oris. oris discoloris. multiuaga:
 pollēs: speciē suuariat. seu tota proprii candoris expers. **A**liene lucis indiga. denso
 corpore seu leui. ceu quōdā speculo radiis solis obstitit. & aduersi usurpat: ut uerbis
 utar **L**ucretii. **N**otā iactat de corpore lucē. **V**trax ex aīa: uera scētia ē. **N**ec hæc po-
 stea uideo sū neq. de sole: neq. de luna. qui q. **G**ræcus: aut **B**arbarus facile cōiectaue-
 rit deos eē. nec mō istos ut dixi: uerū ēt & stellas: quæ uulgo ab imperitis nuncupan-
 tur. quæ tū in deflexo: & certo. & stato cursu meatus lōge ordinatissimos diuinis uici-
 bus æternos efficiūt. **V**aria qppe curriculi uicissitudine assimulat p̄ situ & flexu: &
 obstituto circulo: quos p̄be caller: q. signor. ortus & obit. cōperit in eorū uisibiliū
 deorū numero. **C**ætera quoq. fidera. qui cū plarone sentis locato arcturū. **G**emios
Leonē aliosq. itidē radiantis deos. q̄b. calichorū comptū. & coronatū suda tēpesta-
 te uisimus pictis noctibus seuera gratia: toruo decore: suspicientes in hoc perfectissi-
 mo mundi: ut ait **E**nnius clypeo. miris fulgoribus uariata cesamina. **E**st aliud ge-
 nus deorum: quod natura uisibus nostris denegauit. **N**ec non ramen intelle-
 ctus eos mirabundi contemplamur. faciem mentis acrius contemplantes quorum in
 numero sunt illi duodecim numero: situ nominum in duos uersus ab **E**nnio co-
 arctati. **I**uno **V**esta **M**inerva **C**eres **D**iana. **V**enus **M**ars **M**ercurius **I**ouis

Cohi-
biterSedu-
ctrix.Atti-
cissa-
uerit.
Defe-
ctior.discu-
sio.Corni-
culata

San-
ctitu-
do.Aeu-
ternos
Extra-
rium.Coru-
scamēDispe-
sco.

neptunus: uulcanus: Apollo. Ceteriq; id genus: quorū nomina quidem sunt no-
stris auribus iam diu cognita. Possumus uero animis coniectare, per uarias utilita-
tes in uita agenda anima duersos in iis rebus, quibus eorum singuli curant. Ceterū
prophanę philosophię turba imperitorum, uana sanctitudinis priua ueræ rationis,
inops religionis: imposita ueritatis, scrupulosissimo cultu, insolentissimo spiritu: de-
os negligit, pars in contemptum tumida. Hos namq; cunctos deos, in sublimi æte-
ris uertice locatos ab humana contagione procul discretos plurimi, sed non rite ue-
nerantur, omnes sed in scie metuunt, pauci sed impie dissidentur. Quos deos plato
existimat ueros, incorporeales, animales, neque sine ullo, neque exordio, sed prorsus
ac retro æuiternos, corporis contagione sua quidem natura remotos ingenio ad sum-
mam beatitudinē pro recto nullus extrarii boni participatione sed ex bono & ad om-
nia competentia prono nutu facili simplici libero & absoluto quorum parentem qui
omnium rerum dominator atque autor est solum ab omnibus nexibus patiendi ali-
quid gerendi ue nulla uice ad alicuius rei mutua obstructum. Cur ergo nunc dicere
exordiar cum plato cœlesti facundia præditus æquiperabilia diis immortalibus dis-
serens frequentissime prædicet. Hunc solum maiestatis incredibili quadam nimietate
& ineffabili non posse penuria sermonis humani quauis oratione uel modice com-
prehendi uix sapientibus uiris cum se uigore animi quantum licuit a corpore se mo-
uerint intellectum huius dei id quoque interdum uelut in arctissimis tenebris rapa-
cissimo coruscamine lumen candidum intermicare. Missū igitur hunc locū faciā
in quo non mihi quidem tantum, sed ne platonī quidem meo ualuerunt ulla uerba:
pro amplitudine rei suppetere. Quid igitur faciam in rebus mediocritatem meam
& quidem longe superantibus: receptui canam: tandemq; orationem de cœlo in terrā
deuocabo, in qua præcipuum animal homines sumus: quanq; plariq; se incuria disci-
plinæ: ita omnibus erroribus deprauarunt, ac piacularibus sceleribus præbuerunt:
& prope exesa mansuetudine generis sui immane efferarunt: ut possit uideri nullum
animal in terris hominē postremius. Sed nunc non de errorum disputatione disse-
ramus. Igitur homines ratione plaudentes, oratione pollentes: immortalibus ani-
mis moribundus membris: & leuib; & anxiis mentibus: brutis & obnoxiiis corpo-
ribus: dissimillimis moribus: & similibus erroribus, peruicaci audacia: pertinaci spe
casto labore fortuna caduca singulatim mortales cuncti tamen uniuerso genere per-
petui uicissim sufficiens prole mutabiles uolucris tempore tarda sapientia: cita mor-
te: quærule uita terras incolunt. Habetis interim bina animalia: deos ab homini-
bus plurimum differētes loci sublimitate uitæ perpetuitate: naturæ perfectione: nul-
lo inrer se propinquo communicatu: cum & habiracula summa ab infimis tāta inter-
capedine fastigii dispescant: & uiuacitas illic æterna, & indefecta sit. Hic caduca &
subsiciua: ingenia illa ad beatitudinem sublimata sint: hæc ad miseras infimata.
Quid igitur nullo ne connexu hæc natura se iunxit, sed in diuinam & humanam par-
tem seiugatam esse & interruptam, & ueluti debilem passa est. Nam ut idem plato
ait, Nullus deus miscetur hominib; sed hoc præcipuum eorum sublimitatis speci-
men est quod nulla contractione nostra contaminatur. Pars eorum tamen obtu-
tu hebeti uisuntur, ut sidera, de quorum adhuc & magnitudinē, & coloribus hominē
ambigunt. Cælo autem soli intellecta: neq; prompto noscuntur. Quod quidem mi-
rari super his immortalibus nequaquam congruerit, cum alioquin & inter homines

qui fortunæ munere opulencia elatus: & usq; ad regni mutabilem suggestum & pendulum tribunal euectus est raro aditus: & longe remotis arbitriis in quibuscumque dignitatis suæ penetralibus degens: Parit enim conuersatio contēptū: raritas conciliat ipsa rebus admitionem. Quid igitur orator obiecerit aliquis: primo istam cælestem quædē sed pene inhumanam tuam sententiam missam faciam: si omnino homines a diis immortalibus procul repelluntur. Atque ita in hæc terræ tartara relegantur ut omnis sit illis aduersus cælestis deos cōtio denegata ne quisq; eos ex cælitū numero uelut pastor uel equisio: uel bubse
 busseque: seu balantum: uel hinnientium: uel mugientium greges interuisat: qui fero qua
 cibus moderetur: morbidis medeatur: egenis opituletur. Nullus inquit deus humanis rebus interuenit. Cui igitur preces allegabo. Cui uota nuncupabo. Cui uictima cedam. Quem miseris auxiliatorem quæ fautorem bonis: quæ aduersatorem malis cū uita ciebo? Quem deniq; quod frequentissimū est: iureiurando uti potero inter Troianos stirpe cognatos & fortasse inter gentes prælio cognitās. At enī inter nuculos recens cognitos. Si nemo huic capiti crediderit. Quis pro te deus fidem dicet. An ut ferocissimo Mezentio: dextra & telum quod missile libro apagesis tam cruentos deos dexteram cædibus fessam: telumq; sanguine rubiginosum: utrunq; idoneum non ē p quod adiuues: ut uel p ista iurent: cū sit summī deorū hīc honor p prius. Nam & iusiurandū dicitur ut ait Ennius. Quid igitur iurabo: per Iouē lapidē: Romano uetustissimo ritu. Atqui si platonis uera sententia est. uunq; se deum cū homine cūicare: facilius me audierit lapis q̄ Iuppiter. non. Respondebit enim plato pro sua sententia mea uoce. Nō usq; adeo seiunctos & alienatos a nobis deos prædico ut ne uota quidē uŕa arbitrer peruenire. Neq; enim illos sacris rerū humanarū: sed a contrectatione sola remouī. Ceterū sunt quædā diuinæ mediæ potestates: inter summū æthera & infimas terras: in isto interstitiæ aeris spatio: p quas & desideria nŕa: & merita ad deos cōmeant: hos græco nōie dæmones nuncupāt: inter mortales cælicolasq; uectores hinc præcū inde donorū qui ultro citroq; portant: hinc petitiones: inde suppetias ceu quidā utrinq; interpretes & salutigeri: p hos eosdē ut Plato in symposio autumat: cuncta denunciata: & magorū uaria miracula. oēsq; præfagiorū species reguntur: Eorum quippe de numero prædicurant singuli eorū: p uide: ut est cuiq; tributa puincia uel sōnis cōfirmandis: uel exitis physculandis: uel præpetib; gubernandis: uel oscinibus erudiendis: uel uatibus inspirandis: uel fulminib; iaculandis: uel nubibus coruscandis: ceterisq; adeo: per q̄ futura dinoscimus: quæ cuncta cælestium uoluntate: & numine: & auctoritate: sed dæmonū obsequio & opera atq; cura: ut annibali somnia orbitatem oculi cōmoneāt
Flaminio auspicia periculum cladis prædicent. Accio Nauio miraculum cotis adiiciant atq; ut nonnulla regni futuri signa præcurrant ut Tarquinius Priscus aquila obubretur ab apice. Seruius Tullius flamma colluminetur a capite. Postremo cuncta ariolum præfagia: fulgurum bidentalīa carmina Sibyllarum quæ omnia ut dixi: mediæ q̄piā potestates inter homines ac deos obeūt. Neq; enim pro maiestate deum cælestium fuerit ut eorum quisq; uel annibali somnium pingat. uel Flaminio hostiam corrodat. uel accio Nauio cotificet. uel Sibyllæ fatiloquia uersificet uel Tarquinio uelut apicem reddere. Seruio uero inflāmare uerticē. nec exurere. non est operæ diis superis ad hæc descēdere. Mediorū ista sortitio est qui in aeris plagis terræ conterminis: nec minus confinibus cælo perinde uersantur ut in quacūq; parte nature propria sint

Bubse
quaDemo
nes
Salu
tigeripompina hanc
luc

DE DEO SOCRATIS

animalia: & in æthere uolantia. & in terra gradienti. Nā cū quattuor sint elementa
tissima. ueluti quadrisariam natura magnis partibus determinata. sintq; ppria aīalia
terrae & flāmarū. si qdē aristoteles autor ē. in fornacibus flagrantibus qdā ppria aīalia
pinnulis apta uolitare: totūq; eū suū igni diuersari: cū eo exoriri: cūq; eo extingui.
Præterea cū tot uaga sidera: ut prius dictū ē: sursum in æthere: hoc est in ipso liquidissi
mo ignis ardore cōpareāt. cur hoc solū ex quattuor clemētū aeris: qd tanto spacio in
tersitū est cassū ab oīb; desertūq; a cultorib; suis natura pateretur: qn in eo quoq; ae
re aīalia gignerētur: ut in igni flāmida in unda fluxa in terra glebulēta. Nā qd quidā
aues aeri attribuat falsū scire meritisimo dixeris. qppe q aues nulla earū ultra olym
pi uerticē sublimatur. Qui cū excellētissim⁹ oīm phibeatur: tū altitudinē ppēdicu
lo si metiare ut geometra autumat: stadia altitudo fastigii nō aq̄parat. cū sit aeris au
gmētū imēsū usq; ad stima lunæ scēlicēq; porro ætheris sursum uers⁹ exordiū ē. Quid
igī tāta uis aeris q ab hūilib; lunæ anfractib; usq; ad sūmū olympi uerticē iteriacer.
Quid tū uacabit ne aīalib; suis atq; erit ista naturā ps mortua ac debilis. Immo enī
si sedulo aduertat ipse quoq; aues p terrestre aīal nō aeriū rect⁹ phibeatur. sp enī il
lis uict⁹ oīs i terra. ibidē pabulū ibidē cubile. tantūq; aera. pximū terræ uolādo trās
uerberāt. Cæterz cū illis fessa sunt remigia pēnarū. terra ceu portus ē. Qd si māifestū
flagitat ratio. debere ppria ēt aīalia in aere itelligi: supest ut q tādē & cuiusmōī ea sint
differam⁹. Igitur terrena nequa q deurgūt enī pondere: sed nec flāmea ne sursum uers⁹
calore rapiantur. Temperanda ergo nobis pro loci medietate media natura ut ex re
gionis ingenio sit & in cultorib; eius ingenū. Cedo igitur mēte formemus & gigna
mus oīno id genus corpus. Tertia quādā aīalia quæ neque sint tā bruta q̄ terrea: neq;
tā leuia q̄ æterea. sed quodā mō utrinq; seiugata: Vel ut enim utriq; cōmixta sint: siue
amolita: seu modificata utriusq; rei p̄cipitatione. sed facilius ex utroq; q̄ ex neutro in
telligētur. Habeant igitur hæc dæmonū corpora modicū ponderis ne ad supna in
cedant. aliqd leuitatis ne ad inferna precipitentur. Qd ne uobis uidear poetico ritu
incredibilia confingere dabo primū exēplū huius libratae medietatis neque enim pro
cul ab hac corporis supilitate nubes cōcretas uidemus: quæ si usque adeo leues fo
rent ut ea quæ oīno carent pondere nunq̄ infra iuga ut sæpenumero aīaduertim⁹ gra
uate caput editi montis ceu qbusdā curuis torquibus coronarēt. Porro si suapte na
tura tam spissæ ac graues forent ut nulla illas uetustioris leuitatis admixtio subleua
ret. pfecto nō secus q plūbi globus uel lapis suapte uicaduca terris illiderētur. Nūc
eni uero pendulæ & mobiles huc & illuc uice nauū in aeris pelago uētis gubernantur
paululū imutantes pximitate & longinq; tate: Quippe si aliquo humore fecunde
sunt ueluti ad fletū edendū deorsum degrassantur. Atq; omnino humectiores humi
lius meāt: aquilonis agmine tractu segniores. Sudis uero sublimior cursus: & cū la
narum uelleribus similes aguntur cauo agmine uolatu perniciores. Nonne audis: qd
super tonitruum Lucretius facundissime differat: Principio tonitru quatiuntur ceru
la celi. Propterea quia concurrunt sublimē uolantes. hetheriē nubes contra pugnan
tibus uentis. Nec fit enim sonitus celi de parte serena. Verum ubicunque magis den
so sūt agmine nubes. Tam magis hinc magno fremitus fuit murmure sepe. Quod si
nubes sublimē uolant omnisquæ & exortus. & terminus & retro defluxus earum i
terras est quid tandem futura censes dæmonum corpora: quæ sunt cōcreta multo mi

pinnulis

*maiores in aere p
pessu ignis quædam
la uisus q in
semanibus
Glebu
lenta
olimp
olimp
olimp
olimp*

*q̄ sit multu aeris
si nō p̄ iues*

*las pinnas
ingenio uolū
demoni*

corpi demoni

p̄ cōcreta

nubes

*lunæq; sint ante
apulem*

naus: & tantos subtiliora: Nō enim sunt ex hac fœculenta nubecula tumida caligine
conglobata sicut nubium tenuis est: sed ex illo purissimo aeris liquido & sereno ele-
mento cohalita: eaque nemini hominum temere uisibilia nisi diuinitus speciem sui
offerant: quod nulla in illis terrena soliditas locum luminis occupauerit: qui no-
stris oculis possit obistere qua soliditate nostra offensa acies imoretur: sed filia cor-
porū possident rara & splendida & tenuia usq; adeo ut radios oīs nostri tuoris & rari-
tate transmittant & splendore reuerberent & subtilitate frustrentur: Hinc illa home-
rica Minerua q̄ mediis cœtibus Graium cohibendū Achilli interuenit: uersum græ-
cū si paulisper operiamini latine enuntiabo.

atq; adeo hic sit impræsentiaq; Minerua igitur ut dixi. Achilli moderando iussu Iu-
nonis aduenit. Soli perspicua, ast aliq; nemo tuetur. Hinc & illa uirgiliana matrōa
quæ in mediis milibus auxiliabunda fratri conuersatur miscetq; uiris nec cernitur ul-
li protinusq; plautinus miles super clipeo suo gloriatur: præstringens oculorum aci-
em hostibus. Ac ne cunctos longius persequar. Ex hoc ferme dæmonum numero
poetæ solēt haud pcul a ueritate cēsores causā & amatores quorū dā hoīum deos fin-
gere: & tueri illos. Interdū aduersari & affligere. Igitur & misereri & indignari & angī
& lætari oēm q; hūani aī faciē pati ac simili motu cordis & salo mētis ad oēs cogitatio
nū æstus fluctuare. Quæ oēs turbellæ tempestatesq; pcul a deoꝝ celestīū tranquila
te exulant. Cūcti enī calires sp̄ eodē statu mentis æterne æquabilitate potiūtur. Quæ
nūq̄ illis nec ad dolorē nec ad uoluptatē finib; suis pellitur. nec enī mēs illa a sua ppe
tua secta ad quēpiā subitū habitū demouetur nec alterius ui. Nā nihil est deo potēt?
nec suapte sp̄ote nā nihil ē deo pfectius. Porro aut qd pōt uideri ī pfectius fuisse q̄ is q
a priore statu: ad aliū rectiorē statū migrarit: cum præsertim nemo sp̄ote capeſſat no
ua: nisi quē pœnituit priore. Nō enim pōt subseq̄ illa mutatio sine præcedētū īfirmā-
tione. Quapropter debet deus nullam ppetim: uel operis: uel amoris tēporalē pfum
ctionē & iccirco nec indignatione: nec ira contingi: nullo angore cōtrahi: nulla alacri
tate gestire: sed ab oīb; passionibus animi liber: nec dolere unq̄. nec aliqū lætari: nec
aliqd repētīnū uelle uel nolle. Sed & hæc cuncta ut hoc genus cætera dæmonum me-
diocritati cōgruunt. Sunt enim inter homines ac deos ut loco regionis ita ingenio mē
tis intersiti hēntes cōem cum superis immortalitatē: cum inferis passionē. Nā pinde
ut nos pati possunt omniā animoꝝ placamēta uel incitāmēta ut in ira incitentur & in
miseriordia flectantur: & donis inuidentur & præcib; leniantur & cōtumeliis exaspe
rantur: & honoribus mulceātur aliisq; omnibus ad simīlē nobis modum uariantur.
Quippe: ut finē cōprehendā: dæmones sunt genere animalia: ingenio rationabilia:
animo passiuā corpore aeriā tēpore æterna. Ex his quinq; q̄ cōmemorauī tria a princi
pīo eadē nobiscum: q̄rtum ppriū postremum cōecū diis immortalibus hēnt: sed
differunt ab his passione. Quæ ppterea passiuā nō absurde ut arbitror nominauī: q̄a
sunt iisdem qbus nos pturbationibus obnoxii. Vnde & religionum diuersis obserua
tionibus & sacroꝝ uariis suppliciis fides impartienda est. Etsi nō nulli sunt ex hoc di-
uoꝝ numero: qui nocturnis uel diurnis p̄mptis uel occultis lætioribus uel tristiori-
bus hostiis uel cerimoniais uel ritibus gaudent: uti ægyptia minerua ferme plangori-
bus: græca plærunq; choreis: barbara autē strepitu cymbalistarū & tympanistarū &
choraularū. Itidem pro regionibus in sacris differunt longe uarietate pōparū agmina

corpa dæmonū
& p̄sentia
de q̄
sunt sicut m̄

Auxi-
liabun-
da

clipeus
est
ancus
stringens

hij s̄ dæmones

ill deo potēt
nec p̄fctū

Alī p̄t r̄cipiū
de deo dictū

nā dæmonū
malū

dū dæmonū
dæmones malū
rationalis

ægyptia
minerua

DE DEO SOCRATIS

ministroz silentia: sacerdotum officia: sacrificatium obsequia. Item deoz effigies: ut
 eximia teploz religioes: hostiaz cruores & colores. Quę oia pro cuiusque more solē
 nia & rata sūt ut plerūq; sōniis & uaticinatiōib; & oraculis cōperimus sapenūero in
 dignata numina siqd in sacris socordia uel superbia negligatur cui⁹ generis mihi exē
 pla affatim suppetunt. sed adeo frequentia & celebrata sunt: ut nemo ea cōmemora
 re adortus sit: quin multo plura omiserit: q̄ recensuerit. **I**ccirco residebo ipræsentiā
 in his reb; orationē occupare. **Q**uod si nō apud oēs certā fidē: at certe penes cunctos
 notitiā p̄miscuā possidet: hęc potius præsiterit latine differrare: uarias species diui
 noz numinū a phis phiberi: quo liquidius: & plenius de præsagio Socratis. deq; eius
 numine cognoscatis. **N**am quodā significatu & aīus humanus ēt nunc in corpe situs
 dēmō nūcupatur: dii ne hunc ardorē mentib; addūt. **E**uriale: an sua cuiq; deus sit di
 ra **C**upido? **I**gitur & bona cupido aī deus bonus est. **V**ñ nōnulli arbitrātur ut iā pri⁹
 dictū est. **E**udæmonas dici beatos quoz dēmō bonus id est aīus uirtute p̄fectus est.
 quē nostra lingua ut ego interpretor haud sciā: an bono: certe qdē meo piculo pore
 ris geniū uocaf: quoniā is deus q̄ est aīus sui cuiusq;. quanq̄ sit immortalis tñ quodam
 mō cū hoīe gignitur ut ex preces qb; geniū prēcatur ad cōiūctionē nostrā: nec de
 sunt qui uideātur mihi obtestari. corpus atq; aīum duob; nominib; cōprehēdētes:
 quoz cōiō & copulatio sumus: & secūdo signatu species dēmōnū sit aīus hūan⁹ exu
 tus & liber stipēdiis uitæ corpe suo abiuratis hunc uetere latina lingua repio lemure
 d. **C**tarū. **F**x hisce ergo lemuri; qui posteriorē suoz curā sortitu. pacato & qeto nu
 mine domū possidet. **L**ar dicitur familiaris. **Q**ui uero p̄p aduersa uitæ merita: nullis
 bonis sedib; interrauagatione: ceu quodā exilio punitur: inanē terriculamētū bonis
 hoib; ceterq; noxiū malis: hunc pleriq; laruā phibent cū uero incertū est: q̄ cuiq; eoz
 fortitio euenerit: utrūq; lar sit: an larua: nomie manēdeū nūcupāt: & honoris gratia
 dei uocabulū additū est. **Q**uipe cū eos deos appellent qui ex eoz nūero iuste ac pru
 denter uitæ curriculo gubernato: p̄nomine postea ab hoib; prāditi: fanis & cerimo
 niis uulgo admittūtur: ut in Boetia Amphiaras: in Africa Mopsus. in Aeygpto osi
 ris alius alibi gentiū **A**esculapius ubiq;. **V**erē hęc oīs distributio eoz dēmōnū fuit:
 q̄ quodā in corporis numero fuere. **S**unt aut nō posteriores præsatioe longe digni
 tate. **G**enus aliud augustius aīo dēmōnū q̄ sp a corporis cōpedibus & nexibus liberi
 pcurātur certis precatib;. **Q**uoz e numero sōnus atq; amor diuersa inter se uim pos
 sident. **A**mor uigilandi sōnus soporandi. **E**x hac ergo sublimiore dēmōnū copia: pla
 to autumat singulis hoib; in uita agēda testes & custodes singulos additos q̄ nemini
 cōspicui: sp ad sint oīum nō mō actoz testes uerē ēt cogitatorz. **A**c ubi uita edita reme
 andū est: eundē illū: q̄ nobis prēditus fuit raptare ilico & trahere: ueluti custodiā suā
 ad iudiciū: atq; illic in cā dicenda assistere si qua cōmētiatur redarguere. si qua uera di
 cat. asseuerare p̄s illius testimonio ferri sniam. **P**roinde nos oēs q̄ hanc Platonis di
 uinā sniam me interprete auscultatis: ita aīos nostros ad q̄cūq; uel agenda meditāda
 formate ut sciatis. nihil oīno p̄ēstis custodib; nec intra aīum. nec foris esse secreti.
 qñ oīa curiose ille participet. oīa uisat. oīa intelligat. & in illis penitissimis mētib; ui
 ce consciētię diuerfetur. **H**ic quē dico p̄sus custos singularis p̄fectus domesticus
 speculator indiuidu⁹ arbiter inseparabilis testis maloz improbator. bonoz p̄bator
 si rite aīaduertatur. sedulo cognoscatur religiose colatur. ita ut a Socrate iusticia. & i

similiter enim
 plerumque in
 multis

Demō
 Eudæ
 mones
 Geni⁹

Larfa
 milia
 ris

larua
 manēdeū

Amphiaras
 Mopsus
 Aesculapius ubiq;

Sōnus
 Amor

qui uidet diuina
 et cogitat angelica
 res

angelus enim
 arguit homines
 per suam uocem
 in iudicio

nocentia cultus est: in rebus incertis p̄spectator: dubiis p̄monitor periculosis ui-
 tator: egenis opitulator qui tibi quæat: tū somniis: tū signis: tū ēt fortasse corā cū usq̃
 postulat mala auerte: bona p̄sp̄rare humilia sublimare: nut̄tia fulcire: obscura cla-
 rare: sidera aduersa corrigere. Igitur nimis si Socrates uir app̄ime p̄fectus. & Apol-
 linis quoq; testimōio sapiens: hūc deū suum cognouit & coluit ac p̄pterea ei⁹ custos
 p̄p̄edicā par contubernio & p̄monenda p̄monuit. Sicubi tū interfectus sapien-
 tiæ officiis: nō consilio: sed p̄sagio indigebat ut ubi dubitatione claudicaret: ibi di-
 uinatione cōsisteret. Multa sūt enī de quibus ēt sapientes uiri ad ariolos: & oracula
 euef̄it̄. Ac nō apud Hom̄e: ut in quadā ingenti specula clarius cernis: hæc duo di-
 stributa: seorsus diuinationis: seors⁹ sapientiæ officia. Nā cum duo collumina toti⁹
 exercitus dissidēt. Agamenon regno pollēs: & achilles bello potēs: desideraturq; uir
 facundia laudatus: & peritia uitæ moratus: q̃ atride superbiā: Pellidæ ferociā compe-
 scat. exēplis moneat: oratione permulceat. Quis igitur tali in tpe est ad dicēdū exhor-
 tatus. Nempe Pilius orator: eloquio comis. experimentis cautus senecta uenerabi-
 lis: cui oēs sciebant corpus annis abire. aīum prudētia uigere: uerba dulcedine afflue-
 re. Itidē: cum rebus creperis & afflictis spectatores deligendi sunt qui nocte intempe-
 sta castra hostium penetrēt. Nōne Vlyxes cū Diomede deleguntur: ueluti consilium
 & auxiliū: mens. & manus. aīus & gladius. Enī uero in Aulidē desidentibus obsessis
 ac retro uentis abnuentib⁹. difficultas belli & facultas itineris. & tranquillitas maris. &
 elementia uentorū p̄ fibraz notas & alitum uias. & serpentū escas exploratu sunt ta-
 cent nempe muta duo illa sapientiæ graciæ summa cacumina. Ithacensis & Pili⁹. Cal-
 chas aut̄ longe p̄stabilis ariolus simul alites. & altaria & arborē cōtēplatus ē actu-
 tum sua diuinatione & tempestates flexit & classē deduxit & decennium p̄dixit:
 Nō secus ēt in Troiano exercitu: cum diuinatione res indigent tacet ille sapiens. Sena-
 tus. nec audet aliqd p̄nūciaro. uel Hector. uel Iābo. uel Bicias. sed oēs silentio auscul-
 tāt aut ingrata a iuguria Helenæ. aut nō credita uaticinia Cassādræ. Ad eū dē modū
 Socrates quoq; sicubi locorū alienæ sapientiæ cōsultatio īgruerat ibi sui dæmonis p̄-
 sagio regebatur. Verū eius monitis sedulo obediebat eoq; erat de suo longe acceptior.
 q̃ autem incepta Socrati quāpiā dæmon⁹ ille ferme prohibitu ibat nūq̃ quod ad mo-
 nendū ratio p̄dicta est. Enī uero Socrates utpote uir app̄ime p̄fectus ex sese ad oīa
 congruēta sibi officia p̄mptus nullo adhortatore unq̃ indigebat. At uero p̄hibitorē
 nōnūq̃. si q̃b⁹ forte conatibus eius piculū suberat ut monitus p̄caueret ac omittē-
 ret cōcepta impræsentiaz quæ tutius uel postea capesceret. uel alia uia adoriretur. In
 huiusmodi reb⁹ dūtaxat uocē quāpiā diuinitus exortam dicebat audire. Ita enim ē
 apud Platonē. ne quisq̃ arbitretur omnia cum uulgo loquentiū caprasse. Quippe ēt
 senioris arbitriis una cū Phēdro extra pomeriū sub quodā arboris opaco umbraculo
 signum illud ad ad nunciū sensit: ne prius trāscenderet illius amnis modicum fluen-
 tum q̃ increpitum inclinatum amore retinendū placasset. cū p̄terea si omnia obser-
 uitaret. aliquando eorū nōnulla ēt opinamenta habere. ut uidemus plerosq; qui non
 suapte corde. sed alterius uerbo reguntur q̃ ex angiportu reptātes cōsilia ex alienis uo-
 cibus colligunt. & uti ita dixerim non animo. sed auribus cogitant. Verū enim uero
 ut ista sunt. certe qui omnium ariolorū uoces audiunt: Sapenumero aurib⁹ suis usur-
 pant uocē de qua nihil cōtentur. quā sciunt ex ore humāo p̄fectam. At enim Socrates

Clara-
re

male p̄stodit eu

sup̄er ad huc m
ad oraculaCollu-
minaagamenon
archilles

pili⁹ orator

mbr⁹ mola

Obser-
uitaret
Opina-
menta

DE DEO SOCRATIS

non uocem sibi: sed uocē dixit quāpiam diuinitus oblatā quo additamento pfecto i
telligas non usitatā uocē ne humanā significari. Quā si foret frustra quāpiā cur nō
potius aut uox aut certe cuiuspiā uox diceretur: ut ait illa Terentiana meretrix audire
uocem uisa sum modo militis. Quid uero uocem quāpiam dicat audiuisse aut nescit
unde exorta sit aut in ipsa aliqd addubitat. Aut eam quiddā insolitū demonstrat ha
buisse: ita Socrates eam qdē sibi ac diuinitus edita tempestiue accedebat. Qdēquidē
arbitror non modo aurib: uerū eū et oculis signū dāmonis sui usurpasse. Nā frequē
rius nō uocē: sed signū diuinū sibi oblatū prae se ferebat. Id signū poterat ipsius spēs
habuisse quā solus Socrates cerneret ita ut Homericus Achilles Mineruā. Credo
plērosq; uestrū hoc qdē modo dixi contantius credere & impendio mirari formā dā
monis Socrati usitatam. At enim pythagoricos mirari oppidū solitos si quis se de
negare unq̄ uidisse dāmonē. ut reor idoneus autor est Aristoteles. Quod si cuius po
test euenire facultas contēplandi diuinā effigiem. cur non apprime potuerit socrati:
quem cuius amplissimo numini sapientiae dignitas coaquaret. Nihil est enim deo si
milius & grarius: q̄ uir aīo perfecte bonus qui tam hoib: ceteris antecellit q̄ ipse ad i
is imortalib: distat. Quin potius nos quoq; socratis exēplo & cōmemoratione eri
gimur: Ac nos secūdu ipsum studio phiā pari similiū numinū canētes pmittimus
de quo qdē nescio qua ratioe disrapimur: & nihil atq; miror q̄ cū oēs & cupiāt optime
& sciant quantū uiuax aīus colendus sit: tū aīum suū nō colant. At si quis uelit acri
ter cernere. oculi curandi sunt quibus cernitur. Itidem si pugillare: uultus uel brachia
uelanda sunt: quibus pugillatur. similiter in omnibus ceteris mēbris sua cuiq; cura p
studio est. Quod cū oēs facile respiciant: nequeo satis mecum reputare. Et peride: ut
res est: admirari. cur non etiam aīum suum ratione excolant. Quandoquidē ratio ui
uendi omnibus aequē necessaria est: nō ratio pingendi nec ratio psallendi: quas quis
que bonus uir sine ulla animi uituperatione: sine turpitudine: sine labe contēpserit.
Nescio. ut Hismenias tibiis canere ut apelles pingere ut Lysippus fingere. sed nō pu
det me nō esse significū: & idē ut ceteris artibus ne oēs prosequar licet tibi nescire: nec
pudeat. Enim uero dic fodes. nescio bene uiuere: ut socrates: ut plato: ut pythagoras
uixerunt. nec pudet me nescire bene uiuere. Nūq̄ hoc dicere audebis. Sed cū primis
mirandū est quod ea quae minime uideri uolunt nescire. disceretū negligunt & eius
dē artis disciplinā simul & ignorantia decuritant. Igitur si quotidiana eorū dispongas
inuenies rationibus multa prodige profusa: & in semet uel in sui dico dāmonis cultū
qui cultus nihil aliud q̄ phiā sacramētū est plane quidem uillas opipare extruunt: &
domos ditissime exornant: & familias numerosissime cōparant: sed in istis oib: itā
ta affluentia rerum nihil est indignum praterquam ipse dominus adium: nec iniuria
cumulata enim habent quae sedulo percolunt. ipsi autem horridi: indocti: inculti que
circueunt. Igitur illas aedificationum species in quae patrimonialia sua profuderūt amce
nissimas & extructissimas deprehendas. aulas emolas urbium conditas. domos ui
ce templorum exornatas familias numerosissimas & calamistratas: opiparam supel
lectilem: omnia affluentia: omnia ornata: prater ipsum dominum: qui solus Tātalī
uice i suis diuitiis inops egens paup nō qdem fluētum ullum fugitiuum captat: & fal
lacis unde sitim. sed uerē beatitudinis & in sincerē uitē & prudētiē fortunatissime esu
rit. & sitit. qppe nō itelligit homines eque spectari solere ut equos mercamur neq; enī

probat nō p mandu
p uidet deu suū

vellem in reple
vnde
si deo plus qua
m huius

ca quoniam meos

aut uiuendi oib
num e

uolere dāmonē
e phiā sacramētū

dm adim
p hē

ut huius

Cala
mistra
tas

in emendis eqs faleras cōsideramus & baltei polimīa inspiciamus & ornatiſſimæ ceruſ
eis diuitias cōtemplātur ſi ex argento. & auro. & geminis monilia uanæ gaze depen
dent ſi plena artis ornamenta capiti & collo circūiacent ſi frēa celata ſi ephippia ſuca
ta ſingula armata ſint. ſed iſtis omnibus exuuiis amolitis equū ipſū nudū & ſolum
corpus eius & animū cōtuemur ut ſit ad ſpeciem honeſtus ad curſurā uegetus & ad
uecturā ualidus. Iamprimum in corpore ſi ſit argutum caput breuiſ aluus. obefa
que terga luxuriet que thoris animoſum pectus honeſtis. præterea ſi duplex agitur p
lumbos ſpina. Volo enim non modo pernīter uerum etiā moliter peruehat. Simi
liter ergo & in hominibus cōtemplādis noli illa aliena æſtimare ſed ipſum hominē
penitus cōſidera. Ipſum ut meum ſocratem pauperem ſpecta. aliena autem uoco:
quæ parentes pepererunt & quæ fortuna largita eſt quorum nihil laudibus Socratis
mei admiſſeco nullā generoſitatem nullam proſapiam. nullos longos natales nullas
inuidioſas diuitias. Hæc enim cuncta ut dixi aliena ſunt. Sate prothomō gloria ē q
talis fuit ut eius nepotem non puderet. Igitur omnia ſimiliter aliena numeres licebit
generoſus ē parentes laudas diues ē uon credo fortune nec magis iſta demiror ualid⁹
eſt ægritudine fatigabitur pernīx eſt. Abibit i ſenectutem formoſus eſt expecta pau
liſper & nō erit. at enim bonis artibus doctus & apprime eſt eruditus & quantū licet
hominī ſapiens & boni cōſultus tandē aliquādo ipſum uirum laudas. Hoc enī nec
a patre hæreditarium eſt nec caſu pendulum nec a ſuffragio amīniculū nec a corpore
caducū nec ab ætate mutabile. Hæc omnia meus ſocrates habuit & omnīo cætera ha
bere cōtempſit. Quin ergo & tu qui te ad ſtudiū ſapientiæ ingeris aliquando caues
ut nihil alienum in laudibus tuis audias: ſed ut qui te uolet nobilitare. æque laudet ut
accius Vlixem laudauit in philotheta ſuo in eius Tragædiæ principio. In dylte par
ua prædite prima nomine celebri clarioq; potēs pectore achiuiſ elatiſſibus autor. gra
uis dardaniſ gētibus ultor. Laertiadæ nouiſſime patrē memorat. Ceterū oēs laudes
ei⁹ uiri audiſti. nihil mihi nec Laertes nec antichia: nec arcētiſſimus uendicat. Hæc enī
tota ut uidēs laudiſ huius ppria Vlyxi poſſeſſio eſt. Nec aliud te i eodem Vlixē Ho
merus docet qui ſempe ei comitē uoluit eſſe prudentiā quā poetico ritu Mineruā nun
cupauit. Igitur hæc eadē comite oīa horrēda ſubiit oīa aduerſa ſupauit. Quippe ea
adiutrice Cyclopiſ ſpecus introiit. ſed egreſſus eſt. Soliſ boues uidit & abſtinuit. ad
inferos demeauit & aſcendit eadē ſapientiā comite. Scyllā præternauigauit nec ab re
ptus ē. Charybdi cōſpectus eſt. nec retentus eſt. Circe poculum bibit: nec mutatus ē
ad Lothophagos acceſſit nec remanſit. ſirenes audiit: nec acceſſit.

Curſu
ra

pſi equi boni

aliena qſſ

tandē qd mū

ita cō mūſo lūdoſo

Plato

Lucii apulei madaurenſis philoſophi platonici De dogmate Platonis Liber I

Platonī habitudo corporis cognomentum dedit. Nanque ariſtote
les prius nominatus: ariſton ei fuiſſe pater dictus eſt. Cæterum pe
riptione glauci filia mater fuit. & de utroque nobilitas ſatis clara.
Nam ariſtō pater p Codrū ab ipſo Neptūno originē duxit. ab ſo
lone ſapientiſſimo q legū atticæq; fūdator fuit matern⁹ deriuatus
ē anguiſ. ſūt q platonē anguſtiore cōceptu pſatū dicūt. Cū qdē
apolliniſ figuratio pictiōe ſe miſcuiffet. Meſe ēt q apd atticoſ Thargiliō dī: nat⁹ die
q apd Delō Latōa ſerf apollinē Dianāq; pepiſſe. pridie ſocratē genitū accepim⁹ ſom

muplion

DE DOGMATE PLATONIS

nium etiam Socratis circumferunt. **N**ā uidisse sibi uisū eē cygni pullum ex altari qđ in academia cupidini consecratum ē uolasse et in eius gremio reledisse. et postea olorem illum pennis celū petisse canore musico euditus hominum deorūque mulcente. **C**um hoc ergo Socrates in cōuentum hominum referret. **A**riston P laonē puerum oblaturus Socrati magistro cōmodū prosequabatur quē ubi aspexit ille ingeniumq; intimum de extetiori conspicatus ē facie: **H**ic ille erat amici inqt de academia cupidinis cygnus. **T**alis igitur ac de talibus plato non solū heroū uirtutibus pręstitit ueꝝ ēt æquiperauit diuum potestatibus: **N**am speusippus domesticis instructus documentis pueri eius in ære partiendo ingenium et admirandę uerecūdię indolē laudat et pubescentis primicias labore atque amore studēdi imbutas refert et in uiro harū incrementa uirtutum et ceteraz cōuenisse testatur. **E**x iisdem genitoribus Glauco: et Adimanthus ei fratres fuerunt. **D**octorem habuit in prima litteratura **D**ionysium. **A**t in palęstra Aristonē agris oriundū tantosque pro gressus exercitatio contulit ei ut pythia Iæhmia de lucta certauerit: picturę nō aspernat⁹ arte. **T**ragędis & dithyrambīs se utilē finxit: iāq; carminū cōfidētia elatus certatorē se pfiteri cupiebat nisi socrates humilitatē cupidinis ex eius mentibus expulisset & antea qđ Heracliti secta fuerat imbutus. **V**eꝝ cū se socrati dedisset: nō solū ingenio atq; doctrina ceteros socraticos uicit: ueꝝ ēt labore & elegātia illustrauit. **S**apientiā ab eo sibi traditā labore quoq; asserere nissus est: & elegātia. per quā uenustate & maiestate uerborū plurimū adhibuit dignitatis. **S**ed postea q̄ socrates hoīes reliquit. quęsiuit unde p̄ficeret. & ad pythagorę disciplinā se cōtulit: quā. & si rōe diligentī. & magnifica instructā uidebat: reꝝ tamē cōtinentiā & castitatē magis cupiebat imitari & qđ pythagoreorū ingenium adiutū aliis disciplinis sentiebat ad Theodorę Cyrenas ut geometriā disceret: ē p̄fectus & astrologiā adusque Aegyptū iuit petitū. **u**t inde p̄phetarū ēt ritus addiceret: & ad Italiā iteꝝ uenit & pythagoreos Euritatū Tarentinū & seniore Archytā sectatū atque ad Indos & Magos intēdisset animū nisi eū bella tūc uetuisissent Asiatica: qua p̄pter inuenta parmēdis: ac Zenonis studiosius executus ita oibus quę admirationi sunt singula. suos libros expleuit ut prim⁹ tripartitā philosophiā copularet sibi que inuicē necessarias partes neque pugnare inter se tātū mō. sed ēt mutuis ad iuuare auxiliis ostēderit. **N**ā quīs de diuersis officinis hęc ei essent philosophiæ mēbra suscepta naturalis ab heraclitis: intellectualis a pythagoreis: rōnalis atque moralis ipso socratis fonte. unū tū ex oibus & quasi p̄p̄rii partus corpus effecit: & cum p̄cipēs harū familiarū ipolitas sententias: & incōptas auditorib⁹ tradidissent: eas hic cum oratione limando tum ad orationis augustę honestissimā speciē deducendo p̄fectas atque ēt admirabiles fecit. **M**ulti auditorū eius utriusque sexus in philosophia floruerunt patrimonium in hortulo qui Academiei iunctus fuit & in duobus ministris & in patera qua diis supplicabat reliquit auri tantum quantum puer nobilitatis insigere in auricula gestauit. **C**eterum tres eius ad Siciliam aduentus: mali quidam carpūt: diuersis opinionis differentes. **S**ed ille primo historię gratia ut naturam æternę. & incendia concaui montis intelligeret. **S**ecundo petitu Dionysii: ut syracusanis alisteret: est profectus. & ut municipales leges eius prouincię disceret. **T**erti⁹ ei⁹ aduēt⁹ fugientē Dionē ipetrata a Diony. uēia: patrię suę reddidit. **Q**uę at cōsulata: q̄ dogmata gręc licet dici ad utilitatē hoīum uiuēdiq; et itelligēdi

*Dionysius doctor
platonis*

fine

& loquendi rationem extulerit. hinc ordiemur. nam quoniam tres ptes philosophiæ cōgruere inter se: primus obtinuit. nos quoque separatim dicemus de singulis. a naturali philosophia facientes exordium. Initia rerū esse tria arbitrarur Plato deum et materiam. rerūque formas. quas ideas idem uocat. inabsolutas. informes nulla specie. uel qualitatis significatiōe distinctas. Sed hæc de deo sentit qd sit incorporeus. Is unus ait aperimetros genitor rerūque omnium extoror beatus et beatificus optim⁹ nihil indigens ipse cōferens cuncta quem quidem celestem. pronuntiant indictum in nominabilem. et ut ait ipse ἀπύτοϋ ἀκτῶν οὐδὲ τοῦ. cuius naturā inuenire difficile est si inuenta sit: in multos eā enunciarī nō posse. Platōis hæc uerba sunt. θεοῦ εὐπέιπτον οὐδὲ διὸν ποιοῦναι δὲ ἀδύνατον. idest deum qdem inuenisse haud facile est. intellexisse at impossibile. Materiam uero improcreabilem: incorruptāque cōmemorati: nō ignē. neq; aquā. nec aliud de principiis absolutis elemētis eē. sed ex oib⁹ primā figurā capacem. factioniq; subiectā. adhuc rudē & figuratiōis qualitate uiduatam. Deus artifex conformat uniuersa. Infinitā uero iccirco: qd ei sit interminata magnitudo. Nā qd infinitū est: indistinctū magnitudinis habet fidem. atq; iō cū uiuata sit fine: finibilis recte uideri pōt: sed neq; corporeā: neq; sane incorporeā esse cōcedit. Ideo at nō putat corpus q; oē corpus specie qualicūq; nō careat. sine corpore uero esse nō pōt dicere. qā nihil icorporale corpus exhibeat sed ui & rōe sibi eā uideri corporeā atque iō nec actu solo. neque tamē sola opinione cognitiōis itelligi. Nāque corpea ppter insignē euidentiā sui. simili iudicio cognosci. Sed quæ substātiā nō habet corporeā. cogitationib⁹ ea uideri: unde adulterata opiniō: ambiguā hui⁹ materiæ itelligi qualitatē. Ideas uero. idest formas oīum simplices. & æternas esse: nec corporales tamen. Esse at ex iis: quæ deus sumpserit: exēpla rerū: quæ sunt erūt ue. nec posse amplius. q singulaz species singulas imagines in exēplaribus inueniri. gignētūque oīum ad instar ceræ. formas & significatiōes ex illa exēploꝝ figuratiōe signari tās oīōis: quas essentias dicim⁹. duas esse ait. per quas cūcta gignātur. & mūdusque ipse: quæ rū una cogitatiōe sola cōcipitur: altera sensib⁹ subiici pōt. sed illa quæ mētis oculis cōprehenditur. semp & eodē mō. & sui par. ac sui similis iuenitur: ut quæ uere sit. Etenī altera opinione sensibili. & irrationabili: estimāda est. quā nasci: & iterire ait. & sic superior uere esse memoratur. Hæc uere nō eē: possumus dicere. Et primæ qdē substātiæ. uel essentiæ primū deū eē. & mētem formasque rerū. & animā. secūda substātiæ: omnia quæ informantur. quæque gignūtur. & quæ ab substātiā superioris exēplo originē ducūt. quæ mutari. & cōverti possunt: labētia. & ad instar fluminū pfuga adhuc illa. quadā dixi itelligēdi substātiā. quoniā cōstāti nititur robore & quæ de ea disputantur rōe stabili. & fide plena sunt. At huius quæ ueluti umbra. & imago ē superioris rōnes quoque. & uerba. quæ de ea disputātur. inconstāti sunt disciplina. Initium omniū corpoꝝ materiā eē memorauit. Hæc & signari impressiōe formarū. Hinc prima elemēta sunt simplicia esse progenita. ignē. & aquā. terram & aera. quæ si elementa: simplicia esse debent. neque ad instar syllabarum nexu mutuo copulari quæ istis euenit quæ substātiā multitudo ptāte comitiōe cōficitur q cū ordinata pmixtaq; essent ab illo edificatore mundi deo ad ordinem numeris & mensuris in ambitum deducta sunt. Hæc plurimis elementis ad unū redacta esse & ignem quidem. & aera. & aquā habere principiū extrigono quæ sit angulī recti nō parib⁹ angulis: & prioris

principium rerum
hinc
quæ sunt de
deus philosophus

id est philosophus
deus

Infinitus

Idea philosophus

Essentia

id est in ordinem

DE DOGMATE PLATONIS.

quidē formæ tres spēs existere: pyramidem: & octangulā: & uigies angulā. spherā
 nō paribus terrā uero: directis quidē angulis: trigōis & parib⁹ esse. & prioris qdem
 formæ tres species existere. pyramidem octangulā: & uiginti angulā. spherā & pyra-
Octa midem figurā ignem in se habere. octangulā uero aeris. angulatā uigies spherā aque
gula dicatā esse. Esseq; pedū uero trigonū efficere ex se se quadratū. Quadratū uero cubū
Vigin quæ terre sit ppria. quapropter mobilē pyramidis formā igni dedit: qd ei⁹ celeritas
tiagu agitatioi uideatur esse cōsimilis. Secundæ uel ocitatis octangula sphaera est. Hanc ae-
la ri detulit. q leuitate & pnicitate post ignem secundus esset. Vigiesialis sphaera est lo-
Vigesi co tertio. hui⁹ forma fluida & uolubilis: & aquæ similior est uisa. Restat tesserarum fi-
alis gura quæ cum sit immobilis. terræ cōstātiā. nō absurde sortita est. Et alia initia iueniri
 forsita i posse: aut quæ deo nota sūt: uel ei⁹ sit diis amic⁹. Sic de primis elemētis igni
 & aqua: ceterisq; & illa cōstare particulatim aīaliū: & inanimantiū corpa: mundūq;
 omnē ex oī aqua. totoq; igni: & aeris uniuer sitate: cunctaque terra esse factū. & nō so-
 lum nullā horū partē extra orbē relinq; sed nihil qdē ei⁹ & extrinsecus iueniri. Hæc autē
 iuicem ex se apta & cōnexa esse. Iccircoque in igne atque in terra & aqua & aere esse si-
 tus. & sicut ignis aeris cognatiōe cōiungitur: ita hūor affinitati terrenæ iungatur. hic
 unum esse mundum. & in eo oīa. nec relictum esse locum. neque elementa supesse: ex
 qb⁹ alteri⁹ mundi corp⁹ possit esse. Ad hæc attributa est ei⁹ ppetuā iuuentus. & iūio
 lata ualitudo. Eoque nihil præterea extrinsecus est relictum: qd corrumpere posset
 ei⁹ ingenium. & si supesset: nō eum lederet. cum ita apud se ex oī pte cōposit⁹ atque
 ordinat⁹ foret: ut aduersantia & cōtraria naturæ disciplinæque ei⁹ officere nō possent
 iccirco at pfectissimo & pulcherrimo mundo instar pulchræ & pfectæ sphaeræ a fabri-
 catore deo quæsitum est: ut sit nihil idigens: sed opiens oīa: coercensque cōtinua: pul-
 cher & admirabilis: sui que similis: sibi que respōdens. Hic illi & septem motus loco-
 rum habeātur: pgressus & retrocessus. dexteris ac sinistri. sursum & deorsum ni-
 tentium & quæ in gyrum circuitumque torquentur. Hæc una mundo relictā est sapi-
 entia & prudentia ppria ut rōnabiliter uolueretur. Et hunc qdem mundum nunc si
 ne initio esse dicit. alias originē habere natumque esse. Nullum at ei⁹ exordium at-
 que initium esse ideoque semp fuerit. natiuum uero uideri qd ex his totius natura &
 substācia cōstet. quæ nascendi sortitæ sunt qualitatem. Hic & tāgitur: & uī: sensibus
 que corpis est obuius. sed qd ei⁹ nascendi cām deus prestiterit: iō immortalis est semp fu-
 turus. A iam uero animārium oīum: nō corpeā esse nec sane piturā. cum corpe fuerit
 absoluta. oīque gignentium esse seniore atque iō & intempare: & āgere ea quorū cu-
 rā fuerit diligentia que secuta. ipsāque semp: & p se moueri: agitatricem aliorū: que na-
 tura sui imota sunt atque pigra. Sed illā cælestem animā: fontē animarū oīum opti-
 mā: & sapiētissimā uirtutē esse genitricē: subseruire fabricatori deo. & præsto esse ad
 oīa inuēta ei⁹ annuntiat. Vex substāciā mētis eius numeris. & mōis cōfici: cōgemi-
 natis: ac multiplicatis augmētis incrementisque p se. & extrinsecus ptis: & hinc fieri:
 ut musicē mundus & canore moueatur. naturasque rerū binas esse: & earū alterā esse
 que ueniat in mentem: quam quidem Δοξαστήν idest opinabilem appellat ille. &
 quæ uideri oculis: & attingi manu possit: alteram cogitabilem. et intelligibilem
 ¶ Detur enim uenia nouitati uerborum: rerum obscuritatibus seruiēti: et su-
 perio rem quidem partem mutabilem esse. ac facilem contuenti. Hæc autem quæ mē

utro dicitur
 qd in huius
 fine

utro dicitur
 animarum

Nō quid pnt
 plato de ma

tis acie uidetur. & penetrabili cogitatione percipitur atque conspicitur. incorrupta. immu-
 tabile. constante. eandemque & semper esse. Hinc & duplici ratione. interpretationeque
 dicit: namque illa uisibilis. fortuita: & muta. perseveranti suspitione colligitur. At hac in-
 telligibilis. uera perenni. & constanti ratione probatur esse tempus uero autem esse imaginem: si-
 dem tempus mouetur. & penitus fixa & imota est natura: & ire in eam tempus & in eius
 magnitudinem finire: ac dissolui posse si quando hoc decreuerit fabricator mundi deus.
 Eiusdem temporis spatiis mensuras mundanę conuersiōis intelligi. Solis quippe & lunę glo-
 bū hoc facere Ceterasque stellas. quas recte erroneas & uagas dicimus: nostrę enim
 super earū cursibus opinionēs. disputatiōesque possunt in errorem intellectū inducere
 Ceterū ille rege ordinator ita reuersiōes earū. ortus. obitus recessus. moras. progres-
 susque constituit. ut ne modico quidem errori locus esset: Dies quippe cum noctibus
 mensū spatia complere. menses uicissim annorū orbes inuoluūt. nec prius quā signa hæc
 in lucem ardere ceperūt. iniri potuerūt temporum numeri: periturā esse obseruatio-
 nem computatiōis huius. Si hic olim chorus antiquus steterit. namque ut mensurę. & re-
 uersionis temporum noscerentur. circuitusque mundi uideretur. Solis intensa sūt lu-
 mina uicissim. ut quies desiderata proueniret animantibus opacitas ē inuenta noctis
 mensesque efficit: cū luna circuli sui completo curriculo ad eundem locū reuertatur. Anni ue-
 ro spatia concludi cū sol quadrimas temporū cōtingerit uices. & ad idē signū fuerit inue-
 ctus: horū enumeratio in se reuertentiū & a se proficiscentiū intellectu cogitationis in-
 uenit. Esse autem stellarū nihil hominū ceteros ambitus legitimis curriculum perpetuo
 seruatis: quos uix hominū solertia comprehendit. Unde fit ut & magnus ille uocitatus
 annus: facile noscatur cuius tempus implebitur cum uagantium stellarū cōmitatus ad
 eundem puenerit finem nouūque sibi exordiū. & itinera per uias mundi repauerit: globo-
 rū uero cęlestiū inter se nexorū per uices mutuas oīum supremū esse eū: qui in errabili
 meatu censetur eius amplexu ceteros coerceri & eē a planis primū ordinē. secundū
 Saturno datū. Ioui rectiū. Martē quartū tenere. Quintū Mercurio dari. Sextū Ve-
 neris esse. Septimū Solis itineribus incedi. Octauū metiri Lunā. Exinde elementis
 omnia ac principiis occupari. ignē autē aliis superiorē eē: mox aeris locū. hinc aquę p-
 ximum: & tunc globū terrę i medio situm æquale loco ac figura: immobilē stare. Hos
 astroz ignes sphaeris affixos perpetuis. atque indefessis cursibus labi & hos aīales de-
 os dicit eē. Sphaerarū uero ingenū ex igne coalitu & fabricatū. Iā ipsa animantium ge-
 nera in tres spēs diuiduntur. quarū una ē ex natura ignis eiūsmodi. qualē solē & lunā
 uidem⁹: ceterasque siderū stellas alterę ex aeriā qualitate hanc eē demonū dicit tertium
 ex aqua terraque coalescere. & mortale genus corporū ex eo diuidi. terrenū atque ter-
 restre. sic enim Xoikō censuit notanda terrenumque eē arborū: ceterarūque frugum
 quę humi fixę. uitā trahūt: terrestria uero quę alit ac substat tellus. Deorū trinas
 nuncupat species: quorū ē unus summ⁹: primus & solus ille ultramundan⁹ incorpore-
 us: quē prem & architectum hui⁹ diui orbis supi⁹ ostēdim⁹. Aliud gen⁹ ē quale astra
 hēnt. ceteraque numina quos calicolas uocam⁹. tertium hēnt quos medioximos ro-
 māi ueteres appellāt: quod ex sui rōe & loco & pte diis sumis sunt miores: hominum na-
 tura pfecto maiores. Sed oīa quę naturaliter & ppea recte ferūtur: puidetię custodia
 gubernātur. nec ulli⁹ mali cā deo poterit ascribi. Quare hæc oīa ad fati sortē arbitra-
 tur eē ferēda: Ita. n. definit puidetiā eē diuinā sentētiā cōseruatricem prosperitatis

stellę errantē

omnis magnus

ordo planetarū

animales di-
uinitates

magis ordinat
deore

Medi
oximi

providentia

DE DOGMATE PLATONIS

eius: cuius causa tale suscipit officium: diuinam legem esse fatum: per quod inuincibili-
 les cogitationes dei: atque incepta complentur: unde siquid prouidentia agitur. id
 agitur: etiam fato: & quod fato terminatur. prouidentia debet susceptum uideri &
 primam quidem prouidentiam esse summi: exuperantissimique deorum omnium
 qui non solum deos cælicolas ordinauit quos ad tutelam: & decus: per omnia mundi
 membra dispersit: sed natura etiam mortales deos. qui præstarent sapientia cæteris ter-
 renis animantibus. ad æuitatem temporis edidit. fundatisque legibus reliquarum
 dispositionum. ad tutelam rerum: quas quotidie fieri necesse est. diis cæteris tradi-
 dit. unde susceptam prouidentiam dii. secundæ prouidentia. ita grauitè retinent. ut
 omnia etiam. quæ a cælestibus mortalibus exhibentur. immutabilem ordinationis pa-
 ternæ statum teneant. Dæmones uero quos genios & lares possumus nuncupare mi-
nistros deorum arbitrantur: custodesque hominum. & interpretes: si quida diis uelint
nec sane omnia referenda ad uim fati putat. Sed esse aliquid in nobis: & in fortuna non
 nihil: fortunæ improvidos casus ignorari a nobis fatetur. Instabile enim quidam: &
 incurrens intercedere ea solere quæ consilio fuerunt: & meditatione suscepta quæ non
 patitur: meditata ad finem uenire: & tunc quidem. cum impedimentum illud utili-
 ter prouenit: res illa felicitas dicitur. Omniū uero terrenorum nihil homine præ-
stantius prouidentia dedit. Quare iidem homines bene pronunciarunt esse animam
 corporis dominam. At enim cum tres partes animi dicat esse. Rationabilem id est
mentis optimam portionem: hanc ait capitis arcem tenere. Irascentiam uero: pro-
cul a ratione ad domicilium cordis deductam esse: obsequi eam & respondere in loco
sapientiæ. Cupidinem atque appetitus postremam portionem: infernas ab domi-
 nis sedes obtinere. ut popinas quasdam & latrinarum latebras. diuersoria nequitie at-
 que luxurie. Relegatam uero iccirco longius a sapientia hæc partem uideri: ne impor-
tuna uicinitas & rationem constitutam de super cunctorum salutis: in ipsa cognatio-
num uicinitate perturbaret: totum uero hominem in capite uultuque esse. Namque
 prudentiam: sensusque omnes. non alias quam illa parte corporis contineri: cætera enim
 membra ancillari: & obseruire: cibos & alia subministrare: uectare: ut in sublime pos-
 sit. ut dominum atque rectorem prudentiaque eius a periculis uendicare. Sed ma-
chinamenta quibus ad sentiendas: diiudicandasque qualitates: sensus instructi sunt
ibidem erga regiam capitis constituta. in conspectu rationis. ut intelligendi atque p-
sentiendi ueritas adiuuetur. Sensus uero ipsi ac ea quæ sunt sensibilia. apte composi-
 ta: naturæ intelligentiam cognatam tenent ac oculorum acies per lucidas esse: eas qua-
 dam luce uisionis illustres: noscendi litteras officium tenere. Auditionem uero aeræ
naturæ participem. aereis nunciis percipere sonores. Iam gustus commendatos: ra-
ctum etiam terrenum atque corporeum solidiora: quæcunque contingi offendique
possunt sentire: eorum etiam quæ corrupta imitantur: separanda uis intelligenda est
In media namque regione oris nares natura constituit: quæ Symphonia odor cum spiri-
tu comear. conuersiones: aut mutationes odoratæ cās dare. easque de corruptis. uel adustis
uel madescētibus. uel madefactis sentire. cum quid ea queruntur uapore. & fumo exhalā-
tur. odor in his iudicium sensusque succedūt. Nā si restet integer: & aer purus: nūquid ei modi
 auras ificiunt. & sensus quid ipsi nobis cōes sunt cum cæteris animantibus. At enim hoīs so-
lertia eiusdem mōi beneficio diuino instructior. aptiorque quod audit: ille est uisusque præstan-
tior oculis nāque meritis æcælū siderū circuit. & astroꝝ obit atque ortus cum significan

mentibus
cogitationes
29

mentibus 29

Demo-
nes
Genii
Lares

mentibus
hanc

mentibus
hanc
mentibus
hanc

mentibus

mentibus

mentibus

tibus spacia comprehendit ex quo pulcherrimus & uberrimus fons ille phia proflu-
 xit. auditu uero quid homini magnificentius potuit euenire: per quem prudentiam sapien-
 tiamque disceret: numerosque orationis metiretur ac modos faceret: fieretque totus ipse mo-
 dulatus ac musicus. *lingua* & dentiū uallū: & ipsius oscui uenustas accessit: quod quidem
 aliis aiantibus ad explenda uictus necessitate inferendaque uentri copias comparatum est: sed
 hominis promptuariū potius recte rationis: & suauissime datum est: ut quae prudentia
 corde conceperit ea sensa promat oratio. sed totius corporis habitus & figura membro-
 rum alia conditione sunt optima alia longe peiora. Inferiora reguntur optimatum praestan-
 tia & ipsa ministeriū suggerunt uictuale pedes denique humotenus capiti obediunt: ac
 superciliorum sepes praemuniunt oculos ne desuper proruat: quod teneras uisiones mol-
 lesque perturbet. *Pulmones* loco: ac sui genere cordi plurimum consulunt: cum exardescit
 ira: trepidantque celerioribus motibus uertex cordis ipsius madens sanguine: pulmo-
 nis excipitur mollitia. siti. frigore. *Splenē* uero iecori non frustra esse finitium: ut ei
 redundantia participatis haustibus reuelet abstergatque ea: quae sordium fuerint. purumque
 ac sincerum praestet quod maxime fibris est commodum. *Ventre* gyris intestinorum circūplexum
 & nexibus impeditum esse ne esculenta & poculenta sese penetrarent: sed ut retenta paulis-
 per utilitatem sui: & sensum aiantibus exhiberent neque exhaustis & labentibus iis quae infe-
 runtur momentis omnibus appetendi cibi necessitas imineret. & ad haec unum occupari
 nobis dies: noctesque esset necesse. *Visceribus* ossa sunt tecta eadem reuincta sunt ner-
 uis & tamen ea quae sunt iter nuntia sentiendi sic sunt operta uisceribus ne crassitudi-
 ne sensus hebetentur: illa etiam quae in iuncturis & copulis nexa sunt. ad celeritatem faci-
 lius se mouendam haud multis impedita sunt uisceribus. Denique ipsius capitis uerti-
 cem spectata contextum tenui cute: capillisque hirsutum uidebis aduersum uim frigoris &
 caloris. *Quid* de cibatu ipso loquar quae itinera ex utero manentia: fibris iecoris adiū-
 cta dispersiunt in cruoris similitudinem uersum ut eum ex eo loco per omnes artus natura
 sollers deriuari faciat. sed e regione cordis uenaeque meatus oriuntur per pulmonis spi-
 racula uiuacitatem transferentes. quae de corde susceperunt: & rursus ex illo loco diuise
 per membra in totum hominem iuuant spiritum. Hinc ille anhelandi uices hauste: reddi-
 teque alterno modo: ne mutuis impediatur occursum. *Venae* diuerse sunt qualitates:
 quas ad procurandum e regione seruitium per medullas renū comeari: & suscipi ignium
 loco certum est & rursus uenaeque genitale seminum humanitatis exire. At cum totius cor-
 poris dicat esse substantias: primam uult uideri ex igne: & aqua: & ceteris elementis aliam
 ex consimilibus partibus uiscerum. *officulus* cruoris & ceterorum tum eam de discrepanti-
 bus diuersisque membris: id est capite: utero: & articulis disparibus: unde substantia
 quae de simplicibus constat elementis: si id quod ex necessitate uictus extrinsecus arroga-
 tur. quo congruit generi singulorum qualitatem corporis temperiemque custodit: & illis
 quae de consimilibus robur: his quae inter se disparia supradiximus pulchritudinem nutrit
 & simul equalitas ista. sicci: humidi: feruentis. ac frigidi: sanitatem. uires. speciemque largi-
 tur. sicut illa intemperans atque imoderata permixtio singulis uniuersisque uitiatis. aliis
 celeris exitio corripitur. *Tripartitam* animam esse dicit. primam eius rationabilem esse par-
 tem aliam excandescentiam uel irritabilem tertiam appetitum eandemque cupiditatem possumus
 dicere. sed tunc aianti sanitatem adesse uires. & pulchritudinem cum ratio totam regit pa-
 rentque inferiores duae partes concordemque inter se iracundia. & uoluptas. nihil appetunt

PHILOSOPHIA

nihil mouent. quod inutile esse dixerit ratio. cuiusmodi ad equalitatem partibus animae temperatis corpus nulla perturbatione frangitur. Alioquin inuehit ægritudinem inualentiamque & foeditatem: cum incompofitæ & inæquales inter se erunt: cum irascentiæ & consilium subegerit: sibique subiecerit cupiditas aut cum dominam illam reginamque rationem licet obsequente & placata cupidine ira flagrantior uicerit. Sed ægritudinem mentis stulticiam dicit esse: eamque in partes duas diuidit quæque unam imperitiā nominat alteram insaniam uocat: & imperitiæ morbum ex gloriosa iactatione contingere cum eorum quorum ignarus est aliquis scientiam meretur. Furor uero pessima consuetudine & libidinosa uita solere euenire hancque insaniam nominari quam uitriosa qualitas corporis perdidit cum ea quæ sunt rationi parata in ipso uertice importunis auxiliis coartantur. At enim tunc hominem esse perfectum: cum anima & corpus æqualiter copulantur: & inter se conueniunt. sibique respondet: ut firmas mentis præualentibus corporis uiribus non sit inferior. Corpus uero tunc natiuis incrementis augetur: cum ualitudinis portio procurata salubriter modum necessarij uictus nescit excedere nec ualitudo obteritur magnitudine externorum laborum nec pabuli sarcinæ immoderatus inuicti uel non ut oportet digesti distributione per corpus tunc eni artus ac membra uigoris debiti modum: & uires retinent. cum id quod infertur ad totius corporis conseruationem ueluti sigillatim exæquatū cunctis partibus diuiditur. Vix enim uero cum id minime fit tunc sequi exitium corporis.

De philosophia Liber.

Oralis philosophia caput est Faustine filij: ut scias: quibus ad beatam uitam perueniri rationibus possit. Vix ad beatitudinem ante alia bonorum sine contingenti ut ostendam: quæ de hoc Plato senserit. Bonorum igitur alia eximia ac prima per se dicebat esse per præceptionem cætera fieri bona existimabat. Prima bona esse deum summum mentemque illam quam ἡγεμονίη idem uocat. Secundum eas illas quæ ex priorum fonte profluerent esse: animi uirtutes prudentiam: iusticiam pudicitiam: fortitudinem. Sed his omnibus præstare prudentiam secundam numero ac potestate continentiam posuit. has iusticiam sequi. fortitudinem quartam esse. Differentiam hanc bonorum esse constituit. partim diuina per se & prima: simplicia dici bona. alia hominum nec eadem omnia existimari diuina quippe esse atque simplicia uirtutes animi. Minora autem bona eaque quorundam esse quæ cum corporis commodis congruunt. ut illa quæ nominamus externa: sapientibus: & cum ratione ac modo uiuentibus sunt sane bona: stolidis. & eorum usum ignorantibus oportet esse mala. Bonum primum est uerum: & diuinum illud optimum: & amabile: & concupiscendum: cuius pulchritudinem rationabiles appetunt mentes natura duce: instructæ eadem eius ardore: & quæ non omnes adipisci queunt. Qui neque primi boni adipiscendi facultatem possunt habere: ad id feruntur: quod hominum est. Secundum: nec cō multis nec quidem omnibus similiter bonum. Namque appetitus. & ad aliquid cupido aut uero bono incitatur. aut eo quod uideatur bonum. unde natura duce cognatio quædam est cum bonis ei animæ porzioni quæ rationi consentit. Accidens autem bonum esse putatur: quod corpori. rebusque uenientibus extrinsecus copulatur & aliquando quidem qui natura imbutus est. ad sequendum bonum non modo sibi met intimatum putat sed omnibus etiam hominibus nec pari aut simili modo uerum: et unumquodque acceptum esse: dehinc proximis & mox cæteris: quæ familiaris usus: uel noticia iunguntur. hominem ab stirpe ipsa. neque absolute bonum: nec

malum nasci. sed ad utrumq; proclive ingenium esse habere quod semina quedam utrarumq; rerum cum nascendi origine copulata: quæ educationis disciplina in partem alteram debeant emicare. Doctoresq; puerorum: nihil antiquius curare oportet: quam ut amatores uirtutis: uel inter se moribus: & institutis eos ad id prorsus ibibere ut regere & regidiscant magistra iustitia. Quare præter cætera induci ad hoc ceteros oportere: ut sciatur quæ sequenda fugiendaque sint: honesta esse: ac turpia. illa uoluptatis hæc laudis: hæc tamen dedecoris ac turpitudinis: honesta eademque quæ sunt bona: confidetur optare nos oportere. Tria genera ingeniorum ab eo sunt comprehensa: quorum præstans egregium appellat unum. alterum deterrimum pessimumque tertiumque ex utroque medio temperatum: medium nuncupauit. Mediocritatis huius uult esse participem puerum docilem & uigilem: progrediens ad modestiam: eundemque commodum ac uenustum. Eiusmodi enim medietates inter uirtutes & uitia interciderere dicebat. Tertium quiddam ex quo alia laudanda. alia culpanda essent. Inter scientiam ualidam: alteram falsam perniciaci uanitate iactatam. Inter pudiciam libidinofamque uitam & abstinentiam intemperantiamque posuit: fortitudinem ac timorem medios pudorem & ignauiam fecit. Horum quoque quos mediocres uult uideri: neque sinceras esse uirtutes nec uitia tamen mera. & intemperata. sed hinc atque inde permixta esse. Malitiam uero deterrimi & omnibus uitis imbuti hominis dicebat esse. quod accidere dicebat: cum optima & rationalis proportio & quæ etiam imperare cæteris debet: seruit aliis. Illa uero uitiorum doctrices iracundia & libido. ratione sub iugo missa dominantur. eandem malitiam de diuersis constare abundantia inopiamque. nec solum ea in qualitate uitio claudicare arbitratur. sed etiam incumbere dissimilitudinem. Neque enim posset cum bonitate congruere: quæ semetipsa tot modis discrepet & non solum disparilitatem: red et concinnitatem præ se gerat. Quia propter tres partes animæ tribus dicit uitis urgeri prudentiam indocilitas impugnat quæ non abolitionem infert scientiæ. sed contraria est disciplina discenda. Huius duas ab eo species accepimus imperitiam & fatuitatem quæ imperitia sapientiæ & fatuitas prudentiæ inueniuntur inimicæ. Iracundiæ: audaciæ: eius comitatus sequuntur indignatis & incommobilitas dicta græce ἀν᾽ ἄκρῃ. ita enim dixerim: quæ non extinguit incitamenta iræ. sed ea stupore deficit immobilis. Cupiditatibus luxuriam applicat. id est appetitus uoluptatem & desiderium: ad fruendum potiendumque haustus inexplebiles. Ex hac manat auaritia: atque lasciuia. quarum altera liberalitatem coerciat: altera immoderatus fundendo patrimonii prodigat facultates. Sed uirtutes Plato habitum esse dicit. constantem etiam cum faciunt: cui fuerint fideliter intimate: non tantummodo uerbis. sed factis & etiam secum & cum cæteris. Hoc uero procliuus: si ratio in regni sui solio constituta sit appetitus & iracundias semper domitas & in frenis habet. Ipseque ita obediunt ut tranquillo ministerio fungantur. Unimodam uero esse uirtutem quod bonum suapte natura ad miniculo non indiget. perfectum autem cum sit: solitudine debet esse contentum: nec solum qualitas. uerum etiam similitudo cum uirtutis ingenio coniungitur. Ita enim secum ex omni parte congruit. ut ex se apta sit sibi que respondeat. Hinc etiam medietates easdem quæ uirtutes ac sumitates uocat. Nec solum quod careant redundantia & egestate: sed quod in medietate quodam uitiorum sitæ sunt: Fortitudo quippe circumfistitur hinc audacia: inde timiditate. audacia quidem confidentia sit abundantia. metus uero uitium deficientis audaciæ. Virtutum perfectæ quædam sunt imperfectæque aliæ. & imperfectæ sunt: quæ

Doctrinæ

Incommobilitas

DE PHILOSOPHIA

in omnibus beneficio solo nature pueniunt uel quæ solis disciplinis traduntur: & magis rone discuntur. Eas igitur quæ ex oibz his constant dicimus esse perfectas. Imperfectas uirtutes semet comitari negat: eas uero quæ perfectæ sunt inuiduas sibi: & inter se cõnexas esse: ideo maxime arbitratur qd ei cui sit egregiũ igeniũ si accedat industria usus & disciplina quã dux res: ratio fundauerit: nihil reliquetur. qd nõ uirtus ad ministret. Omnes uirtutes cũ aĩe partibz diuisit: & illã uirtutẽ quæ ratione sit nexa & est spectatrix oĩm rez prudentiã dixit: atq; sapientiã quaz sapientiã: disciplinã uult uideri diuinaz humanarũq; rez prudentiã uero scientiã esse intelligendoz bonoz & maloz: eoz etiã media quæ dicuntur. In ea uero parte quæ iracundiõr hẽatur fortitudinis sedes esse uires animæ neruosq; ad ea implenda quæ nobis seuerius agenda legũ iponuntur iperio. Tertiã pars mentis est cupidinũ: & desiderioz cui necessario abstinentiã comes est: quã uult esse seruatricẽ cõuenientiã eoz quæ natura recta paruaz sũt. In hoĩe ad placetiã: ac mediocritatẽ libido reflectitur actusq; uoluptarios ratioẽ huius dicit ac modestia coerceri. Per has tres aĩe partes iusticiã æqualiter diuidentes q̃ causã esse dicit ut unaquazq; potiorã rone ac modo ad fugiendũ munus obediat. Hanc ille heros iusticiã modo nominat: nũc uniuerſa uirtutis nuncupatiõẽ completitur: & item fidelitatis uocabulo nuncupatur. sed cũ ei a quo possidetur. est utilis: beniuolentiã est: at cũ foras spectat: & est fida speculatrix utilitatis alienæ iusticia nominatur. Est & illa iusticia quæ quartũ uulgata diuisiõẽ uirtutũ locũ possidet: q̃ cũ religioſitate copulantur: quaz religioſitas deũ honori: ac suppliciis diuinæ rei mĩcipata est. illa uero hominũ societatis & concordiaẽ remediũ atq; medicina est. Duobz aut æqualibz de causis utilitatẽ hoĩum iusticia regit: quarũ est prima minoz obseruantia & diuisionũ equalitas: & eoz que pacta sunt symbole ad hec ponderũ mensurarũ que custos & cõmunicatio opum publicarum. Secunda finalis est. & ueniens ex equitate partitiõ: ut singulis in agros dominatus congruens deferatur ac scrutetur bonus optimis potior minor non bonis: Ad hec bonus quisque natura & industria in honoribus & officiis prefatur. Pessimĩ ciues luce careant dignitatis: sed ille iustus in differẽdo honore ac seruando modus est ei: qui est suffragator bonoz. & malorum subiugator ut semper in ciuitate emineant: que sunt omnibus profutura iaceant & subiecta sint cum suis actoribus uitiã. Hinc rethorice due sunt apud eum partes: quarũ una est disciplina contemplatrix bonorum iusti tenax. apta & conueniens cum secta eius qui pollicitus uult uideri. alia uero ad ulandi scientia est captatrix uerisimiliũ usq; nulla ratione collectus. Hanc rem diffiniuit Plato quã ciuilis articuli umbrã. idest imaginem nominauit. Ciuitatem: quã pollicen uocat. ita uult a nobis intelligi ut esse ex uirtutũ numero sentiamus. nec solũ agentẽ atq; in ipsis administrationibz. Vez spectari ab ea uniuerſa atque discerni. nec solũ puidentiã prodesse ciuilibus rebz. sed oẽm sensũ eius atque ppositũ fortunatũ. & beatũ statũ facere ciuitatis. Heceadem utilitatem anime pcurat duobz modis: altera nãque legalis est iuridicialis altera. sed prior cõsimilis est exercitationi p quã pulchritudo aĩe & robur acqritur sicut exercitatio ualitudo corporis: gratiaque continetur. Iuridicialis illa medicine pars est. Nã morbis aĩe medetur sicut illa corporis has disciplinas uocat: plurimũque earum curationem cõmodatis afferre pfitetur. Harz imitatrices esse coquinariã & unguentariã. sed atrẽ sophisticã pfessionẽq; iuris blãdã: & assentationũ illecebris turpes pfĩ

tentibus. inutiles cunctis quorū sophisticā coquē cōiungit. Nā ut illa medicīa p̄fessio
 ne interdū opinionē imprudentiū captat: quasi ea quæ agit cū morborū medela conue-
 niant: sic sophisticē imitata iuridicalē statū dat opinionē stultis quasi iusticię studeat
 quā iniquitati fauere constat unguentariā uero p̄fessores iuris imitantur. Nā sicut il-
 la remedio uult esse: per quod species corporib⁹ ac ualitudo seruentur: non modō uti-
 litatem corporū minuit. sed robur ēt uiresq; frangit & itē colorē ad defidiā sāguinis
 mutat. sic hæc in scientiā mutata iuris: simulat qdē uirtutē se aīs augere eneruato qdē
 in illis natiuæ fuerit industriæ uirtutes eas doceri & studeri posse arbitratur quæ ad ra-
 tionabilē aīam p̄tinēt. idēst sapientiā & prudētiā & illas q̄ uitiosis partibus pro reme-
 dio resistunt. idēst fortitudinē & continētiā rationabiles qdē esse. Supiores uirtutes
 pro disciplinis haberi. Ceteras si p̄fectæ sunt uirtutes appellat. si semip̄fectæ sunt: nō
 illas disciplinas uocādas esse cenlet. sed nō in totū existimat disciplinis alienas: Iusti-
 cia uero qdē trinis aīæ regionib⁹ sparsa sit artē uiuendi ac disciplinā putat. & nūc docē-
 lē ēē nūc usu & expientia puenire. Bonorū autē qdā sui gratia asserit appetenda ut bea-
 titudinē: ut bonū gaudiū. Alia nō sui gratia ut medicinā. Alia sui & alterius ut p̄uidē-
 tiā ceterasq; uirtutes q̄s & sui cā expetim⁹ ut prastātes p̄ se & honestas: & alteri idēst
 beatitudinis q̄ ē uirtutū exoptatissim⁹ fruct⁹. Hoc pacto ēt mala qdā sui cā fugien-
 da sūt alia ceterorū: plāraq; & sui & aliorū ut stulticia & huiusmōi uitia q̄ & sui cā ui-
 tanda sūt & eorū q̄ accidere ex iis p̄nt id est miseriæ atq; infelicitates. Eorū q̄ appeten-
 da sunt qdā absolutæ bōa dicimus q̄ sp̄ atq; oib⁹: cū assunt inuehunt cōmoda. ut uir-
 tutes quæ beatitudinitas fructus ē. Alia q̄busdā nec cūctis uel p̄petuo bōa ut uires:
 ualitudo diuitiæ & q̄cūq; corporis. ac fortunæ sūt. Pari pacto. & eorū q̄ declināda sūt
 qdā oib⁹ ac sp̄ uideri mala quoniā nocēt atq; obsūt ut sūt uitia & infortunia quādam
 aliis: nec ea sp̄ nocere ut agritudinē egestantē & similia. Sed uirtutē liberā & in nobis
 sitam & nobis uoluntate appetenda: peccat a uero esse non minus libera: & in nobis
 sita nō tū ea suscipi uoluntate. Nāq; ille uirtutis spectator: cū eam penitus intellexit
 bonam esse & benignitate prastare: eam affectabit profecto & eā sectādā existima-
 bit sui causa. Ac itē ille qui senserit uitia nō solū turpitudinem existimationi inuehe-
 re: sed nocere alio pacto fraudiq; esse: quis pōt sponte ad eaz; consortiū se ingerere. sed
 si ad huiusmodi mala pergit. ac sibi usum eorū utilē credit deceptus errore: & imagine
 boni sollicitatus qdē sciens uero ad mala præcipitatur discrepes qdē a cōiūniā si nō q̄
 dē ignores quid inter pauperiem ac diuitias intersit & cū hæc in procliui sita sint: nec
 pauperies honestatem uel turpitudinē diuitiæ allaturæ sint. Si egestatem rerū uictui
 necessariarū copias præferas ineptire uidearis: & adhuc illud absurdius: si quis sanita-
 tē corporis spernat eligens morbos. Sed illud postremæ dementiæ est cū quis pulchri-
 tudinē uirtutis oculis aīæ uiderit: utilitatēq; usu & rōne p̄spexerit nō ignar⁹. q̄tū dede-
 coris atq; incōmodi adipiscatur ex p̄cipitiōe uitiorū: tū addictū se uelit uitiiis. Cor-
 porū sanitatē: uires indolentiā: ceteraq; eiusmodi bona extraria. Item diuitias: & cē-
 tera quæ fortunæ commoda dicimus ea nō simpliciter bona nuncupanda esse. Nam
 si quis ea possidens. usu se abdicet. ea sibi inutilia erunt. si quis autē eorū usum cōuer-
 terit ad malas artes ea illi ēt noxia uidebuntur unde colligitur bona hæc simpliciter
 dici nō oportere: nec ēt ea q̄ sūt morbosa ut pauperiē ceteraq; existimari mala opor-
 tet. Nā q̄ tēuis est. si modificetur nullā noxā ex eo seriet. ēt qui recte paupie sua uti

DE PHILOSOPHIA

tur. nō solū nihil capiet icōmodit: uerū ad tolerāda cetera melior atq; prāstātior erit. Si igit̃ nechēre pauperiē neq; eā rōne regere contrariū est. paupras malū nō est. Voluptatē uero neq; bonū esse absolute neq; simpliciter malū. sed eā quā sit hōesta nec putandis rebo. sed gloriosis actib; ueniat nō esse fugienda. Illā uero quā aspernatur natura ipsa turpi delectatione quā sitā uitari oportere censebat Solitudinē & laborem si naturales essent & ab ipsa uirtute descenderēt. & essent p aliqua prāclara administratiōe susceptae appetibiles dicebat esse. Sed detestabile q̃ esse. Ex his quā in nobis sūt primū bonū atq; laudabile est uirtus bonū studēt. Ideo honestū appellari optet solū q̃ppe qd̃ honestū est bonū dicim⁹ & malū turpe & merito qd̃ turpe ē bonū nō pōt dici. Amiciā ait sociā eāq; cōsensu cōsistere reciprocāq; esse ac dilectionis uicē reddere qm̃ re clamat aequiliter. hoc amiciā cōmodo puenit cū amicus eū quē diligit piter ac se cupit p̃speris rebo potiri. aequilitas ista nō aliter puenit nisi similitudo i utroq; p̃litate caritateq; cōueniat. pes enī p̃ibo irrefolubili nexu iungūtur ita discrepantes & inter se disiūcti sūt nec alioz amici. Inimicitia; at̃ uitia gignūtur ex mali uolētia p̃ mox dissimilitudinē & distātiā uitae & sectas atq; igēia cōtraria. Alia ēt amiciē genera dicit eē quāz ps uoluptatis gignitur cā ps necessitatis. Necessitudinis & liberoz amor naturē cōgru⁹ est. Ali⁹ abhorrens ab hūanitatē clemētia q̃ uulgo amor dī. & est appetit⁹ ardens cui⁹ instinctu p libidinem capti amatore corpoz i eo qd̃ uiderint totum hōiem putāt. Eiusmōi calāitates aīaz amicitias idē appellari uetat. quā nec mutuae sūt. nec reciprocari queāt ut ament quā redamātur nec cōstātia illis assit: & diuturnitas desit. amoresque eiusmodi facietate ac p̃enitentia terminentur: Plato tres amores hoc genere dī numerat: quod sit unus diuinus cum incorrupta mente & uirtutis ratione conueniens non p̃enitendus alter degeris animi & corruptissimae uoluptatis. terrius ex utroque permixtus mediocris ingenii & cupidinis modice. ut igitur ille amor deterimus ac inhumanissimus atque turpis non ex rerum natura. sed aegritudine corporali morboque colligitur. sic ille diuinus deorū munere beneficioque concessus aspirante caelesti cupidine in animos hominum credatur uenire. Est amoris tertia species quam diximus mediam diuinā atque terrenā proximātate collectus nexuque & cōsortio pili copulatus & ut rationi p̃pinquus est diuinus ille. ita terrenus ille turpitudinē iūctus est uoluptatis. Culpabiliū at̃ uiroz q̃ttuor formae sūt: quāz priā honoripetārū est sequēs abstemiorum tertia popularis. tyrānicā dūationis ultima. Quapp̃e uenit primū illud mentib; uitiū cū uigor rationis elanguerit superiorq; robustior fuerit: aīa portio in qua ira dīatur oligarchia dī: ea sic nascitur cū p̃p̃ pessimū pastū ei⁹ parit̃ animae quā ex cupiditatib; cōstat nō solū rationalis & irascentia; loca possidentur: sed etiam eius quē nō necessarias cupidines acuiunt. Hūctalem Plato lucri cupidinē atq; accipitrē pecuniae noīauit q̃litas popularis existit: cū idulgētia cupidies laborata nō solū iustis desideris exardescūt: sed his aequē obuiā: atq; e cursantes & illā cōsiliariā: & illam alterā rationabilē aīam cōditionib; suis p̃resserūt. Tyrānidis ex luxuriosa & plāna libidinis uita quē ex diuersis & illicitis uoluptatib; cōflata: mente tota dīatur q̃s itaq; ut pessimū eum: nō solū turpē: & dānosū & cōtēptorē deorū & imoderatā & inhumanā atq; ifociabilem uitam ait uiuere: sed nec cum proximis secūne cōgruere atq; ideo non modo a ceteris uerum etiam a se discrepare: nec aliis tantum. sed sibi inimicum esse & igit̃ hunc talem neq; bonis nec omnino cuiquā: nec

sibi qdē amicū esse: sed illū pessimū uideri qd nulla malignitatis suplatio possit expe-
dire. Hūc talē nunq̃ in agendis reb⁹ expedire se posse. nō solū propter insitiā: sed q̃
ipse ēt sibi met sit ignor⁹: & qd perfecta malitia seditionē mentib⁹ pariat impediens i-
cepta eius atq; meditata cōsilia nec pmittēs q̃cūq; eorū q̃ uolet: qua ppter pessimo deter-
rimoq; nō ea tantū uitia quæ secūdū naturā sūt pariūt execrabilitatē: ut est de alienis
incōmodis gaudiū sed ēt quæ natura respuit. uoluptatē dico: aeq; ægritudinē. deside-
riū amorē in sericordiā metū pudorē iracūdiā. Iccirco āt hoc euenit. q̃ imoderatū i-
geniū: in quēcuq; pruerit: modū nō habet atque iō semp ei: aut deest aliqd: aut redun-
dat. Hic ei⁹ smō hoīs amor oī tenore corrupt⁹: q̃ nō solū effrenatis cupiditatib⁹: & i-
explicabili siti haurire auet oīa genera uoluptatis: sed ēt q̃ formæ iudicio: irrationabi-
li errore distrahitur: gnorās uerā pulchritudinē & corpis effectā. & eneuē. & fluxā cu-
rē deamās. Nec saltē coloratos sole: aut exercitatiōe solidatos. & opacos umbra uel
molles desidīa. sed cura nimia modulatos artus magnificat. Nō spōte grassari malici-
am multis modis cōstat. Nāque iniuriā inordinatā passionē. & ægritudinē mentis eē
ait: unde liq̃do arbitrat⁹ hoīs nō spōte ferri q̃s. n. tantū mali uoluntate susciperet:
ut in optima mentis suæ parte scelus & flagitiū sciens ueheret. Cū ergo possessio ma-
liab imprudetibus capitur: usū eius & actiōes oportet ab ignorātib⁹ sustineri iccirco
que id pei⁹ est q̃ noceri. etenim in his rebus nocetur: quæ sunt uiliores corpis scilicet
quæ uel imminui possūt: uel fraudibus interire. illa sis potioribus quæ ad ipsam atti-
nent animā sed eis nocere lōge pei⁹ esse. ex quo intelligi pōt q̃ animis bonis eo uitio p-
nitias infertur. plusq̃ illi nocet. qui aliū cupit perditū. q̃ illi nocet aduersum quē talia
machinatur. & cū noceri alteri malorū oīum noxiū sit: multo grauius est: si qui nocet
habeat impune. grauiusq; & acerb⁹ est omni supplicio si noxiū impūitas differatur:
hominū interim animaduersiōe plectatur. Sed grauius q̃ acerbissimorū morborū ca-
rere medicina medentes fallere: nec uiri. nec secari eas partes: quæ dolore incolumi-
tati residuæ partiū cōsultatur. Quare ut optimi medici cōclamat⁹ desperatisq; cor-
porib⁹ nō adibent medentes manus: ne nihil pfutura rō dolorib⁹ spacia pmulget ita
eos quorū animæ uitiiis imbutæ sunt: nec curari queūt medicina sapiētiē emori prestat
Nā cui nec ex natura. nec ex industria rectæ uiuendi studiū cōciliari pōt uita existima-
te populo esse pellendū uel si cupido uitæ eum teneat optere sapientib⁹ tradi: quorū
arte quadā ad rectiora flectātur. Et ē sane meli⁹ talē regi. nec ipsū in alios habere prā-
tem nec dominari sed seruire ipsum aliorū adici potestati parendi poti⁹ q̃ iubendi of-
ficia sortitum. uirum pessimum non solum deteriore esse dicebat q̃ distrahatur sē-
per additione uitiorum: & si desiderium æstibus differtur. qui quanto plurimum cu-
pidior sit tanto sibi met egentior & propterea aliis uideri potest. Sperata quippe atq;
exoptata uix pauca & cum maxima erumna proueniunt. Hisque flagrantiores cupi-
dines floresque succedunt nec futuris tantummodo angitur malis. uerum etiam pre-
teritis transactisq; torquetur quos omnes morte sola ab eiusmodi malis deduci pos-
se māifestū ē. Sed apprie bonos etiā sine mediocritate deterrios: paucos admodū ra-
tioresq; ēt ut ipse ait imutabiles eē q̃ nec plāe optimi nec oppido deterrimi sint. sed q̃
si medie morigerati. sed neq; supioris obtier recta oīa neq; iferiores i oib⁹ labi pfecte sa-
piētē eē nō posse diē pla. nisi ceteris igēio prester artib⁹ & prudētiē pti⁹ absolutis atq;
a puero iā ibut⁹ factis cōgruentib⁹ & dictis assuetus purgata & effecta ai uoluptate

DE MVNDO

electis ex aīo hīc abstīnētia atq; patiētia atq; doctrinis ex eorū sciētia eloquentiaque uenientib; eū q; p hęc pfect⁹ fidēti & securo gradu uirtutis uia graderetur. ad emprū solidā uiuēdi rōem repente fieri pfectū hoc est repēte preteriti futuriq; aīi ultimas partes attingere. & esse quodāmod in tpa latum: post hęc ut his exclusis insertisque & imissis oib; quæ ad beatā uitā fuerūt: nō ex aliis pēdere nec ab aliis deferri sibi possē: sed in sua manu eē sapiēs recte putat: quare nec in secundis reb; affertur: nec cōtrahitur in aduersis: cū se ornamentis suis ita instructū sciāt: ut ab iis nulla ui segregetur. Hūc talē nō solū inferre: sed nec referre qdē oportet iniuriā. Nō. n. eā cōtumelia putat: quā patientiā firmiter tolleret. Quā qdē naturę lege in aīo ei⁹ sculptū sit: q; nihil horū possi nocere sapiēti quę opinantur ceteri mala eē. Egdē sapientē illū: cōscientia sua fretū: secuz & cōfidentē in oī uita dici futurū q; & oīa accidētia reputet; & ad meliores rōnes trahat: & q; nihil morose uel difficulter excipiat: si bique psuasit ptinere res suas ad imortales deos. Idē ille diē mortis suę ppici⁹ nec iuit⁹ expectat q; de aīa imortalitate cōfidat. Nā uinculis liberata corpeis sapiētis aīa remigrat ad deos. & p merito uitę purius castius ue trasacta hoc ipso deorū se cōditiōi cōciliat. Eundē sapiētē optimū noiāt ac bonū ac prudētē recte arbitratur: cui⁹ sane cōsilia cū factis rectissimis cōgruunt. & cui principia pfecta sunt a iusti rōe. Ad hęc & sapientē & fortissimū dicit eē eum q; uigore mentis ad oīa pcipiēda sit paratus. Inde est q; fortitudinē neruos aī ipsasque ceruices ait ut ignauia aī aīa ait imbecillitati eē finitimā diuitē hūc solum qdē recte putat: qppe cū thesauris oibus preciosiores solus uideatur possidere uirtutes qā ēt solus sapiēs: opes pōt in uisib; necessariis regere. uideri dirissimū debet. Nā ceteri quis sint oppib; affluentes: tū q; uel usum earū nesciāt. uel diducāt eas ad pessimas pres. inopes uidentur. Egestatem nāque nō abstinentia pecuniæ. sed præsētia immoderatarū cupidinum gignit. Philosophum optet si nihil indigēs erit & oī fortunæ cōtumax & supior iis quæ hoīes acerba toleratu arbitrātur nihil sic agere: q; ut semp studeat animā corpis cōsortio separe & iō existimādā philosophiā esse mortis affectum cōsuetudinēque moriēdi. Bonos oēs inter se optet amicos esse: & si sint minus noti: & ptāte ipsa qua mores eorū sectæque cōueniunt amici sunt habēdi paria qppe a similib; nō abhorrent. unde inter solos bonos fidē amicitiaē esse cōstat. Sapientia amatorē bōi adolēscntē facit. sed eū q; pbitate ingenii sit ad artes bonas pōptior. Nec deformitas corpis talem poterit abigere apētū. nā cum ipsa aīa cōplacita ē: hō tot⁹ adamatur: sed cum corp⁹ expetitur ps ei⁹ deterior est cordidure: igitur putādum ē eum q; sit ignarus bonorū: cupidum quoque ei⁹ smōi reb; esse. His. n. solus bonus desideriiis accenditur: q; bonum illud oculis aī uidet hoc est esse sapientem. Istud quoque quoniā q; est ignarus: osor quoque nec amicus uirtutum sit necesse est. Nec frustra hic talis amator est turpium uoluptatum. Sapiēs nō mō merē uoluptatis qdē alicuius grā ueniet ad agendum. nisi præsto fuerint honesta emolumenta uirtutis. Hunc eundem cum huiusmōi uoluptate optet uitā uiuere honestā: & admirabile plenāq; laudis & gloriæ. nq; hęc mō rez cā ceteris omnibus præferri uerum etiā iucunditatē & securitate solum & semp frui nec ange⁹ clarissimis orbat⁹ affectibus uel q; ex se oīa sūt apta q; ad beatitudinē pgūt uel q; decreto & lege rectæ rōis iter dicitur ei⁹ smōi afflictatio. Sed neque obitus cā lamentatiōes. suscipi oportet: si sciamus illū neque aliquid mali passum. ac si fuerit bonæ uoluntatis etiā melioribus ag-

gregatur. neque enim alieni gratia ut qui in se reponit oīa. Igitur sapiens nō erit trīstis. Sapientie finis est ut dei meritis sapiens puehatur. Hācque futurā eius operā. ut aemulatiōe uitae ad deorū actus accedat. Verū hoc ei poterit puenire: si uirū perfecte iustū: piū: prudentē se praebeat: unde nō solum in p̄spectandi cogitatione. uerum etiā agendi opera sequi eum cōuenit quae diis atque hominibus sunt p̄bata. Quippe cū sumus deorū cuncta hāc nō solū cogitationū rōne consideret. Sed prima: media. & ultima obeat: compertaque intimae prouidentiae ordinationis uniuersitate & cōstantia regat. Verū enim uero illud omnibus beatū uideri cui & bona suppetūt & quae admodū carere uitis debeat callet. Vna quidē beatitudo ē cum ingenū nostri praesentia tutamur. quae perficimus. alia cū ad perfectionē uitae nihil deesse atque ipsa sumus contemplatione contēti. Vtrūque autē felicitatū origo. & ex uirtute manat: & ad ornamentum quidē genialis loci est uel uirtutis: nullis extrinsecus eorū quae bona dicimus: adminiculis indigere. Ad usum autē uitae cōmunis corporis cura. & eorū quae extrinsecus ueniunt. praesidiū opus est. ita tamē ut haec eadē fiat uirtute meliora: eiusque suffragio beatitudinis cōmodis copulētur. sine qua hāc in bonis minime sunt habenda. Nec frustra est: quod sola uirtus fortunatissimos potest facere cum absque hac ex aliis prosperis nō possit felicitas inueniri. Sapientē quippe pedisequum & imitatore deī dicimus. & sequi arbitramur deū. id est. τοῦ θεοῦ non solū autē oportet: dum uitā colit: digna discere. nec ea agere: quae eorū maiestati displiceant. uerū & tūc cum corpus relinquit quod nō faciet iūto deo. Nam & si in eius manu est mortis facultas: quis sciat se terrenis relictis consecuturū esse meliora nisi perpetiendum istud lex diuina decreuerit: accersire tamē cum mortē non debere & si antea cetera uitae ornamenta cohonestant. Honestiorē tamē esse. & secundum moris oportet. cum securus de posteritatis suae uita: ad immortalitatem animā ire permittit. eoque. quod pie uixerit percipit fortunatorū habitaturā locū in deorū choreis. Semideūque permixtā. De ciuitatū uero constitutione de obseruatione regēdag rerum publicarū. Ita iubet Plato: iā principio ciuitatis diffiniuit formā adhuc modum. ciuitatē esse cōiunctionē hoīum plurimorū: in quibus sunt regentes alii ceteriores coniuncti inter se concordia. & inuicem sibi opem. atque auxilium deferentes. iisdem legibus: rectis tamen: officia sua temperantes: unamque ciuitatem iisdem moenibus illam futuram: & eadem uelle. & nolle incolarum mentem assueuerunt. Quare suadendum fundatoribus rerū publicarū. ut usque ad id locorū plebes suas ab eodem eodem rectori noti esse possint. nec sibi met incogniti sic enim fiet ut oēs una mēte sint aequūque sibi factū uelint magnā sane ciuitatē non habitantium multitudīe: eorū quae magis uiribus uti oportet. Vires enim. nō corporis. nec pecuniae collectas: dominationē multorum estimādas putat. cū uecordia ipotentiaque: sed cum decreto cōi uirtutibus oībus ornati uiri. incolae: & oēs fundati legibus obsequuntur ceteras uero. quae nō adhuc modū forent constitutae: non arbitrabatur sanas ciuitates. Eas demum fundatas ratione dicebat esse quae ordinatae ad instar animae forent ut pars optima quae sapientia prudentiaque praecellit imperaret multitudinī: & ut illa totius habet curam corporis ita prudentiae delectus tueatur uniuersae comoda ciuitatis. Fortitudo etiam pars uirtutis secunda ut ui sua appetentiam castigat & reprimat: ita in ciuitate uigilet: excubitorum loco quidem militet iuuentus: pro utilitate cunctorum: sed inquietos & idomitos ac propterea pessimos ciues

refrenet. cōtineat: ac si necesse sit: frangat potioris cum cōsiliū disciplina. Illā uero de si-
 deriorū tertiā partē plābi & agricolis parēdicit. quā existimat moderatis utilitatib⁹
 sustinendā. At enim rempublicā negat posse cōsistere: nisi is qui imperat habeat sa-
 pientia studiū: aut is ad imperandū eligatur quem esse inter oēs sapientissimū cōstet
 & huiuscemōi moribus cunctos ciues imbuendos esse dicit ut is in quorū tutelā atq;
 fidem republica ulla credatur: auri atque argēti habendi cupido nulla sit. Nec specie
 cōi priuatas opes appetant nec huiusmōi hospitia succedant ut ceteris ianua nō reclu-
 sa cibos uictumq; ita sibi curēt: ut acceptā mercedē ab his quos protegent cōbus
 epulis insumāt. Matrimonia quā nō priuatim maritāda esse: sed fieri cōmunia dispo-
 nentibus ipsis eiusmodi nuptias publicā ciuitatib⁹ sapientibus & magistratibus: &
 sorte quadā ei negotio prēditis idque praeipue curantib⁹ ne dispares sui uel inter se
 dissimiles copulentur. His aduertitur utilis necessariaque cōfusio: ut permixta nu-
 trimenta pueroꝝ ignotoꝝ ad hēc agnitiōis parentibus afferat difficultatē ut dum su-
 os liberos nesciunt oēs quos uiderint eius etatis suos credāt & ueluti cōmuniū libero-
 rum oēs oīum sint parentes hęc p̄sorum cōnubiōꝝ quaritur tēpestiua cōiunctio:
 cuius futurā stabilē fidem credit si cum harmonia mūsicā dieꝝ cōsonent numeri. & q-
 de talibus nuptiis erunt orti studiis congruetibus imbuentur & optimis disciplinis:
 cōi praeceptorū magisterio docebuntur nō uirile tantūmodo: uerū et scēmiarū quas
 uult Plato oībus partib⁹ quā pprie uiroꝝ putantur: cōiungendas esse bellicis etiam
 q̄ppe cum utrisque natura una sit eandē esse uirtutē. Eiusdē ciuitatē nullis extrinsec⁹
 latis legibus indigere. regia q̄ppe prudētia & eiusmodi institutis ac morib⁹: quib⁹ di-
 ctum est fundata: ceteras leges nō requat. Et hęc qdē ut figmentū aliquod ueritatis
 exemplicā p se cōpositā uult eē rempublicā. Sed & alia optima qdē: & satis iusta: &
 ipsa qdē specie & ditis cā ciuitatis fabricata: nō ut supior sine euidēt. Sed iā cum aliq-
 substantia in hac nō suo noīe: & de statu: de cōmodo ciuitatis regrens originis ei⁹ pri-
 cipia & fundamenta disponit. sed cōtēdit quēadmodū ciuilis gubernator eiusmodi
 locum cōuentusque multitudinum nactus iuxta naturā presentium regē. & cōuen-
 rum dēbeat facere ciuitatē: plenā bonarū legū. & morū bonorū. In hac equidē easdem
 pueroꝝ nutritiones easdē uult eē artium disciplinas: sed in cōnubiis & partib⁹ ac
 domib⁹ desciit a priorib⁹ obseruatōe reipublicā matrimonia priuata: & singularia
 faciēs p quoque ipsoꝝ. Et si i cōtrahēdo matrimonio cōsulere uolūtatem suā debeāt
 uniuersa tamē ciuitatis principib⁹ ut cōis cōmodicā decernit spectāda eē. Qua-
 re & duces inferiores nuptias nō reculent: & locupletū cōsortium inopes cōsequātur
 & si uires opum cōgruunt: ingenia tamē diuersa miscenda esse. ut iracundo tranquilla
 iūgatur & sedato hōi incitatio mulier applicetur. ut talibus obseruatōne remediis:
 soboles natura discrepante cōfecta: mox prouentu meliore coalescat: & ita cōposita-
 rum domorum opibus ciuitas augeatur. Domos uero & possessiones habeant pri-
 uatas. ut quāxunt singuli: quā quidem nec immensum augeri per auaritiā: nec pro-
 digi per luxuriā: aut deferi per negligentiam sint. legesque ciuitati huic promulga-
 ri iubet. & legū moderatōrē. cū aliqd tale concipiet: ad cōtemplandas uirtutes hor-
 tatur. Hi tales cōplectētur p̄xios: honores custodiēt itēpātia arcebūt iuriā refrena-
 bunt prudētie ornamētis ceterisq; honores maxios deferētes. Nec temere multitudo
 conuolet ad eiusmodi rerū publicarū stat⁹ nisi q optimis legib⁹ & egregiū institutis su-

Nutri-
atōes

erint educati: moderati erga ceteros: inter se congruentes? Quattuor culpabilium
 ciuium genera sunt. unum eorum qui sunt honore precipui alterum paucorum: pe-
 nes quos res est optas. Tertiū oīum. Vltimū dominationis tyrannicæ & primū qdem
 fit cū prudentiores uiri p̄ magistratus seditiosos ciuitate pelluntur deferturq; ad illos
 potestas qui sunt manu tantum mō strenui. nec ii qui blādiorē cōsilio agere res pos-
 sint adipiscuntur iam iā imperii facultatē sed qui turbidi uolēt iq; sunt paucorū uero
 status obtinetur cū inopes criminosi multi simul paucorū diuitū potētiæ subiācētes
 dederint se atq; permiserint. omnemq; regendi ptātem: nec mores boni sed opulētia
 fuerit consecuta. Popularis at̄ facto roboratur. cum inops multitudo obtinuerit ad-
 uersus diuitum facultates lexq; iussu populi fuerit promulgata ut ex quo liceat om-
 nibus honores capeſſere. Ad hæc tyrānis illa singulare dominationis caput tunc ori-
 tur cū ciuis qui leges cōtumacia sua ruperit. simili legū coniuratione adoptatus impe-
 rium inuasit cōstituens deiceps ut oīs ciuiū multitudo desideriis eius & cupiditati-
 bus parens obsequium suū tali fine moderetur.

Lutii apuleii madaurensis philosophi platonici cosmographia siue de mundo ad
 Faustinum liber incipit.

Considerāti mihi & diligentius intueti. & sæpe alias Faustine mihi
 uirtutis indagatrix. expultrixque uitiorū diuinārū particeps rerū
 philosophia uidebatur & nunc maxime cū naturæ interpretatio-
 nem & remotarū ab oculis res inuestigationē sibi uendiceret. Nā
 cū ceteri magnitudine rei territi eiusmodi laborē arduum & profū-
 dum existimarent. Sola philosophia suum nō despexit ingenium
 nec indignam se existimauit: cui diuinārū & humanarū rerum di-
 sceptatio deferatur. sed cōdiscere ac docere tam bonas res. & eiusmodi opera cū inge-
 nuitate p̄fessionis suæ crādidi & congrue istiusmodi curā talibus studiis. & morib⁹
 nā cū mundi penetralia hoies adire nō possent. ut e terreno domicilio illas regiones in-
 spicerent: philosophiā ducē nacti sunt eiusque imbuti inuentis. animo peregrinari au-
 si sunt per cæli plagas his itineribus quæ exploratione acuminis sui. p̄uia sapiētiæ so-
 lis cogitationibus uideant. ut cum ipsius interualli conditione a mundi uicinia natu-
 ranos secretos esse uoluisset imensitatis tamen eius uolucrique curriculo cogitationū
 nostrarū nos pernitas intimaret facillimeque ea de quibus origo eius est aīa diuinis
 oculis suis aspexit & agnouit aliis ēt eius sciētiā tradidit. ueluti p̄phetæ qdā qui dum
 deorū maiestati cōplexi sunt effantur ceteris quæ diuīno beneficio soli uident. Quare
 & eos qui nobis unius ingēia qualitatesque describunt. aut mœnia urbis aut alicuius
 amnis fluentia. aut amœnitates & magnitudines montiū alia multa descripta ab ali-
 is plerique studiose legūt. Nyse iuga & penetralia Cirrhi. & olympi sacra. & ossē ar-
 dua. & alia huiuscemōi. sola dūtaxat. & singula extollūt quorū miseret me cum tāto
 pete nec magnis & oppido paucis inexplēbili admiratione capiuntur. Hæc illis eue-
 nire adeo nō est admirabile: cū nihil maius suspexerint. neque ad aliquid intēderint.
 qd̄ maiore diligētia cōtēplandū esset. Ceterū si terrarū orbē oēmque mūdū cōtē-
 plari p̄ter aliq̄do potuissēt min⁹ exiguas ei⁹ & singulas partes. dignas laudib⁹ credi
 dissēt. q̄b⁹ ēt uniuersitas cōprehēsa. Quare nos Aristotelē prudētissimū & doctis-
 simū phōz. & theophrastū autōrē secuti: q̄tū possum⁹ cogitatioē cōtīgere: dicemus

DE MVNDO

de omni hac cælesti ratione: naturas & officia complexi: & cur: & quemadmodum moueantur: explicabimur. ¶ Mundus omnis: societate cæli & terræ constat: & eorum naturis: quæ utriusque sunt: uel sic. mundus est ornata ordinatio dei munere: deorum recta custodia: cuius cardinem: sic enim dixerim: centrum: robustum: & incontingibile genitrix atque alitrix animantium omnium habet tellus: supernis omnibus ut uideri potest aeris liquiditate: ad modum tegminis septis & opertis: ultra deorum domus est quod uocamus cælum: quod quidem diuinis corporibus non uisum uidemus: ignibus pulcherrimis: & perlucidis solis & lunæ: & reliquorum siderum: cum quibus ferè per orbem: dierum noctiumque curriculis agens stellarum choros intimo lapsu sine ulla æui defectione factura. Sed cum omne cælum ita reuoluatur ut sphaera. ipsum tamen radicibus oportet teneri. quas diuina machinatio uerticibus affixit. ut in torquendo artifex solet forcipe materiam solam reciproco uolumine rotundare. Eos polos dicimus: a quibus uelut a cardinibus directio quedam profecta: axis est ductus: diuisor & discriminator mundi orbem terræ in medietate constituens. ¶ Verum hi uertices quos immobiles diximus: ita sunt. ut supra caput alter appareat ex parte boreæ: qui septentrionalis uocatur. ¶ Alter antarcticus humo tegitur: humidis & austrinis uaporibus mollis: sed cælum ipsum stellæque: omnisque sidera compago æther uocatur: non ut quidam putant: quod igneus sit & intensus: sed quod cursibus rapidis semper roteretur. elementum uero unum ex quattuor quæ nota sunt cunctis. Sed longe aliud: numero quintum: ordine primum: genere diuinum: & inuiolabile. Iam astrorum innumerabilis multitudo partim labitur eum orbis in erranti regione: quem circulo rum ambit signifer: obliqua cõplessione circumdatus & signis duodecim illuminat partim errantibus stellis. quæ neque priorum motus habent: nec sane inter se simile & æquale: sed affixe diuersis globis inordinate ut sic dixerim ordinem seruant: alix quæ ultra sunt alix citra stellæ: quæ propter naturam eiusmodi: nullis creduntur erroribus uagæ & infinitos numero greges ducunt. & simplex ætheris dorsum alma & sacra amoenitate lucis coronat. ¶ Septem uero deorum nominibus illustres totidẽ orbibus affixæ sunt: & gradatim sibi met superlatæ: ut superior inferiore sit maior: ac uicissim mutuis adhesionibus nexæ complexu illius quæ inerrabilis dicitur continetur. ¶ Hic Phenonis globus quem appellamus Saturnum. post quem phetonis secundus est quem Iouem dicimus: & loco tertio pyroentis quem multi Herculis. plures Martis stellam uocant. ¶ Hanc sequitur Stilbon cui quidam Apollinis ceteri Mercurii nomen dederunt. Quintus phosphorus iunonia immo Veneris stella censetur Deinde Solis est orbis. & ultima omnium Luna: altitudinis æthereæ principia discriminans: quæ diuinas & immortales uiuacitates ignium pasceus. ordinatis ac semper equalibus inuentionibus soluitur atque reparatur. post eam uero pars est: quæ sancti ætheris finibus coercetur cuius mensu appensuque distincta est natura immutabilis regio. & mortalis aciam penetrerena: cuius primæ sũt partes tenuiores & uaporatæ. quippe cum finitimis ætheris attingantur ardoribus quantum maximis parua: & quantum rapidis possunt pigriora contingi. ¶ Sed ex ea parte qua curriculis finitimi inuritur solis eraculari atque emicare flammæ quedam ostendere se oculis nostris uidentur: quas greci Cometas & Docidas & Bothynos appellant. quasque labi & fluere frequenter uidemus: lucere faciliusque restingui. ¶ Exinde inferioris aris

poli
uif

æther

affixe

phenon: h
pheton 4
pyroent. 7
stilbon 8
phosphorus 9
o p

comete
docidas
bothynos

qualitas turbidior infunditur cui permixtus est glacialis rigor. sed superior uicinia claritatis & propinqui caloris afflatu nitescit. ac sinceriore interdū luce uescitur. Huius saepe mutabilis couertitur species eum sit natura uariabilis in nubes cogitur. & reciprocis flabris aperitur: & hymbribus uehementibus rumpitur. niuib⁹ ē & glacie in horrescit: & prācipiti grandine desuper uerberatur turbine: flatibus typhonique cōflictu sit procellosa. Sed telis fulminum & missilium caelestium iaculis ignescit. Aeri terra cōiungitur eaq; in se suscipit maria. sed frequentatur animantibus. sed fontium peremnitare recreatur. Hāc fluminū frigidus lapsus: nunc exterioribus terris uehit. modo p̄fundo in maria confundit. eadem infiniti coloris flores altitudine montium camporūq; aequalitate nemorū opacitate uariatur sinuosis inflexa lictorib⁹ distincta insulis uillulis urbibusq; collucēs quas sapiens genus homo cōibus usib⁹ fabricauit. Nec sum nescius: plerōsq; huius operis autores terrarū orbē ita diuississe partem ei⁹ insulas esse. partē uero cōtinētē uocari. nesci oēs hanc terrenā imensitatem Athlāci maris ambitu coerceri. Insulāque hanc unā esse cum insulis suis oib⁹. nā similes huic alias & alias minores circumfundit oceanus quā tamen merito uidentur ignorā: cū ne hanc quidē cuius cultores sumus oēs peragrarē possimus. Nam sicut hāc insulā inter fluuntur quā sunt in nostro mari: ita ille uniuersō salo fretis latioribus ambiūtur. Elementorū inter se mutui nexus arctis affinitatibus implicantur: & quinque coniuges copulā his ordinate uicibus attinentur ut adhereant etiā grauiorib⁹ leuiora: aquā in se habet tellus: & aqua ut alii putant uehit terrā: aer ex aqua gignitur: ignis ex aeris condensitate cōflatur. aether uicissim ignesque illi immortalis dei uiuacitate flāmantur. Huius diuini ignis origine incensi per totius mundi cōuexa illustribus facibus ignescūt supna. Quapp̄ diu superas sedes habent infima ceterorū aiantū terrena possidēt & erumpunt & scatent flumina fontes & maria: quā meatus & lacunas: & origines habent in gremio terrā. Nebula constat: aut ex ortu nubeculā: aut ex eius reliquiis: ē aut exhalatio uaporata humore uiduata aere crassior nube subtilior cui serēitas abolitionem infert. Nec aliud est serenitas. q̄ aer purgatus caligine & perspicue sincerus. Ros uero nocturnus humor est quem serenitas tenuiter spergit. Glaciē dicimus hūo rem: sereno frigore concretū. Huic est pruina consimilis si mollicies roris matutinis frigoribus incanuit. Ergo aer actus in nubem nubiliū denset: & ea crassitudo aquarum foetu grauidatur. humber exprimitur cum inter se urgentur nubium densitates totq; diuersitatibus pluuiā cadunt: quot modis aer nubium conditionibus cogitur. Raritas enim nubium stillicidia dispergit. Quā concretē uehementius effundunt agmina largiora: & eas aquas quas hymbres uocamus: a quibus hoc differunt nimbi: q; pluuiā iugis est. Nimbus autem quanto repentinior est. tanto uehementior: & quanto improuisior & prācipitator est. tanto breuiore casu restringitur. Niues autē colligi iactatione densarū nubium constat. nam prius q̄ in aquam defluant: fractē ac dicisse spumas agitationib⁹ suis faciūt: & mox gelat⁹ humor rigore frigoris in horrescit: hāc uictis nubib⁹ crebrior ad terrā uenit. Nunc noīa exequemur regionesque uē torū euros oriens: boreas septentrio: occidens zephyros: austros medius dies mittit. Turbo enim dicitur. qui repentinis flabris p̄silit: atque uniuersa perturbat. Vortex ille est: uel uti dicitur pinea: cū torquetur humus arida: & ab infimo erigitur ad summu. Anaphysemata grāci uocant eos spiritus qui de fundo uel hiatibus terrē explosi

nola p. l. p. m.

suprem⁹ gen⁹ homin⁹

p̄tholom⁹ negat

nebula

p̄ter p̄sentat⁹

ros
glacies
pruina

humber

nimbi pluuiā

nūq̄ quō mō sit

eūq;
boreas

zephyros

volat⁹ m̄ster

anaphysemata

DE MVNDO

ad superna maris solent deuenire hic cum maiore ui torti sunt. fit procella: & a græcis præster nomen accepit. Sed cū tormentū illud ire pergit densasq; & tumidas nubes præfagit coactasq; collidit. fit sonitus & intonat cælum nō secus: ac si cōmotū uentis mare cū ingenti fragore undas lictoribus illidat. Nūc de nubiū præfagiis referā: quādo illa pfecta nubecula patefecerit cælū ignescunt penetrales spiritus emicatq; lux clara hoc dicitur coruscare & ordine quidē prius tonare oportet postea coruscare. q̄ppe ut ignis fertur ad saxa attrita obtutus uelocius illustriora cōtingit auditus dū ad aures uenit. seriore sensu cōcipitur ita ut prius coruscare cælū creditur & mox tonare tū quia ignes p̄nitēte sui coruscātes. dicto citius nostræ uisioni occurrunt: sonus uero uerberati aeris serius indicio sentitur. Flāma uero illa quā nubiū conflictus excussit: si robustiore fuerit incendio impetu deuehitur in terras & fulminis habet nomen atq; formidinem habet. Præsteras uero nominamus cū flāma; in illis minus fuerit. sed si ignitum nō fuerit fulmē typhon uocatur: Sceptos generale oībus quæ de nubibus cadūt nomen est. Irin uulgo arquū esse aiunt q̄u imago solis uel lunæ humidā & cauam nubē dēfāq; ad instar speculi colorat & medietatē orbis eius secat. R habdos autem generis eiusdem ad uirgæ rigorem p longū colorata nubecula dicitur. Alysis est cathena quedā luminis clarioris per solis ambitū in se reuertens. Selas autem græci uocāt incēsi aeris lucē. Horū pleraq; iacularē credas alia alibi alia stare. Iaculatio igitur tunc fieri putatur cū meatu aquæ impulsæ generatus ignis celeritatē sui cursūq; rapidā festinationis ostendit. Statua lux est quā sterigmon illi uocāt sine cursu iugi. sed p̄lyxa lux stellæq; fluor ignitusq; liquor quicūq; latius panditur cometes uocatur. Sed plarūq; luces istæ repentino orte statim occidūt. Sed nō aquarū tantūmō tellus i se hēt fontes uerū spiritu & igni fecūda est. nā qdā sub terra oculi sunt spūs & flātes incendia itidē suspirant. Illi ēt ignes q terræ secretariis continētur prætereūtes aquas uaporant & p̄dūt. lōginq; tate enī flāma; tepediore. aquas reddūt uicinia feruentiores Apposito incendio aquæ utuntur ut flegētōris amnis quē poetræ sciūt in fabulas inferorū. Sæpe accidit ut statim spūs p terræ cōcauas ptes errantes continerēt solida terrarū. sapius ut spūs crescente uiolētia & insinuantes se telluris angustis nec inueniētes exitū terrā mouerent. His passionibus cōtingit ut quedā terræ expirent halitus. alia uomant saxa nōnullæ ēt sunt quæ fontes pariunt insolitis locis. peregrinorū fluminū saltātes uias. Isti sūt motus q̄bō solū quatitur: palmaria uero appellantur quorū pauitatione illā q̄ trepidāt sine inclinatiois piculo nutāt cū directi tū rigoris statū retineant. Micetias uocatur terri odoris inquietudo terrena. Audiūtur mugitus interiorib; gēitib; expressis: cū spūs inualidus ad terrā mouendā p̄ aperta telluris inuentis itineribus fertur. His talib; marina sūt paria cū fluctuū cōcurrentiū mole. nūc p̄gressib; littora nūc recursib; cin⁹ cæsi quatūtur. sentitur ēt cæli marisq; cognatio: cū mēstruīs cursib; lunę decemēta & accessus fretorū atq; estuū deprehenduntur. Vex enī uero: ut quatenus possum de uniuersitate qd sentio breuiter absoluā. Elementorū iter se tanta discordia est: aeris maris atq; terre ut admirari minus deceat: si illis icōmōda soleant atq; secunda cōtingere particulatim qdē rebus ortus atq; obitus afferētes uniuersitatem uero sine arque initio uindicantes & quibusdam mirum uideri solet. q̄ cū ex diuersis atque inter se pugnantibus elementis mundi natura cōflata sit: aridis atq; fluxis: glacialibus & ignitis tanto rerum diuortio nundum sit e us mo. talitas dislo-

p̄ster

tormentum

coruscare

tormentum torridum
audet quid
uideri

typhon

sceptos

uulgo

alys

plax

uulgo

statua lux q̄d
sterigmon
cometa

Expositio omniū sub
terranarū

luta quibus illud simile satisfaciet. cum in urbe ex diuersis & contrariis corporata rege
 inequalium multitudo concordat. Sunt enim pariter diuites & egētes adolefcēs ætas
 permixta senioribus: ignaui cū fortibus pessimi cum optimis congregati aut profe-
 cto fateantur hanc esse ciuilis rationis admirandū temperantiam cū quidem de pluri-
 mis una sit facta: & similis sui tota & cum mēbra dissimilia sint receptrixq; sit natura-
 rum ad diuersa tendentium & fortunarū per uarios fines exitusq; pergentiū & contra-
 riorū per se natura flectitur & ex dissonis fit unus idemq; consensus: sic mas & femina
 secum iunguntur ac diuersis utriusq; sexus ex dissimilibus simile aial facit. Artesque
 ipse naturā imitantes ex imperib; paria faciunt. pictura ex discordib; pigmentorū co-
 loribus: atris albis: luteis & puniceis: confusione modica tēperatis imagines his quæ
 imitatur: similes facit. Ipsaque musica quæ de longis & breuib; acutis & grauiorib;
 sonis constat: tā diuersis & dissonis uocibus harmoniā consonam reddit. Gramma-
 ticorū artes unde quæso: cū ex diuersis collectæ sint literis ex quib; aliæ sint insonæ:
 aliæ semisonantes: tñ mutuis se auxiliis adiuuantes syllabas pariunt & de syllabis uo-
 ces. Sic totius mundi. sua instantia initiorū inter se impares conueni? pari nō discor-
 dante consensu natura ueluti musicam temperauit. Nanque liquidis arida & glaciali-
 bus flammida uelocibus pigra directis obliqua confudit unumque & omnibus & ex
 uno omnia iuxta Heraclitum constituit. Principiorum igitur consensus sibi concor-
 diam peperit. Perseuerantiam uero amicitia inter se elementis dedit: specierum ipsa-
 rum patritio. & dum in nullo alia ab alia uincitur mō uel potestate equalis quippe di-
 uersitas grauissimorū & leuissimorū feruentiū & frigidorū docente rōne naturæ diuer-
 sis licet reb; æqualitatē deferre concordiam. oīa parentis mundi amœnitatē aternita-
 tē querepperisse. Quid enī mūdo præstātius. Lauda quā putes speciē porcio a te lau-
 dabitur mundi admirete quā uoles tēperantiam ordinationē. figurā. hic & per hunc
 illud quodcūque est. inuenitur esse laudandum: Nam quid oro te ornatū atque ordi-
 natum uideri pōt qd nō ab ipsius exemplo imitatura sit ratio. Vnde cosmos græce no-
 men accepit. Euntibus sole atque luna cæteraque luce sidera per easdem uias custodi-
 tis temporū uicib; nec ullius temporis interiectione confusus digeruntur tēpora: &
 rursus incipiunt. Atque pulchræ & fecundæ horæ procreantur. nunc a stiuos uapo-
 res resoluentes nunc pruinas hyemis circumferentes dieꝝ etiam noctiumque curricu-
 lis ordiuntur menses: textūt annos: anni seriem conficiunt sæculorū. Et qdē hic mun-
 dus magnitudine imensus cursibus rapidus splendore perlucidus ualenti habitudine
 pubertate iuuenili. Hic aīalium natantium atque terrestrium pennigerorum cuncto-
 rumque distinxit genera: in species sepeparauit. fixitque leges uiuendi atque moriendi.
 ex hoc aīantia uitalis spūs ducūt illis statutis cursibus tēporū euentus. q admiratiōni
 esse solēt: est uel inter sese serenæ: hybernæque cōfligūt micant hymbres: ignes rum-
 puntur & rursus placatis oib; amœna laticia mundi referatur uideas & uiridantib;
 comis cæfariatam esse terram & scarebris fontium manantem. & aquarum agmina
 concipientē: parientē atque educantē: nec occasibus fatigari: nec secundis excussam
 erūpentibus sp̄ram pigris q̄ mouentibus fœcibus aquarū: sæpe alluuiōibus merlā
 flāmpagē ptes uoracitate consumptam quæ tñ cum regionaliter uideantur esse pe-
 stiferæ: ad oēm salutaria sunt: & ad redintegrationē eius ualent. & cum mouetur: p-
 fecto spirat illos spiritus: quibus clausis & effugia querentibus mouebatur. Hym-
 q u

DE MVNDO

bribus ēt madefacta: nō solum ad educādos fœtus suos opimatur. uesq; etiā pestifera contagione proluitur. flabris aut spirantiū auraz grauiōres & minus puri aeris spūs differuntur atq; purgantur. tepores frigus glaciale mitificāt: & brumalis austros fauonius ac terraz terrestriūq; uiscez uenas remittit. & ps gignentīū: alia adolescentīū: cætera occidentīū uices sustinent. & fors nascentīū: obitoꝝ loco pullulant. & occidētiū numerus nascētibus locum pandit. Restat qđ caput est sermonis huius ut super mūdi rectore uerba faciamus. Indigēs quippe orationis huius uidebatur de mundo reputantes ut etsi minus curiose at quomodo possemus differemus. De rectore qppe oīm non ut ait ille: silere melius est: sed uel parū dicere: uetus opinio est atq; incogitationes oīm hoīum pœnitius incidit deum esse: originis non habere auctore deūq; esse salutem & pseuerantiā eaz quas effecerit regz. Neq; ulla res est tam præstantibus uiribus quæ uiduata dei auxilio sui natura contenta sit. Hanc opinionem uates secuti profiteri ausi sunt: oīa Ione plena cuius præsentiam non iam cogitatio sola: sed oculi & aures & sensibilis substantia cōprehendit. ad hæc composita est potestati dei conueniens oratio. Sospitator quidem ille genitor est omnium: qui ad complendū mundum natifactiq; sunt non tamen ut corporei laboris officio orbem istum manibꝯ suis instruxerit: sed qui quadam infatigabili prouidentia: & procul posita cuncta contingit & maximis interuallis disiūcta circumplectitur. nec ambigitur eum præstantem atq; sublimem sedem tenere: & poetaz laudibus nomen eius consulum ac regum nūcupationibus prædicari & in arduis arcibus habere solium consecratum. Denique ppiōres quosq; de potestate eius amplius trahere corpora cælestia illa: q̄to finitima sūt ei: tanto amplius de deo cape multo minus quæ ab illis sunt secunda: & ad hæc usque terrena. pro interualloꝝ modo indulgentiam dei ad nos usq; beneficiaq; peruenire. Sed cū credamus deū per oīa permeare & ad nos & ultra potestatem sui nominis tendere. q̄tū abest uel imminet tantū existimandū est eum amplius minus ue rebus utilitatis dare. Quoniam tamen rectius & honestius sic arbitrari summā illā potestātē: sacratā cæli penetralibus: & illis q̄ longissime sepeantur una & eadē rōne per se: & p alios opē salutis asferre: neq; penetrantē atq; adeūtē specialiter singula: nec indecore attrectantē cōinus cūcta talis qppe hūilitas deiecti & minus sublimis officii: nec cū hoīe quidē cōuenit: qui sit paululū cōscientiæ cælsioris militiæ principes: & curiæ proceres & urbiū ac domoꝝ rectores dico nunq̄ cōmissuros esse ut id suis manibus factū uelint: qđ sit curā leuioris nihil enim possunt equius facere dñoꝝ imperia: ministeria seruuloꝝ exēplo ut itelligi possit. Cāby ses. & Xerxes: & Dariꝯ. potētissimi reges fuerūt: hoꝝ præpotētia q̄ ex opibꝯ collegerāt lenociniū uitæ effecerat cælsioris: cū eorū alter apud Susā & Ecbaranas ut in fano quodā sacratu nulli temere notitiam moris sui pāderet: sed circūseptus admirabili regia: cuius tecta fulgerent eboris niue: argenti luce: flāmis ex auro: uel electri claritate. Lamina uero alia præ aliis erāt. Interiores fores: exteriores ianuz iminebāt portæq; ferrate & muri adamātina firmitate ante fores uiri fortes stipatoresq; regaliū lateꝝ tutela peruigili: custodiā p uices sortiū sustinebāt erāt inter eos & diuisa officia: in cōitatu regio armigeri qđā. At extrinsecꝯ singuli custodes locoꝝ erāt. & ianitores: & atriēses. sed inter eos aures regie & ipatoris oculi qđā homines uocabātur p quæ officioꝝ genera rex illæ ab hominibꝯ deꝯ esse credebatur cū omnia quæcūq; ibi gererētur. ille prædictoꝝ delatiōe discebat. Dispēsato

res pecunia. q̄stores uectigaliū: tribunos ararios hēbat: alios & alios praeferat ca-
 teris urbibus alii uenatibz agēdis puincia nacti. ps dōibz & mūeribz praeferri puta-
 bātur & ceteri ppetuis magniq; curis obseruatōe singulaz regz appositierāt: Duces
 ac satrape ubiq; dispositi & pmixta locis oibz mācipia regalia ex eo nūero erāt & cur-
 fores diurni atq; nocturni exploratores. & p uices incēsa facēs ex omnibz regni sub-
 limibz locis in uno die ipatori significabāt qd erat cito op⁹. Igitur regnū illud ita cō-
 pōi oportet cū mundi aula ut inter se cōpentur sūm⁹ atq; exupantissimus diuū: & hō
 ignau⁹ & pessim⁹. qd si cui uiro uel q libet regi indecor⁹ ē p semetipsū pcurare oīa & p-
 ficere multo magis deo incōueniēs erit. Quare sic putādū ē eū maxime maiestātē re-
 tinere si ipse in alto resideat loco. eas at potestates p oēs mūdi ptes orbisq; dispenset q̄
 sint pes solē ac lunā cūctūq; cōlū. Hōz enī cura salutē terrenoz oīm gubernat: nec
 multis ei op⁹ ē: nec p̄iceps hoīm cōuersione: qbz pp ignauā appositū ē pluribz in-
 digere at nō eiusmōi cōpendio machinatores fabricaz astutia uni⁹ cōuersionis multa
 & uaria piter administrāt ēt illi q in ligneolis hoīm figuris gestus mouēt qū filū mē-
 briq; agitari solet: traxerint: torquebitur ceruix: nutabit caput. oculi uibrabunt. ma-
 n⁹ ad ministeriū p̄sto erūt nec inuēuste tot⁹ uidebitur uiuere. haud secus ēt cālestis
 p̄tās cū initiū sciētia & salutifera opa mouerit ab uno ad secūdū & deinceps ad tertiu
 & usq; ad supremū: attractu cōtinuo uim suā maiestatis insinuat. aliū alio cōmouetur
 motusq; un⁹ alteri mouēdi se originē tradit. Mūdo eqdē cōsentiūt. nō una sed diuer-
 sa uia & plerūq; cōtraria. Sed prima remissione admodū data simplici⁹ inchoato p̄i-
 cipio. impulsibz mutuis ut supradictū ē mouētur qdē oīa: sed ita ut si q̄s spherā aut
 quadratū & cylindrū & alias figuras in peliue simul iaciat: deferētur qdē oīa. sed nō
 eodē genere mouebūtur nec illud dissimile exēplū uideri oportet: si quis p̄ter patefa-
 cto gremio aialiū multitudinē simul abire patiatur uolucrū natatiliū: atq; terrestriū
 eniuero ad suū locū q̄q; duce natura pperabūt ps aquā repetēs illa inter agros legibz
 & institutis suis naturali lege aggregabuntur ibunt p aeris uias prapetes. quibus hac
 natura largita est sic natura uiuendi est cōstituta. Nam cū omne cālū simplici circūa-
 ctu uoluantur nocte dieq; distinctū diuersis mensuraz & qualitatibz seperatum quis
 una sphaera omnia concluderit: incrementis tamen globi sui decisioneque lumina men-
 strua luna significat & cālī spatium sol annua reuersione collustrat. eiusque comites
 amcenus lucifer & cōmunis cyllenius stella. etenim prioribus mauortium sidus cir-
 culis in biennio confecit spati: Iouisa clarum fulgensque sexies eadem multiplicaris
 eursibus suis tempora quæ Saturnus sublimior. xxx. spatiis annorum ciruerrat. Ve-
 rum inter hac una mundi conuersio orbis & unus concentus: atque unus stellarum
 chorus: ex diuersis occasibus ortibusque hoc ornamento: & ut monile rectissime græ-
 ca lingua significat. At enim ut in choreis: & cum dux carminis hymno p̄cinit con-
 cinentium uulgus uirorum & fœminarum mixtis grauibz & acutis clamoribz unā
 harmoniam resnant: sic diuina mens mundanas uarietates. ad instar unius concen-
 tionis reuelat. Nam cælum confixit ut uaporatis & radiantibus stellis inerranti cur-
 su feratur & reciprocis itineribus astra consurgant. Sol quidem contuens ortu suo
 diem pandit occasu noctem reducit: conditusque uel relatus per plagas mundi quat-
 tuor temporum uices mutat. His oppositi sunt torrentium cursus & humores unda-
 rum emica: ionesque sylvarum. frugalis maturitas fœtus animalium educatiōes atq;

DE MVNDO

obitus singulorum. Cū igitur rex oīm: & pater quē tātū mō mētis oculis nr̄a cogitatio
 nes uidēt machinā oēm iugiter p̄ circuitū suis legibus terminatā clarā siderib̄e relucē
 tē: spēs q̄ inumeras mō p̄palā s̄ape cōfectas ab uno ut supradixi principio agitari iu-
 bet simile istd̄ esse bellicis reb̄ hic liceat arbitrari. Nam cum tuba bellicum cecinit:
 milites clangore incensi: alius accingitur gladio: alius clypeum capit. ille lorica
 se induit hic galea caput. ille crura ocreis inuoluit: ille æquū tēpat frenis & loris iuga-
 les ad concordia copulat: & p̄tinus unusquisq̄ cōpetens capellit officiū: milites exe-
 cutione adornant ordines principes curant equites ordinib̄ p̄sūt. ceteri negocia q̄
 nacti sūt agitat cū interea unius ducis īperio cūctis exercitus pet. quē rex p̄fecerit.
 penes quē est sūma rex. Non aliter diuinā & humanā rex status regitur qū uno
 moderamine cōtenta oīa pensū sui operis agnoscūt cura q̄ oīs occulta: uis nullis ocu-
 lis obuia nisi quibus mens suā lucis aciē intēdit. Nec tū hoc uel illi ad moliendū: uel
 nobis ad intelligendū obest. De inferiore licet imagine capiam⁹ exēpla. aīa in hoīe nō
 uidetur: & tū fateātur. oēs necesse est huius opa oīa quā p̄ hoīem p̄clara fiūt p̄uenire
 neq̄ aīa ipsius qualitātē ac figurā oculis occurrere. Sed momentis ab ea gestorū intel-
 ligi qualis & quāta sit. Oē q̄ppe humanā uitā p̄sidiū ingenio eius est paratū cult⁹
 agros: ususq̄ frugum artificum sollertia: prouentus artium cōmoditas uitā huma-
 nā. Quid de legibus dicā: quā ui faciente inuentāq̄ sunt: quid de ciuilibus institutis
 ac moribus qui nunc populorū accitis cōuentibus frequentantur asperitate bellorū
 & pacata mitigantur quiete. Nisi forte iniustus rex æstimator potest esse qui hāc ea-
 dem de deo negetq̄ uideat esse uiribus exuperantissimū augustissimum. immorta-
 lis æuigenitorē. Vnde nihil mir⁹ est si mortales oculi non capiūt aspectū eius qū diui-
 norū opes ui sit perspicuus atque manifestus. Huius locū quārim⁹ neq̄ infimus ē
 cū rex cōtagionibus neq̄ in aere turbido uer⁹ in mundano fastigio quē gr̄ci τοπον
 πῦρον. id est cælū recte uocant: ut q̄ sit altitudinis finis: & idē ea ratōe eū noīant quē
 ab oī fuscitate ac p̄turbatone uident libes. neq̄ enim caliginē nubiū recipit uel prui-
 nas: & niues sustinet: nec pulsatur uentis neq̄ hymbribus ceditur. Hæc nī de olym-
 po q̄ ē celsitudinis sūma poeta his uerbis cecinit: *ἰεὺ δὲ Διὶ Ἀλφᾶ Χοῦ πᾶν ὄν ἐϋπῶς ἐπ' αἶ-
 ῖος ἔσθ' ἡ καὶ πρὸς Ἄλφει*: i. fors Iouis aula poli enubis super æthere facta est. Hanc opinio-
 nem cōis mos & hoīum obseruationes secute: affirmāt: superira esse deo tradita. nāq̄
 habitus orantium sic est ut manibus extensis in cælum precemur. Romanus etiam
 poeta sic sensit. Aspicel icet sublime tuens: quem inuocant omnes Iouem. unde illa q̄
 uidentur: sunt quā omnibus p̄stantia. Easdem sublimitas regionum tenent astra
 cælestia & mundi lumina ac merito: licet illis ordine perpetuo frui: nec diuersis ea in
 spaciis temporibusue obseruantissimam legem suorum aliquando itinerum metiun-
 tur: terrena omnia mutationes & conuersiones postremo interitus habēt. Postremo
 quod est intriremi gubernator in curru rector: p̄centor in choris. dux in urbe. dux
 in exercitu: hoc est in mundo deus: nisi quod ceteris erumnosum: & multiplex: & cu-
 rarum innumerabiliū uidetur esse: hoc ipsum: alicuius officii principem fieri. Deo
 uero nec tristis: nec onerosa est imperii sui cura. Nanque nobis circumfert: & regit
 cunctas formas natura: quas diuersis regionibus commouens: ut est lex ciuitatis se-
 mel p̄mulgata p̄petuis obseruationū rōnib̄ fixa. ipsa q̄ dē imutabilis ac ei⁹ arbitrio
 parēs mētēs agitatur nūq̄ ei⁹ & dīatōe flectūtur & scitis ei⁹ magistrat⁹ tribunalia
 principia: milites: frequētabūt: recuperatores iudiciis p̄sident. Videasq̄ illā ci

uitatē pariter spirantē odorib⁹: & graue olētib⁹ cēis. & resonātem hymnis: & carminibus: & canticis: eādem ēt lamentis: & ploratis eiulētem: & ad hūc modū res agi in mundo estimem⁹: lex illa. uel gens. ad eq̄tatis renorem reducenda sit nulla idigēs correctiōe mutabili. Quippe sicut mūdī uniuersitas regitur dū speculatur ad oīa rector eius atq; immutabiliter incūbit: spargiturq; uis illa seminib⁹ inclusa: p̄ naturas cūm: speciei q; & genera digesta: sic faciles uiciū lapsus: & palmarū ardua. p̄ficorum robur. leuitas mali: gignitur. sic & quē infœlicia. propter infœcūditatem uocamus tamē utilia sunt alio pacto Platanī ut ait poeta: umbras potātib⁹ ministrantes. Et cū sit unus. plurib⁹ noib⁹ ciētur propter specierū multitudinē. quarū diuersitate sit multiformis & a iuuādīs suis Iuppiter dicitur quē zena græci. qđ uitæ nostræ autor sit. rectissime appellāt: fulgurator. & tonitrualis. & fulminator: & itē dicitur serenator. & plures eum frugifex uocāt. multi urbis custodem. aliū hospitalem. amicalēq; & omniū officiorū nominib⁹ appellātes & multo plura eiusmodi apud aruspices. & Romanos ueteres iuenies. Orpheus uero hāc effari ptātem uolēs his de eo uerbis canit:

ἱεὺς πρὸ τοῦ Ἰεμέτο. ἱεὺς ὅς τα τοὺς ἀρχικὲς ῥαῖνοσ.

ἱεὺς κεφᾶλῃ. ἱεὺς μεδῶσα. Δίος Δῆκπαρ τὰ τέτυκται.

ἱεὺς πῦρ ἀμνὺ γαῖνός τε καὶ οὐρανὸν ἀστέροεν τοῦ.

ἱεὺς ἀρόνυ Ἰεμέτο. ἱεὺς ἀμβροτοδῆμ πλοτο νῦν μφν:

ἱεὺς πμοῖν παντῶν. ἱεὺς ἀκμάδα τοῦ πῦρὸς οὐρανῷ.

ἱεὺς πορτοῦ ριζᾶ. ἱεὺς νλῖος. ἡ δὲ σελήνη.

ἱεὺς βασιλῆος. ἱεὺς ἀρχοῦ ἀπαντῶν ἀρχικῆς ῥαῖνοσ.

παντας Ἰεὺς κρύψας αὐτοῖς φάος ἐς πολὺ Ἰνδῆος.

ἱεὺς κρᾶδιος ἀνέρε Ἰκτο μέρμερ ῥεῖν ἱεῖν.

Iuppiter omnipotens est prius. & ultim⁹ idem. Iuppiter est caput. & mediū iouis

omnia mun⁹. Iuppiter est fundamen humi. ac stillantis olympi.

Iuppiter & mas est. & nescia foemina mortis. Spiritus est cunctis: ualidi uis iuppiter ignis.

Et pelagi radix: sol. luna est iuppiter ipse.

Omnipotens rex est. rei omnis iuppiter ortus.

Nam simul occuluit: rursum extulit omnia leto.

Corde suo ē sacro: consultor lumine. rebus.

Factū qđ græci εἰ ἀρμηνῆς: tractu quodā iuicē cāz se cōtinētū. uolūt dici decretū

idē p̄promenē dicūt: q; oīa i hoc statu regē definita sint: nec sit i hoc mūdo aliqd itē

minatū. idē fatū mōrā uocāt: qđ ex ptib⁹ cōstet hic emiōmō. qđ unicuiq; attributio

sua sit ascripta. ac pacti eadē regē ineffabilis necessitas ulciōis. sed tria fata sūt. nume

rus cū rōe t̄pis faciēs. si ptātē eaz ad eiūsdē similitudinē t̄pis referas. Nā qđ i fuso p̄fe

ctū ē p̄teriti t̄pis hēt spēm: & qđ torque i digitis: momēti p̄sētis idicat spacia. &

qđ nodū colo tractū ē. subactūq; cura digitorū. id futuri & cōsequētis seculi postero

ra uī ostēdere. Hęc illis cōditio ex noīum eorū dē pprietate cōrigit ut sit atropos p̄te

teriti t̄pis fatū. Lechēsis a fine cognomiata qđ ēt illis q̄ futura sūt finē suū de⁹ dederit

Cloto p̄sētis temporis habet curam ut ipsis actionibus suadeat ne cura sollers

rebus omnibus desit deum uero ire per omnes terras non frustra arbitrabitur qui au

diet platonis hęc uerba Deus namque inquit sicut & uera cōtinet ratio p̄icipia fines

& media rerum omnium penetrat atque illustrando cursu uolucris superfertur.

sententia
Catholica

IN LATINVM CONVERSIO

Eundem d eum ultrix necessitas semper. & ubique comitatur eorum qui a sacra lege discesserint. uindex futura quam ille facit mitificam. qui statim a tenero & ipsis incu-
na bulis intellexit & timuit eique se tutum dedit atque permisit.

Hermetis trimegisti dialogus Iulii apuleii madaurensis philosophi platonici in la-
tinum conuersio:

Asclepius iste pro sole mihi est deus Deus te nobis o Asclepi: ut di-
uino sermoni interesset: adduxit. eiq; tali: q; merito omnium antea a
nobis factorum: uel nobis diuino munere inspiratorum: uideatur
esse religiosa pietate diuiniore: quæ si intelligens uideris: eris omnium
bonorum tota mente plenissimus. Sed cum multa sint bona: & non
unum in quo sunt omnia alterum enim alterius consuetaneum esse
dino scitur omnia unius esse: aut unum esse omnia. Ita enim unum
alteri connexum. ut separi alterum ab utroque non possit. Sed de futuro sermone hoc dili-
genti intentione cognosces. Tu uero o Asclepi procede paululum. atq; nobis qui inter-
sit: euoca. Quo ingressus. Asclepius etiam Ammonem interesse suggessit. Trimegistus
ait nulla inuidia Ammonem prohibet a nobis etenim ad eius nomen multa meminimus
a nobis esse scripta: sicut & ad amantissimum & bonum filium multa de physica. & ex-
eticha quæ plurima tractatum hunc autem tuo ascribam nomini præter Ammonem uero nullum
uoca alterum ne tantæ rei religiosissimus sermo multorum interuentu uenientium præ-
sentiaque uoletur tractatum autem tota numinis maiestate plenissimum irreligiosæ mentis est
multorum conscientia publicare: Ammonem et aditum ingressus sanctoque illo quattuor uiro-
rum religione & diuino dei cõpleto præsentia. cõpetenti uenerabiliter, silentio ex ore Her-
metis animis singulorum mentibusq; pendebat. diuinus Cupido sic exorsus est dicere.

TRIMEGISTVS. O Asclepi omnis humana immortalis est anima: sed non uniformi-
ter cunctæ: sed alia alio more. uel tempore. ASCLEPIVS. Non enim o Trimegi-
ste omnis unius qualitatis est anima. TRIME- O Asclepi. ut celeriter de uera rationis
cõtinentia didicisti. Non enim hoc dixi. omnia unum esse & unum omnia: ut quæ in creatore sunt
omnia antequam creasset omnia nec immerito ipse dictus est omnia: cuius membra sunt omnia huius itaque
qui est unus omnia uel ipse est creator omnium in hac tota disputatione curato meminisse de
cælo cuncta descendunt in terram & in aquam & in aerem. Ignis solum: quod sursum uersum
fertur uiuificat. quod deorsum ei deseruiens. at uero quicquid de alto descendit generans
est quod sursum uersum emanat nutriendum. terra sola in seipsam consistens omnium est
receptrix. omniumque generum: quæ accipit restituitrix. Hoc ergo totum sicut me-
ministi. quod est omnium uel omnia anima & mundus: a natura comprehensa agi-
tantur: ita omnium multiformi imaginum æqualitate uariata: ne infinitæ qualitatum
ex intervallo species esse noscatur. adunata tamen ad hoc ut totum unum & ex uno
omnia esse uideantur. Totus itaque quibus formatus est mundus: elementa sunt
quattuor. ignis aqua: terra: aer: mundus: unus. anima una: deus unus. Nunc mi-
hi adesto totus quantum uales. quantum calles astutia: diuinitatis etenim ratio diui-
na sensus intentione noscenda: torrenti similissima est fluuiio e summo in prouum præ-
cipiti rapacitate currenti. quo efficitur ut intentionem nostram non solum audientium
uerum etiam tractantium ipsorum celeri uelocitate prætereat. Cælum ergo
sensibilis Deus administrator est omnium corporum. quorum augmenta detrimetaque

sol & luna sortiti sunt. Cæli uero & ipsius animæ & omnium quæ in mūdo sunt ipse gubernator ē qui est oīum effector de⁹a supradictis. n. oībus quorum gubernator est omnium frequentatio fertur influens p mundū & per animam omnium generum & specierum omnium: perque rerum naturam. Mundus autē pręparatus ē a deo receptaculū omniformium specierum. Naturam autem per species imaginans: mundum per quattuor elementa ad cælum usq; adduxit. cuncta dei uisibus placitura omnia autē desuper pendentia in species diuiduntur: hoc qđ dicturus sū genere. Genera regē oīum suas species sequūtur: ut sit ita soliditas genus: species generis particula genus ergo deoz. dæmonūq; genus æque & hoīum: similiter uolucrū & oīum quæ in se mundus habet sui similes mūdi species generat. genus est & aliud aīal genus sine aīa quidem nec carens tamē sēlib⁹ unde beneficiis gaudet. & aduersis minuitur atque uitiatur oīum dico quæ in terra radicū stirpiūq; incolumitare uiuiscunt: quaz species p totam terrā sparsæ sunt. Ipsū cēlū plenū est deo. Supradicta autē genera inhabitāt usque ad loca specierū: quaz omniū rerū īmortales sunt species. Species enim generis ē pars ut hō humanitatis: quā necesse est sequi qualitātē sui generis. Vnde efficitur ut q̄ uiuiscunt uis omnia genera sint īmortalia species tamē nō oēs īmortales sunt. Diuinitatis enī genus & ipsum & species īmortales sunt. Reliquorū genera quoq; æternitas est genus. quāuis per species occidat nascendi tamē fecūditate seruatur ideoq; species mortales sunt. ut hō mortalis: mortalis humanitas. Omnibus tamen generibus omnium generum species miscetur quædam quæ antefactę sunt quædam quæ de his factę sūt. Hęc autē quę fiunt. aut a diis: aut a dæmonibus: aut ab hominibus omnes similimē generibus suis species. Corpora enim impossibile ē conformari sine nutu diuino: species figurari. sine adiutorio dæmonū animalia institui & coli sine hominibus non possunt. Quicunq; igitur dæmonū a genere suo defluentes in speciē fortuito conuerti sunt alicuius speciei generis diuini proximitate: & cōsortio diis similes habētur. Quorum uero dæmonū species qualitate sui generis pseuerant hi amantes hominum rationem demones nuncupantur. Similis est & hominum aut eo amplior multiformis enim uariaq; humani generis species & ipsa a prędicto desuper adueniens consortio omnium aliarum specierum multas: & prope omnium per necessitatem cōiunctiones facit propter quod: & prope deos accedit qui se mente qua diis iunctus est: diuina religiōe diis iunxerit & dæmōes q̄ iis iūctis ē. Humāi uero q̄ medietate sui generis cōtenti sunt & reliquę oīum species iis similes erunt: quorum se generis speciebus adiūxerunt. Propter hoc co A se lepī magū miraculū ē hō aīal adorādū & honorādū. Hoc enim in naturā dei trāsīt qđ ipse sit deus. hoc dæmonū genus nouit utpote qui cum iisdē ortū se eē cognoscat. Hoc humanæ naturę partē in seipso despicit alterius partis diuinitate cōfusus. O hoīum q̄ta est natura. temperata fecelicius ac diis cognata diuinitate cōiunctus partem sui qua terrenus est despicit cetera omnia quibus se necessarium esse cælesti dispositione cognoscit: nexu secum caritatis astringit sicque respicit cælum sic ergo feceliciore loco medietatis ē posit⁹ ut que infra se sunt diligat ipse a superioribus diligatur elementis uelocitate miscetur acumine mentis in maris profunda descendit. omnia illi lucent: non cælum uidetur altissimum. quasi enim e proximo sagacitate animi intueretur. Intentionem aī eius caligo aeris nō cōfūdīt: nō dē sitas eius operā eius impēdit. nō aquæ altitudo pfūda despectū ei⁹ obtūdīt oīa idem

Viui-
scuntDemo-
nes

IN LATINVM CONVER SIO

ē & ubiq; idē est. Horū oīum generū quæ sunt animalia desup deorsū radices pueniē
 spirit⁹ tes hēnt aialia de imo ī supna una radice siluescūt. Quēdā duplicib⁹ alūtur elemētis
 plena qdā at simplicib⁹: alimēta at sūt bina aīa & corpis e qb⁹ aīalia cōstat. aīa mūdi īqeta
 sunt spagitatione nutritur corpora ex aqua & terra inferioris mundi alimentis augescunt.
 oīa Spiritus quoque plena sunt oīa. pmixtus cunctis cuncta uiuificat: sensu adito ad ho
 minis intelligētiā quē qnta pars sola hoī cōcessa est ex æthere. Sed de aīalibus cunctis
 humanos tantū sensus ad diuinæ rōnis intelligentiam exornat: erigit atque sustolit.
 Sed quoniā de sensu cōmoneor: paulo post & hui⁹ rōem uobis exponā. Est. n. sanctis
 sima & magna & nō minor q̄ ea quæ est diuinitatis ipsius. Sed nūc uobis expediā quē
 caperā. Dicebā. n. in ipso initio rex de cōiunctiōe deorū quō hoīes solieorū dignatio
 ne pfruuntur. Quicūque etenim hoīum tantū felicitatis adepti sunt ut illū intelligē
 tiā diuinū pciperent sensum: q̄ sensus ē diuinior in solo deo & in humana intelligen
 tia. ASCLEPIVS. Nō. n. oīum hoīum o Trimegistē uniformis est sensus.
 TRIMEGISTVS. Nō oēs o Asclepi intelligentiā uerā adepti sunt sed ima
 ginē temerario impetu: nulla uera rōe inspecta sequentes decipiūtur quæ in mētibus
 maliciā parit. & transformat optimū aīal in naturā ferā moresque bestiarū. De sensu
 at & de oib⁹ sensualib⁹ quādo & de spiritu tunc totā uobis prastabo rōem. Solum
 enim aīal hō duplex est: & eius una ps simplex est quæ ut grāciaiunt oūōiā Διό. aut
 quā uocamus diuinæ similitudinis formā. Est at quadruplex. qd

graci nos mū
 dana dicimus: ex quo factū est corp⁹ quo circūtegitor illud qd in hoīe diuinū eē iam
 diximus in quo mētis diuinitas recta sola cū cognatis suis id est mentis puræ sensibus
 secū ipsa cōquiescat: tāq̄ muro corpis septa. ASCLEPIVS. Quid ergo oportuit. o Trimegistē hominē in mūdo cōstitui, & nō in ea parte qua deus est: eū in sūma
 beatitudine degere. TRIMEGISTVS. Recte queris o Asclepi. & nos enim
 rogamus deū: ut tribuat nobis facultatē reddēdæ rōis istius. cū. n. omnia uoluntate
 eius dependeāt tū illa uel maxime quæ de tota sūmitate tractantur quā rōnem præsē
 ti disputatiōe cōquirimus. Audi ergo Asclepi. Dominus & omniū cōformator. quē
 recte deū dicimus: quē a se secundū fecerit qui uideri & sentiri possit eū dē secundū se
 sibi lē ita dixerim: nō iō qd ipse sentiat. de hoc. n. an ipse sentiat: an nō alio dicemus tē
 pore. sed eo qd uidentium sensus incurrit: quoniā ergo hunc fecit ex se primum & a se
 secundum. uisusque ē ei pulcher. utpote q̄ sit omniū bonitate plenissimus amauit eū
 ut diuinitatis suæ partē: ergo ut tantus: & tam bonus eēt uoluit alium. qui illum quē
 ex se fecerat. intueri potuisset simulque & rōnis imitatorē. & diligentia fecit hominē
 Deu Voluntas etenim dei ipsa summa ē pfectio. utpote cum uoluisse & psecisse uno eodē
 Integumē
 tum quē tēporis puncto compleat. Quum itaque oūōiā Διό animaduerneret deus non
 posse omnium rex eē diligētē nisi eū mundano integumēto cōtegeret. texit eum cor
 poreā domo talesque oēs esse præcepit ex utraque natura in unum cōfundens miscēs
 que quātum satis eē debuisset. Itaque hominē cōformauit ex aī & corpis. id est ex æter
 na & mortali natura ut aīal ita cōfirmatū utrique origini suæ satisfacere possit: & mi
 rari: atque orare celestia & æterna incolere atque gubernare terrena. Modo autem
 dico mortalia nō aquam & terrā q̄ duo de q̄ttuor elemētis subiecit natura hoīb⁹ sed
 ea q̄ ab hoībus aut in his: aut de his fiunt: ut ipsius terræ cultus: pascua. ædificatio:

portus nauigationes cōmunicatōes commodationes alternæ q̄ ē humanitatis firmissi-
 mus nexus & pars mūdi. quæ est aqua & terra: quæ pars terrena mundi artū discipli-
 narūq; cognitio: atque usu seruatur: sine q̄bus mūdū deus noluit eē pfectū: placi-
 tū. n. dei necessitas seq̄tur uolūtate cōmitatur effectus. Neq; n. credibile est deo di-
 splicitur eē qd̄ placuit: cum & futurū id: & placiturū multo antesciuerit. Sed o As-
 clepiā aduerto ut celeri mētis cupiditate festines audire qūo hō celi: uel quæ in eo sūt
 dilectū possit habere uel cultum. Audi itaq; o Asclepi: dilectus dei celi: cū his quæ in
 sunt oībus una est obsequioꝝ frequētatio: hāc aliud aīal nō cōfecit nec diuinorū: nec
 aīaliū nisi solus hō: hoīum. n. admirationibus adoratiōibus: laudibus obsequiis cæ-
 lū caelestēq; delectātur nec immerito in hoīum cōtū musarū chorus ē a sūma diuini-
 tate demissus scilicet ne terrenus mundus uideretur incultior: si moduloꝝ dulcedine
 caruisset: sed potius ut in usitatis hoīum cantilenis cōcelebraretur & laudibus nec in
 terris harmoniæ suauitas defuisset. aliq. n. ipsiq; paucissimi pura mēte præditi: sorti-
 ti sunt celi suspiciēdi uenerabiliore curā: q̄cunq; at ex duplici naturæ suæ cōfusiōe in-
 teriore intelligēciā mole corporis rescēderūt curādis elemētis: hisq; inferioribus sūt
 præpositi. Aīal ergo hō nō quidē est minor quod ex parte mortalis sit: Sed ex eo for-
 re aptius efficaciusq; cōpositus ad certā rōnem mortalitate auctus eē uideatur scilicet
 quoniā utrunq; ubi ex utraque materia substinere non potuisset: ex utraque format⁹
 est. ut & terrenum & diuinū posset habere dilectū. Rationē uero tractatus istius
 Asclepi: non solū sagaci intentione: uerū etiā cupio te aī uiuacitate percipere. Est
 enim ratio plurimis incredibilis integra at̄ & uera percipiēda sanctioribus mentib⁹
 itaque hīc exordiar. Aeternitatis dominus deus secundus est mundus homo est
 tertius effector mundi deus & eoꝝ quæ insunt oīum simul cuncta gubernando cū ip-
 so hoīe gubernato recōposita qd̄ ē totum suscipiēs. Hō id est curā proprie efficit dili-
 gentiæ suæ ut sicut & ipse mundus uterq; ornamento sibi ut ex hac hominis diuina cō-
 positiōe mundus grāce rectius kōd̄ xōd̄ dictus uideatur. Is nouit se: nouit & mūdū
 ut meminerit qd̄ partib⁹ cōueniat suis quæ sibi utenda q̄b⁹ sibi inseruiendū sit reco-
 gnoscat. Laudes grateq; maximas agens deo eius imaginē uenerā s non ignarus: sed
 ēt secundū esse imaginē dei cuius sunt imagines duæ: mundus scilicet & hō. unde effi-
 citur ut quoniā est ipsius una compago. parteque ex aīa & sensu & spiritu atq; rōe di-
 uinusest uelut ex elementis superioribus ascendere posse uideatur i cælum parte ue-
 ro mūdāna quæ constat ex igne & aqua & aere: mortalis resistat i terrā ut naturæ suæ
 omnia mūdāna uidua desertaque dimittat sic enim humanitas ex parte diuina & ex
 parte mortalis ē effecta in corpora cōsistens. Est at̄ mensura eius utriusque id est hoīs
 ante oēs religio quā sequitur bonitas: ea demum tunc uidetur eē perfecta si etiam cu-
 piditatum omnium alienarum rerū sit despectus uirtute munita. Sunt enim ab oī-
 bus diuinæ cogitationis partibus aliēa oīa quæcūque terrēa corporali cupiditate pos-
 sidētur: & merito possessionū noiē nuncupantur quoniā nō nata sunt nobiscū sed po-
 stea a nobis possideri cōeperunt. Omnia ergo huiusmodi ab homine aliena sunt etiā
 corpus: ut & ea quæ appetimus & illud ex quo appetentiē nobis est uitiū despiciā-
 mus. Vt enim meum animum rationis ducit intentio hō haften⁹ eē debuit ut cōtem-
 platiōe diuinitatis pte q̄ibi iūcta mortalis ē: mūdū iterioris necessitate seruādi despi-
 ciat atq; cōtemnat. Nā ut hō ex utraque pte possit eē plenissim⁹ q̄ternis eū utriusque

IN LATINVM CONVERSIO

partis elementis aīaduerte esse formatū. manib⁹ & pedibus utrisq; binis: aliisq; corporis mēbris quibus inferiori id est terreno mundo deseruiat. Illis uero partibus q̄ tuor sensus animi memoriā. atque prouidentia. quarū ratione cūcta diuina norit atque suspiciat. Vnde efficitur ut rex diuersitates qualitates effect⁹. quātitates suspitio sa indagine hō sectetur. Retardatus uero graui & nimio corporis uitio has naturæ rerum cās quæ sūt ppriæ prouiderenō pōt. Hūc ergo sic effectum cōformatūque & tali ministerio obsequioque prapositū a sūmo deo eumque cōpetenter munde mūdū seruando. deum pie colendo digne & cōpetenter in utroque dei uoluntati partē talē quomunere credis esse munerandū. Siquidē cum dei opa sit mundus: eiusque pulcritudine qui diligētia seruat atque auget operāque suā cum dei uoluntate cōiungit cum specie quam ille intentione diuina formauit ad miniculo sui corporis diuino opere curaque cōponit: nisi eo quo parentes nostri munerati sunt quo et nos quoque munerari si fuerit diuinæ pietati cōplacitū optamus piissimis uotis. ut emeritas atque exutas mundana custodia nexibus mortalibus absolutos nec superioris partis id est diuinæ puros sanctosque restituat. ASCLEPIVS. Iuste & uere dicis o Trimegiste.

Hæc est enim merces pie sub deo diligenter cum mundo uiuentibus: secus enī impieque qui uiixerint: & reditus denegatur in cælum. & constituitur incorporalia alia idiga sancto aīo & fœda ē cōmigratio ut iste rōnis sermo pcessit. o Trimegiste futura æternitatis spe aīa in humana uita periclitantur. Sed aliis incredibile: aliis fabulosum: aliis forsitan uideatur eē deridendum. Res. n. dulcis est in hac corporali uita qui capitur de possessionibus fructus quare animā obtorto ut aiunt detinet collo: ut in parte sui quæ mortalis est inhæreāt: nec sinit pacem diuinitatis agnoscere. inuidens immortalitati malignitas. Ego enim tibi quasi prædiuinans dixero. nullum post nos habiturum delectum simplicem: qui est philosophiæ. quæ sola est in cognoscenda diuinitate frequens obtutus & sancta religio: multi etenim eam multifaria ratiōe cōfundunt. Quō ergo multi incōprehensibile philosophiam afficiunt: aut quemadmodū multifaria ratione confundunt. TRIMEGISTVS. O Asclepi hoc modo in uarias disciplinas: nec cōprehensibiles: eam callida cōmentatione miscentes.

Aritmeticā. Musicā. Geometriā. Purā autē philosophiā: eāque tantū diuina religio ne pendētem. tantū intēdere in reliquas oportebit: ut apocatastasis astroꝝ stationes præfinitas cursūque cōmutatiōis numeris cōstare miretur. Terræ uero dimēiones qualitates quantitates. maris pfūda. & ignis uim & horꝝ oīum effect⁹ naturā cognoscēs miretur: adoret. atque collaudet artē diuināque mentē. Musice uero nosce nihil aliud ē nisi cūctarꝝ rex ordinē scire quæque rō diuina sortita ē. Ordo. n. rex singularꝝ i unū oīum artificis rōe collat⁹ cōcentū quēdā melo diuino dulcissimū uerissimūque cōficiet. ASCLEPIVS. Quid ergo hoīes post nos. erūt. TRIMEGISTVS.

Sophistarꝝ calliditate decepti a uera pura sanctaque philosophia auertētur. simplici. n. mēte & aīa diuinitatē colere: eiusque facta uenerari. agere et dei uolūtati gratias quæ ē bōitatis sola plenissima. hæc ē nulla aīa iportuna curiositate uiolata philosophia Despi & de his sit hucusque tractatū. De spīritu uero & de his similib⁹ hic sumatur exordiū
itu. Fuit De⁹ & hyle: quæ græce credim⁹ mūdū: & mūdo cōmittabatur spīrit⁹. sed nō similiter ut deo: nec deus sunt hæc de quibus mundus est. iccirco nō erant quando nati nō erant: sed in eo iam tūcerant unde nasci habuerunt. Non enim ea sola non nata

dicuntur: quæ necdum nata sunt. sed ea quæ earent fecunditate generandi: ita ut ex eis nihil nasci potest. Quæcūq; ergo sunt: quibus inest natura generandi: generabilia sunt. de quibus nasci potest: tametsi ea se nata sint. Neque enim dubitatur ex his: quæ ex se nata sunt facile nasci posse. de quibus cūcta nascūtur. Deus ergo sempiternus. Deus æternus: nec nasci potest. nec potuit: hic est: hic fuit semp: hic erit. Hæc ergo est: quæ ex se tota est natura dei. Hyle autem uel mūdi natura: & spiritus quāuis nata uideantur a principio. ramen ex se nascendi procreādiq; uim possident atque naturam fecunditatis: Etenim initiū in qualitate naturæ est. quæ conceptus & part⁹ in se possidet uim atq; materiā: Hæc itaq; sine alieno conceptu est sola generabilis. At uero quæ uim solā concipiendi habeant ex alterius connexione naturæ. ita discernenda sunt: ut hic locus mundi cum his quæ in se sunt uideatur esse non natus. qui uti que in se uim totius naturæ habet. locum autē dico: in quo sunt omnia. Neq; enī hæc omnia oīa esse potuissent. si locus deesset qui oīa sustinere potuisset. omnibus enī rebus quæ fuerunt præcauendum est loco nec qualitates enī nec quātitates: nec positiones: nec effectus dignosci potuissent earū rerū quæ nusq; sunt. Sic ergo & mūdus quī natus non sit: in se tamen oīum naturam habet: utpote qui oīb; iis ad concipiendum sinus præstat fecundissimos: hoc ergo est totum qualitatis: materiæque creabilis est: tametsi creata non est. sicut enim in natura materiæ. qualitas fecunda est: sic & malignitatis eadem est æque fecunda. Nec ego dixi o Asclepi: & Amon: quod a multis dicitur non poterat Deus incidere atq; auertere a reꝝ natura maliciam qbus respondendū nihil omnino est. Vnde tamen causa: & id prosequar quod ceperam: & rationem reddam. dicunt enim ipsi omnifariam deum mundū a malicia liberasse: Ita enim in mundo est ut quasi membrum ipsius uideatur esse. his enim rebus quib⁹ ceteris antestamus animalibus: soli possumus maliciæ fraudes dolos uitiaq; uitare. Ea enim qui ante q; iis implicitus est ex aspectu uitaritis homo est diuina intelligentia prudentiaq; munitus. Fundamentū enim est disciplinæ in summa bonitate consistens. Spiritu autem ministrantur omnia & uegetantur in mundo & quasi organum uel machina summi dei uoluntati subiectus est. Itaq; hactenus intelligatur a nobis mēte sola itelligibilis: sūm⁹: q; dicitur deus rector: gubernatorq; sensibilis dei ei⁹ qui in se complectitur omnem locum: omnem rerū substantiam: totamq; gignentiū creatiūque materiā. & oē quicquid est q̄tūcunque est: spiritu uero agitur. seu gubernatur omnis in mundo species unaquæq; secūdū naturā suā a deo distributā sibi: Hyle autē uel mundus omniū est receptaculū oīumq; agitatio atq; frequētario. quorū deus gubernator dispensans oīb; rebus humanis q̄tū unicuique necessarium est. Spiritus autem implet omnia cuiuscunque naturæ qualitas est. Est enim caua mundi rotūditas in modū spheræ. Ipsa sibi qualitatis. uel formæ suę causa. inuisibilis tota: Quippe cū quencūque in ea summū subter despiciendi causa delegeris locum. ex eo in imo quid sit uidere non possis. propter quod multis locis instat qualitatemque habere creditur per formas enim sola specierum. quarum imaginibus uidetur insculpta quasi inuisibilis creditur cum depicta monstratur. Re autem uera est sibi ipsi inuisibilis semper ex quo eius unum uel pars locus est in spherā græce οὐρανός dicitur. Siquidem ἡ δειψ græce uidere dicitur quo uisu primum spheræ careāt. unde & ἡ δειψ dicuntur species quod sint inuisibilis formæ ab eo itaque quod uisu priuantur. græce

IN LATINVM CONVERSIO

ades: ab eo quod in imo sphaerae sunt latine inferi nūcupantur. Hæc ergo principia & antiquiora: & quasi initia: uel capita omnium quæ sunt in his: aut per hæc: aut de his.

ASCLEPIVS. Omnia ergo ipsa ut dicis o Trimegiste mundana: ut ita dixeris species omnium quæ insunt in uniuersis sicuti est tota substantia. **TRIMEGISTVS.** Mundus itaque nutrit corpora. spiritus: aïas: sensus autem quo dono celesti sola felix sit humanitas: alit mentem. Neque enim oēs. sed paucique ita mens est ut tanti beneficii capax esse possit. Vt enim tolle mundus. ita mens humana isto lumine clarescit: & eo amplius. Nam sol quicquid illuminat aliquando terræ & lunæ interiectu interueniente nocte eius priuatur lumine. sensus autem cum semel fuerit aëre cōmixtus humana fit una ex bene coalescente commixtione. materia ita ut nunquam eiusmodi mentes caliginis impediuntur erroribus. unde iuste: sensus deorum aïas esse dixerunt. Ergo nec eorum dico omnium: sed magnorum quorumcūque & principalium:

ASCLEPIVS. Quos dicis reges capita uel initia primordiorum o Trimegiste.

TRIMEGISTVS. Magna tibi pando: & diuina nudo mysteria. cuius rei initium facio ex optato favore celesti. Deorum genera multa sunt: eorumque omnium pars intelligibilis dicitur non ideo quod putentur non subiacere sensibus nostris magis enim sentimus eos quæ quos uisibiles nūcupamus. sicut disputatio perdocebit sublimis enim ratio eo que diuiniore ultra hominum mentes: intentionesque consistens: si nunc attentiore aurium obsequio uerba loquentium acceperit: transuolabit & transfluat: aut magis refluat: sui que fontis liquoribus miscebit se. sunt ergo omnium specierum principes dii hos sequuntur dii: quorum est princeps: ἡνὸρ ἰα: hi sensibiles utriusque originis suæ conuulsi. qui per sensibile naturam conficiunt: omnia altera per alterum. unusquisque opus suum illuminans cæli: uel quicquid est quod eo nomine comprehenditur ἡνὸρ ἰα est Iuppiter. per cælum enim Iuppiter omnibus præbet uitam. solis ὀὐρ ἰα est lumen. Bonum enim luminis per orbem solis nobis infunditur. xxxvi quorum uocabulum est Horoscopia. in eodem loco semper defixorum siderum horum usiarches uel princeps est. quem Pantomorphon uel Omnisformem uocant: qui diuersis speciebus diuersas formas facit septem sphaera: quæ uocantur.

habent. id est sui principes: quam fortunam dicunt. & hemarmenem. quibus imitantur omnia lege naturæ stabilitate firmissima & sempiterna agitatione uariata. Aer uero organum est uel machina omnium per quam omnia fiunt est autem usiarches: huius secundus mortalibus & his similia. His ergo ita se habentibus ab imo ad summum semouentibus. Sic igitur connexa sunt omnia pertinentia ad se naturaliter: ut mortalibus mortalia: sensibilibusque sensibilibus annexa sint. Summa uero gubernationis summo illi domino pareat: ut non multa aut potius unum ex uno etenim cuncta pendentia ex eoque potius defluentia cum distantia uidentur creduntur esse plurima diuisim adunata uero unum uel duo unde fiunt omnia. & a quo fiunt: id est de materia de qua fiunt & ex eius uoluntate cuius nutu efficiuntur alia.

ASCLEPIVS. Hæc iterum ratio quæ est o Trimegiste. **TRIMEGISTVS.** Talis o Asclepi Deus etenim uel pater uel dominus omnium uel quocumque nomine ab omnibus sanctius: & religiosius nūcupetur: quod inter nos intellectus nostri causa debet esse sacra: tanti eius numinis contemplatione nulla ex his nominibus eum definite nūcupamus. si enim uox hæc est ex ære percusso spiritu: sonus

declarans oēm hoīs uoluntatē uel sensū quē forte ex sensibus mente perceperit. cuius
 nominis tota substantia paucis cōposita syllabis definita: atq; circūscripta est: ut eēt
 hoīe necessariū uocis: auriūq; cōmertū similiter ēt & spirit⁹ & aeris & oīm in his & p
 hæc: aut cū his nomē est totū dei. Non enim spero totius maiestatis effectore oīm q;
 rex patrē uel dūm uno posse quīs e multis cōposito nomine nuncupari. Hunc uero
 uno nomine. uel potius oī noīe siquidē sit unus: & oīa ut sit necesse aut oīa eē eius no-
 mine: aut ipsū oīm noīb⁹ nuncupari. Hic ergo solus ut oīa utriusq; sexus fecūditate
 plenissimus: sp uoluntatis suæ pragnans parit qcqd uoluerit pcreare. Voluntas ei⁹
 est bonitas oīs hæc eadē bonitas oīm rex est: ex diuinitate ei⁹ natura nata. ut sint oīa
 sicut sunt: & fuerūt & futuris oīb⁹ dehinc natura ex se nascendi sufficiat. Hæc ergo rō
 o Asclepi: sibi sit reddita. quare & quomōfiāt oīa utriusq; sexus. ASCLEPIVS.
 Ergo deum dicis o Trimegiste. TRIMEGISTVS. Non solum deū o Ascle-
 pi sed aīaīa oīa & inaīaīa impossibile enim est aliquid eorū quæ sunt infecundum eē
 fecunditate enim dempta ex omnibus. quæ sunt impossibile erit semper esse quæ
 sunt. Ego enim naturā & sensū: & mūdū dico in se cōtinere naturā: & nata omnia con-
 seruare pcreatione enim uterq; plenus est sexus & eius utriusq; cōnexio: aut quod est
 uerius unitas incōprehensibilis est quoniam siue Cupidinem siue Venerē: siue utrun-
 que poteris recte nuncupare. Hoc ergo uerius uero mente præcepto quod ex omni il-
 lo loco totius naturæ deo hæc sit inæternū cūctis pcreandi iuentū: tributūq; mini-
 steriū cui sūma caritas læticia. hilaritas: & cupiditas amorq; diuinus inatus est. & di-
 cendum foret quanta sit eius ministerii uis atq; necessitas nisi ex sui cōtēplatione uni-
 cuiq; ex intimo sensu nota esse potuisset. Si enim illud extremū tēporis quo ex cere-
 bro ad ritū puenimus ut utraq; fūdat natura pgeniē aīaduertis ut altera alteri⁹ auide
 rapiat semen interiusq; recondat: deniq; eo tempore ex connexione cōi: uirtutē mariū
 ēt fœminæ adipiscūtur & mares fœmineo corpore latescūt. Effectus itaque huius tā
 blandi necessariique mysterii in occulto perpetratur ne uulgo irridentibus imperitis
 utriusque naturæ diuinitatis ex cōmixtione sex⁹ cogatur erubescere multo magis ēt si
 uisibus irreligiosorū hominū subiiciat sūt aut nō multi aut admodū pauci: ita ut nūe-
 rariēt in mūdo possint religiosi. Vnde cōtingit in multis remanere maliciā defectu
 prudentiæ sciētiaque rex oīm q; sūt: ex nō intellectu enim religionis diuinæ qua cōsti-
 tuta sunt omnia cōreptus medelaque nascitur uitiorū toti⁹ mūdi pseuerāte aut impi-
 tia atque inscitia uitia omnia conualescunt & uulnerant animā insanabilē uiciisq; in-
 fecta: iisdem atque uitata quasi uenenis tumescit. nisi eorū quorū animarū disciplinarū
 & intellectus & sūma curatio est. Si ergo solis & paucis hoc proderit dignū est hūc
 psequi atque expedire tractatū. Quare. s. soli hominib⁹ intelligētiā & disciplinā suā
 diuinitas sit impartiri dignata audi itaque. Deus pater & dñs cū post deos homines
 efficeret ex pte corruptiore mundi & ex diuina pari lance cōponderans contingit uitia
 mundi corporib⁹ cōmixta remanere. & alia pp cibos uictūque: quē necessario hēm⁹
 cū omnib⁹ animalib⁹ cōem q; b⁹ de reb⁹ necesse est cupiditatū desideria & reliqua mē-
 tis uitia animis humanis incidere. Diis uero utpote ex parte mundissima naturæ effe-
ctis & nullis indigentib⁹ rōnis disciplinæque adminiculis quīs immortalitas & uni⁹
semper ætatis uigor ipse sit prudentia & disciplina tum pp rationis unitatem pro ra-
tione & intellectu ne ab his essent alieni ordinem necessitatis lege conscriptum æterna

IN LATINVM CONVERSIO

lege constituit: hoīem ex aīalibꝫ cūctis de sola ratione disciplināqꝫ cognoscens: pꝫ quē uicia corpꝫ hoīes auertere: atqꝫ abalienare potuissent: ipsos ad intentionem spē qꝫ i- mortalitatis prætēdēs deniqꝫ & bonū hoīem: qꝫ posset immortalis esse ex utraqꝫ natura cōposuit diuinā atqꝫ mortali: & sic cōpositū pꝫ uoluntatē deī: hoīem cōstitutū est esse meliorē diis: qui sunt ex sola immortali natura formati & oīm mortaliū pꝫ qd̄ homo diis cognatione cōiunctus: ipsos religione & sancta mente ueneratur: diique pio affe- ctu humana oīa respiciūt atqꝫ custodiūt. sed de hominibꝫ paucis istud dictū est pia mente prætēdit de uiciosus uero nihil dicendū est. ne factissimus sermo eorꝫ cōtempla- tione uioletur: & quoniā de cognatione & cōsortio hominū deorūqꝫ sermo nobis indi- citur: pꝫtatem hominis o Asclepi uimque cognosce: dñs & pater uel qd̄ est sūmū deꝫ ut effector est deorꝫ cālestiū: ita homo effector est deorꝫ qui in templis sunt humana pꝫximitate cōtenti: & nō solū illuminātur ueꝫ etiā illuminant: nec solum ad deum pꝫ- ficit: uerum etiam cōfirmat deus. Miraris o Asclepi an nunquid diffidis ut multi:

ASCLE: Confundor o Trimegiste: sed tuis uerbis libenter assensꝫ felicitissimū hominē iudico: qui tantā felicitatē cōsecutus.

TRIME: Nec immerito mira- culo enim dignus est: qui maximus est oīm deorꝫ. Genus enim omnium confusione manifestū est: de mundissima pꝫtaturā pꝫpagatū signaqꝫ eorꝫ sola pꝫ omnibꝫ eē qua si capita: species uero deorꝫ quas cōformat humanitas ex natura utraque conforma- ta est: ex diuina quā est prior multoque diuinior & ex ea quā intra homines est. id est ex materia qua fuerunt pꝫcreata uel fabricata & nō solū capitibꝫ solis: sed mēbris om- nibꝫ totoque corpore cōfigurantur. Ita hūanitas spꝫ uicina naturā & origini suā in il- la diuinitatis imitatione pꝫseuerat ut sicut deꝫ ac dñs ut sui similes eēnt: deos fecit ater- nos: ita hūanitas deos suos ex sui uultꝫ similitudinē figuraret.

ASCLE: Statuas dicis o Trimegiste. **TRIME:** Statuas o Asclepi: uides ne quatenus tui pꝫse diffi- das. Statuas aīatas sensu & spū plenas tanta & talia facientes statuas futuroꝫ pꝫscis- as easque forte uates oēs sōniis multisque alīs rebꝫ pꝫdicētes ibecillitates hoībꝫ fa- cientes: easque curantes tristitiāque pro meritis. an ignoras o asclepi qꝫ ægyptus ima- go sit cāli: aut qd̄ est uerius translatio & descensio oīm: quā gubernantur: atque exer- centur in cālo: et si dicēdū est: uerius terrā nrā totius mundi est tēplū & tū quoniā pꝫ- scire cuncta prudētes decet: istud nos ignorare fas nō est futurꝫ tēpꝫ est cū appareat ægyptios incassū pia mente diuinitatē sedula religione seruasse & omnis eorꝫ sancta ueneratio in irritū casura frustrabitur: te terris enim ad cālum est recur sūra diuinitas:

linquetur ægyptus terraque quā fuit diuinitatis sedes religione uiduata: numinum pꝫsēntia destituetur alienigenis enim regiōē istā terramque cōplentibus non solū neglectus religionum. sed quod est durius quasi de legibus a religione pietate cultu- que diuino statuetur proscrip̄ta plena prohibitio erit tunc terra ista sanctissima sedes delubrorum atque templorum sepulchrorum etiam mortuorumque plenissima. O ægyptæ ægypte religionū tuarꝫ sole superūt fabulæ & æque incredibiles posteris suis sola que supererunt uerba lapidibus inscisa tua pia facta narrantibus & inhabitabit ægyptum Syrus aut Indus: aut aliquis talis. Diuinitas enim repetet cālum desertiā: homines toti morientur atque ita ægyptus deo & homine uiduata deferetur. Te uero appello sanctissimum flumen tibi que futura pꝫdico torrenti sanguine plenus ad ripas usque erumpes undeque diuā non solum proluentur sanguine. sed tota rū-

post deo

similis deo

ægypti imago

ægypti imago
mala & fida
vera

hominum plenitudo

pentur: & uiuis multo maior erit numerus sepulchrorum. supstes uero q̄ erit lingua sola cognoscetur ægyptiis: actibus uero uidebitur alienis. Quid flos o asclepi: & his amplius: multoque deterius ipsa ægyptus suadebitur: imbueturq; maioribus malis quæ sancta quodā & diuinitatis amantissima. deorum interra religionis suæ merito. sola seductio sanctitatis & impietatis magistra erit: maximæ crudelitatis exemplū: & tunc cœdio hominum adiuuandus uidebitur mūdus: neq; adorandus. hoc totum bonum quo melius nec est nec fuit nec erit qd̄ uideri possit piclitabitur eritq; cœdiū oib; ac p̄ hoc cōtēnetur: nec diligeretur totus hic mūdus. Dei opus imutabile gloriosa constructio. bonū multiformi imaginū uarietate cōpositū machinā uolūtatis dei in suo ope sine inuidia suffragantis oīm in unū quæ uenerari. laudari. amari deniq; a uidentibus possunt: multiformis adunata congestio. Nā & tenebræ præponētur luminī. & mors uita melior iudicabitur: nemo suspiciet cælū religiosus. p̄ infano. irreligiosus. putabitur prudēs furiosus fortis. p̄ bono habebitur pessimus. aīa enī & oīa circū eā. quibus aut mortalis nata est: aut immortalitātē se consecuturā esse præsumit secūdū qd̄ uobis exposui. nō solū ris⁹ sed ēt putabitur uanitas. Sed mihi credite ēt piculū capitale cōstituetur i eū q̄ se mentis religioni dederit: noua cōstituentur iura: lex noua. nihil sanctū nihil religiosū: nec cælo: nec cælestibus dignū audietur aut mente credetur. fit deorum ab hoib⁹ secessio dolenda soli nocētes angeli remanēt: q̄ hūanitati cōmixti ad oīa audaciā mala miseros manu infecta cōpellent ad bella: in rapinas: in fraudes: & in oīa q̄ sunt aīa rū naturæ cōtraria tūc nec terra constabit nec nauigabitur mare: nec cælū astroꝝ cursib; nec siderū cursus cōstabit i cælū. oīs uox diuina necessaria taciturnitate mutescet. fructus terræ corrūpentur nec fœcūda erit tellus & aer ipse mœsto corpore languescet. Hæc & talis senectus ueniet mūdi irreligio: & inordinatio: & irrationabilitas bonorū hoīum: cū hæc cūcta contingerint o asclepi. tunc ille dñs & pater. Deus primipotens & unus gubernator mūdi intueēs in mores factaq; uoluntaria uolūtate sua: quæ ē dei benignitas. uitiis resistēs & corruptele oīm errātē reuocās malignitatē oēm uel alluione diluens: uel igne cōsumens uel morbis pestilentibus ubiq; per diuersa loca dispersis finiēs: ad antiquā faciē mūdū reuocabit ut & mūdus ipse adorandus uideatur & mirandus & tanti operis effector. & restitutor deus ab oib; q̄ tunc erunt: frequentibus laudū præconiis benedictionibusq; celebretur. Hac enim mundi genitura cūctarū reformatis rebus bonarū & naturæ ipsius sanctissima & religiosissima restitutio pacto tēporis cursu: quæ est. & fuit sine initio. sēpiterna uoluntas etenim dei caret initio q̄ eadē est & ubiq; sēpiterna. ¶ ASCLE. ¶ Dei enī natura cōsiliū est uoluntatis o Trimegiste. ¶ TRIME. ¶ O Asclepi uolūtas consilio nascitur. & ipsum uelle est ex uoluntate. neq; enim ipse aliqd̄ uult. q̄ est oīm plenissimus & ea q̄ uult. habet. uult aut oīa bona. & habet oīa q̄ uult. hic autē ē deus eius boni imago. mūdus. ¶ ASCLE. ¶ Bonus o Trimegiste. ¶ TRIME. ¶ Bonus o asclepi. ut ego te docebo: Sicut enim deus omnibus speciebus uel generibus. q̄ in mūdo sunt distributor dispensatorq; est bonorū id est sensus animæ & uite: sic & mundus præstitor est & tributor oīm q̄ mortalibus uidetur bōa id ē alternatiōis p̄tū tēporaliū fructuū natiuitatis. augmentorū & maturitatis & horū similiū ac p̄ hoc de supra uertice sūmi cæli cōsistens ubiq; est oīaq; circūspicit. sic est enim ultra cælum locus sine stellis ab oib; rebus corpulentis alienus dispensator qui est inter cælum & terram locum obtinet quem Iouē

*scilicet omni deo
fieri sunt
iura munda
lex noua*

*scilicet angelis
meritis immet*

*funct diluui
hor uim fecit*

IN LATINVM CONVERSIO

uocam⁹ terræ uero & mari dominatur Iuppiter. Plutonium & hic nutritorem animan-
tium mortalium & fructiferarum horum omnium uiribus fructus arbuta & terra
uegetatur. aliorum uero uires & effectus per omnia quæ sunt distribuuntur. Distri-
buentur uero qui terræ dominantur: & collocabuntur in ciuitate in summo initio egypti:
quæ a pte solis occideris cõdetur ad quã terra mariq; festinabit oẽ mortale genus.

¶ **ASC.** ¶ Mõ tñ hoc tpe ubi ille sũt o Trimegi. ¶ **TRI.** ¶ Collocati sũt i maxia ciuitate
imõte Libyco: & hæc eousque narrata sint. ¶ De immortali uero & mortali. mō differē
dū ē: multos. n. spes timorque mortis ueræ rationis ignaros excruciat. ¶ Mors igitur
efficitur dissolutione corporis labore defessi: & numeri completi: quo corporis mem-
bra in unam machinam aduersus uitales aptantur. ¶ Moritur enim corpus quan-
do corporis uitalia ferre posse destitit. hoc ergo est mors corporis dissolutio: & corpo-
ralis sensus interitus de quo sollicitudo superuacua est. Sed alia necessaria quam aut

ignorantia: aut incredulitas contemnit humana. Audi ergo o asclepi. Cum fuerit
animæ a corpore facta discessio tunc abitrium examenque meriti eius transiliet in sũ-

mi demonis potestatem isque eam cum piã iustamque prouiderit: in sui competen-
tibus locis manere permittet. Si autem delictorum illita maculis uitisque oblitam
uiderit: desuper ad ima deturbans procellis turbinibusque acris: igni: & aquæ: sæpe
discordantibus tradet: atque inter cælum & terram mundanis fluctibus in diuersa sē-

per æternis pœnis agitata raptabitur ut in hoc obsit anima: æternitas quod sit imor-
tali sententia æterno iudicio subiugata. Ergo ne his implicemur uerendū tantū dē ca-
uendumque esse cognosce. Incredibiles enim post delicta cogentur credere: non uer-
bis. sed exemplis. nec minis: sed ipsa passione pœnarum.

¶ **ASCLEPIVS.** ¶ Nō
ergo Trimegiste hominum delicta sola humana lege puniuntur. ¶ **TRIMEGI-**
STVS. ¶ Primo enim o asclepi terrena omnia quæ sunt mortalia sunt: nunc om-

nia etiam quæ sunt rationi corporali uiuentia & a uiuendo eadem corporali lege defi-
cientia ea omnia pro uitæ meritis aut delictis pœnis obnoxia: tanto post mortem se-
uioribus subiiciuntur: quanto multa forsitan fuerunt celata dum uiueret. prescia eni
rerum omniũ diuinitate reddetur perinde ut sint pro delictorum qualitatibus pœne

¶ **ASCLEPIVS.** ¶ Qui sunt digni maioribus pœnis o Trimegiste: ¶ **TRI-**
MEGISTVS. ¶ Qui damnati humanis legibus uitam uiolenter amittũt: ut nō

naturæ aiam debitã. sed pœnã p meritis redidisse uideãtur cõtra iusto hoi in dei reli-
gione & in sũma pietate præsidiũ est: deus enim tales ab omnib⁹ tutatur malis pa-
ter enim omnium & dominus qui solus est omnia omnibus se libenter ostendit:

Non ubi sit loco nec qualis sit qualitate nec quantus quantitate: sed hominem sola
intelligentia mentis illuminans qui discussis ab animo errorum tenebris & ueritatis
claritate præcepta toto se sensu intelligentiæ diuinæ commiscet cuius amore a parte

naturæ qua mortalis est liberatus immortalitatis futuræ concipit fiduciam. Hoc er-
go inter bonos malosque distabit. Vnusquisque enim pietate religione prudētia: cul-

tu: & ueneratione dei: clarescit: quasi oculis uera ratione perspecta: & fiducia credu-
litis suæ intantum inter homines præstans quantum sol cæteris astris lumine suo
ante stat. ipse eni sol nō tā magnitudine nūinis: q̃ diuinitate & scitate cæteras stellas il-

lūinat scdm eni deũ hũc crede o asclepi cætera gubernatē oiaq; mūdana illūinatē aia-
lia siue aiantia siue inaiantia. Si enim aial mundus uiuens semper & fuit & est & erit:

pi sepat aia
a corpe

Quibus dicitur
mag bonas ad
relin

hic e quod
timet

go qui hic
uerat
alibi dicitur

nihil in mundo mortale est uiuentis etenim unius cuiusque partis quæ est in ipso mundo si-
cuti in uno eodēque animali sp. uiuente nullus est mortalitatis locus. Ergo uitæ æter-
nitatisque deus ipse esse debet plenissimus: si sp. eū uiuere necesse est. ¶ Sol enim sicut
mundus sempiternus sic & ipse semper gubernator uitaliū uel totius uiuacitatis eo-
rum frequentator & dispēfator est. Deus ergo uiuentium uel uitaliū quæ sunt in mun-
do sempiternus gubernator est ipse dispēfator æternus semel at dispensauit æterna le-
ge cūctis uitalib⁹ uitā prestās hoc more quo dicā. In ipsa enim uiuacitate eternitatis
mundus agitur & ipsa uitali eternitate locus est mundi propter qd non corruppe-
tur aliquādo sempiternitate uiuendi circunvallatus & quasi cōstrictus ipse mundus.
Est igitur dispensator uitæ omnib⁹ quæ in se sunt & est locus omniū quæ sub sole gu-
bernatur cui⁹ mundi cōmotio ex duplici cōstat effectū. Viuitur enim ipse extrin-
secus ab æternitate uiuificatque ea: quæ intra se sunt differens numeris & tēporib⁹ sta-
tutis atq; infixis cuncta p. solis effectū stellarū que discursum oīa tēporalia rōne diui-
naq; lege conscripta terrenū aut tēpus. aeris qualitate estuūque frigorisq; uarietate di-
gnoskitur cæleste uero recursionibus siderū ad eadē loca tēporali cōuersione recurrē-
tium & mundus est receptaculum temporis cuius cursu & agitatione uegetatur. tem-
pus autem ordine seruetur ordo & tēpus in nouatione omnium rerum quæ in mun-
do sunt per alternationem faciunt. Cunctis ergo ita se habentibus nihil stabile: nihil
fixum nihil imobilium nec nascentium nec cælestium nec terrenorum. ¶ Solus enim
deus & merito solus in se & a se & circum se totus est plenus atque perfect⁹ isque sua
firma stabilitas est nec alicuius impulsu nec loco moueri potest cum in eo sint omnia
& in omnibus ipse est solus nisi aliquis audeat dicere sui cōmotionem in æternitate
esse sed magis & ipsa immobilis æternitas iquam omnium tempore agitatio sumit ex
ordium. Deus igitur stabilis fuit semperque est & cum eo similiter æternitas constitit
Mundum non natum quem recte sensibilem dicimus intra se habens. ¶ Huius dei
imago hic mundus effectus est æternitatis imitator. Habet autem tempus stabili-
tatis suæ uim atque naturam quāuis semper agitur ea ipsa in se reuertendi necessitate:
itaque quāuis sit æternitas. Stabilis immobilis atque fixe tamen quoniā mobilitate
temporis in æternitatem semper reuocatur agitatio ipsius enim magnitudinis immo-
bilis lex est. Hoc ergo quod est tale qd nō subiicitur sensib⁹ infinitū incōprehensibile
ē iestimabile nec substineri nec ferri nec indagari pōt. Vnde. n. & quo & ubi aut qūo
aut qle sit icertū ē. Fertur. n. in sūma stabilitate & i ipso stabilitas sua seu deus seu eter-
nitas seu uterq; seu alter in altero seu uterque in utroque sint pp qd æternitas sine defi-
nitiōe ē tpalis. Tēpus atq; definitur pōt uel numero uel alternatione uel per alte-
ri⁹ ābitudinē ē diēs eternū ēē. Vtrūq; ergo infinitū ē utrūque ut æternū: stabilitas. n.
utpote defixa quo sustinere q agitabilia sūt possit beneficio ifirmitatis merito obtier
picipatū. Oīum. n. q sūt primordiū de⁹ & eternitas mūd⁹ atq; sit mobilis nō hēt
picipatū p̄uēit. n. mobilitas stabilitatē suā i lege agitatiois sēpiternæ hadēdo imo-
bilē firmitatē. Ois ergo sens⁹ diuinitatis immobilis ē ipse i stabilitate sua se cōmouet.
Scūs & icorrupt⁹ & sēpitern⁹ & siqd meli⁹ pōt nūcupari dei sūmi i ipsa uolūtate af-
sistens æternitas plenissimus omnium sensibilibum & totus disciplina consistens: ut
ita dixerim cum deo. ¶ Sensus uero receptaculum est omnium sensibilibum & spe-
cierum & disciplinarum. ¶ Human⁹ uero ex memoriæ tenacitate qd memor sit q̄s

solus deus p̄p̄t

deus nō p̄t m
de loco

eternitas nō deo

mūd⁹ ē ymago

eternitas sine
diffinitioe tpalis

IN LATINVM CONVER SIO

gesserit rerū. usque ad humanū tamē animal sensus diuinitatis descendendo puenit. Deus enim sensum summū diuinū q̄ cunctis cōfundi noluit: ne erubesceret cōmixtio ne aliorum animantium. Intelligentia enim sensus humani: qualis aut quanta sit: tota est immemor prāteritorū. per eā enim memoriā tenacitatē gubernator effectus est terrā. ¶ Intellectus aut naturā qualitate & sensus mundi ex oibus quā in mundo sē sibilis sunt poterit peruideri eternitas quā est ex sensibili mundo sensus datus: qualitasq; dignoscitur at intellectus qualitatis: qualitasq; sensus sūmi dei sola ueritas est: cuius ueritatis in mundo ne quidē extrema linea umbra dignoscitur. Vbi sunt mēda cia: ubi genitura: ubi errores uidentur. Vides ergo o Asclepi in quibus constituti: q̄ tractemus: aut quē audeamus attingere. Tibi deus sūmā gratias ago. qui me uidē de diuinitatis tuā illuminasti luminā. & uos o Cari & Asclepi & Ammon intra secre ta pectoris diuina mysteria silentio tacete & taciturnitate seruate. ¶ Hoc enim differunt intellectus a sensu. q̄ intellectus noster ad qualitātē sensus mundi intelligendā & dignoscendā mentis prāuenit intentionē. Intellectus aut mundi peruenit ad aeternitātē & deos noscendos: qui supra se sunt: & sic contingit hominib⁹ ut quasi per caliginē quā in celo sunt. uideamus quantū possibile est per cōditionē sensus humani hēc aut intērio angustissima est peruidendis tantis bonis. Latissima uero cum uiderit foelicitate cōscientiā. De inani uero quodq; magnum uidetur esse q̄ plurimis sic sentio inane nec eē aliquid nec esse potuisse. nec futurū unq; oīa enim mundi sunt membra plenissima: ut ipse mundus plenus sit atq; perfectus corporib⁹ qualitate forma que diuersis speciē suā habentib⁹ & magnitudinē quorū unum est alio maius aut alio minus & ualitudine & tenuitate diuersa. Nā & quādā eorū ualidiora uidentur. & maiora minora at & tenuiora aut uix aut oīo uideri non possunt quas solū eē attrēctatione cognoscimus unde cōtingit multis credere hic nō esse corpora sed inanes locos. qd̄ est impossibile ut hic æther sensibilis mundus qui dicitur plenissimus sit corporū & aīaliū naturē suā & qualitati cōuenientium quorum facies non omnes uidemus: sed quasdā ultra modū grādes quasdā breuissimas: aut propter spācīi interiecti lōgitudinē aut qd̄ acie sumus obtusi. tales nobis eē uideātur: aut oīo propter nimīā breuitatē a multis nō eē credātur. Dico nunc dæmones quos credo cōmorari nobiscū & heroas quos inter aeris purissimā partem supra nos & terrā ubi nec nebulis loc⁹ nec ex signorū aliquorū agitatione cōmotio ppter qd̄ o Asclepi inane nihil esse dixeris nisi cuius rei inane sit hoc quod dicis inane prādixeris ut inane ab igne & ab aqua & ab his similibus quāuis breue sit uel magnū qd̄ inane uidetur spiritu tamen & aere uacū eē nō possi. ¶ Similiter uero de loco dicendū qd̄ uocabulum intellectu caret. Locus enim ex eo cuius est quid sit apparet. principali tenim noīe dempto significatio mutatur. Quare aquæ locus ignis locus aut his similitum recte dicimus sicut enim inane eē aliquid ipossibile est sic & locus solus quid sit dignosci non pōt. Nā si posueris locū sine eo cui⁹ ē inanis uidebitur loc⁹ quē i mūdo eē nō credo qd̄ si inane nihil ē nec p se qd̄ sit loc⁹ appet nisi ei aut lōgitudies aut latitudies addideris ut corpib⁹ hoīum signa. his uero sic se habētib⁹ o Asclepi & uos q̄ adestis scitote itelligibilē mūdū & deū q̄ mētis solo obruitu dignoscis eē icopalē nec ei⁹ naturē misceri posse aliqd. orpalē id est qd̄ possit q̄litate q̄titate numerisq; dignosci i ipso. n. nihil tale cōsistit. hic ergo mūd⁹ q̄ dicitur sensibilis receptaculū oīum sensibilium speciēz q̄litarum uel corporū quē om

Deus enim
sensum summū
diuinū

Deus enim
sensum summū
diuinū

in caliginē
quā in celo
sunt

De inani
uero quodq;

dæmones
quos credo
cōmorari

De loco

in caliginē
quā in celo
sunt

hic mūd⁹ q̄ dicitur

nia sine dubio uegetari nō possunt. Oīa enim deus & ab eo oīa. & eius uolūtatis omnia: qđ torū est bonū: decens imutabile & prudens: & ipsi soli sensibile atq; intelligibile: & sine hoc nec fuit aliquid: nec ē: nec erit. omnia. n. ab eo & in ipso: & per ipsum & multiformes qualitates: & magnę quantitates & oēm mensurā excedentes magnitudines. & oīformes species: quas si intellexeris o Asclepi grās acturas es deo. si totum aiaduertes uera ratione perdisces mundū ipsum sensibile. & quæ in eo sunt omnia a superiore illo mundo. quasi ex uestimēto eius cōtecta. **W**nū quodque enim genus animalū o Asclepi cuiuscunq; uel immortalis uel rōnalis siue sit animas siue anima sit. put cuiusq; est genus. sic singula secundū generis imagines habēt & quīs unū quodque animalis genus oēm sui generis possideat formā in eadē tamē sui forma singula dissimilia sunt. species enim quæ diuina est incorporealis ē. & quicqđ mēte cōprehenditur. Cū itaque hæc duo ex quib; constat forma & corporalia & incorporealia sint impossibile ē unamquamque formā alteri simillimā nasci horar; & climatū distantibus punctus. sed immutatur totiens quot hora momenta habet circuli circūcurrentis in quo est ille omniformis quē diximus deus. Spēs ergo per inane ex se totiens pariens imagines tanta tāque diuersas q̄ta habet cōuersio mūdi momēta q̄ mūdus i cōuersione mutatur species uero. nec mutatur nec cōuertitur: sic generum singulorum formæ sunt permanētes in eadem forma sua dissimiles. **ASCLEPIVS.** Et mūdus speciem mutat o Trimegiste. **TRIMEGISTVS.** Vides ergo o Asclepi tibi omnia: quasi dormienti eē narrata. Quid est enim mundus aut ex quibus. constat nisi ex omnibus natis. Ergo uis dicere de cēlo: terra: & elementis. Nāque alia magis frequenter mutantur in species: cēlum humescens uel arefcēs uel frigescēs uel clarescēs uel sordescens in una cēli specie hæ sunt quæ spē alternātur species terra uero suæ speciei multas immutationes semper habet & cum parturit fruges: & cum eadem partu nutriat suo. tum reddit omnium fructuum uarias diuersasque qualitates & quantitates ac stationes. & cursus ad omnes arborum florum baccharum qualitates odores sapes species. Ignis etiam facit conuersiōes plurimas atque diuersas solis enim & lunę omniformes imagies. sunt autem quasi speculorum nostrorum similes imaginum similitudines emulo splendore reddentium. **Sed iam de talibus sint satis dicta talia.** Alterum ad hominē rationemque redamus. ex quo diuino dono homo animal dictum est ratiōale minus autem mirāda de homine dicta: sed omniū mirabiliū uincit admirātionem quod homo potuit inuenire naturā eamque efficere: quoniam ergo proauī nostri multum errabant contra rationem deorum increduli: & non aiaduertes ad cultū religionēque diuinā inuenerunt artē qua deos efficerēt cui inuente adiūxerunt uirtutem de mundi natura conuenientem eamque miscentes & quoniam animas facere non poterant euocantes animas demorum uel angelorū eas indiderunt imaginibus suis diuinisq; mysteriis per quas sola idola & benefaciēdi & malefaciēdi uires hīc potuissēt. **Aus. n. tuus o asclepi medicinæ prim; inuētor** cui templum consecratum est in monte Libyę circa littus crocodillorum in quo eius iacet mūdānus hō id est corp;. Reliquus. n. uel poti; totus sicut homo totus i sensu uite melior remeauit i cēlū oīa ēt nūc ad iumēta hoīb; prestās. **Hermes cui; noī aui** mihi nomē ē si cognomē patriæ sistēs oēs mortales undiq; uēiētes adiuuat atq; pseruat. **U**nō igitur ab ægyptiis hæc scā aīalia nūcupari & p singulas ciuitates coli eoz;

quid est
mundus
et
fuerit deus

inventor primus
medicinis

mundanus homo
est
homo
et in celo

nos et uocamus
et sancti apud
nos

IN LATINVM CONVERSIO

aias quoque sunt consecratae uiuētes ita ut eorum legibus incolantur: & eorum nominibus nuncupentur. per hanc causam o asclepi & alii quae collenda uidentur atque ueneranda apud alios habetur ac propter bellis se lacessere aegyptiorum ciuitatis solent. **ASCLEPIVS.** Et horum Trimegiste deorum qui terreni habentur cuiusmodi est qualitas. **TRIMEGISTVS.** Constat o Asclepi de lapidibus & de aromatibus uim diuinitatis naturalem habentibus in se & propter hanc causam sacrificiis frequentibus oblectantur hymnis & laudibus dulcissimis sonis in modum caelestis harmoniae concinentibus ut istud quod est caelestis usus & frequentatio illectum in idola possit letum humanitas patiens longa durare per tria sic deorum actor est homo & ne putasses fortuitos effectus esse terrenorum deorum o Asclepi: dii caelestes inhabitant summa caelestia unusquisque per ordinem quem accepit complens atque custodiens. **Hi uero nostri sigillatim quaedam curantes quaedam sortibus & diuinatione praecedentes his pro modo subuenientes. humanis quasi amica cognatione coniunguntur.** **ASCLEPIVS.** Quam ergo partem rationis estis & quid uel facta incolunt. **Trimegiste si caelestes dii dominantur terreni incolunt singula quae estis & quid uel nuncupamus.** **TRIMEGISTVS.** O Asclepi ea est necessitas omnium quae geruntur semper sibi catenatis nexibus iuncta. **Hae itaque aut affectrix rerum aut summus deus: aut ab ipso deo qui secundus effectus est deus ut omnium caelestium terrenarumque rerum firmata diuinis legibus disciplina.** **Hae itaque estis & necessitas ambe sibi inuicem in diuina conexae sunt glutino. quae prior estis rerum omnium parit initia. Necessitas uero cogit ad effectum quae ex illis primordiis dependet. Has ordo consequitur id est contextus & distinctio temporis rerum perficiendarum. Nihil est enim sine ordinis compositione.** **In omnibus istis mundus iste perfectus est. ipse enim mundus origine gestatur uel totum consistat ex ordine.** **Hec ergo tria: estis & necessitas id est fatum necessitas ordo uel maxime dei nutu sunt effecta: qui mundum gubernat sua lege & ratione diuina.** **Ab his ergo omne uelle & nolle diuinitus auersum est totum: nec ira etenim commouetur nec flectuntur gratia: sed seruiunt necessitati rationis aeternae quae aeternitas inauersabilis immobilis insolubilis est.** **Prima ergo estis est quae uelut iacto semine futurorum omnium suscipit prolem. sequitur necessitas quae ad effectum coguntur omnia. Tertius ordo textum seruans earum rerum quas estis & necessitas disponit.** **Hec ergo aeternitas quae nec capit esse nec desinet: quae fixa inmutabili lege currendi semper aeterna commotione seruatur oriturque & occidit alterna saepe per membra ita ut uarietatis temporibus iisdem quibus occiderat membris oriatur sic enim & rotunditatis uolubilis ratio ut ita sint sibi coartata cuncta ut quid sit uolubilitatis initium ignores cum omnia se semper & praecedere & sequi uideantur.** **Euentus autem uel sors in sunt omnibus permixta mundanis.** **Dictum est nobis de singulis ut humanitas potuit ut uoluit permisitque diuinitas.** **Restat hoc solum nobis ut benedicentes deum orantesque ad curam corporis redeamus. satis enim de diuinis rebus tractantes mentem uelut animi pabulis saturauimus.** **De abyto uero egressi cum deum orare cepissent in austrum respicientes erant sole etenim occidente cum quis deum orare uoluerit illuc debet respicere sicut & sole oriente in eum qui subsolanus dicitur.** **Iam ergo dicentibus precationem Asclepius. ait. submissa uoce oranti suggeramus patri: quod iusserit: ut thure addito: & pinguetis praecedamus deo quem Trimegistus audiens. atque commotus ait. melius omnia reo Asclepi. hoc. n. sacrilegiis simile est cum deum roges thus atque caetera in-**

uenerunt
muncupantur
et se habent

falsu

127

orant ad
orientem

similiter
etiam addendo
quod rogatur

cedere. Nihil enim deest ei: qui ipse est oia. Sed nos agentes gratias adoremus. Hæc enim sunt incessiones dei cū aguntur grates a mortalibus: Gratias tibi agimus summe & exuperatissime: tua enim gratia tantū sumus cognitiōis tuę lumē cōsecuti: nomē sctū: & honorādū nomē unū. quo solus deus est benedicēdus religiōe paternā. quoniā oībus paternā pietatē & religiōē & amorē & quæcūq; ē dulcior efficacia prēbere dignaris. & donas nos sensu. rōe intelligētia: sensu: ut te cognoscamus rōe ut te suspicionibus idagemus intelligētia ut te cognitiōe cognoscētes gaudeamus ac numine saluati tuo gaudeamus qđ nobis te ostēderis totū gaudeamus qđ nos incorporibus sitos & æternitate fueris cōsecrare dignatus. Hæc est enim sola humana gratulatio cognitiō maiestatis tuæ cognouimus te. & lumē maximū solo intellectu sensibili intelleximus te: o uite uera uia. o natorū oīum fœcūda generatio: cognouim⁹ te totius naturæ tuæ plenissime cognouimus te æterna p̄seueratio. in oī enim ista oratiōe adorantes bonū bonitatis tuę. hoc tantū deprecamur: ut nos uelis seruare p̄seuerātes in amorē cognitiōis tuæ & nūq̄ ab hoc genere uite separi. Hoc optantes cōuertimus nos ad puram & sine animalibus cœnam.

p. lxxxv in alcinou opus
 Vm te intelligā sapientissime atque optime patrū. tū Aristotelis acutissimi doctrinā: ceterorūque priscorū philosophorū magnificere: tū uero diui Platonis sapiētia purgatissimā in primis admirari sæpe diuque mecum cogitauī suorūque documētōrū aliqd in latinū uertere. & qđ tibi gratū fore existimarē tuo potissimū nomini dedicare. Itaque cū libellos meos nup̄ euoluerē: Alcinoi opusculū quoddam reperi in quo sub cōpēdiaria miraue breuitate opinio atque singula documenta platonis attinguntur. Feci igitur ut potui hoc latinum. Tua qđ ē fetus humanitate beniuolētiaque. quā sp̄ erga me ostēdisti. Quod si qđ in eo aut mendosū aut nō bene positū reperiēs tuo recto certoque iudicio corrigeres. Neque sane curauī in cunctis singulisque uerbis ut facillime uidebis antiquos imitari: sed illis poti⁹ usus sū uocabulis in plerisque locis quæ his nostris tēporib⁹ in scholis philosophorū frequētātur. putauī enim ad hūc modū orationē fore clariorē præsertim cū p̄optime sciā tuę rātē sapientieres magis curē eē q̄ uerba. Legas igitur uelim hunc libellum sapientissime patrum. Quod si tibi tanto uiro tanta doctrina totque uirtutibus donato celitus atque illustrato meus hic transferendi labor dignus uidebitur ad eiusmodi cetera me deinceps q̄ maxime alliciens atque incitabis.

Vale.

Alcinoi disciplinarū platonis Epitoma idest breuiariū incipit:

Episcopi Tropien. ad Nicolaum Cunensem cardinalem conuersio.

Væ sint ppriissima platonis documenta quę ue doctrinā p̄ breuiter hinc ordinare. Philosophia est affectio sapientie quæ soluit ac reducit ad intelligibilia. Conuertitque nos ad ea que sunt secundum ueritatem. Sapientia autem est scientia humanarum diuinarum quererum cognitio. Philosophus est qui a philosophia ita denominatur ut a mulica musicus: Hinc enim oportet imprimis affectū esse erga eas presertim disciplinas. quæ cōuerrere atque trahere cū possunt ad cognitionem intelligibilis substantiæ quæ neque fluxa neque caduca est. deinde q̄ ardentissime se hēre erga ueritatem neq̄ ullo pacto mēdacio adherere. preterea & nā qđ ē ad modū honestū eē. ac secū dū p̄tē aīæ q̄ passiua ē naturaliter remissum

*scipio
p. lxxxv*

EPITOMA ALCINOI

quippe qui erga eos: quæ sunt: disciplinā affectus est. atq; ad eā suū uertit aīum. **Ille** cebras oīo spernit uoluptatū. **Opus est tēu & sententia eē liberum:** qui philosophus est futurus. Nā pusillanimitas illi aīæ q̄ maxime aduersatur: quæ diuina humanaq; debeat cōtēplari. **Itē erga iusticiā affici.** Erga ueritatē: liberalitatē. & tēperantiā. Facilitatē deniq; discipliæ: sibi uēdicare: atq; memoriā. siq; dē res huiusmodi philosophiā pficiunt. **Ceteræ igenia quæ dignæ sint educata.** Vendicantq; sibi rectā discipulīnā: pfectā assequuntur uirtutē. **Quæ uero negligenter se habent ergo hæc.** quæ dicta sūt **& male pereunt. & pessimi uadūt.** **Hæc autē inter uirtutes plato noīare cōsueuit: tēperantiā.** scilicet fortitudinē. & iustitiā. **Duplicē esse uitā contemplatiuā: & practicā.** Principatum tenere cōtemplatiuā. quæ cognitiōi ueritatis uacet. **practicā uero rebus agendis operā dare:** quæ a rōe præcipiuntur. Itaque uenerādā imprimis esse uitā cōtemplatiuam deinde practicā necessariā qd̄ ita se hēat: deinceps manifestum erit. **Est igitur contemplatio actus mentis.** intelligibilia intelligentis. **Operatio at̄ animæ rōnalis actus p̄ corpus cōfectus.** Aīa igitur cōtemplans res diuinas: atque rei diuinæ intellectiōes: tum bene pati dicitur: quæ qd̄ passio prudentia nuncupatur. qd̄ nil aliud esse uidetur q̄ rei diuinæ assimilari. quā ob rē res eximia est. ac ueneranda. cū acqui sibilis sit. nobisque ppriissima. nec ullo mō phibita: sed penes nos iacet atque eā nobis est ppositi finis. **At operatio.** & quæ aguntur p̄ corpus phiberi possunt: atque in rebus agendis eorum eget p̄sidio. quæ speculantur in uitā cōtemplatiua. & meditantur mores hoīum. **Vir nāque studiosus ad res publicas accedet.** cum eas uiderit: a qbusdā male gubernari putās res claras fore: aut militare: aut iudicā aut legatū ire & q̄ in rebus agendis splēdide sūt: atq; excellentes: ut leges istituere rēpublicā reformare. iuuenes instruere: qbus in rebus ne unq̄ qd̄ philosophus. a cōtemplatiōe desistit sed sp̄ eā maiore in modū nutrit. atque p̄ uirib⁹ auget. actāq; ex cōsequenti ad res gerendas accedit. **Studiū qppe philosophi: ut platonī placet.** tribus in rebus esse uidetur. **In eorū scilicet quæ sunt speculatiōe.** atque notitia. **Itē in rebus gerendis.** quæ bone sunt. **Itē in ipsa rōnis speculatiōe.** Quæ i noticia rerū uersatur speculatiua ē. Quæ i rebus gerendis practica nominatur. Tertia uero quæ uersatur erga rōnem: dialectica uocatur. **Hæc at̄ diuiditur in diuisi uā: diffinitiuā.** inductiuā & syllogisticā. quæ qd̄ itē in demonstratiuā quæ circa necessariū uersatur syllogismū: & in pbabilē: quæ i opīnionē fundatur & in rhetoricā enthimema. s. qui impectus uocatur syllogismus. itē que in sophismate: quæ pars qd̄ licet apud philosophum nō sit principalis necessaria tamē habetur. qd̄ practice qd̄ partis aut de morib⁹ aut de re familiari aut de ciuili. de ciuitatisque salute speculatur. **Horū qd̄ primū est morale uocatur.** Alter dome sticum. postremum ciuile. **Speculatiue uero partis:** qd̄ circa immobiles primasque cās: atque res diuinas theologicū nūcupatur. qd̄ circa stellarū fluxū ac circuitum statumque habetur: atque hui⁹ mūdi cōstitutiōem uocatur naturale: qd̄ in geometria reliq; disciplinis uersatur mathematicū noīatur. itaque hac diuisiōe & philosophiæ specierū p̄titiōe præmissa. De speculatiōe dialectica primo dicendum ē ut platonī placet. & in primis de re iudiciali cum aliud sit qd̄ iudicat & aliud qd̄ iudicatur denique qd̄ ab his pficitur. iudiciū noīamus pprietatem qd̄ iudiciū ubi res iudicatur. nominaret. sed cōmunius qd̄ iudicat. hoc at̄ est duplex. unum a quo iudicatur. quod iudicatum est alterum per quod quorum id quidem mens est. **Alterum uero per**

h. p. m.

q. p. l. a. r. o.

prudencia

specula
prudentia

quod organum naturale potest iudicare principaliter quidē res ueras sed consequenter falsas qđ pfecto nil aliud ē q̄ naturalis ratio. Verū ut enucleatius id exprimamus iudex quippe phūs diceretur a quo res ipse decernūtur. Iudex item est & ipsa ratio p q̄ ueritas iudicatur quod instrumentū diximus esse. Ratio autē duplex est una quidē cōprehensibilis atq; imutabilis altera secundū rez notitiā infallibilis: quarū prima deo quidē possibilis. sed hoibus minime. Altera uerō quā & hoies assequi possūt: ē duplex est una circa intelligibilia. altera circa sensibilia: quaz e prima scientia & scientifica ratio habetur: ex secunda uero quaz circa sensibilia uersatur & opinio est & opinatiua. Itaq; ea quidē pars quaz scientifica est stabilitatis quiddā firmitatisq; habet cū de solidis atq; firmis picipis fiat. At sua sua opinabilisq; circa uerisimile uersatur cū in senhil pmanentiū habeat principia igitur sciētiaz & opinionis quaz circa intelligibilia sensibiliaq; uersantur. sunt & intellectio: & sensus. Sensus ergo est passio aīz p corpus enūciatiua uirtutis principaliter passiuē. quando aut in aīa per organa sensuū secundū sensum impræssio fit. quod quidem sensus est. deinde per multū tempus cum ipsa indelebilis fiat ac permanens & firma: firmitas ipsa mēoria nuncupatur. Opinio autem est complexio memoriā & sensus. Nam cū aliquod primū sensibile incidim⁹ a quo sensus in nobis fiat: deinde si in idē sensibile incidam⁹: præsupsitā memoriā cōponimus huic sensui. secūdo accepto: & in ipsis dicimus: hic Socrates est: equus: ignis & cetera eiusmodi & hæc uocatur opinio: cū cōponamus præsupsitā memoriā ei sensui q̄ nuper fiat quaz quidē cū inuicē consentiunt fit opinio uera cū uero dissentiūt. falsa. Siquis enim: socratis memoriā hēret obuiāq; fieret Platoni: quē Socratem ob similitudinē putaret: hic quidē sensus a Platone acceptus tāq; a Socrate: si cū memoria socratis iungantur falsa fit opinio. Illud autem in quo memoria & sens⁹ fit Plato cerez similat impressioni: quaz aut ex sensu & memoria opinata sunt aīa mente reformans in ipsa respicit tanq; in ea a quibus facta sunt rē huiuscemodi imaginē uocat. Plato: qūq; ē phantasiā. Mente aut esse inquit aīum apud se ratiocinātē: orationē autē fluentē ab eo per os causatū sonitū. Intellectio aut est actus intellectus ad primas intelligentias cōtēplandas quaz duplex esse uidetur. Vna anteq; aīus hoc in corpore fieret cum ipse intelligentias cōtēplabatur. Altera postq; huic corpori adueniret quaz illa quidem quaz anteq; aīa in corpore fieret intellectio uocabitur quaz uero i corpore fit & tum intellectio uocabitur nunc naturalis intelligentia dicta est quaz intellectio quādā est: in aīa adiacens qū igitur dicimus intellectionē principiū esse scientificæ rationis non eam quaz nunc dicta est dicimus. sed quaz tunc qū sine corpore aīa erat quaz ut diximus: tunc quidem intellectio uocabatur nunc uero naturalis intelligentia. Vocatur autem ab ipso naturalis intelligentia scientia simplex & euolatus. aīz inter eum etiam & memoriā: Itaq; ex his simplicibus scientia scientifica naturalisq; rō constituitur quæ natura constat: ideo cum sit scientifica ratio & opinatiua sitque intellectio & sensatio sint etiam quæ is subiiciātur necesse ut puta quæ intelligenda sunt atq; sentienda atq; intelligendoz: quēdā prima consistunt ut ea quæ appellantur Ideæ quēdam uero secunda in materia sunt species a materia separata. Erit igitur duplex intellectio quēdam primorum altera secundorum. Itemq; sensibilibus quēdam prima sunt ut qualitates color & albedo quēdam secundum accidens: ut puta album coloratum. Preterea quod compactum est ut ignis & mel sic deniq; ille sensus primorum

EPITOMA ALCINOI.

est qui primus dictus est. Alter uero secundorum secundus: quæ igitur primæ habentur intelligentiæ intellectus discernunt. Neque id fit sine scientifica ratione. sed cōprehensione quadā & sine discursu. Secunda scientifica ratio non est sine intellectione. Prima uero sensibilia & secunda sensus diiudicat non tamen sine ratione opinatiuā congeriem uero ratio opinatiua: neque tū sine sensu. Intelligibilis denique mundus primū intelligibile est: sensibilis uero quid aggregatū quē quidē intelligibilem mundū intellectio iudicat. ratione scilicet quod est nō sine ratione. Sensibilem uero ratio opinatiua. & id quidem non sine sensu. Cū autē & speculatio sit & operatio nō eodem modo recta ratio diiudicat. quæ subiiciuntur speculationi operationique. sed quod uerum est perspicit in speculādo & quod e contrario se habet. In agēdo uero quod familiare. quodque alienū pficiendū sit. Nā cū cognitionem habeamus naturalē boni honestique utamurque ratione atque ad naturales cognitiones id referamus tanquā ad mensurā quadā determinatā diiudicamus. siue sibi & huiusmodi se habēt: siue altero modo. Ars elementūque dialecticæ. quæ maxime excellit primū in considerāda substantia uniuscuiusque rei: deinde & accidentibus. Considerat autē quid unūquodque sit: aut a superiori deuidendo ac definiendo: aut ab inferiori resoluendo. Accidentia uero & quæ in substantiis sūt: aut ex rebus contentis per inductionē aut ex cōtinentibus per syllogismū quasi catalogos esset. Dialecticæ præter una quædam diuisiua est altera definitiua. altera resoluiua. Itemque inductiua & syllogistica. Diuisio quidem est particio generis quæ fit in species: & totius in partes. ut quando animam diuidimus in partē rōnalem & passiuam. Itemque passiuam in irascibilem & concupiscibilem. atque diuisio uocis in significata. & quando unū idēque nomen ad plures contrahitur res. Diuisio uero accidentium in subiecta. ut quando dicimus bonorum aut corporis aut animæ aut externorum sunt quæ autem subiectorum sūt in accidentia diuiduntur ut quā dicimus quidā boni quidā mali quidam medii sunt. Itaque in primis necesse est diuisione generis in species uti: ut unūquodque quod sit secundum substantiā cognoscatur quod quidē sine definitione minime fieri potest. Oritur autē definitio ex diuisione ad hunc modū illius rei: quæ definitioni est subiicienda primum eius genus capiendū est ut hominis animā: deinde diuidendū secundū adhaerentes differentias quæ ad species usque descendant ut rationale & irrationale. ac mortale & immortale quæ propter si adhaerentes differentia generi componantur hominis definitio constituitur. Resolutionis autē species sunt tres siquidē: a sensibilibus ad prima intelligibilia est ascensus & per probabilia ad indemonstrabiles & imedietas propositiones & est ascensus a suppositione ad principia quæ non subiiciuntur. Primus quidem talis est: ut si a bono quod est circa corpus transcendimus ad illud bonum quod in animo consistit ab hoc uero ad id quod est studioꝝ. deinde ab hoc ad illud quod est legibus: postremo ad illud quod est in legibus postremo ad illud plurimum pelagus boni denique ita nos permittemus quousque id quod extremum est bonum inueniamus. Secunda uero species resolutionis ad hunc modum sit. Id quod quæritur oportet supponi ac speculari: quæ sint eius priora: & demonstrare: quæ sunt ascendentiā priora a posterioribus quousque deuentum sit ad id: quod primum & firmum est a quo incipientes modo compositiuo descendemus ut si quis quærat an immortalis animus sit supponens id ipsum quærat an semper mobile sit per se mobile: quo etiam demonstrato perspiciat an per se mobile id principium sit motus deinde si principium an inge-

nitum. quod tanq̃ confitendum esse ponunt. ingenitum atq; incorruptibile cum sit: ab eo igitur: quod manifestū est incipiens compono hanc demonstrationē: principium ingenitum: & incorruptibile est principium motus est per se mobile quod per se mouetur est aīa incorruptibilis igitur & ingenita atq; imortalis est aīa. Resolutio autem per suppositionē talis est: quærat aliquis quicq̃ id ipsum supponit deinde ad suppositionem perspicit quid sequatur postea ad rationē reddendam. Si suppositiōe indiget aliam supponat suppositionē & quærat: an quod prius fuit suppositū rursus ad aliā sequitur suppositionem atq; id quousq; ad quoddam principium in suppositum: deueniat: faciat. Inductio autem est oīs methodus. quæ fit per orationem. uel a simili i simile transiens uel a singularibus ad uniuersalia. Vtilissima autē inductio est ad naturales sensus commouendos. Orationis uero: quam ppositionem uocamus duæ sūt species. Vna affirmationis. Affirmatio quidem talis est. Socrates ambulat. Negatio uero: Socrates non ambulat: Negationis aut affirmationis quædā uniuersalis est: q̃dam particularis. Affirmatio particularis talis est. quædam uoluptas est bonū. Negatio uero quædam uoluptas non est bonum. Vniuersalium autem affirmatiua quidem oē turpe malū est. Negatiua uero nullum turpe bonū. Propositionū q̃dā cathgorice q̃dam hypothetice. Cathgorice simplices sūt ut oē iustū bonū est. Hypothetice autem sunt quæ sequentiam autem pugnantia significant: Plato autem syllogismorū tractatu utitur & arguendo: & demonstrando redarguendo quidē falsa per inquisitionem. Vera quoq; demonstrando per doctrinam quandam. Syllogismus autem est oratio in qua quibusdam positis alterum quiddam iacentiū p ea quæ posita sūt ex necessitate puenit. Syllogismorum quidam cathgorici: quidam hypothetici: quidā ex his mixti sunt. Cathgorici quorū premissæ & conclusiones simplices sunt propositiones. Hypothetici qui ex hypotheticis propositionibus. Mixti uero q̃ hæc duo cōprehendunt. Vt utitur autem hic uir demonstratiuis in narratiuis. dialogis. opinatiuis uero & ad sophistas & adolēcentes obiurgatiuis autem ad eos qui proprie obiurgatores dicti sunt ut ad Eutidemum fere. & Hippiam. Cathgoricarū tres figuras posuit. Primam in qua communis terminus & subiicitur & prædicatur. Alteram i qua cōis terminus prædicatur de duobus. Tertiā in q̃ cōis terminus subiicitur i utraq;. Terminos autē dico partes propositionū ut in hac homo est animal: homo & animal terminos nuncupamus. ac per primam figuram. Plato sæpenumero interrogat: sualque ducit per secundam & tertiam rationes per primam sic. in Alcibiade: quæ iusta honesta quæ honesta: bona. iusta igitur bona. Per secundam uero ut apud Permenidem: sic quod non habet partes neque rectum est neque obliquum. quod particeps ē figuræ aut rectum est: aut obliquum quod igitur non habet partes omnino expers ē figuræ. Per tertiam sic in eodem libro. Id quod particeps est figuræ: quale ē. quod particeps est figuræ terminatur quod igitur quale: terminatur. Per hypotheticos autem syllogismos in pluribus eius libris reperimus interrogationes ab eo factas. præsertim in parmenide huiusmodi inuenimus sermones. Si unum non habet partes: neque initium: neque medium: neque finē habet. Si neque initium neque mediū neque finem habet: neque terminum habet: si non habet terminum: neque particeps figuræ est: si igitur unum non habet partes neque figuram habet. Per alteram uero hypotheticam figuram: quam plurimi tertiam uocant: ubi cōis terminus ambas se-

EPITOMA ALCINOI.

quitur extremitates sic interrogat. Si unum non habet partes. neque rectum est neque tortuosum: si particeps est figuræ: aut rectum est aut obliquum ergo si partem non habet neque figuram habet per tertiam etiam figuram secundum quosdam uero secundam in qua communis terminus subiicitur in utraque in Phedone sic. Cum potentia accipiamus scientiam pariter is. & non obliuiscimur: scimus si uero oblitus sumus reminiscitur.

Mixtarum autem recordamur probationum quidem ex consequentia sic. Si unum totum est. & hoc quidem terminatum principium medium & finem habens. id & figuræ non est expers quod autem præcedit igitur desinens est. Argumentorum uero quæ sunt ex consequentia ad hunc modum differentias cōtēplamur. Itaque si quis diligenter discernat: animæ potentias hominumque differentias: & orationum genera: quæ & illi animæ aptandæ sunt: ac persensit ante a quibus orationibus quisque & a quolibet potest persuaderi ipse si ad usum accipiat aptam opportunitatem perfectus rhetor habendus est. atque sua rethorica scientia benedicendi potest nuncupari. Disciplinam quoque sophismatum apud Platonem quidem in Euthydemo reperiremus scriptam: si diligenter in eo libro: quod ibi mandatum litteris est peruestigemus. quædam quidem sophismata habentur in uoce quædam uero habentur in rebus & horum deinde solutiones. Nempe decem quoque prædicamenta in permenide subiecit & in cæteris præsertim in Cratylo totus etimologiæ: locus expositus est miræ subtilitatis atque aptissimi ingenii fuit uir ipse ad negotium definiendi diuidendique: quæ res præsertim omnes dialecticas dilucidat uiris. quæ uero in Cratylo habentur hæc in summa sunt quæritur nanque illic utrum natura nomina sint. an positione placet autem sibi rectam nominum rationem esse positione non simpliciter tamen: nec casu quodam. sed ut positio ipsa: rerum naturam omnino consequatur. Nam neque aliud recta ratio nominis est: quæ positio: naturæ rerum consona. Nulla enim quamuis positio nominis ad rectum aliquid exprimendum apta sufficiensque est neque natura ipsa primæque uocis expressio: sed quod ex utroque constituitur. ut sit cuiusque nominis secundum quod positum est aliquid proprium naturæ rei. Haud enim si quando nomina casu poneretur. quicquid recti significarent: uelut si hoc nomen equus: homini poneremus: & enim ipsum dicere in rebus agendis. quædam denique actio est ut nequaquam is rectæ dicat: si quicquid ad buccam uenerit dicat: sed si quis ita loquatur: ut ipsa res ex se sit apta naturæ. Cum autem pars dicendi sit nomina facere ut & pars orationis nomen est rectæ & non rectæ nomina facere nequaquam casu quodam fiunt. sed potius secundum naturalem nominis proprietatem ad rem ipsam. At ille profecto foret optimus nominum inuentor qui per nomen naturam rei significandam daret. Si quidem nil aliud nomen est quæ quoddam rei instrumentum: non ut casu contingit. sed quædam inuicem natura: cum per ipsum res doceamus inuicem percipiamusque eas. Nomen nanque est quasi magister quidam atque instrumentum per quod omnes rerum substantias distinguimus: ut textura subteminis. & cætera huiusmodi. apud dialecticos. id quidem principium est ut rectæ nominibus utantur ut enim apud textorem subtemen utendum est. cur uir ipse sciât: quid ad opus perficiendum sibi aptum: commodum quæ sit: & sic dialecticus nomine ab impositore posito: utitur secundum aptitudinem & modum quendam & enim ut a fabro lignario faciendus est clauus: sed a gubernatore bene utendus: ita & impositor nominis caute: atque diligenter sua utatur posi-

trone. Haud aliter q̄ si Dialecticus qui naturam subiectarum rerū nō ignorat præsēs
esset. & de dialecticis quidē haecenus. Deinceps uero de speculatiuis dicendū est
disciplinis: quas i tres partes Plato diuisit. Theologicā. s. Phycā ac Mathematicā.

Theologicā finis est primarū causarū principalium altissimarūq; cognitio: Natu-
ralis autem est discere quid sit natura uniuersi. quale uel quod aīal sit homo: & quē lo-
cum in mundo teneat: & an deo rerū uniuersarū curā sit ceterisq; diis qui sub eo suo or-
dine habentur quis etiam respectus hominum sit ad deos. **M**athematicus uero
planiciem triplicem: quē naturalem distantiam contempletur & de motu circulati-
cemque quo pacto se habeant. Ponatur quoque & mathematica speculatio in ca-
pitulis. **P**lato hanc exercuit ad ingenium acuendū excitat enim animum ac diligen-
tem perspicacemque reddit. Numerus autē qui pars ē mathematicā disciplinā. haud
parum habet proprietatis ad animum ducens ad cognitionē primientis & substan-
tiā: atq; ad oēm errorē fugandum & in sciētiā horū sensibilium. **A**d exercenda quoq;
bella ob mirum ordinem suum aptissimus est. **S**ed quid de geometriā dicendū q̄tū
ad cognitionem boni conferat: quis enim in negociis exercendis non utitur Geome-
tria: quā eum circa rem generatam aut corruptam non uersetur: semper ad id aīcedit
quod uere est. Est enim utilissima geometriā ipsa cū post secundū augmentum con-
sequens per sese speculatio tertium habet augmentum: utilis autem est tanq̄ discipli-
narum quarta & ipsa astrologiā cuius contemplatione astrorum rationē & totius cā-
li perspicimus ac nouimus noctis: & diei. mensium: & annorum fabricatorem: quib;
denique disciplinis imbuti quasi scalis quisdam quā ad rectam ac propriā uiam ten-
dant omnium rerum creatorem perquirimus. **M**usica quoq; operam dabimus ut ad
illa eadem auditum alliciamus trahamusq;. **N**ā ut oculorū acies ad astronomiā: sic
auditus ad numerum se habet sonorum. **A**tque astronomiā uacantes a uisibilib; ad
inuisibilem illam intelligibilēq; substantiā contemplandam ducimur. **I**ta & uocē
auribus sonoram percipientes a rebus quā auditu percipiuntur: ad ea: quā mente cō-
templanda sunt eodem modo transimus. **A**t si aliter ac dictum est: hisce utimur disci-
plinis: inutilis ac superuacanea: nulliusq; rationis digna nostra speculatio erit. **S**i q̄
dem in primis opus est: ab hisce uisibilibus: audibilibusq; rebus ad ea transire: quā so-
la animi cognitione decernūtur. **N**am & ad disciplinarum perceptionē haud sec⁹ ani-
maduertere debemus: q̄ ad eorum quā sunt: speculationem qui enim cupiunt id asse-
qui: quod est: & geometriā **A**rithmeticaq; dumtaxat sequuntur circa illud quod
est somniant: ac prāter illud minime perspicere quicq̄ possunt: principiorū omnium
& quā ex principiis componuntur ignari uerūtāmē ut prā diximus utilissime sunt:
unde Plato: non scientias: sed disciplinas eas uocauit **dialectica** tamē disciplina a geo-
metricis suppositionibus ad prima: & principalia & insupposita: ostendere apta est:
quā obrem. **Dialecticā** quidem scientiā nuncupauit: **disciplinas** uero: nō opinio-
nem: cum clariores sensibilibus sint neque scientias: cum intelligibilibus sint obscu-
riores. **S**ed opinionem corporum esse sciētiā primorū intelligentiā disciplinarū
inquit. **P**onit autem & fidem & coniecturam fidem esse sensibilium coniecturā ima-
ginum & specierum. **C**um autem dialectica omnium disciplinarum fortissima sit &
quasi erga firma: diuinaquā uersetur iccirco omnibus disciplinis superior constituit
tanquam arx quādam sit: & conseruatio reliquarum prāterea cōsequenter de princi-

q̄x dicit
mathematica

ad quā
geometria

astrologia et
astronomia

musica

arithmetica

discipline nō sūt

fidem

dialectica super
omnes disciplinas

EPITOMA ALCINOI.

piis ac theologicis speculationibus dicendum. **O**rdiemur nanque a primis supramis. **S**per a quibus descendentes. dicemus de mundi primum deinde hominum generatione atque natura. **M**ateriam Plato impressum quoddam ac uniuersum receptaculum nutrice. **p**ro nominat: matrem regionem subiectum: atque palpabile quiddam cum insensibilitate atque uero legitima cogitatione susceptuum. **T**ale autem habere proprietatem ut omnem recipiat generationem rationem nutricis retinens: & eas ferendo: & recipiendo omnes species: deformis per se est. & sine ulla specie: & qualitate contrita uero: ac taliter impressa ut ab his figurata formataque nullam propriam figuram aut qualitatem habeat. nam nihil ad uarias impressiones formasque bene atque apte paratum esse potest. nisi qualitatibus specierumque sit expers quas ipsum receptum est. **V**idemus autem qui ex oleo unguentis conficiunt odorabilia: eo ipso foetido uti. quique ex cera aut luto imagines formant molles in primis eiusmodi materias: ac pro uiribus infinguratas reddunt. **C**onuenit autem oino susceptibili materie. si uarias formas sit susceptura: nulli eorum subesset: nature. sed nulla sine qualitate ad species suscipiendas ac sine specie esse. **V**erumtamen cum talis sit: neque res corporea est: neque incorporea: ut es potentia statuam esse dicimus quia suscepta forma iam statua confecta est. sed principalem rationem materia recipit. **R**ursus & alia principia amplexus est: quod est. si idearum & patris & causam omnium dei. **V**niuersaliter autem quicquid fit: secundum intentionem ad aliquid fieri debet tanquam si a quodam quicquid fieret: ut a me imago mea ut exemplar proponatur necesse est. **A**lioquin extra exemplar unusquisque artificum esset qui in se prorsus exemplar continet: cuius formam materie apponit. **F**iniunt autem ideam exemplar externum eorum que sunt secundum naturam. **N**eque Platoni placet pluribus artificum esse ideas ut puta scuti aut Lyrae. **N**eque eorum que sunt preter naturam: ut puta febris & bilis. neque singularium ut Socratis & Platonis neque minutissimarum rerum ut situs & festuce. neque ad aliquid: ut maioris excellentis. **S**unt enim idearum intelligentiarum aterni dei & res perfectarum: quod autem sint Idearum sic probari potest. **S**ive enim deus sit mens siue intelligentia quedam sunt intellectiones: & hee quidem aternarum atque immutabiles. **S**int autem hoc e sunt idearum: etenim si materia secundum suam rationem sine mensura est. ab altero quodam & immateriali suas mensuras assequi debet. quod quidem precedit excellitque deficit ergo ipsa. **S**i autem hoc est sunt idearum. mensura quedam immateriales existentes. **I**tem si mundus non est talis ex casu. non solum ex quodam factus est. sed etiam a quodam: nec solum hoc. sed ad quiddam. **I**d uero ad quod factum est: quod nam aliud est. quam idea quare sunt igitur idearum. **V**erumtamen & si intellectus a uera opinionione differt. & intelligibile differt ab opinabili: quod quidem si est. & intelligibilia alia sunt ab opinabilibus. **I**ecirco & priora intelligibilia sunt sicut & prima sensibilia si autem hoc sunt igitur idearum. **I**taque si intellectus a uera opinionione differt: igitur sunt idearum. **D**einceps autem de tertio principio sermo faciendus est quod Plato putat minus oportere neque de eo dicendum. **N**arremus tamen de ipso secundum hunc modum si autem hec intelligibilia. nec sensibilia sunt: nec principia sensibilibus: sed priorum quorundam intelligibilium sunt priora intelligibilia simplicia sicut & priora sensibilia precedens autem est igitur & sequens homines quippe tanquam passione sensus affecti repletique ut praeligeret intelligere intelligibile haberet sensibile in phantasia & magnitudinis super intelligunt & figuram intelligibilia pure non intelligunt diu autem remotum a sensibilibus pure & imixte quoniam anima: in intellectu melior est intellectu uero quam in potentia eius quod secundum actum omnia intelligit & simul & sper hoc autem melior est qui est eius causa ille scilicet qui sublimior his extat. **I**s est enim

imp by y magi
sine

magi regiam e
magi in regno
sine
prima

idea
exemplar

Id autem si idea
idea quod
quod sit probat

in impressione etiam

in per esse opinabilem
in per

deus prima causa: quæ semper intellectu agit / cum toto cælo agit tamē i illud ipse im-
 mobilis manens: ut sol oculorū acie: si quando quisquā in eū intueatur. **V**tq; appeti-
 bile mouet appetitū. immobile permanens ita & ipse intellectus una cum toto cælo
 mouet intellectū. **C**ū autē primus intellectus optimus sit opus est enim: ut illi opti-
 mo intellectus subiiciatur: eum nihil melius ipso sit. **S**eipsum igitur suaq; intelligibi-
 lia intelligit semp. & ipse eius actus habetur idea. **A**t uero prim⁹ deus æternus est: ineffa-
 bilis: p̄ se perfectus id est semp perfectus omni mō perfectus id ē ex oī tpe perfectus:
 diuinitas substantia litas ueritas cōmēsuriō. bonū haud quāq; tāquā diuidēs hęc di-
 xi sed tāquā secūdū oīa uni⁹ rei intellectu. & bonū qd ē q oīa in sua potentia operat⁹
 uniuersi boni existēs cā honestū cū & naturæ ipse sit complementū & mensura ueri-
 tas qā uniuersæ ueritatis ipsæ principiū est. sicut est sol toti⁹ luminis pater at est cum
 omnium causa sit cūq; cælestē ornet intellectum aīamq; mundi. & apud semetipsum
 & apud eius intellectiones. **N**ā secūdū eius uolūtate oīa replet animā ipsius mūdi
 excitās & in ipsum reflectitur intellectus. cum sit eius causa: qui a patre ornatus hoc
 in mundo uniuersam simul naturā ornat. Ineffabilis at est. ac solo intellectu compre-
 hensibilis. ut prēdiximus quoniā neq; genus est neq; differentia. **A**t uero nihil penit⁹
 sibi accidit nō malū haud enim dictu fas est. nō bonum secūdū participationē enim
 cuiusdā rei ipse & maxime bonitatis est. neq; differentia. non enim id est secūdū sen-
 tentiam. neq; quale. haud. n. qualificatū est neq; effectū ē a q̄litate. neque enim sine q̄-
 litate cum nō priuatur essentia qualitatis. cū ipsum eē aduēiat ipsi qualitati. neq; pars
 alicuius ē neque ut totū habēs quasdā partes. neque ut idē cū aliquo est aut alterum
 nihil denique sibi accidit secūdū q pōt ab aliis separi. neque mouet neque mouetur.
Erit igitur prima eius intellectio secūdū horū semotionē ut & signū intelleximus se-
 cūdū remotionē a sensibili superficiem primum intelligētes idē lineā postremo pū-
 ctum. **S**ecunda at intellectio ei⁹ est secūdū analogiā ut habet sol quodammodo p-
 priā rōnem ad aspectū & ad ea quæ uidentur cum ipse aspect⁹ nō sit. sed qbusdā uisū
 prabet qbusdā ut uideantur eandē habet intellectus rationē & ad eam quæ est in ani-
 ma intellectiōnem & ad ea quæ intelliguntur: q̄ppe cum nō sit intellectio. ei prabet
 ad intelligendū atq; intelligibilibus ut intelligāt illā quæ in seipsa est illuminās ueri-
 tatem. **T**ertia uero intellectio huiuscemodi est prospiciens enī quidā honestū qd in
 corporib⁹ est. deinde trāscendat ad eius decorē. tum qd in studiis ē & legibus. postea
 ad plurimum pelagus honesti post qd intelligit ipsum bonum & rem amandā & de-
 siderandā quasi lumē quoddā apparēs atq; irradiās & sic allecā atque tractam sursum
 animā eo autē bono deum simul ituetur propter honoris excellētiā & sine magnitu-
 dine primum quoddā eius pars enim & id de quo prius est. huius cuius pars. etenim
 superficies prius est quā corp⁹ & lineā pri⁹ quā superficies. quippe qui partes non ha-
 bet immobilis ē secundum locum & alterationē. **N**ā si alteratur uel a se uel ab altero.
 Si ab altero illud erit eo forti⁹. Si autē a se uel ideteri⁹ alterabitur uel i meli⁹ utrūq;
 deniq; absurdū. **E**x qbus oib⁹ inducitur ipsum icorporeū cē qd ex his quoque de-
 monstrabitur. **S**i enim deus corpus est ex materia & forma utique esset: cum omne
 corpus ex binario quodam sit ex materia scilicet & ea quæ cum ipsa est forma quæ qui-
 dem ideis similis est & earum particeps. **N**efandum autem atque absurdum pro-
 fecto est. deum ex materia esse & forma cum neque simplex esset: neque principalis.

missi se semp

omni pte
 omni vniuerso
 q in pte nō
 ut dat aliam

al ambr deu

q deq mō / 14
 corā

EPITOMA ALCINOI

quapropter incorporeus erit deus. Si corpus is esset ex aliqua foret materia. aut ignis denique esset: aut aqua. aut terra: aut aer: aut quiddam ex his. At & horum unum quodque: habet principale est. Preterea si ex materia esset posterius materia foret: quibus inconuenientibus datis: concedendum est: ipsum incorporeum esse. Namque si corpus est genitum erit & corruptibilis: atque transmutabilis. quæ omnia in eo absurda sunt. Etenim qualitates ad hunc modum in corpore esse demonstratur. Omne corpus subiectum est: qualitas autem non est subiectum sed accidens: non igitur corpus qualitas est. Item qualitas qualitati contrarium sed corpus corpori minime: corpus quoque a corpore in quantum corpus: nihil differt: qualitati autem differt minime corpore. Non igitur qualitates sunt corpora. Optime dictum est quod materia dicta est sine qualitate. qualitate imateriali esse: si autem qualitas imaterialis incorporea utique qualitas est. At si qualitates corporeæ sunt duo tria que corpora eodem in loco erunt quod quidem absurdissimum est. Si igitur qualitates in corpore sunt. & eorum creator incorporeus est. Item qualificantia nequaquam alia sunt: quam incorporea. Nam corpora passibilia fluxaque sunt. & non secundum eadem & eodem modo se habentia neque manentia neque firma que quidem in quibus uidentur: quiddam agere multo cum aditamento inueniuntur patientia. Itaque quemadmodum quiddam est passibile simpliciter ita adhuc dandum est simpliciter agens quod perfecto non aliud quam incorporeum inuenimus. Hæc de theologicis principiis dicta sunt. Et deinceps ad naturalē locum transeamus principium hinc sumētes. Cum. n. sensibile secundum naturam: singularemque oportet esse ideas. Exemplaria quædam determinata: quorum & scientiæ fiant. & definitiones. Nam præter omnes homines intelligere quendam hominem opus est & præter omnes equos equum: & præter animalia animal ingenitum: atque incorruptum: & quæ admodum ex uno sigillo complures fiunt impressiones: sic ex uno homine miles milia imaginum quarum Idea causa est principium quoque essendi uniuscuiusque talium ut ipsa est apparatus quidam necessarius & maxime decorus: ut cum mundus ab illo fabricatore: deo factus est in quædam ideam mundi perspexit: quæ mundi exemplar est ac si sculptus ab ea sit: cui assimulatus est quod denique deus secundum mirabilissimam prudentiam suam & iudicium: suaque bonitate. uenit ad mundum perficiendum. Ex tota igitur materia confecit ipsum: quæ inordinate: deformiterque mouebatur ante caliginationem ex sua ordinatione eam recipiens ad optimum induxit ordinem. Cōdecens numeris atque figuris eius partes formauit ut discerni dilucide possit quo modo nunc se habeant ignis & terra ad aerem & aquam: uestigia quidem nup habentia ac receptaculum uirtutis elementorum quæ antea sine mensura rationeque & materiam mouebant & ab ea ipsa mouebantur. Ex quolibet n. toto quattuor elementorum generauit: & ex igne toto & terra & aqua & aere nullam partem cuiusuis neque potentiam prætermittens intellexit: primum quidem id quod efficitur oportere corporeum esse ac oio palpabile uisibileque sine igne autem & terra non potest aliquid uisibile esse aut palpabile. Itaque secundum conuenientem rationem ex terra igneque illum fecit. Cæterum quia aliquo egebant uinculo ad regimen amborum ut manerent diuinum illud analogiæ uinculum in medio posuit quo ligarentur & seruariantur. Planus quidem non fuit mundus nam illi una medietas defuisset: sed sphericus cum ad ordinem complendum duarum medietatum indigeret. Accirco in medio ignis & terræ aer constitutus est & aqua secundum analogiæ modum: ut sicut se habet ignis ad aerem: ita se habeat & aer ad aquam: & aqua ad terram: & e converso. Nihil uero foris

supers. p. 12

and my hair

hr zphat² m
muthat

Non è aperto

imper dei qui no
 potuit mudi fuit
 sine ydea
 potuit fuit autem
 sine ydea col
 am platonic q
 ut autem finit ydea
 in spe

h' e p' u' l' u' r' i' u' s
platonis h' q' u' o
celi

reliquit & unigenitum mundū fecit & secundum numerum unius deæ assimilatum, preterea neque ægrotantem eum fecit neque senescentem neque ita: ut aliquid accidere illi posset. quod intentū ppositūq; auferret ex oī parte sufficientē. ac nihilo extrinsecus omnino egentem ei circumposuit figuram pulcherrimam capacissimāq; figurarum ad motum que aptissimam. Cumque neque uisus indigeret neque auditus neque alius prorsus huiusmodi alicuius non illi præbuit administrationem talia instrumēta. Prætermisiss autem ceteris motibus solum ei tradidit circulare qui proprius est intellectus. & prudentiæ. Duo autem sunt ex quibus constitutus est mundus corpus scilicet & anima. quorum primum uisibile corruptibileque est. Alterum inuisibile & impalpabile: quorumque potentia constitutioque ad alterutrum & iter se magno peredifferunt. Corpus nāque eius ex igne terra aqua & aere factum est. Hæc enim quattuor opifex ipse mundi accipiens nondum ordinem habentia elementorum pyramidē. cubo octangula figura atque uiginti angula figurauit: ac in omnibus duodecim angula. At secundum quod materia pyramidis accepit figuram. Ignis effectus est figura maxime diuisibilis cum sit angulisque paucioribus constituta ac rarissima secundum autem q figuram octangulam accepit qualitatem aeris sumpsit. secundū uero q figuram uiginti angulam sumpsit qualitatem aquæ habuit. Cubi uero figurā terrę tradidit cum solidissima stabilissimaq; sit. Figuram autem duodecim angulā: ad uniuersum accomodauit. Harum autem principalior omnium natura planorum est quæ plana autem sunt solida præcedunt. Plane uero nature tamquam duo progenitores duo sunt trianguli: qui optimi sunt orthogonii. Scalenus & isosceles. Scalenus unum quidem angulū habet rectum. Alterum uero angulum duplum. ad tertiu suū angulū q igit Scalenus triagulus pyrraidis & octaedri & icolideri elemētū fit. pyrraidē qdē ex quattuor æqlaterib9 triagulis cōstituēte i sex triagulos scalēos q dicta sunt uno quoque diuiso. Octaedro at ex octo similiter diuisorum unumquodq; i sex scalenos. Icolidero autem ex uiginti. Alter autem scilicet Isosceles cum conueniunt quadrangulū constituunt ex quibus sex quadrangulus cubus constituitur. Dodecaedro uero ad uniuersum deus usus ē quoniā & in cælo duodecim signa speculamur in Zodiaco circulo quorū singula in partes triginta diuidūtur. Eodē mō in dodecaedro ex quinquangulis duodecim existēte diuisis in quinq; triangulos ut singulū ex sexangulis sit constitutum. In toto dodecaedro trecentiquadraginta inueniuntur triaguli: & tot i zodiaco existūt partes qb9 igitur adeo iformata materia primū qdē suis uestigiis iordinate mouebatur deide diuinis parētia præceptis iuicē oīa aptata sūt analogia. Nō manēt at hæc discreta secundū locū sine intermissiōe at & terrę & materię motū præbēt quoniā mūdi circūfluxu cōpellūtur atq; cōcretis iuicē quæ tenuissima remanēt ferūtur i ampliorē locū qua qdē igitur de causa nullū uacūū relictū ē qd corpore desertū sit. Discordia at q adhuc pmanet tonitruū cāt. Ab his. n. reb9 materia mouetur & hæres ab illa. Corpa qdē p potētias q i aio sūt ei9 doctrinā cōficiūt nā cū eorū quæ sunt unum quodque animus noster iudicet omnium rerum sibi constituit principia. itaq; semper unumquodq; accidentiū secundū affinitatē quādā ac ppingratē speculantes cōcordiā operib9 est substantiā eius substituamus. Cū igitur itelligar qdā eē intellectuālē substantiā indiuisibilē q atq; aliā circa corpora diuisibilē subiecit ostēdēs: q utraq; substantia pōt adhærere intellectu. Respiciēs at & similitudinē & diuersi

magis

inuenit
Hæc enim
quattuor opifex
ipse mundi
accipiens
nondum ordinem
habentia
elementorum
pyramidē.
cubo octangula
figura atque
uiginti angula
figurauit: ac
in omnibus
duodecim
angula.

15

in

inuenit
Hæc enim
quattuor opifex
ipse mundi
accipiens
nondum ordinem
habentia
elementorum
pyramidē.
cubo octangula
figura atque
uiginti angula
figurauit: ac
in omnibus
duodecim
angula.

EPITOMA ALCINOI

ratem: quæ sunt in rebus intelligēdis ex omnibus his collectis cōformauit animū.
 Aut enim simile simili cognoscitur ut pythagoricis placet. Aut dissimile dissimili: ut
 Heraclito physico. ¶ Cū uero dicat genitū esse mundū: non sic illud audiendum ē:
 ut aliquando tempus fuerit quo non esset mundus. sed quia semper in generatiōe. at
 eius substantiæ principalē ostendit quandam esse causam atque animam quidem mū
 di quæ semper est nequaquā deus facit: sed perornat eamq; excitat. & ad se cōuertit &
 suum intellectum. Ac ex profunda quasi quadam ebriitate aut somno: ut ad eius in
 telligibilia prospiciens respiciat species & formas eius intelligibilia concupiscat itaq;
 dilucidū est quod mundus animal sit & intelligibile quippe cum summus ille artifex
 deus eum optimum facere uellet. consequenter animatum atque intellectualem ipsū
 fecit nam quod animatum est melius est non animato totum melius non toto & intel
 lectuale non intellectuali cum intellectus fortasse sine anima nequeat subsistere.
 Anima uero extensa cum sit a medio ad extremitates usque contingit ipsam corpus
 mundi circum circa ubique continere implereque ut in toto mundo ipsa extendatur
 colligatq; eum atque contineat & quæ extrinseca sunt in inferioribus coartentur: nam q̄
 extra sunt: abscissa manserūt quæ uero intus in septem circulos diuisa sunt ab initio
 distributa secundum dupla ac tripla interualla quæ quidem circunducitur: & ipsa i
 mobili sphæræ proxima est. quæ uero mouetur altero mouetur. ¶ Motus enim celiq;
 omnia continet nullo errore uagatur. sed unus est & ordinatus. Qui uero interiorum
 uariius est. & a primo alienus est ortu & occasu qua de causa & error quidam uocatur
 ¶ Fertur autem quod extra mouetur uersus dextram ab ortu in occasum quod uero
 intra est e conuerso in sinistram ab occasu ad ortum mundo aduersans. ¶ Fecit autē
 deus & stellas & astra. & horum quædam sine errore. q̄ plurima numero ad ornatum
 celi & noctis: quæ uero sunt ad generationem numeri & temporis rerumque proba
 tionem septem sunt. Etenim tempus temporisque iteruallum mundi motus fecit q̄ si
 imaginem quandam sæculi. ¶ Stellarum uero inerrantes nec illis similes sunt uirtu
 te. Siquidem & sol omnium dominatur. omnes illuminat omnesque ostendit. Lu
 nam uero ordine secundam ob suam uirtutem speculamur. ¶ Aliorum autem plane
 tarum analogice secundum portionem quilibet propriam habet uirtutem. Luna
 quidem mensis mensuram facit: orbem suum circumagens. quo in tempore solē
 comprehendit. ¶ Sol uero in anno circumiens quidem orbem Zodiacum. complet
 tempora anni. ¶ Cæterorumque singuli propriis per se reuolutionibus utūtur quæ
 non ab omnibus contemplari queunt: sed ab iis duntaxat q̄ disciplinis dediti sunt.
 Ex omnibus uero reuolutionibus perfectus numerus: ac tempus determinatur cum
 ad idem punctum planetæ omnes conuenerint atque hunc recipiāt ordiē ut a sphe
 ra non errantium linea intellecta respiciat in terram perpendiculariter eorum centra
 in ipsa speculemur. ¶ Septem igitur globis qui in sphæra non errante sunt septem
 corporea deus uisibilia condidit ingentis substantiæ ac in altero circulo errante alias
 aptans sphæras. Lunam quidem ipsam primo circulo imposuit. ¶ Solem in secun
 do luciferum uero & stellam sacram quæ Mercurii nuncupatur hæc in æqua solis ce
 leritate suum trāsigit orbem ab eo tamen remota. ¶ Supra cæteros omnes sed illis
 tamen tardiozem secundum propriam sphæram sub sphæra non errantium: stellam
 posuit quam quidam Saturni nuncuparunt quæ uero a tarditate secunda ē post hæc

Iouis stella est denominata: sub qua stella est martis. Octaua uero quę superior est hos septem orbes ambit. Omnes autem hi intelligibilia sunt animalia: sunt dii & sphericę figurę. Sūt at̃ & alii dēmonēs quos q̃sp̃ia uocaret senios deos i singulis elemētis. Illi q̃dē inuisibiles sunt in æthere scilicet & igne i aere & aqua ut nulla quidē mūdi pars aīa sit expers cū nullū principiū naturę sit animalī melius his subordinata sūt oīa q̃ sublimia sunt & terrestria. ¶ Deus quidē ipse uniuersi conditor ē & de or̃ & dēmonum q̃d quidē uniuersū solutionē interritū q̃ nō hēt. Ceteror̃ uero rerū illius filii duces sunt secundū ei⁹ pręceptū. & secundū mutatiōes agentes quicquid agāt: a quib⁹ sortilegia uisa somnia oracula: & quicquid deniq̃ uaticiniā morralibus machinātur Terra in medio oīum sita ē suo ordine coarctata infra polū p̃ totū custos diei ac noctis deorum antiquissima infra cælū & post aīam mundi quę abundanter cibū nobis prębet. Astrū quoddā & ipsa ē quę in medio iacet ac manet eā continentīū ether at̃ ab extremo diuisus in spherā inerrantiū & errantium post quas & spherā aeris est cuius in medio terra sita est cum suo ipsius humore. ¶ Cum aut̃ illi hęc ornāmēta cuncta fecisset. ¶ Tria animatiū genera deerāt quę futura mortalia eēnt. ¶ Volatile scilicet aquaticile: & pedestre. ¶ Filiis suis diis pręcepit horū faciēdor̃ negocium ne forte si ab eo plasmarentur immortalia fierēt. ¶ Nā hi a prima materia q̃sdā partiū mutuo capientes ad determinata tpa tāquā in rursus redituri mortalia animātia cōdiderunt. Cū uero de humano genere tāquā maxime diis finitimo patri oīum rursus curę fuit una cum suis natis diis in terram misit huius generis aīas oīum plasmator numero astris æquales oīsq̃ iniiciēs incōstitutum quoddā astrum tāquā in uehiculum. ¶ Posuitq̃ eis more legislatoris fatales leges ne cā ipse foret q̃d passiōes a corpore mortales nascerentur. ¶ Primo quidē sensus adhibuit̃ ē deinde uoluptas: & dolor & timor & ira qui dominaretur quidē sed nullo mō cogerēt quę iusticiā ergo sequentur uiuēt ac incōstitutū astrum descender̃. ¶ Quę uero iniusticiā mulieris uitā in secunda generatione uiuēt nō cessātes at̃ q̃d extremum est in naturā bestiarum atq̃ finis laborum erit ut uincāt quę sibi inata sunt ac in proprium deueniāt habitum: dii deniq̃ hoīem principaliter formarunt ex terra igne aere & aqua particulas quasdā mutuo sumentes restituendas. ¶ Cōposuerunt singula corpora suo ope inuisibilib⁹ uinculis infusę animę dominum capiti alligarunt cui quasi cāpum quēdā cerebrum subiecerunt. Circa os uultumque instrumēta sensuum posuerunt quę dignum pficerent ministerium. Cerebrum at̃ ex inuertibilib⁹ leuib⁹q̃ triāgulis ex qb⁹ elementa cōfecta sunt cōposuerūt ad generationē seminis futurę. Os uero ex terra medullaque cōmixta quę aqua igne que intincta sit. ¶ Nerui uero ex ossē carneque: caro at̃ q̃ si cōfecta ex salso acideoque Circumposuerunt quidē cerebro ossa. Ossib⁹ uero ad uinculū eorum neruos ut per neruos annecterētur articuli & facilius flecterentur ac per carnem operimentum esset his quoddam quę tum albatum nigra plasmata est ad bonum corporis usum quibus quidem & maiora uiscera contexta sunt & uenter & interiora circa eum reuoluta ab ore autem arteria & fauces illa quidem in stomachum. ipse uero in pulmonem tēdunt. coquūtur autem cibi in uentre & spiritu caloreque præciduntur & molificantur. & ita per totum corpus recepti mutantur in proprias substantias. Duę autē uenę prenes transeāt q̃ mō contrario caput oplicāt sibi iuicē occurrētes ex quo loco deide i plurimas diuidūt. Ita q̃ cū dii hoīem fecisset illiusq̃ aīam corpe iduissent. ei domi-

dy p...
denon...
p. lulu

No p... p...
m... m...
p... q̃ c... p...
m... f...
m... m...
p... l... 7...

p... m...

m... h... m...

EPITOMA ALCINOI

nantē ipsius principatū secundū rationē in capite formarunt ubi sunt medullę ner-
uorūq; principia. & secundū suasiones amentię ubi & sensus circūdant q; principa-
tū in capite muniunt quo in loco potēt a est rōnatiua & iudicatiua & speculatiua. Pas-
sibilitatē qdē aīę inferius posuerunt. Iracūdiā qdē circa cor. Cōcupiscētiā uero circa
iecur. & loca quę sunt prope umbilicum: de qb⁹ postea dicitur. Apud faciem uero
oculos firmarunt q; lucē afferāt sed in ipsis recluserunt uim ignis illum inatiuā lenem
ac densam. quā fratrē sororē ne putauerūt quotidiani luminis. Hęc igitur uis pto-
tos oculos pręsertim circa eorū mediū disposita ē quę purissima pfectissimaq; ē quę
cū re externa cōformata: ut similis simili sensū uisus prębet: Vnde nocte lumine ab-
sente. aut pxio aere obtenebrato nō amplius producitur a nobis radiorū fluxus: quę
uero intus continetur lenefacit & pfundit motus q; sunt in nobis ac effectū somni idu-
cit: apud quod palpebrę clauduntur. Itaque profunda quiete facta: somni iei-
dunt in illis q; breuia somnia habēt. Susceptis autē q;busdā motibus frequētia fiunt i
nobis phantasmata. fiunt circa nos ac cōstituuntur phantasię ductę secundū pceri-
tatē: ut & uisio & somniū. hęc at sequuntur imaginationes quę per specula fiunt. &
ceterorū quęcunq; diaphana: leuiāq; sunt nec aliter pficiuntur q; secundū refractionē
ut si specula cōuexitatē: aut cōcauitatē aut lōgitudinē habeāt differētes causātur phā-
tasię. cū ecōtra repellāt uersus alteras partes ac labantur qdē a cōuexitate. sed concu-
rāt in cōcauitatē. Sic enī in q;busdā quidē & cōtrariis sinistrū & dextrū uidetur. In
q;busdā scilicet æqualitatē. In quibusdā autē inferiora in supiora & econuerso coicidūt
Auditus at factus est ad cognitionē uocis. Incipit a motu q; circa caput ē: finit apud
sedem principantis. Vox uero ē ad cerebrum. & sanguinē sed delata usq; ad aīam per-
russā. Acuta quę celeriter mouetur grauis quę tarde magna qdē quę multa ē sed par-
ua quę pauca hęc uero seqtur uariū uis quę in sensu odoratorū cōstat. Odoratus at
est passio descendens a uenis quę sunt in naribus usq; ad loca umbilico propinqua.
Species huius sensus nō sunt moīata exceptis duab⁹ & hęc quidē generalissimę. odor
& fœtor quę denominationē habēt doloris & uoluptatis. Oēm odoratū aere con-
stat esse crassiorē: sed aqua subtiliorē. Nos uero in qb⁹ gen⁹ odoris dicitur quoniam
eorū est: quę nunq; mutationem recipiunt perfectā sed cum aere & aqua habent com-
munitatem: hęc at eē & secundū fumū & caliginē q; cum iuicē uicissitudinem habeāt
sensus pficitur odoratus. Gustus quidē ex diuersissimis cibis cum sit regulā qdā po-
suerunt et dii ab ipsa usque ad cor uenas extendentes ad futura expimenta & iudicia
saporū hęc at collata & discreta secū dū accidētia saporū diuidunt in his differentias:
Sunt autem saporū differentię septem dulcis acut⁹ mordax austerus salus acerb⁹
amarus. sed dulcis ceteris oībus cōtrariis habetur difundit at ppriā humiditatem:
quę apud linguā est. Reliquorum uero saporū q; pturbāt lacerātq; acutos uocāt q; ca-
lescunt ac sursum tendūt mordaces. Qui ualide mundant ac liquefaciunt amaros:
q; paulatim mundāt ac purgāt salos uocāt qui uero afferāt indicentque dolores: sint
que asperiores acerb⁹ sunt. Qui uero minus id cogant: austeri. Vis at tactus a diis
fabricata est receptiua frigoris & caloris molliumque rerū atque duriorū. Leuium &
asperarum. Utque in his differentias indicemus: conuenientia quidem dicimus quę
tactum recipiunt. Contraria uero quę non sunt similia. Id autem contingit circa fun-
damenta horum corporum. Quę quidem habent maiora corpora firma ac stabilia

sunt. Quæ uero procedunt in paruo subtilia & mollita: & quæ de facili mutantur cōfistunt. **A**sperū autē est qđ nō lenē: sed durū est. **L**enē at qđ cum densitate politum est. **P**assiones qđem caloris & frigoris cum inuicem quā maxime aduersentur & cōtrariis cāis cōstant. **N**ā id qđ partes diuidit. acutē quadā acceleritate calidū pficit affectum. **F**rigidum uero qđ suo introitu uberius est cum minora ac parua qđem expellant: qđ uim afferāt ut intrent in eos: sedē. **M**otus enim quidam ac tremor tunc conficitur. & hęc passio in corporibus tremor est. **G**raue uero & leue p̄ sursum qđem & deorsum minime diuidenda sunt cum horum nihil aut sursum aut deorsum sit. quippe cum totum cēlum sphaericē sit figurā: & accuratissime perpolitum secundum superficiem exteriorem haud digne q̄lquā supra aut infra leuia aut grauiā nominaret. **S**ed illud quidem esse grauem quod difficulter in locum naturam trahitur. **L**eue autē qđ facillime. **P**reterea graue qđem qđ ex pluribus est compositum partibus. **L**eue autē quod ex paucissimis. **R**espiramus autem hoc modo circumfunditur qđem nobis exterius: aer multus qui per os per nares ceterosq; corporis poros: qui rōne cōprehenduntur intrat q̄ calefactus ad exteriora rursus ad cognatum festinat. **V**rq; pars aliq̄ eius exit externum circumpellit contra ille rursus aerem internum & sic sine intermissione is circulus cum conficiatur spiratio & respiratio constituitur. **A**grotationum uero causæ complures sunt. **P**rimum quidem elementorum aut defectus aut superabundantia ac transmutatio ad aliena loca. **S**in autem conuersa homogenorum generatio: ut si ex carne sanguis fiat. **S**anguis autem bilis aut pituita. **N**am per hęc oia nil aliud fit q̄ cōsumptio. **P**ituita qđē cōsumptio ē nouę carnis. **S**udor at & lachryma est q̄si termin⁹ qđā pituitæ. **P**ituita extra qđē si relinq̄tur maculas & uirilgēs generat. **I**nt⁹ uero si atræbili cōmifcitur quē sac̄ morbu uocat̄ iducit. **A**cutū at & salsum phlegma sūt agrotationū causa quæ in fluxu sūt. **O**ia uero: quæ a colera inflāmātur a cholera id patiuntur. **I**nnumeras enim passiones cholera & phlegma conficiunt. **F**ebbris quidem continua sit: cum ignis superabundet. **Q**uotidiana uero: cum aer. **T**ertiana cum aqua. **Q**uartana uero cum terra. **D**einceps autem de anima dicerem. hinc exordium sumemus quīs uideamur reiterare. **A**nimam enim immortalem humanā a supremo deo accepimus ut ipsi demonstrabimus. **D**i genera immortalia cum condidissent duas apposuerunt partes mortales: & ne plenæ forent mortalibus nugis diuinum quiddam & immortale in eorum corporibus collocarūt quasi in arcē dominans atque regnans caput eis in habitaculum tribuentes demonstrarunt: quod figuram instar uniuersi continet. **A**liud autem ad ministerium corpus subiecerunt illud tanq̄ uehiculum adhibentes cuius mortalib⁹ partibus habitaculum: aliud singulis tribuerunt. **I**rascibilem quidem partem constituerunt in corde. **C**oncupiscibilem in loco qui est inter umbilicum & renes eam illic uincientes tanq̄ asilum quoddam: atque siluestrem beluam pulmones autem cordis causa fabricarunt sine sanguine: molles ac quibusdam foraminibus porisque instar spōgiæ affectos: ut cor eleuatum ira inflammaturumque aliquid habeat refrigerii. **T**ecur & ad excitandam: & ad mitigandam animæ concupiscētiā dulcedinem: ac densitatem habet præsertim ad uaticiniū somniorum patefaciendum. **N**am in eo propter lenitatem spissitudinem & luciditatem: ea uis apparet quæ ex animo fertur. **S**plen uero est iecinoris gratia quo eū purget splēdūmque reddat corruptiones quæ ex quibusdam ægritudinibus in iecino

de ma

ma in corp

pul-

plen

EPITOMA ALCINOI.

re fiunt: in eum recipiuntur. ¶ Quod autem anima partita est secundum potentia & secundum rationem: partes eius quæ propriis locis distribuuntur: hoc in loco addiscemus. ¶ Primum quidem illa altera natura. quæ natura sunt separata. ¶ Natura autem separantur passibile & rationale: quorum hoc circa intelligibilia: illud circa doloris uoluptatisque affectiones uersatur. Versatur præsertim apud animalia passibilitas. Itaque cum alia sint natura passibilitas. & rationalitas ut locis separentur: congruum fuit. Si quidem pugnare secum inuicem reperiuntur: cum nihil sit: quod per se ipsum contra se pugnare quærat. Neque contrariorum aliqua inuicem circa se secundum idem tempus constitui possunt. Intelligitur enim in Mœdea ira rationi pugnans. Illud igitur edisco inquit quæ agere debeo mala. Ira autem meis consiliis melior est. De Laio autem Chrysippum rapiens libido cogitationi repugnat. Dicit enim sic: aia res quippe diuina hominibus mala est: quādo quispiam bonum uideat quo minime utatur. Item quod alterum sit rationalitas a passibilitate patet: cum aliud diligetia adhibeatur rationalitati scilicet per disciplinam: hunc modum plato demonstrat eē immortalem. ¶ Anima cui quidem aduenit: huic affert uitam quasi id cognatum si bi existat. aliud passibilitati per exercitum consuetudinis. Animam autem ad quod uero alicui affert uitam incapax est mortis: cum res eiusmodi immortalis sit. ¶ Sin autem anima immortalis est: perire non potest: cum incorporea & immortalis secundum essentia ac intellectualis & uniformis sit substantia. Igitur incomposita: irresolubilis in partibilisque. Corpus autem omnino contrarium sensibile uisibile partibile compositum multiforme. Etenim anima ad rem sensibilem per corpus affecta obtenebratur. & perturbatur & quasi ebria efficitur. Ad intelligibile uero ipsa per se affecta & præstat & quiescit. Illi ergo circa quod perturbatur minime similis est. Assimilatur denique magis intelligibili. Intelligibile uero impartibile est natura: & incorruptibile. Anima namque natura dominatur. quod uero princeps e natura diuinitati assimilatur. Itaque aia diuinitati. similis incorruptibilis est & perire non potest. Quæ uero sunt immediate contraria neque per se. sed secundum accidens nata sunt inuicem fieri contraria. Contrarium autem est id quod homines uiuere uocant mori ut mors est discretio animæ a corpore sic & uita coniunctio animæ cum corpore ante corpus scilicet existentis. si quidem & si erit post mortē & fuit ante: quā in corpus adueniret. eam æternam esse: quā maxime credendum est: haud enim intelligi potest eam aliquando corrumpi. Si disciplinæ quidem reminiscentiæ sunt: immortalis denique anima est. quod autem disciplinæ reminiscentiæ sint: ad hunc modum inducitur. Haud enim aliter disciplinæ substarent quā secundum eorum reminiscentiam quæ diu cognitæ sūt. Nam si a particularibus uersalia cognoscimus quomodo particularia quæso pertransibimus cum infinita sint aut quomodo in paucis opinio nos falleret: ut id utique solum animal esse iudicemus quod respiratione utatur. Aut quomodo igitur principales erunt animi concessiones? Reminiscencia igitur intelligimus a prauis phantasias: quibusdamque particularibus incidentibus eorum reminiscences quæ iam diu acta sunt quorum obliuionem assumpto corpore suscepimus. Item anima neque proprio uitio neque alio quodam neque simpliciter a quouis alio corrumpitur. Cum autem ita se habeat incorruptibilis ergo est: quod quidem per se mobile est principaliter semper mobile est. quod uero huiusmodi immortale. per se mobilis autem aia quod uero per se mobile principium est om

ana immortal

chris

mois a co

ph

dispositio no p
immortal

ph

nis motus & generationis. Principiū autē innatū est & perire nō potest. Quamobrē:
 si omniū anima talis sit: & humana ipsa cū ambæ unius mixtionis participant per se
 mobilē autē inquit aīam cognatā habere uitam semp̄ per se agētem quod autem aīe
 īmortales existant: secundū uirg. hunc affirmaret quispiam. Si uero de irrationabili-
 bus quispiā dubicaret. credendū enim irrationabiles aīas & nuda phantasia receptas
 ac neque cogitatione neq; iudicio utentes neq; speculationibus horūq; aggregatione:
 neq; uniuersalibus perceptionibus non intellectuales oīo esse. neq; eiusdem substantiæ
 esse: cum intellectu rationabiliq; natura: sed mortales esse atque corruptibiles q; autē
 aīæ sint īmortales ratione conclusum est. quia ipse corporibus decernuntur milibus
 plasmatis naturis ac multa permutare corpora & humana & non humana uel hume-
 ros expectantes uel deorū uoluntatē uel pp luxuriā uel pp corporis amorē. **H**abent
 aut quodāmodo proprietatē inuicem corpus & aīa ut ignis & bitumen. qđ aut deo-
 rū est & ipsa aīa possidet scilicet iudiciū qđ & cognitiū quispiā uocaret: & appeti-
 tum quidē quā partē cupiditatem possumus nuncupare & excandescentiā: aut iram
 quæ potentiæ cū in aīs hoīum sint post corpus acceptū quasi mutationem recipiunt
 ut excandescētia in desideriu: & appetitus in irā. **D**e fato autē quæ huic uiro placēt. ta-
 lia sūt. **Q**uia enim inq; in fato esse nō tū oīa fato agi. quippe cū fatū legis ordinē cōtine-
 at nō eiusmodi dicit. quoniā id quidē hæc faciet id aut hæc operabitur. In infinitū enī
 hoc pgrederetur cū infinita sint quæ facta sunt infinita essent quæ eisdē acciderēt quo-
 niā laudes auferentur a nobis & uituperationes & qcquid eiusmodi est. **A**t cū aīa reci-
 piat talē uitā opereturq; aliqua unde & aliqua sequentur. **S**ine dñō igitur esset aīa: &
 nō necesse in ipsa effectū esset egisse quidē aliquid aut nō. Id qđ ordine sequitur secun-
 dū fatū cōplebitur ut hoc Paris rapiet Helenā ea posito illud sequetur. Pugnabunt p-
 pter Helenā græci. **S**ic enim apollo laio p̄dixit. **S**i enim cōcipies filiū q genitus erit
 te interficiet. **I**taq; in oraculo cōtinetur quidē & Laius & eum generare filiū. **F**atū uero
 fuit qđ securū est. **N**atura autē possibilis in mediū quodāmō cecidit & ueri & falsi. Id
 aut cum natura in nobis tanquā infinitū deuehatur nobis eligentibus illud sit hoc erit
 aut uex aut falsū: eius uero potētia distulit hæc qđ secundū habitū & actū dicitur qđ
 uero potentia est aptitudinē quādā significat ad quoddam qđ nondū habeat habitū:
 ut puer potentia grāmaticus tibicen: & faber lignarius dicitur. **E**rit aut eo tpe in habi-
 tu aut horū singulorū aut duorū cū addiscat: & acqrat quēdā aut quosdā ex eorū habi-
 tibus secundū actum aut cum operatur ab eo habitu quem acquisiuit. fieri autem po-
test nihil horū esse futurum. **I**nfinite autē dicendum est quod in nobis secundum uer-
 bulum qđdā ad utrūq; capitur aut uerificandū aut non. **D**einceps autem tangen-
 da sunt capita eorum quæ apud hunc uirg. de moribus tractantur. **I**taq; honoratissi-
 mū maximūq; bonorū quod ne inuentu quidem facillimū putauit: neq; securū inuen-
 toribus ut ad omnes id proferatur ualde profecto paucis cognitum. tradidit tamen
 de bono p̄eligen- tibus audiendum. **B**onum quidem nostrum si quis diligenter eius
 tractatus inspiciat posuit in scientia: speculationeque summi boni: quod & deum &
 mentem primam quispiā nominaret. **S**i qđ ea quæ apud homines quomocūq;
 bona putantur: hanc denominationem receperunt quomocunque participant. il-
 lius primi: ac uetustissimi: quæ modo dulcia: calidaque sunt. secundum participa-
 tionem primorū denominationem habent. **S**ola autem quæ in nobis sunt ueniuntq;

ma p p
 me in mital

numeros

de fato

ma p p
 me in mital

de fato

EPITOMA ALCINOI

in eius similitudinis comprehensionem mens scilicet & ratio. Itaq; hoc nostrum bonum honestum esse inquit ac dignum diuinum amabile modestum feliciterq; uocatum. Cetera uero quæ a plurimis dicuntur bona ut ualitudo & pulchritudo: robur diuitiæ & his similia: nihil horum esse pœnitens bonum: nisi eos; usus cū uirtute sit cōiunctus. Nā cū ab ea hæc seperantur ordinē dūtaxat materiæ retinent: illis ad malum effectū qui eis prauē utuntur: bene ergo interdū ipsa mortalia nominauit bona. Felicitatē autē haud in bonis putauit esse hoībus: sed in diuinis: & beatis q̄obrem, magnis ac mirandis rebus refertas esse aīas uere philosophantiū affirmauit. Cōuiuasēē diis inter eos uersari contemplariq; campum ueritatis quare dum hic uiuerent in eius sciētia uersatē atque eam in ingenti ueneratōe habuerunt a qua quasi lumen quoddā purgauerunt ac redegerunt ad uitam deperditum & obcecaturum ut saluetur melius cum & possit milia lumina appetere oīs denique naturæ rei rationalis. Similes enī insipientes esse hominibus in subterraneis cauernis collocatis qui ne lumen quidem unq; splēdidum respiciunt caliginosas quasdam umbras corporum quæ apud nos sūt putātes eas res; quæ sūt apertam recipere cognitionem. Nam cū ex tenebroso quodā ascēsu ad purum lumen hos accedere contingat: tum ratione ductu contemnunt quæque prius apparebāt tanq̄ magnopere ab eis decepti. Sicut autē iis euenit. qui ab huius uitæ tenebris ad diuina quædam & secundū ueritatem honesta migrant ea quidē contemnunt: quæ prius sibi fuerant admirationi hæc deniq; rerum: quæ huius speculationis sunt: appetitū illi ualidiorem habebunt: quibus uis dicendi consona reperietur hoc dumtaxat inquit bonum esse honestū ac integram uirtutem ad felicitatem: quod quidem bonum honestumque in primis supramique scientia sit. Sed cetera secundū participationem per omnes tractatus demonstrauit in primo legum sic. Duplicia autem sunt bona humana quidem ac diuina & quæ hæc sequuntur. Sin autem quicq; separatū existat sitque primæ substantiæ expers ac id ab insipientibus bonum nuncupetur hoc qdē inq̄t habēti maius esse malū. Itē in Euthydemo. Quoniā autem uirtutes p̄ seeligendas: ut sequitur accipiendum cum ipse solus putaret honestum esse bonum: qd̄ deniq; pluribus in locis apud ipsū demonstratū est: & præsertim in toto de repu. Illud. s. q̄ eam scientiam assequitur de qua prædictū est fortissimū felicissimūq; forā nō qdē p̄ honores: quos ipse cū talis sit aut priā: recipiat. Verū & si id oēs lateat hoīs si cōuitia: si uitupia. si exilia. si dēiq; mortes trīgat. Qui uero sine hac sciētia oīa q̄ putātur bōa assequitur ut puta diuitiis aplū regnū corpis ualitudinē robur pulchritudinē que nihil magis eē felicē q̄ bō oībō minie alsecutū finē attigit se. s. deo quoad fieri pōt. assimilari q̄ qdē elegāter ac uarie tractat. Nā qū simlē deo hoīem dic̄ prudētē eū iustū sanctūq; uultēē uult ut i Theeteto. Itcirco tētare op̄ ē hic atq; illinc fugere q̄ maxie fuga uero similitudo dei ē quoad fieri pōt. similis uero deo ē q̄ iust⁹ scūs prudēs q̄ efficitur. Interdū uero dūtaxat si iust⁹ ē ut et̄ in ultio reipu. Si qdē a diis nēo unq; negligitur q̄ p uiribus conatur iust⁹ fieri magnificiat uirtutē & quoad fieri pōt deo assimilatur. In phedone at̄ simlē quēpiā deo dicit fieri si modest⁹ sit simul atq; iust⁹. Sic quodā mō bōs eē iqt ac felicissimos ac et̄ optimū locū adeptos q̄ suo ioffo & popularē & publicā uirtutē exerceāt q̄ qdē modestiā iustitiāq; uocāt. Interdū qppe deo finē assimilari dicit. Interdum autē sequi: ut si quādo dicatur. Deus qdē sicut antiq̄ rō p̄cipiū & finis est & quæ hæc sequūtur. Interdum autem utraq; : quæ deū uero sequitur

et mply
dicit qd sit
bonum diu

in eo est ratio
in p̄m mō
p̄mō

hō p̄m deo

& assimilatur anima est. & quæ sunt deinceps etenim uoluntatis principium bonum est. Hoc autem ex deo dicitur. sequitur igitur principium. Finis est utique deo assimilari: deo scilicet supercelesti aut per Iouem supracelesti qui uirtutem non habet potior hic est hac unde recte si quis dicat infelicitatem quidem demonis esse maliciam. Felicitatem uero bonam demonis habitudinem. Desideremus igitur deo similes fieri.

Utamur condecanti natura consuetudine: ductu sensuque secundum legem quodque propriissimum est ratione doctrina diuinorumque uerborum traditione ut plurimis quidem humanarum rerum omittis: quæ ad mentem attinent semper rebus uacemus.

Hæc imprimis purgamenta medæleque sunt eius demonis. qui in nobis. **S**i maiores disciplinæ addiscendæ sunt illæ forent quæ per musicam arithmeticam astronomiam geometriamque cura simul adhibita ut corpus per gymnasticam exerceamus quæ & ad bellum & ad pacem corpora bene apta dispositaque reddit. **R**e autem diuina uirtute operante hæc dispositio animæ est perfecta atque optima quæ formosum aptum ac firmum hominem reddat. in dicendo in agendo per se & apud alios in eius specie. **S**unt autem rationales partes quæ irrationabilibus utputa fortitudo & modestia. **I**ra quidem fortitudo obstitit. **A**ppetitui uero modestia. **Q**uipe cum alterum rationabile alterum irascibile sit horum igitur differens est singulorum perfectio. **R**ationalis quidem partis prudentia perfectio est. **I**rascibilis fortitudo. **A**ppetitiue modestia. **P**rudencia quædam scientia est bonorum malorumque atque neutrorum. **M**odestia uero est ordo quidam circa desideria & appetitus & persuasionem eorum ad eam partem quæ est principalis hæc autem utique est rationalis cum autem dicimus ordinem quendam persuasionemque modestiam tale quiddam ostendimus quod uis quædam sit secundum quam ordinate fideliterque appetitus se habeat erga partem natura principalem scilicet rationalem. **F**ortitudo autem est salus quædam opinionis legalis & grauis & non grauis: hoc est uis salutifera opinionis legalis. **I**ustitia est concordia quædam horum inuicem: uis secundum quam consentiunt. & concordant inter se tres animi partes & circa singulas propria fit atque aduenit secundum dignitatem ut quædam poenitus perfectio sit trium uirtutum prudentiæ: fortitudinis: modestiæ. **P**incipante quidem ratione. **R**eliquæ uero animæ partes secundum suam proprietatem a ratione. suisque suasionibus contrahuntur unum putandum est uirtutes omnes inuicem consequi atque congruere. **N**am fortitudo cum sit opinionis legalis conseruatricem recte quoque rationis est conseruatricem. **O**pinio enim legalis est ratio quædam recta. **R**atio autem recta a prudentia fit: & enim prudentia cum fortitudine constans est. **S**cientia enim est bonorum. **N**emo autem potest bonum prospicere formidine obtenebratus ac passionibus quæ formidinem consequuntur. **S**imiliter neque si luxuriæ quisque affectus sic prudens fieri potest. Denique uniuersaliter si quis præter rationem quicquam agat ruditate & imprudentia ceterisque passionibus superatur. **I**dipsum pati inquit **P**lato. **Q**uare autem luxuriosus aut timidus quisque prudens esse nequit. separandæ igitur sunt uirtutes inuicem perfecte dicuntur enim alter uirtutes ut sunt ingenia & processus ad uirtutem equo ce secundum similitudinem quam habent ad perfectas. **I**taque ad hunc modum: & quosdam milites fortes uocamus atque interdum quosdam dicimus insipientes esse fortes tamen uerba de imperfectis uirtutibus facientes. perfecte igitur uirtutes dilucidum est quod neque remittuntur neque intenduntur uicia tamen & intentionem recipiunt & remissionem. **N**am alter altero insipientior est atque iniustior uerum uicia inuicem non con-

EPITOMA ALCINOI

sequuntur. Sunt enim aliqua inter se contraria quae penes eundem minime esse possunt. Ita. n. se habet audacia ad timiditatem & prodigalitas ad auaritiam. Denique fieri minime potest: ita affectum esse & corruptum quemque hominem quod uniuersis uitiis subiiciatur quicquid nequeat cor per nullum omnia in se habere uitia. Interdum autem recipienda est dispositio media quod neque praua sit neque studiosa neque enim omnes homines aut studiosi sunt aut prauis. Nam quod ad dignitatem praecedunt sunt eiusmodi. haud enim facile quod primum a uicio ad uirtutem transcedunt cum sit horum extremorum plurimum interualli atque contrarietatis. Virtutum autem quoddam principatus sunt quoddam sequentes. principatus qui in parte sunt rationalia quibus & reliqua recipiunt perfectionem. Sequentes uero qui sunt in affectu. Ipse. n. secundum rationem honesta agunt non per se. haud enim habent. sed secundum eum qui traditus est & consuetudine atque exercitatione confecti sunt. Cumque neque scientia neque ars in alia parte animae constet nisi sola in rationali. Virtutes quodaeque circa affectus sunt minime sunt sub disciplina cum neque artes sint neque scientiae neque propria quodaeque habeant speculationem. prudentia quodaeque cum scientia sit unicuique quod propria sunt tribuit ut & gubernator quodaeque nauis praecipit ab ipsis minime uisa tamen adhibent ei fide. Eadem autem ratio est & de militibus & de imperatore cum uero uitia & intendantur & remittantur neque peccata quodaeque pia sunt. sed quodaeque maiora quodaeque minora quodaeque ea sequuntur a legiflatoribus lata cum quodaeque magis quodaeque minus puniuntur. Cum enim uirtutes excellant summaeque sint quodaeque perfectioresque assimilantur secundum alium modum medie essent cum circa omnes perspiciantur aut circa plurimas. Apud singulas ex utraque parte duo sunt uitia aut per excessum aut per defectum ut in largitate quodaeque perspicitur in una parte auaritia in altera prodigalitas. Fit autem & in affectibus ut in temperantia secundum quod conuenientiam excedunt aut deficiunt. Nam si quis non irasceretur uidens pariter iniuriis conuictusque affectos impassibilis haberetur. qui uero in omnibus & contingentibus non aequae passibilis. sed omnino ex contrario. Rursus eodem modo defunctis pariteribus quod dolet quodaeque passibilis est. Qui uero adeo dolore afficitur ut corrumpatur & super passibilis immoderateque passibilis. Qui uero dolore affectus est & id aequae fert: est eque passibilis. Quippe quod omnia timet quis aequaliter timidus est quod uero nihil timet audax. Fortis autem est qui aequae se habet erga audaciam & timorem & de ceteris quoque idem est sermo. Quoniam igitur aequitas quidem in affectibus optima est. nihil aliud quidem est aequitas quam mediocritas quaedam inter excessus atque defectus. ideo huiusmodi uirtutes per medium tendunt quia in affectibus nobis praebent ut medium teneamus. Cum autem & si quid aliud in nobis est quod sine domino sit talis est uirtus: neque bonum aliquod laudandum esset si aut a natura aut a diuina quadam sorte progredieretur. ac esset per se sponteque uirtus constaret secundum imperum quendam: aut secundum ardens permanensque ingenium ad hoc sequeretur si motus sua quidem sponte constaret quod uicium uoluntarium esset quis enim quaso in optima sui honoratissimaque parte id habere uellet aut eligeret. quod maximum est malorum. Siquis autem est qui ad uicium tendat: primum quidem non ut ad uicium tendit: sed tanquam ad bonum. Si ergo ad uicium quisque accedit eiusmodi homo poenitus decipitur tanquam per minus malum: maius depellat: ad hoc in uoluntarie deueniet. Fieri denique nullo modo potest: ut id quisque uolens ad malum accedat nisi spe boni neque timore maioris mali quae igitur qui cum paruus perperam agit: inuoluntaria sunt. Iniuria enim inuoluntaria cum sit longe magis iniuriam inferre inuoluntarium est. Multo maius malum id est iniuria quicquid agere: quam eam in se habere quiescentem: quippe cum iniuriae non uoluntariae fiant iniusti differentia quodaeque sunt puniendi cum multo enim inter se distet damna quod afferunt

*ut in
principatus*

*ut in affecti
bus optima*

tur. Inuolūtariūq; illud in stulticia. perturbatiōeq; iaceat: cūcta denique eiusmōi. & rō
 ne meditatiōeque: & ciuilib⁹ morib⁹ sūt cōprimēda. Amicitia atq; prācipua. & p
 pria ē: haud aliter se habet: q̄ quā secūdū reciprocā beniuolētiā cōstat: hęc uero pma
 net: dū ex aequalitate quadā uterq; uult: & erga p̄ximū: & erga semetipsū bene agere
 q̄ qdē aequalitas minime seruari pōt nisi sit inter eos mox similitudo. Nā simile simi-
li amicū fit: p̄sertim si modus seruetur: quā uero sine mō sūt neque iter se inuicem
neque mēsurā aliq̄ coaptari pōt. Sūt atq; aliā quadā quē amicitia uidētur neque uti
 que sub uirtute sūt tanq̄ ab ea sepate qppe quā naturalis erga filios ē. & quē necessa
 riorq; iter se iuicē & quā ciuilis & quā denique a cōsuetudinē quadā sit nā hęc sp̄ beniuolē
 tiā reciprocā nequaquā habēt. Spēs atq; amicitia tres sūt. Vna ciuilis: ac studiosa. Al
 tera praua. atque improba. Tertia media: quā. s. medio mō disposita ē. Itaque ut tres sūt
 habit⁹ aīa. rōnalis aīalis. un⁹ bon⁹. alter malus. Terti⁹ medius: sic tres sūt amicitia
 spēs: inter se differētes praua. s. corporis ē: a uoluptate sepata: quā bestialis habetur.
 Ciuilis uero nude aīa gratia in qua p̄spicitur ad uirtutē aptitudo quadā. Media quā
 sūt utriusque pulchritudinē appetit corporis. s. & aī. Si q̄s igitur est amādus: cū neque
 prauus. neque ciuilis sit: ipse medius qdā est. Quapropter amor qui corpora cōficat
 ac procreat. dæmon quidā magis fatendus ē q̄ deus. nequaquā. n. terreno corpe nat⁹
 est qui diuina hominib⁹ tribuit: aut econuerso. In tres igitur spēs cū amicitia cōmuni
 ter distribuatur ut p̄dictū ē bōi rō honestique oēm depellit. fugatque perturbatio
 nem. Vnde qd artificiale ē in rōnali parte aīa cōsistit. Speculatiōes atq; sūt ad eū co
gnoscentdū q̄ amādus: q̄ acqrendus. & quo uti amico q̄ sp̄ia debeat. Iudicat atq; ipsū ex
 illius p̄posito atque ip̄eru si feruenter: si generose: si denique apte ad bonū mouetur.
 sibi autem uendicat amicitia qui eā acquisiturus est: delitiis uacās nō puerilia laudās
 uere prohibēs potius atque ostendēs qd nō ita uiuendū sit: ut impræsentiārum se ha
 bet. Ea denique p̄suadēs per quā exercitator erit perfectus. Finis tamē eis est: p̄ ama
 to fore amicos. Tātū atq; mali iniusticia est ut magis iniuriā facere quā pati fugiendū
 sit nā illud pueri: hōis ē altēz agroti: morbo qdā. Turpe tamē utrinque. Vez iniu
 riā inferre tāto deteri⁹ ē quāto p̄fecto turpi⁹. Cōfert atq; faciētiniuriā iniuriā subiici
 ut agrotatū corp⁹ medico curandū p̄bere. Qis nāque p̄ena quadā medela ē pec
 cati aīa. Cūq; uirtutū cōplures p̄ affect⁹ uersentur de affectu dicēdū quale aut qd sit
 Est igit affect⁹ motus aīa sinā rōe ut in malo aut ut in bono. Dictū qppe est motus
 sine rōe quoniā nō sūt iudicia affectus neque op̄iniōes. sed irrationabilū animā par
 tiū motus. Siq; dem in pte aīa passibili nostrā opatiōes cōstant. In nobis denique no
 lentib⁹ ac resistentib⁹ interdū ē cognoscentib⁹ sepe fiunt quāq; neq; dolore affecta:
 quā coincidūt neq; iucūda neq; terrenda sint nihilominus ab ipsis dūcimur: neque si
 hāc paciamur quamuis iudiciis eadem sint. Hāc enim cor temnētes abiicimus siue
 decenter siue indecēter aut in bono aut in malo. quoniā secūdū indifferētes rei spēm
 nō mouet affectus. Nā oīa cōstāt sub specie bōi aut mali. Si enim bonum adesse in
 telligimus delectamur. si futur⁹ cōcupiscimus & econtra malum. si adesse quidē illd
 intelligimus dolore afficimur. Futur⁹ uero metui⁹. Sunt aut passioēs simplices &
 elemētales duæ: uoluptas & dolor. Ceterē uero ex his fiūt. haud enim cum his com
 putanda sunt appetitus & timor: quasi principales simplicesq; sint. siq; dē q̄ timet nō
 p̄enitus priuatur uoluptate. Neq; si quis desperationē aliqua per tempus afficiatur:
 circa remotionem: aut leuationem mali abundat tamen dolore: moleste ferendo: &

syna

huy p̄t
amoneamor dei mag
in demon

mord

passiones dūc
elemētales

EPITOMA ALCINOI

hac de causa dolori copulatur. Appetens quippe in expectatione manens assequen-
di boni delectatur neque tamen omnimodam fiduciam habens: neque spem firmā
dolet. molesteque fert. Itaque appetitus & metus. cum res non sint principales: con-
cedendum est. neque aliarum quibus perturbationum. simplicem: ut scilicet desiderium:
& emulationem. & ceteras eiusmodi: cum in his perlucide inspicatur: aut uoluptas
aut dolor tanquam ex his mixte. Affectuum autem: alii quidem: syluestres sunt: alii
domestici: quicunque insunt secundum naturam homini necessarii: & proprii sic au-
tem se habent: quousque & æque moderati sunt. His uero cum accedat immodestia:
immoderati habentur. huiusmodi autem sunt uoluptas. dolor: ira. misericordia. pu-
dor: delectari enim proprium est. in iis. quæ sunt secundum naturam. Dolore autē
in contrariis. Iracundia ad uindictam de inimicis sumendam. ulciscendamque neces-
saria ē. Misericordia autem est propriū humanitatis. Pudor denique captus est ad tur-
pitudinem euitandam. Syluestres perturbationes sunt: quæ præter naturam habentur.
ac peruersitate quadam paruaque consuetudine constāt: ut sunt. risus: gaudium.
de malo. immanitas. quæ aut intensa remissaque. aut quomodocunque se habeant.
peccata esse constat. nullam recipientia æquitatē de uoluptate autem doloreque inquit
Plato. has perturbationes. quodam modo naturæ notās a principio ferri. dolore mo-
lestiaque aduenientibus. præter naturam mouemur. Voluptate uero in iis quæ secun-
dum naturam constitui mur. Purat autem constitutionem secundum naturam: me-
dium quoddam esse inter molestiam. & uoluptatem: neque in altero illorum idem ē
in quo & plus temporis sumus. Docet etiam plures esse species uoluptatum. alias
scilicet corporis. alias animæ. Præterea uoluptatum: quasdam ex contrariis permi-
sceri. quasdam puras esse atque integras: quasdam rememoratiuas. quasdam cum
spe detentas: & quasdam turpes: quæcunque luxu aliquo fiunt atque iniusticia: quas-
dā denique medias quæ quodāmodo boni quiddā participant ut puta leticiā in bonis ac eas
uoluptates quæ de uirtutibus habentur: cumque plures uoluptates reprobate sint nō est
quærendum an simpliciter uoluptas quæat iter bona connumerari: tenuis. n. ut ac sua
quæ de natura minime digna cum neque principale quicquid hēat neque substantiale sed etiā cum
contrario simul constet commiscetur nāque iter se uoluptates & dolor quid nequaquam
cōtingeret: si altere simplex bonū altere malum esset. Rex autem publicæ inquit quasdā sub-
iectas esse præter de quibus in li. de repu. tractauit ubi primā exptē belli descripsit alterā ar-
dentē atque bellatricē quibus perquirēs sique potiores eēt & quo & pacto constaret deni-
que istar fere diuisionis animæ partitio ē. In tres. scilicet. reipublice diuisit præter in municipes adiutores
& magistratus. Magistratui consiliū & regimē tradit: municipibus primū locū si opus est
ad pugnandū quod ad prem irascibile sunt ponēdi quasi una cum quadā societate rationali decer-
tent. Cæteris adiutoribus artes & ceteras operationes. Principes uero uult philosophos
esse primi supremique boni cōtemplatores. Sic. n. adhuc modū gubernarent. Nā nisi
philosophi regnent nūquid malis uacabūt res humanæ uel quæ reges decernūtur. diuina
quadā sorte philosophentur. Optie quippe & omni cum iusticia ea tempestate traherent ci-
uitates ad suas ut decet leges exercendas. Quapropter in primis suadet ut his & pri-
cipes plebis & cōmilitōes pareāt pugnentque ante eos cum ceteri facile ad eos sequen-
dos suadeantur. Quicunque igitur inquit esse respublicas. Aristocraciā. scilicet. quando optimates
dominantur. Imocraciā cum principēs uenerentur: Tertiā democraciā: Quartā
olygarchiā postremam denique tyrannidem cæteris deteriore. Subscribit au-

afficitur p[er]turbat
domestici

iracundia
m[od]us

quidam s[un]t
u[er]um

municipes
adiutores
magistratus

principes p[ri]m[us]

reges regunt
p[ri]m[us]

tem ex materia & alias respublicas. quare illa ē. de qua in libro de legibus tractauit & quare ex correctione in epistolis ad agrotates ciuitates: quę sunt in legibus iā. & locū separatum habent. & hoīes & oīetate selectos. quare secundū eorū naturā. locorūq; differentias. ppria disciplina. exercitio armisq; indigere. Itaque q; maritimas oras colunt. nauib; belloque nauali uti. q; uero mediterranei habētur: armētur ad pedestrē pugnā. Vfusque armorū mōtanis leuiorū sit. sed illis grauiorū q; in uallib; uersātur. Liberi uero eorū ad usum equestre exerceātur. Vex; in eiusmōi ciuitate nequaquā mulieres eē cōes instituit. Est igitur ciuilis uirtus & theoricā & practicā. & inprimis appetitiua ad bonā optimāque ciuitatē cōficiendā: quę cōsensum habēt ciuiū: & cōcordiamque p̄cipiat. ac illas partes subiectas habeat. bellicā scilicet militare & legale. Cōsiderat at; respublica & cetera infinita: & illud p̄sertim: utq; bellādū sit an non. Qualis at; philosophus sit. iā p̄dictū ē. Differt ab eo sophista hac in re. Mō qdē ipso qd mercedē iuuenū recipiat. Qd potius existimari uelit quā eē honestus & bonus Materia uero. quoniā philosophus circa ea: quę sp; & p se: ac eodē mō se habent: ipse uersatur. Sophista at; circa id: qd nō ē: exercetur: secedēs in locū: ubi ad tenebras q; dā difficulter p̄spici pōt. Nā illi. qd ē. nō opponitur qd nō ē. cū hoc insubstātile. & nō intelligibile. nec ullā denique substātiā habeat. qd si qs dicere aut intelligere conatur cū in semetipso pugnet. uacilabit. Est at; qd nō ē. secundū q; auditur: nō nuda negatio ei;: qd ē. sed cū declaratiōe quadā ad alte;: Cui qdē & primo qdē. accidit: ut nisi. & hæc reciperēt: qd nō ē. nō possent. a ceteris separari. Nūc uerō quotcūque sūt ea q; sunt. tot sunt: ea quę nō sunt. Nā nō quoddā qdē. nō ē: qdē. Hæc denique sufficiāt ad introductionē dixisse. ad doctrinā p̄cipiendā Platōis: quorū fortasse quædā cū ordine dicta sunt: quædā sine ordine. atque disperse. Ab iis tamē quę diximus speculantes & perquirentes cetera Platonis p̄cepta. consequi possunt.

FINIS

Lucii Apuleii Platonici Madaurensis philosophi metamorphoseos liber. ac nōnula alia opuscula eiusdē. necnon epitoma Alcinoi in disciplinarum Platonis desinūt.

Impræsa Venetiis per Philippum pinzium Mātuanum Anno domini. M. cccc. lxxxiii. pridie Kalendas maias Imperāte Augustino Barbadico Serenissimo Venetorum principe.

Laus deo Amen.

98 m die gulli.

in mare

... illa p̄ntē m̄tē
nō debet esse
q; q;

sophista

REGISTRVM

^a
L. Apulei
tuli: operulas
parefiunt. Et

patur: sed ut
exhiberi atque
es a primis

^c
stilis: cuncti
tius uiæ finis
illa fortunas

^d
sumus: maritis
est: opibus
feci: ut bestia

^e
dam coercendos
ctis intempestæ
dum. nam præter

^f
misit lanceam
ra temporis
ouiculis: conuersus

^g
est audi denique
tio intrepidum
tissime fuerat

^h
ad iudicium puer
tius munificentiam
sed medullitus

ⁱ
tam præclarum
partum nodosis
animi: mecum

^k
callidus & amica
nisi æris precium
si ita est inquit

^l
gico demuter:
ta: etiam &
Neque enim

^m
minibus murmu.
præterea quenquam
cracum Appio

ⁿ
reiciui suis
similes futuros
nem: nec debere

^o
qui fortunæ
nus: & tantos
nocentia cultus

^p
tibus spacia
malum nasci:
tentibus: inutiles

^q
qualitas turbidior
luta quibus
res pecuniæ

^r
dicuntur: quæ
deklarans omnem
penur. & uiuis

^s
quod organum
nitum: quod
tione. Haud

^t
sunt. Quæ
nis motus
& assimilatur

